Bundel - Commissie Bestuur van 11 september 2026

Agenda bijlagen

Brief uitnodiging commissie Bestuur 11 september 2026
Agenda commissie Bestuur 11 september 2026

1 Opening en mededelingen van de voorzitter
Agendapunten gedeputeerden:
Van der Maas: 3.1, evt. 6.
Aalberts: 5
Vael: 6
De Clerck: 7
CvdK De Jonge: 10.1

2 Vaststellen agenda

3 Informatie-uitwisseling, d.w.z.:
Tijdplanning totaal: 45 minuten inclusief 15 minuten voor IPO

3.0.1 Besluitenlijsten Auditcommissie van 19 mei en 16 juni 2026
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
Besluitenlijst auditcommissie 19 mei 2026
Besluitenlijst auditcommissie 16 juni 2026

3.1 Vast terugkerend agendapunt: IPO
Afdoeningsvoorstel: informeren

3.2 Mededelingen van gedeputeerden (o.a. over bestuurlijke adviescommissies IPO)
Afdoeningsvoorstel: informeren
Mededeling gedeputeerde Van der Maas over voortgang herstel Westerscheldetunnel

3.3 Vragen van commissieleden over het nieuws van de dag
Vragen over actuele onderwerpen (vanaf 48 uur voorafgaand aan de commissie) kunnen maximaal in één commissie worden gesteld, mits vooraf gemeld bij de voorzitter. De voorzitter bekijkt dan op welke plaats in de vergaderorde de vragen het best kunnen worden gesteld. De vragen dienen kort en zakelijk te zijn.
Afdoeningsvoorstel: informeren

3.4 Andere vragen van commissieleden over onderwerpen die niet op de agenda staan
Deze vragen vóór woensdag 9 september a.s. om 9.00 uur aanmelden bij de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl
Afdoeningsvoorstel: informeren

4 Gelegenheid om in te spreken
Aanmelden voor inspreken tot maximaal een uur vóór aanvang van de vergadering bij de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl
Maximaal 30 minuten inspreekgelegenheid/per inspreker maximaal 5 minuten. De commissie stelt alleen verduidelijkende vragen aan insprekers.
Geen onderlinge commissiediscussie bij dit punt.

5 Statenvoorstel 9e tussentijdse wijziging 2026 Provincie Zeeland - 834606
Tijdplanning: 15 minuten
Afdoeningsvoorstel: behandelen (kaderstellen)
Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór dinsdag 8 september aanstaande, 10.00 uur, in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.
Er zijn vragen gesteld door de fractie van PvdA-GL. De antwoorden staan in iBabs.
Statenvoorstel 9e tussentijdse wijziging 2026 Provincie Zeeland - 834606
Statenvoorstel (bijlage 1 - Recapitulatie) 9e wijziging begroting 2026 Provincie Zeeland - 834606
Statenvoorstel (bijlage 2 - Memorie van toelichting) 9e wijziging begroting 2026 Provincie Zeeland - 834606
Brief GS van 14 juli 2026 over 9e wijziging begroting 2026 Provincie Zeeland - 834606
Vragen PvdA-GL en antwoorden over SV 9e tussentijdse wijziging 2026 Provincie Zeeland - 834606 Bestuur

6 Brief GS van 7 juli 2026 over 12e Voortgangsrapportage Wind in de zeilen - 839593

Tijdplanning: 30 minuten
Afdoeningsvoorstel: behandelen (informeren/controleren)
Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór dinsdag 8 september aanstaande, 10.00 uur, in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.
Er zijn vragen gesteld door de fracties van BBB, D66. PvdA-GL en PvZ.

Brief GS van 7 juli 2026 over 12e Voortgangsrapportage Wind in de zeilen - 839593
Brief GS (bijlage - 12e Voortgangsrapportage) van 7 juli 2026 over 12e Voortgangsrapportage Wind in de zeilen - 839593
Vragen BBB en antwoorden over 12e voortgangsrapportage Wind in de Zeilen, punt 6 Bestuur
Vragen PvZ en antwoorden over 12e voortgangsrapportage Wind in de Zeilen, punt 6 Bestuur
Vragen D66 en antwoorden over 12e voortgangsrapportage Wind in de Zeilen punt 6 Bestuur
Vragen PvdA-GL en antwoorden over 12e voortgangsrapportage Wind in de Zeilen, punt 6 Bestuur

7 Brief GS van 10 juni 2026 over Jaarbericht ZEH 2025 en update overdracht EPZ - 829706
Tijdplanning: 10 minuten
Afdoeningsvoorstel: behandelen (informeren)
De brief is voor politieke discussie ter behandeling teruggevraagd door de fractie van SGP.
Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór dinsdag 8 september aanstaande, 10.00 uur, in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.

Brief GS van 10 juni 2026 over Jaarbericht ZEH 2025 en update overdracht EPZ - 829706
Brief GS (bijlage 1 - Jaarstukken 2025 ZEH) van 10 juni 2026 over Jaarbericht ZEH 2025 en update overdracht EPZ - 829706
Brief GS (bijlage 2 - Proces update III overdracht EPZ) van 10 juni 2026 over Jaarbericht ZEH 2025 en update overdracht EPZ - 829706

8 Besluitenlijst (concept) Commissie Bestuur 19 juni 2026
Afdoeningsvoorstel: vaststellen
Wilt u eventuele op- of aanmerkingen voor dinsdag 8 september, 9.00 uur melden bij de commissiegriffier via me.trimpe@zeeland.nl.

Besluitenlijst (concept) Commissie Bestuur 19 juni 2026

9 Concept besluitenlijst van vergadering van 26 juni 2026
Afdoeningsvoorstel: vaststellen
Wilt u eventuele op- of aanmerkingen voor dinsdag 8 september, 9.00 uur melden bij de commissiegriffier via me.trimpe@zeeland.nl.

Besluitenlijst (concept) commissie Bestuur 26 juni 2026

10 Toezeggingenlijst
Tijdsplanning: 15 minuten voor gehele agendapunt inclusief 10.1
Afdoeningsvoorstel: informeren en instemmen met advies commissietoezegging nr. 78 en motie 84 als afgehandeld te beschouwen en af te voeren.
De overige nummers blijven staan.

TOEZEGGINGENLIJST commissie Bestuur 11 september 2026

10.1 Brief GS van 16 juni 2026 over Motie 84 – commissie bestuur - 830706
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming en betrekken bij toezeggingenlijst
Er zijn vragen gesteld door de fractie van BBB. De antwoorden staan in iBabs.

Brief GS van 16 juni 2026 over Motie 84 – commissie bestuur - 830706
Brief GS (bijlage - Flyer Zeeuwse aanpak maatschappelijke weerbaarheid) van 16 juni 2026 over Motie 84 – commissie bestuur - 830706
Vragen BBB en antwoorden over Brief GS over Motie 84 commissie bestuur - 830706

11 Volgende vergadering: vrijdag 16 oktober 2026, 9.00 uur

12 Sluiting

100 Ingekomen stukken ter kennisneming en informatie
De commissieleden kunnen in de vergadering aangeven welke van de ter kennisneming geagendeerde stukken zij een volgende keer willen bespreken onder opgave van het doel van de teruggevraagde behandeling
De vragen dienen uiterlijk dinsdag ná de commissievergadering, 10.00 uur, te worden gemeld bij de commissiegriffier

101 Brief GS van 16 juni 2026 over Circulaires provinciefonds 2026 - 830682
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 16 juni 2026 over Circulaires provinciefonds 2026 - 830682
Brief GS (bijlage - Meicirculaire provinciefonds 2026) van 16 juni 2026 over Circulaires provinciefonds 2026 - 830682

102 Brief GS van 23 juni 2026 over Geactualiseerde Gemeenschappelijk financieel toezichtkader gemeenten 2026 - 831488
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 23 juni 2026 over Geactualiseerde Gemeenschappelijk financieel toezichtkader gemeenten 2026 - 831488

103 Brief GS van 30 juni 2026 over Nieuw verdeelmodel provinciefonds - 832607
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 30 juni 2026 over Nieuw verdeelmodel provinciefonds - 832607

Brief GS (bijlage 1 - Brief IPO) van 30 juni 2026 over Nieuw verdeelmodel provinciefonds - 832607

Brief GS (bijlage 2 - Modeltechnische uitwerking) van 30 juni 2026 over Nieuw verdeelmodel provinciefonds - 832607

Brief GS (bijlage 3 - Basisdocumenten) van 30 juni 2026 over Nieuw verdeelmodel provinciefonds - 832607

104 Brief GS van 30 juni 2026 over Overzicht participatietrajecten - 832675
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 30 juni 2026 over Overzicht participatietrajecten - 832675

Brief GS (bijlage - Overzicht participatietrajecten) van 30 juni 2026 over Overzicht participatietrajecten - 832675

105 Brief GS van 7 juli 2026 over Rectificatie Commissie Bestuur 26 juni 2026 - 833720
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 7 juli 2026 over Rectificatie Commissie Bestuur 26 juni 2026 - 833720

106 Brief GS van 7 juli 2026 over Beleidskader veiligstellen en archiveren e-mails en chatberichten - 833885
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 7 juli 2026 over Beleidskader veiligstellen en archiveren e-mails en chatberichten - 833885

Brief GS (bijlage - Beleidskader) van 7 juli 2026 over Beleidskader veiligstellen en archiveren e-mails en chatberichten - 833885

107 Brief Zeeuws Archief van 20 juli 2026 over Vastgestelde 1e wijziging begroting 2026, begroting 2027 en jaarrekening 2025 - 835334
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief Zeeuws Archief van 20 juli 2026 over Vastgestelde 1e wijziging begroting 2026, begroting 2027 en jaarrekening 2025 - 835334

Brief Zeeuws Archief (bijlage 1 - Vastgestelde 1e wijzing begroting 2026) van 20 juli 2026 over 1e wijziging begroting 2026, begroting 2027 en jaarrekening 2025 - 835334

Brief Zeeuws Archief (bijlage 2 - Vastgestelde begroting 2027) van 20 juli 2026 over 1e wijziging begroting 2026, begroting 2027 en jaarrekening 2025 - 835334

Brief Zeeuws archief (bijlage 3 - Vastgestelde jaarrekening 2025) van 20 juli 2026 over 1e wijziging begroting 2026, begroting 2027 en jaarrekening 2025 - 835334

108 Brief GS van 18 augustus 2026 over Jaarstukken Evides N.V. en GBE Aqua B.V. 2025 - 839657
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 18 augustus 2026 over Jaarstukken Evides N.V. en GBE Aqua B.V. 2025 - 839657

Brief GS (bijlage 1 - Jaarverslag Evides) van 18 augustus 2026 over Jaarstukken Evides N.V. en GBE Aqua B.V. 2025 - 839657

Brief GS (bijlage 2 - Jaarverslag GBE Aqua) van 18 augustus 2026 over Jaarstukken Evides N.V. en GBE Aqua B.V. 2025 - 839657

109.N Brief North Sea Port (Afschrift PS) van 3 september 2026 over Locatiekeuze tijdelijk P+R-terrein Westerscheldetunnel 2027 - 842066
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief North Sea Port (Afschrift PS) van 3 september 2026 over Locatiekeuze tijdelijk P+R-terrein Westerscheldetunnel 2027 - 842066

Provincie Zeeland
Abdij 6 4331 BK Middelburg
Postbus 6001 4330 LA Middelburg
+31 118 631011
IBAN NL08 BNGH 0285010557

Commissie Bestuur

onderwerp	**kenmerk**	**behandeld door**	**verzonden**
uitnodiging en agenda commissie Bestuur op 11 september 2026, **om 9.00 uur**	753519	M.E. Trimpe	

Middelburg, 3 september 2026

Geachte commissieleden,

Namens de voorzitter nodig ik u uit voor de openbare fysieke vergadering van de commissie Bestuur op **vrijdag 11 september 2026**. De vergadering begint om **9.00 uur** en vindt plaats in de Louise de Colignyzaal, Abdij 10 in Middelburg.

Als bijlage bij deze brief treft u de agenda van de commissievergadering aan; de vergaderstukken vindt u in het papierloos vergadersysteem iBabs.
In overleg met de Agendacommissie is bij ieder agendapunt aangegeven wat het te verwachten tijdsbestek is van de behandeling ervan.

Uw feitelijke (technische) vragen dienen schriftelijk aan de commissiegriffier toegezonden te worden vóór dinsdag 8 september aanstaande, 10.00 uur, via me.trimpe@zeeland.nl.

Over het stellen van vragen gelden de volgende afspraken:
- Niet-actuele vragen dienen gesteld te worden in de desbetreffende commissie; (‘vragen over onderwerpen die niet op de agenda staan’); indienen van deze vragen kan tot uiterlijk woensdag 9 september vóór 9.00 uur.
- Vragen over actuele zaken (‘nieuws van de dag tot 48 uur voor aanvang van de vergadering’) kunnen maximaal in één commissie worden gesteld, mits vooraf gemeld bij de voorzitter. De voorzitter bekijkt dan op welke plaats in de vergaderorde de vragen het best kunnen worden gesteld.

De commissieleden kunnen aangeven welke van de ter kennisneming geagendeerde stukken zij een volgende keer willen bespreken onder opgave van het doel van de teruggevraagde behandeling. De vragen dienen uiterlijk dinsdag ná de commissievergadering, voor 10.00 uur te worden gemeld bij de commissiegriffier.

Met vriendelijke groet,
namens de voorzitter,

Margreeth Trimpe,
Commissiegriffier

Agenda Commissie Bestuur

Datum	11-09-2026
Tijd	9:00 - 11:00 uur
Locatie	Louise de Colignyzaal
Voorzitter	J.A.M. van Hertum

1 **Opening en mededelingen van de voorzitter**

Agendapunten gedeputeerden:
Van der Maas: 3.1, evt. 6.
Aalberts: 5
Vael: 6
De Clerck: 7
CvdK De Jonge: 10.1

2 **Vaststellen agenda**

3 **Informatie-uitwisseling, d.w.z.:**

Tijdplanning totaal: 45 minuten inclusief 15 minuten voor IPO

3.0.1 **Besluitenlijsten Auditcommissie van 19 mei en 16 juni 2026**

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

3.1 **Vast terugkerend agendapunt: IPO**

Afdoeningsvoorstel: informeren

3.2 **Mededelingen van gedeputeerden (o.a. over bestuurlijke adviescommissies IPO)**

Afdoeningsvoorstel: informeren

3.3 **Vragen van commissieleden over het nieuws van de dag**

Vragen over actuele onderwerpen (vanaf 48 uur voorafgaand aan de commissie) kunnen maximaal in één commissie worden gesteld, mits vooraf gemeld bij de voorzitter. De voorzitter bekijkt dan op welke plaats in de vergaderorde de vragen het best kunnen worden gesteld. De vragen dienen kort en zakelijk te zijn.
Afdoeningsvoorstel: informeren

3.4 **Andere vragen van commissieleden over onderwerpen die niet op de agenda staan**

Deze vragen vóór woensdag 9 september a.s. om 9.00 uur aanmelden bij de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl
Afdoeningsvoorstel: informeren

4 **Gelegenheid om in te spreken**

Aanmelden voor inspreken tot maximaal een uur vóór aanvang van de vergadering bij de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl
Maximaal 30 minuten inspreekgelegenheid/per inspreker maximaal 5 minuten. De

commissie stelt alleen verduidelijkende vragen aan insprekers.
Geen onderlinge commissiediscussie bij dit punt.

5 **Statenvoorstel 9e tussentijdse wijziging 2026 Provincie Zeeland - 834606**

Tijdplanning: 15 minuten
Afdoeningsvoorstel: behandelen (kaderstellen)

Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór dinsdag 8 september aanstaande, 10.00 uur, in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.

6 **Brief GS van 7 juli 2026 over 12e Voortgangsrapportage Wind in de zeilen - 839593**

Tijdplanning: 30 minuten
Afdoeningsvoorstel: behandelen (informeren/controleren)

Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór dinsdag 8 september aanstaande, 10.00 uur, in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.

7 **Brief GS van 10 juni 2026 over Jaarbericht ZEH 2025 en update overdracht EPZ - 829706**

Tijdplanning: 10 minuten
Afdoeningsvoorstel: behandelen (informeren)

De brief is voor politieke discussie ter behandeling teruggevraagd door de fractie van SGP.

Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór dinsdag 8 september aanstaande, 10.00 uur, in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.

8 **Besluitenlijst (concept) Commissie Bestuur 19 juni 2026**

Afdoeningsvoorstel: vaststellen
Wilt u eventuele op- of aanmerkingen voor dinsdag 8 september, 9.00 uur melden bij de commissiegriffier via me.trimpe@zeeland.nl.

9 **Concept besluitenlijst van vergadering van 26 juni 2026**

Afdoeningsvoorstel: vaststellen
Wilt u eventuele op- of aanmerkingen voor dinsdag 8 september, 9.00 uur melden bij de commissiegriffier via me.trimpe@zeeland.nl.

10 **Toezeggingenlijst**

Tijdsplanning: 15 minuten voor gehele agendapunt inclusief 10.1
Afdoeningsvoorstel: informeren en instemmen met advies commissietoezegging nr. 78 en motie 84 als afgehandeld te beschouwen en af te voeren.
De overige nummers blijven staan.

10.1 **Brief GS van 16 juni 2026 over Motie 84 – commissie bestuur - 830706**

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming en betrekken bij toezeggingenlijst

11	**Volgende vergadering: vrijdag 16 oktober 2026, 9.00 uur**
12	**Sluiting**
100	**Ingekomen stukken ter kennisneming en informatie** De commissieleden kunnen in de vergadering aangeven welke van de ter kennisneming geagendeerde stukken zij een volgende keer willen bespreken onder opgave van het doel van de teruggevraagde behandeling De vragen dienen uiterlijk dinsdag ná de commissievergadering, 10.00 uur, te worden gemeld bij de commissiegriffier
101	**Brief GS van 16 juni 2026 over Circulaires provinciefonds 2026 - 830682** Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
102	**Brief GS van 23 juni 2026 over Geactualiseerde Gemeenschappelijk financieel toezichtkader gemeenten 2026 - 831488** Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
103	**Brief GS van 30 juni 2026 over Nieuw verdeelmodel provinciefonds - 832607** Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
104	**Brief GS van 30 juni 2026 over Overzicht participatietrajecten - 832675** Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
105	**Brief GS van 7 juli 2026 over Rectificatie Commissie Bestuur 26 juni 2026 - 833720** Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
106	**Brief GS van 7 juli 2026 over Beleidskader veiligstellen en archiveren e-mails en chatberichten - 833885** Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
107	**Brief Zeeuws Archief van 20 juli 2026 over Vastgestelde 1e wijziging begroting 2026, begroting 2027 en jaarrekening 2025 - 835334** Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
108	**Brief GS van 18 augustus 2026 over Jaarstukken Evides N.V. en GBE Aqua B.V. 2025 - 839657** Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Besluitenlijst auditcommissie

Datum	19-05-2026
Tijd	19:30 – 21.15
Locatie	Kamer Middelburg, A010
Voorzitter	A.L. Boone
Aanwezig	De heer Boone, de heer Kok, mevrouw Kool-Blokland, de heer Temmink en de heer Van Klaveren
Tevens zijn aanwezig	De heer Aalberts (gedeputeerde), waarnemend afdelingsmanager financiën, concerncontroller, coördinator begroting en jaarstukken, financieel statenadviseur, commissiegriffier. De heer Van Gerwen en de heer Thus (accountant EY)

1 Opening

De voorzitter opent de vergadering en stelt voor te starten met agendapunt 4, het gesprek met de Rekenkamer over het onderzoek onderbesteding in verband met de aanwezigheid van de Rekenkamer. De leden stemmen hiermee in.

4 Rekenkamer: onderzoek naar onderbesteding

Van de Rekenkamer sluiten digitaal aan mevrouw Groenendijk (bestuurslid), de secretaris-onderzoeker en een onderzoeker voor een toelichting op het onderzoek onderbesteding DoeMee 2025.

Mevrouw Groenendijk geeft een korte introductie op het DoeMee 2025 onderzoek. Het landelijk rapport is begin maart gepubliceerd. De factsheets zijn minder bruikbaar voor Zeeland om een paar redenen. Er is uitgegaan van de bijgestelde begroting versus realisatie. Tussentijdse wijzigingen zijn geen onderdeel van het onderzoek. Ook mutaties in reserves zijn geen onderdeel van het onderzoek en dat is wel belangrijke informatie. Nu heeft de Rekenkamer geen zicht op eventueel planningsoptimisme of het netjes volgen van het budgetrecht. Daarvoor is meer werk nodig door de Rekenkamer en dat vergt veel inzet waarvoor geen beschikbaarheid is op dit moment. In overleg met de programmaraad is voorgesteld om bij het onderzoek natuurbeleid dat nu loopt het onderwerp onderbesteding te integreren onder de naam ‘realistisch ramen’. Geeft dit een goed inzicht dan kan dit eventueel bij volgende onderzoeken op dezelfde wijze gedaan worden. Dit stelt de Rekenkamer vervolgens in staat om rode draden te halen uit de verschillende onderzoeken. Voor het onderdeel ‘realistisch ramen’ zijn een aantal vragen toegevoegd aan het onderzoek natuurbeleid, aan de auditcommissie de vraag om te reageren op de voorgestelde vragen of heeft u misschien suggesties? Over een halfjaar zou de Rekenkamer graag weer in gesprek gaan met de auditcommissie om de concept bevindingen en aanbevelingen te bespreken. Wil de auditcommissie klankbord zijn voor dit deel van het onderzoek?

De heer Kok vraagt of het mogelijk zou zijn om dit grote financiële onderzoek naar onderbesteding zelf op te pakken in bijvoorbeeld 2027 of 2028? De secretaris-onderzoeker geeft aan dat dit wel zou kunnen. De expertise is nu in huis.
De heer Temmink vraagt of het dan mogelijk is om in 2027/2028 extra mensen hierop in te zetten. De secretaris-onderzoeker antwoordt dat het mogelijk is dit uit te besteden als meer expertise nodig is.

De heer Temmink vraagt naar pagina 3 van de memo waarin wordt aangegeven dat er geen norm is en die wordt voorgesteld aan te houden op 5%. Hoe moet dit gezien worden? De secretaris-onderzoeker antwoordt dat zij geen norm hebben gevonden

voor de afwijking tussen begroting en realisatie. Tot welk percentage van de baten en lasten moet deze beperkt blijven? Daarom heeft de Rekenkamer een voorstel hierin gedaan en wil graag weten hoe de auditcommissie hier naar kijkt.
De heer Kok legt uit dat de relevantie van het onderwerp hoog is en relateert dit aan de uitkomsten van een 217a onderzoek uit 2020. In vijf jaar tijd zou de boeggolf teruggebracht moeten worden tot 10%. De auditcommissie schrijft hierover ook in haar adviesbrief naar PS.
De heer Van Klaveren doet de suggestie deze 10% dan als tijdelijk kader mee te nemen.
De Rekenkamer neemt graag kennis van de adviesbrief en de onderliggende berekeningen.

De heer Boone concludeert dat de auditcommissie verder geen op- of aanmerkingen heeft over de memo en kijkt uit naar de terugkoppeling van de bevindingen. Op de vraag wanneer deze kan worden verwacht antwoordt de secretaris-onderzoeker dat dit in het najaar zal zijn, september of oktober. De auditcommissie vergadert op 13 oktober, mocht het nodig zijn dan is het mogelijk een extra overleg in te plannen met de Rekenkamer.

2 Vaststellen van de agenda en mededelingen

De voorzitter heet de andere genodigden welkom. De gedeputeerde, concerncontroller, waarnemend afdelingsmanager financiën, de coördinator begroting en jaarstukken en de heren Van Gerwen en Thus van EY Accountants schuiven aan.

De agenda wordt vastgesteld.

Er zijn geen mededelingen.

3 Besluitenlijst auditcommissievergadering van 27 maart 2026

Geen opmerkingen over de besluitenlijst.

De heer Boone stelt voor kort stil te staan bij de tafeltjesmarkt van woensdag 6 mei en daarna actiepunt 10 van de actielijst af te voeren.
De heer Temmink geeft aan dat de opzet door de aanwezigen als prettig werd ervaren.
De waarnemend afdelingsmanager financiën geeft terug vanuit de organisatie dat de contacten die er waren die avond als prettig zijn ervaren, er werden goede vragen gesteld en het was fijn om meer ruimte te hebben om toelichting te geven. De opkomst viel tegen, ambtenaren steken er veel tijd in en het aantal schriftelijke vragen is toegenomen ten opzichte van voorgaand jaar.
De heer Boone is positief over deze avond en vraagt of dit herhaald zou kunnen worden bij de najaarsnota?
De heer Van Klaveren suggereert om dit via de agendacommissie als verplichte bijeenkomst aan te merken.
De heer Temmink geeft aan dat dit al het geval was afgelopen keer. Hij denkt dat het vooral een lastige periode is, de stukken komen net voor de meivakantie beschikbaar en direct na de vakantie is de tafeltjesmarkt.

De heer Temmink en mevrouw Kool-Blokland spreken af in het Presidium na te vragen waarom er zo weinig deelname was en of herhaling gewenst is.
Mevrouw Kool-Blokland schat in dat het een extra belasting is voor statenleden om de tafeltjesmarkt op een avond te organiseren. Bij voorkeur op een vrijdag wanneer er toch parallel vergaderd wordt.

Met betrekking tot actiepunt 12 geeft de heer Boone aan dat de auditcommissie kan instemmen met het voorstel van de accountant om te gaan werken met een drempelbedrag van € 25.000 waar het gaat om verzoeken van GS tot overige dienstverlening. Opdrachten met een geschatte waarde boven het drempelbedrag worden voor uitvoering afgestemd met de auditcommissie. Opdrachten onder het drempelbedrag worden door de accountant achteraf gerapporteerd.

Conclusie: besluitenlijst ongewijzigd vastgesteld. Actiepuntenlijst bijwerken: nr. 10 en 12 zijn afgerond en kunnen van de actielijst af.

5 Behandeling statenvoorstellen jaarstukken 2025 provincie Zeeland en voorjaarsnota 2026

5.1 Statenvoorstel Jaarstukken 2025 Provincie Zeeland - 822070

Afdoeningsvoorstel: beoordelen of het voorstel voldoende is onderbouwd om te agenderen voor de vergadering van Provinciale Staten van 5 juni 2026.

De accountant, de heer van Gerwen, krijgt het woord. De controle is uitgevoerd volgens het controleplan dat vorig jaar is gepresenteerd aan de auditcommissie. De controleverklaring heeft een goedkeurend oordeel, de jaarrekening geeft een getrouw beeld. De controle kende een korte doorlooptijd waarbij de samenwerking goed, professioneel en wederzijds kritisch, is verlopen. Complimenten voor de organisatie, waar veel druk ligt om het afsluitproces rond te krijgen. De accountant adviseert de organisatie in de versnelling van het afsluitproces.

De heer Thus licht de drie belangrijkste aandachtspunten in de controle toe, beginnend bij de rechtmatigheidsverantwoording. Het totaal aan rechtmatigheidsfouten is hoger dan de grens, als gevolg van hogere lasten dan begroot (dotatie APPA-voorziening en afwaardering WST). Beide zijn wel in lijn met bestaand beleid en daarmee acceptabel. De accountants hebben zelfstandig aanvullende werkzaamheden verricht ter controle van de rechtmatigheidsverantwoording.
Het tweede aandachtspunt is meerjarige projectsubsidies toerekenen aan het juiste boekjaar. De organisatie heeft positieve stappen gezet in de verantwoording. Niet tijdig ontvangen informatie zorgt voor druk op de organisatie omdat er nagekomen boekingen gedaan moeten worden. Ook dit jaar zijn er weer stappen gezet om dit proces voor de controle volgend jaar te verbeteren.
Het laatste aandachtspunt is de waardering van het kapitaalbelang in NV Westerscheldetunnel. De toekomstige tolopbrengsten richting 2033 worden steeds minder. Dit jaar is er voor de eerste maal sprake van een afwaardering doordat de marktwaarde lager is dan de historische kostprijs. De waardering is een complex proces waarbij de accountant al voor de afsluiting van het boekjaar meekijkt.

Vanuit de auditcommissie worden vragen gesteld aan de accountant:

- Op pagina 3 van het accountantsverslag wordt een tijdige afsluiting van het financieel proces genoemd. Hoe zou dit verbeterd kunnen worden?
- Op pagina 25 rapporteert de accountant dat de interne beheersing goed en correct op orde is en dat een stap terug daarin een aderlating zou zijn. Is er een verwachting dat er in de interne beheersing een stap terug gedaan zal worden?
- Hoe is de samenwerking tussen accountant en organisatie geweest op de belangrijke discussiepunten? Hoe ziet dit onderlinge proces eruit?

De accountant beantwoordt de vragen:

- De heer Thus geeft aan dat een aantal posten wel naar voren gehaald zouden kunnen worden. De organisatie ontkomt niet aan bepaalde boekingen in het

afsluitproces, het is bekend welke boekingen dit zijn. Er is daarbij ook sprake van een afhankelijkheid van tijdige aanlevering door derde partijen. De heer Van Gerwen vult aan dat er mogelijkheden zijn om eerder te stoppen met boeken in de financiële administratie door een inschatting te maken van verplichtingen. De waarnemend afdelingsmanager financiën zegt ook afhankelijk te zijn van derde partijen die tijdig informatie moeten aanleveren, de organisatie gaat dit eerder uitvragen bij de subsidieontvanger zodat er wat meer speling is.
- De heer Thus antwoordt dat er veel gebeurt in de organisatie op zowel complexe dossiers als personeelsvlak. Het is een waarschuwing om vinger aan de pols te houden.
- De heer Thus licht toe dat complexe dossiers vroeg opgepakt worden. Voor de kerst moeten deze afgewikkeld worden. EY gebruikt hiervoor waar nodig deskundigen. Binnen de organisatie ziet de accountant veel kennis, wat het mogelijk maakt om een goede controle uit te voeren. De waarnemend afdelingsmanager financiën vult aan dat ze professioneel met elkaar omgaan, ook kritisch van beide kanten. Soms zijn er stevige discussies met een uitkomst waar beide achter kunnen staan.

Vanuit de auditcommissie worden vragen gesteld aan de gedeputeerde/ambtenaren:
- Op pagina 26 van het accountantsverslag staan een aantal aanbevelingen voor de duurzaamheidsrapportage. Goed dat hier aandacht aan is besteed door de accountant. Hoe gaat hieraan gewerkt worden door de organisatie? Gaat dit in overleg met de auditcommissie?
- Wat is de eerste indruk van de gedeputeerde over de financiën van de provincie en wat zijn de belangrijkste uitdagingen?
- De lasten stijgen met meer dan 25%, wat is de reflectie daarop vanuit de gedeputeerde?
- Er is veel aandacht geweest voor het vergroten van de leesbaarheid van de jaarstukken, welke verdere stappen kunnen hierin gezet worden? De suggestie wordt gedaan om bij de jaarstukken op 2-A4-tjes een reflectie op het jaar te geven. De jaarstukken blijven zeer omvangrijk, de accountant geeft op pagina 10 van het accountantsverslag het advies om meer smart te formuleren. Wat gaan GS hiermee doen?
- Afwikkeling van de boeggolf, wil de gedeputeerde hierop reflecteren?
- Kan er in de presentatie van de reserves nog een volgend stap gezet worden in het kader van de informatiewaarde van de stukken? De mutaties in de reserves blijven lastig te volgen.
- Op pagina 13 van het accountantsverslag refereert de accountant aan een wijziging in de lastneming SISA die voor 2025 niet door is gegaan maar voor 2026 waarschijnlijk wel. Hoe is de voortgang daarop?

De gedeputeerde/ambtenaren beantwoorden de vragen:
- De waarnemend afdelingsmanager financiën wisselt graag met de auditcommissie van gedachte over de duurzaamheidsrapportage. De duurzaamheidsmaatregelen zijn voornamelijk intern gericht. Ook concreet vermelden wat het oplevert.
- De heer Aalberts is positief verrast over de snelheid waarmee hier bij de provincie het boekjaar afgewikkeld is en de jaarstukken klaarliggen. Hij heeft de accountant ook gevraagd welk cijfer zij geven en dat was een prima cijfer. Qua financiën van de provincie heeft hij aandacht voor de weerstandsreserve, is deze niet te hoog? Meer sturen op de ratio's in samenhang met de weerstandsratio.
- De waarnemend afdelingsmanager geeft aan dat de stijgende lasten voortkomen uit de ontvangen ZEH-dividenden, deze zijn grotendeels

toegevoegd aan de reserves, deze toevoegingen tellen technisch ook mee als last.

- De heer Aalberts merkt op dat de jaarstukken altijd wel omvangrijk zullen blijven, de informatie is nodig om aan BBV te kunnen voldoen en daarmee verplicht. Hij is voor het maken van een korte publieksvariant om de stukken beter toe te lichten voor de lezers.
- De boeggolf blijft een punt van aandacht volgens de waarnemend afdelingsmanager financiën. Budgethouders worden ook meegenomen in realistisch begroten. Een realistische begroting is belangrijk om te voorkomen dat er overschotten zijn aan het einde van het jaar. Op 100% zal nooit uitgekomen worden. In de decembercirculaire komt bijvoorbeeld ineens weer extra geld dat niet meer in begrotingswijzigingen voor dat jaar verwerkt kan worden. Zonder schriftelijke aankondiging van het ministerie kan dit niet eerder meegenomen worden in een begrotingswijziging.
- In de toelichting op de reserves zijn stappen gezet, de opzet van de provincie Utrecht is gevolgd en een tabel is toegevoegd aan de jaarstukken. De waarnemend afdelingsmanager financiën vraagt of het nu vooral om de mutaties gaat? De heer Kok bevestigt dit, vanuit alle begrotingswijzigingen gedurende het jaar blijft dit lastig te volgen, een korte toelichting op de belangrijkste mutaties zou helpen. Volgens de heer Aalberts zal het wel een technisch verhaal blijven.
- De waarnemend afdelingsmanager financiën antwoordt dat nog steeds landelijk gesproken wordt over de lastneming SISA. De signalen zijn wel positief. Misschien is de oplossing om de subsidies pas in het laatste jaar op te nemen in de SISA bijlage ter verantwoording. Nu moet in de SISA bijlage per jaar verantwoording afgelegd worden. De Auditdienst Rijk moet hieraan nog goedkeuring geven.

Conclusie: de commissie vindt dit statenvoorstel voldoende onderbouwd voor behandeling in Provinciale Staten van 5 juni 2026.

De voorzitter bedankt de accountants voor hun toelichting en beantwoording van de vragen waarna de heren Van Gerwen en Thus de vergadering verlaten.

5.2 Brief GS van 14 april 2026 over Nazorgfonds Gesloten Stortplaatsen Zeeland - 821578

De jaarstukken 2025 van het Nazorgfonds gesloten stortplaatsen Zeeland worden ter kennisname aangeboden. Het positief resultaat bedraagt € 183.597 en is toegevoegd aan de egalisatiereserve. De accountant heeft een goedkeurende verklaring bij deze jaarstukken verstrekt.

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming en betrekken bij statenvoorstellen Jaarstukken 2025 en Voorjaarsnota 2026

De auditcommissie heeft geen vragen of opmerkingen bij deze jaarstukken.

Conclusie: de commissie adviseert de Jaarstukken 2025 van het Nazorgfonds gesloten stortplaatsen Zeeland ter kennisneming te brengen van Provinciale Staten.

5.3 Brief GS van 3 februari 2025 over overdrachtswaarde en voorziening APPA-pensioen gedeputeerde in jaarstukken 2025 – 816332

Deze brief is eerder op 24 februari 2025 ter kennisname gedeeld met de auditcommissie. De brief betrekken bij de behandeling van de jaarstukken 2025 en de voorjaarsnota 2026.

De brief wordt voor kennisgeving aangenomen.

5.4 Statenvoorstel Voorjaarsnota 2026 – 822071

Afdoeningsvoorstel: beoordelen of het voorstel voldoende is onderbouwd om te agenderen voor de vergadering van Provinciale Staten van 5 juni 2026.

De heer Kok vraagt hoe groot het deel van de begroting is dat volgens het voorstel afwijkend, dus niet, geïndexeerd zal worden.
De waarnemend afdelingsmanager financiën antwoordt dat infra en mobiliteit wel geïndexeerd worden en een fors deel uitmaken van de begroting, hij schat in dat 70-80% wel geïndexeerd wordt met 3%.

Conclusie: de commissie vindt dit statenvoorstel voldoende onderbouwd voor behandeling in Provinciale Staten van 5 juni 2026.

5.5 Vragen fracties bij Jaarstukken 2025 en Voorjaarsnota 2026

Afdoeningsvoorstel: voor kennisgeving aannemen.

De heer Aalberts geeft aan dat meer vragen zijn gesteld dan voorgaand jaar, terwijl dit jaar ook een tafeltjesmarkt is georganiseerd. De coördinator begroting en jaarstukken vult aan dat de fracties die niet aanwezig waren op de tafeltjesmarkt meer vragen hebben gesteld.
De heer Temmink heeft begrip voor het feit dat het de organisatie veel werk kost maar geeft ook aan dat het prettig was dat er tijd is genomen om de vragen te beantwoorden. Dat er vragen worden gesteld kan ook positief worden gezien.

5.6 Concept adviesbrief auditcommissie aan PS Jaarstukken 2025 en Voorjaarsnota 2026

Afdoeningsvoorstel: concept punten bespreken in de auditcommissie om aan te vullen, verbeteren of schrappen van de suggesties. Het definitieve advies zal worden geagendeerd voor de vergadering van Provinciale Staten van 5 juni 2026.

De heer Temmink vraagt of er een tijdspad kan worden aangegeven door GS bij de opvolging van de aanbeveling om de stand op te maken van de ambitie om de boeggolf te verminderen naar 10% in 2025.
De heer Aalberts geeft aan dat hierover gerapporteerd kan worden. Hij vraagt wel aandacht voor de balans tussen wat er gevraagd wordt en wat door de organisatie aan extra werk geleverd kan worden.
De waarnemend afdelingsmanager financiën vraagt of dit ook kan na afloop van het boekjaar 2026? De heer Temmink geeft aan dat de aanbeveling meerdere malen is gerapporteerd. De heer Aalberts zegt toe bij de eerstvolgende begrotingswijziging een aanzet te zullen doen.

Conclusie: het conceptadvies wordt aangevuld met de toezegging van de gedeputeerde bij het onderwerp begrotingsbeheer.

6 Rondvraag

Geen punten voor de rondvraag.

7 Sluiting

De volgende vergadering staat gepland op dinsdag 16 juni om 19.30 uur. De auditcommissie spreekt dan de accountant over het controleplan 2026. Voorafgaand plant de auditcommissie een vooroverleg om 19.00 uur.
De voorzitter sluit de vergadering om 21.15 uur.

Besluitenlijst Auditcommissie

Datum	16-06-2026
Tijd	19:30 - 20:15 uur
Locatie	Digitaal via Teams
Voorzitter	A.L. Boone
Aanwezig	De heer Boone, de heer Kok, mevrouw Kool-Blokland, de heer Temmink en de heer Van Klaveren
Tevens zijn aanwezig	De heer Aalberts (gedeputeerde), waarnemend afdelingsmanager financiën, concerncontroller, financieel statenadviseur. De heer Van Gerwen en de heer Thus (accountant EY)

1 Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering.

De waarnemend afdelingsmanager financiën deelt mee dat er schot zit in het nieuwe verdeelmodel voor het provinciefonds. Dit loopt al een aantal jaren en gaat nu de eindfase in. Deze week vergadert de Bestuurlijke Adviescommissie Financiën en Openbaar Bestuur extra over een laatste voorstel waarna deze door zal gaan naar het IPO bestuur. De belangrijkste discussiepunten waren o.a. de OEM (overige eigen middelen), inwoners landelijk gebied, arbeidsparticipatie en openbaar vervoer. De uitkomst betekent een kleine plus voor de provincie Zeeland.

De heer Kok vraagt hoe de OEM nu uitpakt voor de provincie?
De heer Temmink vraagt of er straks bij verkoop van de kerncentrale weer geredeneerd zal worden dat geen extra geld nodig is want de provincie heeft al genoeg?
Mevrouw Kool-Blokland wil weten wat een lichte plus is en of we een risico lopen als de kerncentrale verkocht wordt.
De waarnemend afdelingsmanager financiën antwoordt dat eenmalige dividenden niet worden betrokken in de OEM. Bij het structureel uitzetten van gelden zoals bij het ZEH-dividend telt de rente wel mee in de OEM. Het gaat hier om de verdeling tussen de provincies. Het is daarmee ook afhankelijk van hoeveel eigen middelen andere provincies hebben. Het is dus niet zo dat het Rijk rechtstreeks de provincie minder geld geeft. Het is nu nog niet te zeggen wat de lichte plus is, dit zal duidelijk worden met de septembercirculaire. We moeten er niet op rekenen dat we veel extra ruimte krijgen.
De heer Aalberts vult aan dat de grote dividenden, de superdividenden buiten de OEM blijven. Op grote stortingen worden we niet op afgerekend, wel telt het werkelijk rendement op het vermogen mee. Er wordt gewerkt met een ingroeimodel waarin de provincies met een groot nadeel tegemoet worden gekomen, daar doen andere provincies water voor bij de wijn.

2 Vaststellen van de agenda

De agenda wordt vastgesteld.

3 PZ - Controleplan 2026 - 829409

De accountant, de heer Van Gerwen, krijgt het woord. Het concept controleplan voor 2026 ligt voor en beschrijft de voorgestelde controleaanpak. De basis hiervan is consistent met voorgaande jaren. Het plan is doorontwikkeld ten opzichte van 2025 door de aandachtspunten en bevindingen uit 2025 door te vertalen naar 2026.

Specifieke aandacht vraagt de IT migratie en inzet van AI in zowel de eigen controlewerkzaamheden als in de organisatie.
De heer Thus licht de belangrijkste onderdelen en accenten van het controleplan toe:

1. De datamigratie naar het nieuwe geïntegreerd financieel en inkoop systeem (GFIS) is lastig voor de controle omdat de migratie per 1 oktober gepland staat. Onderdeel van de controle is nagaan hoe de data vanuit het oude systeem zijn overgezet naar het nieuwe systeem. In het nieuwe systeem wordt tegelijkertijd ook een nieuw grootboekrekening-schema in gebruik genomen. Dit heeft in de controle bijzondere aandacht. De accountant is hierover in overleg met de organisatie, heeft het migratieplan beoordeeld en is betrokken bij de proefmigraties.
2. Waardering kapitaalbelang NV Westerscheldetunnel: de eerste afwaardering was in het boekjaar 2025. De komende jaren volgen meer afwaarderingen tot de tunnel in 2033/2034 wordt overgenomen door het Rijk. De organisatie maakt jaarlijks een inschatting van de marktwaarde van de tunnel op basis van een waarderingsmodel. Het updaten van de aannames die onder het waarderingsmodel liggen krijgt bijzondere aandacht in de controle.
3. Verantwoording meerjarige projectsubsidies: tijdige beschikbaarheid van de verantwoordingsinformatie is belangrijk. Hierbij speelt ook de landelijke discussie over hoe de meerjarige projectsubsidies in de SISA- bijlage verantwoord moeten worden. Mochten daar ontwikkelingen zijn dan wordt de auditcommissie hierover geïnformeerd.
4. Juiste en volledige verantwoording WNT: hierbij geldt een lage materialiteit en in combinatie met de complexe regelgeving levert dit een verhoogd risico op. Daarnaast is er dit jaar ook een wisseling in de topfunctionarissen, namelijk de statengriffier.

De heer Boone vraagt wat de reden is dat de wisseling van de statengriffier een extra hoog risico oplevert?
De heer Temmink wil weten of de accountant extern deskundigen inzet als second opinion op de aannames achter het waarderingsmodel voor de Westerscheldetunnel?

De heer Thus antwoordt dat bij de WNT een lagere materialiteitsgrens geldt en daardoor kunnen relatief kleine fouten al materiële gevolgen hebben. Daarbij is de kans verhoogd omdat bij het vertrek van een topfunctionaris de kans dat de verantwoording niet klopt hoger is. Dit komt door bijvoorbeeld een extra vergoeding voor verlofdagen in de eindafrekening bij uitdiensttreding. Het risico zit niet op een mogelijke beloning hoger dan het maximum maar op een foutieve verantwoording.
Op een aanvullende vraag over hoe de organisatie al is geïnformeerd aan de voorkant over de mogelijke missers bij het vertrek van een topfunctionaris antwoordt de heer Thus dat zij niet hebben vernomen dat er bijzonderheden zijn bij deze uitdiensttreding waardoor eventueel over drempels heen kan worden gegaan.
Voor de waardering van het kapitaalbelang NV Westerscheldetunnel heeft de organisatie een model opgezet en past dit consistent toe. Dit model heeft EY door een specialist laten controleren. Daarmee ligt de consistente basis er voor de komende jaren. Als daar geen wijzigingen in zijn dan is er geen aanleiding om opnieuw specialisten in te schakelen. De uitgangspunten, zoals rente, kunnen wel wijzigen. Dit wordt allereerst onderbouwd door de organisatie en het controleteam beoordeelt deze onderbouwing.

Mevrouw Kool-Blokland geeft aan dat de oostbuis wel gevolgen heeft voor de inkomsten van de tunnel. Die kun je misschien niet in het model inbouwen, hoe wordt dit verdisconteerd?

De heer Thus antwoordt dat de afsluiting van de tunnelbuis komend jaar is waardoor de opbrengsten lager zullen zijn. In de prognose die in het boekjaar 2025 is opgesteld is al rekening gehouden met die lagere inkomsten omdat die kennis er al was. De lagere inkomsten zijn onderdeel van de waardering per 31 december 2025.
De heer Kok vraagt hoe we het WNT proces zo kunnen inrichten dat dit geen fouten oplevert bij de jaarrekening? Zijn er mogelijkheden om aan de voorkant mee te denken om te signaleren waar het mogelijk verkeerd kan gaan.
De heer Thus stelt voor om vooraf contact te hebben met de verantwoordelijke voor de WNT-verantwoording. Daarnaast kan het dossier al snel opgepakt worden, direct na de uitdiensttreding van de griffier, daarmee hoeft niet gewacht te worden tot het voorjaar.

De heer Thus geeft een korte toelichting op de mogelijkheid die de auditcommissie heeft om speerpunten aan te geven voor de controle en het houden van een expertsessie door de accountant. Hiervoor is voorafgaand aan de vergadering een overzicht ter inspiratie aangeleverd.

De heer Boone vraagt waarom het onderwerp soft controls niet in het overzicht en controleplan zijn opgenomen terwijl deze wel in het accountantsverslag genoemd zijn als aandachtspunt voor de controle. Deze zou de auditcommissie graag ook als speerpunt zien. Daarnaast worden de speerpunten Reserves en Duurzaamheidsparagraaf zeer interessant bevonden. Hierover heeft de accountant het volgende opgenomen in hun overzicht:

- Reserves: In de auditcommissie is een aantal keer aangegeven dat de jaarstukken weinig informatie geven over de mutaties van reserves. Als speerpunt kunnen we een benchmarkanalyse uitvoeren, goede voorbeelden delen en concrete aanbevelingen delen voor het efficiënt verhogen van de informatiewaarde in de jaarstukken.
- Duurzaamheidsparagraaf: De informatiewaarde van de duurzaamheidsparagraaf kan verhoogd worden door deze meer te structureren, naar analogie van duurzaamheidsverslaggeving voor grote ondernemingen. Wij denken graag met de organisatie mee om hier meer vorm en structuur aan te geven.

De auditcommissie wil graag beide onderwerpen als speerpunt door de accountant laten oppakken. Voor wat betreft de expertsessie is de commissie vooral geïnteresseerd in cybersecurity, met de vraag of dit te combineren is met een korte update over de waardering van het kapitaalbelang NV Westerscheldetunnel.

De heer Thus geeft aan dat zij de expertsessie graag oppakken en beide onderwerpen zeker kunnen combineren als hier voldoende tijd voor wordt uitgetrokken. Ook de drie speerpunten die genoemd worden kunnen zij oppakken. Bij de soft controls kijkt de accountant ook naar de dynamiek in de organisatie en de wijziging van de (directie)structuur.

De heer Boone geeft aan dat op pagina 13 mogelijk nog een verouderde tekst staat over de rapporteringsgrens. De heer Thus geeft aan hier naar te gaan kijken.

De griffie gaat op zoek naar een datum voor de expertsessie en stemt dit af met de accountant.

Conclusie: Het controleplan van de accountant is voldoende besproken, als speerpunten voor de controle neemt de accountant de soft controls, reserves en duurzaamheidsparagraaf mee en wordt een expertsessie cybersecurity en update waardering WST gepland.

4 **Rondvraag**

De heer Aalberts deelt mee dat de journalist van de PZC verdiepende vragen stelt over de rechtmatigheid van de inkoop naar aanleiding van de informatie hierover in de jaarstukken bij de rechtmatigheidsverantwoording. Dit is een vrij technisch verhaal dat gaat over een rechtmatigheidsfout bij de inkoop van de software. De concerncontroller licht de achtergrond toe. Het betreft een contract met een software broker dat al een aantal jaren loopt. Contractueel is een raming van de kosten opgenomen en is de looptijd van het contract vastgelegd. Dit raamcontract is sneller volgelopen dan verwacht, mede door hogere kosten en de PIOFACH van de RUD. Hierdoor waren meer licenties nodig. Twee jaar terug bleek al dat het onrechtmatig was maar vorig jaar is bewust gekozen een nieuwe aanbesteding uit te stellen zodat we continuïteit borgen en de nieuwe aanbesteding konden baseren op een raming waarin de organisatorische ontwikkelingen zijn opgenomen. Inmiddels is dat contract beëindigd en is er opnieuw aanbesteed, dit jaar is nog sprake van een klein bedrag aan onrechtmatige kosten.

5 **Sluiting**

De volgende vergadering staat gepland op 13 oktober 2026 om 19.30 uur. De voorzitter sluit de vergadering om 20.15 uur.

Provinciale Staten

Financiële consequenties externe inhuur:
Kostensoort: Externe inhuur nvt
Bedrag: € 0,00

Financiële consequenties opdracht/uitbesteding:
Kostensoort: Uitbesteding
Bedrag: €
Gedeputeerde belast met behandeling:

Vergadering PS: 25 september 2026
Nr:
Agenda nr:
Vergadering GS: 14 juli 2026
Nr: 833133

Onderwerp: GS 9e tussentijdse wijziging 2026

Aan de Provinciale Staten van Zeeland

Tussentijdse begrotingswijziging 2026

In het kader van de jaarlijkse planning en control-cyclus is een tussentijdse begrotingswijziging uitgevoerd.

Het gaat om wijzigingen in de begroting als gevolg van bijstelling van te verwachten lasten en ontwikkelingen op het gebied van onze inkomsten. Het betreft geen nieuw beleid, zodat deze begrotingswijzigingen als beleidsarm kunnen worden aangemerkt. De inhoudelijke effecten worden toegelicht in de memorie van toelichting.
Het belangrijkste onderdeel is de verwerking van meicirculaire. In onze brief met Zaaknummer 828232 hebben wij u hierover reeds geïnformeerd. In de Najaarsnota 2026 zullen wij een geactualiseerd financieel perspectief schetsen.

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgevoegd ontwerp-besluit.

Gedeputeerde Staten,

H.M. de Jonge, voorzitter

Drs. M.C.J. Franken, secretaris-algemeen directeur

statenstukken

Onderwerp:
GS 9e begrotingswijziging 2026 Provincie Zeeland

Ontwerpbesluit

De staten der provincie Zeeland,
gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 14 juli 2026, nr. 833133 ;

besluiten:

De 9e begrotingswijziging 2026 vast te stellen

Bijlagen:
1. **Recapitulatie** 9e wijziging begroting 2026 Provincie Zeeland
2. **Memorie van toelichting** 9e wijziging begroting 2026 Provincie Zeeland

Gewijzigde programma's

	2026	2027	2028	2029
02 Woonplaats Zeeland				
saldo na 8e wijziging	**15.390.932**	**11.878.900**	**8.890.785**	**6.634.198**
lasten	590.072	156.808	0	0
baten	0	0	0	0
saldo na 9e wijziging	**15.981.004**	**12.035.708**	**8.890.785**	**6.634.198**
03 Balans in landelijk gebied				
saldo na 8e wijziging	**36.786.862**	**34.477.624**	**32.235.351**	**29.468.851**
lasten	177.503	124.848	190.089	188.000
baten	0	0	0	0
saldo na 9e wijziging	**36.964.365**	**34.602.472**	**32.425.440**	**29.656.851**
04 Ondernemend Zeeland				
saldo na 8e wijziging	**9.850.834**	**8.963.149**	**7.759.845**	**7.334.299**
lasten	1.430.818	62.500	0	0
baten	-53.318	0	0	0
saldo na 9e wijziging	**11.228.334**	**9.025.649**	**7.759.845**	**7.334.299**
05 Mobiliteit op maat				
saldo na 8e wijziging	**68.268.767**	**60.682.739**	**59.132.740**	**58.219.922**
lasten	1.649.273	89.267	18.282	18.282
baten	-1.942.282	-89.267	-18.282	-18.282
saldo na 9e wijziging	**67.975.758**	**60.682.739**	**59.132.740**	**58.219.922**
06 Iedereen telt!				
saldo na 8e wijziging	**25.668.028**	**20.215.939**	**19.133.701**	**19.998.073**
lasten	50.000	0	0	0
baten	0	0	0	0
saldo na 9e wijziging	**25.718.028**	**20.215.939**	**19.133.701**	**19.998.073**
08 Energie op klimaat!				
saldo na 8e wijziging	**6.613.913**	**2.993.524**	**2.100.119**	**1.688.930**
lasten	606.000	3.651.328	0	0
baten	0	0	0	0
saldo na 9e wijziging	**7.219.913**	**6.644.852**	**2.100.119**	**1.688.930**
90 Algemene dekkingsmiddelen				
saldo na 8e wijziging	**-190.794.445**	**-186.807.863**	**-196.911.277**	**-201.028.668**
lasten	759.544	3.060.730	847.954	125.423

9e wijziging programmabegroting Provincie	2026	2027	2028	2029
baten	-3.796.436	-6.831.147	-1.038.043	-313.423
saldo na 9e wijziging	**-193.831.337**	**-190.578.280**	**-197.101.366**	**-201.216.668**

98 Standen en mutaties Reserves				
saldo na 8e wijziging	**-58.351.134**	**-20.548.287**	**2.358.141**	**22.439.752**
lasten	746.409	0	0	0
baten	0	-223.400	0	-230.000
saldo na 9e wijziging	**-57.604.725**	**-20.771.687**	**2.358.141**	**22.209.752**

Recapitulatie na 9e wijziging

Saldo programma's na 9e wijziging	279.410.481	238.707.661	217.444.453	203.270.477
Saldo dekkingsmiddelen en onvoorzien na 9e wijziging	-267.592.716	-263.912.648	-263.963.142	-268.677.666
Saldo ondersteuning en salarissen na 9e wijziging	45.786.960	45.976.674	44.160.548	43.197.437
Geraamd totaal saldo van baten en	57.604.725	20.771.687	-2.358.141	-22.209.752
Mutatie reserves na 9e wijziging	-57.604.725	-20.771.687	2.358.141	22.209.752
Geraamde resultaat na 9e wijziging	0	0	0	0

Gewijzigde doelstellingen Ondersteuning

96 Overhead				
saldo doelstelling na 8e wijziging	**48.794.176**	**48.617.192**	**46.834.963**	**45.547.800**
lasten	-217.583	-1.667	0	230.000
baten	0	0	0	0
saldo doelstelling na 9e wijziging	**48.576.593**	**48.615.525**	**46.834.963**	**45.777.800**

Memorie van toelichting

Behorende bij de 9e wijziging van de begroting 2026

Autorisatieniveau:

Uitgangspunt is dat PS een kaderstellende en autoriserende rol hebben. Conform de verslaggevingsvoorschriften op het niveau van de programma's, maar voortvloeiend uit specifieke afspraken tussen GS en PS (PS-besluit SERV-145 d.d. 6 juni 2014) worden ook de wijzigingen tussen programmaonderdelen (doelstellingen) binnen een programma ter autorisatie voorgelegd. Wijzigingen (zowel lasten als baten) kleiner dan € 100.000 worden niet separaat toegelicht.

Programma's

02 Programma Woonplaats Zeeland

		Exploitatie	
		Lasten	Baten
	020107 Ruimtelijke Kwaliteit: toekomstbestendig wonen in Zeeland		
-	Meicirculaire. Met de inwerkingtreding van het wetsvoorstel Versterken regie volkshuisvesting ontstaan extra werkzaamheden voor de medeoverheden. In de decembercirculaire 2025 is voor 2025 een bedrag van € 9,5 miljoen aan het provinciefonds toegevoegd, maar de verdeelsleutel was eind 2025 nog niet vastgesteld. Inmiddels is overeengekomen een verdeelsleutel te hanteren met een vast bedrag van € 500.000 per provincie, de resterende middelen worden naar rato van de opgave op basis van de Woondeals verdeeld. Zeeland ontvangt in 2026 € 562.072.	562.072	
-	In 2026 zijn subsidies beschikt in het kader van de subsidieregeling Hergebruik Leegstaande Panden (HELP). Voor het opengestelde subsidieplafond van € 1.370.000 is in 2026 budget beschikbaar. Er is voor € 1.254.298 aan subsidies verleend. Op grond van de financiële verordening dienen de lasten van onderhavige subsidieverleningen volledig verantwoord te worden in het boekjaar waarin de startdatum van de projecten ligt. Binnen deze openstelling is één subsidie beschikt voor een project dat start in 2027. Daarom is het voorstel om het hiervoor beschikbare budget uit 2026 over te hevelen naar 2027.	-160.900	
	020108 Toerisme en recreatie: bestemming in balans		
-	Mutatie < € 100.000. Geen toelichting.	30.328	
	020109 Ruimtelijke kwaliteit: omgevingsvisie en verordening, advies		
-	Mutatie < € 100.000. Geen toelichting.	-71.000	
-	Meicirculaire. Het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) levert een bijdrage van € 959.000 aan provincies ten behoeve van de regionale samenwerkingen. De verdeling van de middelen is gebaseerd op een inventarisatie van de behoefte aan procesondersteuning en productontwikkeling per NOVEX-gebied. Voor Zeeland gaat het om € 182.645 in 2026.	182.645	
	029999 Ambtelijke inzet		
-	Mutatie < € 100.000. Geen toelichting.	46.927	
	Totaal programma 2	590.072	0

03 Programma Balans in landelijk gebied

		Exploitatie	
		Lasten	Baten
	030103 Natuurherstel		
-	Mutatie < € 100.000. Geen toelichting.	-89.672	
	030107 Natuurbeheer		
-	Mutatie < € 100.000. Geen toelichting.	2.089	
-	Meicirculaire. De provincies ontvangen een bijdrage van in totaal € 4,5 miljoen ten behoeve van ANLbuitvoeringskosten van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). De verdeling is gebaseerd op de verdeelsleutel uit de prestatie-overeenkomst 2023-2027 provincies-RVO. Voor Zeeland gaat het om € 144.000 in 2026	144.000	
-	Meicirculaire. Provincies zijn verantwoordelijk voor bestrijding van invasieve exoten van Unielijst (uitvoering Europese Exotenverordening). Het ministerie van LVVN stelt € 2,8 miljoen beschikbaar ten behoeve van de vroege bestrijding van invasieve exoten door de provincies met als doel de bescherming van de biodiversiteit. De verdeling van de middelen is gebaseerd op de verdeelsleutel natuur die de provincies hanteren. Dit is eind 2025 door de provincies besloten in de Bestuurlijke Adviescommissie Landelijk Gebied (BAC LG). Zeeland ontvangt in 2026 € 121.086	121.086	
	Totaal programma 3	177.503	0

04 Programma Ondernemend Zeeland

		Exploitatie	
		Lasten	Baten
	040109 Vestigingsklimaat, imago en talent		
-	Mutatie < € 100.000. Geen toelichting.	-13.738	53.318
	040111 Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie		
-	Meicirculaire. Kernenergie is belangrijk voor het bredere energiesysteem dat het kabinet voor ogen heeft waarbij kernenergie een betrouwbare CO2- arme energiebron is. Het kabinet zet in op de realisatie van nieuwe kerncentrales. Voor twee kerncentrales heeft de toenmalige Minister voor Klimaat en Energie in 2022 de locatie Borssele in de provincie Zeeland aangewezen als voorkeurslocatie. De provincie Zeeland ontvangt een uitkering van € 1,44 miljoen in 2026.	1.440.000	
	049999 Ambtelijke inzet		
-	Mutatie < € 100.000. Geen toelichting.	4.556	
	Totaal programma 4	1.430.818	53.318

05 Programma Mobiliteit op maat

		Exploitatie	
		Lasten	Baten
	050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water) wegen		
-	Mutatie < € 100.000. Geen toelichting.	42.282	42.282
	050105 Wegeninvesteringen		
-	In de Voorjaarsnota 2024 heeft u de reserve Vervanging & Renovatie ingesteld. Deze reserve wordt gevoed vanuit overschotten op het budget voor afschrijvingen op infrastructuur (de zogeheten stelpost afschrijvingslasten infrastructuur voor nieuwe afschrijvingen). De reserve is bedoeld voor de afschrijvingslasten van vervangingsinvesteringen in de bestaande infrastructuur (instandhouding van het bestaande areaal). Voor onderhoudslasten blijven we gebruikmaken van de bestaande Onderhoudsreserve Infrastructuur. Omdat de afschrijving start in het jaar na ingebruikname van een actief, valt het saldo dat in 2026 nog op de stelpost resteert vrij. Daarom voegen we dit bedrag nu toe aan de reserve Vervanging & Renovatie.	-293.009	
	050113 Uitvoering regionale mobiliteitsstrategie		
-	Zeeland is één van de koploperregio's in Nederland in de realisatie van publiek vervoer. In 2025 en 2026 is er sprake van een transistieperiode waarin wordt toegewerkt naar het in de gehele Provincie Zeeland uitrollen van de Flex, de uitbouw van een regiecentrale en de overgang naar een nieuwe OV-concessie. Hiervoor ontvangen wij een Rijksbijdrage in de vorm van een specifieke uitkering (spuk). We ramen zowel de lasten als de baten budgettair neutraal bij. De spuk leggen we door naar de GR Publiek Vervoer Zeeland.	1.900.000	1.900.000
	Totaal programma 5	1.649.273	1.942.282

06 Programma Iedereen telt!

		Exploitatie	
		Lasten	Baten
	060105 Basis voor Cultuur en Erfgoed		
-	Mutatie < € 100.000. Geen toelichting.	50.000	
	Totaal programma 6	50.000	0

08 Programma Energie op klimaat!

		Exploitatie	
		Lasten	Baten
	080101 Uitvoering klimaatadaptie en voldoende zoet water		
-	Mutatie < € 100.000. Geen toelichting.	71.000	
	080103 Energietransitie		
-	Meicirculaire. Een energiehub is een lokale samenwerking tussen gebruikers en producenten van energie, die energieopwekking en energiegebruik in een specifiek gebied zo veel mogelijk op elkaar afstemmen. Dit doen zij via slimme sturing, flexibele opslag en/of conversie van elektriciteit naar een andere energiedrager.Voor 2026 is er € 10,5 miljoen beschikbaar voor de inzet van de provincies rondom het stimuleren van energiehubs. De middelen worden door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) verstrekt in het kader van het Stimuleringsprogramma. Energiehubs waarbinnen het Rijk, netbeheerders, regionale ontwikkelingsmaatschappijen en decentrale overheden samenwerken om de ontwikkeling van energiehubs te bevorderen. Er wordt gewerkt met een drempelbedrag per provincie van € 250.000. De resterende middelen worden over de provincies verdeeld op basis van de Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE). Zeeland ontvangt in 2026 € 0,5 miljoen	535.000	
	Totaal programma 8	606.000	0

90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

		Exploitatie

		Lasten	Baten
	900102 Provinciefonds		
-	Meicirculaire. In de Contourenbrief Agrarisch Natuurbeheer heeft het Kabinet de ambitie uitgesproken om voortvarend te beginnen met een stapsgewijze uitbreiding van ANLb. Provincies ontvangen middelen waarmee ze in staat worden gesteld om in de jaren 2026 tot en met 2028 de tarieven te actualiseren en het aantal hectares Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer uit te breiden ten behoeve van de natuur-, water- en klimaatdoelen in het landelijk gebied. Er is hiervoor een totaalbedrag van € 249 miljoen beschikbaar in de periode 2026 tot en met 2028. Het betreft een jaarlijkse bijdrage van € 83 miljoen. De verdeling is gebaseerd op reeds door de Bestuurlijke Adviescommissie (BAC) van het Interprovinciaal Overleg (IPO) vastgestelde verdeelsleutels voor het ANLb.		-2.650.000
-	Meicirculaire. Nederland ziet steeds meer brandgevoelige dagen met mogelijke omstandigheden waarbij er sprake kan zijn van een risico op onbeheersbare natuurbranden. Het ministerie van LVVN stelt daarom in de periode 2026 tot en met 2029 in totaal € 10,8 miljoen beschikbaar aan provincies waar een verhoogd risico op natuurbranden aan de orde is. De desbetreffende provincies worden hiermee in staat gesteld om bij te dragen aan het doel om natuurbrandbeheersing te versterken, bijvoorbeeld door natuurbrandbeheersingsplannen op te stellen of betrokken partijen te begeleiden. Het budget in 2026 is € 1,6 miljoen, € 3,1 miljoen in 2027, € 2,9 miljoen in 2028 en € 3,1 miljoen in 2029. De verdeling van het budget wordt gebaseerd op ingediende aanvragen van provincies bij het ministerie van LVVN. Zeeland ontvangt € 42.500 in 2026 en € 0,1 miljoen in de jaren 2027 tot en met 2029. Hiermee was eerder al rekening gehouden in de ramingen.		-42.500
-	Meicirculaire. Uitkering Provinciefonds		6.488.936
	900105 Budgettaire ruimte		
-	Meicirculaire.	759.544	
	Totaal programma 90	759.544	3.796.436

	96 Ondersteuning	**Exploitatie**	
		Lasten	**Baten**
	960101 Personeel		
-	Mutatie < € 100.000. Geen toelichting.	6.525	
	960102 Huisvesting en facilitaire zaken		
-	Mutatie < € 100.000. Geen toelichting.	2.529	
	960103 ICT		
-	Het investeringskrediet Smartphones 2025 is in de 8e begrotingswijziging formeel afgesloten, waarbij tevens een aanvullende kredietdotatie is vastgesteld. Met deze begrotingswijziging worden de bijbehorende afschrijvingslasten aangepast, zodat deze aansluiten op de vastgestelde kredietdotatie. De extra afschrijvingslasten worden gedekt vanuit de bestaande functionele budgetten van de afdeling I&A en zijn daarmee budgettair neutraal. Op grond van de financiële verordening start de afschrijving één jaar na ingebruikname van het actief. De voor 2026 geraamde afschrijvingsmiddelen van € 230.000 worden daarom via de meerjarige bestemmingsreserve doorgeschoven naar 2029, zodat de begroting aansluit bij het moment waarop de afschrijvingslasten worden genomen.	-230.000	
-	Mutatie < € 100.000. Geen toelichting.	5.133	
-	Mutatie < € 100.000. Geen toelichting.	-1.770	
	960104 Overige overhead		
	Totaal programma 96	-217.583	0

98 Reserves	Exploitatie	
	Lasten	Baten
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2		
In 2026 zijn subsidies beschikt in het kader van de subsidieregeling Hergebruik Leegstaande Panden (HELP). Voor het opengestelde subsidieplafond van € 1.370.000 is in 2026 budget beschikbaar. Er is voor € 1.254.298 aan subsidies verleend. Op grond van de financiële verordening dienen de lasten van onderhavige subsidieverleningen volledig verantwoord te worden in het boekjaar waarin de startdatum van de projecten ligt. Binnen deze openstelling is één subsidie beschikt voor een project dat start in 2027. Daarom is het voorstel om het hiervoor beschikbare		
- budget uit 2026 over te hevelen naar 2027.	160.900	
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4		
- Mutatie < € 100.000. Geen toelichting.	62.500	
980599 Bestemmingsreserves-Pr.5		
In de Voorjaarsnota 2024 heeft u de reserve Vervanging & Renovatie ingesteld. Deze reserve wordt gevoed vanuit overschotten op het budget voor afschrijvingen op infrastructuur (de zogeheten stelpost afschrijvingslasten infrastructuur voor nieuwe afschrijvingen). De reserve is bedoeld voor de afschrijvingslasten van vervangingsinvesteringen in de bestaande infrastructuur (instandhouding van het bestaande areaal). Voor onderhoudslasten blijven we gebruikmaken van de bestaande Onderhoudsreserve Infrastructuur. Omdat de afschrijving start in het jaar na		
- ingebruikname van een actief, valt het saldo dat in 2026 nog op de stelpost resteert vrij. Daarom voegen we dit bedrag nu toe aan de reserve Vervanging & Renovatie.	293.009	
989499 Bestemmingsreserves overhead		
Het investeringskrediet Smartphones 2025 is in de 8e begrotingswijziging formeel afgesloten, waarbij tevens een aanvullende kredietdotatie is vastgesteld. Met deze begrotingswijziging worden de bijbehorende afschrijvingslasten aangepast, zodat deze aansluiten op de vastgestelde kredietdotatie. De extra afschrijvingslasten worden gedekt vanuit de bestaande functionele budgetten van de afdeling I&A en zijn daarmee budgettair neutraal. Op grond van de financiële verordening start de afschrijving één jaar na ingebruikname van het actief. De voor 2026 geraamde afschrijvingsmiddelen van € 230.000 worden daarom via de meerjarige bestemmingsreserve doorgeschoven naar 2029, zodat de begroting aansluit bij het moment waarop de afschrijvingslasten		
- worden genomen.	230.000	
Totaal programma 98	746.409	0

Gedeputeerde Staten

Provincie Zeeland
Abdij 6 4331BK Middelburg
Postbus 6001 4330 LA Middelburg
+31 118631011
IBAN NL08 BNGH 0285010557

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
9e wijziging begroting 2026 Provincie Zeeland	833133		

Middelburg, 14 juli 2026

Geachte voorzitter,

Hierbij zenden wij u het Statenvoorstel 9e wijziging begroting 2026 van de Provincie Zeeland toe, inclusief twee bijlagen. Wij stellen u voor deze te behandelen in de commissie Bestuur op 11 september 2026 en in de vergadering van Provinciale Staten op 25 september 2026.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

drs. H.M. de Jonge
Voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Bijlagen:
1. Statenvoorstel 9e wijziging begroting 2026 Provincie Zeeland
2. Bijlage 1: Memorie van toelichting 9e wijziging begroting 2026 Provincie Zeeland
3. Bijlage 2: Recapitulatie 9e wijziging begroting 2026 Provincie Zeeland

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.

Vragen Commissie Bestuur 26 juni 2026

Vragen Gerwi Temmink (PvdA-GL) over Statenvoorstel 9e tussentijdse wijziging 2026 Provincie Zeeland - 834606 , agendapunt 5

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
1. In het programma voor ondernemend Zeeland lezen we dat er 1,4 mlj. euro beschikbaar wordt gesteld door het Rijk voor een nieuwe kerncentrale in Borsele. Echter het Rijk heeft die locatie toch al afgeschreven? Zijn dit geoormerkte gelden of mogen we die wellicht ingezet worden voor een evt. kerncentrale in Terneuzen (los van of je nu voor of tegen kernenergie bent)?	De middelen mogen ingezet worden voor de voorbereidingskosten van de realisatie van nieuwe kerncentrales in Zeeland, ongeacht de exacte locatie. (De passage over de locatie Borssele die in 2022 aangewezen is als voorkeurslocatie komt uit de meicirculaire, deze beschrijft de context van deze Rijksmiddelen.)
2. Aan het eind van bijlage 2 lezen we dat het prov. fonds een kleine 760.000 euro aan Zld beschikbaar stelt van de 10 mlj. voor het hele land. Dit t.b.v. brandbeheersingsplannen voor natuur. In diezelfde paragraaf staat dat er voor 2026 tm 2028 in totaal 249 mlj extra beschikbaar komt voor uitbreiding van het Agr. Natuurbeheer, waarvan 83 mlj reeds in 2026. Is er inmiddels meer bekend over de verdeling van de resterende 73 mlj t.b.v. natuur-, water- en klimaatdoelen? En hoeveel Zeeland hiervan krijgt? Zo ja, zijn daar al plannen voor? Zo nee, wanneer is de verwachting dat dit bekend wordt?	De € 83 miljoen betreft het landelijke bedrag voor 2026. Hiervan krijgt Zeeland € 2,6 miljoen. Deze middelen waren al geraamd in een eerdere begrotingswijziging op grond van toezeggingen van het Rijk (evenals de middelen voor brandbeheersingsplannen). Met dit bedrag hebben wij de subsidieopenstelling Agrarisch Natuurbeheer verhoogd.

Gedeputeerde Staten

Provincie Zeeland
Abdij 6 4331BK Middelburg
Postbus 6001 4330 LA Middelburg
+31 118631011
IBAN NL08 BNGH 0285010557

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Wind in de zeilen	4989		

Middelburg, 7 juli 2026

Geachte voorzitter,

Hierbij ontvangt u de twaalfde voortgangsrapportage van het investeringsprogramma Wind in de Zeilen. Op 7 juli 2026 heeft de stuurgroep Wind in de Zeilen deze rapportage vastgesteld.

Belangrijke ontwikkelingen in afgelopen half jaar zijn:

- de ontsluitingswegen voor het Justitieel Complex Zeeland zijn nagenoeg gereed. In de tweede helft van 2026 kunnen de grondwerkzaamheden aanvangen
- de kwartiermaker voor de Kenniswerf heeft zijn advies opgeleverd. Hierin worden de kansen geschetst voor de ontwikkeling van een brede campus, inclusief een voorstel voor governance en programmering. Na het zomerreces bespreken we de verdere aanpak met Gemeente Vlissingen en stellen wij u hiervan op de hoogte.
- De onderzoeken naar de mogelijkheden voor een vierde trein tussen Vlissingen en de Randstad zijn gestart.
-

Samen met de gemeente Vlissingen en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties blijven wij de uitvoering van de projecten nauwgezet volgen. Conform de afspraken die in juni 2025 met uw Staten zijn gemaakt, informeren wij u vanaf dit jaar jaarlijks over de voortgang via een voortgangsrapportage.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

H.M. de Jonge
Voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Bijlagen:
1. 12e voortgangsrapportage Wind in de Zeilen

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.

WIND IN DE ZEILEN

12e VOORTGANGSRAPPORTAGE WIND IN DE ZEILEN

26 juni 2026

Voortgangsrapportage Wind in de zeilen
26 juni 2026

Uitvoeringsregisseur Wind in de zeilen
Siebe Riedstra

Programmateam Uitvoeringsregisseur
Rob uit de Bosch
Bart Pouwer

Fotografie:
het fotomateriaal in deze rapportage is tot stand gekomen met toestemming van betrokkenen.
Pagina 09,18 en 27 - bron Ministerie van BZK

0 2

Inleiding

Het voordeel van een bestuursakkoord is dat rijk en regio een lange termijn afspraak maken met elkaar. Wind in de zeilen is zo een bestuursakkoord. De projecten zijn concreet en uitvoerbaar en de financiën zijn geregeld en geborgd in begrotingen. De governance is uniek en werkt een goede samenwerking, goed vertrouwen in elkaar en een goede uitvoering van deze projecten in de hand.

Externe factoren als internationale, geopolitieke ontwikkelingen, landelijke Tweede Kamer-verkiezingen met een bijhorende kabinetswisseling, gemeenteraads-verkiezingen die leiden tot gewijzigde Colleges van B&W, hebben geen (directe) invloed op de uitvoering van Wind in de zeilen. Dat maakt dit programma stabiel, betrouwbaar en effectief.

In zowel Zeeland en bij het rijk wordt momenteel veel aandacht besteed aan het Toekomstperspectief Zeeland 2050 en de bijhorende Schets van een Strategische Agenda Zeeland 2050.
Het rijk en Zeeland streven naar een agenda met afspraken om kansen voor zowel rijk als Zeeland te verzilveren, maar zeker ook de leefbaarheid en brede welvaart in Zeeland te versterken. Deze staat immers onder druk door vergrijzing, ontgroening en een dreigende spiraal van verschraling van voorzieningen.

Interessant is dat voor de governance voor Zeeland 2050 naar Wind in de zeilen wordt gekeken. Immers is ook dat een agenda met afspraken tussen rijk en regio.

De komende periode breng ik de goede ervaringen van Wind in de zeilen in bij Zeeland 2050. Ik zie deze werkwijze als een blauwdruk voor een effectieve, betrouwbare en regio-versterkende samenwerking.
Het is een mooie spin-off van Wind in de zeilen, wanneer Zeeland naadloos overgaat naar een vergelijkbare manier van werken tussen rijk en regio met als leidraad de Strategische Agenda voor Zeeland 2050.

Als uitvoeringsregisseur heb ik daar alle vertrouwen in.

Siebe Riedstra
Uitvoeringsregisseur Wind in de zeilen
26 juni 2026

0 3

Interview

Kenniswerf Vlissingen in ontwikkeling:
“Kijk naar hoe het was en hoe het kan worden”
Door Conny den Heijer.

Kwartiermaker Adriaan Visser, voormalig wethouder en in Rotterdam betrokken bij grote gebiedsontwikkelingen zoals het Makers District (MerweVierhavens en RDM), vervult als kwartiermaker een belangrijke rol in de verdere ontwikkeling van de Vlissingse Kenniswerf. Hij ziet de doorontwikkeling van de Kenniswerf als een belangrijke stap in de uitvoering van 'Wind in de Zeilen', waar een deel van de financiering uit vandaan komt. Maar ook als een persoonlijke uitdaging, komende uit Rotterdam. Daar was hij betrokken bij diverse gebiedsontwikkelingen, ook op de grens van de stad en de haven.

“Het moet een plek worden waar niet om 17.00 uur het licht uitgaat, maar juist aangaat. Een gebied dat bruist, waar leren, werken, ondernemen, innoveren ook wonen samenkomen. Dat kan alleen wanneer er intensief wordt samengewerkt.”
Vlissingen en Middelburg zijn afzonderlijk te klein om ieder een volledig eigen, volwaardige onderwijsinfrastructuur te dragen. Daarom is het noodzakelijk om de twee steden als één onderwijsregio te benaderen. De laatste jaren groeien Vlissingen en Middelburg weer in aantal inwoners. Maar daarvoor zat een periode van bevolkingskrimp in beide steden. Ook zien beide steden nog steeds jongeren vertrekken voor opleidingen buiten de provincie, die vervolgens niet meer terugkeren.

Middelburg beschikt op zijn beurt over een beperkte schaal voor een brede universitaire campus. Er is onvoldoende studentenhuisvesting in zowel Middelburg als Vlissingen. En de HZ heeft een hbo-aanbod dat minder goed aansluit op technische sectoren van de toekomst. En juist die sectoren komen de komende jaren meer en meer in beeld (nucleair cluster, defensie, maritieme techniek, energie). Beide steden hebben elkaar nodig om voldoende massa, diversiteit en aantrekkingskracht te creëren.

De fysieke ontwikkeling van de Kenniswerf is inmiddels duidelijk zichtbaar. In het stationsgebied wordt hard gewerkt aan infrastructuur en bereikbaarheid. De basis ligt er, maar om de Kenniswerf te laten functioneren als volwaardige campus zijn verdere investeringen nodig in studentenhuisvesting, een campusstructuur waar studeren, wonen, werken en ontmoeten samenkomen en voorzieningen voor studenten, zoals cultuur, sport en horeca. Deze elementen zijn essentieel om een levendige, toekomstbestendige kennisomgeving te realiseren.

0 4

Een herordening van het onderwijsaanbod is dus noodzakelijk om de regio te versterken. Dat vraagt om nauwe samenwerking tussen Vlissingen, Middelburg, HZ University of Applied Sciences, Delta Climate Center, UCR, Scalda en – in de toekomst – ook samenwerkingen met diverse universiteiten te verbreden en versterken.

Voor Vlissingen ligt een focus op opleidingen die aansluiten bij de economische structuur van de stad: maritieme opleidingen, techniek en engineering, energietransitie en laboratoria. De nabijheid van haven en industrie biedt hierbij duidelijke voordelen. Voor Middelburg ligt een logische rol in: zorg en welzijn, economie en recht, onderwijs, kunst en cultuur en bestuurskunde en publieke sector. Deze verdeling versterkt beide steden én voorkomt versnippering.

“Veel hangt af van besluiten die in Den Haag genomen moeten worden,” aldus Visser. “Denk aan de komst van nieuwe kerncentrales. De gemeenten Vlissingen en Middelburg en Provincie Zeeland zijn ambitieus, maar landelijke keuzes bepalen mede de snelheid en schaal van de ontwikkelingen.”

Naast publieke investeringen ontstaat op de Kenniswerf ook steeds meer privaatrechtelijke activiteit. Het gaat onder meer om: contracten met bedrijven, grondverkoop en verhuur, samenwerkingsovereenkomsten en bedrijven die zich willen vestigen op de Kenniswerf.

Het Investeringsfonds Zeeland, dat binnen 'Wind in de Zeilen' extra middelen van het Rijk heeft ontvangen, speelt daarbij een belangrijke rol. Het fonds stimuleert innovatie, ondersteunt groeiende bedrijven en trekt private investeringen aan. Daarmee vormt het een belangrijke motor voor werkgelegenheid en economische versterking. Impuls Zeeland en Dockwize zijn hierin actief door bedrijven aan te trekken, te ondersteunen en te verbinden aan onderwijs en onderzoek, waardoor nieuwe initiatieven sneller landen en doorgroeien.

Visser benadrukt dat de toekomst van de Kenniswerf en het regionale onderwijslandschap valt of staat met samenwerking. Vlissingen en Middelburg staan ieder sterk, maar samen kunnen ze, met steun van de Provincie Zeeland en het Rijk, elkaar nóg meer versterken.”

Interview

Bastiaan van Nieuwenhuizen (40), praktijk houdend huisarts in Huisartsenpraktijk Oost-Souburg: "Kerngezond is gericht op samenwerking."
Door Conny den Heijer.

Huisartsenpraktijk Souburg is de enige reguliere praktijk voor Souburg en Ritthem voor zo'n 10.000 patiënten. In Oost-Souburg is één apotheek en zijn er twee zorginstellingen actief. Overzichtelijk en constructief dus samenwerking. De ambitie is populatie gerichte positieve gezondheid. Het is een manier van werken waarbij de praktijk kijkt naar wat mensen nodig hebben om gezond te leven — als individu én als gemeenschap — en daar de zorg en samenwerking op afstemt. Huisartsenpraktijk Souburg werkt populatiegericht door brede, toegankelijke, multidisciplinaire zorg te bieden die niet alleen ziekte behandelt, maar de gezondheid en veerkracht van de hele dorpen Souburg en Ritthem versterken.

"Dat valt niet altijd mee," vertelt Van Nieuwenhuizen. "De basis moet goed zijn zodat je effectief kunt samenwerken. Daarbij speelt overleggen een grote rol. Overleg kost tijd en mankracht en is niet altijd kwaliteit verbeterend. Dan is automatiseren een uitkomst: je kunt categoriseren en alles sneller doen. Maar alle zorg rondom één patiënt die op elkaar is afgestemd, zodat iemand niet van loket naar loket hoeft maar één samenhangend geheel van ondersteuning krijgt, dus de integrale zorg, draait om samenwerking, continuïteit en één plan voor één persoon. Dat moet dan weer integraal bekostigd worden. Dat betekent dus dat alle partijen in Souburg één budget en één gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben om de gezondheid van mensen in dorpen of wijken te verbeteren. Moet er iets bij dan moet er extra gefinancierd worden. En dat is mijns inziens nooit goed van de grond gekomen, in zoverre dat de basis niet goed is. Misschien is er te vroeg gepiekt met alle voorstellen en plannen al ben ik me er ook bewust dat niet alles in één keer kan."

De bijdrage uit Wind in de Zeilen heeft de praktijk geholpen om meer tijd, meer functies en meer preventie mogelijk te maken, waardoor de zorg in Souburg en Ritthem toegankelijker en toekomstbestendiger is geworden. "Het hebben van verschillende POH's – dat zijn zorgprofessionals die onder verantwoordelijkheid van de huisarts werken en een deel van de zorg overnemen – zorgt ervoor dat de druk op de zorg wordt verminderd. Preventie mogelijk maken hebben we onder andere gedaan door pilots te draaien, bijvoorbeeld die voor jeugdzorg. Hiervoor kun je een kind- of jeugdteam inzetten om overbehandeling te voorkomen. De gemeente Vlissingen ondersteunt de praktijk met welzijn, preventie, wijkteams en jeugdhulp — precies de onderdelen die voorkomen dat problemen medisch worden en die de praktijk helpen om inwoners gezond en zelfstandig te houden."

0 6

De samenwerking gaat nog beter wanneer de zorgaanbieders samen fysiek in 1 gebouw zitten. Voor Oost-Souburg ligt er zo'n plan. Een huisartsenpraktijk, een praktijk voor fysiotherapie en een apotheek gaan onder één dak. Er kunnen nog andere zorgaanbieders aan worden toegevoegd.

Dit nieuwe gezondheidscentrum wordt een moderne, gezamenlijke zorglocatie waar medische zorg, preventie en welzijn samenkomen om inwoners van Souburg en Ritthem beter te ondersteunen. Echter is er nog geen planning voor de bouw van het centrum en de appartementen die er boven moeten komen. Voor de realisatie zijn waarschijnlijk nog twee tot drie jaar nodig. Het Kerngezondcentrum zou uiterlijk in 2029 klaar moeten zijn.

0 7

Interview

Arie van Vliet, programmadirecteur bouwproject Justitieel Complex Vlissingen (JCV) : het komt er!
Door Conny den Heijer.

Je merkt er als omwonende maar weinig van maar de wegen rondom het te bouwen JCV, de Havenweg, Visodeweg en Landbouwweg zijn al grotendeels aangelegd. Het enige wat nog ontbreekt is het asfalt. De deklaag komt pas tegen de tijd dat het opgeleverd wordt, eind 2029. De waterpartij rondom het complex wordt in het noorden aangelegd door het bouwconsortium, de zuidkant door de gemeente. “We beginnen dit najaar met bouwwerkzaamheden voor het JCV. Op het perceel wordt de grond opgehoogd en de grond bouwrijp gemaakt. Kortom, waar de bovenbouw moet komen wordt de onderbouw gereed gemaakt. De verwachting is dat in maart 2027 de eerste heipalen de grond in gaan. De oplevering is eind 2029 zodat men daarna nog tijd heeft om alles te testen en het complex medio 2030 in gebruik genomen kan worden. Er wordt geen vertraging meer verwacht, alles loopt strak volgens schema.” vertelt van Vliet.

Wie denkt dat daar niets gebeurt heeft het dus mis. “En dat geldt ook voor de werving van personeel, al ga ik daar niet over. Ik weet dat er binnenkort algemeen geworven gaat worden, daarna specifiek voor dit JCV. Daar is onder andere Scalda bij betrokken voor wat betreft de opleidingen. Daarbij wordt gekeken naar het aantal personeelsleden, uiteindelijk zo'n 500 mensen en hoe we die zoveel mogelijk uit Zeeland kunnen halen. Dat zal in de beginfase ook van buiten de provincie moeten komen maar de prioriteit ligt bij mensen uit Zeeland.”

Van Vliet is blij met het huidige samenwerkingsverband tussen Provincie, Waterschap en gemeente. “We combineren projecten, zoals de 1,7 kilometer dijkversterking en de aanleg van wegen. Dat project is bijvoorbeeld naar voren getrokken. Ik ben ook zeer gecharmeerd van het Landgoed waar het JCV onderdeel van is: veel groen, veel natuur maar ook bedrijfsactiviteiten. Immers, alles staat of valt met goede samenwerking.”

“Wind in de Zeilen lost voor ons op dat we een locatie krijgen waar in we berechting én detentie in één totaalcomplex doen. Dan heb je de mogelijkheid om een gedetineerde zonder vervoersritten naar de zittingszaal te kunnen brengen. Dit is uniek in Nederland waarbij we zo min mogelijk veiligheidsrisico's lopen buiten de muur van het complex. Maar ook heel belangrijk is de werkgelegenheid die het genereert. Dat het een lastige opgave werd was ons bekend: de bouw van het complex en zorgen voor personeel. Maar we gaan er wel voor en het gaat ons lukken. Dit is een win-win situatie, ook omdat wij zien dat de Haagse en lokale politiek hierdoor nauwer met elkaar verbonden zijn.

0 8

JKorte lijnen en elkaar de helpende hand bieden zodat het idee 'dat Den Haag ver weg is' niet meer aan de orde is. Dat concept wordt breed gewaardeerd. Want als je elkaar niet weet te vinden voel je je vrij snel alleen. Voor alle mensen die nog twijfelden of dit door zou gaan: het JCV komt er, we maken het waar. Zeeland verdient het en daarbij is een goede samenwerking van groot belang. En die samenwerking ervaar ik, niet alleen bestuurlijk maar ook met dorpsraden en andere betrokkenen.”

0 9

Stand van zaken per fiche

Fiche B1	Law Delta – Justitieel Complex Vlissingen	10
Fiche D	Fysieke ontwikkeling Kenniswerf Vlissingen	14
Fiche F1	Intercity Vlissingen-Randstad	21
Fiche F2	Ontwikkeling Stationsomgeving Vlissingen	28
Fiche F3	Living Lab Slimme Mobiliteit	36
Fiche F4	Rail Gent-Terneuzen	40
Fiche H3	Kerngezondcentra Vlissingen	44
Fiche I	Arbeidsmarkt: impuls werkzoekenden	50
Bijlagen		55

1 0

Fiche B1 Law Delta – Justitieel Complex Vlissingen

Samenvatting

Er wordt een Justitieel Complex Vlissingen (JCV) gebouwd met de volgende functies:

1. Een hoog beveiligde zittingslocatie,
2. Een penitentiaire inrichting voor zwaardere doelgroepen met daarbij een extra beveiligde inrichting en een steunpunt van de Dienst Vervoer & Ondersteuning,
3. Een beveiligde faciliteit waar rechters, officieren van justitie en advocaten tijdens zittingsdagen kunnen overnachten en werken.

Het JCV wordt opgeleverd in 2029 en in gebruik genomen in 2030. Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) is trekker van dit fiche en werkt daarin samen met het Rijksvastgoedbedrijf, de Raad voor de Rechtspraak, het Openbaar Ministerie, Gemeente Vlissingen, Provincie Zeeland en het Waterschap Scheldestromen.

Doel, effect en resultaat van het fiche

Het doel van het JCV is uitbreiding van de extra beveiligde capaciteit voor berechting en detentie in Nederland. De combinatie van deze twee onderdelen van de strafrechtketen in één veilige omgeving verkleint de vervoersbewegingen en daarmee het risico op ontvluchting. Daarnaast kunnen justitiële processen efficiënter en veiliger verlopen hetgeen kostenbesparend gaat werken. Voor Vlissingen en de regio heeft de realisatie van het JCV als effect dat er extra werkgelegenheid ontstaat van 500 fte als de penitentiaire inrichting volledig operationeel is en dat er in het algemeen meer economische activiteit gaat ontstaan.

De belangrijkste mijlpalen die tot nu toe zijn gerealiseerd:

- Ondertekening anterieure samenwerkingsovereenkomst (2023)
- Vaststelling aanbestedingsstrategie JCV (2023)
- Bestemmingsplan JCV/stadlandgoed onherroepelijk (2023)
- Bovenlaag terrein JCV gesaneerd van Ontplofbare Oorlogsresten (2023)
- Ceremonie aanplant eerste boom van de groene kraag (2024)
- Ondertekening realisatieovereenkomst ontsluitingswegen (2024)
- Gunning opdracht ontwerp, bouw en onderhoud aan een bouwconsortium (2024)
- Aanplant groene kraag rondom het JCV (2025)
- Start werkzaamheden Visodeweg, Havenweg en landbouwontsluitingsweg (2025)

1 1

Tijdsplanning

Volgens de oorspronkelijke planning zou het fiche in 2026 opgeleverd worden. Door een langere benodigde doorlooptijd in de voorbereiding is de opleverdatum verschoven naar eind 2029, ingebruikname staat gepland medio 2030. De Tweede Kamer is hierover door de minister voor Rechtsbescherming geïnformeerd per brief op 7 december 2022. De ingebruikname van het JCV is nu voorzien in 2030.

Planning	Onderwerp	Status
2021-2026	Voorbereiding, aanbesteding en realisatie voor het bouwrijp maken van de grond	Afgerond
2023-2024	Aanbestedingsprocedure voor het ontwerp, de bouw en het onderhoud van het JCV	Afgerond
2024	Realisatie groene kraag ten behoeve van het JCV	Afgerond
2024-2026	Ontwerpfase JCV	Loopt
2024-2030	Start voorbereiding, werving en selectie personeel/inrichten organisatie.	Loopt
2024-2029	Realisatie ontsluitingswegen ten behoeve van het JCV	Loopt
Eind 2026-2029	Realisatiefase JCV	
Eind 2029	Oplevering JCV	
Medio 2030	Ingebruikname JCV	

Financiële planning

Voor de financiering van de extra beveiligde zittingslocatie in Vlissingen met de beveiligde overnachtingsfaciliteit wordt structureel vanaf de operationalisatie van het JCV € 3,9 miljoen per jaar beschikbaar gesteld in de begroting van 2025 en verder. Met betrekking tot de extra beveiligde penitentiaire inrichting en het bijbehorende steunpunt van de Dienst Vervoer & Ondersteuning worden de uitgaven op structureel € 52 miljoen per jaar geraamd.

Na gunning van de opdracht voor het ontwerp, de bouw en onderhoud aan een marktpartij, ontstaat er zicht op de verhouding van kosten en het financiële kader voor de bouw van het Justitieel Complex Vlissingen in de begroting. Na de afronding van de ontwerpfase (eind 2026) wordt de definitieve prijs vastgesteld. De investeringskosten voor de realisatie van het JCV worden door het Rijksvastgoedbedrijf vanaf ingebruikname van het complex in 2030 in een jaarlijkse gebruiksvergoeding doorbelast aan DJI en de Raad voor de rechtspraak.

Terugblik, vooruitblik, borging en risico's

Terugblik

In de afgelopen periode heeft het ontwerp voor het JCV verder vorm gekregen en worden de voorbereidingen door het bouwconsortium Ithaka getroffen om in de tweede helft van 2026 te starten met grondwerkzaamheden op het terrein van het JCV. De lopende werkzaamheden op locatie aan de wegen (Visodeweg, Havenweg en landbouwontsluitingsweg) rondom het JCV zijn vergevorderd en worden in het najaar 2026 opgeleverd. Hier zijn ook Zeeuwse bedrijven bij betrokken.

Op basis van de dieptedetectie op het bouwterrein JCV naar ontplofbare oorlogsresten zijn drie objecten aangetroffen welke worden geruimd. Er is opdracht verstrekt voor ruiming voor medio 2026. Met de ruiming zijn de bouwlocaties op het terrein vrij van oorlogsresten. In de periferie van het bouwterrein worden nog enkele aanvullende onderzoeken uitgevoerd echter deze staan overdracht aan het bouwconsortium van het terrein en start bouw niet in de weg.

De aanleg van de toegangsweg naar het JCV via de Oostelijke Bermweg wordt gecombineerd uitgevoerd met de dijkversterking. In samenwerking met het rijk en gemeente heeft het Waterschap een voorkeursalternatief voor het betreffende dijktracé met de toegangsweg uitgewerkt. De planuitwerkingsfase start eind 2026. In deze fase wordt het ontwerp verder afgerond, een uitvoeringcontract opgesteld en de planprocedure voor het projectbesluit doorlopen. Realisatie staat gepland in 2028 en 2029.

In september 2024 heeft Vlissingen het voornemen tot weigeren van de aangevraagde vergunning voor het oprichten van een melkgeitenhouderij in Ritthem, in directe nabijheid van het JCV, verstuurd. Hierbij is de zienswijze van het rijk, inhoudende dat er gezondheidsrisico's aan nieuwvestiging van een geitenhouderij kleven, meegewogen. De provincie en de gemeente zijn momenteel nog in gesprek met de aanvrager om alternatieven te onderzoeken.

13

Vooruitblik

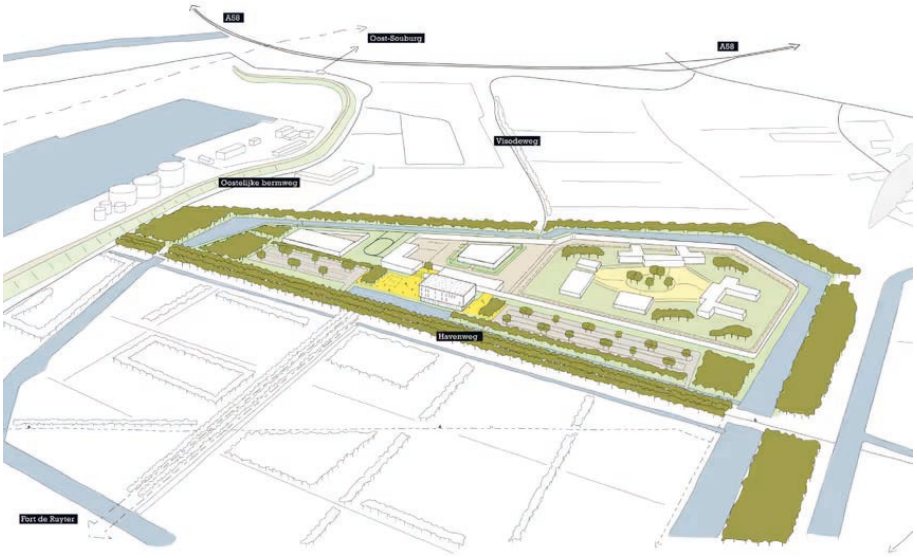
Het komende halfjaar wordt het ontwerp voor het JCV verder uitgewerkt. Op locatie worden de werkzaamheden aan de wegen rondom het JCV afgerond en gaat het bouwconsortium starten met de grondwerkzaamheden voor het JCV.

- 2026: ontwerpfase JCV met het bouwconsortium;
- Tweede helft 2026: oplevering van de uitvoerende werkzaamheden voor de ontsluitingswegen van het JCV. Het aanleggen van bruggen en de verbreding van de Havenweg, de Visodeweg en de aanleg van een landbouwontsluitingsweg;
- Tweede helft 2026: start grondwerkzaamheden voor het JCV door het bouwconsortium;
- Eind 2026: start planuitwerkingsfase van de dijkversterking gecombineerd met de verbreding van de Oostelijke Bermweg (hoofdontsluitingsweg voor het JCV);
- Tweede helft 2026 : activiteiten in het kader van werving & selectie door project Ingebruikname JCV. De werving voor personeel wordt fasegewijs opgepakt. In de eerste fase wordt aangesloten bij de landelijke werving “Er zit meer achter werken bij DJI”. Hierin ligt de focus op de regionale werving voor de functies als complexbeveiliger, Penitentiair Inrichtingswerker en arbeidsbegeleiders. Het streven is om eind 2026 de werving op te starten voor het JCV.

Risico's

- Onvoorziene issues in het bouwproces kunnen impact hebben op de planning en kosten;
- Krapte op de arbeidsmarkt kan impact hebben op de werving en selectie van het personeel van de penitentiaire inrichting in het JCV;
- Tijdige gereedheid van de verbreding van de ontsluitingswegen naar het JCV.

Vanuit het project worden risico's actief gemonitord en zijn beheersmaatregelen genomen om risico's te voorkomen of de gevolgen te beperken. Voorbeelden hiervan zijn het naar voren halen van werkzaamheden (zoals sanering en de aanpassing van de toegangswegen) in de planning en het tijdig opstarten van de werving en selectie van personeel.

1 4

Fiche D Fysieke ontwikkeling Kenniswerf Vlissingen

Samenvatting
De Kenniswerf Vlissingen heeft de ambitie en potentie om door te groeien naar een toonaangevende campus voor heel Zeeland. Om de fysieke ontwikkeling van de Kenniswerf te versnellen heeft het Rijk eenmalig € 15 miljoen beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling en revitalisering van dit gebied en daarmee een versnelde vestiging van nieuwe bedrijven op de Kenniswerf mogelijk te maken. Met dit geld kan een specifiek benoemd aantal verouderde bedrijven worden opgekocht en gesloopt. De scope van deze revitalisering vraagt om een verruiming met de gronden en gebouwen van de HZ University of Applied Sciences. Deze gronden vragen namelijk ook om de realisatie van nieuwe openbare ruimte en het faciliteren van beoogde nieuwe voorzieningen.

Mooi succes is dat in april 2024 het Delta Climate Center (DCC, fiche C) is gelanceerd op de Kenniswerf. Dit levert banen op en een instroom van studenten. Door dit gebied verder te ontwikkelen en te revitaliseren komen er meer vestigings-mogelijkheden voor kennisintensieve bedrijven zoals ontwikkel-, test- en demofaciliteiten en starters, al dan niet verbonden aan het DCC.

Doordat ook het vermogen van het Investeringsfonds Zeeland (fiche E) is vergroot, kunnen kennisintensieve bedrijven worden aangetrokken; dit fonds kan potentiële bedrijven een extra duwtje in de rug geven om zich op de Kenniswerf te vestigen. In de komende periode zal onderzocht worden hoe bedrijven geïnteresseerd kunnen worden voor de ontwikkeling van bedrijfskavels met middelen uit het investeringsfonds. Aandachtspunt is dat deze middelen zich niet richten op de faciliteiten ten behoeve van deze bedrijven maar op de bedrijfsontwikkeling.

De gemeente Vlissingen is trekker van fiche 1D en investeert zelf ook fors in de openbare ruimte van de Kenniswerf. De ontwikkeling van de nabijgelegen Stationsomgeving Vlissingen (fiche F2) als onthaallocatie op de Campus in Zeeland sluit hier mooi bij aan.

In dit fiche wordt samengewerkt met vertegenwoordigers van het ministerie van BZK, de provincie Zeeland, Dockwize, Impuls en de kennisinstellingen (HZ University of Applied Sciences, Scalda en University College Roosevelt). Van belang is om de onderlinge samenhang tussen de fiches C, D, E, F2 en mogelijk ook met fiche B2 (in verband met het Strategisch Kenniscentrum Georganiseerde en Ondermijnende Criminaliteit (SKC) gevestigd in Vlissingen) te blijven bewaken.

15

Doel, effect en resultaat van het fiche

Het uiteindelijke doel is om de Kenniswerf uit te laten groeien tot een toonaangevende campus voor Zeeland met spin-off voor heel Zeeland. Binnen de Kenniswerf komen meer vestigingsmogelijkheden voor nieuwe ontwikkel-, test- en demofaciliteiten (zoals meegenomen in de plannen voor het Delta Climate Center), starters, scale-ups en R&D afdelingen.
In het kader van Wind in de zeilen is de output van de Kenniswerf tweeledig:

- Een sociaaleconomisch effect; het creëren van een groei- en landingsplaats voor ontwikkel- en testlocaties, demolocaties en innovatieve en ambitieuze bedrijven draagt sterk bij aan de ambitie om de Kenniswerf de innovatieve broedplaats te laten zijn.
- Een werkgelegenheidseffect; circa 380 voltijdbanen als gevolg van het landen van nieuwe bedrijven op de Kenniswerf en in de regio. Door op de Kenniswerf te werken met groeiformules wordt continu nieuwe werkgelegenheid gecreëerd en gestimuleerd.

Dit fiche richt zich op strategische grondverwerving ten behoeve van vestiging van nieuwe bedrijven en faciliteiten die passen bij het profiel en de ambitie van de Kenniswerf.

Tijdsplanning

In juni 2024 heeft de gemeenteraad van Vlissingen de ontwikkelvisie Kenniswerf en de daarbij horende grondexploitatie Kenniswerf fase 5 vastgesteld. In de grondexploitatie Kenniswerf fase 5 is gepland dat de voor de herontwikkeling benodigde gronden in 2031 allen zijn verworven.

Oorspronkelijke planning en realisatie

Jaar	Oorspronkelijke planning	Gerealiseerd en meest actuele planning
2020-2021	Vaststellen ontwikkelplan	Gerealiseerd
2021	Uitbetaling SPUK	Gerealiseerd
2021	Vaststellen ontwikkelvisie,inclusief grondexploitatie	Gerealiseerd
		Uiterlijk 21 maart 2027, vaststellen omgevingsplan campusontwikkeling Kenniswerf ivm verlengen voorkeursrecht
2021-2031	Aankoop percelen	In juni 2026 zijn in totaal 14 percelen aangekocht

16

Punten van aandacht qua planning voor de komende periode:

- Grondverwervingen en verwervingsstrategie
- Bestuurswisselingen bij de HZ University of Applied Sciences (HZ) en bij de gemeente Vlissingen
- Toewerken naar een wijziging van het omgevingsplan voor de betreffende gronden, zodat het voorkeursrecht verlengd kan worden.
- Opstellen van een gebiedsplan in samenwerking met diverse samenwerkings-partners op de Kenniswerf. Dit traject loopt in 2027 door.
- De kern van het gebied en van de beoogde campus, betreft gronden en gebouwen in eigendom van Scalda en de HZ. Met de HZ is een intentieovereenkomst gesloten.

Financiële planning

Voor de financiering van dit fiche is een SPUK beschikbaar gesteld van € 15 miljoen (inclusief btw): € 1 miljoen voor planvorming en € 14 miljoen voor de uitvoering. De afgelopen jaren is een deel van dit bedrag besteed aan planvorming en aankoop van percelen.

Met de vaststelling van de grondexploitatie Kenniswerf fase 5, vormen de financiële middelen (de SPUK) onderdeel van deze grondexploitatie. Hiermee is tevens geborgd dat de SPUK ingezet wordt voor het beoogde doel.

In de onderstaande tabel is te zien hoe de totale beschikbare middelen zijn begroot voor de verschillende onderdelen van het fiche.

Daarnaast is ook te zien hoe het staat met de reeds uitgegeven middelen.

Begroting, realisatie en financiële planning

Jaar	Begroting Wind in de Zeilen	Uitgaven (gedane en geplande onttrekking uit SPUK)
2021	€ 960.000 (exclusief btw) tbv planvorming	
2021-2023	planvorming	€ 286.705
2021	€ 14 mln (inclusief btw) tbv uitvoering (m.n. aankopen percelen)	
2024	aankopen percelen	€ 686.308
2025	aankopen percelen	€ 1.462.260
2026	aankopen percelen	€ 1.224.540
2026-2031	aankopen percelen Resterend deel SPUK opgenomen in grondexploitatie Kenniswerf fase 5.	

17

Terugblik, vooruitblik, borging en risico's

Terugblik

In juni 2024 heeft de gemeenteraad van Vlissingen de ontwikkelvisie Kenniswerf en de grondexploitatie Kenniswerf fase 5 vastgesteld.

Met de vaststelling van de visie door de gemeenteraad, zijn de lopende gesprekken om te komen tot minnelijke verwerving van de Voorkeursrecht omgevingswet-percelen, geïntensiveerd. De gemeente is inmiddels met alle eigenaren in gesprek. In het afgelopen half jaar is voor 5 percelen de akte gepasseerd.

Om ook de komende jaren locaties te kunnen verwerven, zijn scenario's onderzocht om te komen tot een verwervingsstrategie. Deze verwervingsstrategie zal de komende periode, tegelijk met het proces om te komen tot een wijziging van het omgevingsplan, met het bestuur worden besproken.

De aangekochte panden worden gesloopt of tijdelijk beheerd middels leegstandsbeheer. Tevens zijn de eerste stappen gezet om placemaking in het gebied mogelijk te maken. Placemaking, door middel van tijdelijke invullingen, wordt gezien als een krachtig instrument om het gebied aantrekkelijk, herkenbaar en functioneel te maken.

In samenwerking met de HZ is gewerkt aan een gebiedsplan, welke als input dient voor de wijziging van het omgevingsplan voor de campusontwikkeling Kenniswerf. Ondanks dat het gebiedsplan nog niet volledig is afgerond, kunnen de beelden wel als input dienen voor het wijzigen van het omgevingsplan voor de gronden waarop het voorkeursrecht is gevestigd. Inherent aan een campusontwikkeling is dat deze groeifases kent. De voorgenomen wijziging omgevingsplan is een volgende stap om de campus Kenniswerf mogelijk te maken.

De onderzoeken voor het te wijzigen omgevingsplan voor de campusontwikkeling Kenniswerf zijn afgerond. In Q3 van 2026 zal de wijziging van het omgevingsplan verder in procedure worden gebracht, zodat het gevestigde voorkeursrecht tijdig, uiterlijk maart 2027, verlengd kan worden.

De Kenniswerf biedt optimaal gelegenheid om de ambities uit het startdocument "Zeeland 2050" en de onderwijsagenda van Campus Zeeland te helpen faciliteren. Niet alleen voor Vlissingen, maar ten behoeve van de hele provincie en daarbuiten.

gronden) hebben de provincie Zeeland en de gemeente Vlissingen een kwartiermaker aangesteld. Deze legt de basis voor een duurzame gebiedsontwikkeling waar onderwijs, onderzoek, bedrijfsleven, overheid en maatschappelijke organisaties samenkomen om innovatie en kennisdeling te stimuleren.

De kwartiermaker is gevraagd, in opdracht van de gemeente Vlissingen en Provincie Zeeland, een gedragen ambitiedocument op te stellen in combinatie met herontwikkeling, programmering en gewenste governance voor de Kenniswerf.

Samen met partners werkt de kwartiermaker de contouren uit van dit ambitiedocument, waarin onderwijsinnovatie, economie, ruimtelijke kwaliteit en wonen elkaar versterken.

De ruimtelijke ontwikkeling krijgt daarbij een nadrukkelijke plek, waarin naast programmering ook wordt gekeken naar ruimtelijke inrichting, bereikbaarheid, levenskwaliteit en inpassing binnen stedelijke structuur. Ook worden mogelijkheden voor woningbouw in en rond het gebied verkend, afhankelijk van de provinciale woonopgave en de verplaatsing van bedrijvigheid.

In juni 2026 komt de kwartiermaker met zijn advies aan de stuurgroep van gemeente Vlissingen, provincie Zeeland en overige stakeholders. Deze zullen na vaststelling in beide colleges gedeeld worden.

19

Vooruitblik

Ook de komende periode verwacht de gemeente Vlissingen koopovereenkomsten te kunnen sluiten en een aantal aankopen te kunnen doen.

De aangekochte panden zullen worden gesloopt, tijdelijk in beheer gegeven of gebruikt ten behoeve van placemaking. Met de sloopwerkzaamheden wordt ruimte gecreëerd om vestiging van kennisintensieve bedrijven, die bijv. ontstaan als spin-off van het DCC, en faciliteiten die passen bij het profiel en de ambitie van de Kenniswerf mogelijk te maken.

Voor de tijdelijk in beheer te geven panden en gronden wordt gewerkt aan de realisatie van een (tijdelijke) creatieve ontmoetingsplek voor studenten en bedrijfsleven op de Kenniswerf. Het doel hiervan is reuring in het gebied te stimuleren. De werkgroep heeft inmiddels een eerste locatie in beeld waar placemaking wordt ingezet. De voorbereidingen zijn gestart, met als doel eerste zichtbaarheid in 2027, in samenwerking met partners.

Na oplevering van het ambitiedocument en het advies van de kwartiermaker start de volgende fase van de ontwikkeling van de Kenniswerf. De kwartiermaker geeft in zijn advies richting aan de verdere samenwerking tussen partijen. Dit wordt tussen de gemeente Vlissingen en Provincie Zeeland uitgewerkt waarbij de omvang, complexiteit en ambitie van de opgave worden betrokken. In de samenwerking wordt stilgestaan bij de rolverdeling tussen beide overheden, de wijze van bestuurlijke en ambtelijke aansturing, de (noodzakelijke) betrokkenheid van partners en de manier waarop besluitvorming, financiering en uitvoering worden georganiseerd. Hierover zal na de zomer besluitvorming plaatsvinden.

Borging

Met de vaststelling van de grondexploitatie Kenniswerf fase 5, vormen de financiële middelen uit fiche D (de SPUK) onderdeel van deze grondexploitatie. Hiermee is geborgd dat de SPUK ingezet wordt voor het beoogde doel en fiche D daadwerkelijk uitgevoerd wordt.

20

Risico's

Welke risico's worden voorzien voor een succesvolle realisatie van het fiche op het gebied van:

- **Planning:** ondanks dat de planning is bijgesteld, blijft dit een aandachtspunt. Het verwervingsproces is een complex proces dat niet zo gemakkelijk in een planning te vervatten is. Mede vanwege de afhankelijkheid van de wederpartij, maar ook door bestuurlijke keuzes.
- Juridisch: om het voorkeursrecht tijdig te verlengen is het noodzakelijk dat het omgevingsplan voor deze gronden uiterlijk 21 maart 2027 gewijzigd is. Gezien de complexiteit van deze wijziging is dit een uitdaging.
- **Financieel:** op dit moment is nog maar een beperkt deel van de verkregen € 15 miljoen besteed. Na vaststelling van de ontwikkelvisie Kenniswerf en de grondexploitatie Kenniswerf fase 5 zijn de lopende gesprekken om te komen tot minnelijke verwerving van de in dit fiche genoemde percelen geïntensiveerd.
- **Financieel:** De middelen uit dit fiche zijn berekend op “kopen en slopen” (prijspeil 2020). Dat is maar een deel van de uitdaging. Aanvullende middelen (bijv. subsidies) zijn nodig om in het gewenste tempo de gewenste ambitie te realiseren.

2 1

Fiche F1 Intercity Vlissingen – Randstad

Samenvatting
Het verbeteren van de bereikbaarheid is een randvoorwaarde voor de sociaaleconomische structuurversterking in algemene zin en in het bijzonder voor de Law Delta (fiche B) en het Delta Climate Center (fiche C), dat is gestart in 2024. Dit fiche is gericht op het verbeteren van de spoorverbindingen van Zeeland en Vlissingen met de Randstad, Brabant en Vlaanderen.

Zoals in het bestuursakkoord opgenomen wordt de verbinding Vlissingen-Rotterdam/Amsterdam in drie stappen verbeterd:

- Stap 1 (december 2021): introductie van een intercity Vlissingen-Rotterdam één keer per uur en een Sprinter Vlissingen-Roosendaal twee keer per uur (een sprinter eindigt in Roosendaal, de andere sprinter rijdt als IC door naar Rotterdam). Dit levert circa 20 minuten reistijdwinst op naar Rotterdam. Om dit mogelijk te maken, worden kleinere overwegmaatregelen getroffen op de Zeeuwse lijn en wordt een overweg in Goes en Roosendaal gesaneerd.
- Stap 2 (2023-2025): versnelling van de intercity door aansluiting van de Zeeuwse lijn op de Hogesnelheidslijn (HSL, Intercity Direct), in lijn met Toekomstbeeld OV 2040. Op deze manier ontstaat een reistijdwinst van 60 minuten richting Amsterdam. Rijk en regio hebben afgesproken dat deze stap is gewijzigd in:
  a) Een uur reistijdwinst tussen Vlissingen en Amsterdam te realiseren (met overstap) op de HSL Rotterdam Centraal.
  b) De snelle IC vanuit Vlissingen blijft in de komende jaren via Schiedam, Delft en Den Haag rijden in plaats van over de HSL, zoals oorspronkelijk als stap 2 in het pakket was voorzien.
  c) De sprinter Vlissingen – Roosendaal wordt vanaf dienstregeling 2026 – voor ten minste 3 jaar – gekoppeld aan de IC over de IJssellijn en wordt daarmee een directe trein tussen Vlissingen, Breda en verder naar Zwolle.
  d) De afwegingen over de directe HSL-trein en de verbinding met Breda en verder te betrekken bij het onderzoek voor de zogenoemde stap 3 Wind in de zeilen (naar mogelijke frequentieverhoging intercity van de Randstad naar Zeeland).
  e) Voor dekking het huidige budget voor Wind in de zeilen aan te wenden, waarbij een restant van € 5,6 miljoen blijft voor besluitvorming mobiliteits- ontwikkeling middellange termijn. De regio zal samen met IenW en BZK tot een voorstel komen in lijn met de doelstelling van het fiche F1.
- Stap 3 (uiterlijk 2030): het rijk, de regio en vervoerder onderzoeken of frequentieverhoging van de intercity mogelijk is. Vanuit Wind in de Zeilen is een gezonde businesscase van belang, rekening houdend met de perifere ligging, en op basis van een af te wegen een kosten-batenafweging.

Voor de uitvoering van dit fiche wordt samengewerkt met het Ministerie van IenW, de Provincie Zeeland, de gemeente Vlissingen, de NS en ProRail.

2 2

Doel, effect en resultaat van het fiche

In het bestuursakkoord wordt een aantal te behalen resultaten onderscheiden:

- Reistijdwinst: bij de introductie van de intercity (stap 1) 20 minuten richting Rotterdam, bij verdere versnelling van de intercity (stap 2) 60 minuten richting Amsterdam.
- Reistijdbaten: de reistijdbaten worden becijferd op € 1 - € 3 miljoen voor reizigers op werkdagen tussen Zeeuwse economische centra en op € 5 - € 8 miljoen voor reizigers naar economische centra buiten Zeeland.
- Indirecte economische effecten

Tijdsplanning

	Oorspronkelijke planning	Gewijzigd door bestuurlijke afspraken	Gerealiseerd en meest actuele planning
2021 (stap 1)	December 2021: introductie van de extra en versnelde trein. Om de trein te laten rijden worden overwegmaat-regelen getroffen aan 14 overwegen en worden een tweetal overwegen gesaneerd (beoogd Goes en Roosendaal). Hier werkt ProRail momenteel aan.		De extra en versnelde IC rijdt vanaf december 2021. De realisatie van de maatregelen aan veertien overwegen start per 2029-2030. In 2026 start ProRail met de Verkenning voor de sanering van de overweg Kloetingseweg te Goes. In 2026 zullen vervolgstappen voor de sanering van een overweg in Roosendaal worden bepaald
2023-2028 (stap 2)	2023-2025: introductie van stap 2, een uur reistijdwinst tussen Vlissingen en Amsterdam door de doorkoppeling van de HSL naar Vlissingen	In de stuurgroep van juni 2024 is stap 2 gewijzigd. Sprinter Vlissingen Roosendaal wordt gekoppeld aan de IC IJssellijn vanaf december 2025 voor minimaal 3 jaar. Als dit nadien niet langer mogelijk is, wordt gezocht naar een goede overstap. De doorkoppeling van de HSL naar Vlissingen wordt in stap 3 onderzocht.	Het voorstel voor het restantbudget van €5,6 miljoen wordt in 2026 uitgewerkt.
Uiterlijk 2030 (stap 3)	Uiterlijk 2030 stap 3: de uitvoering van het onderzoek naar een frequentieverhoging van de intercity		Uiterlijk 2030 stap 3: de uitvoering van het onderzoek naar een frequentieverhoging van de Intercity. Rijk en regio zijn gestart met het onderzoek en verwachten medio 2026 de uitkomsten van het eerste deel van het onderzoek vast te kunnen stellen, zodat één of meerdere voorkeursalternatieven uitgewerkt kunnen worden.

Financiële planning

Voor de financiering van dit fiche is structureel € 4,5 miljoen beschikbaar gesteld voor de exploitatie van de extra en versnelde trein uit stap 1. Incidenteel is € 45 miljoen inclusief btw beschikbaar voor de benodigde infrastructurele maatregelen. Voor het eerste gedeelte van stap 1 verwacht ProRail nu € 9,6 miljoen inclusief btw nodig te hebben. Met dit geld worden maatregelen aan de veertien kleinere overwegmaatregelen op de Zeeuwse lijn en studiekosten voor de saneringen van de twee overwegen bij Goes en Roosendaal betaald.

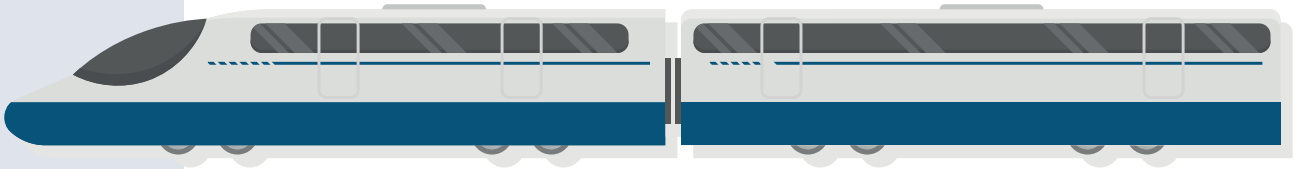
Door het verschuiven van de directe HSL-verbinding naar stap 3 valt er € 6 miljoen vrij. Hieruit is € 0,4 miljoen beschikbaar gesteld voor de exploitatie van de doorgekoppelde sprinter vanuit Vlissingen over de IJssellijn richting Zwolle tot minimaal eind 2028. De overige € 5,6 miljoen blijft beschikbaar voor besluitvorming mobiliteitsontwikkeling op de middellange termijn. De regio zal samen met IenW en BZK tot een voorstel komen in lijn met de doelstelling van het fiche F1.

In de onderstaande tabel is te zien hoe de totale beschikbare middelen zijn begroot voor de verschillende onderdelen van het fiche. Daarnaast is ook te zien hoe het staat met de reeds uitgegeven middelen en de planning van de toekomstige uitgaven.

Financieel tekort infrastructurele maatregelen stap 1

ProRail heeft in oktober 2025 geconstateerd dat het beschikbare budget voor de infrastructurele maatregelen ten behoeve van stap 1 niet allemaal gerealiseerd kunnen worden binnen de € 45 miljoen inclusief btw die hiervoor gereserveerd is. Dit heeft meerdere oorzaken. Ten eerste blijkt dat de inpassing van een ongelijkvloerse kruising in Goes een grotere ruimtelijke inpassingsopgave is dan eerder gedacht. Dit heeft te maken met de benodigde hellingshoek en kruisingen met andere wegen. Ten tweede was de aanname dat de onderdoorgang voor langzaam verkeer bij De Kade in Roosendaal voor een relatief klein bedrag te verbeteren was. Echter blijkt het ingewikkeld en kostbaarder dan eerder voorzien om de doorgang te verhogen, de hellingshoek te verkleinen en de sociale veiligheid te vergroten.

Uit bovenstaande heeft ProRail geconcludeerd dat er waarschijnlijk een aanvullend budget nodig is voor het totaal aan infrastructurele maatregelen voor stap 1. Gedurende de verkenning zal meer zekerheid ontstaan over het benodigde budget.

IenW kiest ervoor om ProRail door te laten werken en om te prioriteren. Als eerste geprioriteerd zijn de maatregelen aan veertien overwegen op de Zeeuwse lijn, waar ProRail volgens de huidige planning realisatie start per 2029-2030. Hier is momenteel een bijdrage van € 9,6 miljoen inclusief btw voor begroot. Dit is van belang om de derde trein per uur per richting te kunnen blijven rijden. Voor de langere termijn zijn en blijven de overwegsaneringen te Goes en Roosendaal randvoorwaardelijk voor het laten rijden van de derde trein. Vanuit de eerder bekeken vijf mogelijke overwegen bleken deze twee het meest opportuun. In het licht van de huidige planningen van ProRail prioriteren we de maatregelen die uitgevoerd worden te Goes.

Door deze aanpak kan de contractvoorbereiding van de overwegmaatregelen en de verkenning van Goes na goedkeuring van de subsidieaanvraag optimaal verder. Zo wordt vastgehouden aan de afspraken die binnen de Stuurgroep Wind in de Zeilen gemaakt zijn.

Komend half jaar zoekt IenW naar oplossingen om het budgettekort aanhangig te maken en bij voorkeur op te lossen. Het uitvoeren van de afspraken, die in de Stuurgroep Wind in de Zeilen gemaakt zijn, is noodzakelijk zodat de projectdoelen niet in gevaar komen.

	Begroot		**Uitgaven**	
	Structureel (exploitatie)	**Incidenteel (infra)**	**Structureel (exploitatie)**	**Incidenteel (infra)**
2023	€ 4,5	€ 10 voor kleinere inframaatregelen	€ 4,5	
2023	€ 4,5		€ 4,5	
2024	€ 4,5		€ 4,5	
2025	€ 4,9	€ 5	€ 4,9	€ 9,6 voor kleinere inframaatregelen (beschikking aan ProRail in 2025, realisatie in 2029-2030)
2026	€ 4,5	€ 5,6 reeds te bestemmen als gevolg HSL		
2027	€ 4,5			
2028	€ 4,5			
2029	€ 4,5			
2030 en verder	€ 4,5	€ 35,4 (t.b.v. infrastructurele aanpassingen)		

Bedragen x € 1.000.000

25

Terugblik

Het Functioneel Integraal Systeemontwerp voor de kleinere overwegmaatregelen is gereed. De budgetaanvulling om de volgende stap (RVTO en aanbestedingsdossier) op te kunnen stellen is gereed.

Voor Goes is afgelopen half jaar de Verkenningsfase voorbereid. Hiervoor heeft ProRail een projectplan opgeleverd bij IenW en IenW is voornemens hiervoor budget beschikbaar te stellen. Voor Roosendaal is eind 2025 duidelijk geworden dat een onderdoorgang ter plaatste van de Kade niet realistisch is vanwege zeer uitdagende inpasbaarheid en hoog benodigd budget).

De studie naar de sanering van overweg De Kade wordt inhoudelijk eerst afgestemd tussen ProRail, de Gemeente Roosendaal en IenW. Bij wijziging van de scope verloopt besluitvorming, met advies van ProRail, via de vaste overlegstructuren van Wind in de Zeilen tussen IenW, de Provincie Zeeland en Gemeente Vlissingen en vervolgens via de Stuurgroep.

Op 14 december 2025 is de nieuwe dienstregeling van NS voor 2026 ingegaan. Een belangrijke toevoeging die vanuit het pakket Wind in de Zeilen is afgesproken en gefinancierd is, is de doorkoppeling van de sprinter Vlissingen-Roosendaal aan de IC IJssellijn. Dit betekent dat er een directe treinverbinding rijdt tussen Vlissingen en Zwolle via onder andere Breda, Tilburg, Den Bosch, Nijmegen, Arnhem en Zwolle.

Vooruitblik

ProRail zal starten met de contractering van het ingenieursbureau om het Rail Verkeers Technisch Ontwerp (RVTO) voor maatregelen aan de veertien overwegen uit te laten werken. Er werd gestuurd op uitvoering eind 2027 terwijl nog niet duidelijk was wanneer capaciteit beschikbaar zou zijn, wanneer voldoende budget beschikbaar zou zijn en nader uitgezocht moest worden wat de technische afhankelijkheden waren. Op basis van het RVTO kan een realisatiebesluit worden genomen door IenW medio 2028, zodat met de herijkte planning de realisatie kan plaatsvinden per eind 2029/begin 2030 . Na een positief besluit kan de contractering van de aannemer worden voorbereid en gestart. Bij de planning van deze maatregelen wordt rekening gehouden met de planning van ERTMS om hinder voor de Zeeuwse reiziger zo veel als mogelijk te beperken.

ProRail treft vanaf eind 2029 op de veertien overwegen maatregelen waarmee de veiligheid op deze overwegen aanzienlijk verbetert. Dit is onderdeel van de infrastructurele maatregelen die getroffen worden voor stap 1. Over het algemeen treft ProRail maatregelen aan de lay-out van de overwegen, het toevoegen of wijzigen van spoorbomen en waarschuwingsborden en -lampen.

ProRail vervangt en/of plaatst RGP's (red signal repeaters) bijvoorbeeld te Rilland Haltestraat, Krabbendijke Meiboom, Oostdijk Nieuwlande Binnendijk en Kruiningen Capelleweg RGP's zijn de palen met rode lampen die enkel- of dubbelvoudig zijn uitgevoerd en waarschuwen als de spoorbomen sluiten en er een trein zal passeren.

Daarnaast verbetert en/of verbreedt ProRail bijvoorbeeld voetpaden en/of fietspaden te Rilland Haltestraat, Kapelle Biezelingsestraat, Kapelle Dijkwelsestraat, Arnemuiden Doeleweg, Middelburg Nieuwlandseweg, Middelburg Schroeweg, Roosendaal Heerma van Vosstraat, Bergen op Zoom Wouwsestraatweg.

Daarnaast doet ProRail nog overige aanpassingen aan lay-out van de wegen, voetpaden en fietspaden bij meerdere overwegen of (ver)plaatst waarschuwings-lampen zodat weggebruikers beter gewaarschuwd worden.

Na budgettoekenning zal ProRail starten met de Verkenningsfase om te komen tot een onderdoorgang aan de Kloetingseweg te Goes. Ter voorbereiding worden de eisen opgehaald en afgestemd met de gemeente Goes om te komen tot een sober en doelmatig voorlopig ontwerp.

Voor onderdoorgang De Kade in Roosendaal geldt dat ProRail op basis van eerder genoemde studie samen met IenW en gemeente Roosendaal vervolgstappen vormgeeft. Indien er een kansrijke locatie binnen Roosendaal, op de Zeeuwse lijn, gevonden wordt, kan ook hier een verkenning voor worden opgestart. Hiervoor zal eerst goedkeuring van de Stuurgroep Wind in de Zeilen gezocht worden, gezien dit een wijziging zou betekenen van de afspraken in Fiche F1. Mochten er binnen de grenzen van Roosendaal geen kansrijke locaties beschikbaar zijn, dan zal ook daarbuiten worden gezocht. Ook een eventuele aanpassing van locatie buiten Roosendaal zal eerst binnen de stuurgroep van Wind in de Zeilen besloten worden.

Onderzoek stap 3: mogelijkheden voor een 4e trein per uur

ProRail, IenW, Provincie Zeeland en gemeente Vlissingen zijn eind 2025 het eerste deel van het onderzoek naar de vierde trein gestart. Deze wordt in de stuurgroep Wind in de Zeilen van juli 2026 besproken. Het onderzoek van deel 2, waarin het voorkeursalternatief wordt uitgewerkt, hangt af van de uitkomsten van deel 1. Rijk en regio zijn inmiddels gestart met het vormgeven van de opdrachtverlening voor deel 2. Zo kan deel 2 direct aansluitend op deel 1 opgestart worden.

Daarnaast zijn Rijk en Regio begin 2026 gestart met het vormgeven van een begeleidend memo dat gebruikt wordt om de uitkomsten van het onderzoek naar de 4e trein te duiden. Rijk en regio bereiden een voorstel voor waarop een gezonde business case, rekening houdend met de perifere ligging en een af te spreken kosten/baten afgewogen wordt. Het eerste concept zal voor het zomerreces van 2026 besproken worden in de stuurgroep van juli 2026.

Borging

De lijnvoering van stap 1 is binnen de nieuwe Hoofdrailnetconcessie opgenomen en daarmee structureel verankerd. Ook is stap 2 geborgd door de doorgekoppelde sprinter over de IJssellijn t/m 2028 conform de afspraken die in de Stuurgroep gemaakt zijn.

Risico's

- Planning: zicht op realisatie van overwegmaatregelen die van belang zijn voor het rijden van de extra en versnelde trein.
- Afhankelijkheid HSL: de hogesnelheidslijn is een kwetsbaar onderdeel van het spoorsysteem vanwege de snelheidsbeperkingen en vertraging levering van nieuwmaterieel (ICNG) bij NS. Dit kan invloed hebben op de punctualiteit. Het Verbeterprogramma wordt beëindigd, maar in 2025 worden bestaande overleggen gebruikt om prestaties te monitoren en de volledige instroom van de ICNG op de HSL af te ronden. De herstelwerkzaamheden aan tien viaducten op de HSL zijn volgens de planning in 2031 afgerond. Tot die tijd gelden snelheids-beperkingen.
- Budgetspanning infrastructurele maatregelen ten behoeve van stap 1: momenteel wordt gezocht naar een financiële oplossing om de doelen zoals voor het programma Wind in de Zeilen na te komen. Zie ook de uitleg onder financiële planning.

2 8

Fiche F2 Ontwikkeling Stationsomgeving Vlissingen

Samenvatting

Dit fiche is gericht op het verbeteren van het stationsgebied Vlissingen. Het fiche heeft een directe relatie met fiche F1, dat gericht is op het verbeteren van de spoorverbindingen en met fiche F3 dat werkt aan slimme mobiliteit over land en de opgave van Westerschelde Ferry; elektrificatie en aanpassingen van de aanlandvoorzieningen. Deze 3 fiches werken gezamenlijk aan een verbeterde benutting van de economische kracht van Zeeland. Dit fiche werkt specifiek aan de doorontwikkeling van het stationsgebied Vlissingen als aankomst- en vertrekpunt van de verbeterde en slimmere mobiliteit.

Daarmee zal de ontwikkeling ook een impuls geven aan de bereikbaarheid van de gebieden dicht in de buurt: Kenniswerf met hierin fiche C (Oprichting Delta Kenniscentrum), fiche D (Fysieke ontwikkeling Kenniswerf Vlissingen) en fiche E (Vergroten vermogen Investeringsfonds Zeeland), Binnenhavens en binnenstad en ook verder weg als het gaat om de verbinding met Walcheren en Zeeuws-Vlaanderen. Uiteindelijk draagt de ontwikkeling bij aan de verbinding met de rest van Zeeland, West-Brabant, de Randstad en België.

Daarnaast is de ontwikkeling passend binnen de strategische visie van de gemeente, Vlissingen 2040, waarbij stad en station via de Kenniswerf 'naar elkaar toegroeien'.

De uitvoeringspartijen van dit fiche zijn de gemeente Vlissingen, in samenwerking met de onder andere grondeigenaren NS, ProRail, Provincie Zeeland en stakeholders als Westerschelde Ferry.

29

Doel, effect en resultaat van het fiche

De doelstelling van dit fiche is een kwaliteitsimpuls geven aan het stationsgebied, waarmee de bereikbaarheid van het achterland wordt verhoogd en het stationsgebied functioneert als een motor voor economische groei. Door het verbeteren van de bereikbaarheid wordt de sociaaleconomische structuur van het gebied, Kenniswerf, Vlissingen, Walcheren, sterker. Deze kwaliteitsimpuls wordt geconcretiseerd op de onderdelen 'mobiliteit', 'duurzaamheid & energie', 'verblijfs-kwaliteit' en 'motor voor economische groei'.

Het stationsgebied kent in de bestaande situatie een aantal uitdagingen. Het ligt niet nabij het centrum, maar heeft een geïsoleerde ligging in een maritieme omgeving. Verder is de pleinruimte onsamenhangend vormgegeven door vele wijzigingen in de loop der jaren. Bovendien hebben door deze ligging weersinvloeden veel impact op het comfort en het gebruik van de pleinruimte. Dit heeft een negatieve uitstraling op de verblijfskwaliteit.

Het gebied heeft echter voldoende potentie voor de ontwikkeling tot een volwaardige regionale mobiliteitshub met hoge verblijfkwaliteit. Naast het station ligt de terminal van de Westerscheldeferry, waardoor er zeker in het toeristische seizoen veel mensen gebruik maken van deze plek. Door de huidige inrichting kan het stationsgebied onvoldoende gebruik maken van de potentie die het heeft om door te ontwikkelen tot regionale mobiliteitshub. Het stationsgebied maakt onderdeel uit van de Kenniswerf (zie Fiche D) en heeft relatie met de fiche C en E. De samenhang tussen deze fiches, zowel ruimtelijk als functioneel, maakt de totale ontwikkeling sterker.

30

In dit fiche wordt een tweesporenbeleid ingezet om de doelstelling te bereiken:

- De ontwikkeling en uitvoering van een Masterplan stationsgebied Vlissingen, in samenhang met de andere fiches (C, D en E) en ontwikkelingen op de Kenniswerf, met alle benodigde infrastructurele maatregelen met alle benodigde infrastructurele maatregelen.
- Het faciliteren van pilots, in samenhang met fiche F3, die op korte termijn kunnen starten, passen in de huidige omgeving en het vliegwiel vormen voor de infrastructurele maatregelen in het stationsgebied.

Na de uitvoering is er op het Stationsplein ruimte voor:
- (Deel)Fietsenstallingen
- Lang en kort parkeren (kiss and ride) in de omgeving
- Verschillende vormen van openbaar vervoer
- Verschillende vormen van deelmobiliteit zoals deelfietsen en -auto's, shuttlebussen en taxi's
- Locatie(s) voor evenementen
- Locatie(s) om, prettig, te verblijven of te wachten
- Routes (incl. bewegwijzering) tussen de verschillende mobiliteitsvormen en van en naar het stationsgebied

Borging
Het stationsgebied is zodanig ingericht dat dit toekomstbestendig is, en er ruimte is voor aanpassingen en andere vormen van mobiliteiten. 'Geen spijt' oplossingen staan aan de basis van het ontwerp. Er worden pas aanpassingen aan de openbare ruimte gedaan na vaststelling van het DO.

Tijdsplanning

In de 11e voortgangsrapportage van het Stationsplein is toegelicht dat de oplevering van het fiche is verschoven naar 2028. Op basis hiervan is de verdere planning geactualiseerd.

Eind mei is het Voorlopig Ontwerp (VO) vastgesteld door het college en zijn de door de gemeenteraad ingediende moties verwerkt. De uitwerking van het concept VO naar het definitieve VO heeft circa acht weken meer tijd gekost dan vooraf voorzien. Tijdens de interne en externe reviewrondes bleek er een sterke wens te zijn voor een groener plein, wat heeft geleid tot een significante wijziging in het ontwerp. Tijdens deze uitloop in de VO-fase zijn reeds werkzaamheden voorbereid voor de volgende fase, waardoor het tijdsverlies beperkt is gebleven. Ten opzichte van de planning bij de 11e voortgangsrapportage WiZ zijn sommige mijlpalen een kwartaal verschoven, terwijl andere ongewijzigd zijn gebleven. Oplevering in 2028 blijft daarmee haalbaar.

Met de vaststelling van het VO is de weg vrijgemaakt voor de uitwerking van het Definitief Ontwerp (DO). Voor deze fase is een detailplanning opgesteld. De oplevering van het DO staat gepland voor december 2026.

Begroting, realisatie en financiële planning

Met de vaststelling van het VO is de kostenraming herijkt. Bij het concept DO, het definitieve DO en het Uitvoeringsontwerp (UO) wordt deze herijking herhaald. Op deze momenten wordt beoordeeld of budget en kostenraming nog met elkaar in balans zijn. Op dit moment, vastgesteld VO, zijn raming en budget in balans.
De raming op basis van het VO (met een bandbreedte van ca. 20%) komt uit op circa € 5,4 miljoen*.

Het beschikbare budget bedraagt circa € 5,5 miljoen*. Voor dit fiche is incidenteel € 4,13 miljoen beschikbaar gesteld via WiZ, € 0,23 miljoen via de reguliere begroting, € 1,1 miljoen vanuit Beheer ten behoeve van de eigen opgave en € 0,05 miljoen uit het krediet voor de herinrichting van de Prins Hendrikweg, in verband met overlap in projectgrenzen.

** In zowel de raming als het budget is geen rekening gehouden met reeds bestede middelen uit de begroting voor gemeentelijke uren, deze kostenplaatsen zijn reeds afgesloten. Reeds bestede middelen vanuit WiZ en geplande middelen uit de begroting voor gemeentelijke uren zijn wel meegenomen.*

Oorspronkelijke planning en realisatie

Jaar	Oorspronkelijke planning (PvA)	Gerealiseerd en meest actuele planning
2021	Fase 1 'Opstart project' (jan – apr 2021)	• *Gerealiseerd: Fase 1 'Opstart project' (jan – apr 2021)*
2021-2022	Fase 2 'Inhoudelijke uitwerking & opstart pilots' (apr 2021 – jan 2022)	• *Fase 2 'Inhoudelijke uitwerking & opstart pilots' (apr 2021 – jan 2022)*
2021-2022	Fase 3 'Ontwikkeling Masterplan Stationsgebied Vlissingen' (mei 2021 – dec 2022)	• *Fase 3 'Ontwikkeling Masterplan Stationsgebied Vlissingen' (mei 2021 – november 2024)*
2022-2026	Fase 4 'Van succesvolle pilots naar permanente mobiliteitsoplossingen' (jan 2022 – dec 2025)	• Fase 4 'Van succesvolle pilots naar permanente mobiliteitsoplossingen' (jan 2022 – Q2 2028)
2022-2028	Fase 5 'Uitvoering Masterplan Stationsgebied' (dec 2022 – dec 2025)	• *Gerealiseerd Q3 2025 Vaststelling masterplan, programma van eisen en participatieplan door gemeenteraad en hoofdstakeholders* • *Q2 2026 Vaststelling Voorlopig Ontwerp* • Q2 2026 aanbesteding ingenieursbureau DO en UO • Q3 2026 Concept realisatieovereenkomst en DO • Q4 2026 Vaststelling Realisatieovereenkomst (ROK) en DO • Q1 2027 Aanbesteding bouwteam DO • Q2 2027 Definitief Uitvoeringsontwerp en gunning uitvoering* • Q2 2027 – Q3 2028 Voorbereiding en Realisatie **uitgangspunt is dat we binnen de voorwaarden van het bouwteam verder kunnen.*

Nu het VO, en de bijbehorende raming, zijn vastgesteld wordt er met de stakeholders intern en extern bekeken waar er nog bijdragen voor het budget mogelijk en nodig zijn voor extra kwaliteit en aanvullende wensen. Zo zijn er tijdens het VO-fase al afspraken gemaakt over de entree van het Stationsgebouw (NS/ProRail) en de fietsenstalling (ProRail). In de DO-fase wordt er bekeken of er nadere afspraken gemaakt kunnen worden over de verbinding met de binnenstad over de sluizen (provincie Zeeland), toevoegen informatiepunt (NS/WSF/provincie Zeeland) en de overlap van de projectgrenzen met project elektrificatie WSF (provincie Zeeland).

Mogelijke aanvullende financieringsbronnen zijn:
- Intern: opgave groen en openbare verlichting, kadernota/reguliere begroting;
- Extern: Westerschelde Ferry (informatievoorziening) en subsidiemogelijkheden overheden. Zie ook het risico ten aanzien van de financiën in het hoofdstuk risico's.

Besteding: financiële planning middelen WiZ

In de onderstaande tabel is te zien hoe het staat met de reeds uitgegeven middelen en wat de planning is van de toekomstige middelen vanuit uit WiZ.

	Besteding WIZ (exclusief eigen middelen)
2021	€ 7.862,- (reeds uitgegeven)
2022	€ 167.553,- (reeds uitgegeven)
2023	€ 123.730,- (reeds uitgegeven)
2024	€ 125.394,- (reeds uitgegeven)
2025	€ 181.796,-
2026	€ 168.204,-
2027	€ 1.650.000,-
2028	€ 1.707.692,-
Totaal	**€ 4.132.231,-**

Terugblik

In 2024 is opnieuw gestart met het opstellen van een masterplan voor de herinrichting van het Stationsgebied en de mobiliteitshub, met als doel het versterken van het draagvlak bij de stakeholders. Dit proces bestond uit twee stakeholdersessies, diverse interviews en meerdere digitale reviewrondes. Eind 2024 is een concept schetsontwerp ter review voorgelegd aan de stakeholders.

Naar aanleiding van aanvullende eisen van één van de hoofdstakeholders (grondeigenaar) is het schetsontwerp herzien. Begin Q2 2025 is het geactualiseerde schetsontwerp ambtelijk opgeleverd en akkoord bevonden door de hoofdstakeholders. Het college heeft in april 2025 besloten het schetsontwerp ter vaststelling aan de gemeenteraad voor te leggen, om het bestuurlijk draagvlak te versterken. De gemeenteraad heeft het plan vastgesteld op 23 september 2025 met een motie over verbinding van het station met de binnenstad en op 1 oktober 2025 een motie aangenomen waarin is verzocht extra kortparkeervoorzieningen in het plan op te nemen.

In deze rapportageperiode is het VO met bijbehorende stukken en verwerking van de raadsmoties, door het college vastgesteld. Tevens is een ingenieursbureau gecontracteerd voor de uitwerking van het DO en het UO en zijn de benodigde conditionerende onderzoeken opgestart. De NUTS-tracés zijn bepaald en de NUTS-partijen zijn begonnen met hun ontwerp. Daarnaast zijn meerdere gesprekken gevoerd met de grondeigenaren over realisatie en beheer, waarvoor inmiddels een eerste blauwdruk voor een realisatie en beheerovereenkomst wordt opgesteld.

Vooruitblik

De volgende fase in de planvorming is het uitwerken van het DO. Het concept DO wordt eind augustus 2026 besproken met de stakeholders en gedeeld met inwoners via DoeMee Vlissingen. Na een reviewperiode van vier weken wordt het ontwerp verwerkt tot een definitief DO. De oplevering van het DO is voorzien eind 2026.

Op basis van het DO wordt de herinrichting aanbesteed. De verdere uitwerking en uitvoering vinden plaats in een bouwteam (gemeente Vlissingen, ingenieursbureau en aannemer). Onder voorbehoud van de huidige planning staat de oplevering van het voorplein gepland in Q3 2028.

Aankomende besluiten:

- Vaststelling van het Definitief Ontwerp door de hoofdstakeholders (grondeigenaren) en het college.
- Vaststelling van de realisatie en beheerovereenkomst door de hoofdstakeholders (grondeigenaren) en het college.

Punten van aandacht voor de komende periode

Er is op een aantal onderdelen geen ruimte voor vertraging, zonder dat de deadline voor de uitvoering van het masterplan verder in het gedrang komt.

- De planning tussen ontwerp en uitvoering is onder andere afhankelijk van de werkzaamheden van de NUTS-partijen. Deze zijn reeds aangesloten maar kampen met grote capaciteitsproblemen. De voorbereidingstijd voor de NUTS partijen ligt normaliter tussen de 6 en inmiddels 18 maanden. Er wordt gewerkt naar een gelijktijdig uitvoering, zowel voor de planning als de omgeving (niet twee keer hinder) is dit wenselijk. De NUTS tracés zijn inmiddels vastgelegd en de voorbereiding door de NUTS-partijen is gestart.
- Uitwerking van het DO met de stakeholders is cruciaal om een gedragen ontwerp rond te krijgen. Het plan en daarmee de planning is afhankelijk van de stakeholders (grondeigenaren en gebruikers).
- Aangesloten blijven bij de ontwikkelingen rondom de Westerschelde Ferry en de partijen meenemen als stakeholders in de nadere uitwerking.

Risico's

Vanuit het project worden risico's actief gemonitord en beheersmaatregelen genomen om risico's te voorkomen of de gevolgen te beperken. De top 5 risico's worden hieronder benoemd:

Risicogebeurtenis	Oorzaak	Gevolg	Maatregelen
Samenwerking NUTS-partijen	Onvoldoende afstemming en capaciteit derden (tijd en geld). Projecten lopen regelmatig uit vanwege snelheid K&L bedrijven in de voorbereiding. Verwacht dat dit vaker gaat gebeuren. Doorlooptijd loopt al op tot 1,52 jaar voorbereiding.	Uitloop in tijd of extra werk	Regelmatig overleg en opschalen waar nodig. Project hoge prioriteit bij K&L-bedrijven geven. Samen optrekken met elektrificatie Westerschelde Ferry onderzoeken.
Onvoldoende budget	Mondiale economische en politieke veranderingen Te hoge ambitie, schaarste materiaal en mensen, gewijzigde regelgeving	Sterk stijgende prijzen, hogere kosten voor gemeente maar ook voor marktpartijen. Kwaliteit ontwerp te hoog ten opzichte van het budget.	Vroegtijdig anticiperen. Recente aanbestedingen spiegelen aan de ramingen. Ruimer percentage (15%) nader te bepalen en onvoorzien in de raming opgenomen
Kwaliteitsverlies door ontwikkelingen derden	Andere grondeigenaren voeren wijzigingen door voor eigen project, zoals voorzieningen t.b.v. de Westerschelde Ferry. Geen goede communicatie, geen goed onderling vertrouwen	Kwaliteitsverlies, imagoschade omgeving. Vertraging. Afhaken partijen. Uiteindelijk geen goede gebiedsontwikkeling	Bekende ontwikkelingen bespreken. Opschalen waar nodig, prioritering bespreken en vanuit directies uitdragen naar projectteams
Onderbezetting projectteam	Onderbezetting gemeente breed, beschikbare capaciteit projectgroep leden. Ziekte projectgroep leden. Niet of niet tijdig verlengen inhuurcontracten	Vertraging project Stakeholders verliezen vertrouwen. Uitloop.	Situatie onderbezetting organisatie terugleggen bij AOG Binnen project blijven communiceren om zo capaciteit van individuele leden op peil te houden
Langere doorlooptijd ontwikkelingen derden	Verschillende belangen van de stakeholders	Geen ontwikkeling of uitloop werkzaamheden	Bekende ontwikkelingen bespreken, werk met werk maken. Raakvlakken identificeren en opschalen waar nodig.

Fiche F3 Living Lab Slimme Mobiliteit

Samenvatting

Dit fiche is gericht op een betere personenmobiliteit in Zeeland met nadruk op Vlissingen, in samenwerking met fiche F1 (gericht op spoorverbindingen) en F2 (verbetering van stationsgebied). Deze fiches werken aan een verbeterde benutting van de economische kracht van Zeeland.

Voor de realisatie van dit fiche is een Living Lab Slimme Mobiliteit Zeeland ingericht. Het Living Lab dient als proefgebied voor mobiliteitsinnovaties. Vanuit het Living Lab wordt een programma van innovatieve projecten opgezet met als doel om deze innovaties later in Zeeland en mogelijk in de rest van Nederland uit te rollen. Vlissingen en omgeving is het focusgebied voor het Living Lab slimme mobiliteit, maar projecten in andere delen van Zeeland zijn ook mogelijk.

In dit fiche werken samen: Provincie Zeeland, Gemeente Vlissingen en het Ministerie van IenW.

Doel, effect en resultaat van het fiche

- Minimaal twee meerjarig lopende pilotprojecten opzetten, waarbij tevens beoogd wordt de beschikbare middelen te koppelen aan Europese subsidie;
- Minimaal 10 kleinere direct uitvoerbare startprojecten, die op de korte termijn mobiliteitsoplossingen in Zeeland uitproberen;
- Uit bovenstaande komen minimaal vijf initiatieven, die na de pilot- en testfase over heel Zeeland uitgerold kunnen worden;
- Uit bovenstaande komen minimaal twee initiatieven, die na pilot- en testfase in de rest van Nederland benut kunnen worden. Hierdoor kan de reiziger (toerist, student, forens én inwoner) in Vlissingen en Zeeland gebruiksvriendelijk, flexibel en comfortabel wisselen tussen mobiliteits- vormen.

Tijdsplanning

Jaar	Oorspronkelijke planning	Gerealiseerd en meest actuele planning
2025-2027	2 meerjarige pilotprojecten opstarten en uitvoeren en koppeling middelen aan Europese subsidies	6 meerjarige pilotprojecten opgestart en in uitvoering. 1 project gekoppeld aan Europese subsidie (Interreg North Sea). 1 project kreeg geen EU-subsidie
2020-2025	10 direct uitvoerbare projecten starten	Er zijn meerdere projecten voorgesteld, 9 concreet gestart en afgerond, 4 projecten worden momenteel op haalbaarheid onderzocht.
2025-2027	5 initiatieven worden uitgerold over geheel Zeeland	Doelstelling: 3 initiatieven uitrollen in Zeeland
2025-2027	2 initiatieven worden uitgerold in Nederland	2 initiatieven geschikt bevinden voor landelijke opschaling

Financiële planning

Voor de financiering van dit fiche is incidenteel € 5.000.000 inclusief BTW/€ 4.132.232,- excl. BTW beschikbaar gesteld. In de onderstaande tabel vindt u de jaarlijkse besteding voor fiche F3.

Kosten	Begroting	Realisatie
2021	€ 147.791	€ 147.791
2022	€ 305.591	€ 305.591
2023	€ 594.985	€ 594.985
2024	€ 794.405	€ 794.405
2025	€ 463.521	€ 463.521
2026	€ 865.000	€ 28.393
2027	€ 960.939	
Totaal begroot/gerealiseerd	€4.132.232	€2.306.293

Terugblik, vooruitblik, borging en risico's

Terugblik

Door de inzet van de middelen van Wind in de zeilen in Zeeland worden slimme mobiliteitsoplossingen naar Zeeland gehaald en is uitgeprobeerd of deze werken in Zeeland. Verschillende bedrijven hebben kans gehad om hun innovatieve oplossingen te laten zien en te testen.

Pilots die zijn uitgevoerd:

- Fietsapp deelfietsen Tholen (niet succesvol),
- Haalbaarheidsonderzoek/voorbereiding Interreg-aanvraag Super Smart Charging Hubs Vlissingen (afgerond),
- MaaS router (afgerond en overgedragen aan vervoercentrale),
- Groeimodel autodelen Zeeland (afgerond),
- Verkenning autonoom personenvervoer (stopgezet),
- FAST 1.0 (autonoom varen; afgerond),
- Schoolmobiliteitshubs/deelfietsen bij mbo-scholen (stopgezet; geen haalbare businesscase),
- Nabogo (carpool-app, afgerond: voortzetten zonder structurele overheidsbijdrage niet mogelijk).

Via het Living Lab zijn de afgelopen jaren de eerste stappen met MaaS in Zeeland gezet. Met de GR Publiek Vervoer en Mobiliteitscentrale Zeeland is een organisatorisch fundament gelegd voor de toekomstige uitrol van MaaS in Zeeland. Ook de gerealiseerde pilots op deelmobiliteit zijn afgerond en op basis van het in het Living Lab geleerde lessen wordt tussen de Provincie Zeeland en de Zeeuwse gemeenten een gezamenlijke strategie voor deelmobiliteit ontwikkeld.

Naar de koppeling van slimme energie aan slimme mobiliteit in het pilotproject Superslimlaadplein in Vlissingen is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd. Op basis van dit haalbaarheidsonderzoek is een Interreg North Sea Region-project toegekend. Het doel is minimaal 3 Super Smart Charging Hubs (SCCH) te realiseren in Europa, waarvan 1 in Vlissingen.

Er is gewerkt aan een haalbaarheidsonderzoek voor een autonome fietsveerpont (FAST 2.1), maar hier is door de ondernemers geen vervolg op gekomen.

Vooruitblik

Projecten onderhanden:

- Het Interreg North Sea Region project Super Smart Charging Hubs loopt door tot en met 2027.
- SCOOL2walk is een sociale innovatie die beoogt basisschoolkinderen meer naar school te laten lopen of fietsen, daarmee een gezondheidseffect te bereiken, meer veiligheid door minder (breng en haal-) autoverkeer en meer community vorming rondom de school. De kick-off van de sCOOL2bike variant vond plaats op 12 november 2025 bij een basisschool in Veere. Voor de sCOOL2walk variant liepen er gesprekken in de gemeente Vlissingen met een 2-tal basisscholen, dit heeft helaas niet tot een pilot geleid. De pilot in Veere loopt tot de zomervakantie.
- Een pilot met Mobyyou over digitaal faciliteren van de reis in Flex en bus is onderzocht. Het bedrijf Mobyyou heeft eind augustus 2025 echter surseance van betaling aangevraagd, waarmee dit initiatief stil is komen te liggen. Op 19 september 2025 is Mobyyou B.V. failliet verklaard nadat de surseance was beëindigd.

De huidige werkwijze heeft niet tot voldoende resultaat geleid. Gebleken is dat er weinig interesse is vanuit niet in Zeeland actieve partijen om innovatieve pilots te starten. Enkel wanneer er perspectief is op structurele subsidie worden pilots opgestart met het doel structurele mobiliteitsoplossingen te bieden.

IenW, gemeente Vlissingen en Provincie Zeeland hebben een gezamenlijke nieuwe werkwijze besproken. Hiervoor zal de Provincie Zeeland formeel een subsidie-regeling opstellen en openzetten. De uitvraag wordt verstuurd naar gemeente Vlissingen, Mobiliteit Centrale Zeeland, EBS en Westerscheldeferry B.V., maar het staat andere partijen ook vrij om te reageren.

Omdat de realisatietijd nog maar kort is (tot eind 2027) wordt in de nieuwe subsidieregeling een drempelbedrag opgenomen van € 400.000 zodat er een nieuwe vorm van projectaanvragen ontstaat. Aanvragers worden aangemoedigd dat als zij kleinere projecten willen doen deze te bundelen tot het drempelbedrag.

Risicoanalyse en verzachtende maatregelen

Planning: Het realiseren van kwalitatief sterke pilotprojecten blijkt een uitdaging.
Verzachtende maatregel: Met de nieuwe subsidieregeling wordt beoogd dat het Living Lab beter kan worden benut in de nog korte looptijd hiervan.
Blijvend effect: In landelijke gebieden zoals Zeeland is het vaak lastig om projecten op te starten die na de pilotfase financieel haalbaar zijn en waar ondernemers hun betrokkenheid kunnen voortzetten.

Verzachtende maatregel: In de nieuwe subsidieregeling zal een inhoudelijk en financieel plan moeten worden voorgelegd.

Fiche F4 Rail Gent-Terneuzen

Samenvatting

Er is veel potentie om de regio rond Gent en Terneuzen te ontwikkelen tot een grensoverschrijdende economische regio (North Sea Port District). Er is steeds meer sprake van ambities voor een grensoverschrijdende arbeidsmarkt en woningmarkt. De grens speelt een steeds minder dominante rol. Er ontstaan kansen en er is potentie voor verdere groei van de economie en de haven. Voor het verzilveren van die kansen dienen wel de knelpunten in onder andere capaciteit en betrouwbaarheid van het (goederen)spoornetwerk in de Kanaalzone Gent-Terneuzen weggenomen te worden.

Om knelpunten in het (goederen)spoornetwerk in de Kanaalzone Gent-Terneuzen te verhelpen, is een proces uitgewerkt om op basis van een adaptief proces te besluiten welke infrastructurele werken benodigd zijn. Het Belgisch-Nederlandse pakket aan maatregelen bevindt zich in de voorbereidende fase van de verkenning, waarbij in ieder geval de volgende (mogelijke) oplossingen voor knelpunten worden betrokken: de noordelijke aansluiting Zandeken en de uitbreiding van de bundel Zandeken (A1), een zuidoost- boog bij de Sluiskilbrug (A3) en de spoorverbinding tussen Axel en Zelzate (A4).

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de Belgische Federale overheid fungeren als voornaamste financiers en opdrachtgevers voor het initiatief, waarbij ook ProRail, Infrabel, provincie Zeeland, North Sea Port en diverse andere Belgische overheden betrokken zijn.

Doel, effect en resultaat van het fiche

Het doel van dit fiche is het wegnemen van belemmeringen voor het verzilveren van kansen op economische groei door knelpunten in het (goederen)spoornetwerk Gent- Terneuzen te verhelpen.

Het structurele effect van dit fiche zal zijn een verbetering van de concurrentie-positie van North Sea Port en de logistieke sector, afname van verstoringen en inefficiëntie van logistieke processen. Daarnaast kan het netwerkgebruik door goederentransport geoptimaliseerd worden en ontstaat er extra hoogwaardige werkgelegenheid in North Sea Port.

De transportbaten van Rail Gent-Terneuzen zijn in een eerdere fase geschat op € 7 tot € 10 miljoen per jaar, de indirecte baten worden geraamd op 10 tot 15% van de jaarlijkse baten. Voor Rail Gent-Terneuzen komt dit neer op € 0,7 tot € 1,0 miljoen per jaar.

4 1

Tijdsplanning

In Wind in de Zeilen zijn de stappen voor de zuidoost-boog bij de Sluiskilbrug (A3) en voor onderzoeken in het kader van het totale project Rail Gent-Terneuzen opgenomen. Recentelijk zijn er projectafspraken vastgelegd en ondertekend samen met België over het gehele project. Deze afspraken zien onder meer toe op de scope van gezamenlijke onderzoeken in het kader van de verkenning, de financiële verdeelsleutel tussen beide landen en overige uitgangspunten als de kostenramingssystematiek. Hierdoor kan de MIRT-Startbeslissing genomen worden en kan de integrale MIRT-verkenning starten.
De MIRT-Verkenning vangt daarmee aan in 2026. Hierop volgt de keuze voor een voorkeursvariant. Deze keuze wordt voorzien 2028/2029. Daarop volgt de planuitwerkingsfase. Deze eindigt met de projectbeslissing die verwacht wordt in 2030/2031. Tenslotte wordt de start van de realisatiefase voorzien voor 2030/2031, met oplevering eind 2033/begin 2034.

Oorspronkelijke planning en realisatie

Jaar	Oorspronkelijke planning	Gerealiseerd en meest actuele planning
2021 -2023	Opstarten project en Voorbereiding Verkenningsfase	
2023 -2025	Verkenningsfase	Start verkenning: 2026
2025 -2027	Planuitwerkingsfase en voorkeursbeslissing	Verwachte start planuitwerkingsfase en voorkeursbeslissing in 2028
2028 - 2032	Realisatiefase	Verwachte start realisatie in 2030 Verwachte oplevering eind 2033/begin2034

Punten van aandacht qua planning voor de komende periode:

- Uitvoering geven van de gemaakte afspraken met België rondom RGT;.
- Nemen van de Startbeslissing voor de formele aanvang van de verkenningsfase en het verlenen van de opdracht;

Financiële planning

Voor de financiering van dit fiche is vanuit Wind in de Zeilen eenmalig € 15 miljoen beschikbaar gesteld, waarvan € 2,1 miljoen voor de Verkenningsfase. In de onderstaande tabel is te zien hoe de totale beschikbare middelen zijn begroot voor de verschillende onderdelen van het fiche.

Daarnaast is ook te zien hoe het staat met de reeds uitgegeven middelen en de planning van de toekomstige uitgaven.

4 2

Begroting, realisatie en financiële planning

	Begroting Wind in de Zeilen - Zuidoostboog	Uitgaven (reeds gedane en geplande uitgaven)
2022	(Voorbereiding op) verkenningsfase	€ 2,1 miljoen
2028 - 2032	Realisatie	€ 12,9 miljoen (bij benadering)

Terugblik, vooruitblik, borging en risico's

Terugblik

In december 2023 heeft het Nationaal Groeifonds aan Nederlandse zijde definitief aanvullende middelen toegekend voor het gehele project op de middelen die vanuit Wind in de Zeilen beschikbaar zijn. Voor dit project was oorspronkelijk € 105 miljoen voorwaardelijk toegekend uit het Nationaal Groeifonds en aan de voorwaarden is inmiddels voldaan. Een van deze voorwaarden was dat tussentijds toegekende Europese subsidies in mindering worden gebracht op de bijdrage uit het NGF. De toekenning komt daarmee uit op € 103,3 miljoen.

De start van de MIRT-Verkenningsfase voor het gehele project was eerder voorzien voor najaar 2023. Start van de gehele MIRT-verkenning was afhankelijk van het akkoord met België. In voorbereiding daarop is er meer kennis opgedaan rondom de zuidoost-boog bij de Sluiskilbrug (A3).

Vooruitblik

Met het formaliseren van de benodigde projectafspraken, kan de integrale MIRT-verkenning beginnen. Hiervoor zal spoedig een Startbeslissing genomen worden. Verder zal er uitvoering gegeven worden aan de projectafspraken.

Borging

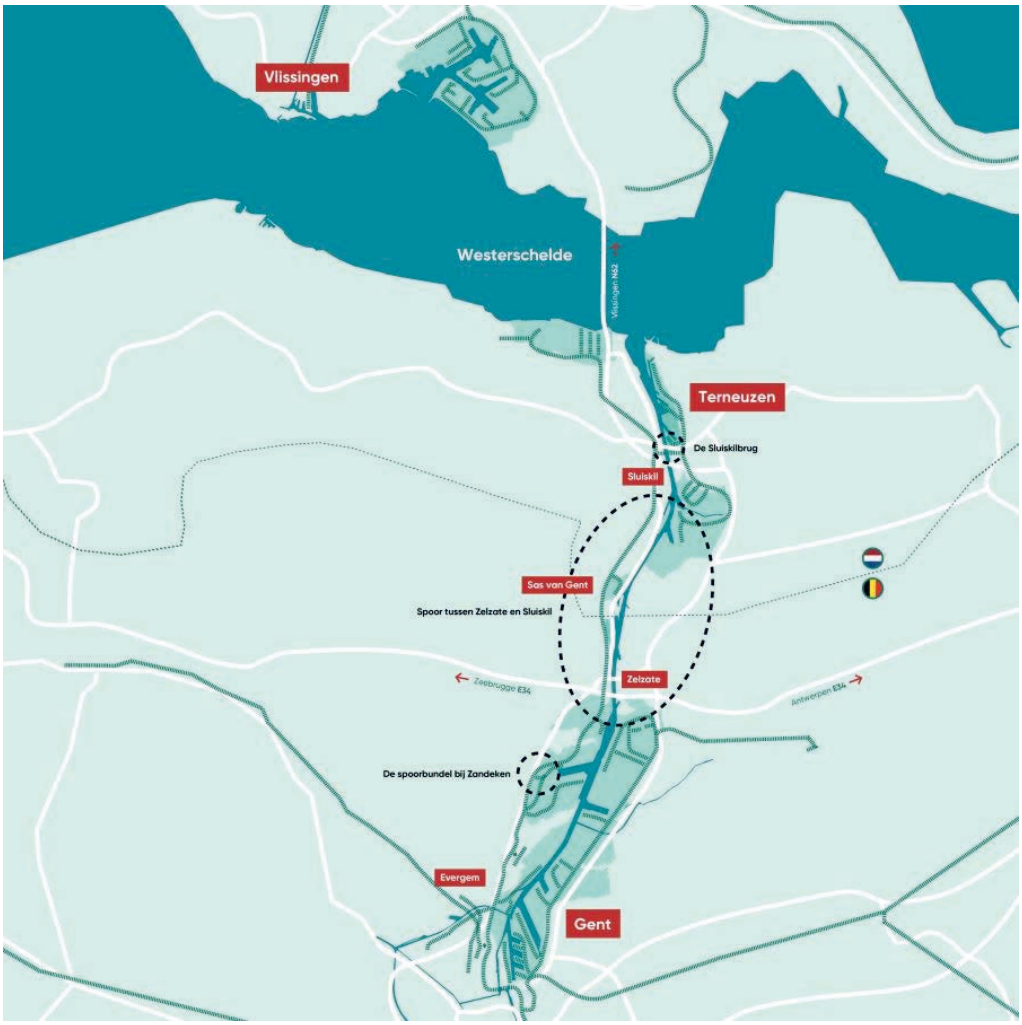
De adaptieve aanpak is een belangrijk uitgangspunt van het project. Dit betekent dat gedurende en na de verkenningsfase wordt bezien welke variant(en) de meeste maatschappelijk-economische meerwaarde biedt. Dit kan van invloed zijn op de uiteindelijke infrastructurele werken.

4 3

Risico's

Risico's die mogelijk kunnen optreden bij dergelijke majeure spoorprojecten:

- Procedures rondom vergunningen en bezwaren duren langer dan gepland. Dit risico wordt hier beheerst door een breed opgezet participatietraject dat verder gaat dan de wettelijke verplichtingen.
- De financiën blijken onvoldoende te zijn door stijgende kosten en schaarste van materiaal/materieel/personeel. Op dit moment zijn er geen signalen dat dit risico zou kunnen optreden.

44

Fiche H3 Kerngezondcentra Vlissingen

Samenvatting

De demografische ontwikkelingen en de krapte op de arbeidsmarkt in de zorg in Vlissingen heeft effect op de discrepantie tussen de zorgbehoefte en het zorgaanbod. Dit betekent voor de professionals in het medische en het sociale domein meer patiënten en complexere zorgvragen. Om deze vragen en patiënten ook in de toekomst goed te kunnen behandelen is deskundige, multidisciplinaire zorg en ondersteuning noodzakelijk. Om deskundige, multidisciplinaire zorg te kunnen bieden zijn toekomstbestendige gezondheidscentra nodig. Hierin werken verschillende professionals uit het medisch en sociaal domein samen om gezamenlijk de juiste zorg en ondersteuning op de juiste plek te verlenen, zowel voor patiënt als voor professional.

Daarom worden in Vlissingen drie integrale gezondheidscentra gerealiseerd. Feitelijk zijn het netwerkverbanden met een samenwerkingsconcept. Omdat dit initiatief zich onderscheid van reguliere gezondheidscentra , wordt het concept 'Kerngezond' genoemd. De uitvoeringspartijen van het fiche Kerngezond in Vlissingen zijn de zorgaanbieders (huisartsen, VVT, GGZ, ziekenhuis, apotheken, paramedici) en het sociaal domein (Buurtteams, sterke lokale teams (SLT's) en GGD/JGZ). Zij doen dit samen met CZ, de gemeente Vlissingen, de provincie Zeeland en het ministerie van VWS.

Doel, effect en resultaat van het fiche

Het doel van dit fiche is het realiseren van drie Kerngezondcentra in Vlissingen. Zij dragen in nauwe samenwerking bij aan het oplossen van de huidige discrepantie tussen de zorgvraag en het zorgaanbod, oftewel het voorkomen van de zorgkloof.

Deze drie Kerngezondcentra zijn in essentie hechte samenwerkingsverbanden van professionals in zorg en sociaal domein. Met elkaar nemen zij verantwoordelijkheid voor de gezondheid van de inwoners van Vlissingen. De centra werken wijkgericht. Het gaat hierbij om de brede interpretatie van het begrip 'gezondheid', zoals geduid in het begrip 'positieve gezondheid'. De gezondheid wordt bevorderd door intensieve, multidisciplinaire samenwerking rondom de inwoner en door het gezamenlijk organiseren van ondersteunende en preventieve programma's. De drie centra versterken daarmee de zorg en ondersteuning voor inwoners. Zo zien we momenteel planvorming voor een gezondheidscentrum in de Machinefabriek, en een recente “eerste steenlegging” in Oost Souburg. We spraken af dat het oorspronkelijke concept in Q2 2026 op onderdelen wordt herbeoordeeld en waar nodig herijkt.

Het accent ligt de resterende jaren op implementatie, cultuurontwikkeling, borging en doorontwikkeling.

De toegevoegde waarde van Kerngezond moet voor inwoners nog sterker merkbaar worden. Door de intensievere multi-disciplinaire samenwerking krijgen inwoners beter afgestemde zorg en ondersteuning dichtbij huis. Inwoners worden betrokken om te zorgen dat de ondersteuning aansluit op hun behoefte. Innovatieve initiatieven worden opgeschaald zowel binnen Vlissingen als ook in andere regio's of gemeenten.

Tijdsplanning

Volgens de oorspronkelijke planning zou het fiche in 2024 opgeleverd worden. De Stuurgroep Wind in de zeilen heeft (in haar schriftelijke ronde van medio juli 2024) besloten het fiche door te laten lopen tot en met 2027. In deze periode wordt de ontwikkeling en borging van Kerngezond samenwerkingsverbanden en de realisatie van ondersteunende infrastructuur zoals huisvesting en digitalisering, verder ondersteund.

Oorspronkelijke planning en realisatie

Resultaat	Oorspronkelijke planning	Actuele planning
Opstarten samenwerkingsverbanden (bijeenkomsten, leergang leiderschap in netwerkzorg)	Q4 2021 – Q4 2023	Gerealiseerd
Basisscholing positieve gezondheid	Q2 2023 – Q2 2024	Gerealiseerd
Doorontwikkeling scholing positieve gezondheid	Q2 - Q3 2025	Doorlopend 2025- 2026
Financiering ontwikkelen (waar nodig herontwerpen, ontschotten). Vlissingen pakt dit op in samenwerking met de Zeeuwse Zorg Coalitie	2023 - 2024	2023 - 2027
Beleid uitvoeren (overkoepelende vernieuwings thema's, verbetering in dagdagelijkse samenwerking, cultuurontwikkeling)	Vanaf Q4 2021	Doorlopend 2021 – 2027 Nieuwe lokale initiatieven en projecten worden opgepakt
Onderbouwing van het concept, evaluatieaanpak en impactanalyse	Vanaf Q4 2022	2023 – 2026 Tussenevaluatie Q1 2025 gerealiseerd
Ontwikkelen roadmap digitalisering en vervolgens ontwikkelen digitale infrastructuur in diverse deelprojecten. Vlissingen pakt dit op in samenwerking met de Zeeuwse Zorg Coalitie.	2023 - 2025	2023 – 2027 Implementatie digitale toegang tot zorg en netwerkplatform is onderhanden en deels gerealiseerd
Huisvesting (laten) realiseren (valt buiten fiche), wel conceptherijking en -bewaking door Regie- en Stuurgroep)	Q3 2022 – 2025	2022 – 2027 Herijking van het concept en realisatie
Transformatie concept o.b.v. aanbevelingen tussenevaluatie	Q3 2025 - 2026	Gerealiseerd, er is een nieuw plan voor 2026 en 2027 opgesteld en goedgekeurd

Financiële planning

Voor de financiering van dit fiche is incidenteel € 5.000.000 beschikbaar gesteld. In de jaren 2021 – 2024 is daarvan € 3.043.964 besteed. Voor de verlengde projectperiode 2025 – 2027 is daardoor in totaal nog € 1.956.036 beschikbaar. In de onderstaande tabel is voor de verlengde projectperiode de besteding van de middelen tot en met maart 2026 op hoofdlijnen weergegeven. De bestede middelen bevinden zich binnen de begrote middelen van de gerapporteerde periode.

Besteding middelen 2025 tot en met maart 2026 Kerngezond Vlissingen (verlengde projectperiode 2025 – 2027)	
Algemene programmakosten	€ 269.982
Projecten	€ 82.239
Cultuur- en transformatie interventies (w.o. bijeenkomsten, scholing positieve gezondheid)	€ 30.954
Randvoorwaarden (w.o. ontwikkeling bekostigingsmodel)	€ 140.741
Totaal	**€ 523.916**
Resterend 2026-2027	**€1.432.120**

Terugblik, vooruitblik, borging en risico's

Terugblik

In 2025 is de besteding van de middelen iets minder geweest dan de jaren ervoor. De prognose voor de jaren die we nog te gaan hebben is aangepast en biedt voldoende ruimte om de beoogde resultaten te realiseren.
Na de tussentijdse evaluatie medio 2025 zijn activiteiten tijdelijk op een lager pitje gekomen. De programmamanager is in juni 2025 vertrokken en in november 2025 vervangen en per maart 2026 is een nieuwe kwartiermaker benoemd. Dit heeft voor een nieuwe impuls gezorgd binnen het programma.

De conclusies uit de tussentijdse evaluatie worden structureel opgepakt. Kerngezond heeft een stevig fundament om verder op te bouwen met duidelijke doelstellingen, een duidelijke verdeling van taken en verantwoordelijkheden en aandacht voor monitoring en evaluatie. Belangrijk is om meer inzicht te ontwikkelen in resultaten van projectinitiatieven en procesversnellingen en scherper inzicht te krijgen in kwalitatieve en kwantitatieve impact van kerngezond. Ook de borging van Kerngezond Vlissingen voor de toekomst krijgt in de resterende periode meer aandacht en er wordt daarvoor een plan ontwikkeld.

Onder de kwalitatieve impact scharen we met name de cultuuraspecten en samenwerkingsinitiatieven zoals professionals in de wijken die elkaar beter leren kennen en elkaar weten te vinden in de keten, intensivering van samenwerking tussen zorg en sociaal domein, denk daarbij onder andere aan de rol van buurtteams en de SLT's. Ook een veranderende attitude ten opzichte van integrale zorg en positieve gezondheid spelen hierbij een belangrijke rol.

48

De kwantitatieve impact van Kerngezond zien we als een optelsom van projecten en lokale interventies. Dit zijn voornamelijk zorg en welzijn projecten. Maar ook aan projecten met een digitale impact zoals de uitrol van “digital first” bij een aantal huisartsenpraktijken en een digitaal netwerkplatform. Deze projecten en interventies gaan we de komende periode meer op elkaar afstemmen, concretiseren en de impact ervan meetbaar maken. Daarbij toetsen we dit ook aan het belang van de inwoners van Vlissingen.

Tot slot positioneren we Kerngezond Vlissingen nog meer als een implementatie-vehikel waarbij uniformeren, standaardiseren en van elkaar leren belangrijke uitgangspunten zijn met als opkomend voordeel dat we ook andere gemeentes in Zeeland kunnen enthousiasmeren en wederzijds kennis en ervaringen delen.

Samengevat gaat het de resterende planperiode vooral over:

- Het versterken van de netwerksamenwerking
- Het ophalen en uitvoeren van Vlissingse initiatieven vanuit het netwerk van professionals die aansluiten bij de lokale vraagstukken en behoeften en die het eigenaarschap bevorderen
- Het verbinden van de “harde” projectmatige aanpak waarbij gestuurd wordt op resultaten en de hardnekkige cultuurkant gericht op het bereiken van een omslag in denken en handelen.
- Versterken van de verbinding tussen de diverse Kerngezond gemeenten in Zeeland zonder daarbij de lokale eigenheid van Vlissingen uit het oog te verliezen.
- Resultaten ophalen van andere Zeeuwse of regionale programma's (o.a. RESV's) en projecten die ook in Vlissingen geïmplementeerd kunnen worden.

Door de Regiegroep Kerngezond Vlissingen is opdracht gegeven voor het maken een plan en het uitvoeren van initiatieven die gericht zijn op duurzame borging van de levensvatbare onderdelen van het fiche Kerngezond met eigenaarschap en commitment van ketenpartners. Waarbij doorvertaling van het eerder vastgestelde samenwerkingsconcept naar concrete acties een belangrijk onderdeel is.

Vooruitblik

In 2026 en 2027 wordt de uitvoering van projecten weer opgepakt en is de verwachting dat de resterende gelden worden ingezet. Er gaat veel tijd en energie naar het opzetten van een aantal nieuwe projecten, de samenwerkingsverbanden in het zorg en sociale domein en de borging voor de toekomst.
Er is voor de jaren 2026 en 2027 een herijkt jaarplan en begroting opgesteld. Deze zijn goedgekeurd door de stuurgroep Kerngezond Vlissingen en vastgesteld in de regiegroep Kerngezond Vlissingen.

Leren samenwerken in gezondheidscentra kost (meer) tijd

De inzet om te komen tot realisatie van drie Kerngezond samenwerkingsverbanden is een meerjarige transitieopgave. Het gaat niet alleen over de inhoud, maar zeker ook om cultuur. De schotten tussen partijen verdwijnen niet vanzelf. Samenwerken binnen het medisch en sociaal domein is een leerproces waarbij vooral, het ontwikkelen van de samenwerkingscultuur tijd kost. In Q2 2026 wordt het rapport Kerngezondcentra Gemeente Vlissingen herijkt en op basis van voortschrijdende inzichten bijgesteld.

Er zijn nog de nodige stappen te zetten. Door een scherpere definiëring van enerzijds samenwerkingsinitiatieven en anderzijds zorg en welzijn projecten verwachten we een versnelling en meer resultaatgerichte transformatie te kunnen bewerkstelligen.

Belangrijke vraag blijft of er aan het einde van de projectfase (2027) een eigen, door Vlissingen beïnvloedbare governancestructuur moet komen met een daarbij passende financiering. Binnen de provincie Zeeland zien we diverse ontwikkelingen om te komen tot meer regionale en Zeeuwse samenwerking, denk hierbij aan RESV (regionale eerstelijns samenwerkingsverbanden), een mentaal gezondheids-netwerk (MGN) en de Zeeuwse Preventieaanpak. Vlissingen hecht belang aan het geven van prioriteit aan het voortzetten van een lokale maatwerk aanpak voor Vlissingen in lijn met de doelstelling van Kerngezond tot en met 2027. Wat regionale en zeeuwsbrede initiatieven voor Kerngezond Vlissingen kunnen betekenen, wordt uiteraard gevolgd.

Risico's

- Planning: De groeiende zorgkloof in Vlissingen is goed voelbaar. De werkdruk in het medisch en in het sociaal domein is hoog en neemt nog steeds toe. Mede daardoor kunnen professionals steeds minder tijd vrijmaken om met elkaar verbeterinitiatieven uit te werken, te testen en te implementeren. Dit kan de ontwikkeling en daarmee het verkleinen van de zorgkloof vertragen.

- Financiën: Het ontbreken van structurele, ontschotte financiering staat op dit moment de realisatie van inhoudelijke doelstellingen op langere termijn, na 2027, in de weg. Participanten, financiers en experts werken aan een passend bekostigingsmodel (een samenwerking tussen Kerngezond Vlissingen en de Zeeuwse Zorg Coalitie).

5 0

Fiche I Arbeidsmarkt: impuls werkzoekenden

Samenvatting
Enerzijds is in de regio Walcheren het beroep op uitkeringen vanuit de Participatiewet groter dan in de rest van Zeeland. Anderzijds is de krapte op de arbeidsmarkt (het tekort aan mensen om de vacatures in te kunnen vullen) in Zeeland (en de rest van Nederland) zo hoog dat ondernemers/bedrijven zich beperkt voelen om hun ambities te realiseren en de economie stagneert. Het is daarom zaak om 'alles op alles te zetten' om voldoende arbeidskrachten te vinden die in de vraag van werkgevers kunnen voorzien. Dat betekent dat iedereen die kan werken - al dan niet door middel van een traject - ingezet moet worden op de arbeidsmarkt. Waaronder zeker ook Statushouders. Aangezien de resultaten van het initiële plan achterbleven is het plan dan ook aangescherpt en uitgebreid met het bevorderen van de maatschappelijke participatie en het werkfit maken van statushouders.

De doelgroep statushouders is afgebakend tot degenen die vallen onder de Wet inburgering 2013. Zij moesten hun inburgering zelf regelen. Gemeenten mochten Statushouders daarbij helpen (was geen wettelijke verplichting). In de praktijk zijn deze Statushouders in de regio Walcheren tussen wal en schip gevallen. En is gerichte actie nodig om deze Statushouders (meer) maatschappelijk te laten participeren en werkfit te maken richting betaald werk. Bij Statushouders wet Inburgering 2021 hebben gemeenten wettelijke verplichtingen. Die verplichtingen zijn in het reguliere proces belegd bij Regisseurs Inburgering.

Uitvoeringspartij van dit fiche is de gemeente Vlissingen, in afstemming met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). De gemeente Vlissingen werkt hierin samen met Orionis Walcheren en de Buurtteams.

Doel, effect en resultaat van het fiche

Het fiche resulteert in een extra impuls voor het (om)scholen van inburgerende en werkzoekende statushouders Wet inburgering 2013 (Statushouders) in de regio. Het doel is om zoveel als mogelijk een match te realiseren tussen de ondersteunde inburgerende en (re-)integrerende Statushouders en de arbeidsmarkt. Daarmee daalt het aantal Walcherse inwoners met een uitkering vanuit de Participatiewet. En kunnen meer openstaande vacatures vervuld worden; Door gebruik te maken van talenten van statushouders. Doel is 200 trajecten in te zetten. Met een uiteindelijk resultaat van 95 mensen die uit de uitkering uitgestroomd zijn naar de arbeidsmarkt.

Nieuwe werkwijze

Door een sociaal werker van Buurtteams Vlissingen en een klantmanager re-integratie van Orionis Walcheren is een nieuwe werkwijze ontwikkeld voor het bevorderen van de maatschappelijke participatie en het werkfit maken van statushouders. De werkwijze heeft de volgende kenmerken:

- Gezamenlijke gesprekken: De trajecten starten met een gezamenlijk gesprek met statushouders, hun gezinsleden, een sociaal werker van Buurtteams en een klantmanager re-integratie van Orionis Walcheren.
- Trajecten voor alle gezinsleden: De trajecten zijn gericht op de maatschappelijk participatie en het werkfit maken van de statushouders en hun gezinsleden. Aan de hand van het eerste gesprek wordt samen met betrokkenen bepaald of (in eerste instantie) de nadruk komt te liggen op maatschappelijke participatie, het werkfit maken of een combinatie daarvan. De betrokkenen krijgen meteen vaste contactpersonen bij Buurtteams en/of Orionis Walcheren toebedeeld.
- Nabijheid van hulp- en dienstverlening: Het eerste gesprek vindt plaats in een buurthuis dicht bij het woonadres van de Statushouders en hun gezinsleden. De sociaal werker en de klantmanager besteden veel aandacht aan een veilige omgeving. Ze kennen de cultuur en de achtgrond van de statushouders. En spreken Arabisch. De locatie van vervolggesprekken wordt in overleg met betrokkenen bepaald. Waarbij de voorkeur van statushouders en/of hun gezinsleden voorgaan.

Periode	Activiteit	Aanvang traject	Uitstroom (40%)	Wie
2024	Maatschappelijke participatie statushouders bevorderen en hun werkfit maken	20		Buurtteams en Orionis Walcheren
2025	Maatschappelijke participatie statushouders bevorderen en hun werkfit maken	100		Buurtteams en Orionis Walcheren
2026	Maatschappelijke participatie statushouders bevorderen en hun werkfit maken	55	8	Buurtteams en Orionis Walcheren
2027	Maatschappelijke participatie statushouders bevorderen en hun werkfit maken		40	Buurtteams en Orionis Walcheren
2028	Maatschappelijke participatie statushouders bevorderen en hun werkfit maken		22	Buurtteams en Orionis Walcheren
Subtotaal		**175**	**70**	
	Continuering sporen vorig2 plan	25	25	Orionis Walcheren
Totaal		**200**	**95**	

Statushouders socialiseren en re-integreren

Na de voorbereidingsfase in het vierde kwartaal 2024 en de opstartfase in het eerste kwartaal 2025 is het programma op stoom voor wat betreft de Statushouders die in Vlissingen wonen. Eind april 2026 liepen er in de gemeente Vlissingen bij 58 huishoudens trajecten. In een huishouden kunnen meerdere trajecten lopen. Als duiding: In de gemeente Vlissingen wonen 84 huishoudens die onder de doelgroep vallen.

De uitbreiding van het programma met Statushouders die in Middelburg en Veere wonen heeft door capaciteitsproblemen bij de welzijnsorganisatie van die gemeenten nog niet plaatsgevonden. De problemen zijn inmiddels opgelost. De verwachting is dat in het derde kwartaal de uitbreiding heeft plaatsgevonden en gestart is met het programma.

5 3

Tijdens de intake wordt bij de statushouders de begintrede op de Participatie-ladder bepaald. De plaats op de Participatieladder bepaalt het traject. Tegelijkertijd met de intake begint het traject.

Veel statushouders starten laag op de participatieladder, maar maken vervolgens snel stappen omhoog. Inmiddels hebben acht statushouders betaald werk gevonden — een jaar eerder dan oorspronkelijk gepland. Participatieladder per april 2026

Tredebepaling	Intake	Situatie april 2026
1. Geïsoleerd	4	3
2. Sociale contacten buitenshuis	34	17
3. Deelname georganiseerde activiteiten	19	23
4. Onbetaald werk	1	7
5. Betaald werk met ondersteuning	0	4
6. Betaald werk	0	4
Totaal	58	58

Financiële planning

Voor de financiering van dit fiche is een SPUK beschikbaar gesteld van € 1 miljoen (inclusief btw) of € 885.000 exclusief btw. In de onderstaande tabel is te zien hoe de totale beschikbare middelen zijn begroot voor de verschillende onderdelen van het fiche. Daarnaast is ook te zien hoe het staat met de reeds uitgegeven middelen en de planning van de toekomstige uitgaven.

Jaar	Begroting Wind in de Zeilen	Uitgaven (reeds gedane en geplande uitgaven)
2023	€ 885.000 (excl. btw)	€ 85.000
2024		€ 27.000
2025		€ 168.000
2026		€ 290.000
Resteert		€ 315.000

5 4

Terugblik, vooruitblik, borging en risico's

Terugblik
Het programma is op stoom voor wat betreft de Statushouders die in Vlissingen wonen. 8 statushouders doen inmiddels betaald werk waardoor ze uit de uitkering zijn gestroomd. Dit is een jaar eerder dan gepland.

Vooruitblik
De verwachting is dat in het derde kwartaal van dit jaar de uitbreiding van het programma met de gemeenten Middelburg en Veere heeft plaatsgevonden en het programma daar gestart is.
Er zijn eind 2026 financiële middelen over. In de vergadering van de Stuurgroep Wind in de zeilen van 6 juli 2026 is ingestemd met het voorstel om dit fiche te verlengen tot eind 2027.

Borging
Er is een stuurgroep ingericht met projectleiding vanuit de gemeente Vlissingen en deelnemers van Orionis Walcheren en Buurtteams. De stuurgroep komt periodiek bij elkaar om zaken te monitoren en indien nodig bij te sturen. Netwerkpartners worden via de gemeente, Orionis Walcheren of Buurtteams aangehaakt.

Risico's
De volgende risico's worden voorzien voor een succesvolle realisatie van het fiche op het gebied van:

- **Inhoud:** Er zijn onvoldoende gerichte programma's en/of er is onvoldoende capaciteit om inburgeraars te begeleiden op de participatieladder richting betaald werk.
  Verzachtende maatregel: Indien nodig worden netwerkpartners van Buurtteams of Orionis Walcheren ingeschakeld.

Bijlagen

Bijlage 1

Fiche A **Vergoedingen van gemaakte kosten**
Nvt

Fiche B2 **Strategisch Kenniscentrum Georganiseerde Ondermijnende Criminaliteit**
SKC – Strijden tegen een complexe vijand

Fiche C **Oprichting Delta Climate Center**
Krachtenbundeling in de Zeeuwse delta | Delta Climate Center

Fiche E **Vergroten vermogen Investeringsfonds Zeeland**
Ontdek hoe Impuls Zeeland het Zeeuwse mkb toekomstbestendig maakt in 2025

Fiche G **Industrie en Haven**
Home | Smart Delta Resources

G. Industrie en haven (afgerond) | Wind in de Zeilen

Fiche H1 **Huisartsen en Physician Assistant**
Nieuwe aanwas huisartsen valt voor Zeeland! | De huisartsenconnectie
Er zijn tijdens de pilot 31 huisartsen in opleiding gestart, 10 daarvan zijn afgestudeerd en werkzaam in Zeeland. Er is 1 HAIO gestopt. De overige 20 zijn nog bezig met hun opleiding. Er zijn 19 Physician Assistants in opleiding gegaan.

Fiche H2 **Toekomstbestendige zorginfrastructuur**
Impactverslag 2020-2025 - Zeeuwse Zorg Coalitie

Fiche J **Aardgasvrije wijken**
Vlissingen op weg naar aardgasvrij | Gemeente Vlissingen

Fiche K **Ontvlechten Evides en PZEM**
Nvt

Bijlage 2

Overzicht rijksuitgaven pakket Wind in de zeilen in 2025 (bedragen x € 1.000)
Bron: Jaarverslag Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties 2025

Nr.	Omschrijving	Begroting	Artikel	Instrument						Begroting	Verschil
					2021	2022	2023	2.024	2.025	2025	2025
Totaal					**30.630**	**12.430**	**15.721**	**14.154**	**14.098**	**25.255**	**-11.157**
1)	**Law Delta**				**980**	**1.100**	**2.304**	**2.000**	**2.000**	**2.000**	**0**
	Extra beveiligde inrichting (EBI)	JenV (VI)	34. Straffen en Beschermen	Bijdrage aan agentschappen	0	0	0	-		0	0
	Hoogbeveiligde Zittingslocatie (HBZ)	JenV (VI)	32. Rechtspleging en rechtsbijstand	Bijdrage aan medeoverheden	0	0	0	-		0	0
	Beveiligde overnachtingslocatie	JenV (VI)	32. Rechtspleging en rechtsbijstand	Bijdrage aan medeoverheden	0	0	0	-		0	0
	Kenniscentrum ondermijning	JenV (VI)	33. Veiligheid en criminaliteitsbestrijding	Bijdrage aan medeoverheden	980	1.100	2.304	2.000	2.000	0	0
2)	**Bereikbaarheid**				**10.000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**10.286**	**-10.286**
	Aanpassing dienstregeling NS	IenW (MF)	11. Verkenningen, reserveringen en investeringsruimte [1]	Reserveringen (Pakket Zeeland)	0	0	0	0	0	4.500	-4.500
	Verbetering bereikbaarheid	IenW (MF)	11. Verkenningen, reserveringen	Reserveringen (Pakket Zeeland)	0	0	0	0	0	4.786	-4.786
	Ontwikkeling stationsgebied Vlissingen	BZK (VII)	1. Openbaar bestuur en Democratie	Bijdrage aan medeoverheden	5.000	0	0	0	0	0	0
	Slimme mobiliteit	BZK (VII)	1. Openbaar bestuur en Democratie	Bijdrage aan medeoverheden	5.000	0	0	0	0	0	0
	Rail Gent - Terneuzen	IenW (MF)	11. Verkenningen, reserveringen en investeringsruimte	Reserveringen (Pakket Zeeland)	0	0	0	0	0	1.000	-1000

Bijlage 2

Overzicht rijksuitgaven pakket Wind in de zeilen in 2025 (bedragen x € 1.000)
Bron: Jaarverslag Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties 2025

Nr.	Omschrijving	Begroting	Artikel	Instrument						Begroting	Verschil
					2021	2022	2023	2.024	2.025	2025	2025
Totaal					**30.630**	**12.430**	**15.721**	**14.154**	**14.098**	**25.255**	**-11.157**
3)	**Delta Climate Center (DCC)**				**283**	**63**	**800**	**6.379**	**8.198**	**9.069**	**-871**
	Toevoeging bekostiging opstartfase	OCW (VIII)/ LNV (XIV)	7. Hoger Onderwijs	Bekostiging	0	0	800	0	0	0	800
	Kwartiermakersfase	OCW	16. Onderzoek en Wetenschapsbeleid	Opdrachten	283	63	0	0	0	0	0
	Delta Climate Center	OCW	16. Onderzoek en Wetenschapsbeleid	Subsidies (regelingen)	0	0	0	6.379	8.198	9.069	-871
4)	**Eerstelijnszorg**				**3.117**	**4.617**	**6.217**	**4.525**	**3.900**	**3.900**	**0**
	Toekomstgerichte zorginfrastructuur	VWS (XVI)	3. Langdurige zorg en ondersteuning	Subsidies (regelingen)	1.067	1.067	1.067	0	0	0	0
	Huisartsen / Physician Assistant	VWS (XVI)	4. Zorgbreed beleid	Subsidies (regelingen)	800	2.300	3.900	3.900	3.900	3.900	0
	Gezondheidscentra Vlissingen	VWS (XVI)	3. Langdurige zorg en ondersteuning	Subsidies (regelingen)	1.250	1.250	1.250	625	0	0	0
5/6)	**Industrie en haven**				**0**	**400**	**150**	**0**	**0**	**0**	**0**
	Onderzoek industrie/haven	EZK	2. Bedrijvenbeleid: Innovatie en ondernemerschap voor duurzame welvaartsgroei	Subsidies (regelingen)	0	0	150	0	0	0	0
	Onderzoek industrie/haven	BZK (VII)	1. Openbaar bestuur en democratie	Bijdrage aan medeoverheden	0	400	0	0	0	0	0
7)	**Versterken Investeringsfonds Zeeland**				**10.000**	**5.000**	**5.000**	**0**	**0**	**0**	**0**
	Versterken Investeringsfonds Zeeland	EZK (VIII)	3. Toekomstfonds	Leningen	10.000	5.000	5.000	0	0	0	0
11)	**Ontvlechten Evides en PZEM**				**6.250**	**1.250**	**1.250**	**1.250**	**0**	**0**	**0**
	Evides	BZK (VII)	1. Openbaar bestuur en democratie	Bijdrage aan medeoverheden	6.250	1.250	1.250	1.250	0	0	0

Vragen Commissie Bestuur 11 september 2026

Vragen Christine Govaert (BBB) over Brief GS van 7 juli 2026 over 12e Voortgangsrapportage Wind in de zeilen - 839593, agendapunt 6

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Fiche D – Kenniswerf 1. Er wordt gesproken over het aantrekken van kennisintensieve bedrijven. a. Hoe gebeurt dat? b. Wie is daar mee bezig? c. Welke bedrijven zouden mogelijk interesse hebben? 2a. Wat wordt er precies bedoeld met “placemaking”? 2b. En wat doe je dan precies? 2c. Zichtbaarheid in 2027. Is er een voorbeeld in Nederland waarnaar gewerkt wordt?	**1. Aantrekken van kennisintensieve bedrijven** **a. Hoe gebeurt dat?** Het aantrekken van kennisintensieve bedrijven is onderdeel van de verdere uitwerking van de Kenniswerf als campus en innovatiedistrict. Dit gebeurt in dit fiche, maar ook in fiche E Innovatiefonds en in andere programma’s zoals Campus Zeeland en binnen RegioDeal NSP. **b. Wie is daar mee bezig?** De uitwerking gebeurt samen met gemeente Vlissingen, Provincie Zeeland en relevante partners, zoals bedrijfsleven, onderwijs- en kennisinstellingen. **c. Welke bedrijven zouden mogelijk interesse hebben?** Dat is op dit moment nog niet concreet in beeld. Dit hangt af van de verdere keuze en aanscherping van de programmering van het innovatiedistrict. Vervolgens kan gerichter worden gekeken welke bedrijven daarbij passen. **2. Placemaking** **a. Wat wordt precies bedoeld met placemaking?** Met placemaking wordt bedoeld dat al in een vroege fase wordt gewerkt aan identiteit, zichtbaarheid en gebruik van het gebied, nog voordat alle permanente ruimtelijke ontwikkelingen zijn gerealiseerd. Het gaat erom dat de Kenniswerf stapsgewijs herkenbaarder, aantrekkelijker en levendiger wordt voor studenten, ondernemers, partners en inwoners. Placemaking helpt om het beeld van de Kenniswerf te veranderen: van een gebied met losse functies naar een herkenbare campus- en innovatieomgeving.

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
	b. Wat doe je dan precies? Het doel is om in het gebied zichtbaar te maken waar de Kenniswerf zich naartoe ontwikkelt. Voorbeelden hiervan zijn het verbeteren van ontmoetingsplekken, het beter benutten van buitenruimtes en bestaande gebouwen, herkenbare branding, kleinschalige evenementen en activiteiten, en het actief bouwen aan een community van studenten, ondernemers, onderwijsinstellingen en andere partners. **c. Zichtbaarheid in 2027: is er een voorbeeld in Nederland waarnaar gewerkt wordt?** Placemaking wordt op veel plekken in Nederland toegepast bij gebiedsontwikkelingen, campusomgevingen en innovatiedistricten. Voor de Kenniswerf wordt in de verdere uitwerking gekeken naar voorbeelden die passen bij de schaal, context en opgave van het gebied. Deze verkenning moet nog starten.
Fiche F1 Intercity Vlissingen – Randstad Aangaande de vierde trein tussen Randstad en Vlissingen. Wat of wie zou een vierde trein tussen de Randstad en Vlissingen kunnen tegenhouden? Waar is het wachten op?	Voor extra treinbediening is naar verwachting extra financiering nodig. Daarover zullen, bij een positief besluit van de staatssecretaris, ministerie en NS overeenstemming moeten bereiken. ProRail zal daarnaast bewaken dat de randvoorwaarden, zoals voldoende veiligheid en energie op de bovenleiding voor een extra trein, vooraf geborgd zijn.
Fiche F4 Rail Gent-Terneuzen 1. Hoe komt het dat fiche F4 Rail Gent-Terneuzen zoveel tijd vergt in de voorbereiding? Oplevering is nu voorzien in 2034. Dat is over 8 jaar! Als nu de projectafspraken al zijn vastgelegd en het geld langs beiden kanten (België en NL) al voorhanden is, hoe kan het dan dat het nog zo lang duurt? 2. Hoe lang zou het duren als je vanaf nu de maximaal wettelijke termijnen zou respecteren? Waar zit de vertraging in?	1. De afgelopen jaren heeft het project stilgestaan doordat overeenstemming tussen de federale overheid in België en het Rijk in Nederland als opdrachtgevers ontbrak. Het afgelopen jaar is er vanuit de Provincie geduwd om te zorgen dat uit de impasse werd gekomen. In juni zijn de afspraken tussen België en Nederland ondertekend en kort daarna heeft de staatssecretaris van IenW de startbeslissing voor de MIRT-verkenning ondertekend. In de opgenomen planning is voor de verkenning en planuitwerking 2 jaar genomen en voor de realisatie 4 jaar. 2. Voor onderdelen van de procedures gelden minimale termijnen of maximale termijnen, maar dat geldt niet voor alle stappen. Daardoor is het niet mogelijk om te zeggen

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
	hoe lang het zou duren op basis van maximaal wettelijke termijnen. Voor een MIRT-verkenning staat maximaal 2 jaar. Voor de planuitwerkingsfase van een MIRT-project staat normaal gesproken 2 tot 4 jaar, waarvoor in de planning 2 jaar is opgenomen. Voor de realisatie van een MIRT-project staat tussen de 1,5 en 5 jaar, waarvoor in de planning 4 jaar is opgenomen. In de afgelopen 2½ jaar is minimaal 2 jaar vertraging opgetreden door het uitblijven van overeenstemming tussen Nederland en België over het project, ondanks dat aan beide kanten het budget al geserveerd was. Bij grensoverschrijdende projecten is het een extra risico dat aan twee kanten van de grens besluitvorming nodig is en dat dit vertraging kan oplopen doordat er in een periode verkiezingen zijn of vorming van een nieuwe coalitie plaats vindt.

Vragen Commissie Bestuur 11 september 2026

Vragen Mascha Boone-Tuijnman en Bertie Steur (PvZ) over Brief GS van 7 juli 2026 over 12e Voortgangsrapportage Wind in de zeilen - 839593, agendapunt 6

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Blz. 12: Hoe staat het met de gesprekken met de aanvragers voor een melkgeitenhouderij?	Er is nog steeds overleg met de aanvragers voor een melkgeitenhouderij.
Is er al een nieuwe locatie op het oog ?	Zo lang er nog geen bindende afspraken tussen de partijen gemaakt zijn doen wij hier geen mededelingen over.
Blz. 19: Hoeveel huisvesting is men van plan om te realiseren voor studenten ?	Het exacte aantal is nog niet vastgesteld, maar zal aansluiten bij zowel de bestuurlijke ambities als een realistische studentenprognose.

Vragen Commissie Bestuur 11 september 2026

Vragen Wouter Versluijs (D66) over Brief GS van 7 juli 2026 over 12e Voortgangsrapportage Wind in de zeilen - 839593, agendapunt 6

Vragen Commissie Bestuur	
1. Over de uur tijdswinst intercity: is de organisatie bekend met het openen van de brug bij Middelburg net voor het vertrek van de intercity uit Middelburg? Zou dat aangepast kunnen worden zodat alle fietsers/wandelaars vanuit Middelburg ook tijdswinst hebben met de kortere reistijd?	Ja, gezien de brugopeningen door onze organisatie worden uitgevoerd, zijn wij daar bekend mee. In de totale puzzel van planning van brugopeningen wordt de aansluiting over de stationsbrug op de trein meegewogen. Maar ook belangen bij andere bruggen om bijvoorbeeld wachten voor een passerende trein en brugopening niet net na elkaar te laten plaatsvinden. In het totaal is daarbij het allerbelangrijkst dat onze bedienaars de mogelijkheid hebben met volledige aandacht een brugopening goed te doorlopen, zodat er geen veiligheidsproblemen ontstaan. Bij wijzigingen van de treintijden of bij andere wijzigingen wordt met alle belangen in beeld die puzzel zo goed mogelijk gelegd. Helaas kan het op dit moment voorkomen dat bij een net iets langere brugopening fiets- en voetgangers net de snelle intercity niet halen.
2. Over de kenniswerf: om dit onderdeel te laten slagen is het belangrijk dat studenten ook kunnen wonen in de buurt van de kenniswerf. Is er voldoende studentenhuisvesting?	Ook studentenhuisvesting is onderdeel van het plan van de Kenniswerf.
3. Waarom is de wens van een ondernemer om een geitenhouderij te starten naast het JCV niet als risico aangemerkt?	Omdat de gemeente in gesprek is gegaan met de aanvrager. Op dit moment ligt er een ondertekende intentieovereenkomst waarin partijen afspraken hebben gemaakt om tot een passende oplossing te komen.
4. De risico’s zijn vooral gericht op de bouw en totstandkoming van het JCV. Is er ook een risico analyse gemaakt vanaf het moment van in gebruik name?	Zowel vanuit Dienst Justitiële Inrichtingen (gericht op de bedrijfsvoering van het complex) als vanuit bevoegd gezag (ruimtelijke ordening) is aandacht voor risico's in de gebruiksfase van het complex.

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
5. Is er bekend welke impact de komst van het JCV heeft op de politie en andere veiligheidsdiensten? Is er nagedacht over de impact die het heeft als een uitbraak samenvalt met een incident in de haven van enige omvang?	Dienst Justitiële Inrichtingen, de veiligheidsdiensten en de lokale bevoegde gezagen hebben afstemming over het JCV en bereiden zich gezamenlijk voor op komst van het JCV en de impact die dit kan hebben in de omgeving. Vanuit veiligheidsoverwegingen kan er niet worden ingegaan op specifieke scenario's.
6. Is er bekend welke impact de aanwezigheid van het JCV heeft op toerisme in Vlissingen?	Nee

Vragen Commissie Bestuur 11 september 2026

Vragen Marga de Brauwer (PvdA-GL) over Brief GS van 7 juli 2026 over 12e Voortgangsrapportage Wind in de zeilen - 839593, agendapunt 6

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Over de rapportage Wind in de Zeilen heeft PvdA-Groenlinks de volgende schriftelijke vragen:	
• Vraag: Kunnen we een overzicht ontvangen van de fiches die niet volgens de planning verlopen? • Wat is de oorzaak van de vertraging en hoe wordt dit opgevangen?	De voortgang van de afzonderlijke fiches, inclusief de planning, eventuele bijstellingen en de oorzaken daarvan, is per fiche opgenomen in de 12e voortgangsrapportage Wind in de zeilen. Waar sprake is van aandachtspunten voor de planning, zijn deze eveneens bij het betreffende fiche benoemd, evenals de wijze waarop hiermee wordt omgegaan. De opgenomen planningen geven de stand van zaken en inzichten op het moment van rapporteren weer. Ontwikkelingen in de verdere uitvoering kunnen aanleiding geven tot een bijstelling. Indien daarvan sprake is, wordt dit in de volgende voortgangsrapportage inzichtelijk gemaakt.
Fiche B Justitieel Complex Vlissingen: • Vraag: Is al bekend wie de bouw gaat uitvoeren? Krijgen de zeeuwse bedrijven ook een uitvoerende rol bij de bouw van de JCV ? • Vraag: Is er bouwvertraging verwacht vanwege stikstof problemen of net congestie?	Voor de bouw is een aanneemcombinatie, Ithaka, uit de aanbesteding gerold. De aanneemcombinatie werkt samen met Zeeuwse bedrijven, zo zijn al verschillende Zeeuwse aannemers actief (geweest) bij de voorbereidende grondwerkzaamheden. Er is op dit moment geen bouwvertraging verwacht, het project loopt conform planning.
Fiche D: Kenniswerf De ontwikkeling van de Kenniswerf loopt vertraging op. Tot nu toe heeft dit project alleen de aankoop van enkele percelen opgeleverd. • Vraag: Is er een planmatige aanpak vanuit Vlissingen voor de uitgave van dit budget?	**Is er een planmatige aanpak vanuit Vlissingen voor de uitgave van dit budget?** Binnen het fiche D Wind in de Zeilen is uitsluitend budget voor strategische grondverwerving. Op deze gronden is voorkeursrecht gevestigd en actief op verwerving ingezet. **Hoe luidt dit advies? Kan PS het advies inzien?**

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Op pag. 18 staat dat de kwartiermaker in juni 2026 met een advies komt voor de stuurgroep over de mogelijkheden van dit gebied. • Vraag: Hoe luidt dit advies? Kan PS het advies inzien? Pag. 20: Het risico Financieel betreft de uitvoering van het plan na de fase van Kopen-en-slopen. • Vraag: Is er al besluitvorming en aanvullend budget voor de ontwikkeling van studentenhuisvesting en de invulling van dit gebied?	In september wordt het advies aan GS voorgelegd, daarna zal het advies direct openbaar worden, zodat het ook inzichtelijk is voor PS. **Is er al besluitvorming en aanvullend budget voor de ontwikkeling van studentenhuisvesting en de invulling van dit gebied?** Hier is nog geen besluitvorming op en zodoende vanuit Provincie geen aanvullend budget.
Fiche F1 Pag. 21 Intercity Vlissingen-Randstad. Stap 1: kleine maatregelen aan het spoor worden uitgevoerd. • Vraag: waarom gebeurt dit pas in 2029-2030? En het onderzoek naar de maatregelen in Goes en Roosendaal worden nu pas onderzocht. Waarom duurt de uitvoering zo lang? Volgens het rapport is stap 2 gewijzigd. Het plan was de HSL-lijn te benutten in 2023-2025. Dit gebeurt echter niet. • Vraag: Waarom niet? Stap 3: Onderzocht wordt of een 4e verbinding mogelijk is. • Vraag: wie betaalt daarvoor de extra kosten? Er is een gezonde businesscase nodig om deze 4e verbinding betaalbaar te maken. Vraag: wat is de basis voor een gezonde business-case? Pag. 23 ev. • Vraag: Wat zijn de gevolgen van het tekort van 9,6 mln in de infrastructuur op 14 overwegen . Daarna het tekort voor de maatregelen in Goes en Roosendaal?	* Voor de kleine maatregelen aan het spoor hebben wij een pleidooi gehouden om te kijken of dit sneller kan, waarbij het dan geen extra treinvrije periodes moet beteken. Dat wordt bekeken. Voor Goes doorloopt het de procedurestappen zoals ProRail die voor infrastructurele projecten hanteert. Eerdere onderzoeksstappen zijn al afgerond, waarbij nu de verdere uitwerking plaats vindt. Roosendaal is eerder onderzoek niet gestart vanwege discussies tussen gemeente Roosendaal, ProRail en ministerie van IenW. * Zoals eerder gerapporteerd is tussentijds geconcludeerd dat de belangen van de reiziger hiermee niet gediend waren. In plaats daarvan is de doorgaande trein naar Breda en verder gerealiseerd. * In het kader van Wind in de Zeilen is onderzoek gedaan. Het gesprek over voorwaarden en kosten voor de 4e verbinding vindt vervolgens de komende periode met de staatssecretaris van IenW plaats. In het fiche is opgenomen “een gezonde business case, rekening houdend met de perifere ligging en op basis van een dan af te spreken kosten/baten afweging.” * De genoemde 9,6 mln betreft de kosten (het budget) voor de kleine overwegmaatregelen. Hierop is geen sprake van een tekort.

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
	In de laatste twee alinea’s van de tekst op pagina 24 (boven de tabel) staat de wijze waarop ProRail en IenW met een eventueel tekort voor de maatregelen in Goes en Roosendaal omgaan.

Gedeputeerde Staten

Provincie Zeeland

Abdij 6 4331BK Middelburg
Postbus 6001 4330 LA Middelburg
+31 118631011
IBAN NL08 BNGH 0285010557

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Jaarbericht ZEH 2025 en update overdracht EPZ	777581		

Middelburg, 10 juni 2026

Geachte voorzitter,

Op 10 juni 2026 vond de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) ZEH N.V. plaats. In deze vergadering is door de aandeelhouders het “jaarbericht ZEH N.V. 2025”, inclusief het dividendvoorstel over het boekjaar 2025, vastgesteld. Conform de door uw Staten vastgestelde beleidsnota verbonden partijen ontvangt u bijgevoegd het jaarbericht ter kennisneming (**bijlage 1**).

Daarnaast heeft ZEH een update gegeven over de overdracht van de aandelen EPZ. Deze update is opgenomen in **bijlage 2.**

Jaarbericht ZEH 2025
In 2025 heeft ZEH gewerkt aan een verdere vereenvoudiging van de bedrijfsstructuur, waarbij ook ZEH Energy is opgeschoond van niet aan EPZ gerelateerde activiteiten. Hierbij zijn de belangen in BMC Moerdijk en NPG Willebroek rechtstreeks onder ZEH N.V. geplaatst. Daarnaast zijn twee lege BV’s opgeheven en zijn de SET-fondsen, die een uitvloeisel waren van de Borsseleconvenanten, in 2025 volledig afgewikkeld.

Het nettoresultaat van ZEH komt voor 2025 uit op € 96 mln. Dit resultaat is door het volledig realiseren van de earn-out na de wholesaleverkoop en de positieve beleggingsresultaten bij EPZ hoger uitgekomen dan het begrote resultaat van € 90 mln. De elektriciteitsprijs lag in 2025, met gemiddeld € 87 per MWh, hoger dan het gemiddelde van 2024 van € 77 per MWh. Daarnaast was de beschikbaarheid van de kerncentrale in 2025 hoger dan in 2024, wat heeft geleid tot 294.000 MWh extra productie.
Tot slot was er in 2024 nog sprake van vooruit verkochte posities uit 2021 die tegen relatief lage prijzen waren verkocht (ongeveer 25% van de verwachte jaarproductie). Deze positieve ontwikkelingen worden enigszins getemperd doordat de financiële baten en lasten ruim € 20 mln. lager uitvielen in 2025. Dit komt door de combinatie van een gedaalde marktrente en een lagere vermogenspositie door de uitkering van het superdividend van € 479 mln. medio 2024.

De dividenduitkering over boekjaar 2025 betreft een bedrag van € 148 mln. Dit bedrag is bepaald als het saldo tussen het bij ZEH naar verwachting aanwezige eigen vermogen (voornamelijk bestaande uit liquiditeiten) per 30 juni 2026 minus de verplichting voor vroegtijdige sluiting van de kerncentrale en eventuele MtM (Mark-to-Market: het verschil tussen de afgesproken prijs en de huidige marktprijs) op reeds verkochte elektriciteit op diezelfde datum. Deze methodiek is gelijk aan die van voorgaande jaren.

Van het totale dividend à € 148 mln. komt de helft (€ 74 mln.) ten goede aan de Provincie Zeeland. In de najaarsnota 2026 zullen wij een voorstel doen voor besteding hiervan.

Update overdracht EPZ
Op 4 juli 2025 is er door het ministerie van KGG een niet bindende bieding uitgebracht op ZEH Energy BV, de entiteit waarin het 70%-belang in EPZ wordt gehouden. U bent hierover geïnformeerd middels de brief van 9 december 2025 (*zaaknummer 552226*). Een update van het verkoopproces is opgenomen in de **bijlage 2** bij deze brief.

Hoewel omgeven met onzekerheden is op dit moment de verwachting dat ZEH het voorstel in de tweede helft van 2026 aan de aandeelhouders ter besluitvorming kan aanbieden. De bieding en daaraan gekoppelde voorwaarden doorlopen dan het volgende proces:

1. Vertrouwelijke informatiebijeenkomst aan aandeelhoudersvertegenwoordigers
2. Voorgenomen besluit Gedeputeerde Staten
3. Start wensen en bedenkingenprocedure Provinciale Staten
4. Definitief besluit Gedeputeerde Staten

Tegelijkertijd met dit traject verloopt ook het besluitvormingstraject bij de Eerste en Tweede kamer, de andere aandeelhouders en de toezichthouders Autoriteit Consument en markt (ACM) en Bureau toetsing investeringen (BTI).

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

H.M. de Jonge
Voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Bijlagen:
1. Jaarstukken 2025 ZEH
2. Proces update III overdracht EPZ

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.

ZEH

JAARBERICHT 2025

Zeeuwse Energie
Houdstermaatschappij

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Inhoudsopgave

1	**Bestuursverslag 2025**	**3**
1.0	Over dit verslag	3
1.1	ZEH in 2025	4
1.2	Profiel	13
1.3	Toelichting op de financiën	14
1.4	ZEH en Corporate Governance	17
1.5	Verslag van de Raad van Commissarissen	18
1.6	Kansen en risico's	21
1.7	Verklaring bestuur	28
2	**Jaarrekening 2025**	**29**
3	**Overige gegevens**	**80**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

BESTUURSVERSLAG 2025

1.0 Over dit verslag

In het jaarbericht legt ZEH N.V. (hierna: ZEH) verantwoording af over de activiteiten in 2025.
In dit bericht zijn het maatschappelijke en het financiële verslag zoveel mogelijk geïntegreerd. De financiële verantwoording is opgesteld aan de hand van de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals aanvaard door de Europese Unie en de relevante bepalingen van het Burgerlijk Wetboek (BW).

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

1.1 ZEH in 2025

Introductie

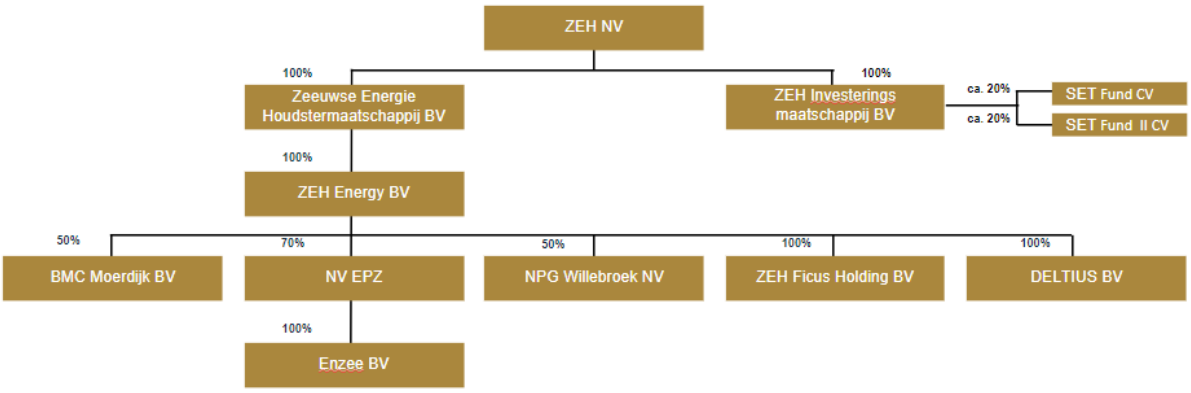
Ook gedurende het jaar 2025 werd het energielandschap gekenmerkt door innovatie en duurzame energieoplossingen. Als een klein energiebedrijf dat zich toelegt op het leveren van schone en betrouwbare energie door middel van met name kernenergie, blijft ook de Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij, ZEH N.V., zich inzetten om een belangrijke bijdrage te leveren aan de Energietransitie in Nederland.

ZEH is de rechtsopvolger van het oude DELTA N.V. en PZEM N.V. en omvat als belangrijkste zaken het 70% aandelenbelang in N.V. EPZ (de kerncentrale), het 50% aandelenbelang in BMC Moerdijk B.V. (de biomassacentrale) en een belangrijke hoeveelheid financiële middelen. In aanvulling op deze kernactiviteiten zagen we in 2025 toe op de resterende belangen in Set Fund C.V. en Set Fund II C.V., het 50% aandelenbelang in NPG Willebroek N.V. (een klein zonnepark in België) en de laatste restdossiers. Deze bevatten enkele oudere en buiten gebruik gestelde delen van het leidingnet en een beperkt aantal resterende grondposities.

De aandeelhouders van de vennootschap ZEH N.V. zijn de provincie Zeeland met 50% van de aandelen en de Zeeuwse gemeenten die vrijwel alle andere aandelen houden.

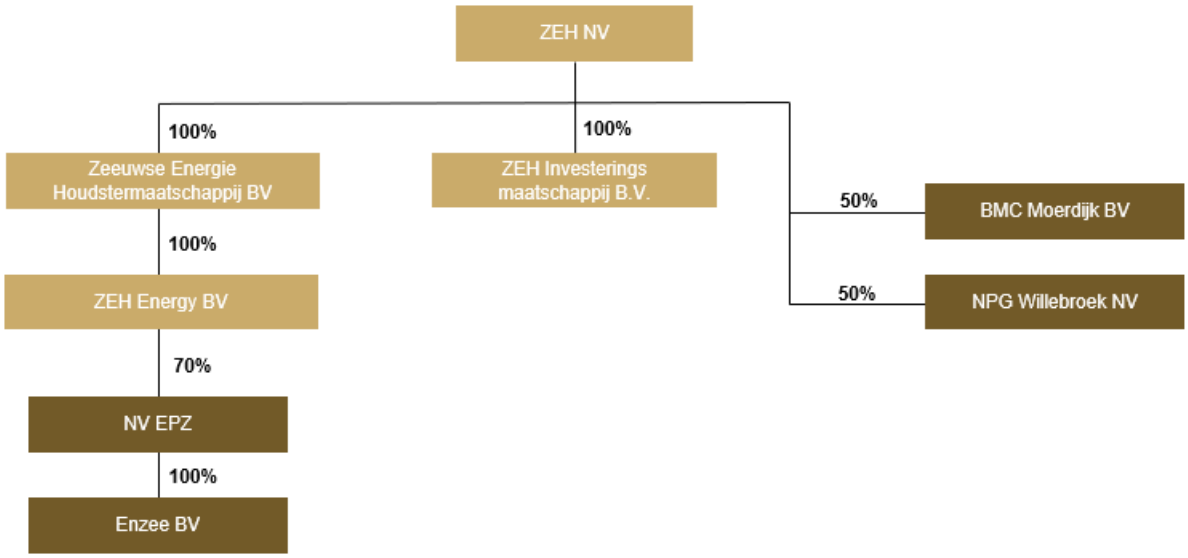
De juridische structuur

Op 1 januari 2025 laat de structuur van ZEH zich als volgt weergeven:

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Per ultimo 2025 ziet de structuur van ZEH er als volgt uit:

Zoals uit bovenstaand schema kan worden afgeleid zijn er een aantal stappen gezet gedurende het jaar om de structuur van het bedrijf verder te vereenvoudigen. De belangrijkste drijfveer achter deze aanpassingen is de positionering van ZEH Energy BV geweest. Momenteel wordt toegewerkt naar een overdracht van de aandelen van ZEH Energy BV inclusief het 70% belang in EPZ aan de Rijksoverheid. Onderdeel van deze, op dit moment nog onzekere, transactie is dat ZEH Energy moet worden geschoond van de niet aan EPZ gerelateerde activiteiten. In dit kader zijn ook de belangen in BMC Moerdijk BV en NPG Willebroek NV direct onder ZEH NV gehangen.

Vervolgens zijn ook twee inmiddels lege BV's opgeheven. ZEH Ficus Holding BV was het verkooplichaam van de Wholesale activiteiten aan EPNL. In deze verkoop is een zogenaamde earn-out afgesproken. Deze earn-out is inmiddels volledig gerealiseerd. Daarmee is de verkoop volledig afgerond en de kon ZEH Ficus Holding BV worden opgeheven. Deltius BV was een entiteit met een claim op het Thermphos faillissement. De resterende claim is overgedragen naar ZEH N.V. waarna ook deze BV kon worden opgeheven. Ten slotte zijn ook de beide SET fondsen in 2025 afgewikkeld. Deze SET fondsen waren een uitvloeisel van het Borssele convenant dat in werking is getreden op 17 juni 2006. In dit convenant werd bepaald dat bedrijfsduur van de kerncentrale tot 2033 verlengd zou worden. Als onderdeel van dit convenant zijn DELTA (rechtsvoorganger) en Essent (nu RWE) de verplichting aangegaan een aantal investeringen te doen gericht op beginnende bedrijven in de energietransitie. In 2025 zijn beide SET fondsen waarin we participeerden afgewikkeld. De liquiditeiten en beleggingen van ZEH vielen en vallen ook direct onder ZEH NV.

De menselijke organisatie

Over het jaar 2025 zijn een aantal noemenswaardige feiten te melden aangaande de menselijke kant van de ZEH-organisatie. In 2025 is de organisatie door het vertrek van de aan EPZ gedetacheerde CEO van EPZ, de heer Carlo Wolters en een pensionering verder ingekrompen tot 6 FTE. De vacature voor de CEO van EPZ is inmiddels binnen EPZ met de benoeming van de heer Marco Muilenberg intern ingevuld. ZEH is ook blij te mogen melden dat de heer Rinze Porte in 2025 is gepromoveerd tot financieel directeur van ZEH NV. Omdat het team beperkt in omvang is, zijn ook de mogelijkheden tot specialisatie beperkt maar omdat alle bedrijfsactiviteiten moeten worden uitgevoerd, hebben we bredere functies en de daarbij behorende ontwikkelmogelijkheden kunnen creëren voor de ZEH-medewerkers. Op deze wijze hebben we ook in 2025 een goed draaiende organisatie met gemotiveerde, loyale en tevreden medewerkers in stand gehouden.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Ondanks de kleine omvang van de ZEH-organisatie is geborgd dat voldoende functiescheiding is aangebracht in de kritieke processen.

Per het einde van 2025 werken er binnen ZEH 6 medewerkers. Het totaal aantal FTE betreft 5,8. Het gemiddeld ziekteverzuim is in 2025 gedaald van 0,6% in 2024 naar 0,2% in 2025. Wij prijzen ons gelukkig dit lage percentage te kunnen rapporteren. Bij EPZ zijn momenteel in totaal 442 FTE (o.b.v. 100%) in dienst en is het gemiddelde ziekteverzuim in 2025 op 3,8% uitgekomen. Een lichte stijging ten opzichte het over 2024 gerapporteerde percentage van 3,5%.

De activiteiten

ZEH heeft de visie dat er in de toekomst alleen nog ruimte zal zijn voor CO_2-vrij opgewekte elektriciteit. De huidige portefeuille van ZEH is volledig CO_2-vrij en bestaat uit wind, zon, biomassa en nucleair. ZEH heeft als missie om nucleair, als een bron van voorspelbare en CO_2-vrij opgewekte elektriciteit, een plaats te geven in de energiemix benodigd voor het realiseren van de energietransitie. De strategische doelstellingen van ZEH zijn erop gericht het waarde behoud van zowel het EPZ- als het BMC-belang te maximeren. ZEH streeft actief naar bedrijfsduurverlenging van de kerncentrale en wij onderschrijven de BMC-doelstelling om duurzaam invulling te geven aan de mestproblematiek in Nederland waarbij de beperkingen voortvloeiende uit de aandeelhoudersstrategie leidend zijn. Het maken van nucleair opgewekte elektriciteit past goed binnen onze hierboven omschreven visie. Een verdere bedrijfsduurverlenging na 2033 lijkt technisch mogelijk (dit is nog onderwerp van onderzoek) maar past niet bij de strategie van de huidige aandeelhouders. Ditzelfde geldt voor een verdere verlenging van de activiteiten van BMC.

De voornaamste operationele activiteiten van ZEH laten zich splitsen in een drietal hoofdfuncties.

In de eerste plaats zien we toe op de resterende deelnemingen van het oude PZEM. Als aandeelhouders zijn we direct betrokken bij de aansturing van zowel EPZ als BMC. We bepalen daarmee mede de strategische richting en resultaten van deze deelnemingen. Het streven naar vervreemding met waarde behoud is voor ons een vanuit de aandeelhouders gedefinieerd kader richtinggevend waarbij we natuurlijk het bredere veld van stakeholders niet uit het oog verliezen. Zo zien we er onder andere op toe dat het bestuur de veiligheid en het welzijn van de werknemers en de brede maatschappelijke en wettelijke omgeving van deze deelnemingen als een eerste prioriteit ziet.

In de tweede plaats zijn we naast het beheer van deze deelnemingen ook verantwoordelijk voor het verkopen van de elektriciteit uit de kerncentrale. Wij hebben de daadwerkelijke markttoegang uitbesteed aan onze oud-collega's van PZEM, nu EPNL, en zij brengen de geproduceerde elektriciteit tegen een vergoeding voor ons naar de markt. Uit hoofde van risicomanagement hebben we hiervoor ook een zogenaamd back-up contract afgesloten met een andere partij met markttoegang voor het geval aan het huidige contract geen invulling meer zou kunnen worden gegeven. De elektriciteit wordt nu met name verkocht tegen de dagprijzen. Het nadeel hiervan is dat onze resultaten meer volatiel zijn vergeleken met een situatie waar de elektriciteit reeds op de zogenaamde 'forward market' is verkocht. Dit vooruit verkopen met levering op termijn tegen een reeds afgesproken prijs wordt veelal 'hedgen' of afdekken genoemd omdat het zekerheid geeft over de in de toekomst te realiseren prijzen. Deze zekerheid gaat echter wel gepaard met een aantal risico's. Hiervoor moeten we denken aan 'margin' verplichtingen en uitval risico's. Margin verplichtingen hangen samen met het verschaffen van financiële zekerheid voor reeds verkochte elektriciteit. Het kan hierbij om beslag op aanzienlijke bedragen gaan bij stijgende prijzen. Mocht de centrale in zo een situatie tijdelijk niet kunnen leveren dan moet de elektriciteit worden ingekocht tegen de dagprijzen om alsnog aan de leveringsverplichting te kunnen voldoen. In zo een situatie kunnen de verplichtingen uit hoofde van een

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

termijncontract zich in daadwerkelijke verliezen vertalen. Het is om deze redenen dat we afzien van het hedgen van grote volumes en het hedgen met een lange tijdshorizon. Wel staan we open om lange termijn leveringscontracten af te sluiten indien de hierboven beschreven risico's geheel of gedeeltelijk door de tegenpartij worden gedragen. Eveneens hedgen we beperkte volumes met een korte tijdshorizon op de markt, afhankelijk van de marktomstandigheden. In zijn totaliteit is onze totaal gehedgde positie beperkt tot maximaal 20% van de verwachte productie van EPZ.

Tenslotte hebben we ZEH zodanig ingericht om goed om te kunnen gaan met het grote geldelijke vermogen dat bewaard wordt tot het aan de aandeelhouders kan worden uitgekeerd. Dit zal geleidelijk plaatsvinden in lijn met het vigerend dividendbeleid. Dit beleid houdt te allen tijde rekening met de verplichtingen welke zouden ontstaan bij een ongeplande en permanente vroegtijdige sluiting van de kerncentrale. Voor deze activiteit is vermogensbehoud het voornaamste uitgangspunt en we streven naar het vermijden van risico's. Binnen dit uitgangspunt streven we ernaar om het rendement zo hoog mogelijk te houden. Omdat wij inflatie als het grootste gevaar zien voor de ontmantelingskosten van de kerncentrale proberen we dit risico te beperken door de kortere rente te volgen. Wij zien deze benadering als de beste bescherming tegen inflatie. In dit beleid is in 2025 geen verandering gekomen.

Ook in 2025 zijn er korte- en lange termijn liquiditeitsprognoses opgesteld om optimaal gebruik te maken van de ontwikkelingen in de rentestanden. Deze liquiditeitsprognoses vormen ook de basis om jaarlijks tot een gedegen dividendvoorstel te komen, conform de met de aandeelhouders gemaakte afspraken en het vastgestelde dividendbeleid. Op basis van dit beleid is er in het jaar 2025 EUR 135 miljoen in de vorm van een jaarlijks dividend aan onze aandeelhouders uitgekeerd. We gaan ervan uit dat we in 2026 EUR 148 miljoen in de vorm van een jaarlijks dividend aan onze aandeelhouders zullen uitkeren.

Aanpassingen in belangrijke bedrijfsprocessen zoals risicomanagement en vermogensbeheer worden pas doorgevoerd na intensief overleg met onze commissarissen. Hiermee geeft onze raad invulling aan haar rol van zowel toezichthouder als van sparringpartner.

De strategie voor ZEH Energy en EPZ

Als ZEH streven wij naar continuïteit. Voor deze continuïteit zijn investeringen nodig in onze productiemiddelen. Het betreft hier namelijk productiemiddelen met een beperkte levensduur en deze productiemiddelen vereisen nu eenmaal onderhouds- en vervangingsinvesteringen. Het doen van investeringen past niet in de strategie van onze aandeelhouders. De aandeelhoudersstrategie streeft naar de volledige vervreemding van de energie gerelateerde activiteiten. Niet omdat de aandeelhouders het belang hiervan niet inzien maar omdat zij zich niet als de logisch aandeelhouder zien van deze activiteiten. Het maken van elektriciteit vindt in Nederland plaats in een geliberaliseerde markt en daarmee worden er significante commerciële risico's gelopen. Daarbij zijn de belangen van kernenergie zodanig dat deze als "Zeeland overstijgend" worden bestempeld door onze aandeelhouders. Wij onderschrijven de standpunten van onze aandeelhouders overigens volmondig.

Onze resterende productieactiviteiten vervullen een belangrijke maatschappelijke rol. Zij verwerken namelijk een mestoverschot (BMC) en maken CO_2-vrije elektriciteit (EPZ en BMC). Vanuit deze optiek is er ons alles aan gelegen om continuïteit te creëren voor beide activiteiten. Gezien de beperking vanuit de aandeelhoudersstrategie zien wij ons dan ook voor de taak geplaatst andere en passende nieuwe aandeelhouders te vinden voor deze activiteiten. Het zoeken van een passende aandeelhoudersstructuur voor zowel EPZ als BMC om risico's voor de huidige groep van aandeelhouders te beperken vormt onderdeel van onze strategische doelstellingen.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Als ZEH zetten we ons in voor de verdere uitrol van nucleaire opwek in de Nederlandse elektriciteitsmix en we voorzien voor EPZ hierin een cruciale rol. Hierbij spelen zowel de bedrijfsduurverlenging van de huidige kerncentrale alsmede de komst van nieuwe kerncentrales een rol. Aangaande de huidige kerncentrale heeft de overdracht naar de Rijksoverheid, volgens de herijkte aandeelhoudersstrategie, de voorkeur van onze aandeelhouders. In dit kader vinden constructieve gesprekken plaats met het Ministerie van Klimaat en Groene Groei. Er is de afgelopen zomer een niet bindende bieding voor ZEH Energy BV inclusief haar belang in EPZ ontvangen. We hebben de verwachting dat deze niet bindende bieding deze zomer zal worden omgezet in een bindend bieding. Dit tijdspad is ook nodig omdat voor een verdere bedrijfsduurverlenging een aantal beslissingen moeten worden genomen welke hun weerslag moeten gaan vinden in de toekomstige vergunningsaanvraag.

Voor ZEH is het de positieve uitdaging om deze ogenschijnlijk tegengestelde strategieën van het streven naar continuïteit en afstoting met elkaar in evenwicht te brengen.

Om de ontwikkelingen rond kernenergie in Nederland te versnellen is er behoefte aan de spreekwoordelijke stip op de horizon. Om de elektrificatie van Nederland verder te versnellen met een betrouwbare en stabiele bron gaat Nederland een elektriciteitsproductiebedrijf (de Nucleaire Energie Organisatie Nederland BV, NEO NL BV) oprichten op basis van nucleaire energie. Deze organisatie zal zich richten op de bouw en exploitatie van kerncentrales in Nederland. Wij zullen ons inzetten om invulling te geven aan deze ontwikkeling. Onze directe betrokkenheid is bij het overdragen van het nucleair belang aan de Rijksoverheid om zo het openhouden van de huidige centrale in de jaren na 2033 te faciliteren nadat is vastgesteld dat dit ook daadwerkelijk veilig kan gebeuren. We verwachten dat EPZ een unieke en onmisbare kennisbron zal gaan vormen van het nieuwe Nederlandse nucleaire bedrijf.

De eventuele overdracht of verkoop aan het Rijk is een complex proces waar een groot aantal stakeholders moeten samenkomen. Naast de Zeeuwse aandeelhouders van ZEH moeten we dan denken aan de werknemers van ZEH, de werknemers van EPZ, de andere aandeelhouder RWE, bestaande en nieuwe wet- en regelgeving, draagvlak onder de bevolking en natuurlijk de Rijksoverheid zelf en mogelijk ook Brussel. Als ZEH proberen we deze diverse groep van stakeholders bij elkaar te brengen om zo tot een tijdige besluitvorming te kunnen komen.

De strategie voor BMC

De toekomst van kippenmest is nu eerder gelegen in vergisten dan verbranden. Het subsidieregime is hierop gericht sinds we actief naar groen gas streven en de afhankelijkheid van Russisch gas willen verminderen. In de toekomst zal BMC dan ook moeten overschakelen van een verbrandingsinstallatie naar een vergister. Om deze toekomstgerichte stap te maken is BMC op zoek gegaan naar een nieuwe aandeelhouder.

Vanwege de druk op de huidige businesscase en het feit dat BMC beschikt over een aantal goede elementen om zelf een vergister te realiseren (denk aan: locatie, vergunningen, aansluitingen en toegang tot pluimveemest) onderzoekt BMC deze mogelijkheden. ZEH ondersteunt de directie in dit onderzoek maar zal zelf niet investeren in een eventuele vergister.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Duurzaamheid

De huidige duurzame productie

Het jaar 2024 was het eerste jaar waarin meer dan de helft van de elektriciteitsproductie in Nederland CO_2-vrij en duurzaam was. Ook in het jaar 2025 is dit het geval geweest. Met wind en zon als de voornaamste bronnen, aangevuld met biomassa en nucleair.

Indien er echter gekeken wordt naar het totale energieverbruik laten de cijfers nog steeds de enorme uitdaging zien die er nog voor ligt. Volgens Energie Beheer Nederland is nog slechts 15% van ons primair verbruik hernieuwbare energie en dan worden luchtvaart en scheepstransport nog buiten beschouwing gelaten. Gas, olie en kolen maken nog steeds de hoofdmoot uit met 83%.

Een verdere en versnelde elektrificatie is nodig maar deze stuit op de beperkte mogelijkheden om te verduurzamen zolang de netwerkcongestie-uitdagingen niet zijn opgelost. Zo lang elektrificatie moeilijk blijft zullen bedrijven noodgedwongen blijven terugvallen op het kopen van emissierechten. Deze rechten zullen als gevolg van deze ontwikkeling naar verwachting verder in prijs blijven stijgen. Dit zal de concurrentiepositie van Nederland naar de toekomst in gevaar brengen.

Hoewel de verwachtingen hoog waren komen waterstofprojecten nog maar moeilijk van de grond. Van het aangekondigde elektrolysevermogen van ruim 8000 MW is tot op heden slechts 5 MW gerealiseerd. Het kostenverschil met grijze waterstof (geproduceerd met aardgas) blijft enorm en verschilt een factor vijf. Dit kan alleen worden overbrugd met een zeer hoge ETS prijs. Het nadeel hiervan is dat dit de concurrentiepositie van de Nederlandse industrie verder zal beperken.

De rol van kernenergie

Kernenergie is de logische toepassing om fossiele brandstoffen versneld te verdringen en een verdere elektrificatie van met name de industrie op basis van CO_2- vrije opwek mogelijk te maken. Nucleair opgewekte elektriciteit is weliswaar CO_2-vrij maar vanwege het nucleaire afval niet volledig duurzaam. Kerncentrales moeten dan ook gezien worden als een transitieoplossing om zo snel mogelijk van fossiel energieverbruik afstand te kunnen nemen. Gedurende deze transitieperiode van 60 tot 80 jaar kunnen we als samenleving, indien dit mogelijk zal blijken, een volledig circulair en duurzaam energiesysteem ontwikkelen. Mocht dit eerder gerealiseerd blijken, kunnen de centrales eerder worden ontmanteld. Dit zou betekenen dat een volledig circulair en duurzaam energiesysteem is ontwikkeld. Wat naar de mening van ZEH niet kan blijven gebeuren is het in grote hoeveelheden blijven verbruiken van fossiele brandstoffen in de hoop dat een niet-nucleaire duurzame oplossing zich voor zal doen.

De bouw van nieuwe kerncentrales geeft ons een transitieperiode om volledig duurzame oplossingen te ontwikkelen. In dit kader ondersteunt ZEH het beleid van de Nederlandse overheid om nieuwbouw te realiseren en de huidige centrale langer open te houden indien dit veilig kan. Indien we in Nederland afscheid willen nemen van fossiel zal de elektriciteitsproductie minimaal moeten verdrievoudigen. Zoals eerder gezegd bestond in 2025 ons energieverbruik voor 83% uit gas, olie en kolen. Het is duidelijk dat de elektrificatie nog maar in de beginfase zit indien we dit willen terugbrengen naar nul. De elektrificatie van met name de industrie maar ook de verdere uitrol van elektrisch vervoer en de elektrische warmtepomp in de woonomgeving moeten voor een veel hogere elektriciteitsvraag gaan zorgen. Tegelijkertijd zullen energie-intensieve industrieën moeten gaan beoordelen om op bepaalde prijsniveaus van energie en CO_2 hun productiecapaciteit aan te passen. Hoewel dus een veel hogere opwek nodig zal zijn, nopen de fysieke grenzen van de huidige transportinfrastructuur de netbeheerders tot het ingrijpen op de beschikbare productiecapaciteit. Het opslaan van elektriciteit, in batterijen en/of waterstof dan wel warmte, of

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

anderszins, wordt cruciaal om de Energietransitie doorgang te laten vinden zolang de transportnetten niet voldoende zijn uitgebreid.

Dit geeft de enorme schaal van de uitdaging aan. Het risico bestaat dat de industrie als grootgebruiker van energie en de overheid naar elkaar blijven kijken om dit probleem op te lossen. De overheid verwacht toezeggingen van de industrie om nu reeds vast te leggen welke volumes in de toekomst zullen worden afgenomen. Dergelijke beslissingen worden echter vaak in het buitenland genomen en de industrie concurreert op een globaal speelveld. De industrie kan het zich eenvoudigweg niet permitteren zich nu reeds te committeren aan verdere elektrificatie zonder dat de elektronen hier daadwerkelijk voor beschikbaar zijn op locaties waar de behoefte is. De kost zal hier voor de baat uitgaan. Eerst zullen de elektronen beschikbaar moeten worden gemaakt alvorens de industrie haar afweging kan maken. Om deze uitdaging aan te gaan is grote daadkracht nodig van de rijksoverheid.

De vraag naar elektriciteit neemt toe door de toenemende groei van de wereldbevolking, de bouw van datacenters, toenemende welvaart en de langzame verschuiving naar elektrificatie. Er zal dus veel vermogen moeten worden bijgebouwd en hiervoor zullen alle CO_2-vrije bronnen moeten worden gebruikt, inclusief kernenergie. Thans is er wereldwijd 70 GW aan kernvermogen in aanbouw. Dat zijn 63 kernreactoren, waarvan er 25 in China komen en 23 in Rusland. Het aantal kerncentrales, dat in aanbouw is, is sinds 1990 niet meer zo hoog geweest.

De Chinese planning stuurt op het operationeel worden van zes centrales per jaar. De bouwtijd in China is inmiddels tot 5 jaar beperkt terwijl deze in het westen meer dan 13 jaar beloopt. Als gevolg hiervan vallen Europa en de VS snel terug in de kernenergiesector. Zowel in de VS als in Europa is kernenergie inmiddels ook in een positief daglicht gekomen. In zijn totaliteit zijn er nu meer dan 40 landen, die plannen hebben om de rol van kernenergie in hun energiesysteem te vergroten.

De 2025 marktomstandigheden en resultaten

Helaas heeft de oorlog in Oekraïne zich in 2025 onverminderd voortgezet. De prijzen in 2025 voor zowel gas als elektriciteit zijn redelijk in lijn met 2024 gebleven. Ook in 2025 zijn gasgestookte centrales de belangrijkste factor in de totstandkoming van de Nederlandse groothandelselektriciteitsprijzen.

In de loop van 2025 zelf hebben we een licht opwaartse trend in de baseload power prijzen gezien. Voor het hele jaar 2025 lag de baseload day-ahead op een gemiddelde van €87/MWh. Dit lag in 2024 nog op €77/MWh.

Voor het jaar 2025 kwam de totale powerproductie uit assets (EPZ) van ZEH uit op 2,66 TWh uit nucleaire opwek. Waar de beschikbaarheid in 2024 door een lange stop nog uitkwam op 80,4%, is de beschikbaarheid in 2025 uitgekomen op 90,6%. In 2024 was onder andere sprake van een zeer lange stop omdat er voor bepaalde onderdelen een 10 jaarlijkse evaluatie moest worden uitgevoerd. In 2025 was weer sprake van een reguliere stop en kwam de productie dientengevolge weer veel hoger uit.

Zoals eerder vermeld is ZEH sinds eind 2021 gestopt met het in grote mate vooruit verkopen van de verwachte elektriciteitsproductie uit de kerncentrale. Als gevolg van deze keuze zal het resultaat van ZEH in steeds sterkere mate direct gerelateerd zijn aan de geldende elektriciteitsprijzen op de dag vooruit markt en de volatiliteit hiervan. Omdat de uitgangspunten voor het budget reeds zes maanden voor aanvang van het betreffende jaar worden vastgesteld, is de betrouwbaarheid hiervan beperkt. Kortom we zullen budgetten overschrijden indien de prijzen stijgen ten opzichte van het vorige jaar en omgekeerd. In 2024 is de

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

gemiddelde gerealiseerde powerprijs voor de kerncentrale op €76/MWh uitgekomen. In 2025 is dit iets hoger uitgekomen met een gemiddelde van €87/MWh. Dit was overigens in 2025 gelijk aan de gebudgetteerde prijs. Naast de kortere stop voor de kerncentrale en de hogere prijzen hebben enkele one-offs het resultaat verder verbeterd ten opzichte van 2024. Een significante negatieve afwijking in ons resultaat ten opzichte van het vorig jaar is gelegen in de resultaten op de uitzettingen en beleggingen die we aanhouden. In lijn met de dalende rente is in 2025 een lager rendement gerealiseerd. Als gevolg van de hierboven beschreven ontwikkelingen is het nettoresultaat na belasting voor het jaar 2025 uitgekomen op €96,0 miljoen waar dit vorig jaar nog €68,2 miljoen betrof.

Veiligheid

Voor 2025 was de doelstelling voor de zogenaamde Total Reported Injury Rate (TRIR; het aantal ongevallen in relatie tot het totaal aantal gewerkte uren) 3,0. In 2025 is deze doelstelling niet gehaald met een gerealiseerde TRIR van 8,3. Het ging daarbij om 3 incidenten met verzuim en in zeven gevallen was medische hulp nodig. De incidenten vonden plaats bij de deelnemingen EPZ (7) en BMC (3). Het is duidelijk dat dit resultaat over het jaar 2025 een teleurstelling is geweest. Om deze resultaten te verbeteren, wordt er vanuit ZEH op directieniveau toegezien dat hier veel aandacht aan wordt gegeven door de deelnemingen, zowel als het gaat om een goede oorzaakanalyse met verbetermaatregelen als ook het bereiken van een algehele veiligheidscultuur. Ondanks dat we zien dat veiligheid bij de deelnemingen al veel aandacht krijgt is het duidelijk dat er hard aan gewerkt zal moeten worden om de prestaties op dit gebied te verbeteren. Onder veiligheid verstaan wij ook het te allen tijde voldoen aan wet- en regelgeving. Als ZEH zien wij erop toe dat dit de passende aandacht krijgt van het management van de deelnemingen maar dat ook de eigen kantooromgeving als veilig kan worden bestempeld. Ook de leden van de Raad van Commissarissen proberen hier actief aan bij te dragen.

De governance van ZEH NV

Voor ZEH is de corporate governance en het toezicht bepaald door de wetgeving, jurisprudentie en ook door de Nederlandse Corporate Governance Code. ZEH is een structuurvennootschap in de zin van artikel 2:154 van het Nederlandse Burgerlijk Wetboek. De omvang van de RvC voldoet aan de minimale vereiste en er hebben zich geen personele wijzigingen voorgedaan in de raad. De raad kent twee subcommissies, te weten een Audit, Risk & Compliance Commissie en een Remuneratie Commissie.

Gedurende het jaar vinden er een aantal geplande RvC-vergaderingen plaats. Ook is er waar nodig buiten deze vergaderingen regelmatig contact met de individuele leden van de RvC. Gedurende het jaar vinden er een tweetal geplande Algemene Vergaderingen plaats maar indien nodig kunnen deze worden aangevuld met bijzondere vergaderingen daar waar besluitvorming nodig is. Naast deze Algemene Vergaderingen is er ook regelmatig overleg met de Aandeelhouderscommissie waar ook de niet direct aandeelhouders gerelateerde zaken met regelmaat worden besproken.

Hoewel we de vennootschappelijke structuur hebben aangepast gezien de toekomstige ontwikkelingen is deze in essentie ongewijzigd gebleven in 2025.

Naast het toezicht vanuit de Raad van Commissarissen, hebben we ook te maken met de externe accountantscontrole die wordt uitgevoerd door Deloitte.

Dividend

Met ZEH als rechtsopvolger van DELTA en PZEM heeft Zeeland er een nieuw en waardevol bedrijf bij van inmiddels ruim drie jaar oud. Met de rechtsvoorgangers meegerekend hebben we echter een historie van

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

ruim 100 jaar. Hoewel beperkt van omvang is ZEH een mooi en tevens complex bedrijf vanwege het belang van de deelnemingen met een geconsolideerde balans van €1,9 miljard en een eigen vermogen van €1,2 miljard. Er is de afgelopen vier jaar al €806 miljoen als dividend uitgekeerd. In deze jaarrekening is een verdere dividendbetaling over het boekjaar 2025 (in 2026 uit te keren) van €148 miljoen opgenomen. Deze middelen kunnen dan door onze aandeelhouders direct ten goede aan de Zeeuwse inwoners worden gebracht. De verwachting is dat er ook de komende jaren royale dividenden naar de aandeelhouders zullen kunnen stromen.

Zoals eerder beschreven zal deze dividendstroom in lijn met het dividendbeleid geleidelijk naar de aandeelhouders gaan. Mocht er een verkoop plaats vinden van de nucleaire activiteiten in 2026 zal dit proces in overleg met de aandeelhouders versneld kunnen worden.

Een woord van dank

Het jaar 2025 overziend en kijkende naar zowel de financiële resultaten als naar de gerealiseerde voortgang om continuïteit voor de operationele bedrijfsonderdelen te creëren en mogelijk discontinuïteit voor ZEH zelf, dan is een speciaal woord van dank en waardering richting de medewerkers van ZEH op zijn plaats.

We zijn trots op wat we in het afgelopen jaar hebben bereikt en zien de toekomst met vertrouwen tegemoet. Dankzij de inzet van al onze medewerkers, of ze nu bij EPZ, BMC of ZEH werken, blijven we bijdragen aan een duurzamere en schonere wereld.

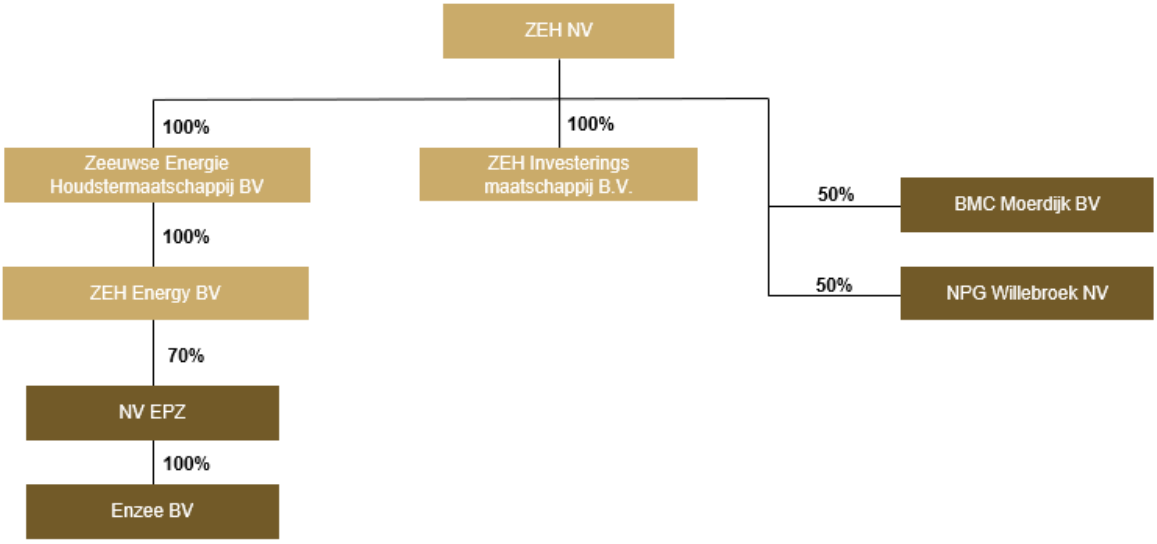
Naast de medewerkers ben ik vanzelfsprekend de Raad van Commissarissen en onze aandeelhouders erkentelijk voor hun steun.

Mr. drs. Frank Verhagen RA, bestuurder

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

1.2 Profiel

1.2.1 Structuur per 31 december 2025

In bovenstaande figuur zijn de vennootschappen van de ZEH groep weergegeven per 31 december 2025. Ten opzichte van 31 december 2024 zijn hier enkele wijzigingen in opgetreden. De beide Set Funds, Ficus Holding BV en Deltius BV zijn in 2025 ontbonden. Daarnaast zijn de deelnemingen BMC Moerdijk BV en NPG Willebroek NV van ZEH Energy BV verkocht aan ZEH NV.

1.2.2 ZEH en maatschappelijk verantwoord ondernemen

ZEH staat voor Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij en dat is ook precies wat wij zijn. Wij behartigen onze belangen in de verschillende deelnemingen in de energiesector. Daarnaast dragen wij zorg voor het beheer van overtollige (geld)middelen totdat deze als dividend kunnen worden uitgekeerd aan onze aandeelhouders. Vanuit deze verantwoordelijkheid zijn we volop bezig invulling te geven aan de uitdagingen die voortkomen uit de energietransitie.
ZEH streeft naar sociale (**p**eople), milieu (**p**lanet) en economische (**p**rofit) verbetering. De drie P's, People, Planet en Profit, staan hierbij centraal.

SOCIAAL
ZEH voelt zich verantwoordelijk voor haar medewerkers en wil een betrouwbare en betrokken werkgever zijn waar medewerkers zich kunnen ontplooien en met plezier werken. We zijn transparant in de dingen die we doen en waarom we ze doen. We proberen ons altijd aan de (wettelijke) regels te houden die opgenomen zijn in het Burgerlijk Wetboek, de cao, bedrijfseigen regelingen en de gedragscode.

MILIEU
Kijkend naar de toekomst, is ZEH volop bezig invulling te geven aan de uitdagingen die voortkomen uit de energietransitie. ZEH heeft als visie dat er in de toekomst alleen nog ruimte zal zijn voor energiebronnen die op een CO_2-neutrale manier energie kunnen opwekken. Onze deelnemingen doen dit al door middel van zon, wind, kippenmest en kernsplitsing. Met name ten aanzien van die laatste energiebron, kernenergie, proberen wij onze bijdrage te leveren aan behoud en verdere uitrol hiervan in Nederland.

ECONOMISCH
Binnen de energietransitie en de visie van ZEH daarop streeft ZEH ook naar een gezond jaarlijks financieel rendement, zowel uit haar energieactiviteiten als uit het beheren van (geld)middelen om zich onder andere ook goed op sociale en milieu aspecten te kunnen blijven inzetten.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

De belangrijkste informatie over de elektriciteitsproductie van de verschillende ZEH bedrijfsactiviteiten is in dit hoofdstuk samengevat weergegeven. Uitvoeriger informatie is te vinden op www.epz.nl en www.bmcmoerdijk.nl.

1.3 Toelichting op de financiën

Inleiding

De financiële verantwoording is opgesteld aan de hand van de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals aanvaard door de Europese Unie en de relevante bepalingen van het Burgerlijk Wetboek (BW2 Titel 9). ZEH heeft ook een activiteit die samen met een partner, in de vorm van een joint operation, wordt gedreven (EPZ).

Deze activiteit die in een aparte juridische entiteit wordt uitgevoerd, en waar ZEH gelijke rechten en verplichtingen als de partner heeft uit hoofde van aandeelhouderschap en als afnemer, wordt sinds 2013 voor het 70%-aandeel in alle afzonderlijke activa, passiva, opbrengsten en kosten, bij de cijfers opgeteld. Dit geeft meer inzicht in de opbouw van het vermogen en het resultaat.

Hieronder is een vergelijking opgenomen over de jaren, waarin de resultaten uit de Wholesale-activiteiten in 2022 eruit zijn gelaten. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat het Gemini contract per 1 juli 2023 is overgedragen wat het beeld tussen de jaren, met name voor wat betreft de omzet, wat kan vertekenen.

Financiële kerncijfers (in EUR mln.)	**2025**	**2024**	**2023**	**2022**
Netto-omzet	243	192	327	772
Bruto marge operationeel	212	164	184	278
EBITDA[1]	137	77	133	241
Nettoresultaat	96	68	105	119
Genormaliseerd resultaat voor belasting[2]	118	83	131	190

Alle hierboven opgenomen financiële kerncijfers komen in 2025 hoger uit dan in het voorgaande jaar. Hier liggen drie belangrijke oorzaken aan ten grondslag. Als eerste lagen de elektriciteitsprijzen in 2025, met gemiddeld €87/MWh, hoger dan het gemiddelde van 2024 van €77/MWh. Daarnaast was de beschikbaarheid van de kerncentrale in 2025 hoger dan in 2024 wat heeft geleid tot 294.000 MWh extra productie voor ZEH. Tot slot was er in 2024 nog sprake van vooruit verkochte posities uit 2021 die tegen relatief lage prijzen waren verkocht (ongeveer 25% van de verwachte jaarproductie). Deze positieve ontwikkelingen worden enigszins gedempt doordat de financiële baten en lasten ruim €20 mln. lager uitvielen in 2025. Dit komt door de combinatie van een gedaalde marktrente en een lagere vermogenspositie door de uitkering van het superdividend van €479 mln. medio 2024.

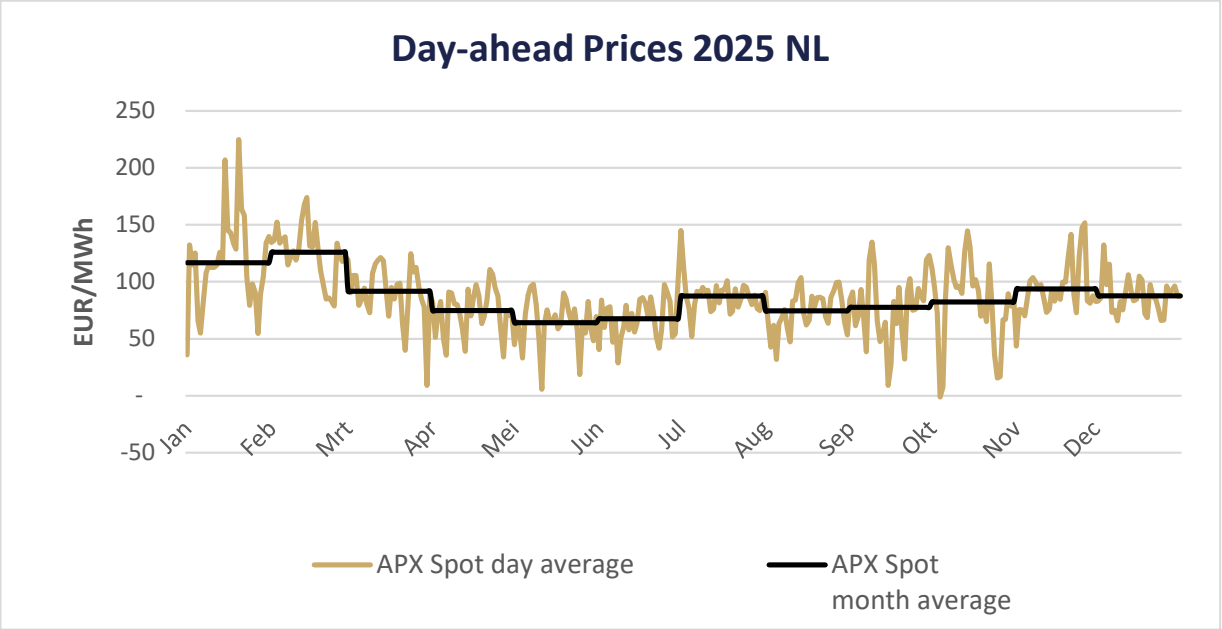
De jaarrekening 2025, waarin de volledige financiële verantwoording is opgenomen, is te vinden vanaf pagina 29.

ZEH in het jaar 2025

Het resultaat in enig jaar wordt bij ZEH, door de beperkte mate van hedging, voornamelijk bepaald door de beschikbaarheid van de kerncentrale en hoogte van de day-ahead stroomprijzen. De beschikbaarheid van de kerncentrale is over 2025 uitgekomen op 91% wat heeft geresulteerd in een productie (voor ZEH) van 2,7 TWh. In 2024 was dit bij een beschikbaarheid van 80% voor het 70%-deel 2,4 TWh. Het verloop van de day-ahead stroomprijzen zag er in 2025 als volgt uit:

[1] Resultaat voor belastingen vermeerderd met afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen en financiële baten en lasten
[2] Gecorrigeerd voor het resultaat uit verkochte bedrijfsactiviteiten, voor bijzondere waardeverminderingen en voor rendementen behaald op het amoveringsfonds voor de kerncentrale

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Wat hier duidelijk te zien is, is dat de prijzen aan het begin van jaar hoger lagen dan de rest van het jaar. Dit werd veroorzaakt door legere gasopslagen dan in dezelfde periode het jaar ervoor. Daarnaast kende de maanden januari en februari periodes van “Dunkelflaute”. Deze term beschrijft een periode waarin weinig tot geen energie kan worden opgewekt met wind en zon, met hoge spotprijzen tot gevolg.
Over het hele jaar gezien waren de prijzen in 2025 gemiddeld €87/MWh waar dat in 2024 nog €77 was. Voor 2026 werd aan het eind van 2025 een prijs verwacht van €81/MWh.

Een andere belangrijke ontwikkeling die de resultaten van ZEH raakt, is die van de marktrente. In 2024 daalde de 1-maands-Euribor al van 3,9% naar 2,8% om vervolgens in 2025 verder te dalen naar 2,0%. Daarbij daalde ook de omvang van de financiële assets (uitzettingen en liquide middelen van ZEH) in 2024, met name door de uitkering van het superdividend van €479 mln. van €1.479 mln. naar €1.128 mln. Ook in 2025 nam deze positie verder af tot €1.090 mln. omdat ZEH, cf. haar dividendbeleid meer uitkeert dan er aan middelen binnenkomen.

Dit alles heeft geleid tot een nettoresultaat van €96,0 mln. tegenover €68,2 mln. in 2024.

Omzet en brutomarge

De omzet kwam in 2025 uit op €243,4 mln. waar die in 2024 nog €191,6 mln. was. Deze stijging kent 3 oorzaken. Als eerste lagen de elektriciteitsprijzen in 2025, met gemiddeld €87/MWh, hoger dan het gemiddelde van 2024 van €77/MWh. Daarnaast was de beschikbaarheid van de kerncentrale in 2025 hoger dan in 2024 wat heeft geleid tot 294.000 MWh extra productie voor ZEH. Tot slot was er in 2024 nog sprake van vooruit verkochte posities uit 2021 die tegen relatief lage prijzen waren verkocht (ongeveer 25% van de verwachte jaarproductie).

De operationele brutomarge steeg in 2025 met €47,8 mln. naar €211,8 mln. (2024: €164,0 mln.).

Bedrijfslasten

De bedrijfslasten stegen in 2025 met in totaal 5%. Dit komt vooral doordat de afschrijvingskosten met 6% zijn toegenomen. Omdat het einde van de bedrijfsduur van EPZ wettelijk is vastgelegd (31-12-2033) worden nieuwe investeringen maximaal afgeschreven over de resterende bedrijfsduur, die ieder jaar korter wordt wat leidt tot een stijgende lijn in de afschrijvingskosten. Daarnaast zijn de afschrijvingslasten ook toegenomen door de gedaalde marktrente in combinatie met de boekhoudkundige verwerking van de amoveringsvoorziening van de kerncentrale onder IFRS. Deze voorziening, die op basis van de contante waarde wordt opgenomen, wordt onder IFRS namelijk geactiveerd als onderdeel van het materieel vast

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

actief en afgeschreven over de resterende looptijd. Doordat de disconteringsrente, bij een min of meer gelijkblijvend doelvermogen, in 2025 is gedaald, zijn de voorziening en het bijbehorende actief met €9 mln. verhoogd. Daar staat tegenover, aangezien het doelvermogen min of meer gelijk blijft, dat de rentedotatie (lasten) aan deze voorziening ongeveer in gelijke mate afneemt.

Ook de personeelslasten namen met 5% toe in 2025. Dit komt naast een verhoging van de cao-lonen door een toegenomen formatie bij EPZ. Dit laatste heeft verschillende redenen. Zo wordt er onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden van bedrijfsduurverlenging van de kerncentrale maar wordt ook de ontmanteling voorbereid. Daarnaast is er (tijdelijk) hogere capaciteit nodig om te investeren in kennisoverdracht en het tijdig inwerken, opleiden en ontwikkelen van nieuwe medewerkers en medewerkers die van functie wisselen. Tot slot heeft er een verschuiving plaatsgevonden van ZZP'ers en inzet via intermediairs naar tijdelijke contracten. Overigens worden de kosten voor het onderzoek naar bedrijfsduurverlenging vergoed door de Rijksoverheid.

Financiële baten en lasten

De financiële baten daalden ten opzichte van 2024 met €17,6 mln. naar €55,9 mln. Deze resultaten bestaan enerzijds uit het rendement op de gelden in Stichting Beheer Ontmantelingsgelden Kerncentrale Borssele. Naast de verplichte belegging van EPZ via de stichting heeft ZEH zelf een deel van de eigen middelen sinds december 2018 in hetzelfde fonds belegd. De resultaten van dit fonds waren in 2025 nog iets positiever dan in 2024. Daarentegen realiseert ZEH op haar uitzettingen een lager rendement dan in 2024. Dit komt door een combinatie van een lagere gemiddelde vermogenspositie (door de uitkering van het superdividend medio 2024) als ook een lagere marktrente.

Kasstroom en investeringen

De kasstroom van ZEH is over 2025 onder aan de streep uitgekomen op €48,6 mln. positief. Dit komt doordat overtollige liquiditeiten door ZEH worden uitgezet. Hiervoor worden verschillende producten gebruikt waarvan alleen de Money Market Funds (MMF's) door hun hoge liquiditeit ook daadwerkelijk onder de liquide middelen worden gepresenteerd. Tegenover deze positieve kasstroom staat dan ook een onttrekking vanuit de uitzettingen van €99,1 mln. Gecorrigeerd voor het effect van mutaties in uitzettingen is de kasstroom -/- €50,5 mln. negatief waar dit in 2024 nog -/- €385,5 mln. negatief was. Dit komt door de uitkering van het dividend van €135 mln. in 2025 (tegenover €479 mln. in 2024).

De kasstroom uit operationele activiteiten daalde in 2025 met €71,8 mln. naar €131,6 mln. Ondanks het €49,5 mln. betere bedrijfsresultaat zorgde een negatieve mutatie in het werkkapitaal van -/- €17,4 mln. (2024: €54,3 mln. positief) ervoor dat de operationele kasstroom toch daalde. De negatieve werkkapitaalmutatie komt door een toename van de voorraad bij EPZ met €25,9 mln.

De kasstroom uit investeringsactiviteiten komt uit op -/- €47,1 mln. negatief. In 2024 was dit -/- €54,4 mln. negatief. De investeringskasstromen komen volledig op het conto van EPZ. De investeringen in materiële vaste activa bestaan uit de onderhouds- en vervangingsuitgaven van EPZ en de mutatie in overige financiële vaste activa betreft de storting die EPZ in het fonds voor ontmanteling en afwikkeling van brandstof doet.

Vermogenspositie, solvabiliteit en liquiditeit

Het totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten bedroeg in 2025 €99,2 mln. (2024: €63,4 mln.). Naast het nettoresultaat zijn er nog mutaties in de waarde van de derivatenportefeuille die via het niet-gerealiseerde resultaat worden gerapporteerd. Deze hadden in 2025 een effect van €3,3 mln. positief (2024: -/- €4,7 mln. negatief).

Het eigen vermogen inclusief nettoresultaat lopend boekjaar bedraagt €1.270,6 mln. (2024: €1.306,3) mln. De solvabiliteit nam af tot 66,4% (2024: 67,8%). Deze daling komt door de uitkering van het dividend van €135 mln. waardoor het eigen vermogen daalde bij een vrijwel gelijkblijvend balanstotaal. De liquiditeit (current ratio) nam af van 21,4 per ultimo 2024 naar 20,7 per ultimo 2025.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

1.4 ZEH en Corporate Governance

Goed ondernemerschap, integer handelen, respect, toezicht, transparante verslaglegging en het anderszins afleggen van verantwoording vormen de belangrijkste leidraad voor het corporate governancebeleid van ZEH. ZEH volgt op vrijwillige basis de Nederlandse Corporate Governance Code, die is opgesteld voor in Nederland aan de beurs genoteerde vennootschappen. De best practice-bepalingen worden gevolgd, voor zover van toepassing op ZEH.

Structuur

ZEH NV is een structuurvennootschap in de zin van boek 2 artikel 154 van het Nederlandse Burgerlijk Wetboek. De betrokkenheid van de Algemene Vergadering (AV) en Raad van Commissarissen (RvC) bij de gang van zaken van de onderneming heeft zijn weerslag gevonden in statuten en diverse reglementen. Daarin is ook vastgelegd waar goedkeuring nodig is van de RvC, dan wel de AV, op voorgenomen bestuursbesluiten met betrekking tot investeringen en/of overnames of bij het afstoten van (delen) van de onderneming.

Bestuur

Per 25 januari 2023 bestaat het bestuur nog maar uit één persoon, de algemeen directeur. Daarmee is ook de noodzaak voor een bestuurs-/directiereglement vervallen omdat hierin met name de verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden geregeld was. ZEH onderschrijft de regelgeving over de evenwichtige verdeling in het bestuur conform art. 166 titel 9 Boek 2 BW zoals deze sinds 1 januari 2013 van kracht is. Deze evenwichtige verdeling is binnen het bestuur niet mogelijk omdat deze nog maar uit één persoon bestaat. De RvC bestaat uit drie leden dus hier vindt ZEH dat sprake is van een evenwichtige verdeling wanneer er minimaal één man en één vrouw lid zijn. De RvC bestaat op dit moment uit twee mannen en één vrouw waarmee wordt voldaan aan deze evenwichtige verdeling.

Raad van Commissarissen

De RvC van ZEH houdt toezicht op het totale functioneren van de onderneming, inclusief de nagestreefde beleidsregels en de behaalde resultaten door het bestuur, de financiële positie, het risicoprofiel van de vennootschap en de financiële verslaglegging. Daarnaast vervult de RvC de rol van sparringpartner van de bestuurder. Om die rol goed in te vullen, heeft de RvC een profiel dat aansluit bij dat van de onderneming.
Ook op het punt van de samenstelling (onafhankelijkheid, diversiteit naar leeftijd, achtergrond en expertise) voldoet de RvC aan de Code en aan artikel 166 BW2. Taken en bevoegdheden, evenals interne besluitvormingsprocessen en de rol van de voorzitter van de RvC, zijn opgenomen in een RvC-reglement. Daarin is ook de periodieke evaluatie van het eigen functioneren vastgelegd, conform het gestelde in de Governance Code. Hoewel besluitvorming plaatsvindt op voltallig RvC-niveau kent de RvC twee subcommissies, te weten de Audit, Risk & Compliance Commissie en de Remuneratie- en Benoemingscommissie.

Aandeelhouders

De rol van de aandeelhouders van ZEH en de bevoegdheden van de Algemene Vergadering (AV) zijn vastgelegd in de statuten. Aandeelhouders van ZEH zijn betrokken en gedreven, mede ingegeven door hun publieke karakter (allen zijn gemeenten of provincies). Door de ruime bevoegdheden die de AV van ZEH krachtens de statuten heeft, is de wijze waarop aandeelhouders hun stemrecht uitoefenen van grote invloed op de gang van zaken binnen de onderneming. In het verslagjaar hebben twee formele Algemene Vergaderingen plaatsgevonden.

Compliance

Na de verkoop van de Wholesale-activiteiten zijn de compliance-vereisten sterk afgenomen. Desondanks blijft ZEH compliance zeer serieus nemen en blijft het proberen aan de vereisten die nog wel van toepassing zijn onverminderd te voldoen.

In het verslagjaar is geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om melding te doen van ongewenst gedrag of misstanden van een andere aard bij het bestuur of de externe vertrouwenspersoon.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

1.5 Verslag van de Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen brengt verslag uit over zijn activiteiten in 2025. Ook rapporteren wij over de wijze waarop de raad zijn toezichthoudende en adviserende taak heeft ingevuld.

Samenstelling
De Raad van Commissarissen van ZEH NV bestond in 2025 uit de volgende leden:
de heer dr. ir. J.F.M. (Joost) van Dijk (voorzitter)
mevrouw mr. W.J.N. (Wendela) van Uchelen (vicevoorzitter)
de heer drs. B.A. (Björn) Fermin (secretaris)

Commissies
De Raad van Commissarissen volgt een algemeen geaccepteerde structuur met een Audit, Risk & Compliance Commissie en een Remuneratie- en benoemingscommissie. Alle andere thema's hebben als uitgangspunt dat deze in de voltallige raad besproken worden. Dit is in lijn met de Nederlandse Corporate Governance Code.

Vergaderingen en overige activiteiten
De Raad van Commissarissen heeft in 2025 vier keer formeel vergaderd in aanwezigheid van de bestuurder. Tijdens deze vergaderingen zijn onder meer de volgende onderwerpen behandeld:

- Financiële onderwerpen, zoals kwartaalrapportages, het jaarbericht en het Financieel Plan met de operationele en financiële doelstellingen van de vennootschap;
- De dynamische marktomstandigheden en de impact op ZEH;
- De ZEH bedrijfsstrategie en daaruit voortvloeiende strategische kwesties, waaronder de voorgenomen verkoop van de nog resterende bedrijfsonderdelen en (des)investeringen;
- Health, Safety, Security & Environment in de verschillende bedrijfsonderdelen;
- De belangrijkste risico's van het gevoerde beleid;
- Personeelsbeleid, inclusief het management development beleid;
- Risicomanagement, inclusief hedging beleid;
- Dividendbeleid;
- Investeringsbeleid en belangrijke investeringen en desinvesteringen;
- Financieringsbeleid;
- Fiscale zaken;
- Corporate governance, waaronder het bezoldigingsbeleid voor de directeur.

De Raad van Commissarissen sprak buiten de formele vergaderingen regelmatig met de bestuurder en de financieel directeur over de bedrijfsstrategie. Met name over de verdere uitvoering van de aandeelhoudersstrategie tot vervreemding van de commerciële activiteiten van ZEH. Ook sprak de voorzitter van de Raad van Commissarissen op regelmatige basis met de bestuurder.

De bestuurder en leden van de Raad van Commissarissen namen deel aan het overleg met de aandeelhouderscommissie. In het overleg, dat in 2025 vier keer plaatsvond, is gesproken over de bedrijfsstrategie van ZEH en de uitvoering van de aandeelhoudersstrategie.

Gedurende het verslagjaar heeft de Raad van Commissarissen zich periodiek door de bestuurder van ZEH NV en de directie van EPZ laten informeren over de situatie bij EPZ. Onderwerpen waren onder meer de veiligheid, het fonds voor de back-end kosten van de brandstof (na sluiting eind 2033) en de discussie intern en met stakeholders over een mogelijke bedrijfsduurverlenging na 2033 van de kerncentrale in Borssele.

De Raad van Commissarissen heeft ook vier maal buiten aanwezigheid van de bestuurder vergaderd. Belangrijke onderwerpen waren hierbij:

- De bedrijfsstrategie en de voorgenomen verkoop van de resterende bedrijfsonderdelen;
- De evaluatie van het functioneren van de bestuurder;

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

- Het vaststellen van de bezoldiging van de bestuurder.

Buiten aanwezigheid van de bestuurder heeft de Raad van Commissarissen daarnaast het eigen functioneren geëvalueerd. Daarbij werd stilgestaan bij de belangrijkste taken en verantwoordelijkheden van de Raad (toezicht en advies) en kwamen cultuur- en gedragsaspecten en verbeterpunten aan de orde.

Audit, Risk & Compliance Commissie
De Audit, Risk & Compliance Commissie bestond in 2025 uit de volgende leden: De heer Fermin (voorzitter) en de heer Van Dijk.

De commissie is in het verslagjaar vijf maal bijeengekomen, waarvan één keer separaat en vier keer geïntegreerd in de RvC-vergadering.
De volgende onderwerpen zijn besproken:

- Werkzaamheden en rapportages van de externe accountant;
- Financieel Plan;
- Kwartaalrapportages, halfjaarbericht, jaarrekening, IFRS;
- Financiële uitkomsten van projecten en investeringen;
- Liquiditeitsprognoses en -beheer;
- Risicomanagement;
- Fiscale zaken;
- CSRD;
- Opbouw en inrichting van de financiële functies;
- (Des)investeringsvoorstellen.

De bestuurder en de financieel directeur, alsmede de externe accountant namen deel aan de vergaderingen. De Audit, Risk & Compliance Commissie sprak ook buiten de aanwezigheid van de bestuurder en de financieel directeur met de externe accountant.

Remuneratie- en Benoemingscommissie
Deze commissie bestaat uit mevrouw Van Uchelen (voorzitter) en de heer Van Dijk. In het verslagjaar is de commissie twee maal bijeen geweest. Tijdens deze overleggen zijn de volgende onderwerpen besproken:

- successieplanning van de bestuurdersrol alsmede de promotie van de Manager Finance tot Financieel Directeur
- behoud en successieplanning van de ZEH medewerkers
- tussentijdse update van de doelstellingen 2025 van de bestuurder
- opvolging van de CEO EPZ, waarbij de voorzitter van de RemCo als toehoorder/adviseur heeft deelgenomen aan de sollicitatiegesprekken
- voorstel tot herbenoeming van mevrouw Van Uchelen voor een periode van twee jaar (tot AV juni 2028) t.b.v. de Algemene Vergadering in december. De AV heeft ingestemd met dit voorstel.

In de context van de werkzaamheden van de Remuneratie- en Benoemingscommissie is contact onderhouden met de Governance Commissie van de aandeelhouders.

Samenstelling statutair bestuur
Het statutair bestuur bestond in 2025 uit de heer mr. drs. F. (Frank) Verhagen RA (algemeen directeur).

Jaarrekening
De Raad van Commissarissen nam met instemming kennis van het door het statutaire bestuur voorgelegde bestuursverslag over het boekjaar 2024, de jaarrekening en de toelichting daarop. Op grond daarvan heeft de directeur de jaarrekening 2024 opgemaakt. De Raad van Commissarissen heeft aan de Algemene Vergadering voorgesteld deze zonder voorbehoud vast te stellen. De Algemene Vergadering van 11 juni 2025 heeft de jaarrekening 2024 vastgesteld. Ook dit jaar is in het boekjaar dividend uitgekeerd aan de

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

aandeelhouders. De Algemene Vergadering verleende vervolgens decharge aan de bestuurder voor het gevoerde bestuur en aan de Raad van Commissarissen voor het gehouden toezicht.

Namens de Raad van Commissarissen van ZEH N.V.
Dr. Ir. Joost van Dijk
Voorzitter

Personalia Raad van Commissarissen

Dhr. dr. ir. J.F.M. (Joost) van Dijk
Nationaliteit: Nederlandse
In functie: 12 december 2024
Lopende termijn: tot 11 december 2028
Beroep/hoofdfunctie: Non-executive Director en Board Advisor

Relevante nevenfuncties van 1 januari 2025 tot 7 mei 2026 (of een gedeelte daarvan):
- vice-voorzitter Raad van Commissarissen Enexis Holding
- non-executive Director Can-Pack Netherlands BV

Mw. mr. W.J.N. (Wendela) van Uchelen
Nationaliteit: Nederlandse
In functie: 6 juni 2018
Lopende termijn: tot AV juni 2028
Beroep/hoofdfunctie: Chief Legal Officer en bestuurder Lipton Teas and Infusions BV

Relevante nevenfuncties van 1 januari 2025 tot 7 mei 2026 (of een gedeelte daarvan):
- lid Raad van Toezicht en vertrouwenspersoon Amsterdam Sinfonietta

Dhr. drs. B.A. (Björn) Fermin
Nationaliteit: Nederlandse
In functie: 27 mei 2020
Lopende termijn: tot 26 mei 2028
Beroep/hoofdfunctie: voormalig Executive Vice-President Finance, Shell Downstream Business

Relevante nevenfuncties van 1 januari 2025 tot 7 mei 2026 (of een gedeelte daarvan):
- lid Raad van Commissarissen Bloezem

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

1.6 Kansen en risico's

ZEH wil kansen in de markt benutten en de risico's zoveel mogelijk beheersen. Daarom heeft ZEH een risicomanagementsysteem dat wordt toegepast en nageleefd. Hierbij wordt rekening gehouden met de specifieke kenmerken van de markten waarin wordt geopereerd. Risicomanagement draagt bij aan het op verantwoorde wijze realiseren van de strategische doelen van ZEH.

In dit onderdeel van het bestuursverslag wordt ingegaan op de wijze waarop het risicomanagement binnen ZEH is georganiseerd. Daarnaast geven we de belangrijkste risico's en onzekerheden weer waarmee ZEH wordt geconfronteerd evenals de wijze waarop deze worden beheerst.

Het risicobeheersingssysteem (gebaseerd op COSO-ERM) stelt ZEH in staat ondernemingsrisico's te onderkennen, beheerst te nemen, actief te volgen en daar waar nodig passende actie te nemen.

Om risico's te beheersen en om inzicht te krijgen in de mate waarin deze gebeurtenissen het resultaat van ZEH zouden kunnen beïnvloeden, wordt een Strategic Risk Assessment (SRA) uitgevoerd. De SRA vormt het jaarlijkse startpunt van het continue proces van risicomanagement.
Ontwikkelingen die invloed (kunnen) hebben op de waarschijnlijkheid en impact van de risico's, worden binnen de organisatie besproken.

Daarnaast wordt een Management in Control Statement (MiCS) ondertekend door het management van EPZ en door de bestuurder van ZEH. Daarin wordt verklaard dat de organisatie in control is geweest over de betreffende periode en worden eventuele aandachtspunten benoemd.

1.6.1 Organisatie en verantwoordelijkheden

Bestuur en management
Het bestuur is eindverantwoordelijk voor het risicomanagement binnen ZEH. Medewerkers en het management zijn primair verantwoordelijk voor een adequate uitvoering van werkzaamheden inclusief risicomanagement en interne beheersing.

Onafhankelijke audits
Indien het bestuur, de Raad van Commissarissen of het management een indicatie heeft over issues met betrekking tot bepaalde processen en/of de wens/behoefte heeft om processen onafhankelijk te toetsen, dan hebben deze personen de mogelijkheid om een externe partij te benoemen om een audit uit te voeren vanuit een onafhankelijke positie. Hiermee krijgt het management aanvullende zekerheid op het gebied van interne beheersing.

Externe accountant
In het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeelt de externe accountant de opzet, het bestaan en, waar noodzakelijk geacht, de werking van maatregelen van interne beheersing gericht op betrouwbare financiële verslaglegging. Bevindingen en aanbevelingen die voortkomen uit de controlewerkzaamheden worden vastgelegd in een jaarlijkse Management Letter en gerapporteerd aan het bestuur, de Audit Risk & Compliance Commissie en de Raad van Commissarissen. Onder andere deze Management Letter vormt de basis voor verdere aanscherping van processen en/of beheersmaatregelen.

Raad van Commissarissen
Het bestuur van ZEH rapporteert en legt verantwoording af over de opzet en de effectieve werking van het systeem van interne risicobeheersing aan de Audit Risk & Compliance Commissie en aan de Raad van Commissarissen. Externe partijen als de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de Autoriteit Consument & Markt (ACM) houden toezicht op correcte toepassing van wet- en regelgeving.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

1.6.2 Risicomanagement en intern beheersingssysteem

Ontwikkeling van de risico's in 2025
In 2025 was sprake van gemiddeld hogere elektriciteitsprijzen dan in 2024, geholpen door periodes van "Dunkelflaute" aan het begin van het jaar, waarbij er sprake is van zowel weinig zon- als ook weinig windproductie. In de forwardprijzen viel vooral te zien dat de "backwardation" van de prijzen, een fenomeen waarbij de toekomstige jaren steeds goedkoper worden, sterk is afgenomen in 2025. Zo daalde het 2026 contract gedurende 2025, bleef het 2027 contract nagenoeg gelijk maar nam het 2028 contract toe in prijs.
Omdat ZEH in 2021 is gestopt met het structureel hedgen van de kerncentrale, leiden deze prijsbewegingen niet (meer) tot margin verplichtingen. Hiermee is ZEH dus nog meer bloot komen te staan aan de grilligheid van de day-ahead prijzen maar hoeft er geen grote hoeveelheid korte liquiditeit meer beschikbaar te zijn voor margin calls.

Risico's en beheersmaatregelen 2025
Tijdens de Strategic Risk Assessments zijn er wijzigingen geïdentificeerd in de risico's of beheersmaatregelen.

Risicobereidheid
ZEH beoordeelt risico's, maatregelen ter beheersing van deze risico's en de overblijvende risico's ten opzichte van de algehele risicobereidheid tijdens de verschillende risk assessments. Per risico wordt het niveau van kans en impact bepaald. Is één van beide of zijn beiden te hoog, dan ontwikkelt en implementeert ZEH aanvullende maatregelen. Als het restrisico daarna nog te hoog blijft, wordt een vervolgstap overwogen. De vervolgstap kan bestaan uit:

- het accepteren van het hoge restrisico met een verhoogde monitoring en mogelijke verbeteracties op het gebied van schadebeperking voor het geval het incident zich voordoet;
- het delen van het hoge restrisico met een derde partij in bijvoorbeeld een joint venture of het verzekeren van het restrisico;
- beoordelen of de betreffende activiteit beëindigd kan worden in geval deze een gevaar vormt voor de continuïteit van de onderneming.

Management in Control Statements 2025
Over 2025 ondertekende het bestuur een Management in Control Statement (MiCS) evenals dochtermaatschappij N.V. EPZ. Daarmee verklaarde het bestuur dat er gedurende het verslagjaar een adequaat systeem van risicomanagement en interne beheersing is ontwikkeld, is geïmplementeerd en werkend is. Hierop zijn geen uitzonderingen aangegeven.

De twee MiCS's van 2025 vormen de basis van de 'in control verklaring' van het bestuur. Deze is opgenomen in dit jaarbericht.

1.6.3 Overzicht van de belangrijkste risico's

Hieronder is een overzicht van de belangrijkste strategische risico's van ZEH opgenomen. Tevens is per risico aangegeven op welke wijze de kans en/of impact van dat risico wordt verlaagd.

De belangrijkste risico's die ZEH onderkent zijn:

1. **Slechte marktomstandigheden (prijzen)**
   Als gevolg van slechte marktomstandigheden (lage elektriciteitsprijs) bestaat de kans dat de financiële resultaten achterblijven (centrale is niet rendabel). Hierdoor bestaat de kans dat ZEH onvoldoende financiële middelen heeft waardoor de continuïteit op lange termijn in gevaar komt.

   Beheersmaatregelen:
   - Door het restrictieve dividendbeleid van ZEH, waarbij rekening gehouden wordt dat te allen tijde een onverwachte permanente sluiting kan worden bekostigd, houdt ZEH voldoende financiële middelen aan om ook slechte marktomstandigheden het hoofd te bieden.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

2. **Onvoorziene niet beschikbaarheid van de kerncentrale**
   Als gevolg van onvoorziene uitval van de kerncentrale bestaat de kans dat ZEH geconfronteerd wordt met extra kosten waardoor het resultaat van ZEH negatief wordt beïnvloed.

   Beheersmaatregelen:
   - Strakke sturing op investerings- en onderhoudsprojecten om de beschikbaarheid te verhogen door:
     - Goede communicatie tussen management EPZ en ZEH
     - Samenwerking met belangrijkste medeaandeelhouder RWE
     - Inzicht in onderhoudsplannen en sparepart-beleid
     - Sturing op een zo hoog mogelijke beschikbaarheid van de centrale door invoering van KPI beschikbaarheid en verhoging van bewustwording bij EPZ

3. **Onvoorspelbaar overheidsgedrag**
   Als gevolg van reguleringsingrijpen en/of besluiten die vanuit de politiek genomen worden, bestaat de kans dat de kerncentrale van overheidswege (tijdelijk) moet sluiten waardoor de financiële resultaten van ZEH negatief worden beïnvloed en de werkgelegenheid bij EPZ wordt bedreigd.

   Beheersmaatregelen:
   - ZEH is en blijft met de Rijksoverheid in gesprek over bedrijfsduurverlenging van de huidige centrale en eventuele overdracht van de aandelen in EPZ aan het Rijk.

4. **Beheer liquide middelen en uitzettingen**
   Als gevolg van de grote hoeveelheid aanwezige kasmiddelen bestaat de kans dat door fraude, onzorgvuldig beleggingsbeleid, mogelijke faillissementen in de financiële sector of onopzettelijke handelingen deze middelen (deels) uit de onderneming wegvloeien.

   Beheersmaatregelen:
   - Treasury functie is direct onder de bestuurder geplaatst
   - Het Treasurystatuut beschrijft de randvoorwaarden voor het uitzetten van de middelen (bijvoorbeeld type, looptijd en spreiding)
   - Specifieke procedures voor uitzettingen met betrekking tot het controleren van bankrekeningnummers.
   - Ondanks kleine organisatie nog steeds uitgebreide functiescheiding op betalingsverkeer
   - Zowel wekelijks als maandelijks worden alle financiële posities intern gerapporteerd zodat er sprake is van volledige transparantie

5. **Behoud medewerkers**
   Als gevolg van de kleine organisatie en de onzekere toekomst van het bedrijf, bestaat de kans dat er medewerkers vertrekken met bepaalde specifieke kennis die kritisch is voor de organisatie waardoor er gaten vallen in de organisatie, kennis verloren gaat en processen inefficiënt plaatsvinden.

   Beheersmaatregelen:
   - Een aantrekkelijke werkgever proberen te blijven. Onder andere door middel van het op maat aanbieden van trainingen en scholing
   - Zoveel mogelijk transparantie naar medewerkers over het toekomstperspectief
   - Ondanks kleine organisatie, toch zoveel mogelijk kritieke kennis dubbel beleggen

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

- Onderzoek uit (laten) voeren onder de medewerkers om tijdig eventuele problemen te kunnen identificeren en hier actie op te ondernemen

6. In gebreke zijn met wet- en regelgeving

Als gevolg van wijziging in de wet- en regelgeving (met name REMIT en AVG) bestaat de kans dat deze niet tijdig in de bedrijfsvoering en systemen geïmplementeerd is, waardoor we niet compliant zijn met wet- en regelgeving.

Beheersmaatregelen:

- Een flexibele organisatie en flexibele systemen die snel kunnen reageren op wijzigingen vanuit wet- en regelgeving
- Beoordeling van nieuwe contracten op huidige en aangekondigde wet- en regelgeving
- Mogelijke inleen van externe expertise

7. ICT Informatiebeveiliging

Door het toenemend gebruik van cloud toepassingen en de mogelijkheid van cyber aanvallen, bestaat de kans dat data of systemen niet beschikbaar zijn, waardoor de bedrijfscontinuïteit in gevaar komt.

Beheersmaatregelen:

- Zorgen voor verhoogde aandacht bij alle personeelsleden. Hiervoor wordt een trainingsprogramma c.q. bewustwordingscampagne uitgerold, passend bij de huidige organisatie
- Up-to-date blijven omtrent ontwikkelingen op het gebied van cyber security
- ICT-apparatuur beveiligen volgens de laatste stand der techniek met behulp van betrouwbare leveranciers

8. Veiligheid

Als gevolg van onzorgvuldig handelen en/of onoplettendheid kunnen ongevallen plaatsvinden en kan potentieel de licence to operate in gevaar komen.

Beheersmaatregelen:

- Uitstralen richting deelnemingen dat veiligheid prioriteit nummer 1 is
- Cultuur creëren waarbij collega's elkaar aanspreken op gedrag
- Monitoren van incidenten middels TRIR en LTIR rapportages
- Medewerkers verplichten tweejaarlijks een cursus levensreddend handelen te volgen

9. Afhankelijkheid van EP NL

Na de verkoop van de Wholesale activiteiten aan EP NL zijn bepaalde activiteiten van ZEH uitbesteed aan de voormalige collega's die nu onder EP NL vallen. Hoewel dit in 2023 sterk is afgebouwd door het zelfstandig regelen van ICT en huisvesting en de overdracht van het Gemini contract is EP NL voor ZEH nog steeds de toegang tot de markt als het gaat om de assets van EPZ (kerncentrale, zon en wind). Als EP NL zelf in de problemen komt of er onenigheid tussen partijen ontstaat kan dit van invloed zijn op de continuïteit van ZEH.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Beheersmaatregelen:

- Het hebben van een back-up contract voor de uitvoering van de Tollingovereenkomsten biedt ZEH een acute oplossing voor de korte termijn zodat er gewerkt kan worden naar een permanente oplossing
- Realiseren van alternatieve markttoegang voor hedges op de elektriciteitsmarkt

10. Kredietrisico

Als gevolg van mogelijke default bij partijen bestaat de kans dat deze niet aan hun financiële verplichting voldoen waardoor ZEH financiële schade lijdt.

Beheersmaatregelen:

- Met EP NL wordt dagelijks de openstaande positie (zowel debiteuren als market-to-market) afgerekend zodat het openstaand saldo ten allen tijde beperkt is
- ZEH is zeer terughoudend met het sluiten van nieuwe contracten en beoordeelt hierbij de kredietwaardigheid van de nieuwe tegenpartij

11. Inflatie- en renterisico

ZEH houdt er in haar dividendbeleid rekening mee dat zij zelfs bij een vroegtijdige permanente sluiting van de kerncentrale, nog steeds aan haar verplichtingen kan voldoen. Hoge inflatie kan in dat kader als risico gezien worden omdat dan de verplichting ten aanzien van de kerncentrale toeneemt. Onder normale omstandigheden is de verwachting dat bij hoge inflatie ook sprake is van hoge marktrente waardoor niet alleen de verplichting toeneemt, maar ook de hoeveelheid liquiditeiten die ZEH aanhoudt. Desalniettemin blijft hoge inflatie een risico voor ZEH.

Beheersmaatregelen:

- ZEH zet haar liquiditeiten relatief kortdurend uit, zodat er bij hoge inflatie ook snel geprofiteerd kan worden van de (verwachte) hoge marktrente die daar mee gepaard gaat.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Samenvattende tabel:

	Risico	Beheersmaatregel	Risico-gebied	Huidig risico na mitigatie
1	Slechte marktomstandigheden	Aanhouden financiële middelen	Strategisch	Hoog
2	Onvoorziene niet-beschikbaarheid van energiecentrales	Strakke sturing investerings- en onderhoudsprojecten	Operationeel	Middel
3	Onvoorspelbaar overheidsgedrag	Voldoen aan alle regelgevingen	Compliance	Hoog
4	Beheer liquide middelen en uitzettingen	Handhaving conservatief Treasury-beleid	Financieel	Middel
5	Behoud medewerkers	Perspectief voor medewerkers en spreiding van kennis	Operationeel	Laag
6	Wijzigingen in wet- en regelgeving	Flexibele organisatie met extern advies	Compliance	Laag
7	ICT Informatiebeveiliging	Specifieke doorlopende acties i.s.m. externe experts	Operationeel	Laag
8	Veiligheid	Veiligheidscultuur continu versterken	Operationeel	Middel
9	Afhankelijkheid van EP NL	Verdere verzelfstandiging en back-up	Operationeel	Middel
10	Kredietrisico	Korte betaaltermijn	Operationeel	Middel
11	Inflatie- en renterisico	Middelen kort uitzetten	Strategisch	Middel

1.6.4 Risico-kenmerken van markten waarop ZEH actief is

Commodity marktrisico's

Marktrisico's vloeien voort uit prijsbewegingen op de elektriciteitsmarkt waarin ZEH actief is. ZEH is terughoudend met het inlocken (vooruit verkopen) van de verwachte productie van de kerncentrale vanwege de kosten en eventuele margin verplichtingen die dit vaak met zich meebrengt. Ook zou het inlocken van de centrale het risico met zich meebrengen dat bij onverwachte uitval en gestegen prijzen de reeds verkochte elektriciteit veel duurder moet worden teruggekocht.

Een risico voor de continuïteit van ZEH op termijn is een mogelijk ongunstige ontwikkeling van de elektriciteitsprijzen de komende jaren. Zo'n daling zou een direct drukkend effect hebben op het resultaat uit de kerncentrale aangezien hier geen correlatie bestaat tussen de marktprijs van elektriciteit en de brandstofprijs. De verkoopopbrengsten zouden dalen, terwijl de kostprijs nagenoeg stabiel is. Aangezien ZEH voldoende middelen aanhoudt om ook met een onverwachte permanente sluiting van de kerncentrale om te gaan, wordt ook dit risico voldoende beheerst.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Cashflow hedging

ZEH gebruikt, hetzij in zeer beperkte mate, financiële instrumenten om fluctuaties in verwachte cashflows te beperken. Om de gevolgen van toekomstige veranderingen in marktprijzen te beheersen maakt ZEH gebruik van derivaten zoals termijncontracten (of vergelijkbaar). De hedging instrumenten zijn derivaten in de door ZEH verhandelde commoditie (elektriciteit) welke afgesloten worden om het cashflow- en prijsrisico te beperken. Hedge-accounting wordt toegepast om de totale waarde mutatie van deze derivaten in de winst-en-verliesrekening te dempen.

Renterisico's

Het risicobeleid van ZEH met betrekking tot renterisico's is er op gericht om de invloed van renteschommelingen te beperken. ZEH staat alleen voor het uitzetten van geld bloot aan renterisico's (geen sprake van externe financiering). Om de invloed van renteschommelingen te beperken wordt het geld met verschillende looptijden weggezet. Wel relatief kortlopend om het risico van hoge inflatie te mitigeren.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat ZEH onvoldoende financiële middelen ter beschikking heeft om aan haar korte termijn verplichtingen te voldoen. Gezien de hoeveelheid middelen die onder andere gegenereerd zijn door de verkoop van bedrijfsonderdelen, is dit risico op dit moment niet aanwezig.

Het beleid van ZEH op het gebied van liquide middelen en financiële assets is om deze te centraliseren in de holdingmaatschappij ZEH NV. Op basis van het ondernemingsplan wordt jaarlijks het Treasury jaarplan opgesteld dat richting geeft aan de treasury-activiteiten. Een onderdeel hiervan is de wijze waarop overtollige middelen worden uitgezet met inachtneming van buffers voor operationele activiteiten.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

1.7 Verklaring bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor de inrichting en effectieve werking van ons systeem van risicomanagement en interne beheersing: het ZEH Internal Control Framework (ZICF). Het bestuur heeft de opzet en werking gedurende 2025 geëvalueerd mede op basis van de Management in Control Statements die na evaluatie in de organisatie tot stand zijn gekomen.

Risico's nemen, is onlosmakelijk verbonden met ondernemen en met het uitvoeren van de strategie. Het ZICF stelt ZEH in staat ondernemingsrisico's te onderkennen, beheerst te nemen, actief te volgen en daar waar nodig passende actie te nemen. Het bestuur streeft ernaar de kans op en de gevolgen van fouten, verkeerde beslissingen en onvoorziene omstandigheden zoveel mogelijk te reduceren.
Het bestuur realiseert zich dat het ZICF geen absolute zekerheid biedt voor het realiseren van bedrijfsdoelstellingen, noch kan het alle onjuistheden, verlies, fraude en overtredingen van wetten en regels geheel voorkomen.

In control verklaring
Met inachtneming van het bovenstaande meent het bestuur dat het risicomanagement en interne beheersing in 2025naar behoren werkte en een redelijke mate van zekerheid geeft dat de jaarrekening over het verslagjaar geen onjuistheden van materieel belang bevat.

Het bestuur zal ook in 2026 toezien op handhaving van het ZICF.

Directieverklaring
Voor zover ons bekend:

- geeft de jaarrekening een betrouwbaar beeld van de activa, de passiva, de financiële positie en het resultaat van ZEH NV
- geeft de additionele informatie, zoals opgenomen in dit jaarbericht, een goed beeld van de situatie op 31 december 2025 en de gang van zaken gedurende het boekjaar 2025 van ZEH NV
- beschrijft dit jaarbericht in het hoofdstuk Kansen en risico's de wezenlijke risico's waarmee ZEH NV zou kunnen worden geconfronteerd

Middelburg, 7 mei 2026

Bestuurder ZEH NV

Frank Verhagen

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Jaarrekening 2025

ZEH N.V.

Zeeuwse Energie
Houdstermaatschappij

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Inhoudsopgave Jaarrekening

Geconsolideerde jaarrekening 2025	**31**
Geconsolideerde balans per 31 december 2025	31
Geconsolideerde winst-en-verliesrekening	32
Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	33
Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen	34
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	35
Grondslagen voor de financiële verslaglegging	36
Toelichting op de geconsolideerde balans	49
Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening	65
Toelichting op het geconsolideerde kasstroomoverzicht	69
Gebeurtenissen na balansdatum	69
Geconsolideerde deelnemingen	70
Niet-geconsolideerde deelnemingen	70
Enkelvoudige jaarrekening 2025	**71**
Enkelvoudige balans per 31 december 2025	71
Enkelvoudige winst-en-verliesrekening	71
Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening	72
Toelichting op de enkelvoudige balans	73
Toelichting op de enkelvoudige winst-en-verliesrekening	78

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Geconsolideerde Jaarrekening 2025

GECONSOLIDEERDE BALANS

(Bedragen x EUR 1.000)	Ref. nr.	31-12-2025	31-12-2024
Vaste Activa			
Materiële vaste activa	**1**	**276.719**	**305.687**
Joint ventures, geassocieerde en overige deelnemingen	2	6.809	9.996
Leningen u/g deelnemingen	3	2.642	2.540
Uitgestelde belastingvorderingen	3	10.986	20.991
Overige financiële vaste activa	3	402.171	382.437
Derivaten	4	705	-
Financiële vaste activa		**423.312**	**415.964**
Totaal vaste activa		**700.031**	**721.650**
Vlottende activa			
Voorraden	**5**	**72.758**	**46.817**
Handelsdebiteuren	6	3.546	2.851
Actuele belastingvorderingen	6	6.267	9.521
Overige vorderingen	6	967.659	1.034.164
Derivaten	4	1.901	-
Totaal vorderingen		**979.373**	**1.046.536**
Vlottende activa		**1.052.131**	**1.093.353**
Liquide middelen	**7**	**161.470**	**112.912**
TOTAAL ACTIVA		1.913.632	1.927.916
Eigen vermogen		1.174.586	1.238.148
Netto resultaat lopend jaar		95.988	68.182
Groepsvermogen		**1.270.574**	**1.306.330**
Voorzieningen	8	509.852	491.686
Uitgestelde belastingverplichtingen	9	27.766	29.919
Lease verplichting	9	148	254
Overige langlopende verplichtingen	9	46.533	43.356
Langlopende verplichtingen		**584.299**	**565.215**
Handelscrediteuren	10	8.788	3.706
Actuele belastingverplichtingen	10	17.330	19.446
Kortlopend deel van voorzieningen	10	17.828	18.690
Overige kortlopende verplichtingen	10	14.814	12.746
Derivaten	4	-	1.783
Vlottende passiva		**58.759**	**56.371**
Totaal vlottende passiva		**58.759**	**56.371**
Totaal verplichtingen		**643.059**	**621.586**
TOTAAL PASSIVA		1.913.632	1.927.916

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING

(bedragen x EUR 1.000)	Ref. nr.	2025	2024
Voortgezette bedrijfsactiviteiten:			
Netto omzet	11	243.438	191.637
Inkoopwaarde van de omzet		(31.598)	(27.664)
Operationele bruto marge		**211.840**	**163.973**
Overige bedrijfsopbrengsten	12	13.844	5.923
Bruto marge		**225.684**	**169.896**
Diensten van derden, materiaalkosten en andere externe kosten	13	(45.405)	(44.103)
Personeelskosten	14	(36.334)	(34.451)
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	15	(40.634)	(38.268)
Overige bedrijfskosten	16	(3.944)	(3.250)
Totaal netto bedrijfslasten		**(126.317)**	**(120.071)**
Bedrijfsresultaat		**99.367**	**49.824**
Financiële baten en lasten	17	34.158	54.788
Resultaat deelnemingen	18	(2.853)	(10.757)
Resultaat voor belastingen		**130.672**	**93.856**
Vennootschapsbelasting	19	(34.684)	(25.674)
Resultaat na belastingen uit voortgezette bedrijfsactiviteiten		**95.988**	**68.182**
RESULTAAT IN HET JAAR		**95.988**	**68.182**
Resultaat toe te rekenen aan:			
AANDEELHOUDERS VAN ZEH N.V.		**95.988**	**68.182**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

GECONSOLIDEERD OVERZICHT VAN GEREALISEERDE EN NIET GEREALISEERDE RESULTATEN

(Bedragen x EUR 1.000)	2025	2024
GEREALISEERDE RESULTATEN:		
Resultaat in het jaar na vennootschapsbelasting	95.988	68.182
NIET GEREALISEERDE RESULTATEN:		
Ongerealiseerde resultaten die niet naar de winst-en-verliesrekening zullen worden overgeboekt	-	-
Ongerealiseerde resultaten die naar de winst-en-verliesrekening kunnen worden overgeboekt		
1. Effectieve deel van winsten en verliezen op afdekkingsinstrumenten in een kasstroomafdekking		
Energiederivaten (bruto)	4.388	(6.384)
Herclassificatie van niet-gerealiseerd naar gerealiseerd resultaat	-	-
Niet-gerealiseerde resultaten op kasstroomafdekkingsinstrumenten energiederivaten	**4.388**	**(6.384)**
Rentederivaten (bruto)	-	-
Herclassificatie van niet-gerealiseerd naar gerealiseerd resultaat	-	-
Niet-gerealiseerde resultaten op kasstroomafdekkingsinstrumenten rentederivaten	**-**	**-**
(Uitgestelde) winstbelastingen	(1.132)	1.647
Totaal effectieve deel van winsten en verliezen op afdekkingsinstrumenten in een kasstroomafdekking	3.256	(4.737)
2. Aandeel in niet-gerealiseerde resultaten van joint ventures en geassocieerde deelnemingen		
Totaal aandeel in niet-gerealiseerde resultaten van joint ventures en geassocieerde deelnemingen	-	-
3. Overige mutaties		
Totaal overige mutaties	-	-
Totaal van niet-gerealiseerde resultaten	**3.256**	**(4.737)**
TOTAAL VAN GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN	99.244	63.445
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten toe te rekenen aan:		
AANDEELHOUDERS VAN ZEH N.V.	99.244	63.445

Voor toelichting op de mutaties in energiederivaten wordt verwezen naar onderdeel 4 in de Toelichting op de geconsolideerde balans.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

GECONSOLIDEERD MUTATIEOVERZICHT VAN HET EIGEN VERMOGEN

(bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Gestort aandelen-kapitaal	Wettelijke reserve	Hedge reserve	Overige niet uitkeerbare reserves	Overige reserves	Onverdeeld resultaat
STAND PER 1 JANUARI 2024	**1.721.885**	**6.937**	**52.432**	**3.414**	**(0)**	**1.554.553**	**104.548**
Resultaatverdeling 2023	-	-	-	-	-	104.548	(104.548)
Dividendbetaling	(479.000)	-	-	-	-	(479.000)	-
Overige mutaties	0	-	9.510	-	-	(9.510)	-
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	63.445	-	-	(4.737)	-	-	68.182
STAND PER 31 DECEMBER 2024	**1.306.330**	**6.937**	**61.942**	**(1.323)**	**(0)**	**1.170.591**	**68.182**
Resultaatverdeling 2024	-	-	-	-	-	68.182	(68.182)
Dividendbetaling	(135.000)	-	-	-	-	(135.000)	-
Overige mutaties	(0)	-	7.649	-	-	(7.649)	-
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	99.244	-	-	3.256	-	-	95.988
STAND PER 31 DECEMBER 2025	**1.270.574**	**6.937**	**69.591**	**1.933**	**(0)**	**1.096.124**	**95.988**

In het mutatieoverzicht eigen vermogen wordt het verloop van het eigen vermogen toegelicht. Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bedraagt EUR 9.080.000 en is verdeeld in 20.000 aandelen met een nominale waarde van elk EUR 454. Per 31 december 2025 is EUR 6.937.120 geplaatst en volgestort. Gedurende het verslagjaar is hierin geen wijziging opgetreden. Er zijn geen aandelen met voorkeursrechten of beperkingen.

De wettelijke reserve betreft de niet-uitgekeerde winsten van deelnemingen; dientengevolge is de wettelijke reserve niet vrij uitkeerbaar. In 2025 (net als in 2024) betreft de mutatie in de wettelijke reserve het resultaat in de deelnemingen minus het ontvangen dividend.

De veranderingen in de reële waarde na belastingen van de derivaten worden volledig in de hedge-reserve verwerkt. Voor nadere toelichting zie 4. Grondslagen voor de waardering van financiële instrumenten en 4.1.3. van de toelichting op de geconsolideerde balans. De overige niet-uitkeerbare reserves betreft voornamelijk een herwaarderingsreserve derivaten.

De overige reserves betreffen de winstreserves.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

(opgesteld volgens de indirecte methode)

(Bedragen x EUR 1.000)	2025	2024
Uit operationele activiteiten		
Bedrijfsresultaat	99.367	49.824
Afschrijvingen en waardeverminderingen	40.634	38.268
Mutaties in:		
Voorzieningen	9.077	15.738
Voorraden/Onderhanden werk	(25.941)	13.042
Handelsvorderingen	(695)	2.020
Handelsschulden	5.082	(1.571)
Overige vorderingen/schulden	4.113	40.805
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten	**131.637**	**158.127**
Kasstromen voortvloeiend uit ontvangen dividenden uit deelnemingen	282	150
Kasstromen voortvloeiend uit ontvangen financiële baten	27.416	33.377
Kasstromen voortvloeiend uit winstbelastingen	(27.530)	(43.391)
Kasstroom uit operationele activiteiten	**131.805**	**148.264**
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investeringen en desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	(20.463)	(38.013)
Investeringen en desinversteringen in groepsmaatschappijen en deelnemingen (na aftrek van verworven liquide middelen)	52	(61)
Overige financiële vaste activa	(26.662)	(16.335)
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	**(47.073)**	**(54.410)**
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Aflossingen op leningen	(175)	(240)
Investeringen en ontvangsten vanuit uitzettingen	99.070	352.104
Uitgekeerde dividenden	(135.000)	(479.000)
Lease verplichtingen	(70)	(71)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	**(36.174)**	**(127.208)**
ONTWIKKELING KASPOSITIE IN HET JAAR	**48.558**	**(33.354)**
Saldo liquide middelen begin boekjaar	**112.912**	**146.266**
Ontwikkeling kaspositie in het jaar	48.558	(33.354)
Eindsaldo liquide middelen volgens balans	**161.470**	**112.912**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Grondslagen voor de financiële verslaglegging

Deze geconsolideerde jaarrekening gaat over het jaar 2025 welke is geëindigd op balansdatum 31 december 2025.

ZEH N.V. (hierna: ZEH) is een naar Nederlands recht opgerichte naamloze vennootschap en is over geheel 2025 de moedermaatschappij van een aantal groepsmaatschappijen die zich bezig houden met:

- opwekken van en handelen in energie;
- ontwikkelen en produceren van duurzame energie, onder andere op het gebied van windenergie en zonenergie.

Mede in dit kader heeft ZEH belangen in een aantal gezamenlijke overeenkomsten, geassocieerde deelnemingen en overige deelnemingen.

De aandeelhouders van ZEH N.V. zijn de provincie Zeeland, de Zeeuwse gemeenten, enige Zuid-Hollandse en Noord-Brabantse gemeenten en de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant.

ZEH N.V. is statutair gevestigd in Middelburg aan Park Veldzigt 71, en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 22031457.

In 2025 hebben zich de volgende wijzigingen voorgedaan in de groep:

- ZEH Ficus Holding B.V. is ontbonden op 1-12-2025
- Deltius B.V. is ontbonden op 9-12-2025

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het jaar 2025, dat eindigde op de balansdatum van 31 december 2025.

Continuïteit

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld op basis van het continuïteitsbeginsel.

Toepassing van artikel 402 Boek 2 BW

ZEH N.V. heeft gebruik gemaakt van de optie in Titel 9 Boek 2 BW om de enkelvoudige jaarrekening op te stellen volgens de IFRS grondslagen die worden gehanteerd in de geconsolideerde jaarrekening, inclusief de uitzondering dat de groepsmaatschappijen en deelnemingen worden gewaardeerd op basis van de equity-methode.
De enkelvoudige winst-en-verliesrekening is op basis van artikel 402 Titel 9 Boek 2 BW in beknopte vorm weergegeven.

Deze jaarrekening 2025 is op 7 mei 2026, naast de ondertekening door het Bestuur, ondertekend door de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen zal de jaarrekening ter vaststelling en goedkeuring voorleggen aan de Algemene Vergadering op 10 juni 2026.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Basis voor opstelling

1. Overeenstemmingsverklaring IFRS en samenvatting van wijzigingen in de waarderingsregels IFRS

De geconsolideerde jaarrekening van de vennootschap is opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS), uitgegeven door de International Accounting Standards Board (IASB), en de interpretaties uitgegeven door het IFRS Interpretations Committee (IFRS IC) van de IASB die door Europese Commissie (EC) zijn goedgekeurd tot en met 31 december 2025 en met artikel 2:362 lid 9 van het Burgerlijk Wetboek (BW).

Toepassing nieuwe IFRS-standaarden en/of aanvullingen

Ten opzichte van het voorgaande boekjaar zijn de volgende nieuwe standaarden en/of aanvullingen/verbeteringen door de IASB uitgegeven en door de EC goedgekeurd voor gebruik binnen de Europese Unie. De nog niet door de EC goedgekeurde wijzigingen zijn niet in onderstaand overzicht meegenomen.

1.1. De volgende standaarden en verbeteringen zijn door ZEH toegepast in de jaarrekening 2025

1) IAS 21 De gevolgen van wisselkoerswijzigingen
   Geen directe impact voor ZEH.

1.2. De volgende relevante standaarden en verbeteringen zijn door ZEH nog niet toegepast in de jaarrekening 2025. Deze zijn officieel van toepassing vanaf het boekjaar dat start op 1 januari 2026 of later

1) Aanpassingen IFRS 9: Financiële instrumenten en IFRS 7: Presentatie van financiële instrumenten
2) Invoering IFRS 18: Presentatie en toelichting in de jaarrekening (nog niet goedgekeurd door EC)
3) Invoering IFRS 19: Dochterondernemingen zonder openbaar belang: toelichtingen (nog niet goedgekeurd door EC)

De verwachte impact van de wijzigingen in de standaarden wordt door ZEH als zeer laag ingeschat aangezien het om wijzigingen of verduidelijkingen voor vrij specifieke omstandigheden of contracten gaat die bij ZEH niet of nauwelijks aanwezig zijn of omdat de invoering ervan nog verder weg ligt (IFRS 18 en 19, 1 januari 2027).

Functionele valuta en presentatievaluta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in de euro, die fungeert als de functionele valuta van de vennootschap. Tenzij anders aangegeven, is alle financiële informatie in euro's afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Schattingen en veronderstellingen

Het opstellen van een jaarrekening brengt met zich mee dat gebruik wordt gemaakt van schattingen en veronderstellingen die zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en op factoren die naar het oordeel van het management aanvaardbaar zijn. Deze schattingen hebben voornamelijk betrekking op de voorzieningen en impairmentbeoordelingen. Deze schattingen en veronderstellingen hebben invloed op de jaarrekeninggegevens, waarbij de werkelijke gegevens kunnen afwijken. De effecten van schattingswijzigingen worden prospectief verwerkt in de winst-en-verliesrekening. Schattingswijzigingen kunnen eveneens leiden tot wijzigingen in activa en verplichtingen of in componenten van het eigen

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

vermogen. Dergelijke schattingswijzigingen worden verwerkt in de periode waarin een schattingswijziging heeft plaatsgevonden.
Bij de toelichtingen van de balans en winst-en-verliesrekening zijn eventuele bijzonderheden met betrekking tot schattingen en veronderstellingen apart vermeld. Met name de bepaling van de voorzieningen, maar ook de impairmentbeoordelingen worden geraakt door inschattingen voor de toekomst. De belangrijkste onzekerheden zitten enerzijds in de volatiliteit van de elektriciteitsmarkt en anderzijds in de toekomstige prijsontwikkelingen ten aanzien van de amoveringskosten van de kerncentrale en back-end kosten van de brandstof van de kerncentrale. Voor de elektriciteitsprijzen wordt voornamelijk aangesloten op de bekende forwardprijzen, afgeleiden hiervan of openbare prijsprojecties zoals die uit de Klimaat- en Energie Verkenning (KEV).

Oordelen

Informatie over de gevormde oordelen bij de toepassing van de grondslagen zijn opgenomen in de verschillende onderdelen van de toelichting:

Toelichtingen worden, voor zover praktisch uitvoerbaar, in een systematische volgorde gepresenteerd en bevatten verwijzingen naar / van regels in de primaire overzichten. Bij het bepalen van een systematische presentatiemethode houdt een entiteit rekening met het effect op de begrijpelijkheid en vergelijkbaarheid van de financiële overzichten. De groep heeft oordeelsvorming toegepast bij het presenteren van gerelateerde informatie, relevant voor een goed begrip van de financiële prestaties en financiële positie.

Veronderstellingen en schattingsonzekerheden

Informatie over veronderstellingen en schattingsonzekerheden die een aanmerkelijk risico in zich bergen van een materiële aanpassing van de boekwaarde van activa en passiva in het jaar eindigend op 31 december 2025, is opgenomen in toelichting 9 op de voorzieningen.

Bepaling van de reële waarde

Voor een aantal waarderingsgrondslagen en toelichtingen is bepaling van de reële waarde vereist, voor zowel financiële als niet-financiële activa en verplichtingen.
Bij het bepalen van de reële waarde van een actief of een verplichting maakt de groep zoveel mogelijk gebruik van op de markt waarneembare gegevens. De reële waarden worden geclassificeerd naar verschillende niveaus op basis van een reële waardehiërarchie, afhankelijk van de inputs op basis waarvan de waarderingstechnieken zijn toegepast.
De verschillende niveaus zijn als volgt gedefinieerd:

- Niveau 1: genoteerde marktprijzen (niet gecorrigeerd) in actieve markten voor identieke activa of verplichtingen.
- Niveau 2: input die geen onder niveau 1 vallende genoteerde marktprijzen betreft en die waarneembaar is voor het actief of de verplichting, hetzij rechtstreeks (i.c. in de vorm van prijzen) hetzij indirect (i.c. afgeleid van prijzen).
- Niveau 3: input voor het actief of de verplichting die niet is gebaseerd op waarneembare marktgegevens (niet-waarneembare input).

Indien de inputs die worden gebruikt voor het bepalen van de reële waarde van een actief of verplichting binnen verschillende niveaus van de reële-waardehiërarchie vallen, dan wordt de bepaalde reële waarde in zijn geheel geclassificeerd in hetzelfde niveau van de reële-waardehiërarchie als de input van het laagste niveau die van belang is voor de gehele meting.
De groep verwerkt eventuele herrubricering tussen de niveaus van de reële-waardehiërarchie aan het einde van de verslagperiode waarin de wijziging zich heeft voorgedaan.
Meer informatie over de veronderstellingen voor de bepaling van reële waarden is opgenomen in toelichting 5 Derivaten.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Schattingswijzigingen
Schattingswijzigingen worden verwerkt in de periode waarin de schattingen worden herzien indien de wijzigingen alleen op deze periode betrekking hebben. Indien de schattingswijziging ook betrekking heeft op toekomstige perioden, vindt wijziging vooruitziend plaats in de hiervoor relevante perioden. Eventuele bijzonderheden ten aanzien van schattingenwijzigingen zijn hieronder toegelicht.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen contante waarde. In 2025 is een schattingswijziging doorgevoerd op de te hanteren reële rente. De reële rente bestaat uit een disconteringsvoet en een inflatiepercentage, die in verband met de hogere rente en lagere inflatie zijn geactualiseerd. Hierdoor is de reële rente voor voorzieningen met een looptijd langer dan tien jaar met 0,2% (tot en met 2029) en 0,3% (na 2029) verhoogd. Voor voorzieningen met een looptijd korter dan tien jaar resulteert dit ten opzichte van de gehanteerde reële rekenrente in de jaarrekening 2024 in een verlaging van 0,1% (tot en met 2029) en na 2029 blijft de rente gelijk. Het negatief effect hiervan op het vermogen per 31 december 2025 en het resultaat van 2025 bedraagt ca. € 2,9 miljoen vóór belastingen. Het verwachte effect op de komende jaren is een jaarlijks vergelijkbaar bedrag.

2. Belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving

2.1 Bijzondere waardevermindering van activa

Gedurende het verslagjaar wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn voor een bijzondere waardevermindering van activa. Indien dit het geval is, wordt een schatting gemaakt van de realiseerbare waarde van het actief. Voor de toetsing op bijzondere waardeverminderingen worden activa samengevoegd in de kleinst te onderscheiden groep activa die uit voortgezet gebruik kasstromen genereert die in hoge mate onafhankelijk zijn de inkomende kasstromen van andere activa of kasstroomgenererende eenheden (KGE's).

De realiseerbare waarde van een actief of een KGE is de hoogste van de bedrijfswaarde en de reële waarde minus verkoopkosten. Als de reële waarde minus verkoopkosten leidt tot niet vermijdbare uitgaven, zal hiervoor een verplichting worden opgenomen. De bedrijfswaarde wordt bepaald door de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen, gebaseerd op de intern opgestelde en door de Raad van Bestuur goedgekeurde ondernemingsplannen, gebruik makend van een disconteringsvoet vóór belastingen die onder andere de actuele marktrente weergeeft. Specifieke risico's met betrekking tot het actief of de kasstroomgenererende eenheid zijn in de geschatte toekomstige kasstromen opgenomen. Ten aanzien van verantwoorde goodwill wordt jaarlijks beoordeeld of sprake is van een bijzondere waardevermindering.

Een bijzondere waardevermindering wordt verwerkt indien de boekwaarde van een actief of de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort, hoger is dan de realiseerbare waarde.

Bijzondere waardeverminderingen van aan kasstroomgenererende eenheden toegewezen activa worden eerst in mindering gebracht op de boekwaarde van aan kasstroom genererende eenheden (of groepen van eenheden) toegerekende goodwill en vervolgens naar rato in mindering gebracht op de boekwaarde van de overige activa van de eenheid (groep van eenheden). De betreffende activa worden niet lager gewaardeerd dan de eigen (individuele) realiseerbare waarde.

Een bijzondere waardevermindering wordt teruggenomen indien vastgesteld wordt dat de uitgangspunten zijn veranderd op basis waarvan in het verleden de realiseerbare waarde is bepaald. Een bijzondere waardevermindering wordt alleen teruggenomen voor zover de resterende boekwaarde van het actief niet hoger is dan de boekwaarde die, na aftrek van afschrijvingen, zou zijn bepaald in de veronderstelling dat geen bijzondere waardevermindering had plaatsgevonden. Een bijzondere waardevermindering of terugname hiervan wordt ten laste of ten gunste van het resultaat gebracht. Bijzondere waardeverminderingen van goodwill worden niet teruggenomen.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

2.2 Waardering financiële instrumenten

Tenzij anders aangegeven bij de toelichting op de afzonderlijke posten in de jaarrekening is het management van oordeel dat de boekwaarden van financiële instrumenten een redelijke benadering vormen van de reële waarde van de financiële instrumenten.

2.3 Belastingen

2.3.1 Belastingen op het resultaat

Belastingen op het resultaat omvatten de actuele belastingen en de mutaties in de uitgestelde belastingen. Deze bedragen worden ten laste van het resultaat gebracht, dan wel via de niet-gerealiseerde resultaten in het eigen vermogen opgenomen.
De actuele belastingen betreffen de bedragen die waarschijnlijk verschuldigd en verrekenbaar zijn over het fiscale resultaat van het verslagjaar. Deze zijn berekend op basis van de geldende belastingwetgeving en -tarieven.

2.3.2 Acute belastingen

De acute winstbelastingen omvatten de verwachte te betalen of terug te ontvangen belastingen over de fiscale winst of verlies over het boekjaar, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde of terug te ontvangen belastingen. Het bedrag van de acute winstbelastingen is de beste schatting van het verwachte te betalen of terug te ontvangen belastingbedrag, rekening houdend met eventuele onzekerheid met betrekking tot winstbelastingen. De acute winstbelasting wordt berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel op verslagdatum is besloten. De acute winstbelasting omvat tevens eventuele belastingen voortvloeiend uit dividenden.
Acute belastingvorderingen en – verplichtingen worden uitsluitend gesaldeerd als aan bepaalde criteria wordt voldaan.

2.3.3 Uitgestelde belastingen

Uitgestelde belastingen worden toegepast op de relevante verschillen die bestaan tussen de boekwaarde en de fiscale waarde van activa en verplichtingen.
Uitgestelde belastingen worden gewaardeerd op basis van de belastingtarieven die naar verwachting van kracht zullen zijn wanneer de vordering wordt gerealiseerd of de verplichting wordt afgewikkeld uitgaande van de geldende belastingwetgeving en -tarieven. Uitgestelde belastingen worden opgenomen tegen nominale waarde. Uitgestelde belastingvorderingen worden slechts opgenomen indien en voor zover het waarschijnlijk is dat voldoende fiscale winst
en/of andere tijdelijke verschillen aanwezig zijn waarmee de uitgestelde belastingvordering verrekend kan worden.
Uitgestelde belastingverplichtingen worden niet opgenomen voor:

- tijdelijke verschillen die verband houden met de eerste opname van activa of verplichtingen bij een transactie die geen bedrijfscombinatie betreft en die noch de commerciële noch de fiscale winst of verlies beïnvloedt;
- tijdelijke verschillen die verband houden met deelnemingen in dochterondernemingen, geassocieerde deelnemingen en joint ventures, voor zover de Groep in staat is het tijdstip van afloop van deze tijdelijke verschillen te bepalen en het waarschijnlijk is dat ze niet zullen worden afgewikkeld in de voorzienbare toekomst; en
- belastbare tijdelijke verschillen die voortvloeien uit de eerste opname van goodwill.

Voor de voorwaartse compensatie van fiscale verliezen en de verrekening van ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden wordt een uitgestelde belastingvordering opgenomen indien en voor zover het waarschijnlijk is dat hiervoor voldoende toekomstige fiscale winsten aanwezig zullen zijn.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

3. Grondslagen voor de consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van ZEH N.V. en haar groepsmaatschappijen. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen en vennootschappen waarin zeggenschap terzake van het bestuur en het operationele en financiële beleid wordt uitgeoefend. Volgens IFRS 10, *Geconsolideerde jaarrekening* wordt zeggenschap uitgeoefend als de investeerder blootgesteld is aan of rechten heeft op veranderlijke opbrengsten uit hoofde van zijn betrokkenheid bij de deelneming, en over de mogelijkheid beschikt deze opbrengsten via zijn macht over de deelneming te beïnvloeden. Bij de bepaling of er sprake is van zeggenschap worden de bestaande en potentiële stemrechten, die op balansdatum uitoefenbaar of converteerbaar zijn, meegewogen. Daarnaast wordt hierbij beoordeeld in hoeverre andere overeenkomsten aanwezig zijn die ZEH N.V. de mogelijkheid bieden het operationele en financiële beleid te bepalen.

Groepsmaatschappijen worden in de consolidatie betrokken vanaf het moment waarop van zeggenschap sprake is.
Anderzijds wordt vanaf de datum waarop van zeggenschap geen sprake meer is, de consolidatie beëindigd.
De groepsmaatschappijen zijn geconsolideerd volgens de integrale methode, waarbij vermogen en resultaat voor 100% in de consolidatie worden opgenomen. In het geval dat het belang in een groepsmaatschappij minder bedraagt dan 100% wordt het aandeel van derden afzonderlijk in de balans en de winst-en-verliesrekening tot uiting gebracht.

Gezamenlijke overeenkomsten (joint arrangements) worden verantwoord voor het aandeel dat ZEH (of een van haar groepsmaatschappijen) heeft in de overeenkomst indien het gezamenlijke bedrijfsactiviteiten betreft. Ze worden betrokken in de consolidatie vanaf het moment waarop de overeenkomst tot stand gekomen is. Anderzijds wordt de consolidatie beëindigd vanaf de datum waarop de overeenkomst tot beëindiging is gekomen.
Gezamenlijke overeenkomsten die in de vorm van ‘gezamenlijke bedrijfsactiviteiten’ worden gevoerd, worden geconsolideerd volgens de partiële methode.

Hierbij wordt het belang als volgt in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt:

- Activa waarop de investeerder directe rechten heeft, verwerkt de investeerder volledig in de jaarrekening;
- Schulden waarvoor de investeerder direct verantwoordelijk is, verwerkt de investeerder volledig in de jaarrekening;
- De opbrengsten uit de verkoop van de output van de gezamenlijke bedrijfsactiviteit door de gezamenlijke bedrijfsactiviteit zelf, en waarop de investeerder recht heeft, verwerkt de investeerder volledig in de jaarrekening (de gezamenlijke bedrijfsactiviteit is zelfstandig verantwoordelijk voor de verkoop van de output);
- De opbrengsten van de verkoop van de output van de gezamenlijke bedrijfsactiviteit waarop de investeerder recht heeft, en waarvoor de investeerder zelf gezorgd heeft, verwerkt de investeerder volledig in de jaarrekening;
- De kosten die direct aan de investeerder kunnen worden toegerekend verwerkt de investeerder volledig in de jaarrekening;
- Activa, schulden, opbrengsten en kosten die niet direct aan de investeerders kunnen worden toegerekend, worden op indirecte wijze aan de investeerders toegekend op basis van hun relatieve aandeel in het belang in de gezamenlijke bedrijfsactiviteit.

Gezamenlijke overeenkomsten die in de vorm van een ‘joint venture’ worden uitgeoefend, worden volgens de equity-methode gewaardeerd en niet in de consolidatie betrokken.

Ook geassocieerde deelnemingen worden volgens de equity-methode gewaardeerd en niet in de consolidatie betrokken.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Purchase accounting
Purchase accounting wordt toegepast bij de verwerking van verwerving van groepsmaatschappijen. De waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen worden, indien nodig, aangepast teneinde een uniforme toepassing binnen ZEH te realiseren.

Reikwijdte van de consolidatie
In deze jaarrekening is separaat een overzicht opgenomen van de dochterondernemingen, deelnemingen en joint ventures, inclusief de betreffende kapitaalbelangen.

4. Grondslagen voor de balanswaardering

De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten, met uitzondering van de waardering op reële waarde van derivaten (financiële instrumenten) en hieronder aangegeven verschillen. Alle transacties in financiële instrumenten worden verantwoord op transactiedatum.

4.1 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen kostprijs, onder aftrek van gecumuleerde lineaire afschrijvingen op basis van een geschatte levensduur, welke op technisch-economische maatstaven wordt bepaald, rekening houdend met een geschatte restwaarde en onder aftrek van (eventuele) gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Kosten van externe financiering van activa (bouwrente) worden in de kostprijs opgenomen indien deze rechtstreeks aan het actief kunnen worden toegerekend.

Als een actief uit meerdere componenten met verschillende afschrijvingstermijnen en restwaarden bestaat, worden deze componenten afzonderlijk verantwoord. Investeringen voor vervanging van componenten worden geactiveerd onder gelijktijdige afwaardering van de te vervangen componenten. De geschatte levensduur en de geschatte restwaarde worden jaarlijks ten tijde van het opstellen van het ondernemingsplan beoordeeld. Indien sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt de waardering aangepast.

Periodiek groot onderhoud aan gebouwen en installaties wordt volgens de componentenbenadering geactiveerd en afgeschreven gedurende de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

De amoveringsvoorzieningen zijn geactiveerd onder de materiële vaste activa en worden afgeschreven over de verwachte levensduur van de centrale.

De materiële vaste activa in aanbouw zijn in de balans opgenomen tegen de per balansdatum bestede kosten van materiaal en diensten, kosten van directe manuren, een passend gedeelte van de direct toerekenbare overheadkosten en de rechtstreeks aan het actief toe te kennen financieringskosten.

4.2 Financiële vaste activa

Algemeen
Een bedrijfscombinatie is het samenbrengen van afzonderlijke entiteiten of bedrijfsactiviteiten in één verslaggevende entiteit. Een bedrijfscombinatie die in het toepassingsgebied valt wordt verwerkt volgens de overnamemethode, waarbij de volgende stappen genomen worden:

1. Identificatie van de overnemende partij;
2. Bepalen van de kostprijs van de bedrijfscombinatie;
3. Toerekenen van de kostprijs van de bedrijfscombinatie op de overnamedatum.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

De kostprijs van een bedrijfscombinatie is het totaal van de reële waarde, op de datum van de ruil, van afgestane activa, aangegane of overgenomen verplichtingen en door de overnemende partij uitgegeven eigen vermogen instrumenten. De rechtstreeks aan de verwerving toe te rekenen kosten worden direct ten laste van het resultaat gebracht. Goodwill wordt gewaardeerd als de waarde waarmee de kostprijs van de bedrijfscombinatie het belang van de overnemende partij in de netto reële waarde van de identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen overschrijdt.
Negatieve goodwill wordt direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen en minderheidsbelangen in het eigen vermogen.

Joint ventures, geassocieerde deelnemingen en overige deelnemingen:

- Joint ventures zijn gezamenlijke overeenkomsten waarbij de partijen die gezamenlijke zeggenschap over de overeenkomst hebben, rechten hebben op de netto activa van de overeenkomst. Deze partijen worden deelnemers in een joint venture genoemd.
- Een gezamenlijke bedrijfsactiviteit is een gezamenlijke overeenkomst waarbij de partijen die gezamenlijke zeggenschap over de overeenkomst hebben (waaronder ZEH N.V. of een van haar dochtermaatschappijen), rechten hebben op de activa en aansprakelijk zijn voor de verplichtingen die verband houden met de overeenkomst. Deze partijen worden deelnemers in een gezamenlijke bedrijfsactiviteit genoemd. ZEH N.V. neemt bij een gezamenlijke bedrijfsactiviteit haar activa en verplichtingen, opbrengsten en lasten voor haar aandeel in de gezamenlijke bedrijfsactiviteit op; het aandeel in het eigen vermogen van de gezamenlijke bedrijfsactiviteit vormt daarmee geen Financieel vast actief.
- Geassocieerde deelnemingen zijn die entiteiten waarin ZEH N.V. direct of indirect invloed van betekenis heeft, maar geen beslissende zeggenschap. In het algemeen is hiervan sprake indien ZEH N.V. tussen 20% en 50% van de stemrechten kan uitoefenen.
- Overige deelnemingen zijn niet-geassocieerde deelnemingen waarin ZEH N.V. een belang heeft dat kleiner is dan 20%.

In de jaarrekening is een overzicht opgenomen van de belangrijkste gezamenlijke overeenkomsten en deelnemingen.

Waardering joint ventures en (geassocieerde) deelnemingen
Investeringen in joint ventures en geassocieerde deelnemingen worden in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt volgens de ‘equity methode’. Volgens deze methode vindt de initiële waardering plaats tegen kostprijs, i.e. de reële waarde van de onderliggende activa en passiva, waarbij derhalve ook de betaalde goodwill in dit bedrag is opgenomen. Indien de reële waarde hoger is dan de kostprijs, wordt het positieve resultaat bij de deelneming verantwoord. Jaarlijks wordt het aandeel in het resultaat bij- of afgeboekt en worden dividenduitkeringen op de waardering in mindering gebracht. Indien de (gecumuleerde) verliezen van de joint venture en/of geassocieerde deelneming zouden leiden tot een negatieve boekwaarde, dan worden deze verliezen niet meer verwerkt, tenzij ZEH N.V. de verplichting heeft, of betalingen heeft gedaan, om deze verliezen aan te zuiveren.

Mutaties in overige deelnemingen worden geboekt in de niet-gerealiseerde resultaten tenzij sprake is van een duurzame waardevermindering, deze wordt direct ten laste van het resultaat geboekt. Indien onvoldoende informatie beschikbaar is vindt waardering plaats tegen kostprijs.

Niet-uitgekeerde resultaten van joint ventures en geassocieerde deelnemingen alsmede rechtstreekse vermogensvermeerderingen betreffende deelnemingen waarvan uitkering niet zonder beperking kan worden bewerkstelligd, worden toegevoegd aan de wettelijke reserve.

De waarderingsgrondslagen van joint ventures en deelnemingen worden indien nodig aangepast om een consistente toepassing van waarderingsgrondslagen binnen de ZEH-groep te realiseren.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Leningen u/g overige deelnemingen
Verstrekte leningen aan deelnemingen of aan externe partijen worden bij eerste waardering gewaardeerd tegen de reële waarde en vervolgens tegen de geamortiseerde kostprijs. Door de korte looptijd is de geamortiseerde kostprijs in de regel gelijk aan de nominale waarde van de lening. Waar nodig wordt een voorziening getroffen in verband met mogelijke oninbaarheid, die in mindering wordt gebracht op deze waarde.

Deposito's en effecten – aangehouden tot einde looptijd
Termijndeposito's en effecten, waarvan de intentie bestaat om deze aan te houden tot het einde van de looptijd, worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Vorderingen met een looptijd korter dan één jaar worden gerapporteerd onder de vorderingen.

Niet-beursgenoteerde aandelen
Wanneer niet-beursgenoteerde aandelen behoren tot de handelsportefeuille worden deze gewaardeerd op reële waarde waarbij waardeveranderingen direct in de winst-en-verliesrekening worden verwerkt.

Wanneer niet beursgenoteerde aandelen behoren tot de investeringen in eigen-vermogensinstrumenten worden deze gewaardeerd op reële waarde waarbij waardeveranderingen direct in de winst-en-verliesrekening worden verwerkt.

De gelden die worden uitgezet via een "Investment Management Agreement" (IMA) worden door de Investment Manager omgezet in obligaties en aandelen. Aangezien deze Investment Manager de vrijheid heeft om, binnen de afgesproken mandaten, te handelen (kopen en verkopen) worden deze aandelen en obligaties gezien als onderdeel van de handelsportefeuille en daarom gewaardeerd op reële waarde waarbij waardeveranderingen direct in de winst-en-verliesrekening worden verwerkt.

4.4 Voorraden

Voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, gebaseerd op basis van de FIFO-methode (first in first out) of tegen de netto opbrengstwaarde als deze lager is, onder aftrek van een voorziening voor incourantheid. De waardeverminderingen op voorraden worden ten laste van het resultaat geboekt en afzonderlijk vermeld.

4.5 Vorderingen

De handelsvorderingen worden bij eerste opname verwerkt tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen. Door de korte looptijd is de geamortiseerde kostprijs in de regel gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen.

4.6 Derivaten

Voor het onderdeel derivaten wordt verwezen naar onderdeel 5. 'Grondslagen voor de waardering van financiële instrumenten'.

4.7 Liquide middelen

Onder de liquide middelen worden niet alleen de geldmiddelen opgenomen maar ook kasequivalenten, die zonder materieel risico van waardeverandering in liquide middelen kunnen worden omgezet. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

4.8 Eigen vermogen

De marginale kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de uitgifte van gewone aandelen, na aftrek van eventuele belastingeffecten, worden in mindering gebracht op het eigen vermogen. Winstbelastingen over transactiekosten van eigen-vermogens-transacties worden verwerkt in overeenstemming met IAS 12.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Dividenden worden als uitkering uit het eigen vermogen opgenomen na goedkeuring door de aandeelhouders.

4.9 Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare feitelijke verplichtingen welke samenhangen met de bedrijfsactiviteiten. De voorzieningen worden opgenomen tegen de contante waarde van de te verwachten uitgaven minus de eventueel te verwachten eigen opbrengsten. De contante waarde wordt berekend met behulp van een disconteringsvoet vóór belasting waarin de actuele marktbeoordeling van de tijdswaarde van geld tot uitdrukking komt. De verwachte uitgaven binnen één jaar na balansdatum worden opgenomen onder de kortlopende verplichtingen.

4.10 Langlopende verplichtingen

De langlopende verplichtingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs met behulp van de effectieve rentemethode. De binnen één jaar vervallende aflossingsverplichtingen op langlopende verplichtingen worden opgenomen onder de kortlopende verplichtingen.

4.11 Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag, rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

5. Grondslagen voor de waardering van financiële instrumenten

5.1 Financiële instrumenten

ZEH maakt beperkt gebruik van financiële instrumenten om de marktrisico's die samenhangen met haar energieposities te beheersen en te optimaliseren. ZEH past de standaard IFRS 9 *Financiële instrumenten* toe. Op grond van deze standaard worden derivaten (afgeleide financiële instrumenten) gewaardeerd tegen reële waarde (fair value) en worden handelscontracten in de winst-en-verliesrekening verwerkt op basis van 'fair value through P&L' (verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening).

Definiëring
Een derivaat is een financieel instrument of ander contract dat binnen het toepassingsgebied van IFRS 9 valt en dat de drie volgende kenmerken bezit:

- de waarde verandert als gevolg van veranderingen in een bepaalde rentevoet, de prijs van een financieel instrument, de commodityprijs, de valutakoers, een index van prijzen of rentevoeten of andere variabele, mits, in geval van een niet-financiële variabele, de variabele niet specifiek voor een contractpartij geldt (soms 'de onderliggende waarde' genoemd);
- er is geen of slechts een geringe netto aanvangsinvestering benodigd in verhouding tot andere soorten contracten die op vergelijkbare wijze reageren op veranderingen in marktfactoren;
- de afwikkeling vindt in de toekomst plaats.

5.2 Derivaten

ZEH sluit contracten voor elektriciteit af voor het lopende kalenderjaar plus een jaar daarop volgend. ZEH beschouwt de markten voor deze producten als liquide voor deze periode: hiervoor zijn betrouwbare prijzen beschikbaar via brokers, beurzen en dataleveranciers. De reële waarde van commodity-contracten wordt bepaald via de DCF-methode op basis van deze prijzen; er wordt geen gebruik gemaakt van eigen waarderingsmodellen.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Rubricering en saldering
Derivaten worden onder de kortlopende, respectievelijk langlopende activa geclassificeerd indien de reële waarde positief is en onder de kortlopende, respectievelijk langlopende verplichtingen indien de reële waarde negatief is. Vorderingen en verplichtingen uit hoofde van derivaten voor verschillende transacties met dezelfde tegenpartij worden gesaldeerd indien er een contractueel of juridisch recht tot saldering bestaat en ZEH de desbetreffende kasstromen eveneens op gesaldeerde basis verrekent.

Verwerking reële waarde mutaties
Onder IFRS 9 worden energie commodity-contracten (elektriciteit) als derivaat aangemerkt. Onder IFRS 9 en IFRS 7, *Financiële instrumenten: informatieverschaffing*, worden alle derivaten vanaf eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde.

Als algemeen uitgangspunt geldt dat aanpassingen in de reële waarde van derivaten in het resultaat dienen te worden verwerkt. Uitzonderingen hierop zijn:
1. Own use behandeling: voor commodity-contracten voor eigen gebruik, productie en in- en verkoopcontracten die bestemd zijn voor fysieke levering aan eindgebruikers past ZEH accrual accounting toe, wat impliceert dat tussentijdse waardestijgingen niet in het resultaat worden verwerkt. Dergelijke transacties worden op het moment van effectuering tegen de dan geldende prijzen verwerkt als aan- of verkoop;
2. Derivaten die aangegaan zijn ten behoeve van afdekking van een own use contract. Hiervoor kan onder voorwaarden hedge-accounting worden toegepast;

Hedge-accounting
Hedge-accounting biedt de mogelijkheid om het effect van fair value mutaties op het resultaat te beperken, doordat bij hedge-accounting rekening wordt gehouden met tegengestelde effecten op het resultaat van fair value mutaties van de hedge-transacties en van de afgedekte posities; de fair value mutaties van derivaten worden in dit geval (via het overzicht van de niet-gerealiseerde resultaten) in het eigen vermogen verwerkt tot het moment dat de afgedekte positie/transactie wordt afgewikkeld.

ZEH maakt gebruik van derivaten om prijsrisico's die voortvloeien uit energie commodity-contracten af te dekken. ZEH past hiervoor cashflow hedging (kasstroomafdekking) toe, waarbij door middel van hedge-transacties het risico van schommelingen in (toekomstige) kasstromen die het resultaat kunnen beïnvloeden, worden afgedekt. De hedges zijn toewijsbaar aan een specifiek risico dat is gerelateerd aan een balanspost of een toekomstige transactie die hoogstwaarschijnlijk is.

Criteria voor toepassing van hedge-accounting
Voor het toepassen van hedge-accounting gelden strikte regels ten aanzien van noodzakelijke documentatie en effectiviteit-meting. Op een derivaat kan hedge-accounting worden toegepast indien het voldoet aan de volgende criteria:
1. bij het aangaan van de transactie dient het derivaat formeel als hedge te worden aangemerkt en moeten de hedge-relatie, de doelstellingen van de hedge en de risicomanagement strategie worden gedocumenteerd;
2. voor cashflow hedges geldt dat ingedekte verwachte toekomstige transacties hoogst waarschijnlijk dienen te zijn en dat voornoemde verwachte toekomstige transacties de onderneming blootstellen aan schommelingen in (toekomstige) kasstromen, die invloed op het resultaat kunnen hebben;
3. de effectiviteit van de hedge-transactie kan betrouwbaar worden vastgesteld;
4. de hedge-transactie is naar verwachting in hoge mate effectief;
5. de hedge-transactie wordt periodiek beoordeeld op effectiviteit.

Effectiviteitmeting van hedges en verwerking van mutaties
ZEH beoordeelt formeel, zowel bij het aangaan van de hedge-relatie als gedurende de looptijd daarvan, of de derivaten waarvan gebruik is gemaakt ten behoeve van hedge-transacties, effectief zijn voor het opvangen van veranderingen in de reële waarde of kasstromen van de afgedekte positie. Hiertoe beoordeelt en bepaalt

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

ZEH of veranderingen in de reële waarde of kasstromen van de afgedekte positie worden gecompenseerd door veranderingen in de reële waarde of kasstromen van het hedge-instrument.
Het effectieve deel van de wijzigingen in de reële waarde wordt (via het overzicht van de niet-gerealiseerde resultaten) in het eigen vermogen onder de hedge-reserves verwerkt.

Het ineffectieve deel van een hedge-relatie wordt bepaald door de mate waarin de veranderingen in de reële waarde van het derivaat verschillen van de veranderingen in de reële waarde van de afgedekte positie in een reële waarde hedge, of de mate waarin veranderingen in de reële waarde van het derivaat afwijken van de reële waardeverandering van de verwachte kasstroom in een kasstroom hedge. Ineffectieve hedges, het niet-effectieve gedeelte van een hedge en winsten en verliezen op componenten van een derivaat die bij de beoordeling van de effectiviteit van de hedge-transactie buiten beschouwing worden gelaten, worden direct in het resultaat verwerkt.

De cumulatieve bedragen die in het eigen vermogen zijn verwerkt, worden overgeheveld naar het resultaat in dezelfde periode waarin de afgedekte transactie in het resultaat wordt verwerkt.

ZEH beëindigt de hedge-accounting indien de hedge-relatie niet langer effectief is of indien niet langer verwacht wordt dat deze effectief zal blijven.

6. Grondslagen voor de resultaatbepaling

6.1 Netto omzet

Onder netto-omzet wordt verstaan de opbrengsten voortvloeiend uit prestatieverplichtingen aangaande het leveren van goederen en het verlenen van diensten onder aftrek van kortingen en de over de omzet geheven belastingen.
Opbrengsten worden verwerkt per afzonderlijk te onderscheiden prestatieverplichting. Een prestatieverplichting is een toezegging in een overeenkomst tot de levering van een te onderscheiden goed of dienst. Een toegezegd goed of toegezegde dienst is te onderscheiden als wordt voldaan aan de volgende criteria:

- de afnemer kan de voordelen van de goederen of diensten zelfstandig benutten, al dan niet gezamenlijk met middelen die de afnemer heeft of kan verkrijgen; en
- de toezegging om de goederen of diensten te leveren is te onderscheiden van de overige in de overeenkomst opgenomen toezeggingen

Voor de verantwoording van de omzet van elektriciteit wordt verondersteld dat de geproduceerde elektriciteit uit de eigen productiemiddelen (incl. gezamenlijke overeenkomsten), aan derden wordt verkocht en derhalve als omzet wordt verantwoord.

Inkoop- en verkoopwaarden van handelscontracten met betrekking tot elektriciteit die geen fysieke levering betreffen zijn gesaldeerd indien dit contractueel overeengekomen is.

6.2 Overige bedrijfsopbrengsten

De overige bedrijfsopbrengsten betreffen opbrengsten die voortkomen uit incidentele bedrijfsactiviteiten en bestaan onder andere uit exploitatiesubsidies en vergoeding voor geleverde goederen en diensten, anders dan de levering van elektriciteit.

Exploitatiesubsidies hebben betrekking op gesubsidieerde uitgaven en worden ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde uitgaven komen.
Exploitatiesubsidies worden verwerkt zodra er redelijke zekerheid is dat aan de gestelde subsidievoorwaarden wordt voldaan en de subsidie daadwerkelijk zal worden verkregen.
Exploitatiesubsidies worden gepresenteerd onder de ‘overige bedrijfsopbrengsten’.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

6.3 Netto bedrijfslasten

De netto bedrijfslasten worden bepaald op basis van verkregen prestaties en op basis van de hiervoor reeds gememoreerde grondslagen met betrekking tot waardering en afschrijving. De kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden verantwoord in het jaar waarin zij daadwerkelijk worden geëffectueerd; verliezen worden genomen in het jaar waarin zij voorzienbaar zijn.

6.3.1 Personeelsbeloningen

Korte-termijnpersoneelsbeloningen worden verwerkt als kosten wanneer de daarmee verband houdende dienst wordt verricht. Er wordt een verplichting verwerkt voor het bedrag dat naar verwachting zal worden betaald als er een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting bestaat om dit bedrag te betalen als gevolg van verrichte diensten door de werknemer en de verplichting betrouwbaar kan worden bepaald.

Ontslagvergoedingen worden verwerkt als last als het aanbod van die vergoeding niet langer kan worden ingetrokken of, indien dit eerder is, wanneer de lasten van de reorganisatie zijn verwerkt. Indien vergoedingen naar verwachting niet geheel binnen twaalf maanden na de verslagdatum worden afgewikkeld, worden zij contant gemaakt.

6.4 Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben volgens de effectieve rente methode. Kosten van externe financiering, gerelateerd aan de vervaardiging of verwerving van vaste activa (bouwrente) worden in voorkomende gevallen geactiveerd.

De reële waardeverandering van de uitzettingen (die op reële waarde gewaardeerd worden) worden verwerkt onder de financiële baten wanneer het een cumulatieve bate is gedurende het verslagjaar en onder de financiële lasten wanneer het een cumulatieve last is gedurende het verslagjaar.

7. Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode en op basis van de werkelijke balansmutaties. Onderscheid is aangebracht tussen de operationele, investerings- en financieringsactiviteiten. Het kortlopend deel van de langlopende verplichtingen is in de balans opgenomen als onderdeel van de overige (kortlopende) verplichtingen, de mutatie op het kortlopende deel van de langlopende verplichtingen is in het kasstroomoverzicht echter verantwoord onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Kasstromen, gerelateerd aan minderheidsdeelnemingen (uitkering van dividenden), financiële baten en lasten en winstbelastingen (belastingaanslagen) zijn gebaseerd op de werkelijke ontvangsten en betalingen.

ZEH gebruikt uitzettingen (deposito's, effecten, etc.) om de onderneming te financieren. Een tijdelijk overschot wordt uitgezet en een tijdelijk tekort wordt vanuit de uitzettingen aangevuld. Hierdoor passen de "investeringen" in uitzettingen naar hun aard beter in de financieringskasstroom dan in de investeringskasstroom en zijn daar dan ook gepresenteerd.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Toelichting op de geconsolideerde balans

1. Materiële vaste activa

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs-middelen	Activa in aanbouw	Lease activa
2024						
Boekwaarde per 1 januari 2024	**280.150**	**42.930**	**202.514**	**19.383**	**15.075**	**249**
Investeringen	38.087	2.397	32.960	6.035	(3.379)	73
Afschrijvingen	(38.268)	(6.223)	(27.593)	(4.382)	-	(71)
Desinvesteringen	(5)	-	-	-	-	(5)
Overige mutaties	25.723	26.213	-	(490)	-	-
Boekwaarde per 31 december 2024	**305.687**	**65.317**	**207.881**	**20.546**	**11.695**	**247**
Boekwaarde voor aftrek bijdragen	**305.687**	**65.317**	**207.881**	**20.546**	**11.695**	**247**
Cumulatieve afschrijvingen en impairments	825.619	146.483	569.539	109.484	-	113
AANSCHAFWAARDE PER 31 DECEMBER 2024	1.131.305	211.800	777.420	130.030	11.695	360
2025						
Boekwaarde per 1 januari 2025	**305.687**	**65.317**	**207.881**	**20.546**	**11.695**	**247**
Investeringen	20.953	1.099	12.396	1.900	5.558	-
Afschrijvingen	(40.634)	(5.350)	(31.017)	(4.197)	-	(70)
Desinvesteringen	(501)	(490)	-	-	-	(11)
Overige mutaties	(8.786)	(8.758)	-	-	-	(28)
Boekwaarde per 31 december 2025	**276.719**	**51.817**	**189.261**	**18.249**	**17.253**	**139**
Cumulatieve afschrijvingen en impairments	866.210	151.834	600.556	113.681	-	139
AANSCHAFWAARDE PER 31 DECEMBER 2025	1.142.929	203.651	789.817	131.930	17.253	278
Afschrijvingstermijnen in jaren		0 - 40	7 - 40	5 - 15	nvt	

De overige mutatie in gebouwen en terreinen in 2025 heeft betrekking op de verlaging van de amoveringsvoorziening van de kerncentrale (die ook geactiveerd is onder de gebouwen en terreinen) als gevolg van de in 2025 gestegen marktrente voor de lange termijn. In 2024 heeft de overige mutatie hier ook betrekking op alleen dan een verhoging als gevolg van de gedaalde rente in 2024.

De investeringen in machines en installaties (inclusief de mutaties in activa in aanbouw) hebben uitsluitend betrekking op vervangingsinvesteringen en maatregelen om de (nucleaire) veiligheid bij EPZ verder te verhogen.

2. Joint Ventures, geassocieerde deelnemingen en overige deelnemingen

In 2024 en 2025 bestaan de joint ventures uit BMC Moerdijk en NPG Willebroek en de overige deelnemingen uit Set Fund & Set Fund II. Per ultimo 2025 resteren onder de overige deelnemingen enkel nog de participaties die EPZ houdt in de simulator in Duitsland die in de toekomst ook afgewikkeld zullen worden.

Het resultaat betreft de resultaten die door de joint ventures en overige deelnemingen zijn gerealiseerd.

2.1 Joint Ventures en overige deelnemingen

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Joint Ventures	Overige deelnemingen
Boekwaarde per 1 januari 2024	**20.842**	**15.121**	**5.720**
Investeringen/Verkopen	61	-	61
Ontvangen dividenden/ontvangsten	(150)	(150)	-
Resultaat	(10.757)	(6.722)	(4.035)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2024	9.996	8.250	1.746
Openingsbalans per 1 januari 2025	**9.996**	**8.250**	**1.746**
Investeringen/Verkopen	(52)	-	(52)
Ontvangen dividenden/ontvangsten	(282)	(200)	(82)
Resultaat	(2.853)	(1.249)	(1.604)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2025	6.809	6.801	8

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

De joint ventures hebben met name betrekking op de deelneming in BMC Moerdijk. In de overige deelnemingen waren voornamelijk de Set Funds opgenomen maar deze zijn in 2025 beide afgewikkeld met een boekverlies van EUR 1,6 mln. Het negatieve resultaat bij de Joint Ventures bestaat voor EUR -/- 1,4 mln. negatief uit BMC Moerdijk. Op de deelneming BMC is in 2025 een afwaardering gedaan omdat de verwachting is dat de boekwaarde (voor afwaardering) door verkoop van de deelneming of bij continuering, niet volledig gerealiseerd zal kunnen worden. Deze afwaardering is op het regel resultaat opgenomen.

2.2 Overige deelnemingen

Alle participaties die gerapporteerd worden onder de overige deelnemingen zijn opgenomen in het overzicht van niet-geconsolideerde deelnemingen.

In het licht van het Borssele convenant is in 2007 het Sustainable Energy Technology Fund opgericht (SET Fund C.V.), waarin de toenmalige energiebedrijven DELTA (via DELTA Investerings Maatschappij B.V. als stille vennoot; huidig ZEH resp. ZEH Investerings Maatschappij B.V.) en Essent (huidig onderdeel van RWE) beiden voor 50% participeerden.
Gelet op de statuten van dit fonds en de gewijzigde aandelenverhouding in N.V. EPZ is per 23 december 2011 een nieuw fonds, SET Fund II C.V., opgericht. In SET Fund II C.V. participeerde ZEH bij aanvang voor 69,65% en Essent (RWE) voor 29,85% in het initieel kapitaal van EUR 10 mln.

In 2025 zijn beide participaties afgewikkeld. Onderdeel hiervan was dat ZEH N.V. van één participatie van Set Fund rechtstreeks aandeelhouder is geworden. Het betreft een zeer beperkt aandeel in General Fusion, een Canadees bedrijf dat zich bezighoudt met kernfusie. ZEH N.V. houdt hierin 253.523 aandelen, wat per 31 december 2025 overeenkomt met een belang van 0,1%. Omdat Set Fund dit aandelenbelang al volledig had afgewaardeerd, voordat het werd overgedragen naar ZEH N.V., heeft dit belang ook bij ZEH N.V. geen boekwaarde. Dit komt ook overeen met de verwachte toekomstige geldstromen die ZEH hieruit verwacht, namelijk geen.

Gezien de beperkte zeggenschap werden beide ondernemingen gekwalificeerd als ‘financiële instrumenten’ en gewaardeerd tegen reële waarde. De participatie van ZEH (via ZEH Investerings Maatschappij B.V. als stille vennoot) in SET Fund C.V. bedroeg ultimo 2024 23,21% met een boekwaarde van EUR 1,2 mln. Voor SET Fund II C.V. was dit ultimo 2024 14,14% met een boekwaarde van EUR 0,6 mln.

2.3 Transacties met verbonden partijen

Hieronder zijn de transacties met verbonden partijen opgenomen voor zover de waarde van de verbonden partij materieel is in de ZEH jaarcijfers. De transacties zijn marktconform.

Ten behoeve van de vorderingen op verbonden partijen zijn geen voorzieningen voor oninbaarheid opgenomen omdat hiertoe geen noodzaak bestaat. De aandeelhouders van ZEH (provincies en gemeentes) zijn weliswaar verbonden partijen maar er vinden geen significante transacties plaats tussen ZEH en haar aandeelhouders (behoudens dividenduitkeringen). De vergoedingen aan Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen zijn toegelicht onder de personeelskosten respectievelijk de overige bedrijfskosten.

(Bedragen x EUR 1.000)		Verkochte goederen		Ingekochte goederen		Debiteuren	
	% Deelneming	2025	2024	2025	2024	31-12-2025	31-12-2024
BMC Moerdijk B.V.	50,00%	-	-	-	-	-	-
TOTAAL		-	-	-	-	-	-

(Bedragen x EUR 1.000)		Crediteuren		Verstrekte leningen		Rentebaten	
	% Deelneming	31-12-2025	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2024	2025	2024
BMC Moerdijk B.V.	50,00%	-	-	2.572	2.422	172	172
TOTAAL		-	-	2.572	2.422	172	172

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

3. Overige financiële vaste activa

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Leningen u/g deelnemingen	Uitgestelde belasting vorderingen	Overige financiële vaste activa
BOEKWAARDE PER 1 JANUARI 2024 (LANGLOPEND)	**490.430**	**2.540**	**21.118**	**466.772**
Terugboeking kortlopend gedeelte	1.215.675	-	-	1.215.675
Nieuwe vorderingen	646.492	-	-	646.492
Resultaat	44.335	-	-	44.335
Ontvangen aflossingen	(982.021)	-	-	(982.021)
Overige mutaties	(127)	-	(127)	-
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2024	**1.414.784**	**2.540**	**20.991**	**1.391.253**
Kortlopend gedeelte	(1.008.816)	-	-	(1.008.816)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2024	**405.968**	**2.540**	**20.991**	**382.437**
OPENINGSBALANS PER 1 JANUARI 2025 (LANGLOPEND)	**405.968**	**2.540**	**20.991**	**382.437**
Terugboeking kortlopend gedeelte	1.008.816	-	-	1.008.816
Nieuwe vorderingen	475.892	150	-	475.742
Resultaat	31.516	-	-	31.516
Ontvangen aflossingen	(548.125)	(47)	-	(548.078)
Overige mutaties	(10.005)	-	(10.005)	-
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2025	**1.364.061**	**2.642**	**10.986**	**1.350.433**
Kortlopend gedeelte	(948.262)	-	-	(948.262)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2025 (LANGLOPEND)	**415.799**	**2.642**	**10.986**	**402.171**

3.1 Leningen u/g deelnemingen

De leningen u/g deelnemingen betreft een tweetal achtergestelde leningen.

De gewogen gemiddelde rentevoet bedraagt in 2025 7,0% (2024: 6,9%).

3.2 Uitgestelde belastingvorderingen

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Materiële vaste activa	(4.830)	(8.075)
Voorzieningen	15.672	28.643
Verrekenbare verliezen	144	-
Hedgereserve ingevolge IFRS9 / derivaten	-	423
TOTAAL	**10.986**	**20.991**

De uitgestelde belastingvorderingen hebben betrekking op waarderingsverschillen tussen de commerciële en fiscale balans. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden zoveel mogelijk gesaldeerd voor zover ze betrekking hebben op dezelfde belastingplichtige entiteit of fiscale eenheid.

Een verdere toelichting op de uitgestelde belastingvorderingen is opgenomen bij de uitgestelde belastingverplichtingen, verderop in de jaarrekening.

3.3 Overige financiële vaste activa

De overige financiële vaste activa bestaan ultimo 2025 voornamelijk uit uitzettingen.

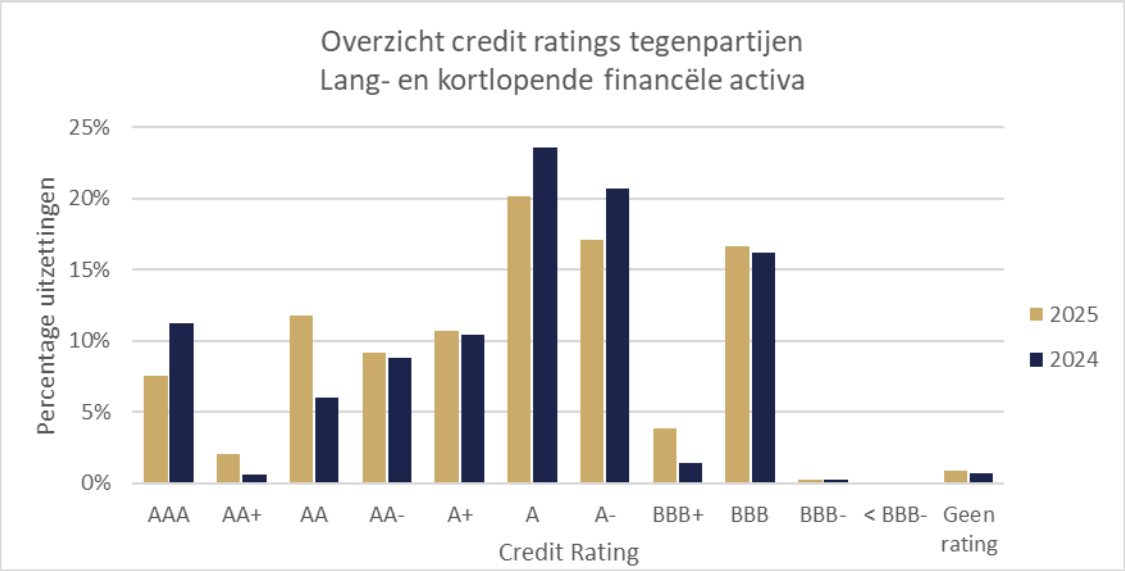
Sinds de invoering van IFRS 9 per 1 januari 2018 dient bij de initiële verwerking van vorderingen al rekening te worden gehouden met verwachte kredietverliezen. Om de hoogte van deze ‘expected loss’ in te schatten heeft ZEH aansluiting gezocht naar de externe rating van de tegenpartijen. Hierbij heeft ZEH gekozen om de volgende percentages te hanteren bij de volgende ratings:

Externe credit rating	**Percentage ‘Expected loss’**
> A-	0,1%
BBB+	0,2%
BBB of BBB-	0,5%
< BBB- of geen rating	1%

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Er is door ZEH gekozen voor relatief lage percentages, omdat deze uitzettingen een relatief kortlopend karakter hebben.

De procentuele verdeling van alle uitzettingen (zowel langlopend als kortlopend) over de verschillende credit ratings is onderstaand schematisch weergegeven.

Overzicht credit rating tegenpartijen uitzettingen en gestelde zekerheden in % van het bedrag

Deposito's en effecten
Door de verkoop van bedrijfsonderdelen heeft ZEH een significante hoeveelheid liquide middelen tot haar beschikking gekregen. Deze middelen worden uitgezet en belegd conform het treasurystatuut. Deze uitzettingen en beleggingen bestaan vooral uit bancaire termijndeposito's, obligaties en effecten en vertegenwoordigen ultimo 2025 een waarde van EUR 1.090,4 mln. (2024 EUR 1.127,0 mln.) Van dit saldo heeft EUR 55,3 mln. (2024 EUR 83,7 mln.) een looptijd langer dan 1 jaar.

Daarnaast zijn onder de financiële vaste activa de beleggingen via de Stichting Beheer Ontmantelingsgelden Kerncentrale Borssele verantwoord die de financiële zekerheid biedt die de Kernenergiewet vereist omtrent het aanwezig zijn van voldoende financiële middelen voor ontmanteling van de kerncentrale (en afwikkeling van overige verplichtingen) na de verwachte sluitingsdatum. Doordat de gelden aan een aparte stichting toebehoren, wordt het risico afgedekt dat bij een faillissement van de vergunninghouder de beschikbare gelden in de boedel vallen. Ultimo 2025 bedroegen de gelden in de stichting voor het 70% deel van ZEH EUR 340,0 mln. (2024 EUR 293,1 mln.).

4. Derivaten en risicomanagement

ZEH handelt, hetzij beperkt, in energie commodity-contracten voor met name het lopende kalenderjaar plus het daaropvolgende jaar. ZEH beschouwt de markten voor deze producten als voldoende liquide voor deze periode. Prijzen zijn beschikbaar via brokers, beurzen en dataleveranciers. De reële waarde van commodity-contracten wordt bepaald op basis van deze gepubliceerde prijzen; er wordt geen gebruik gemaakt van eigen waarderingsmodellen.
In dit hoofdstuk worden de volgende onderdelen behandeld:

4.1 Derivaten
4.1.1 Samenhang derivaten in de jaarrekening
4.1.2 Derivatenpositie

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

4.1.3 Verloop van de hedge-reserve
4.1.4 Hiërarchie van financiële instrumenten

4.2 Risicomanagement
4.2.1 Risicobeheer
4.2.2 Marktrisico's
4.2.3 Liquiditeitsrisico
4.2.4 Kredietrisico's

4.1 Derivaten

4.1.1 Samenhang derivaten in de jaarrekening 2025

(Bedragen x EUR 1.000)	Stand derivaten				Mutatie derivaten	
	Activa 2025	Activa 2024	Passiva 2025	Passiva 2024	Mutatie 2025 activa	Mutatie 2025 passiva
Derivaten op de balans						
Vaste activa	705	-			705	
Vlottende activa	1.901	-			1.901	
	2.606	**-**			**2.606**	
Kortlopende verplichting			-	1.783		(1.783)
			-	**1.783**		**(1.783)**
Overige balansposities gerelateerd aan derivaten						
Hedge-reserve (zie 4.1.2)			1.933	(1.323)		3.256
Uitgestelde belasting (zie 4.1.2)		-	672	(460)	-	1.132
Subtotaal	**-**	**-**	**2.606**	**(1.783)**	**-**	**4.388**
Gecumuleerde ineffectiviteit (Mark-to-Market)				-		-
	-	**-**	**2.606**	**(1.783)**	**-**	**4.388**
Totaal	**2.606**	**-**	**2.606**	**-**	**2.606**	**2.605**

Van de waardemutaties is een bedrag van EUR 3,3 mln. positief (2024: EUR 4,7 mln. negatief) verwerkt via de hedge-reserve. De marktwaarde van de derivatenportefeuille is boven de contractwaarde komen te liggen.

4.1.2 Verloop van de hedge-reserve

De veranderingen in de reële waarde na belastingen van de derivaten vormen onderdeel van de hedge-reserve; dit is een niet vrij uitkeerbare reserve. De hedge-reserve vertoonde het volgende verloop over de afgelopen twee jaar.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Verloop Hedge-reserves

(Bedragen x EUR 1.000)	Commodity contracten	
	Elektriciteit	Totaal
2024		
Hedge-reserve 1-1-2024 bruto	**4.601**	**4.601**
Mutaties 2024		
Opgenomen in Eigen Vermogen	(1.783)	(1.783)
Vrijval naar resultaat	(4.601)	(4.601)
Totaal mutaties 2024	**(6.384)**	**(6.384)**
Hedge-reserve 31-12-2024 bruto	**(1.783)**	**(1.783)**
Uitgestelde belasting	460	460
Hedge-reserve 31-12-2024	**(1.323)**	**(1.323)**
2025		
Hedge-reserve 1-1-2025 bruto	**(1.783)**	**(1.783)**
Mutaties 2025		
Opgenomen in Eigen Vermogen	2.606	2.606
Vrijval naar resultaat	1.783	1.783
Totaal mutaties 2025	**4.389**	**4.389**
Hedge-reserve 31-12-2025 bruto	**2.606**	**2.606**
Uitgestelde belasting	(672)	(672)
Hedge-reserve 31-12-2025	**1.934**	**1.934**

De opbouw van de (bruto) hedge-reserve ultimo 2025 kan als volgt worden toegewezen aan de komende jaren:

Stand Hedge-reserve commodities bruto

(Bedragen x EUR 1.000)

	Commodities	
	Elektriciteit	Totaal
2026	1.901	**1.901**
2027	705	**705**
Totaal	**2.606**	**2.606**

De onttrekking van de hedge-reserve aan het resultaat, voor wat betreft de stand per 1 januari 2025, is in 2025 ten laste gekomen van de operationele bruto marge. De toevoeging in 2025 komt in 2026 en 2027 ten gunste aan de operationele bruto marge.

Er is in het afgelopen jaar geen sprake geweest van hedge-relaties die gediscontinueerd zijn in verband met het niet doorgaan van een verwachte transactie.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

De commodityderivaten laten per 31 december 2025 een vordering zien. Dit is het gevolg van gedaalde elektriciteitsprijzen gedurende 2025.

De hedge-reserve in verband met commodityderivaten draagt per 31 december 2025 positief bij aan het eigen vermogen.

4.1.3 Hiërarchie van financiële instrumenten

De financiële instrumenten betreffen uitsluitend terugkerende waarderingen, gewaardeerd tegen reële waarde, en zijn geclassificeerd volgens onderstaande hiërarchie zoals vereist door IFRS 13, *Waardering tegen reële waarde*:

Niveau 1: Inputs van niveau 1 zijn op actieve markten genoteerde prijzen (niet gecorrigeerd) voor identieke activa of verplichtingen, waartoe de entiteit toegang heeft op de waarderingsdatum.

Niveau 2: Inputs van niveau 2 zijn andere inputs dan in niveau 1 opgenomen genoteerde prijzen die direct of indirect voor het actief of de verplichting waarneembaar zijn.
Inputs op niveau 2 omvatten:

a) Op actieve markten genoteerde prijzen voor soortgelijke activa of verplichtingen;
b) Op niet-actieve markten genoteerde prijzen voor identieke of soortgelijke activa of verplichtingen;
c) Andere inputs dan genoteerde prijzen die voor het actief of de verplichting waarneembaar zijn, bijvoorbeeld:
   i) rentevoeten en rentecurves die regelmatig worden gepubliceerd
   ii) impliciete volatiliteiten en
   iii) creditspreads (renteverschillen);
d) Door de markt onderbouwde inputs.

Niveau 3: Inputs van niveau 3 zijn niet-waarneembare inputs voor het actief of de verplichting.

Activa en Passiva gewaardeerd tegen reële waarde

(Bedragen x EUR 1.000)							reële waarde hiërarchie	
	Totaal 31 december		Niveau 1		Niveau 2		Niveau 3	
	2025	2024	2025	2024	2025	2024	2025	2024
Activa								
Derivaten	1.901	-	-	-	1.901	-	-	-
Gedeelte van Overige deelnemingen en overige financiële vaste activa	1.460.984	1.244.063	1.460.984	1.242.325	-	-	-	1.739
Totaal activa	**1.462.885**	**1.244.063**	**1.460.984**	**1.242.325**	**1.901**	**-**	**-**	**1.739**
Passiva								
Derivaten	-	1.783	-	-	-	1.783	-	-
Totaal passiva	**-**	**1.783**	**-**	**-**	**-**	**1.783**	**-**	**-**

De mutatie in 2025 van 'Gedeelte van Overige deelnemingen en overige financiële vaste activa' bedraagt EUR 216,9 mln. positief. Dit bestaat voor EUR 27,0 mln. uit investeringen/nieuwe vorderingen, voor -/- EUR 33,6 mln. uit desinvesteringen, voor EUR 23,3 mln. uit positief resultaat en voor EUR 200,2 mln. uit mutaties in MMF's en IMA's.

Tot de overige deelnemingen behoorden de participaties in SET Fund C.V. en SET Fund II C.V. (zie ook toelichting 2.3).
Onder de overige financiële vaste activa zijn opgenomen de beleggingen uitgezet via de Stichting Beheer Ontmantelingsgelden Kerncentrale Borssele (zie ook toelichting 3.3) en beleggingen vanuit ZEH in hetzelfde fonds waarin EPZ, via de Stichting Beheer Ontmantelingsgelden Kerncentrale Borssele, gelden heeft belegd. Tot slot zijn in deze overige financiële (vaste) activa ook de MMF's (Money Market Funds) en IMA's

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

(Investeringsmandaten) opgenomen omdat deze ook op reële waarde worden gewaardeerd. Deze MMF's en IMA's dienen echter alleen om (tijdelijk) overtollige liquiditeiten beter te laten renderen. Om deze reden noemen we hier alleen de mutatie van EUR 200,2 mln. zonder onderscheid te maken in investeringen, desinvesteringen en (positief) resultaat.

De reële waarden zijn gebaseerd op:
- waardering in overeenstemming met International Private Equity and Venture Capital (IPEV) Guidelines uitgegeven door IPEV en goedgekeurd door Invest Europe (voorheen; the European Private Equity and Venture Capital Association (EVCA));
- speciaal opgerichte vermogensfondsen met een eigen marktwaarde per participatie.

4.2 Risicomanagement

4.2.1 Risicobeheer

ZEH handelt beperkt op de (inter)nationale elektriciteitsmarkten. De prijzen op deze markten bewegen sterk. Door gebruik te maken van financiële instrumenten tracht ZEH commodity marktrisico's te managen en te verminderen.

Hierna wordt een toelichting gegeven op verschillende soorten risico's en de wijze waarop ZEH daarmee omgaat.

4.2.2 Marktrisico's

4.2.2.1 Commodity prijsrisico's

ZEH staat met haar 70% aandeel in de productie uit de kerncentrale bloot aan de marktprijs voor elektriciteit. Aangezien de kostprijs van de kerncentrale relatief vast is maar de marktprijzen voor elektriciteit volatiel zijn, kan het resultaat hieruit van jaar op jaar flink verschillen.

In het verleden (tot en met 2021) werd de verwachte productie grotendeels vooruit verkocht. Omdat hier kosten aan verbonden zijn, het risico's op margin calls met zich mee kan brengen en het risico bestaat dat bij onverwachte uitval en gestegen prijzen de elektriciteit duurder teruggekocht moet worden is ZEH hierin terughoudend geworden.

Een risico voor ZEH op termijn is een mogelijk ongunstige ontwikkeling van de elektriciteitsprijzen. Zo'n daling zou een direct drukkend effect hebben op de resultaten van de productie-eenheden. Dit effect wordt gevoeld bij afnamecontracten waarin geen correlatie bestaat tussen de marktprijs van elektriciteit en de brandstofprijs, zoals bij nucleair opgewekte elektriciteit en elektriciteit uit kippenmest (betreft deelnemingsresultaat). De verkoopopbrengsten dalen hier, terwijl de kostprijs nagenoeg stabiel is. Iedere daling van de verkoopprijs, komt direct tot uitdrukking in het resultaat, voor zover de output niet gehedged is.

Om het risico op toekomstige prijsdalingen van elektriciteit toch gedeeltelijk te mitigeren probeert ZEH toch een deel van de verwachte productie vooruit te verkopen onder de voorwaarde dat één of meer van de genoemde nadelen hieraan (kosten; margin calls; uitvalsrisico) vermeden kan worden.

4.2.2.3 Cashflow hedges

ZEH gebruikt financiële instrumenten om fluctuaties in verwachte cashflows te beperken. Om de gevolgen van toekomstige veranderingen in marktprijzen te beheersen, maakt ZEH gebruik van derivaten zoals termijncontracten. De hedging instrumenten zijn derivaten in de door ZEH verhandelde commodity (elektriciteit) welke afgesloten worden om het cashflow- en prijsrisico te beperken. Hedge-accounting wordt toegepast om de totale waardemutatie van deze derivaten in de winst-en-verliesrekening te dempen.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Waar toegestaan neemt ZEH deze financiële instrumenten en fysieke aankoop- en verkoopcontracten boekhoudkundig op in een cashflow hedge-relatie onder IFRS 9. Hierbij is het item dat is gehedged de toekomstige aankooptransactie (centrales).

Cash flow hedges elektriciteit

(Bedragen x EUR 1.000)	Cashflow hedges			
2024	**2025**	**2026**	**2027 en later**	**Totaal**
Elektriciteit forwards	(1.783)	0	0	(1.783)
Totaal	**(1.783)**	**0**	**0**	**(1.783)**

(Bedragen x EUR 1.000)	Cashflow hedges			
2025	**2026**	**2027**	**2028 en later**	**Totaal**
Elektriciteit forwards	1.901	705	0	2.606
Totaal	**1.901**	**705**	**0**	**2.606**

In de hedge-reserve is de waardeontwikkeling van onderliggende derivaten opgenomen in de periode dat deze opgenomen zijn in een effectieve hedge-relatie. De in het overzicht 'cash flow hedges' weergegeven derivaten betreffen de derivaten die per balansdatum opgenomen zijn in een hedge-relatie.

Een mismatch kan ontstaan doordat:
- in het overzicht 'cash flow hedges' ook het ineffectieve deel van de hedge-instrumenten is opgenomen;
- de waardeontwikkeling in de hedge-instrumenten tot het aangaan van een hedge relatie ook is opgenomen in het overzicht 'cashflow hedges';
- in de hedge-reserve de waardeontwikkeling is opgenomen van de hedge-instrumenten welke in het verleden waren opgenomen in een hedge-relatie, doch per einde boekjaar niet daarin zijn opgenomen.

De in de hedge-reserve gerapporteerde waarden houden rekening met de toewijzingsdatum van een instrument in een hedge-relatie; deze kan afwijken van de handelsdatum.
Daarnaast wordt in de hedge-reserve alleen het effectieve gedeelte van de totale in de hedge toegewezen reële waarde van de hedge instrumenten meegenomen.

4.2.2.5 Renterisico's

Het risicobeleid van ZEH met betrekking tot renterisico's is er op gericht om de invloed van renteschommelingen op de kasstroom te beperken. Omdat ZEH geen rentedragende schulden heeft bestaan de renterisico's op de kasstroom uit de rentes die worden gerealiseerd op de uitgezette gelden. Voor het afdekken van de risico's maakt ZEH geen gebruik van derivaten, maar zet ZEH de gelden met wisselende looptijden in wisselende producten uit waardoor de rentecurve wordt gevolgd.

4.2.3 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat ZEH onvoldoende financiële middelen ter beschikking heeft om aan haar korte termijn verplichtingen te voldoen. Gezien de hoeveelheid middelen die onder andere gegenereerd is door de verkoop van bedrijfsonderdelen, is dit risico op dit moment niet aanwezig. Op langere termijn zou een liquiditeitsrisico kunnen gaan spelen als de marktprijzen, tegen de verwachtingen in, sterk zullen verslechteren.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Het beleid van ZEH op het gebied van kapitaalbeheer is er op gericht om het beheer van de liquide middelen zo veel mogelijk te centraliseren in de holdingmaatschappij ZEH N.V. Op basis van het ondernemingsplan wordt jaarlijks het financieringsplan opgesteld dat richting geeft aan de activiteiten van de afdeling Treasury. Een onderdeel hiervan is de wijze waarop overtollige middelen worden uitgezet (conform het daarvoor vastgestelde beleid) met inachtneming van buffers voor operationele activiteiten. Er vindt continue monitoring op de ontwikkeling van de kasstromen plaats.

N.V. EPZ beheerst haar eigen liquiditeitsrisico. EPZ heeft geen kredietlijnen aangetrokken, omdat de eigen kaspositie voldoende is.

Om inzicht te verschaffen in het liquiditeitsrisico zijn in de volgende tabel de contractuele looptijden weergegeven van de financiële verplichtingen.

Contractuele looptijd van financiële verplichtingen ultimo 2025

(Bedragen x EUR 1.000)	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Crediteuren	8.788	-	-	8.788
Derivaten	-	-	-	-
Voorzieningen	17.828	43.868	465.984	527.680
Overige	37.541	-	41.284	78.825
Totaal	**64.157**	**43.868**	**507.268**	**615.293**

Contractuele looptijd van financiële verplichtingen ultimo 2024

(Bedragen x EUR 1.000)	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Crediteuren	3.706	-	-	3.706
Derivaten	1.783	-	-	1.783
Voorzieningen	18.690	82.718	408.968	510.376
Overige	36.523	-	39.278	75.801
Totaal	**60.703**	**82.718**	**448.246**	**591.667**

De contractuele looptijd van de financiële verplichtingen geeft de te verwachten uitgaande kasstromen weer met betrekking tot de op de balansdatum uitstaande schulden.

De post voorzieningen is onder de contractuele verplichtingen meegenomen aangezien hier ook deels contracten onder liggen. Vanwege het karakter van de verplichting en de omvang hiervan zijn de voorzieningen in dit overzicht opgenomen.

4.2.4 Kredietrisico's

Kredietrisico's spelen voor ZEH voornamelijk bij het uitzetten van gelden. Om dit risico te beheersen zijn in het treasurystatuut richtlijnen opgenomen waar de uitzettingen aan moeten voldoen. Deze richtlijnen gaan over de (minimale) creditrating waaraan een tegenpartij moet voldoen, het maximale bedrag dat per tegenpartij kan worden uitgezet en de geografische spreiding waarbinnen uitzettingen plaats moeten vinden.

Daarnaast spelen kredietrisico's ook in beperkte mate bij de handelstransacties van elektriciteit. Hierbij beperkt ZEH de risico's door de open positie zo klein mogelijk te houden, bijvoorbeeld door dagelijks open posities af te wikkelen.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

5. Voorraden

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Grondstoffen	69.207	43.348
Hulpmateriaal	4.934	4.854
Totaal	**74.142**	**48.202**
Voorziening incourante voorraden	(1.383)	(1.385)
TOTAAL VOORRADEN	**72.758**	**46.817**

Van de voorraad grondstoffen per 31 december 2025 heeft een bedrag van EUR 33,4 mln. betrekking op vooruitbetalingen op splijtstofelementen (2024: EUR 13,4 mln.). De voorziening voor incourante voorraden ziet toe op splijtdelen voor de kerncentrale en wordt bepaald op basis van verwachte inzetbaarheid en de marktwaarde.

6. Vorderingen

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Handelsdebiteuren	3.546	2.851
Nog te factureren bedragen	2.296	5.895
Belastingen	6.267	9.521
Deposito's en effecten	948.262	1.008.550
Overige en overlopende activa	17.101	19.719
TOTAAL VORDERINGEN (EXCLUSIEF DERIVATEN)	**977.472**	**1.046.536**

Door de verkoop van bedrijfsonderdelen heeft ZEH een significante hoeveelheid liquide middelen tot haar beschikking gekregen. Deze middelen worden uitgezet en belegd conform het treasurystatuut. Deze uitzettingen en beleggingen bestaan vooral uit bancaire termijndeposito's, obligaties en effecten en vertegenwoordigen ultimo 2025 een waarde van EUR 1.090,4 (2024 EUR 1.127,0 mln.). Van dit saldo heeft EUR 948,3 mln. (2024 EUR 1008,8) mln. een looptijd korter dan 1 jaar. Tot slot is EUR 86,8 mln. van het genoemde saldo opgenomen onder de liquide middelen.

MUTATIES UITZETTINGEN, GESTELDE ZEKERHEDEN EN VORDERINGEN IN VERBAND MET HANDELSPOSITIES

(Bedragen x EUR 1.000)	2025	2024
Stand per 1 januari	**1.008.550**	**1.226.721**
Mutatie uitzettingen	(60.554)	(218.999)
Mutatie verwacht kredietverlies IFRS 9	266	828
Stand per 31 december	**948.262**	**1.008.550**
Verdeeld in:		
Deposito's en effecten	948.262	1.008.550
TOTAAL	**948.262**	**1.008.550**

OUDERDOMSANALYSE HANDELSDEBITEUREN

(Bedragen x EUR 1.000)

Ouderdom (dagen)	31-12-2025	31-12-2024
Nog te factureren	2.296	5.895
< 30	3.546	2.851
31-60	-	-
61-90	-	-
91-120	-	-
> 120	-	-
OPERATIONELE DEBITEUREN (BRUTO)	**5.842**	**8.746**
Voorziening voor dubieuze debiteuren	-	-
OPERATIONELE DEBITEUREN (NETTO)	**5.842**	**8.746**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

7. Liquide Middelen

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Banktegoeden	44.057	50.249
Geldmarktfondsen	117.413	62.662
Totaal Liquide Middelen	**161.470**	**112.912**

Onder de liquide middelen zijn de geldmiddelen opgenomen en ook kasequivalenten die zonder materieel risico van waardeverandering in liquide middelen kunnen worden omgezet.

De groep heeft een deel van haar liquide middelen ondergebracht in Geldmarktfondsen ofwel Money Market Funds (MMF's). Deze MMF's zijn zeer liquide en kennen een hoge credit rating. Het tegoed is direct opeisbaar en de marktwaarde is bekend. Wijzigingen in de reële waarde zijn niet significant dus op het moment van investering is het bedrag dat kan worden opgenomen bekend.

Groepsvermogen

Voor een nadere toelichting op het groepsvermogen wordt verwezen naar de toelichting op het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening.

8. Voorzieningen

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Personeels kosten	Amovering	Overig
BOEKWAARDE PER 1 JANUARI 2024	**438.376**	**1.456**	**333.933**	**102.986**
Terugboeking kortlopend gedeelte van voorzieningen	15.983	2.015	960	13.009
Dotaties	19.777	958	(37)	18.856
Rentedotaties	16.562	-	12.857	3.704
Vrijval	(105)	(105)	-	-
Onttrekkingen	(6.063)	(1.860)	(388)	(3.814)
Overige mutaties	25.723	-	25.723	-
Boekwaarde per 31 december 2024	**510.252**	**2.464**	**373.048**	**134.740**
Kortlopend gedeelte van voorzieningen	(18.566)	(1.324)	(708)	(16.535)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2024 (LANGLOPEND)	**491.686**	**1.140**	**372.340**	**118.206**
Terugboeking kortlopend gedeelte van voorzieningen	18.690	1.324	832	16.535
Dotaties	23.444	491	395	22.558
Rentedotaties	19.097	-	14.896	4.201
Vrijval	(44)	(44)	-	-
Onttrekkingen	(16.434)	(1.210)	(145)	(15.078)
Overige mutaties	(8.758)	-	(8.758)	-
Boekwaarde per 31 december 2025	**527.680**	**1.700**	**379.560**	**146.420**
Kortlopend gedeelte van voorzieningen	(17.828)	(771)	(1.595)	(15.462)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2025 (LANGLOPEND)	**509.852**	**929**	**377.965**	**130.958**

De overige mutatie in de amoveringsvoorziening in 2024 heeft betrekking op de verhoging van de amoveringsvoorziening van de kerncentrale (die ook geactiveerd is onder de gebouwen en terreinen) als gevolg van de gedaalde marktrente in 2024. In 2025 is het tegengestelde aan de hand (gestegen marktrente dus verlaging van de amoveringsvoorziening) hetzij met een beperktere impact.

De vrijval van de voorzieningen die binnen een jaar is gepland ad EUR 17,8 mln. (2024: EUR 18,6 mln.) is opgenomen onder de kortlopende verplichtingen.

Gehanteerde inflatieverwachting

Ten behoeve van de bepaling van de hoogte van de voorzieningen is uitgegaan van een verwachte inflatie van 2,3% per jaar tot en met 2029 en 2,0% per jaar vanaf 2030. Het beleid van de ECB is ook gericht op een inflatie van rond of net iets onder de 2% per jaar.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Gehanteerde discontovoeten

Bij de beschrijving van de voorzieningen is per categorie voorziening de gehanteerde discontovoet weergegeven. De bepaling van deze discontovoeten geschiedt op basis van IAS 37, die met betrekking tot waardering van contant gemaakte voorzieningen stelt dat de disconteringsvoet moet worden bepaald vóór belastingen en rekening moet houden met de huidige marktbeoordelingen voor de tijdswaarde van geld en de risico's die inherent zijn aan de verplichting.
De disconteringsvoet mag daarbij geen rekening houden met risico's waarmee al rekening is gehouden in de schatting van toekomstige kasstromen.

Voor de bepaling van de discontovoet wordt uitgegaan van de marktrentes (gebaseerd op verschillende bronnen), inclusief een eventuele opslag die afhankelijk is van de aard en duur van de voorziening en de daarbij behorende kasstromen, alsmede de omvang en het profiel hiervan.

De disconteringsvoet voor de berekening van voorzieningen met een looptijd van meer dan 8 jaar bedraagt 4,0% (2024: 3,7%) en voor de voorzieningen die nog een korte (tot 8 jaar) looptijd hebben wordt gerekend met 3,0% (2024: 3,0%).

Hieronder volgt een toelichting op de voorzieningen voor zover deze meer dan EUR 5 mln. bedragen:

Onrendabele contracten

Voor de tollingcontracten met proportioneel geconsolideerde groepsmaatschappijen (gezamenlijke bedrijfsactiviteiten) wordt de boekwaarde van de groepsmaatschappij afgezet tegen de contante waarde van de toekomstige kasstromen die uit het tollingcontract en de groepsmaatschappij (dividend) verwacht worden.

Voor het tollingcontract met de kerncentrale is geen voorziening noodzakelijk wanneer de uitkomst van de berekening wordt afgezet tegen de boekwaarde. De beoordeling heeft plaatsgevonden op basis van het bestaande tollingcontract, het exploitatie- en investeringsplan van de kerncentrale tot en met 2033, de per balansdatum reeds gelockte posities en de actuele prijscurve voor elektriciteit. Voor de eerstkomende drie jaren is daarbij uitgegaan van de forwardprijzen per balansdatum, omdat de prijzen voor deze periode op liquide markten tot stand zijn gekomen.

Belangrijkste onzekerheid bij de voorziening onrendabele contracten betreft de veronderstelde prijsontwikkeling van elektriciteit. De prijscurve die is gehanteerd voor de jaren 2029 t/m 2033 is afkomstig uit de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) 2025. ZEH is van mening dat dit de beste inschatting is voor de jaren waarvoor geen actieve markt bestaat.

Amovering energieproductie-eenheden

Deze voorziening is bestemd om in de toekomst de amovering van de buiten bedrijf te stellen eenheden te kunnen bekostigen. De verwachte uiteindelijke amoveringskosten zijn gebaseerd op de uitkomsten van periodieke studies, vermeerderd met de benodigde aanpassing voor prijsontwikkelingen, eventuele actuele inzichten en een inschatting van mogelijke milieuconsequenties.
De voorziening voor amovering van de kerncentrale is zodanig opgebouwd dat – overeenkomstig de afspraken met de Rijksoverheid in het Convenant Kerncentrale Borssele – amovering van de kernenergie-eenheid kan plaatsvinden zo snel mogelijk nadat de exploitatie is beëindigd in 2034. De voorziening is contant gemaakt met een disconteringsvoet van 4,0% (2024: 3,7%).

Overige voorzieningen

Onder de Overige voorzieningen is begrepen:

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Voorziening voor opwerkings- en opslagkosten voor nucleaire brandstoffen

Deze voorziening is gevormd in het kader van de huidige bestaande verplichtingen en is bepaald als de contante waarde van de geraamde bedragen voor de toekomstige opwerkings- en opslagkosten, verminderd met de geschatte contante waarde van de in de toekomst vrijkomende restproducten en het saldo van de betaalde, respectievelijk ontvangen bedragen. De disconteringsvoet bedraagt 3,0% (2024: 3,0%). In 2025 is er voor in totaal EUR 15,1 mln. aan uitgaven geboekt ten laste van deze voorziening (2024: EUR 3,8 mln.).

Pensioenverplichtingen

Alle werknemers van ZEH zijn voor hun pensioenregeling aangesloten bij Stichting Pensioenfonds ABP (ABP). De ABP-regeling is een Multi-employer regeling. In deze regeling liggen de actuariële en beleggingsrisico's nagenoeg volledig bij de deelnemers. Bij deze regeling aangesloten werkgevers hebben geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen als sprake is van een tekort bij het fonds.
Onze verplichtingen bestaan uit het voldoen van de door het fonds vastgestelde premie. Het bestuur van ABP stelt deze premie jaarlijks vast, op basis van eigen bestandsgegevens en met inachtneming van de door de toezichthouder van ABP (De Nederlandsche Bank N.V.) voorgeschreven parameters en vereisten. De premieplicht komt voort uit de aansluiting bij het fonds in het betreffende jaar en niet uit de aansluiting in voorgaande jaren. De ABP-regeling classificeert verslaggeving technisch als een toegezegde-bijdrageregeling. Uit dien hoofde zijn de premies verantwoord als last, is er geen sprake van een eventuele voorziening voor pensioenverplichtingen en zijn verdere toelichtingen niet vereist.
De dekkingsgraad van het ABP per 31 december 2025 kwam uit op 123,5%. (2024: 111,9%).

9. Langlopende verplichtingen

9.1 OVERIGE LANGLOPENDE VERPLICHTINGEN

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Uitgestelde belastingverplichtingen	27.766	29.919
Overige langlopende verplichtingen	46.533	43.356
Lease verplichting	148	254
TOTAAL	**74.447**	**73.529**

Uitgestelde belastingverplichting

De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen hebben betrekking op waarderingsverschillen tussen de commerciële en fiscale balans. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden zoveel mogelijk gesaldeerd voor zover ze betrekking hebben op dezelfde belastingplichtige entiteit of fiscale eenheid.

De uitgestelde belastingen vloeien voort uit:

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Materiële vaste activa	Derivaten	Voorzienin gen	Verreken- bare verliezen	Overig
BOEKWAARDE PER 1 JANUARI 2024	**(13.518)**	**(34.448)**	**(1.187)**	**23.277**	**-**	**(1.159)**
Verwerkt in winst of Verlies	2.943	(2.716)	-	5.375	423	(139)
Verwerkt in niet-gerealiseerde resultaten	1.647		1.647			
SUBTOTAAL	**(8.929)**	**(37.164)**	**460**	**28.651**	**423**	**(1.299)**
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2024	**(8.929)**	**(37.164)**	**460**	**28.651**	**423**	**(1.299)**
Uitgestelde belasting vorderingen	*20.991*	(8.075)	-	28.643	423	-
Uitgestelde belasting verplichtingen	*(29.920)*	*(29.089)*	*460*	*8*	-	*(1.299)*
BOEKWAARDE PER 1 JANUARI 2025	**(8.929)**	**(37.164)**	**460**	**28.651**	**423**	**(1.299)**
Verwerkt in winst of Verlies	(6.720)	6.477	-	(12.980)	(279)	61
Verwerkt in niet-gerealiseerde resultaten	(1.132)		(1.132)			
SUBTOTAAL	**(16.781)**	**(30.687)**	**(672)**	**15.672**	**144**	**(1.237)**
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2025	**(16.781)**	**(30.687)**	**(672)**	**15.672**	**144**	**(1.237)**
Uitgestelde belasting vorderingen	*10.986*	(4.830)	-	15.672	144	-
Uitgestelde belasting verplichtingen	*(27.766)*	*(25.857)*	*(672)*	-	-	*(1.237)*

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

De (per saldo) uitgestelde belastingvordering heeft voornamelijk betrekking op de deelneming EPZ en ziet toe op tijdelijke verschillen die naar verwachting in toekomstige jaren (per saldo) tot een vermindering van de belastingbetaling zal leiden. Alleen de opgenomen belastingvordering inzake verrekenbare verliezen ziet toe op ZEH, maar omdat deze toeziet op een belastingplichtige buiten de fiscale eenheid ZEH N.V. is deze apart opgenomen op de balans.

De (per saldo) uitgestelde belastingverplichting heeft betrekking op ZEH zelf en ziet toe op tijdelijke verschillen die naar verwachting in toekomstige jaren (per saldo) tot belastingbetalingen zullen leiden.

Overige langlopende verplichtingen
Onder de overige langlopende verplichtingen is de verplichting van N.V. EPZ opgenomen voor de kosten ter dekking van de laatste splijtstoflading welke bij beëindiging van de levensduur van de kernenergie-eenheid nog in de kern van de reactor aanwezig zal zijn.
De opgenomen verplichting is gebaseerd op de ultimo 2025 bekende splijtstofkosten met betrekking tot de laatste splijtstoflading, en is bepaald als de contante waarde met een disconteringsvoet van 3,0% van de geraamde bedragen voor toekomstige waarde van de restkern, inclusief opwerkings- en opslagkosten.

Lease verplichtingen
Onder IFRS 16 heeft ZEH leases verantwoord, waarbij alle huurverplichtingen met een lage waarde (minder dan EUR 5.000) zijn vrijgesteld. Daarnaast zijn ook verplichtingen met betrekking tot korte termijnlease, gedefinieerd als leases met een looptijd van minder dan een jaar, vrijgesteld. Voor de huidige verslagperiode bedragen de totale bedragen met betrekking tot leases met een lage waarde EUR 215. Er is bij ZEH geen sprake van korte termijnlease.

9.2 MUTATIEOVERZICHT OVERIGE LANGLOPENDE VERPLICHTINGEN

(Bedragen x EUR 1.000)	2025	2024
Waarde per 1 januari	**73.529**	**74.609**
Mutatie uitgestelde belastingverplichtingen	(2.154)	(4.717)
Overige mutaties	3.072	3.638
WAARDE PER 31 DECEMBER	74.447	73.529

10. Kortlopende verplichtingen

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Handelscrediteuren	8.788	3.706
Overige actuele belastingverplichtingen	17.330	19.446
Kortlopend deel van voorzieningen	17.828	18.690
Overlopende passiva	14.814	12.746
TOTAAL KORTLOPENDE VERPLICHTINGEN	58.759	54.588

De overige actuele belastingverplichtingen bestaan uit nog af te dragen omzetbelasting, te betalen vennootschapsbelasting en af te dragen loonbelasting en sociale lasten.

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Hieronder is een overzicht opgenomen van de niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen.

A. Operationeel

Energieproductie contracten
EPZ heeft voor haar brandstofcyclus langlopende inkoopcontracten afgesloten voor (70%-deel) EUR 153 mln. (2024: EUR 219 mln.). ZEH heeft, niet op de balans opgenomen, verkoopcontracten van elektriciteit met een waarde van EUR 100 mln. (2024: EUR 109). De opwerking en opslag is zowel in waarde als volume is grotendeels gedekt in contracten lopend tot het einde van de levensduur van de kerncentrale

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Investeringsverplichtingen
Ultimo 2024 zijn financiële verplichtingen aangegaan voor een bedrag van ca. EUR 6,3 mln. (2024: EUR 8,9 mln.) met betrekking tot nog uit te voeren investeringen. In 2019 is een overeenkomst tussen EPZ en een derde partij gesloten voor de ruil van een perceel grond. De levering aan EPZ heeft in 2019 plaatsgevonden, waarbij geen waardeverrekening heeft plaatsgevonden. De teruglevering vond deels plaats in 2020 en vindt deels plaats na balansdatum.

B. Zekerheden en garanties

Belangrijkste verstrekte zekerheden

ZEH heeft zich ten behoeve van de provincie Zeeland borg gesteld tot financiële zekerheid voor de eindafdichting van de (voormalige) stortplaatsen Noord- en Midden Zeeland en Koegorspolder ter hoogte van EUR 7,8 mln. (2024: EUR 7,8 mln.). ZEH heeft een contra-garantie ontvangen van de koper van de aandelen Indaver. De looptijd van de garantie tegenover de provincie Zeeland loopt t/m ultimo 2030.

C. Juridische procedures en claims

Er zijn op dit moment geen juridische procedures en/of claims.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening

11. Netto omzet

(Bedragen x EUR 1.000)	2025	2024
Levering van en handel in elektriciteit	243.438	191.637
TOTAAL	**243.438**	**191.637**

De omzet uit levering van en handel in elektriciteit is significant gestegen ten opzichte van voorgaand jaar. Dit wordt veroorzaakt door hogere verkoopprijzen in 2025 en tevens een hoger volume. De omzet wordt volledig gerealiseerd binnen Nederland.

12. Overige bedrijfsopbrengsten

De overige opbrengsten bestaan uit vergoeding door derde partijen voor verleende diensten, opbrengsten uit verkoop van activa, exploitatiesubsidies en overige diverse opbrengsten.

13. Diensten van derden, materiaalkosten en andere externe kosten

(Bedragen x EUR 1.000)	2025	2024
Werkzaamheden en diensten van derden	29.418	27.637
Materiaalverbruik	9.338	8.115
Andere externe kosten	6.649	8.350
TOTAAL	**45.405**	**44.103**

Een groot deel van de externe kosten is gerelateerd aan de operationele activiteiten van EPZ. De kosten voor materiaalverbruik door EPZ bedragen EUR 9,3 mln. in 2025 (2024: EUR 8,1 mln.), de kosten voor werkzaamheden en diensten van derden EUR 28,0 mln. (2024: EUR 26,5 mln.) en overige externe kosten EUR 6,6 mln. (2024: EUR 8,4 mln.).

14. Personeelskosten

(Bedragen x EUR 1.000)	2025	2024
Salarissen	26.765	24.930
Sociale lasten	3.493	3.184
Pensioenlasten	3.920	3.779
Mutaties in personeelsvoorzieningen	444	854
Overige personeelskosten	1.711	1.704
Personeelskosten	**36.334**	**34.451**
Geactiveerde personeelskosten	-	-
TOTAAL	**36.334**	**34.451**
Aantal medewerkers (FTE) per 31 december	310	298
Gemiddeld aantal FTE	304	288
FTE 31 DECEMBER PER SEGMENT		
Corporate	6	8
EPZ	305	290
TOTAAL	**310**	**298**
FTE 31 DECEMBER GEOGRAFISCH		
Nederland	308	297
Buiten Nederland	2	1
TOTAAL	**310**	**298**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Het aantal FTE's in vaste dienst dat werkzaam is binnen de groep, inclusief het volledig aantal FTE (niet het proportionele deel) bij de gezamenlijke overeenkomst N.V. EPZ bedraagt 441 (2024: 422). Bij EPZ is het aantal FTE's in 2025 toegenomen om verschillende redenen. Zo wordt er onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden van bedrijfsduurverlenging van de kerncentrale maar wordt ook de ontmanteling voorbereid. Daarnaast is er (tijdelijk) hogere capaciteit nodig om te investeren in kennisoverdracht en het tijdig inwerken, opleiden en ontwikkelen van nieuwe medewerkers en medewerkers die van functie wisselen. Tot slot heeft er een verschuiving plaatsgevonden van ZZP'ers en inzet via intermediairs naar tijdelijke contracten. Overigens worden de kosten voor het onderzoek naar bedrijfsduurverlenging vergoed door de Rijksoverheid.

ZEH is eigenrisicodrager voor de financiële verplichtingen inzake de Werkloosheidwet (WW). Dit houdt in dat er geen WW-premies worden afgedragen aan het UWV, en dat in voorkomende gevallen uitbetaalde WW-uitkeringen voor voormalig werknemers, bij ZEH worden verhaald.
Onder IFRS kan geen algemene voorziening worden gevormd voor deze verplichtingen; per entiteit is bepaald of de actuele verhaalverplichtingen per balansdatum aanleiding geven tot het vormen van een voorziening daarvoor.

Bezoldiging statutaire bestuurder ZEH N.V.
De Algemene Vergadering heeft op 13 december 2017 het huidige bezoldigingsbeleid aangenomen. Per 1 januari 2018 wordt voor statutaire bestuurders op hoofdlijnen aansluiting gezocht bij de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector. Het absolute plafond van de bezoldiging betreft het gemiddelde van 50% van het WNT maximum en 50% op basis van een benchmark voor directiefuncties. Bij de laatstgenoemde wordt een zogenaamd Q3-niveau gehanteerd waarbij 25% van de vergelijkbare functies in de markt hoger wordt beloond en 75% lager. Bestaande contracten worden gerespecteerd.

De statutaire bestuurder heeft geen variabele beloningsafspraken. De statutaire bestuurder neemt deel aan de voor alle werknemers van de onderneming geldende pensioenregeling (Stichting Pensioenfonds ABP).

De huidige statutaire bestuurder heeft een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd met een statutaire benoeming voor een periode van vier jaar. Dit arbeidscontract is nog van voor de herziening van het bezoldigingsbeleid en de reeds bestaande afspraken worden gerespecteerd. Het arbeidscontract is daarop afgestemd en bevat naast een opzegtermijn van 6 maanden vanuit de werkgever, een geclausuleerde beëindigingsvergoeding van één jaar.

F. Verhagen CEO	2025	2024
(Bedragen x EUR)		
Bezoldiging	413.471	413.471
Onkostenvergoeding	7.560	7.560
Compensatie opbouw pensioen	75.937	75.937
ABP-pensioenlasten	24.786	25.342
TOTAAL	**521.755**	**522.310**

De kosten voor de leaseauto van de heer Verhagen bedroegen EUR 17.886 (2024: EUR 14.405). Daarnaast zijn in de hiervoor opgenomen opstelling niet begrepen de sociale lasten ten bedrage van EUR 11.038 (2024: 10.311).

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

15. Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen

(Bedragen x EUR 1.000)	2025	2024
Materiële vaste activa		
Afschrijvingen op materiële vaste activa	40.634	38.268
(Terugname) bijzondere waardeverminderingen	-	-
TOTAAL	40.634	38.268

16. Overige bedrijfskosten

(Bedragen x EUR 1.000)	2025	2024
Dotatie voorziening debiteuren / verwachte kredietverliezen	(266)	(828)
Overige bedrijfskosten	2.184	2.233
Dotatie/vrijval overige voorzieningen	2.026	1.844
TOTAAL	3.944	3.250

De dotatie aan de overige voorzieningen betreft met name een dotatie aan de voorziening voor opwerkings- en opslagkosten bij EPZ. Onder de overige bedrijfskosten worden ook de honoraria die zijn uitgekeerd aan de leden van de Raad van Commissarissen van de vennootschap verantwoord.

Vergoeding Raad van Commissarissen 2025
Vanaf 6 juni 2019 bestaat de Raad van Commissarissen (RvC) uit de voorzitter en twee commissarissen. De RvC heeft zich vanaf 2024 geconfirmeerd aan het WNT bezoldigingsmaximum voor toezichthouders. De totale vergoeding aan de leden van de RvC bedroeg in 2025 EUR 86.100 (2024: EUR 81.713).

17. Financiële baten en lasten

(Bedragen x EUR 1.000)	2025	2024
Financieringsbaten	55.877	73.450
Financieringslasten	(1.801)	(861)
Rentedotatie aan voorzieningen	(19.097)	(16.562)
Overige financiele baten en lasten	(821)	(1.239)
Totaal	34.158	54.788

De financieringsbaten betreffen enerzijds het rendement op de beleggingen in het kader van de ontmanteling van de Kerncentrale Borssele en het rendement van ZEH in ditzelfde fonds en anderzijds de positieve rendementen die ZEH behaalt op de uitzettingen. De daling van de financieringsbate komt voornamelijk doordat ZEH een lager rendement realiseerde op haar uitzettingen. Dit vanwege een lager gemiddeld beheerd vermogen (de uitkering van het superdividend vond halverwege 2024 plaats) en een iets lagere marktrente (op de korte termijn rente). In hoofdstuk 1.3 van het jaarverslag is nader ingegaan op de financiële baten en lasten.

18. Resultaat uit deelnemingen

Het resultaat uit deelnemingen betreft het resultaat dat toekomt aan ZEH vanuit de participatie in joint ventures en geassocieerde deelnemingen. Dit betreft onder andere het resultaat uit BMC Moerdijk voor EUR -/- 1,4 mln. negatief (2024: -/- 7,0 mln. negatief). Bij BMC Moerdijk heeft zowel in 2024 als in 2025 een bijzondere waardevermindering plaatsgevonden. Daarnaast is in het resultaat deelnemingen opgenomen het resultaat uit Set Fund & Set Fund II voor -/- EUR 1,6 mln. negatief (2024: -/- EUR 2,8 mln. negatief). Deze fondsen zijn in 2025 beiden helemaal afgewikkeld.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

19. Vennootschapsbelasting

(Bedragen x EUR 1.000)	2025	2024
Vennootschapsbelasting		
Vennootschapsbelasting over boekjaar	(35.688)	(29.270)
Mutaties uitgestelde belastingvorderingen/-verplichtingen	(7.851)	4.590
Totaal belastingen	**(43.539)**	**(24.680)**
Waarvan via het eigen vermogen	(1.132)	1.647
Waarvan correcties voorgaand boekjaar	(7.724)	(655)
BELASTINGEN GERAPPORTEERD IN DE WINST-EN-VERLIESREKENING	**(34.684)**	**(25.674)**
Vennootschapsbelasting over boekjaar		
De aansluiting tussen het resultaat voor belastingen en het feitelijk belastbaar bedrag met de hieruit voortvloeiende belastinglast is als volgt:		
Resultaat voor belastingen (incl. beëindigde bedrijfsactiviteiten)	130.672	93.856
Deelnemingsvrijstelling (incl. beëindigde bedrijfsactiviteiten)	(1.381)	8.869
Fiscaal afwijkende afschrijvingen	13.088	12.433
Fiscale afwijkingen in de voorzieningen	(3.583)	697
Fiscale afwijkingen overige vorderingen	349	(823)
Niet-aftrekbare kosten en lasten	727	92
Verliescompensatie	(1.405)	(1.583)
BELASTBAAR BEDRAG BINNENLAND	**138.467**	**113.541**
Belastingtarief Nederland voor winst tot € 200.000 (2023: €200.000)	19,00%	19,00%
Belastingtarief Nederland voor winst boven de € 200.000 (2023: €200.000)	25,80%	25,80%
Verschuldigde belasting over het boekjaar tegen geldende tarieven	(35.688)	(29.270)
VENNOOTSCHAPSBELASTING OVER BOEKJAAR	**(35.688)**	**(29.270)**
Mutaties uitgestelde belastingvorderingen/-verplichtingen		
De mutatie vloeit voort uit verschillen tussen de commerciële en fiscale waarderingen alsmede uit toekomstige verliescompensatie.		
MUTATIES UITGESTELDE BELASTINGVORDERINGEN/-VERPLICHTINGEN	**(7.851)**	**4.590**

De “correctie over voorgaand boekjaar” in 2024 komt door een herziening (bij het indienen van de aangifte 2023) t.a.v. beperkingen in de afschrijvingen bij EPZ. In 2025 komt de “correctie over voorgaand boekjaar” voornamelijk doordat EPZ in 2025 nadere afspraken heeft gemaakt met de fiscus over de fiscale behandeling van voorzieningen in 2023 wat leidt tot een verschuiving van de acute naar de latente belastingverplichting.

AANSLUTING TUSSEN TOEPASSELIJKE EN EFFECTIEVE BELASTINGTARIEF

(Bedragen x EUR 1.000)	2025	2024
Resultaat voor belasting	130.672	93.856
Toepasselijk belastingtarief (NL)	25,8%	25,8%
Belasting tegen toepasselijke tarief	**(33.713)**	**(24.215)**
Impact door deelnemingsvrijstelling	356	(2.288)
Impact van opstaptarief NL < € 200.000 (2024: € 200.000)	37	23
Impact van niet aftrekbare bedragen (waaronder bijzondere waardevermindering goodwill)	(188)	(24)
Impact niet reeds gewaarde verliescompensatie (incl. earnings stripping)	-	408
Impact belasting voorgaande jaren	(1.205)	-
Impact tot waardering gebrachte verrekenbare verliezen	-	423
Overige toe- of afname	29	-
Belasting tegen effectieve belastingtarief	**(34.684)**	**(25.672)**
Effectief belastingtarief	26,5%	27,4%

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Toelichting op het geconsolideerde kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld voor de groep als geheel. Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Gezien het feit dat enkele posten in de winst-en-verliesrekening en de balans geen directe kasstroom effecten genereren, is voor deze bestanddelen de kasstroom geneutraliseerd. Dit betreft met name een drietal onderdelen:

- Behandeling derivaten

De reële waardemutatie van handelscontracten leidt enerzijds tot (langlopende en kortlopende) mutaties op zowel de activa als op de passivazijde van de balans. Anderzijds worden deze mutaties deels verwerkt in het bedrijfsresultaat en deels in de hedge-reserve, als onderdeel van het groepsvermogen.
Geen van deze wijzigingen heeft echter een directe kasstroom tot gevolg. Daarom zijn alle mutaties binnen de operationele kasstroom verwerkt, waardoor de positieve en negatieve mutaties elkaar opheffen.

- Resultaat uit deelnemingen

Het resultaat uit deelnemingen wordt slechts gedeeltelijk uitgekeerd in de vorm van dividenden; het gedeelte dat niet wordt uitgekeerd leidt tot een toename van het eigen vermogen van de betreffende onderneming en daarmee tot een balansmutatie van de financiële vaste activa bij ZEH. Dientengevolge is in de kasstroom alleen de werkelijke dividendontvangst verwerkt.

- Vennootschapsbelasting

In het resultaat is niet alleen rekening gehouden met de te betalen vennootschapsbelasting, gerelateerd aan het belastbaar resultaat, maar ook met de latente belastingvorderingen en -verplichtingen. Daar de mutaties in de latenties niet leiden tot een daadwerkelijke kasstroom zijn de mutaties in de latente belastingvorderingen en -schulden uit de kasstroom geëlimineerd.

De kasstroom uit operationele activiteiten was in het afgelopen jaar EUR 131,8 mln. (EUR 148,3 mln. in 2024). Deze daling komt door een negatieve werkkapitaalontwikkeling van EUR -/- 17,4 mln. ten opzichte van EUR 54,3 mln. positief in 2024. Daar staat tegenover dat het bedrijfsresultaat EUR 49,5 mln. beter was dan voorgaand jaar.

In de kasstroom uit investeringsactiviteiten zijn de onderhouds- en vervangingsuitgaven van EPZ opgenomen als ook de stortingen die EPZ in het amoverings- en brandstoffonds heeft gedaan in het verslagjaar.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum die hier toegelicht zouden moeten worden.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Geconsolideerde deelnemingen

Deelneming 1)	Hoofdactiviteit	Vestigingsplaats	Aandeel in de deelneming		Stem rechten
			31-12-2025	31-12-2024	
De Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij B.V.	Energie	Middelburg	100%	100%	100%
ZEH Energy B.V.	Energie	Middelburg	100%	100%	100%
ZEH Ficus Holding B.V.[1]	Energie	Middelburg	0%	100%	100%
Deltius B.V.[1]	Energie	Ritthem	0%	100%	100%
ZEH Investerings Maatschappij B.V.	Overige	Middelburg	100%	100%	100%
Gezamenlijke overeenkomsten					
Gezamenlijke bedrijfsactiviteiten (partieel geconsolideerd)					
ZEH Energy B.V.					
N.V. EPZ	Energie	Borssele	70%	70%	70%
Enzee B.V.	Energie	Borssele	100%	100%	100%

Het aandelenbelang van de moederonderneming in de dochteronderneming is vermeld.

ZEH Energy B.V. heeft, ondanks haar 70% aandelenbelang in N.V. EPZ, gezamenlijke zeggenschap omdat de belangrijkste besluiten (om de relevante activiteiten te beïnvloeden) unaniem door de aandeelhouders genomen moeten worden. Aangezien PZEM Energy B.V. recht heeft op 70% van de (elektriciteits)output van N.V. EPZ, wordt N.V. EPZ behandeld als gezamenlijke bedrijfsactiviteit en partieel geconsolideerd. De vennootschappen ZEH Ficus Holding B.V. en Deltius B.V. zijn in 2025 ontbonden.

Niet geconsolideerde deelnemingen

Deelneming 1)	Hoofdactiviteit	Vestigingsplaats	Aandeel in de deelneming		Stem rechten
			31-12-2025	31-12-2024	
Gezamenlijke overeenkomsten					
Joint Ventures					
ZEH N.V.					
BMC Moerdijk B.V.	Energie	Moerdijk	50%	50%[2]	50%
NPG Willebroek N.V.	Energie	Antwerpen, België	50%	50%[2]	50%
Overige deelnemingen					
ZEH Investerings Maatschappij B.V.					
Sustainable Energy Technology Fund C.V.[1]	Overige	Amsterdam	0,00%	33,56%	0,00%
Sustainable Energy Technology Fund II C.V.[1]	Overige	Amsterdam	0,00%	14,13%	0,00%
N.V. EPZ:					
KSG Kraftwerks-Simulator-Gesellschaft mbH	Energie	Duitsland	2,05%	2,05%	2,05%
GfS Gesellschaft für Simulatorschulung mbH	Energie	Duitsland	2,05%	2,05%	2,05%

Het aandelenbelang van de moederonderneming in de dochteronderneming is vermeld.

[1] Vennootschap ontbonden in 2025

De beide Set Funds zijn in 2025 ontbonden.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Enkelvoudige Jaarrekening 2025

Enkelvoudige balans per 31 december 2025 (voor resultaatverdeling)

(Bedragen x EUR 1.000)	Ref. nr.	31-12-2025	31-12-2024
ACTIVA			
Materiële vaste activa	1	**1.117**	**1.715**
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	2	323.452	434.232
Andere deelnemingen	2	6.801	-
Leningen u/g deelnemingen	2	2.642	-
Uitgestelde belastingvorderingen	3	0	8
Overige financiële vaste activa	2	56.724	85.021
Derivaten		-	-
Financiële vaste activa		**389.619**	**519.260**
Totaal vaste activa		**390.736**	**520.975**
Vorderingen op groepsmaatschappijen	4	-	40
Kortlopende vorderingen	4	958.869	979.200
Vlottende activa		**958.869**	**979.240**
Liquide middelen		**19.725**	**30.310**
TOTAAL ACTIVA		1.369.330	1.530.525
Eigen vermogen	5	1.174.586	1.238.148
Netto resultaat lopend jaar	5	95.988	68.182
Eigen vermogen		**1.270.574**	**1.306.330**
Voorzieningen	6	-	-
Lease verplichting		148	254
Langlopende verplichtingen		**148**	**254**
Schulden aan groepsmaatschappijen	7	87.151	223.268
Overige schulden	7	11.457	672
Vlottende passiva		**98.608**	**223.941**
Totaal verplichtingen		**98.756**	**224.195**
TOTAAL PASSIVA		1.369.330	1.530.525

Enkelvoudige winst-en-verliesrekening

(Bedragen x EUR 1.000)	2025	2024
Resultaat uit eigen bedrijfsvoering	(8.575)	17.717
Resultaat deelnemingen	104.562	50.465
RESULTAAT	95.988	68.182

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

ZEH N.V. is een naar Nederlands recht opgerichte houdstermaatschappij van een aantal groepsmaatschappijen die zich bezig houden met het opwekken en leveren van elektriciteit. De functionele valuta is de euro. ZEH heeft gebruik gemaakt van de optie in Titel 9 Boek 2 BW om de enkelvoudige jaarrekening op te stellen volgens de IFRS grondslagen die worden gehanteerd in de geconsolideerde jaarrekening, inclusief de uitzondering dat de groepsmaatschappijen en deelnemingen worden gewaardeerd op equity methode. Dit betekent dat de grondslagen voor de verwerking en waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat (hierna de grondslagen) van de enkelvoudige jaarrekening van de vennootschap gelijk zijn aan de op EU-IFRS gebaseerde geconsolideerde jaarrekening. Deze grondslagen omvatten ook de classificatie en presentatie van financiële instrumenten, zijnde eigen-vermogensinstrumenten of financiële verplichtingen. In het geval er geen andere grondslag worden genoemd, wordt verwezen naar de grondslagen zoals beschreven in de geconsolideerde jaarrekening. Voor een juiste interpretatie van deze enkelvoudige jaarrekening, dient de enkelvoudige jaarrekening te worden gelezen in samenhang met de geconsolideerde jaarrekening.
Informatie over het gebruik van financiële instrumenten en aanverwante risico's voor de groep wordt verstrekt in de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening van de groep. De enkelvoudige winst-en-verliesrekening is op basis van artikel 402 Titel 9 Boek 2 BW in beknopte vorm weergegeven.

Waarderingsgrondslagen en grondslagen voor de resultaatbepaling

Deelnemingen in groepsmaatschappijen
Groepsmaatschappijen zijn alle entiteiten waarin het bedrijf direct of indirect overheersende zeggenschap heeft. De vennootschap heeft overheersende zeggenschap over een entiteit wanneer deze wordt blootgesteld aan, of rechten heeft op, variabele opbrengsten uit haar betrokkenheid bij de groepsmaatschappijen het vermogen heeft om die opbrengsten te beïnvloeden via haar zeggenschap over het groepsbedrijf. Groepsmaatschappijen worden opgenomen in de consolidatiekring vanaf de datum waarop de vennootschap zeggenschap verkrijgt en worden uit de consolidatiekring verwijderd van de datum waarop de zeggenschap door de vennootschap over de groepsmaatschappij ophoudt.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen worden in de enkelvoudige jaarrekening verwerkt volgens de equity-methode met de grondslagen voor de opname en waardering van activa en passiva en resultaatbepaling zoals uiteengezet in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening.

Resultaat deelnemingen
Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de Vennootschap in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de Vennootschap en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn geëlimineerd voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.
De Vennootschap maakt gebruik van de optie om verwachte kredietverliezen op de boekwaarde van leningen en vorderingen van de Vennootschap op deelnemingen te elimineren, in plaats van eliminatie op de boekwaarde van de deelnemingen volgens de equity-methode.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Toelichting op de enkelvoudige balans

1. Materiële vaste activa

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Gebouwen en terreinen	Andere vaste bedrijfsmiddelen
2024			
Boekwaarde per 1 januari 2024	**1.717**	**1.227**	**490**
Investeringen	73	73	-
Afschrijvingen	(71)	(71)	-
Desinvesteringen	(5)	(5)	-
Overige mutaties	-	490	(490)
Boekwaarde per 31 december 2024	**1.715**	**1.715**	**-**
Cumulatieve afschrijvingen en impairments	164	164	-
AANSCHAFWAARDE PER 31 DECEMBER 2024	**1.879**	**1.879**	**-**
2025			
Boekwaarde per 1 januari 2025	**1.715**	**1.715**	**-**
Investeringen	-	-	-
Afschrijvingen	(70)	(70)	-
Desinvesteringen	(501)	(501)	-
Overige mutaties	(28)	(28)	-
Boekwaarde per 31 december 2025	**1.117**	**1.117**	**-**
Cumulatieve afschrijvingen en impairments	191	191	-
AANSCHAFWAARDE PER 31 DECEMBER 2025	**1.307**	**1.307**	**-**
Afschrijvingstermijnen in jaren		0 - 40	5 - 15

Onder de andere vaste bedrijfsmiddelen was een stuk grond opgenomen waar geen ratio (meer) voor bestaat om deze onder de andere vaste bedrijfsmiddelen te classificeren. In 2024 is deze naar de gebouwen en terreinen geclassificeerd. Ditzelfde stuk grond is in 2025 verkocht.

2. Financiële vaste activa (excl. belastingvorderingen)

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Deelnemingen in groepsmaat-schappijen	Andere deelnemingen	Vorderingen op groepsmaat-schappijen	Overige vorderingen
STAND PER 1 JANUARI 2024	**967.410**	**762.742**	**-**	**-**	**204.669**
Terugboeking kortlopend gedeelte	1.215.675	-	-	-	1.215.675
Aankoop / uitgegeven leningen	(411.864)	-	-		(411.864)
Resultaat	75.822	50.465	-	-	25.357
Verkoop / aflossing / dividend	(374.238)	(374.238)	-	-	-
Mutatie hedge-reserve	(4.737)	(4.737)	-	-	
Mutatie verwacht kredietverlies IFRS 9	-	-	-	-	-
Overige mutaties	-	-	-	-	-
Naar kortlopend deel	(948.816)	-	-	-	(948.816)
STAND PER 31 DECEMBER 2024	**519.253**	**434.232**	**-**	**-**	**85.021**
Terugboeking kortlopend gedeelte	948.816	-	-	-	948.816
Aankoop / uitgegeven leningen	(36.253)	-	-	2.642	(38.895)
Resultaat	114.607	108.642	(4.079)	-	10.045
Verkoop / aflossing / dividend	(211.797)	(222.677)	10.880	-	-
Mutatie hedge-reserve	3.256	3.256	-	-	-
Naar kortlopend deel	(948.262)	-	-	-	(948.262)
STAND PER 31 DECEMBER 2025	**389.619**	**323.452**	**6.801**	**2.642**	**56.724**

In 2025 zijn de 50%-deelnemingen van ZEH Energy B.V., te weten BMC Moerdijk en NPG Willebroek verkocht aan ZEH N.V. om ZEH Energy B.V. gereed te maken voor de potentiële verkoop aan de Rijksoverheid. De overige vorderingen bestaan ultimo 2025 met name uit uitzettingen met een relatief kortlopend karakter (maar wel > 1 jaar).

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Om de hoogte van de 'expected loss' in te schatten heeft ZEH aansluiting gezocht bij de externe ratings die de tegenpartijen hebben. Hierbij heeft ZEH gekozen om de volgende percentages te hanteren bij de volgende ratings:

Externe credit rating	Percentage 'Expected loss'
> A-	0,1%
BBB+	0,2%
BBB of BBB-	0,5%
< BBB- of geen rating	1%

Deposito's en effecten
Door de verkoop van bedrijfsonderdelen heeft ZEH een significante hoeveelheid liquide middelen tot haar beschikking gekregen. Deze middelen worden uitgezet en belegd conform het treasurystatuut. Deze uitzettingen en beleggingen bestaan binnen ZEH N.V. vooral uit bancaire termijndeposito's, obligaties en effecten en vertegenwoordigen ultimo 2025 een waarde van EUR 1.023,2 mln. (2024 EUR 1.062,9 mln.) Van dit saldo heeft EUR 55,3 mln. (2024 EUR 83,7 mln.) een looptijd langer dan 1 jaar.

2.1 Transacties met verbonden partijen

De interne verkoop van de 50%-deelnemingen BMC Moerdijk en NPG Willebroek, van ZEH Energy B.V. naar ZEH N.V. vond plaats tegen boekwaarde waardoor impact hiervan slechts een verschuiving is van deelnemingen in groepsmaatschappijen naar andere deelnemingen en leningen u/g deelnemingen. Er is geen sprake van andere transacties met verbonden partijen waarvan de waarde van materieel belang is voor de jaarcijfers van ZEH N.V.

3. Uitgestelde belastingvorderingen

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Voorzieningen	0	8
Verrekenbare verliezen	-	-
TOTAAL	0	8

4. Kortlopende vorderingen

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Handelsdebiteuren	157	97
Belastingen	2.665	20.035
Deposito's en effecten	948.262	948.550
Overige en overlopende activa	7.784	10.519
Vorderingen op groepsmaatschappijen	-	40
TOTAAL KORTLOPENDE VORDERINGEN	958.869	979.240

Bij de financiële vaste activa zijn de vorderingen met betrekking tot deposito's en effecten beschreven.

De belastingvordering per ultimo 2025 bestaat uitsluitend uit de vordering van de omzetbelasting van november 2025 die wordt ontvangen in het hoofd van de fiscale eenheid, ZEH N.V.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

5. Mutatieoverzicht van het eigen vermogen

(bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Gestort aandelen-kapitaal	Wettelijke reserve	Hedge reserve	Overige niet uitkeerbare reserves	Overige reserves	Onverdeeld resultaat
STAND PER 1 JANUARI 2024	**1.721.885**	**6.937**	**52.432**	**3.414**	**-**	**1.554.553**	**104.548**
Resultaatverdeling 2023	-	-	-	-	-	104.548	(104.548)
Dividendbetaling	(479.000)	-	-	-	-	(479.000)	-
Overige mutaties	0	-	9.510	-	-	(9.510)	-
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	63.445	-	-	(4.737)	-	-	68.182
STAND PER 31 DECEMBER 2024	**1.306.330**	**6.937**	**61.942**	**(1.323)**	**(0)**	**1.170.591**	**68.182**
Resultaatverdeling 2024	-	-	-	-	-	68.182	(68.182)
Dividendbetaling	(135.000)	-	-	-	-	(135.000)	-
Overige mutaties	(0)	-	7.649	-	-	(7.649)	-
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	99.244	-	-	3.256	-	-	95.988
STAND PER 31 DECEMBER 2025	**1.270.574**	**6.937**	**69.591**	**1.933**	**(0)**	**1.096.124**	**95.988**

De wettelijke reserve betreft de niet uitgekeerde winsten van deelnemingen; dientengevolge is de wettelijke reserve niet vrij uitkeerbaar. Dit geldt evenzeer voor de hedge-reserve welke in relatie moet worden gezien met de niet gerealiseerde resultaten uit de reële waardemutatie van de derivaten, gebruikt voor hedge-doeleinden.

Voor een verklaring van de mutaties in het eigen vermogen wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

VOORSTEL RESULTAATVERDELING

Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2024

De jaarrekening 2024 is vastgesteld in de Algemene Vergadering gehouden op 11 juni 2025. De Algemene Vergadering heeft de bestemming van het resultaat vastgesteld conform het voorstel van de Raad van Bestuur.

Voorstel tot resultaatbestemming 2025

(Bedragen x EUR 1.000)	2025	2024
Resultaat uit eigen bedrijfsvoering	95.988	68.182
VOORGESTELDE UITKERING AAN AANDEELHOUDERS	**(148.000)**	**(135.000)**
Toevoeging / onttrekking aan de overige reserves	(52.012)	(66.818)

ZEH is voornemens een dividenduitkering te doen in juni 2026 van EUR 148 mln. De totstandkoming van de hoogte hiervan zal in een aparte toelichting aan de aandeelhouders worden verzonden.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

6. Voorzieningen

(Bedragen x EUR 1.000)	Totaal	Personeels kosten
BOEKWAARDE PER 1 JANUARI 2024	-	-
Terugboeking kortlopend gedeelte van voorzieningen	118	118
Dotaties	17	17
Rentedotaties	-	-
Vrijval	(105)	(105)
Onttrekkingen	-	-
Overige mutaties	-	-
Boekwaarde per 31 december 2023	**29**	**29**
Kortlopend gedeelte van voorzieningen	(29)	(29)
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2024	-	-
Terugboeking kortlopend gedeelte van voorzieningen	29	29
Dotaties	15	15
Rentedotaties	-	-
Vrijval	(44)	(44)
Onttrekkingen	-	-
Overige mutaties	-	-
Boekwaarde per 31 december 2025	-	-
Kortlopend gedeelte van voorzieningen	-	-
BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2025	-	-

De voorziening is volledig afgewikkeld in 2025.

7. Overige schulden

(Bedragen x EUR 1.000)	31-12-2025	31-12-2024
Handelscrediteuren	951	229
Schulden aan groepsmaatschappijen	87.151	223.268
Actuele vennootschapsbelasting	9.088	-
Overige actuele belastingverplichtingen	49	78
Kortlopend deel van voorzieningen	-	29
Overlopende passiva	1.369	336
TOTAAL KORTLOPENDE VERPLICHTINGEN	**98.608**	**223.941**

Doordat de overtollige kasmiddelen bij ZEH N.V. worden beheerd en uitgezet, worden overtollige kasmiddelen in onderliggende entiteiten grotendeels naar ZEH N.V. toe afgeroomd. Deze schulden zijn wel afgenomen door een ontvangen dividenduitkering vanuit de dochter, De Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij B.V.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Hieronder staan de niet uit de balans blijkende verplichtingen, voor zover deze naar de inschatting van ZEH een impact van EUR 5 mln. op het resultaat kunnen hebben.

Belangrijkste verstrekte zekerheden

ZEH heeft zich ten behoeve van de provincie Zeeland borg gesteld tot financiële zekerheid voor de eindafdichting van de (voormalige) stortplaatsen Noord- en Midden Zeeland en Koegorspolder ter hoogte van EUR 7,8 mln. (2024: EUR 7,8 mln.). PZEM heeft een contra-garantie ontvangen van de koper van de aandelen Indaver. De looptijd van de garantie tegenover de provincie Zeeland loopt t/m ultimo 2030.

403-Verklaringen

ZEH N.V. heeft per balansdatum een verklaring zoals bedoeld in artikel 2:403 BW bij de Kamer van Koophandel gedeponeerd waarbij ZEH N.V. zich hoofdelijk aansprakelijk stelt voor de uit de rechtshandelingen van onderstaande dochterbedrijven voortvloeiende schulden:

- ZEH Energy B.V.
- De Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij B.V.

Op grond hiervan en van jaarlijks bij de Kamer van Koophandel te deponeren instemmingverklaringen van de aandeelhouders zijn deze vennootschappen vrijgesteld van de voorgeschreven publicatieverplichtingen voor de jaarrekening.

Fiscale eenheid

ZEH N.V. staat aan het hoofd van een fiscale eenheid voor de omzetbelasting en een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. ZEH N.V. en de dochters die deel uitmaken van deze fiscale eenheid zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschuld van deze fiscale eenheden.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Toelichting op de enkelvoudige winst-en-verliesrekening

Het aantal medewerkers (FTE) per jaareinde in dienst van ZEH N.V. bedraagt 5,8 FTE in 2025 (2024: 7,7 FTE). Deze daling komt omdat er één medewerker in 2025 met pensioen is gegaan en niet is vervangen. Daarnaast was de directeur van EPZ, dhr. Wolters, in dienst bij ZEH N.V. en werd deze gedetacheerd aan EPZ. De nieuwe directeur van EPZ, dhr. Muilenburg, is “gewoon” in dienst bij EPZ zelf.

Voor een toelichting op de bezoldiging van de statutaire bestuurders van ZEH N.V. wordt verwezen naar toelichting 14. (Personeelskosten) van de geconsolideerde jaarrekening.

Voor een toelichting op de beloning van de Raad van Commissarissen van ZEH N.V. wordt verwezen naar toelichting 16. (Overige bedrijfskosten) van de geconsolideerde jaarrekening.

Belastingen
ZEH N.V. heeft de verwachte impact van de Pillar Two – mondiale minimale aanvullende belasting beoordeeld en merkt op dat de enkelvoudige jaarrekening niet wordt beïnvloed omdat het Nederlandse effectieve belastingtarief hoger is dan 15 procent en dat de ZEH N.V. geen Pillar Two-belasting heeft betaald namens andere entiteiten in de groep. Er is ook geen Pillar Two-excedentbelasting aan ZEH N.V. doorberekend.

Honoraria accountant
In 2025 is voor ZEH N.V. sprake van de volgende honoraria voor vennootschappen opgenomen in de consolidatie:

	Accountants		Overige onderdelen accountants-netwerk		Totaal	
(Bedragen x EUR 1.000)	2025	2024	2025	2024	2025	2024
Totaal accountantshonoraria jaarrekeningen ZEH-groep	208	201	-	-	208	201
Honoraria controle gerelateerde werkzaamheden	44	21	-	-	44	21
Overige dienstverlening	-	-	168	-	168	-
TOTAAL	**252**	**222**	**168**	**-**	**420**	**222**

De in het hierboven opgenomen overzicht betreffen de bedragen van Deloitte Accountants B.V. (en Deloitte-netwerk) voor de controle van ZEH N.V. en de controle van EPZ N.V. (voor 70%).

Er is geen sprake van resultaatafhankelijke honoraria.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Voor akkoord:

Raad van Bestuur:	Raad van Commissarissen:
Mr. drs. F. Verhagen RA	Dr. Ir. J.F.M. van Dijk
	Mr. W.J.N. van Uchelen
	Drs. B.A. Fermin

Was getekend,

Middelburg, 7 mei 2026

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Overige gegevens bij de jaarrekening 2025

Statutaire bepalingen inzake de winstbestemming
In artikel 41 van de statuten zijn de volgende bepalingen opgenomen inzake de winstbestemming.

1. Indien de winst-en-verliesrekening, welke van de vastgestelde jaarrekening deel uitmaakt, een bedrag aanwijst als verlies, zal dit verlies ten laste worden gebracht van de algemene reserves.
   Indien deze reserves daartoe niet toereikend zijn, zal het resterende verlies ten laste komen van de winsten van volgende jaren.

2. Indien de winst en-verliesrekening, welke van de vastgestelde jaarrekening deel uitmaakt, een bedrag aanwijst als winst, kan de Raad van Commissarissen ten laste van die winst bedragen toevoegen aan de algemene reserves. De resterende winst staat ter beschikking van de Algemene Vergadering.

3. De Algemene Vergadering is bevoegd tot uitkering van één of meer interimdividenden en/of andere interim uitkeringen te besluiten, mits aan het vereiste van artikel 2:105 lid 2 Burgerlijk Wetboek is voldaan blijkens een tussentijdse vermogensopstelling als bedoeld in artikel 2:105 lid 4 Burgerlijk Wetboek.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen van ZEH N.V.

Verklaring over de in het jaarbericht opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van ZEH N.V. te Middelburg gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in dit jaarbericht opgenomen geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ZEH N.V. op 31 december 2025 en van het resultaat en de kasstromen over 2025 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW.

- Geeft de in dit jaarbericht opgenomen enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ZEH N.V. op 31 december 2025 en van het resultaat over 2025 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. De geconsolideerde balans per 31 december 2025.

2. De volgende overzichten over 2025: de geconsolideerde winst-en-verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht.

3. De toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. De enkelvoudige balans per 31 december 2025.

2. De enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2025.

3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van ZEH N.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de entiteit en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad van commissarissen toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode, klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Frauderisico	**Uitgevoerde specifieke werkzaamheden**
Het doorbreken van interne-beheersingsmaatregelen door het management	Het genoemde frauderisico is een verondersteld risico. Wij hebben de volgende werkzaamheden uitgevoerd: - Vaststellen van opzet en bestaan van de interne beheersingsmaatregelen ten aanzien van het verwerken van manuele journaalposten. - Toetsen of de in het grootboek vastgelegde manuele journaalposten die tijdens het opstellen van de financiële overzichten zijn aangebracht aanvaardbaar zijn. - Het beoordelen van de schattingen op tendenties en het beoordelen of de eventuele omstandigheden die tot de tendentie hebben geleid een risico vormen op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude. De belangrijkste schattingen in de jaarrekening zijn opgenomen in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening in de paragraaf *"schattingen en veronderstellingen"*.
De voorziening voor opwerkings- en opslagkosten van hoog radioactief afval (restkosten kerncentrale) is onjuist en/of onvolledig	Het genoemde frauderisico is het gevolg van de complexiteit van deze voorziening. Wij hebben onder andere de volgende werkzaamheden uitgevoerd: - Vaststellen van opzet en bestaan van de interne beheersingsmaatregelen ten aanzien van het verwerken van deze schattingspost. - Beoordelen van de aanvaardbaarheid van de ingerekende disconteringsvoet en het inflatiepercentage.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Frauderisico	Uitgevoerde specifieke werkzaamheden
	- Aansluitingswerkzaamheden tussen de berekening en het saldo in de jaarrekening. - Vaststellen van de rekenkundige juistheid van de gebruikte modellen. - Toetsen van de inschattingen van het management aan de hand van (externe) brondocumentatie; - Beoordelen van de juistheid van onttrekkingen aan de voorziening. - Beoordelen in hoeverre alle relevante componenten zijn meegenomen in de berekening. - Beoordelen van de juistheid en volledigheid van de risicofactoren binnen de risico-opslag op de voorziening. - Uitvoeren van een retrospectieve beoordeling op de inschattingen van het management.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur en de raad van commissarissen.

Wij hebben geëvalueerd of de keuze en toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving door de entiteit, met name die welke betrekking hebben op subjectieve waarderingen en complexe transacties, mogelijk wijzen op frauduleuze financiële verslaggeving.

Wij hebben geëvalueerd of de oordeelsvormingen en beslissingen van het management bij het maken van de in de financiële overzichten opgenomen schattingen wijzen op een mogelijke tendentie bij het management van de entiteit die mogelijk een risico vormt op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude. De oordeelsvormingen, schattingen en veronderstellingen die mogelijk een belangrijke invloed hebben op de jaarrekening zijn toegelicht in hoofdstuk “schattingen en veronderstellingen” van de jaarrekening. Wij hebben een retrospectieve beoordeling uitgevoerd van de oordeelsvormingen en veronderstellingen van het management met betrekking tot significante schattingen die in de jaarrekening van het voorgaande boekjaar zijn opgenomen. Het testen op eventuele duurzame waardeverminderingen van immateriële en materiële vaste activa is een significant onderdeel van onze controle, aangezien de vaststelling of de boekwaarde van deze activa niet hoger is dan hun opbrengstwaarde onderworpen is aan significante oordeelsvorming door het management.

Voor significante transacties hebben wij beoordeeld of de zakelijke beweegredenen voor de transacties doen vermoeden dat ze mogelijk zijn aangegaan met het oog op frauduleuze financiële verslaggeving of het verhullen van een oneigenlijke toe-eigening van activa.

Hieruit volgden geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controleaanpak naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben een algemeen inzicht verworven in het wet- en regelgevingskader dat van toepassing is op de entiteit door inlichtingen in te winnen bij het bestuur en het lezen van notulen.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Voor zover materieel voor de jaarrekening, hebben wij op basis van onze risicoanalyse, en rekening houdende met het feit dat het effect van niet-naleving van wet- en regelgeving aanzienlijk varieert, het (vennootschaps)belastingrecht, de vereisten in het kader van de International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en Titel 9 van Boek 2 BW aangemerkt als wet- en regelgeving met een directe invloed op de jaarrekening.

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent het naleven van de bepalingen van die wet- en regelgeving die gewoonlijk wordt geacht van directe invloed te zijn op de jaarrekening.

Daarnaast is de entiteit onderworpen aan overige wet- en regelgeving waarvan de gevolgen van niet-naleving een van materieel belang zijnde invloed kunnen hebben op de jaarrekening, bijvoorbeeld ten gevolge van boetes of rechtszaken.

Gezien de aard van de activiteiten van de entiteit en de complexiteit van deze overige wet- en regelgeving bestaat het risico dat niet wordt voldaan aan de vereisten van deze wet- en regelgeving.

Ten aanzien van deze wet- en regelgeving die geen direct effect hebben op de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening, zijn onze werkzaamheden beperkter. Naleving van wet- en regelgeving kan van fundamenteel belang zijn voor de operationele aspecten van de entiteit, voor de mogelijkheid van de entiteit om haar activiteiten voort te zetten, dan wel voor het voorkomen van sancties van materieel belang (bijvoorbeeld het naleven van de voorwaarden van een vergunning voor het uitvoeren van een activiteit, of het naleven van regelgeving betreffende het milieu); niet-naleving van dergelijke wet- en regelgeving kan daarom van materieel belang zijnde invloed hebben op de jaarrekening. Onze verantwoordelijkheid is beperkt tot het uitvoeren van gespecificeerde controlewerkzaamheden ter bevordering van het identificeren van niet-naleving van wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de jaarrekening. Onze werkzaamheden ter bevordering van het identificeren van gevallen van niet-naleving van overige wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de jaarrekening zijn beperkt tot (i) het management en, in voorkomend geval, de met governance belaste personen vragen of de entiteit dergelijke wet- en regelgeving naleeft; (ii) de eventuele correspondentie met de desbetreffende vergunningverlenende of regelgevende of toezichthoudende instanties inspecteren.

Uiteraard zijn wij gedurende de controle alert op indicaties van (vermoedens van) niet-naleving van wet- en regelgeving.

Ten slotte hebben wij een schriftelijke bevestiging verkregen dat alle bekende gevallen van niet-naleving of vermoede niet-naleving van wet- en regelgeving ons ter kennis zijn gebracht.

Controleaanpak continuïteit

Onze verantwoordelijkheid is om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot, en om te concluderen over, de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en om te concluderen, gebaseerd op de verkregen controle-informatie, of er sprake is van een onzekerheid van materieel belang met betrekking tot de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven. Om aan deze verantwoordelijkheid te voldoen hebben wij werkzaamheden uitgevoerd, inclusief het evalueren van de door het management opgestelde liquiditeitsanalyse en met inachtneming van gebeurtenissen na balansdatum. Op basis van deze werkzaamheden hebben wij geen bevindingen geconstateerd.

Verklaring over de in het jaarbericht opgenomen andere informatie

Het jaarbericht omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:

- Het directieverslag.
- Het verslag van de raad van commissarissen.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

- De overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het directieverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het directieverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Naleving vereisten Regelgevende Technische Standaard van SBR, inclusief XBRL-markering, niet gecontroleerd

De accountantscontrole bevat de toetsing dat de opgemaakte jaarrekening voldoet aan de wettelijke bepalingen in Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Onze controleverklaring is afgegeven bij de opgemaakte jaarrekening en zal worden gevoegd bij de digitaal te deponeren jaarrapportage. Dit betekent dat de naleving van alle vereisten van de Regelgevende Technische Standaard van het SBR-domein Handelsregister (waaronder de aangebrachte eXtensible Business Reporting Language (XBRL) markeringen) geen onderdeel van de accountantscontrole is geweest.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude en fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.

- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.

- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.

- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.

Wij communiceren met het bestuur en de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Rotterdam, 7 mei 2026

Deloitte Accountants B.V.

H.C. Rebergen RA

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 7 mei 2026

Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij

NOTITIE

aan	Aandeelhouders van ZEH N.V.
van	
onderwerp	procesupdate III overdracht EPZ
datum	7 mei 2026

Geachte heer, mevrouw,

Ik neem graag de gelegenheid om u te informeren over de actuele stand van zaken van het proces rondom de verkoop van het belang in de Kerncentrale Borssele (KCB) aan de Staat.
Ten opzichte van onze laatste algemene vergadering is er wederom veel gebeurd en er is ook daadwerkelijk voortgang geboekt in dit dossier. We spreken ook nog steeds de verwachting uit dat dit proces zijn afronding, positief, dan wel negatief, zal gaan vinden in het jaar 2026.

Op 4 juli 2025 is er door het ministerie van KGG een niet bindende bieding uitgebracht op ZEH Energy BV, de entiteit waar het 70% belang in EPZ in wordt gehouden. Vanwege de geëiste vertrouwelijkheid is deze bieding alleen met de RvC en Rebel groep als uw adviseur gedeeld.

Zoals reeds eerder met u gedeeld beoogt het ministerie zeggenschap over een eventuele bedrijfsduurverlenging van de kerncentrale te verkrijgen. Het ministerie is zich bewust van het feit dat zo een besluit de goedkeuring behoeft van beide aandeelhouders. Hiertoe zal naast een vergelijk over het ZEH belang in EPZ ook overeenstemming moeten worden bereikt met RWE.

Ik trof in een eerder schrijven de vergelijking dat de overheid schaak speelt op twee borden en dat de onderhandelingen met beide partijen positief moeten worden afgesloten. Dit is nog steeds de situatie. Een verlies op een van de borden zal ook de relevantie van de andere partij doen verdwijnen. De discussie met RWE kan gaan over een verkoop van hun belang in EPZ maar ook andere oplossingen, zoals een aanpassing van de governance waarbij de zeggenschap over het besluit tot bedrijfsduurverlenging wordt overgedragen aan het ministerie, zijn denkbaar. Hoewel wij geen zicht hebben op de onderhandelingen bestaat bij ons het beeld dat deze constructief verlopen. Omdat deze onderhandelingen buiten ons om verlopen en bepalend zijn voor ons proces betekent dit dat de door ons beoogde tijdslijn deels buiten ons om bepaald wordt.

In mijn vorig schrijven heb ik geschreven over een boekenonderzoek dat zou worden ingesteld door het ministerie. Zo een onderzoek is gebruikelijk en wordt wel aangeduid met de term due diligence. In zo een onderzoek probeert de koper vast te stellen dat er geen verplichtingen zijn waar men zich tot dat moment nog niet van bewust was of dat er te verwachten kosten over het hoofd zijn gezien. Dit om vast te stellen dat men als koper niet teveel betaalt voor in dit geval 100% van de aandelen in ZEH Energy BV, en daarmee het 70% belang in EPZ NV.

ZEH N.V.

Adres
Park Veldzigt 71
4336 DX Middelburg

Contact
info@zeh.nl

Bankrelatie
IBAN NL78 INGB 0650 9431 12
BIC INGBNL2A

KvK en BTW
KvK Middelburg nr. 22031457
BTW nr. NL007961042B01

ZEH.nl

Het due dilligence proces is inmiddels zo goed als afgerond. De verschillende adviseurs hebben hun rapportage voor het ministerie van EZK (Economische Zaken en Klimaat) gemaakt. Op basis van deze diverse due diligence rapporten is het bod door EZK op 9 april herzien.

In de huidige fase zal overeenstemming worden bereikt over de structuur en het moment van de transactie en eventuele andere voorwaarden die door koper of verkoper gesteld kunnen worden. Ook vinden er verdere gesprekken plaats zodat we de bieding goed begrijpen. Uiteindelijk onderhandelt ZEH, ondersteund door de RvC, uw adviseur en de ZEH adviseurs, om tot de best haalbare overeenkomst te komen.

In de tussenliggende tijd zal ZEH, via de Aandeelhouders Commissie (AHC), waar mogelijk informatie verstrekken over de voortgang van het hiervoor beschreven proces. Inhoudelijk is het niet mogelijk om tussentijds gedetailleerde informatie te verstrekken. Zolang de onderhandelingen nog lopen wordt er vertrouwelijkheid in acht genomen (aan beide kanten). Bij het verschaffen van informatie wordt zoveel mogelijk gelijkheid getracht aan te brengen tussen de informatie die de aandeelhouders van ZEH ontvangen, als ook de informatie die naar de landelijke volksvertegenwoordiging gaat.

Alle afspraken die tussen koper en verkoper gemaakt zijn, worden vastgelegd in de een verkoopovereenkomst, ofwel de Sale and Purchase Agreement (SPA). Na overeenstemming tussen de koper en verkoper kan deze SPA getekend worden door beide partijen. Hierbij speelt de eerder beschreven afhankelijkheid van RWE een belangrijke rol. Immers zonder deze overeenstemming heeft het ministerie gesteld dat er geen transactie zal plaatsvinden. De SPA zal dan ook in principe niet worden getekend tot deze overeenstemming is bereikt.

Beide partijen (EZK en ZEH) zullen er in de SPA een ontbindende voorwaarde in op laten nemen dat er nog wel goedkeuring moet worden verkregen van, aan de kant van ZEH: de Algemene Vergadering en aan de kant van de Rijksoverheid: de Eerste en Tweede Kamer. Daarnaast zullen er ook goedkeuringen verkregen moeten worden van de toezichthouders ACM en BTI.

Aan de ZEH kant betekent dit dat zodra de SPA getekend is, er een informatiesessie zal worden georganiseerd, zoals dat ook bij de verkoop van Wholesale en eerdere transacties is gebeurd. Hierbij zal ZEH alle aandeelhoudersvertegenwoordigers (in casu de colleges) en volksvertegenwoordigers die daar interesse in hebben, in vertrouwen, informeren over de voorgenomen transactie, toelichting geven over de totstandkoming van de afspraken en eventuele vragen beantwoorden zodat er bij de afzonderlijke gemeenten en provincies op een gedegen manier besluitvorming kan plaatsvinden. Hoewel omgeven met onzekerheden is op dit moment onze verwachting dat zo een voorstel in de tweede helft van 2026 aan de aandeelhouders ter besluitvorming moet kunnen worden aangeboden. In dit voorstel zullen alle voorwaarden alsook de prijs worden gedeeld met de aandeelhouders. We verwachten dat het proces tussen het tekenen van de SPA en het daadwerkelijk afronden van de transactie (closing) ongeveer vier maanden in beslag zal nemen.

Vriendelijke groet,

ZEH N.V.

Adres
Park Veldzigt 71
4336 DX Middelburg

Contact
info@zeh.nl

Bankrelatie
IBAN NL78 INGB 0650 9431 12
BIC INGBNL2A

KvK en BTW
KvK Middelburg nr. 22031457
BTW nr. NL007961042B01

ZEH.nl

Besluitenlijst Commissie Bestuur

Datum	19-06-2026
Tijd	16:00 - 17:15 uur
Locatie	Louise de Colignyzaal
Voorzitter	J.A.M. van Hertum
Link naar videotulen:	Commissie Bestuur
Aanwezig zijn de leden:	A.L. Boone, M.W. de Brauwer, J.J. van Burg, C.A.H.M. Govaert, E.A. Jonker, J.L. Kool-Blokland, E.J.A. Koppejan, F.J.D. Peutz, M.J.A. Reinders-Stijnman, H.G.A. Steur en I.F. Zandman-Braeckman
Verder zijn aanwezig:	A.J. van der Maas, M.A. van 't Westeinde en A.M. Dees-de Vries (IPO AV-leden, agendapunt 5) en M.E. Trimpe (commissiegriffier)
Afwezig zijn de leden:	M.A. Boone-Tuijnman, M. Bos, W. Kok, L.J. Meiresonne, A.P.J. van de Swaluw, G.W.A. Temmink, G. van Unen en P. van Valderen en W. Versluijs

1 Opening en mededelingen van de voorzitter

De voorzitter opent de vergadering. Bericht van verhindering is ontvangen van de leden Boone-Tuijnman, Meiresonne, Van de Swaluw, Temmink, Van Valderen en Versluijs.

2 Vaststellen agenda

3 Informatie-uitwisseling, d.w.z.:

Mondeling verslag uit Auditcommissie van 16 juni jl. door voorzitter Auditcommissie de heer Boone.

3.1 Vast terugkerend agendapunt: IPO

Afdoeningsvoorstel: informeren

3.2 Mededelingen van gedeputeerden (o.a. over bestuurlijke adviescommissies IPO)

Afdoeningsvoorstel: informeren

3.3 Vragen van commissieleden over het nieuws van de dag

Afdoeningsvoorstel: informeren

Conclusie: er zijn geen vragen.

3.4 Andere vragen van commissieleden over onderwerpen die niet op de agenda staan

Afdoeningsvoorstel: informeren

Conclusie: er zijn geen vragen.

4 Gelegenheid om in te spreken

Conclusie: er zijn geen insprekers.

5 **Vergaderstukken Algemene Vergadering IPO 23 juni 2026**
Afdoeningsvoorstel: behandelen (informeren / kaderstellen)

In deze vergadering wordt met de Zeeuwse IPO AV-leden de agenda van de AV-vergadering op 23 juni 2026 voorbereid.

Er vragen gesteld door de fractie van PvdD en BBB. De antwoorden staan in iBabs.

De IPO AV-leden geven aan dat zij de door de commissie ingebrachte kritische reacties op de jaarstukken 2025, de niet-bestede middelen en het (niet) terugstorten daarvan, en de conceptbegroting 2027 in de Algemene Vergadering zullen inbrengen.

Conclusie: voldoende behandeld.

6 **Concept besluitenlijst van vergadering van 22 mei 2026**
Afdoeningsvoorstel: vaststellen

Conclusie: de besluitenlijst wordt vastgesteld.

7 **Toezeggingenlijst**
Afdoeningsvoorstel: informeren en instemmen met advies commissietoezegging nr. 74 als afgehandeld te beschouwen en af te voeren.
De overige nummers blijven staan.

Conclusie: afdoeningsvoorstel overgenomen.

8 **Volgende vergadering: vrijdag 26 juni 2026, 9.00 uur**

9 **Sluiting**

De voorzitter sluit de vergadering om 17.15 uur.

100 **Ingekomen stukken ter kennisneming en informatie**

Conclusie: er zijn geen ingekomen stukken.

Besluitenlijst Commissie Bestuur

Datum	26-06-2026
Tijd	9:00 - 14:05 uur
Locatie	Louise de Colignyzaal
Voorzitter	C.L.M. van den Berge
Link naar videotulen:	Commissie Bestuur
Aanwezig zijn de leden:	A.L. Boone (vanaf 11.00 uur), M.A. Boone-Tuijnman, J.J. van Burg, C.A.H.M. Govaert, P.H. van der Hoeff, E.A. Jonker, J.L. Kool-Blokland, E.J.A. Koppejan, L.J. Meiresonne, F.J.D. Peutz (tot 12.30 uur), M.J.A. Reinders-Stijnman, H.G.A. Steur, A.P.J. van de Swaluw, G.W.A. Temmink (tot 12.30 uur), G. van Unen, P. van Valderen en W. Versluijs
Verder zijn aanwezig:	W.R.L. Nielen, D. de Clerck en J. Aalberts (GS), M.A. van 't Westeinde en A.M. Dees-de Vries (IPO AV-leden, agendapunt 3.1) en M.E. Trimpe (commissiegriffier)
Afwezig zijn de leden:	M. Bos, M.W. de Brauwer en W. Kok

1 Opening en mededelingen van de voorzitter

De voorzitter opent de vergadering. Bericht van verhindering is ontvangen van de leden De Brauwer en Bos.

2 Vaststellen agenda

Conclusie: de agenda wordt vastgesteld.

3 Informatie-uitwisseling, d.w.z.:

3.1 Vast terugkerend agendapunt: IPO

Afdoeningsvoorstel: informeren

De IPO AV-leden mevrouw Dees-de Vries en de heer Van 't Westeinde doen verslag van de AV IPO van 23 juni jl.

3.2 Mededelingen van gedeputeerden (o.a. over bestuurlijke adviescommissies IPO)

Afdoeningsvoorstel: informeren

Mededeling gedeputeerde Aalberts over de herverdeling van het provinciefonds.

3.3 Vragen van commissieleden over het nieuws van de dag

Afdoeningsvoorstel: informeren

Conclusie: er zijn geen vragen.

3.4 Andere vragen van commissieleden over onderwerpen die niet op de agenda staan

Afdoeningsvoorstel: informeren

Conclusie: er zijn geen vragen.

4 **Gelegenheid om in te spreken**

Conclusie: er zijn geen insprekers.

5 **Statenvoorstel Mediationtraject schadekwestie Dalempolder Welgelegen gemeente Tholen - 829987**
Afdoeningsvoorstel: behandelen (kaderstellen)

Toezegging gedeputeerde De Clerck:
Ik zal op een nader te bepalen tijdstip het mandaatbesluit van de RUD en de afbakening van bevoegdheden RUD en Provincie goed tegen het licht te houden, en daarover tevens een informatiebijeenkomst met de RUD over organiseren.

Conclusie: de commissie vindt het statenvoorstel voldoende onderbouwd voor behandeling door PS op 10 juli 2026. Het voorstel kan worden geagendeerd als hamerstuk.

6 **Brief GS van 2 juni 2026 over Zienswijze 1e begrotingswijziging 2026 en ontwerpbegroting 2027 GR Zeeuws Archief - 828491**
Afdoeningsvoorstel: behandelen (richting geven)
Mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze. De zienswijze dient na vaststelling door PS (10 juli) vóór 13 juli 2026 te worden aangeboden aan GR Zeeuws Archief.

Toezegging gedeputeerde De Clerck: Ik zal de vraag 'Hoe kan het dat er bij het onderdeel kennis, na 2028 een ineens een enorme afname van de begrotingspost? Is dat omdat men dan ingewerkt is en geen scholing meer nodig heeft of zit daar wat anders achter?' via de besluitenlijst beantwoorden[1].

Conclusie: de commissie adviseert geen zienswijze in te dienen.

7 **Statenvoorstel 8e tussentijdse wijziging 2026 - 828561**
Afdoeningsvoorstel: behandelen (kaderstellen)

Conclusie: de commissie vindt het statenvoorstel voldoende onderbouwd voor behandeling door PS op 10 juli 2026. Het voorstel kan worden geagendeerd als hamerstuk.

8 **Brief GS van 26 mei 2026 over Voortgangsrapportages grote projecten en risicoparagraaf over feb-mrt-apr 2026 - 828196**
Afdoeningsvoorstel: behandelen (controleren/evalueren)

In de commissie Bestuur wordt de Risicoparagraaf besproken. De overige rapportages worden respectievelijk in de commissies Economie en Ruimte besproken.

Er zijn vragen ingediend door de VVD. De antwoorden staan in iBabs.

Conclusie: voldoende behandeld.

[1] Antwoord:
De kosten bij het programma 'Informatie en Kennis' nemen na 2028 af omdat dit samenhangt de strategische investeringsagenda. Deze is dan conform de planning zo goed als volledig afgebouwd, waardoor er sprake is van lagere digitaliseringskosten (voor een toelichting wat digitalisering behelst zie p. 10).

9	**Brief GS van 12 mei 2026 over Betonschade Westerscheldetunnel-bereikbaarheid - 825335** Afdoeningsvoorstel: behandelen (informeren) Er zijn vragen ingediend door D66. De antwoorden staan in iBabs. Conclusie: voldoende behandeld.
10	**Brief commissie bezwaar, beroep en klachten van maart 2026 over Jaarverslag 2025 - 820669** Afdoeningsvoorstel: behandelen (informeren) tegelijkertijd met agendapunt 10.1 Deze brief is ter behandeling teruggevraagd door de fracties van CU en PvdD. Er zijn vragen gesteld door PvdD. De antwoorden staan in iBabs. Conclusie: voldoende behandeld.
10.1	**Brief Omroep Zeeland van 12 mei 2026 over Woo-Commissievergadering Bestuur 22 mei 2026 - 825357** Afdoeningsvoorstel: behandelen (informeren) tegelijkertijd met agendapunt 10 Deze brief is ter behandeling teruggevraagd door de fractie van PvZ. Er zijn vragen gesteld door PvZ. De antwoorden staan in iBabs. Conclusie: voldoende behandeld.
11	**Brief GS van 5 mei 2026 over Voortgang DCC; van opstartfase naar groeifase - 824517** Afdoeningsvoorstel: behandelen (informeren) De brief is ter behandeling teruggevraagd door de fractie van PvdA-GL. Er zijn vragen gesteld door de fractie van PvdA-GL. De antwoorden staan in iBabs. Conclusie: voldoende behandeld.
12	**Concept besluitenlijst van vergadering van 19 juni 2026** Afdoeningsvoorstel: vaststellen Conclusie: de besluitenlijst wordt vastgesteld.
13	**Toezeggingenlijst** Afdoeningsvoorstel: informeren en instemmen met advies PS-toezegging nr. 60 als afgehandeld te beschouwen en af te voeren. Conclusie: afdoeningsvoorstel overgenomen.
13.1	**Brief GS van 26 mei 2026 over Toezegging PS Veiligheid van vrouwen - 827298** Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming en betrekken bij toezeggingenlijst Conclusie: afdoeningsvoorstel overgenomen.
14	**Volgende vergadering: vrijdag 11 september 2026, 9.00 uur**
15	**Sluiting** De voorzitter sluit de vergadering om 14.05 uur.

100 **Ingekomen stukken ter kennisneming en informatie**

101 **Brief GS van 12 mei 2026 over Rapportage garantstelling North Sea Port 2025 - 825342**
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

102 **Brief GS van 12 mei 2026 over Convenant Overleg Zeeuwse Overheden & GS-informatiesessie - 825443**
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Voor de op te nemen webinar kunt u tot woensdag 20 mei, 13.00 uur vragen indienen via secretariaatSG@zeeland.nl

103 **Brief GS van 27 mei 2026 over Kennisgeving publicatie ontwerpbesluit tot wijziging Reglement waterschap Scheldestromen - 828010**
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

104 **Brief GS van 10 juni 2026 over Jaarbericht ZEH 2025 en update overdracht EPZ - 829706**
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Laatst gewijzigd: 3 september 2026

Toezeggingenlijst commissie Bestuur 11 september 2026

Commissie Bestuur

nr	COM	Bestuurder	datum vergadering	onderwerp	actie door	voortgang
9	Bestuur	Van der Maas	24-11-2023	N.a.v. Notitie Participatie onder de Omgevingswet: Ik zal in de in 2024 aan Provinciale Staten voor te leggen Participatieverordening een paragraaf opnemen over de wijze waarop de factor 'tijd' wordt meegenomen in de participatietrajecten. Tevens zal in deze participatieverordening worden opgenomen hoe de volksvertegenwoordigende rol van Provinciale Staten wordt geborgd.		Brief GS van 28 mei 2024 over Afdoening toezeggingen en moties - 461936: Voortgang: De kaders, zoals geformuleerd in de Visie op Participatie, vragen verdere concretisering voor de werkpraktijk. Dit proces is in gang gezet en leidt tot een in 2024 door GS vast te stellen (nader) uitgewerkt Participatiebeleid (met instrumentarium). Uitvoerders zijn betrokken bij dit proces zodat uitvoeringsgerichtheid en concreet instrumentarium beoogde doelen zijn, die ook in de praktijk werken. Dit resulteert vervolgens in de aan Provinciale Staten toegezegde Participatieverordening. Brief GS van 7 april 2026 over afhandeling en voortgang moties en toezeggingen 2026 - 820959 **- voortgang:** De participatieverordening verwachten wij gereed voor de wettelijke termijn van 1 januari 2027.
16	Bestuur	CvdK	5-4-2024	N.a.v. herziening Gedragscode: Ik zal elke drie jaar in de commissie Integriteit de Gedragscode en Protocol Gebruik ICT-faciliteiten en Sociale Media Zeeland bespreken en zo nodig een herziening voorbereiden.		Brief GS van 8 april 2025 over Afdoening en voortgang toezeggingen en moties - 675644:Voortgang: Het voorstel van Gedeputeerde Staten is om elke vier jaar de Gedragscode Politieke Ambtsdragers te herzien, waarbij de voorbereidingen van eventuele wijzigingen starten in het laatste jaar van de zittingsperiode van uw Staten en de definitieve vaststelling van de nieuwe Gedragscode plaatsvindt aan het begin van de nieuwe zittingsperiode. Dit betekent dat uw Staten in Q4 2026 mee zullen worden genomen in het proces van de totstandkoming van de nieuwe Gedragscode Politieke Ambtsdragers. De nieuwe handreiking voor omgang met (vermoedens van) integriteitsschendingen biedt op dit moment geen aanleiding om tussentijdse aanpassingen aan uw Staten voor te stellen. Eventuele voorstellen voor aanpassingen zullen meegenomen worden in het

Commissie Bestuur

nr	COM	Bestuurder	datum vergadering	onderwerp	actie door	voortgang
						proces in Q4 van 2026.Op dit moment is CIO-Office het protocol ICT-faciliteiten en Social Media aan het herzien vanwege technische en maatschappelijke ontwikkelingen. Dit nieuwe beleid wordt verwacht in Q3 2025. Het Social Media protocol dient niet ter vaststelling in Provinciale Staten. Zolang Provinciale Staten gebruik maakt van de ICT-faciliteiten van de Provincie, zullen wij het Social Media-protocol onder de aandacht brengen van uw Staten.
27	Bestuur	Vael	11-10-2024	N.a.v. 8e voortgangsrapportage Wind in de Zeilen: Ik zal nagaan of het mogelijk is in de volgende voortgangsrapportage terug te komen op de vraag of Zeeuwen met een bijstandsuitkering of een beperkte scholing worden geworven voor een functie bij Justitieel Complex Vlissingen.		Brief GS van 8 april 2025 over Afdoening en voortgang toezeggingen en moties - 675644 - Voortgang: Aan de uitvoeringsregisseur wordt gevraagd deze toezegging te betrekken in de volgende voortgangsrapportage. Brief GS van 7 april 2026 over afhandeling en voortgang moties en toezeggingen 2026 - 820959 **- voortgang**: Het fiche arbeidsmarkt uit het pakket WIZ is bedoeld om een link te leggen tussen extra banen uit het compensatiepakket en werkzoekenden/mensen die gebruik maken van de bijstand. Het JCV is hier onderdeel van. Zodra de werving is gestart vragen we de uitvoeringsregisseur hierop terug te komen in de voortgangsrapportage.
30	Bestuur	De Clerck	11-10-2024	N.a.v. samenwerking en huisvesting GGD, RUD en VRZ: Ik zeg toe informatie te geven over de beoordeling door het Rijk van de plannen van aanpak t.b.v een robuuste RUD.		Brief GS van 8 april 2025 over Afdoening en voortgang toezeggingen en moties - 675644 - Voortgang: De bedoelde beoordeling volgt naar verwachting voor de zomer van 2025. Brief GS van 7 april 2026 over afhandeling en voortgang moties en toezeggingen 2026 - 820959 - **voortgang**: GS hebben op 27 mei 2025 PS geïnformeerd over de voortgang robuuste RUD. De tussentijdse evaluatie van september 2025 liet zien dat de RUD op de goede weg is. Op 5 december 2025 hebben GS een themabijeenkomst voor de commissie ruimte gehouden. In april-mei 2026 volgt de eindevaluatie.

Commissie Bestuur

nr	COM	Bestuurder	datum vergadering	onderwerp	actie door	voortgang
39	Bestuur	Vael	24-1-2025	N.a.v. 9e voortgangsrapportage Wind in de Zeilen: Ik zal de wens over communicatie meenemen naar de stuurgroep en in de voortgangsrapportage een onderdeel communicatie opnemen.		Brief GS van 7 april 2026 over afhandeling en voortgang moties en toezeggingen 2026 - 820959 - **voortgang**: In behandeling: het verzoek een paragraaf communicatie is gecommuniceerd met de uitvoeringsregisseur van Wind in de zeilen. Ondertussen heeft de communicatie over WiZ de aandacht.
44	Bestuur	Van der Maas	28-3-2025	N.a.v. Rekenkameronderzoek Omgevingsparticipatie: Over een jaar na deze commissievergadering zal ik de voor 1 januari 2027 vast te stellen participatieverordening gereed hebben ter bespreking met de commissie.		Brief GS van 7 april 2026 over afhandeling en voortgang moties en toezeggingen 2026 - 820959 - **voortgang**: De participatieverordening verwachten wij gereed voor de wettelijke termijn van 1 januari 2027.
45	Bestuur	Van der Maas	28-3-2025	N.a.v. Nota Participatiebeleid 2025: Ik zal op korte termijn – via de Agendacommissie - een informatiesessie organiseren over participatie-instrumenten, waarbij tevens op een aantal projecten diepgaander wordt gereflecteerd en geëvalueerd op de aspecten van participatie bij deze projecten.		Brief GS van 7 april 2026 over afhandeling en voortgang moties en toezeggingen 2026 - 820959 - **voortgang:** Informatiebijeenkomst wordt gepland in overleg met de griffie, streven is om dit te doen rond de zomer.
46	Bestuur	Van der Maas	28-3-2025	N.a.v. Nota Participatiebeleid 2025: Ik zal ervoor zorgdragen dat in projectplannen het onderwerp communicatie c.q. communicatieplan wordt opgenomen. Deze worden gemonitord en geëvalueerd zodat de mate waarin doelgroepen aangesloten waren tijdens de uitvoering van een project inzichtelijk is.		Brief GS van 7 april 2026 over afhandeling en voortgang moties en toezeggingen 2026 - 820959 - **voortgang**: Wij stellen voor een kopje Participatie toe te voegen in voortgangsrapportages en het Handboek grote projecten. Dit moet nog worden geëffectueerd.
47	Bestuur	Van der Maas	28-3-2025	N.a.v. Nota Participatiebeleid 2025: Bij de evaluatie van een project of programma zal ook participatie en de resultaten daarvan als onderdeel worden opgenomen in de verantwoording, zodat Provinciale Staten daar kennis van kunnen nemen.		Brief GS van 7 april 2026 over afhandeling en voortgang moties en toezeggingen 2026 - 820959 - voortgang: Participatie wordt continu geborgd binnen de projecten. Om die reden stellen wij voor een kopje op te nemen in voortgangsrapportages en het Kader Grote projecten. (zie antwoord 46). Daarnaast is er een doorontwikkeling van een leidraad en toolkit participatie voor adviseurs in uitvoering.
48	Bestuur	Aalberts	28-3-2025	N.a.v. Risicomanagementbeleid Provincie Zeeland 2025: Ik ben bereid de eerstvolgende herziening van het risicomanagement rond het moment van vaststellen van de voorjaarsnota 2028 voor te bereiden en met de Staten te bespreken.		

Commissie Bestuur

nr	COM	Bestuurder	datum vergadering	onderwerp	actie door	voortgang
59	Bestuur	Van der Maas	10-10-2025	N.a.v. workshop IPO Jaarcongres over grensbelemmeringen: ik zal mij verder – ook cijfermatig - verdiepen in en schriftelijk bij u terugkomen op de vraag of er nog steeds mensen overlijden vanwege grensbelemmeringen en welke verbeteringen en er mogelijk zijn, ook wat betreft de afspraken met zorgverzekeraars. De suggestie om de in provincie Limburg gemaakte afspraken op dit gebied te bekijken neem ik hierbij mee.		
61	Bestuur	Vael	23-1-2026	N.a.v. voortgangsrapportage Wind in de Zeilen: ik zal medio 2027 een werkbezoek van Provinciale Staten aan het justitieel complex Vlissingen organiseren.		
62	Bestuur	Nielen	23-1-2026	N.a.v. herinrichting hoofdstructuur organisatie: ik zal een informatiebijeenkomst over de herinrichting hoofdstructuur van de provinciale organisatie organiseren, waarin onder meer visueel wordt gemaakt wat de veranderingen behelzen.		Brief GS van 7 april 2026 over afhandeling en voortgang moties en toezeggingen 2026 - 820959 - **voortgang:** de informatiebijeenkomst is op 29 mei 2026 gepland in overleg met de griffie en Agendacommissie.
63	Bestuur	Van der Maas	27-2-2026	N.a.v. IPO-aangelegenheden: ik zal de commissie nader informeren over het totaalbeeld van de mogelijk onvoldoende geregelde personeelsaangelegenheden bij het IPO, die uit het oogpunt van goed werkgeverschap aangepakt dienen te worden. Behalve het IPO-bureau zal ook BIJ12 hier onderdeel van uitmaken.		
64	Bestuur	Van der Maas	27-2-2026	N.a.v. Beleidsplan 2026 NV Westerscheldetunnel: Ik zal de suggestie meenemen naar de eigenaar van de tunnel die de werkzaamheden uitvoert om met behulp van een bonus de aannemer te stimuleren de herstelwerkzaamheden aan de tunnelbuis sneller af te ronden.		Brief GS van 7 april 2026 over afhandeling en voortgang moties en toezeggingen 2026 - 820959 - **voortgang:** Wordt betrokken bij de verdere uitwerking van het bereikbaarheidsplan.
65	Bestuur	Van der Maas	27-2-2026	N.a.v. Beleidsplan 2026 NV Westerscheldetunnel: Ik zal zo nodig de initiatiefnemer(s) van een alternatieve methode voor herstel van de tunnelbuis (PZC 3 februari 2026) nogmaals benaderen en beantwoorden waarom hun voorstel niet haalbaar is.		Brief GS van 7 april 2026 over afhandeling en voortgang moties en toezeggingen 2026 - 820959 - **voortgang**: Wordt betrokken bij de verdere uitwerking van het bereikbaarheidsplan.

Commissie Bestuur

nr	COM	Bestuurder	datum vergadering	onderwerp	actie door	voortgang
66	Bestuur	Van der Maas	27-2-2026	N.a.v. Beleidsplan 2026 NV Westerscheldetunnel: Ik neem de suggestie mee om via een app of website voor de regio Zeeland en de aansluitende gebieden de werkzaamheden aan de weg duidelijk en tijdig inzichtelijk te maken voor de weggebruikers.		Brief GS van 7 april 2026 over afhandeling en voortgang moties en toezeggingen 2026 - 820959 - **voortgang**: Wordt betrokken bij de verdere uitwerking van het bereikbaarheidsplan.
69	Bestuur	Van der Maas	27-3-2026	N.a.v. Betonschade Westerscheldetunnel - bereikbaarheid: Ik zal de directie van NV Westerscheldetunnel vragen om met de inspreker in gesprek te gaan naar aanleiding van de informatiesessie bij de HZ op 28 januari 2026 over oplossingen voor het herstel van de schade aan de Westerscheldetunnel.		
70	Bestuur	Van der Maas	27-3-2026	N.a.v. Betonschade Westerscheldetunnel - bereikbaarheid: De suggestie om een film met animatie van de geplande reparatie zal ik doorgeven aan het communicatieteam.		
71	Bestuur	Van der Maas	27-3-2026	N.a.v. Betonschade Westerscheldetunnel - bereikbaarheid: Voor het zomerreces zal ik via GS opnieuw de commissie informeren over onder meer het reserveringssysteem, de aanwijzing van cruciale beroepen, de prioritering en de reparatieduur.		
72	Bestuur	Aalberts	27-3-2026	N.a.v. voortgangsrapportages grote projecten en risicoparagraaf: ik zal in de volgende voortgangsrapportage in de Risicoparagraaf dieper ingaan op de risico's die zich bij de RUD mogelijk voordoen.		
73	Bestuur	Aalberts	27-3-2026	N.a.v. Uitzettingen ZEH dividend: Het voor te leggen voorstel over de herijking van de kaders voor de inzet van de ZEH-dividenden zal een bredere inzet bevatten dan alleen de sleutelprojecten uit de Visie Zeeland 2050.		
75	Bestuur	Aalberts	22-5-2026	N.a.v. herstructurering Impuls Zeeland: Ik zal met Impuls opnemen vaker Provinciale Staten actief te informeren over hun werk.		

Commissie Bestuur

nr	COM	Bestuurder	datum vergadering	onderwerp	actie door	voortgang
76	Bestuur	Aalberts	22-5-2026	N.a.v. Antwoorden Statenvragen BBB over Digitale Quantum Veiligheid: ik zal PS nader informeren via de Najaarsnota of een afzonderlijke informerende brief over de digitale veiligheid.		
77	Bestuur	De Clerck	26-6-2026	N.a.v. Statenvoorstel Mediationtraject schadekwestie Dalempolder Welgelegen gemeente Tholen: Ik zal op een nader te bepalen tijdstip het mandaatbesluit van de RUD en de afbakening van bevoegdheden RUD en Provincie goed tegen het licht te houden, en daarover tevens een informatiebijeenkomst met de RUD over organiseren.		
78	Bestuur	De Clerck	26-6-2026	N.a.v. Brief GS over Zienswijze 1e begrotingswijziging 2026 en ontwerpbegroting 2027 GR Zeeuws Archief - 828491: Ik zal de vraag 'Hoe kan het dat er bij het onderdeel kennis, na 2028 een ineens een enorme afname van de begrotingspost? Is dat omdat men dan ingewerkt is en geen scholing meer nodig heeft of zit daar wat anders achter?' via de besluitenlijst beantwoorden.		Afgehandeld via besluitenlijst. **Voorstel**: afvoeren op 11 september 2026.

PS-Toezeggingen

nr	COM	Bestuurder	datum vergadering	onderwerp	actie door	voortgang
47	Bestuur	Van der Maas	11-4-2025	N.a.v. Statenvoorstel Nota Participatiebeleid 2025Wij zullen als college een jaar de tijd nemen om de participatieverordening voor te bereiden en zullen deze uiterlijk voor de zomer van 2026 ter behandeling voorleggen in de commissie Bestuur.		Brief GS van 7 april 2026 over afhandeling en voortgang moties en toezeggingen 2026 - 820959 ontvangen met **voortgangsinformatie;** "De participatieverordening verwachten wij gereed voor de wettelijketermijn van 1 januari 2027."
73	Bestuur	Aalberts	5-6-2026	N.a.v. Statenvoorstellen Jaarstukken 2025 Provincie Zeeland en Voorjaarsnota 2026 Ik zal na het zomerreces aan PS terugkoppelen welke initiatieven kunnen bijdragen aan het verminderen van de opeenhoping van (investerings)budgetten en onvoltooide		

PS-Toezeggingen

nr	COM	Bestuurder	datum vergadering	onderwerp	actie door	voortgang
				projecten die vooruit worden geschoven (ook wel boeggolf).		
77	Bestuur	Nielen	5-6-2026	N.a.v. Statenvoorstellen Jaarstukken 2025 Provincie Zeeland en Voorjaarsnota 2026 Ik zal schriftelijk antwoord geven op de vraag van het lid Van Unen (SP) over de personele uitgaven (met het oog op een vijfde gedeputeerde en vijf nieuwe domeindirecteuren) die de Provincie Zeeland nu meer maakt ten opzichte van de vorige Statenperiode.		

Moties

nr	COM	Bestuurder	Datum vergadering	Onderwerp	Actie door	Voortgang
84	Bestuur	De Jonge (CvdK)	6-6-2025	Van Burg (SGP, mede namens BBB, CU, JA21 en VVD) over Plaatsen van redding en hoop. Dragen het College van Gedeputeerde Staten op: • In overleg te gaan met gemeenten en Veiligheidsregio Zeeland om te horen wat de plannen zijn voor de noodsteunpunten in onze provincie. • Na te gaan of de eigen voorzieningen / steunpunten van de Provincie Zeeland onderdeel kunnen zijn van de Zeeuwse noodsteunpunten. • In overleg te bezien of gebouwen die vallen onder cultureel erfgoed, o.a. kerken en andere gebouwen, een extra functie kunnen krijgen in de vorm van een noodsteunpunt en hierdoor een financiële bijdrage kunnen krijgen om overeind te blijven. • Uiterlijk in het eerste kwartaal van 2026 over bovenstaande punten de resultaten naar Provinciale Staten te rapporteren.		Brief GS van 7 april 2026 over afhandeling en voortgang moties en toezeggingen 2026 - 820959 ontvangen met **voortgangsinformatie**. Verdere informatie kan in het tweede kwartaal van 2026 verwacht worden. Afgehandeld met Brief GS van 16 juni 2026 over Motie 84 – commissie bestuur - 830706, geagendeerd commissie Bestuur 11 september 2026. **Voorstel:** afvoeren op 11 september 2026.

Gedeputeerde Staten

Provincie Zeeland
Abdij 6 4331BK Middelburg
Postbus 6001 4330 LA Middelburg
+31 118631011
IBAN NL08 BNGH 0285010557

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Motie 84 – commissie bestuur	827726		

Middelburg, 16 juni 2026

Geachte voorzitter,

In het regeerprogramma heeft het toenmalige kabinet Schoof aangekondigd steviger in te willen zetten op het versterken van de weerbaarheid van overheid, bedrijven en burgers bij onder andere rampen en crisis. Het kabinet stelde daarbij een maatschappelijk brede aanpak voor. Vanaf 2027 is er structureel een bedrag ter beschikking gesteld voor het versterken van de maatschappelijke weerbaarheid. De minister van Justitie en Veiligheid heeft in aanvulling daarop ook budget beschikbaar gesteld om ook in 2025 en 2026 bij te kunnen dragen aan diverse initiatieven. In het najaar van 2025 zijn daar door de minister van Veiligheid en Justitie, het Veiligheidsberaad en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten bestuurlijke afspraken gemaakt over de inzet van deze middelen. Onderdeel van deze afspraken is het stapsgewijs ontwikkelen van een landelijk netwerk aan noodsteunpunten. Veiligheidsregio's en gemeenten geven hier regionaal en lokaal invulling aan.

Inmiddels is duidelijk hoeveel de incidentele bijdrage per Veiligheidsregio bedraagt voor de opstart van de noodsteunpunten. Vervolgens maken Veiligheidsregio's in hun algemeen bestuur afspraken met de inliggende gemeenten over de financiering van de gemeentelijke inzet in het kader van de noodsteunpunten. Het geld is bedoeld om in elke veiligheidsregio een pilot uit te voeren voor één of twee noodsteunpunt(en) met bijbehorend coördinatiepunt. Een noodsteunpunt biedt hulp aan inwoners en een coördinatiepunt maakt deel uit van de regionale crisisorganisatie en zorgt dat het lokale noodsteunpunt zijn werk kan doen. Gedurende de pilotfase zal het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) zorgdragen voor een landelijke evaluatie en adviseren bij de inrichting van een landelijk netwerk aan noodsteunpunten.

In Zeeland is in februari jl. een start gemaakt met de Zeeuwse aanpak maatschappelijke weerbaarheid. Het doel is om in gezamenlijkheid met alle Zeeuwse overheden, de Veiligheidsregio Zeeland, Zeeuwse bedrijven en andere partners de Zeeuwse inwoners weerbaarder te maken. De commissaris van de Koning coördineert deze aanpak. De aanpak kent twaalf onderdelen (taakgroepen). De burgemeesters, dijkgraaf en gedeputeerden zijn allemaal gekoppeld aan een zogenoemde taakgroep en zo nemen zij een deel van de opgave voor hun rekening. Het doel is om voor de zomer te komen tot een eerste versie van deze Zeeuwse aanpak maatschappelijke weerbaarheid, zodat er na het zomerreces gestart kan worden aan de uitvoering van dat plan. In de bijlage is een flyer met meer informatie opgenomen over de Zeeuwse aanpak. De noodsteunpunten-pilot is onderdeel van één van de taakgroepen (onder leiding van de burgemeesters van Terneuzen en Schouwen-Duiveland), waarbij de Veiligheidsregio Zeeland uiteraard de belangrijkste partner is. De Veiligheidsregio Zeeland heeft ook de zogenoemde taakgroepsecretaris geleverd.

Tijdens de vergadering van Provinciale Staten op 6 juni 2025 heeft de SGP-fractie (mede namens BBB, CU, JA21 en VVD) een motie gedaan over “Plaatsen van redding en hoop”. Aan Gedeputeerde Staten is opgedragen om in overleg te gaan met gemeenten en de Veiligheidsregio Zeeland om te horen wat de plannen zijn voor noodsteunpunten in Zeeland. Tevens wordt gevraagd na te gaan of de eigen voorzieningen van de Provincie Zeeland onderdeel kunnen zijn van de Zeeuwse noodsteunpunten en te bezien of gebouwen die vallen onder cultureel erfgoed een extra functie kunnen krijgen in de vorm van een noodsteunpunt. Tenslotte wordt gevraagd te inventariseren of er hiervoor een financiële bijdragen kan zijn.

De afgelopen periode is de pilot met betrekking tot de noodsteunpunten onderwerp van gesprek in de overleggen met de Veiligheidsregio Zeeland en de gemeenten. Inmiddels krijgt de pilot steeds meer vorm. Het doel is om in Zeeland twee noodsteunpunten en één bijbehorend coördinatiepunt te realiseren. Zodra het gerealiseerd is, zal er geoefend worden om de werking van de noodsteunpunten en met het regionaal crisiscentrum te testen. Dit zal medio oktober 2026 zijn. Deze resultaten zullen meegenomen worden in de landelijke evaluatie door het NIPV.

Onderdeel van de pilot in Zeeland is het maken van een inventarisatie van potentieel geschikte locaties voor noodsteun- of coördinatiepunten. Niet ondenkbaar is het dat eigen voorzieningen van de Provincie Zeeland geschikt zijn. Hetzelfde geldt voor cultureel erfgoed. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het beschikbare budget voor de noodsteunpunten bedoeld is voor het in stand houden van een aantal voorzieningen voor de noodsteun op locatie, maar niet om zo’n locatie hiervoor in stand te houden. Uiteraard is dit onderdeel van de inventarisatie.

In de komende periode zal de pilot meer vorm krijgen en hopen we zicht te hebben op de gekozen locaties.

Met deze brief beschouwen wij motie 84 van de commissie Bestuur als afgedaan.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

H.M. de Jonge
Voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.

De weg naar een Zeeuwse aanpak maatschappelijk weerbaarheid

Met elkaar en voor elkaar: de weg naar een weerbaar en veerkrachtig Zeeland

Deze hand-out is gemaakt door de gezamenlijke Zeeuwse overheden (provincie, gemeenten en waterschap) in samenwerking met de Veiligheidsregio Zeeland.

Inhoud

1. Structuur Zeeuwse aanpak 5

2. Pijler 1: Het beschermen van vitale processen 7

3. Pijler 2: Een parate en veerkrachtige samenleving 9

4. Pijler 3: Overeind houden van democratie, rechtsstaat en overheid 11

5. Pijler 4: Een weerbare economie 13

6. Wat gebeurt er al? 15

7. Hoe weerbaar is jouw organisatie? 17

8. Aanmelden en tijdlijn 18

53

1. Structuur Zeeuwse aanpak

De veiligheidssituatie om ons heen verandert snel. Hybride dreigingen zoals cyberaanvallen, spionage en sabotage nemen toe. Daarom is extra inzet op weerbaarheid nodig. Een weerbare samenleving beschermt onze veiligheid, vrijheid en welvaart en helpt crises beter opvangen, van conflicten tot overstromingen tot langdurige uitval van vitale voorzieningen. Daarom werken overheid, bedrijven, organisaties en inwoners samen aan één Zeeuwse aanpak maatschappelijke weerbaarheid.

De Zeeuwse aanpak bestaat uit vier pijlers, elk met drie taakgroepen waarin we samenwerken aan concrete maatregelen. Zo komen inspanningen samen, delen we informatie en kennis. Op die manier zijn we beter voorbereid op verstoringen. Ook uw sector vormt een cruciale schakel in de weerbaarheid van Zeeland.

Wat is weerbaarheid?
Weerbaarheid is het vermogen van een samenleving of organisatie om verstoringen, dreigingen of aanvallen te weerstaan, zich aan te passen en snel te herstellen

Pijler 1: Het beschermen vitale processen
Taakgroep 1.1: Continuïteit van vitale processen
Taakgroep 1.2: Continuïteit van onderwijs en onderzoek
Taakgroep 1.3: Continuïteit van (opschaalde) zorg

Pijler 2: Een parate en veerkrachtige samenleving
Taakgroep 2.1: Fysieke veiligheid
Taakgroep 2.2: Maatschappelijke organisaties en burgerparticipatie
Taakgroep 2.3: Publieksinformatie en weerbaarheidsacademie

Pijler 3: Overeind houden van democratie, rechtsstaat en overheid
Taakgroep 3.1: Continuïteit van overheidstaken en publieke dienstverlening
Taakgroep 3.2: Openbaar bestuur en rechtsorde
Taakgroep 3.3: Grensoverschrijdende samenwerking

Pijler 4: Een weerbare economie
Taakgroep 4.1: Industrie (chemie, energie, nucleair)
Taakgroep 4.2: Mobiliteit (havens, tunnels, OV)
Taakgroep 4.3: Economie, MKB, toerisme

2. Pijler 1: Het beschermen van vitale processen

Waarborg continuïteit van nutsvoorzieningen, onderwijs en zorg.

Focus

Deze pijler richt zich op het waarborgen van de continuïteit van vitale processen en voorzieningen die essentieel zijn voor het dagelijks functioneren van Zeeland. Denk aan energievoorziening, ICT, onderwijs en transport en processen die raken aan primaire levensbehoeften zoals noodzorg, voedsel- en drinkwatervoorziening. In deze pijler werken publieke én private partijen samen om verstoringen te voorkomen, de impact te beperken en herstel te versnellen.

Taakgroep 1.1: Continuïteit van vitale processen

Dit gaan we doen:
We maken vitale ketens (water, energie, telecom/ICT, mobiliteit) minder kwetsbaar en zorgen voor snel herstel bij uitval.

Jouw mogelijke bijdrage:
- Breng je kritieke processen en afhankelijkheden in.
- Werk mee aan gezamenlijke scenario's, noodvoorzieningen en herstelplannen.
- Sluit aan bij oefeningen voor langdurige uitval.

Wie kan meedoen:
Water- en drinkwatersector, energie- en netwerkbeheerders, telecom en ICT, infrabeheerders (wegen, tunnels, bruggen), OV- en vervoerspartners, en overheden

Verantwoordelijke bestuurders:
Ilona Jense-Van Haarst (burgemeester Hulst)
Toine Poppelaars (dijkgraaf waterschap Scheldestromen)

Taakgroep 1.2: Continuïteit van onderwijs en onderzoek

Dit gaan we doen:
We zorgen dat onderwijs en onderzoek door kan gaan bij verstoringen, zowel fysiek als digitaal. Onderwijsinstellingen worden beter voorbereid op cyberincidenten, uitval van gebouwen of personeel.

Jouw mogelijke bijdrage:
- Deel je crisis- en continuïteitsplannen.
- Werk mee aan alternatieve lesvormen en digitale weerbaarheid.
- Doe mee aan gezamenlijke oefeningen.

Wie kan meedoen:
Onderwijsinstellingen, schoolbesturen en koepels, kennisinstituten, culturele instellingen, ICT-onderwijspartners, overheden

Verantwoordelijke bestuurders:
Yvonne van Mastrigt (burgemeester Middelburg)
Bas van den Tillaar (burgemeester Vlissingen)

Taakgroep 1.3: Continuïteit van (opschaalde) zorg

Dit gaan we doen:
We versterken de paraatheid in de hele zorgketen (ziekenhuizen, GGD/GHOR, VVT, huisartsen, jeugdzorg) en borgen continuïteit tijdens langdurige crises.

Jouw mogelijke bijdrage:
- Lever capaciteitsscenario's (bedden, personeel, logistiek).
- Maak afspraken over ketensamenwerking bij piekbelasting.
- Doe mee aan regionale zorg en crisisscenario's.

Wie kan meedoen:
Ziekenhuizen, huisartsen(posten), VVT, GGZ, GGD, jeugdzorg, zorgverzekeraars, ambulancediensten, gehandicaptenzorg, apotheken

Verantwoordelijke bestuurders:
Cees van den Bos (burgemeester Goes)
Franc Weerwind (burgemeester Terneuzen)

3. Pijler 2: Een parate en veerkrachtige samenleving

Versterk crisisorganisatie, sociale cohesie en publieksinformatie.

Focus

De kracht van Zeeland zit in de gemeenschappen en netwerken die elkaar kennen en helpen. Deze pijler draait om het vergroten van de weerbaarheid van inwoners en maatschappelijke organisaties. Door een sterke parate crisisorganisatie, goede publieksinformatie en actieve inzet van vrijwilligers en maatschappelijke partners, wordt gewerkt aan een samenleving die voorbereid is op noodsituaties en waarin burgers zelfredzaam en betrokken zijn. Deze pijler ligt zich op hulpdiensten, burgers en maatschappelijke organisaties.

Taakgroep 2.1: Fysieke veiligheid

Dit gaan we doen:
We versterken de crisisorganisatie en de hulpdiensten, richten noodsteunpunten in en zorgen dat noodcommunicatie werkt als digitale netwerken uitvallen.

Jouw mogelijke bijdrage:
- Stel locaties en mensen beschikbaar voor noodsteunpunten.
- Test je eigen noodcommunicatie of fallback systemen.
- Doe mee aan realistische oefeningen.

Wie kan meedoen:
Veiligheidsregio, hulpdiensten, gemeenten, logistiek, ondernemers, maatschappelijke organisaties

Verantwoordelijke bestuurders:
Franc Weerwind (burgemeester Terneuzen)
Jack van der Hoek (burgemeester Schouwen-Duiveland)

Taakgroep 2.2: Maatschappelijke organisaties en burgerparticipatie

Dit gaan we doen:
We versterken sociale cohesie, buurt- en vrijwilligersnetwerken en benutten maatschappelijke organisaties bij opvang, hulp en samenredzaamheid.

Jouw mogelijke bijdrage:
- Breng je netwerk, vrijwilligers of locaties in.
- Werk mee aan lokale of regionale hulpstructuren.
- Lever sleutelfiguren of getrainde vrijwilligers.

Wie kan meedoen:
Welzijnsorganisaties, kerken en verenigingen, vrijwilligersorganisaties, zorginstellingen, sport- en jongerenwerk, gemeenten, sociale teams, buurthuizen, burgerhulpnetwerken, inwoners

Verantwoordelijke bestuurders:
Jan Luteijn (burgemeester Reimerswaal)
Marleen Sijbers (burgemeester Tholen)

Taakgroep 2.3: Publieksinformatie en weerbaarheidsacademie

Dit gaan we doen:
We vergroten de zelf en samenredzaamheid van inwoners via publiekscampagnes, educatie, trainingen en een Zeeuwse weerbaarheidsacademie.

Jouw mogelijke bijdrage:
- Deel je communicatiekanalen of best practices.
- Doe mee aan publiekscampagnes, trainingen of lesprogramma's.
- Help met het ontwikkelen van educatief materiaal of trainingen.

Wie kan meedoen:
Communicatieprofessionals, onderwijsinstellingen, maatschappelijke partners, media, bedrijven en organisaties

Verantwoordelijke bestuurders:
Frederiek Schouwenaar (burgemeester Veere)
Marleen Sijbers (burgemeester Tholen)

4. Pijler 3: Overeind houden van democratie, rechtsstaat en overheid

Borg bestuurlijke continuïteit en grensoverschrijdende samenwerking.

Focus

Deze pijler focust op de borging van het openbaar bestuur en de rechtsstaat in tijden van crisis. Voor Zeeland betekent dit dat overheden ook in crisistijd hun taken betrouwbaar kunnen uitvoeren. Deze pijler richt zich op bestuurlijke continuïteit, bescherming tegen ondermijning en digitale/hybride dreigingen, en samenwerking over grenzen heen.

Taakgroep 3.1: Continuïteit van overheidstaken en publieke dienstverlening

Dit gaan we doen:
We borgen dat publieke diensten (burgerzaken, afval, sociale zekerheid, digitale balies) blijven draaien bij verstoring.

Jouw mogelijke bijdrage:
- Deel je kritieke processen, continuïteitsmaatregelen en prioriteiten.
- Test noodprocedures en back ups.
- Stem af met ketenpartners (publiek en privaat).

Wie kan meedoen:
Gemeenten, provincie, waterschap, publieke uitvoeringsorganisaties, dienstverleners, logistiek

Verantwoordelijke bestuurders:
Constantijn Jansen op de Haar (burgemeester Kapelle)
Loes Meeuwisse (burgemeester Noord-Beveland)

Taakgroep 3.2: Openbaar bestuur en rechtsorde

Dit gaan we doen:
We versterken het openbaar bestuur tegen ondermijning, desinformatie, sabotage en maatschappelijke spanningen. Bestuurlijke processen moeten betrouwbaar blijven.

Jouw mogelijke bijdrage:
- Lever expertise (juridisch, veiligheid, ICT).
- Werk mee aan (digitale) weerbaarheidsmaatregelen.
- Deel informatie over maatschappelijke spanningen of dreigingen.

Wie kan meedoen:
Gemeenten en provincie, politie, OM, RIEC, juridische afdelingen, digitale veiligheidsexperts, onderwijsinstellingen

Verantwoordelijke bestuurders:
Marga Vermue (burgemeester Sluis)
Yvonne van Mastrigt (burgemeester Middelburg)

Taakgroep 3.3: Grensoverschrijdende samenwerking

Dit gaan we doen:
We stemmen maatregelen en informatie uit met Vlaamse en aangrenzende partners om verstoringen en incidenten grensoverschrijdend op te vangen.

Jouw mogelijke bijdrage:
- Wissel veiligheidsinformatie uit.
- Breng grensketens, logistiek en afhankelijkheden in.
- Deel scenario's en sluit aan bij gezamenlijke oefeningen.

Wie kan meedoen:
Grensgemeenten, havens en logistiek, Vlaamse overheden en hulpdiensten, veiligheidsregio's

Verantwoordelijke bestuurders:
Ilona Jense-Van Haarst (burgemeester Hulst)
Marga Vermue (burgemeester Sluis)

5. Pijler 4: Een weerbare economie

Versterk industrie, mobiliteit en economische ketens.

Focus

De Zeeuwse economie steunt op industrie, havens, logistiek, toerisme en landbouw. Deze pijler richt zich op de weerbaarheid van deze sectoren bij verstoringen in ketens of schaarste. Door nauwe samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven wordt gewerkt aan het voorkomen van economische ontwrichting en het versterken van herstelvermogen na crises.

Taakgroep 4.1: Industrie (chemie, energie, nucleair)

Dit gaan we doen:
We vergroten veiligheid en continuïteit in de (chemische/energie/nucleaire) industrie en borgen veiligheid bij de energietransitie.

Jouw mogelijke bijdrage:
- Deel je risicoanalyses, ketenafhankelijkheden en herstelplannen.
- Doe mee aan ketenoefeningen en scenarioverkenningen.

Wie kan meedoen:
Industrie(clusters), havenbedrijven, bedrijfsnetwerken

Verantwoordelijke bestuurders:
Gerben Dijksterhuis (burgemeester Borsele)
Bas van den Tillaar (burgemeester Vlissingen)

Taakgroep 4.2: Mobiliteit (havens, tunnels, OV)

Dit gaan we doen:
We beschermen Zeeuwse mobiliteits- en transportnetwerken (havens, tunnels, spoor, OV) tegen verstoringen en werken aan alternatieve routes.

Jouw mogelijke bijdrage:
- Zorg voor dienstregelingen en personele inzet.
- Ontwikkel een regionaal verkeers- en transportbeeld.
- Maak afspraken over brandstofschaarste en -levering.
- Breng logistieke knelpunten en noodroutes in kaart.

Wie kan meedoen:
OV-bedrijven, spoor, wegvervoer en logistiek, havens en maritieme logistiek, beheerders infra, overheden

Verantwoordelijke bestuurders:
Harry van der Maas (gedeputeerde)
Cees van den Bos (burgemeester Goes)

Taakgroep 4.3: Economie, MKB, toerisme

Dit gaan we doen:
We versterken de veerkracht van MKB, toerisme, recreatie, voedselketens en betaalverkeer, zodat bedrijven bij verstoringen kunnen doorwerken of snel herstellen.

Jouw mogelijke bijdrage:
- Doe mee aan sectoroefeningen en verbeter je BCM.
- Maak bijstandsafspraken (werkplekken, middelen, logistiek).
- Werk aan digitale weerbaarheid.

Wie kan meedoen:
MKB en ondernemersnetwerken, toerisme, horeca, financiële instellingen, natuurbeheerders, land- en tuinbouworganisaties

Verantwoordelijke bestuurders:
Johan Aalberts (gedeputeerde)
Jack van der Hoek (burgemeester Schouwen-Duiveland)

6. Wat gebeurt er al?

We starten niet vanaf nul. In de praktijk zijn al de nodige initiatieven om de weerbaarheid en veerkracht van inwoners te stimuleren. Een aantal voorbeelden:

Denk Vooruit

Eind 2025 ontvingen meer dan 8 miljoen huishoudens in Nederland een informatieboekje over hoe inwoners zich kunnen voorbereiden op noodsituaties. Deze campagne werd landelijk opgezet onder de naam 'Denk Vooruit'. In Zeeland is hiervan een regionale vertaling gemaakt met de website Zeeland Veilig als centraal platform. Dit was een samenwerking van de 13 gemeenten, Veiligheidsregio Zeeland, Zeeland Veilig en Provincie Zeeland.

Risk Factory Zeeland

Risk Factory Zeeland is een plek waar kinderen uit groep 7 en 8 spelenderwijs leren om risico's en gevaren te herkennen en erop te reageren. Door levensechte situaties na te bootsen weten ze wat nodig is als het er echt op aankomt. In 2026 wordt Risk Factory Zeeland voor de derde keer gehouden. In dit initiatief werken ZLM Verzekeringen, Rabobank, GGD Zeeland, Brandweer Zeeland, RIEC Zeeland West-Brabant, Veiligheidsregio Zeeland en Zeeland Veilig samen.

VNO-NCW en MKB-Nederland

VNO-NCW en MKB-Nederland hebben samen met ondernemers, branches en het Ministerie van Economische Zaken de handreiking 'Weerbaarheid: Ondernemen is vooruitdenken' ontwikkeld. Deze handreiking biedt praktische maatregelen om bedrijven beter voor te bereiden op scenario's zoals langdurige uitval van internet en telefonie, langdurige stroomuitval en situaties waarin Nederland betrokken raakt bij een militair conflict.

Rabobank

Rabobank heeft een checklist ontwikkeld om de weerbaarheid van bedrijven in kaart te brengen en om de weerbaarheid te versterken. Rabobank faciliteert daarnaast kennisdeling binnen de sector, met peers en andere partners, zodat van elkaars ervaringen geleerd kan worden. Rabobank tekende in de zomer van 2025 ook een overeenkomst met Defensie om de beschikbaarstelling van reservisten voor de krijgsmacht te verbeteren.

Noodsteunpunten

Tijdens een crisis zoals een langdurige uitval van elektriciteit en telecommunicatie kunnen inwoners bij noodsteunpunten belangrijke informatie ontvangen. Er wordt nu door gemeenten en veiligheidsregio's onderzocht waar noodsteun- en coördinatiepunten zullen worden ingericht. Dat kan in een kerk, buurthuis of verenigings-

gebouw maar ook een brandweerkazerne zijn. In Zeeland onderzoeken we dit jaar op twee locaties hoe noodsteun- en coördinatiepunten eruit kunnen zien, wat de beste locaties zijn en hoe we dit kunnen organiseren.

Veiligheidskrant

In oktober 2025 hebben de drie Zeeuws-Vlaamse gemeenten Hulst, Terneuzen en Sluis samen een veiligheidskrant uitgegeven. Deze is bij alle Zeeuws-Vlaamse huishouden huis aan huis bezorgd. In de krant staat onder meer hoe je hennepkwekerijen ontdekt, wat je kunt doen om je huis te beveiligen, hoe je brandveilig kunt wonen en hoe je veilig op internet kunt rondklikken. De krant triggert inwoners om over hun eigen veiligheid en die van anderen na te denken.

7. Hoe weerbaar is jouw organisatie?

De Zeeuwse aanpak heeft als doel de weerbaarheid van de regio te versterken. Maar hoe weerbaar is jouw organisatie op dit moment? Test het zelf met deze checklist.

Voorbereiding

Vraag	Ja	Weet niet	Nee
Wij weten welke risico's en gevaren er in onze directe omgeving spelen.			
Wij hebben actuele contactgegevens van hulpdiensten en belangrijke ketenpartners direct beschikbaar (niet alleen digitaal).			
Wij hebben met buurbedrijven of partners afspraken over elkaar helpen bij een incident.			
Onze vluchtroutes, verzamelplaatsen en schuilmogelijkheden zijn bekend en zichtbaar aangegeven.			
Wij hebben een alternatieve communicatiemethode als digitale systemen of netwerken uitvallen.			
We hebben ons crisis- of noodplan het afgelopen jaar geoefend of getest.			

Tijdens een incident

Vraag	Ja	Weet niet	Nee
Iedereen weet wat zijn/haar eerste actie is als er een ernstig incident plaatsvindt op of rond onze locatie.			
Iedereen weet hoe hij/zij bij een incident/crisis intern moet melden en opschalen.			
We weten hoe we medewerkers, bezoekers en/of klanten snel kunnen informeren.			
We kunnen onze locatie veilig afsluiten of juist snel ontruimen.			
We kunnen bij anderen terecht voor tijdelijke opvang, werkplekken of middelen.			
We weten wat we in crisistijd met onze kennis voor anderen kunnen doen.			

Tel je antwoorden

Meestal **nee** geantwoord?
Er is werk te doen. Begin klein.
Volgende stap: kies één onderwerp uit deze checklist en regel dat binnen 30 dagen. Bijvoorbeeld: contactgegevens op orde of vluchtroutes zichtbaar maken. Elke maatregel telt.

Meestal **weet niet** geantwoord?
De grootste winst zit in overzicht.
Volgende stap: ga deze week in gesprek met je veiligheidscoördinator of directie en loop samen de checklist door. Weet wat geregeld is en wat niet.

Meestal **ja** geantwoord?
Goed bezig. De basis staat.
Volgende stap: test wat je hebt. Plan een korte oefening of scenario-doorloop met je team en betrek één partnerorganisatie. Oefenen maakt plannen pas echt bruikbaar.

8. Aanmelden en tijdlijn

Kijk welke taakgroep(en) bij jouw organisatie past. Bedenk waar je kunt bijdragen aan de Zeeuwse aanpak en meld je organisatie aan voor samenwerking via **weerbaar@zeeland.nl**.

23 februari 2026	Startbijeenkomst Zeeuwse aanpak maatschappelijke weerbaarheid
maart 2026	Taakgroepen gaan aan de slag
april 2026	Tussentijdse evaluatie: waar staan we?
medio juni 2026	Zeeuwse aanpak per taakgroep gereed
eind juni 2026	Gezamenlijke Zeeuwse aanpak gereed en vervolg opstartbijeenkomst
na de zomer van 2026	Uitwerken Zeeuwse aanpak maatschappelijke weerbaarheid

COLOFON

Uitgave
Provincie Zeeland

Opmaak & print
Provincie Zeeland

Bezoekadres:
Provinciehuis, Abdij 6,
4331 BK Middelburg

www.zeeland.nl

Vragen Commissie Bestuur 11 september 2026

Vragen Christine Govaert (BBB) over Brief GS van 16 juni 2026 over Motie 84 – commissie bestuur – 830706, agendapunt 10.1

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Welke dorpshuizen zijn nu als noodsteunpunt aangewezen?	Op dit moment is de VRZ een pilot in Zeeland aan het voorbereiden om vast te stellen waaraan een noodsteunpunt zou moeten voldoen. Tevens worden er met diverse Zeeuwse gemeenten en lokale partijen / groepen gesprekken gevoerd over de verdere uitrol. Deze uitrol zal mede afhankelijk zijn van de landelijke lijn, de conclusies naar aanleiding van de landelijke evaluatie van alle Nederlandse pilots en de financiering.

Gedeputeerde Staten

Provincie Zeeland

Abdij 6 4331BK Middelburg
Postbus 6001 4330 LA Middelburg
+31 118631011
IBAN NL08 BNGH 0285010557

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Circulaires provinciefonds 2026	828232		

Middelburg, 16 juni 2026

Geachte voorzitter,

Met deze brief informeren wij u over de uitkomsten van de meicirculaire 2026 van het provinciefonds. Het provinciefonds is de belangrijkste inkomstenbron van de Provincie Zeeland. Doorgaans verstrekt het Rijk op drie momenten, via circulaires, informatie over de ontwikkeling van het provinciefonds: in mei op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk; in september op basis van de Miljoenennota en in december op basis van de Najaarsnota van het Rijk. De uitkering van het provinciefonds bestaat uit een **algemene** uitkering en **decentralisatie** uitkeringen. De circulaire is als bijlage bij deze brief gevoegd en ook digitaal benaderbaar:
https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2026/05/29/meicirculaire-provinciefonds-2026

Algemene Uitkering

De ontwikkeling van de algemene uitkering provinciefonds wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de uitgaven van het Rijk. De jaarlijkse toename of afname van het provinciefonds wordt het accres genoemd. De hoogte van de algemene uitkering kan ook muteren door veranderingen in de verdeelmaatstaven zoals het aantal inwoners en aandeel oeverlengte.

De gevolgen van de algemene uitkering van deze meicirculaire komen neer op de volgende mutaties:

2026 +/+ € 0,8 miljoen;
2027 +/+ € 3,1 miljoen;
2028 +/+ € 0,8 miljoen;
2029 +/+ € 0,1 miljoen;
2030 +/+ € 0,8 miljoen;

De uitsplitsing van deze extra middelen zijn als volgt:

Onderwerp	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Accres, wijziging maatstaven, gewichten en uitkeringsfactoren	0,2	3,1	0,8	0,1	0,8
BTW compensatie afrekening 2025	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	**0,8**	**3,1**	**0,8**	**0,1**	**0,8**

Wat opvalt is de sterke stijging in het jaar 2027. Deze stijging wordt vooral veroorzaakt door een decentralisatie uitkering voor Openbaar Vervoer waar wij al rekening mee hadden gehouden en reeds is verwerkt in de begroting. Daarom vallen deze middelen nu vrij.

Ons voorstel is om voor de jaren 2027 tot en met 2030 de stijging toe te voegen aan de stelpost provinciefonds. Het saldo van deze stelpost wordt betrokken bij de financiële verwerking van de najaarsnota. Daarnaast stellen we voor de extra uitkering over 2026 van € 0,8 miljoen toe te voegen aan de budgettaire ruimte 2026 (zie financiële verwerking).

Weeffout Jeugdzorg
Bij de decentralisatie van de jeugdzorg is de verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg overgegaan van de provincies naar de gemeenten. In het bestuursakkoord 2011-2015 is vastgelegd dat er € 90 miljoen van het provinciefonds werd overgeheveld naar het gemeentefonds. De uitname was gebaseerd op het aantal jongeren op dat moment. Bij de berekening van de bedragen is geen rekening gehouden met het feit dat de steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag zelf al verantwoordelijk waren voor de jeugdzorg.
Hierdoor is er destijds € 10 miljoen structureel teveel overgeheveld van het provinciefonds naar het gemeentefonds. In de septembercirculaire 2025 is aangekondigd dat deze ‘weeffout’ bij de eerstvolgende budgettaire gelegenheid meerjarig zal worden hersteld. In de decembercirculaire 2025 is € 10 miljoen voor 2025 overgeheveld naar het provinciefonds. In deze meicirculaire wordt, zoals aangekondigd in de septembercirculaire 2025, de structurele doorwerking vanaf 2026 verwerkt in de algemene uitkering.

Correctie extrapolatie
In 2020 heeft het toenmalige kabinet in het pakket Structurele aanpak stikstof in totaal € 2,85 miljard beschikbaar gesteld voor de periode 2021-2030 voor het versterken en herstellen van de natuur. Onderdeel van het uitvoeringsprogramma is het verhogen van de beheervergoeding vanuit het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). De compensatie voor het jaar 2030 (€ 25,2 miljoen) zit als gevolg van de extrapolatie van het budget van 2030 naar 2031 in de grondslag voor 2031. Middels deze mutatie wordt de grondslag gecorrigeerd.

Accres
Binnen het provinciefonds is de algemene uitkering de grootste component. Het bedrag aan algemene uitkering wordt verdeeld over de provincies via maatstaven, zoals het inwonertal van een provincie, een aan de maatstaven gekoppeld gewicht (bedrag per eenheid) en de uitkeringsfactor (de voor alle provincies gelijke vermenigvuldigingsfactor). Die drie componenten zijn aan wijzigingen onderhevig. De jaarlijkse toename of afname van het provinciefonds die voortvloeit uit deze normeringssystematiek wordt het **accres** genoemd.

Vanaf 2024 is het accres gekoppeld aan de bbp-normeringssystematiek. Uitgangspunt is dat de fondsen meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product volgen. De normering wordt gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. De volumeontwikkeling van de fondsen wordt gebaseerd op een 8-jaars (t-9 t/m t-2) historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp, waardoor het fonds minder schommelt. Het prijsdeel volgt de prijsontwikkeling van het bbp van het lopende jaar, waardoor de fondsen reëel ‘op niveau’ blijven. Conform Rijksbrede systematiek wordt de index in het voorjaar van het lopende jaar definitief. Het accres is voor het jaar 2026 bij Voorjaarsnota 2026 definitief vastgesteld en de raming voor de jaren 2027 en verder is geactualiseerd op basis van de ontwikkeling van het bbp van het Centraal Economisch Plan (CEP) door het Centraal Planbureau (CPB).

BTW compensatie afrekening
Overschotten en tekorten in het BTW compensatiefonds worden verrekend in de algemene uitkering van het provinciefonds. In de praktijk blijkt dat doorgaans sprake is van overschotten in het BTW compensatiefonds die uiteindelijk ten gunste van de algemene uitkering komen. Dit overschot in het BTW compensatiefonds (BCF) wordt de ‘ruimte onder het plafond BCF’ genoemd. Bij Miljoenennota 2026 werd de ruimte onder het plafond voor 2025 voor de provincies geraamd op € 142 miljoen. Dit bedrag is reeds verrekend bij de voorlopige afrekening bij Miljoenennota 2026. Bij de definitieve afrekening blijkt deze ruimte te zijn toegenomen met € 14,4 miljoen. Deze € 14,4 miljoen is verrekend bij de Voorjaarsnota 2026. De totale ruimte onder het plafond van 2025 was € 157 miljoen. Dit overschot wordt toegevoegd aan het provinciefonds. Voor Zeeland betekent dit een eenmalig bedrag van afgerond € 0,6 miljoen als onderdeel van de algemene uitkering over 2026.

Negatieve afrekening 2025
Los van de uitkeringen 2026 en verder vindt jaarlijks via de meicirculaire een afrekening plaats over het voorgaand jaar. Dit komt voor 2025 negatief uit als gevolg van de definitieve afrekening van de MRB-maatstaf 2025. Omdat deze afwijkt af van de prognose uit de decembercirculaire 2025, wordt deze bijstelling via de verdeelsleutel verrekend via de uitkering in de meicirculaire. De afrekening van het provinciefonds pakt voor Zeeland negatief uit voor een bedrag van € 0,2 miljoen. Deze afrekening brengen we ten laste van de post afwikkelverschillen voorgaande dienstjaren in de provinciale begroting. Omdat we verwachten dat we dit bedrag kunnen compenseren met andere (positieve) afwikkelverschillen over voorgaande dienstjaren, leidt dit nu niet tot een bijstelling van de begroting 2026.

Decentralisatie- uitkeringen

Via het provinciefonds ontvangt de Provincie ook decentralisatie uitkeringen. Deze uitkeringen hebben een eigen verdeling per provincie. In tegenstelling tot specifieke doeluitkeringen hoeft over de besteding van deze decentralisatie uitkeringen geen verantwoording aan het Rijk te worden afgelegd en zijn de uitkeringen ook niet geoormerkt. Decentralisatie uitkeringen zijn vaak wel verbonden met een zeker doel maar hoeven niet aan dit doel uitgegeven te worden. Zeeland ontvangt decentralisatie uitkeringen voor 2026 tot en met 2030 met een totale omvang van € 15,7 miljoen. Deze uitkeringen hebben onder andere betrekking op Agrarische Natuur en Landschapsbeheer, Energiehubs, Openbaar Vervoer, Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid en bouw kerncentrales. Voor de toelichting en bedragen verwijzen wij u naar de bijlage (meicirculaire Provinciefonds 2026 inclusief bijlagen).

Financiële verwerking van de meicirculaire/hoogte stelpost provinciefonds

Conform de financiële verordening komen positieve en negatieve effecten ten laste/gunste van de stelpost provinciefonds tot de stelpost een saldo van € 3 miljoen bereikt. De stelpost provinciefonds is onder meer gevormd om negatieve effecten uit circulaires te kunnen opvangen. Daarnaast wordt uit deze stelpost de indexering van de begroting (indexering materiële budgetten en structurele kostensubsidies aan instellingen), als ook eventuele CAO stijgingen gedekt. Voor het jaar 2026 geldt dat het saldo per eind 2026 moet zijn ingezet. In de najaarsnota 2026 zal een voorstel gedaan worden om deze beschikbare middelen in te zetten.

Op basis van het Statenvoorstel “Inzet ZEH dividend 2024” heeft u besloten over de inzet van deze stelpost, ook met de context dat de stelpost tijdelijk hoger kan zijn dan de € 3 miljoen per jaar die de financiële verordening voorschrijft. Dat heeft te maken met de onzekerheid die de herijking van het verdeelmodel provinciefonds vanaf 2027 met zich meebrengt. Zodra hier duidelijkheid over is wordt de maximale omvang weer tot het maximum van € 3 miljoen teruggebracht. In de voorjaarsnota 2026 is ook een doorkijk op de stelpost gemaakt, waarbij ook aangegeven is dat voor 2026 een bedrag van € 1 mln. toereikend lijkt te zijn. Daarom wordt het positieve effect over 2026 toegevoegd aan de budgettaire ruimte.

De financiële effecten op de provinciale begroting zijn in onderstaande tabel weergegeven en wordt betrokken in eerstvolgende reguliere begrotingswijziging:

Effecten meicirculaire op stelpost provinciefonds x € 1 mln					
	2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Accres meicirculaire inclusief vrijval ruimte plafond BTW compensatiefonds 2025 en actualiseren maatstaven	**0,8**	**3,1**	**0,8**	**0,1**	**0,8**
financiële effecten meicirculaire	**0,8**	**3,1**	**0,8**	**0,1**	**0,8**
Beschikbaar in stelpost provinciefonds stand VJN 2026	1,0	2,0	2,0	2,0	2,0
verwerking meicirculaire ten gunste van de stelpost provinciefonds	0,0	3,1	0,8	0,1	0,8
Beschikbaar in stelpost provinciefonds na verwerking meicirculaire	**1,0**	**5,1**	**2,8**	**2,1**	**2,8**
Beschikbare budgettaire ruimte stand VJN 2026	0,0	0,0	0,0	0,0	2,9
verwerking meicirculaire ten gunste van de budgettaire ruimte	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand budgettaire ruimte na verwerking meicirculaire	**0,8**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**2,9**

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

H.M. de Jonge
Voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Bijlagen:
1. Meicirculaire provinciefonds 2026 inclusief bijlagen

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Provinciefonds

Meicirculaire 2026

- Gedeputeerde Staten van de provincies

- Dagelijks bestuur van het Interprovinciaal Overleg

DGOBDR/ Bestuur, Financiën en Regio's

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
eventuele vragen per e-mail
postbus.gf@minbzk.nl

Datum
29 mei 2026

Kenmerk
2026-0000248012

circulaire

Onderwerp	meicirculaire provinciefonds 2026
Doelstelling	bekendmaking van beleid en het geven van informatie
Juridische grondslag	
Relaties met andere circulaires	meicirculaire 2025 (2025-0000360404); septembercirculaire 2025 (2025-0000554465); decembercirculaire 2025 (2025-0000692100)
Ingangsdatum	29 mei 2026
Geldig tot	1 juli 2027

Voorwoord

Voor u ligt de meicirculaire provinciefonds 2026.

Provincies ontvangen op drie tijdstippen in het jaar informatie over de provinciefondsuitkeringen: in mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op basis van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota. De meicirculaire informeert u over de provinciefondsuitkeringen voor 2026 en verder, gebaseerd op de voorjaarsbesluitvorming van het Rijk.

In het algemeen geldt voor de informatie uit de circulaires het voorbehoud van parlementaire besluitvorming. Dat geldt dit jaar uiteraard ook.

De politiek-bestuurlijke zaken worden in hoofdstuk 1 belicht. De circulaire is in belangrijke mate een financieel-technisch document. De latere hoofdstukken richten zich vooral op de doelgroep van financieel specialisten.

Ik wens u veel succes toe bij de uitvoering van uw taken.

Mede namens de Staatssecretaris van Financiën,
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Inhoudsopgave

1 Hoofdpunten 5
1.1 Inleiding 5
1.2 Algemene uitkering 5
1.3 Decentralisatie-uitkering 5
2 Algemene uitkering 6
2.1 Inleiding 6
2.2 Wijzigingen in de omvang en verdeling van de algemene uitkering 6
1. *Accres tranches* 7
2. Afrekening ruimte onder plafond BCF 2025 9
3. 'Weeffout' Jeugdzorg 10
4. Correctie extrapolatie 10
2.3 Maatstaven, bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren 11
3 Decentralisatie-uitkeringen 13
3.1 Inleiding 13
3.2 Omvang en verdeling decentralisatie-uitkeringen 13
1. Agrarisch natuur- en landschapsbeheer 14
1a. Agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb) 14
1b. ANB investeringsmiddelen 14
1c. ANLb-uitvoeringskosten RVO 15
2. Economische Agenda Groningen 15
3. Concessierisico Maaslijn 15
4. Stimuleringsprogramma Energiehubs 15
5. Mkb-innovatiestimulering Topsectoren (MIT) 16
6. Invasieve exoten 16
7. Voorbereiding bouw kerncentrales 16
8. NOVEX 17
8a. NOVEX-samenwerking 17
8b. NOVEX-gebieden 17
8c. Ontwikkeling NOVEX-gebied Groningen 17
9. Na-ijlende effecten mijnbouw 17
10. Natuurbrandpreventie- en mitigatie 17
11. Amendement Friese taal 18
12. Gebiedsgerichte leeraanpak funderingsproblematiek 18
13. Erfgoed en Overheid 18
14. Interbestuurlijk toezicht domein erfgoed 18
15. Actieagenda mkb-dienstverlening: Leerprogramma 19
16. Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties 19
16a. Uitvoeringskosten Lbv en Lbv-plus (kleine sectoren) 19
16b. Uitvoeringskosten Lbv en Lbv-plus 19

17. Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) 19
18. Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE) 20
19. Nationale parken 20
3.3 Verdeling bestaande decentralisatie-uitkeringen en overige mededelingen 20
3.3.1 Wet Versterken regie volkshuisvesting 20
4 Overige mededelingen 21
4.1 Inleiding 21
4.2 Provinciefondstotalen, bevoorschotting en nominale ontwikkelingen 21
4.3 Landelijk gemiddelde kengetal belastingcapaciteit 22
4.4 Integraal overzicht financiën provincies 22
4.5 Website provinciefinanciën: www.findo.nl 22
Bijlagen 23
Bijlage 1 Ontwikkeling algemene uitkering 2026-2031 24
Bijlage 2 Overzicht decentralisatie-uitkeringen 2026-2031 25
Bijlage 3 Bedragen per eenheid 2025 26
Bijlage 4 Overzicht provinciespecifieke vaste bedragen 2025 27
Bijlage 5 Volumina maatstaven 2025 28
Bijlage 6 Overzicht decentralisatie-uitkeringen 2025 per provincie 29
Bijlage 7 Verdeling provinciefondsuitkeringen 2025 41
Bijlage 8 Bevoorschotting 2025 42
Bijlage 9 Berekening provinciale opbrengst per opcent MRB 2025 43
Bijlage 10 Bedragen per eenheid 2026 44
Bijlage 11 Overzicht provinciespecifieke vaste bedragen 2026 45
Bijlage 12 Volumina maatstaven 2026 46
Bijlage 13 Overzicht decentralisatie-uitkeringen 2026 per provincie 47
Bijlage 14 Verdeling provinciefondsuitkeringen 2026 51
Bijlage 15 Bevoorschotting uitkeringsjaar 2026 52
Bijlage 16 Berekening provinciale opbrengst per opcent MRB 2026 54
Bijlage 17 Bedragen per eenheid 2027 55
Bijlage 18 Overzicht provinciespecifieke vaste bedragen 2027 56
Bijlage 19 Volumina maatstaven 2027 57
Bijlage 20 Overzicht decentralisatie-uitkeringen 2027 per provincie 58
Bijlage 21 Verdeling provinciefondsuitkeringen 2027 61
Bijlage 22 Overzicht meerjarige decentralisatie-uitkeringen 62
Bijlage 23 Toelichting maatstaven provinciefonds 2026 64
Bijlage 24 Overzicht overboekingen 2025 BTW-compensatiefonds 65

1 Hoofdpunten

1.1 Inleiding

Deze circulaire informeert provincies over de provinciefondsuitkeringen. Het provinciefonds is een belangrijke inkomstenbron van de provincies. Daarnaast bepalen factoren als specifieke uitkeringen, belastingopbrengsten, provinciale rentelasten en dividendopbrengsten mede de financiële ruimte van provincies. Zij vallen echter buiten het bestek van deze circulaire.

In deze circulaire vindt de verwerking plaats van de mutaties uit de Voorjaarsnota 2026 en de bijbehorende Eerste Suppletoire Begroting 2026. De informatie is steeds onder het voorbehoud van parlementaire goedkeuring.

Dit hoofdstuk bevat een beknopte weergave van de belangrijkste mutaties uit de circulaire. De indeling van de circulaire is afgestemd op de soorten uitkeringen die het provinciefonds kent: de algemene uitkering en de decentralisatie-uitkeringen.

1.2 Algemene uitkering

Accres tranches

Het provinciefonds is een belangrijke inkomstenbron van de provincies. De jaarlijkse toe- en afname van het provinciefonds wordt het accres genoemd. In deze circulaire is een nieuwe accresraming opgenomen voor de jaren 2027 en verder. Daarnaast is de definitieve afrekening van de accrestranche 2026 verwerkt. Het accres wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product (bbp).

Plafond BTW-compensatiefonds

Deze circulaire biedt informatie over de definitieve afrekening van de ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds (BCF) over 2025. Bij Miljoenennota 2026 werd de ruimte onder het plafond voor 2025 voor provincies geraamd op € 142 miljoen. Dit bedrag is reeds verrekend bij de voorlopige afrekening bij Miljoenennota 2026. Bij de definitieve afrekening blijkt deze ruimte te zijn toegenomen met € 14,4 miljoen. Deze € 14,4 miljoen is verrekend bij de Voorjaarsnota 2026. De totale ruimte onder het plafond van 2025 was € 157 miljoen.

1.3 Decentralisatie-uitkering

De circulaire bevat voor uitkeringsjaar 2026 en verder ook een aantal wijzigingen in de decentralisatie-uitkeringen. Het gaat om de aanpassing van bestaande uitkeringen, omzetting van specifieke uitkeringen naar decentralisatie-uitkeringen en om nieuwe uitkeringen. In hoofdstuk 3 is een compleet overzicht opgenomen.

2 Algemene uitkering

2.1 Inleiding

Binnen het provinciefonds is de algemene uitkering de grootste component. Het bedrag aan algemene uitkering wordt verdeeld over de provincies via maatstaven, zoals het inwonertal van een provincie, een aan de maatstaven gekoppeld gewicht (bedrag per eenheid) en de uitkeringsfactor (de voor alle provincies gelijke vermenigvuldigingsfactor). Deze drie componenten zijn aan wijzigingen onderhevig. Dit hoofdstuk geeft informatie over de aanleiding voor die wijzigingen en over de uitwerking ervan. Paragraaf 2.2 bevat informatie over wijzigingen in de verdeling als gevolg van de ontwikkeling van de omvang van de algemene uitkering. Paragraaf 2.3 informeert de provincies over een aantal gegevens voor de berekening van de algemene uitkering, te weten: maatstaven, gewichten en uitkeringsfactoren.

De algemene uitkering is vrij besteedbaar voor provincies. Eventuele opmerkingen die over de algemene uitkering in deze circulaire worden gemaakt, zijn niet meer dan voorbeelden die illustreren met welke kosten provincies geconfronteerd worden. Dit inzicht is ook van belang voor de Tweede Kamer. Met de betreffende teksten wordt niet beoogd het bestedingsdoel nader te omschrijven, of op welke wijze dan ook de middelen te oormerken.

2.2 Wijzigingen in de omvang en verdeling van de algemene uitkering

Tabel 2.2.1 bevat de wijzigingen in de omvang van de algemene uitkering over de periode 2026 tot en met 2031 ten opzichte van de decembercirculaire 2025. Wijzigingen in de omvang van de algemene uitkering kunnen het gevolg zijn van:

1. Algemene mutaties
   Deze mutaties hebben betekenis voor de financiële ruimte van de provincies, zonder veranderingen in het takenpakket.
2. Taakmutaties
   Deze mutaties hebben betrekking op taakmutaties bij provincies en hebben corresponderende gevolgen voor inkomsten of uitgaven.

Tabel 2.2.1 geeft een totaalbeeld van de mutaties in de omvang van de algemene uitkering van circulaire op circulaire. De mutaties hebben betrekking op 2026 en verder ten opzichte van de decembercirculaire 2025 en worden onder de tabel toegelicht. In bijlage 1 zijn de mutaties uit tabel 2.2.1 samengenomen met de mutaties uit eerdere circulaires. Deze bijlage geeft een totaalbeeld van de mutaties van jaar op jaar.

Tabel 2.2.1 Mutaties algemene uitkering 2026-2031 (bedragen in duizenden euro's)

		2026	2027	2028	2029	2030	2031
	Stand decembercirculaire 2025	**3.330.512**	**3.615.558**	**3.781.690**	**3.942.601**	**4.069.172**	**4.069.172**
	algemene mutaties						
1)	Accres tranches	14.425	22.322	37.289	29.632	40.654	199.567
2)	Afrekening ruimte onder plafond BCF 2025	14.436					
	taakmutaties						
3)	'Weeffout' jeugdzorg	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
4)	Correctie extrapolatie						-25.161
	stand deze circulaire	**3.369.373**	**3.647.880**	**3.828.979**	**3.982.233**	**4.119.826**	**4.253.578**

In de bijlagen 7, 14 en 21 kunt u zien hoe de algemene uitkering in de uitkeringsjaren 2025, 2026 en 2027 over de provincies is verdeeld.

Toelichting algemene uitkering

1. *Accres tranches*

Het provinciefonds is een belangrijke inkomstenbron van de provincies. De jaarlijkse toe- en afname van het gemeentefonds en het provinciefonds wordt het accres genoemd. In deze circulaire is een nieuwe accresraming opgenomen voor de jaren 2027 en verder. Daarnaast is de definitieve afrekening van de accrestranche 2026 verwerkt.

Vanaf 2024 is het accres gekoppeld aan de bbp-normeringssystematiek. Uitgangspunt is dat de fondsen meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product volgen. De normering wordt gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. De volumeontwikkeling van de fondsen wordt gebaseerd op een 8-jaars (t-9 t/m t-2) historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp, waardoor het fonds minder schommelt. Het prijsdeel volgt de prijsontwikkeling van het bbp van het lopende jaar. Conform de rijksbrede systematiek wordt de index in het voorjaar van het lopende jaar definitief. Het betreft een generieke normering die naar eigen inzicht van een individuele provincie kan worden ingezet.

Het accres is voor het jaar 2026 bij Voorjaarsnota 2026 definitief vastgesteld en de raming voor de jaren 2027 en verder is geactualiseerd op basis van de ontwikkeling van het bbp van het Centraal Economisch Plan (CEP) door het Centraal Planbureau (CPB). In de berekeningen is uitgegaan van indices met één decimaal achter de komma, conform de door het CPB op internet gepubliceerde CEP-gegevens. In tabel 2.2.2 zijn de actuele cijfers opgenomen.

Tabel 2.2.2 Indices						
	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Indices CPB bbp CEP 2026						
Volume bbp (8-jaars gemiddelde)	1,9%	1,8%	1,7%	1,5%	2,2%	1,6%
Prijs bbp	2,9%	2,5%	2,9%	2,5%	2,6%	2,4%
Gecombineerde bbp index	**4,9%**	**4,3%**	**4,6%**	**4,0%**	**4,9%**	**4,0%**
Indices CPB bbp MEV 2026						
Volume bbp (8-jaars gemiddelde)	1,9%	1,8%	1,7%	1,5%	2,2%	
Prijs bbp	2,5%	2,5%	2,7%	2,5%	2,4%	
Gecombineerde bbp index	**4,4%**	**4,3%**	**4,4%**	**4,0%**	**4,7%**	
Verschil (nieuw-oud)						
Volume bbp (8-jaars gemiddelde)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Prijs bbp	0,4%	0,0%	0,2%	0,0%	0,2%	
Gecombineerde bbp index	**0,4%**	**0,0%**	**0,2%**	**0,0%**	**0,2%**	

Tabel 2.2.3 bevat de grondslag en de huidige accres raming zoals opgenomen in deze Voorjaarsnota 2026 op basis van de bbp cijfers uit het CEP 2026.

Tabel 2.2.3 Grondslag en accres Voorjaarsnota 2026						
	2026	2027	2028	2029	2030	2031
In miljoenen euro						
Grondslag Provinciefonds voor tranche 2026	**3.539**	**3.476**	**3.504**	**3.499**	**3.310**	**3.285**
Mutaties in grondslag Voorjaarsnota in prijspeil 2026	259	165	109	19	15	10
Grondslag Provinciefonds voor tranches 2027-2031		**3.641**	**3.613**	**3.518**	**3.326**	**3.295**
tranche 2026 volume bbp	67	66	67	66	63	62
tranche 2026 prijs bbp	105	103	104	103	98	97
tranche 2027 volume bbp		69	68	66	63	62
tranche 2027 prijs bbp		97	96	94	89	88
tranche 2028 volume bbp			67	65	62	61
tranche 2028 prijs bbp			116	113	107	106
tranche 2029 volume bbp				60	57	57
tranche 2029 prijs bbp				102	97	96
tranche 2030 volume bbp					87	86
tranche 2030 prijs bbp					105	104
tranche 2031 volume bbp						66
tranche 2031 prijs bbp						100
Totaal accres Provinciefonds	**172**	**334**	**518**	**672**	**827**	**986**

Tabel 2.2.4 bevat het accres voor 2026 en verder zoals opgenomen in de Miljoenennota 2026. Tabel 2.2.5 bevat de mutaties in het accres tussen de stand Miljoenennota 2026 en de stand Voorjaarsnota 2026.

Tabel 2.2.4 Accres Miljoenennota 2026					
In miljoenen euro	2026	2027	2028	2029	2030
tranche 2026 volume bbp	68	66	67	67	63
tranche 2026 prijs bbp	90	88	89	89	84
tranche 2027 volume bbp		64	64	64	61
tranche 2027 prijs bbp		93	94	94	89
tranche 2028 volume bbp			63	63	60
tranche 2028 prijs bbp			103	103	97
tranche 2029 volume bbp				61	58
tranche 2029 prijs bbp				101	95
tranche 2030 volume bbp					85
tranche 2030 prijs bbp					94
Totaal accres Provinciefonds	**157**	**312**	**481**	**642**	**787**

Tabel 2.2.5 Mutatie in accres					
In miljoenen euro	2026	2027	2028	2029	2030
tranche 2026 volume bbp	– 0	– 0	– 0	– 0	– 0
tranche 2026 prijs bbp	15	15	15	15	14
tranche 2027 volume bbp		5	4	2	2
tranche 2027 prijs bbp		3	2	– 0	– 0
tranche 2028 volume bbp			4	2	2
tranche 2028 prijs bbp			14	11	10
tranche 2029 volume bbp				– 1	– 1
tranche 2029 prijs bbp				2	1
tranche 2030 volume bbp					2
tranche 2030 prijs bbp					11
Totale mutatie	**14**	**22**	**37**	**30**	**41**

2. Afrekening ruimte onder plafond BCF 2025

De bijdrage van het Rijk aan het BCF is geplafonneerd. Het plafond van het BCF is sinds 2015 gekoppeld aan de accrespercentages zoals die volgen uit de normeringssystematiek voor het gemeentefonds en het provinciefonds.

Het plafond van het BCF wordt daarnaast aangepast voor taakmutaties (zoals decentralisaties) die gepaard gaan met toevoegingen of onttrekkingen aan het BCF. Hierdoor hebben decentralisaties geen effect op de ruimte onder het plafond van het BCF. Als het plafond overschreden wordt, komt het verschil ten laste van het gemeentefonds, dan wel het provinciefonds. Bij een realisatie lager dan het plafond komt het verschil ten gunste van het gemeentefonds, dan wel het provinciefonds.

Bij Miljoenennota 2026 werd de ruimte onder het plafond voor 2025 voor de provincies geraamd op € 142 miljoen. Dit bedrag is reeds verrekend bij de voorlopige afrekening bij Miljoenennota 2026. Bij de definitieve afrekening blijkt deze ruimte te zijn toegenomen met € 14,4 miljoen. Deze € 14,4 miljoen is verrekend bij de Voorjaarsnota 2026. De totale ruimte onder het plafond van 2025 was € 157 miljoen.

Tabel plafond BCF 2025 voor provincies (bedragen x € 1.000)			
	stand meicirculaire 2026	stand septembercirculaire 2025	Verschil
	2025	2025	2025
BCF plafond aandeel provincies	**607.845**	**581.887**	**25.958**
W.v. stand septembercirculaire 2025	581.887		
W.v. overhevelingen i.v.m. taakmutaties	25.958		
Uitgaven provincies	**451.170**	**439.648**	**11.522**
Ruimte onder plafond provincies	**156.675**	**142.239**	**14.436**

3. *'Weeffout' Jeugdzorg*

Bij de decentralisatie van de jeugdzorg is de verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg overgegaan van de provincies naar de gemeenten. In het bestuursakkoord 2011-2015[1] is vastgelegd dat er € 90 miljoen van het provinciefonds werd overgeheveld naar het gemeentefonds. De uitname was gebaseerd op het aantal jongeren op dat moment. Bij de berekening van de bedragen is geen rekening gehouden met het feit dat de steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag zelf al verantwoordelijk waren voor de jeugdzorg. Hierdoor is er destijds € 10 miljoen structureel teveel overgeheveld van het provinciefonds naar het gemeentefonds. In de septembercirculaire 2025 is in paragraaf 4.5 aangekondigd dat deze 'weeffout' bij de eerstvolgende budgettaire gelegenheid meerjarig zal worden hersteld. In de decembercirculaire 2025 (paragraaf 2.2.1) is € 10 miljoen voor 2025 overgeheveld naar het provinciefonds. In deze meicirculaire wordt, zoals aangekondigd in de septembercirculaire 2025, de structurele doorwerking vanaf 2026 verwerkt.

4. *Correctie extrapolatie*

In 2020 heeft het toenmalige kabinet in het pakket Structurele aanpak stikstof in totaal € 2,85 miljard beschikbaar gesteld voor de periode 2021-2030 voor het versterken en herstellen van de natuur[2]. Onderdeel van het uitvoeringsprogramma is het verhogen van de beheervergoeding vanuit het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). Zie ook paragraaf 2.2.4 van de septembercirculaire 2024. De compensatie voor het jaar 2030 (€ 25,2 miljoen) zit als gevolg van de extrapolatie van het budget van 2030 naar 2031 in de grondslag voor 2031. Middels deze mutatie wordt de grondslag gecorrigeerd.

[1] Kamerstukken II 2010-2011, 32749, nr. 1
[2] Kamerstukken II, 2020-2021, 33 576, nr. 216

2.3 Maatstaven, bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren

De berekening van de algemene uitkering bestaat uit de vermenigvuldiging van het aantal eenheden van alle maatstaven met het bijbehorende gewicht per maatstaf (bedrag per eenheid). De som van deze producten, de zogenaamde uitkeringsbasis, wordt vervolgens vermenigvuldigd met de uitkeringsfactor. Hierna wordt achtereenvolgens ingegaan op de maatstaven, de bedragen per eenheid en de uitkeringsfactor.

Maatstaven

De bijlagen 5, 12 en 19 bevatten de volumina van de maatstaven voor respectievelijk de uitkeringsjaren 2025, 2026 en 2027. De toelichting op de maatstaven vanaf 2026 kunt u vinden in bijlage 23 van deze circulaire.

Maatstaf MRB

De berekening van de maatstaf MRB 2025 staat in bijlage 9 en is definitief geworden.

De meest recente informatie over de MRB betreft ramingen met betrekking tot de provinciale opcenten op de MRB voor 2026, afkomstig van de Belastingdienst. De provinciale MRB-tarieven 2026 zijn al wel definitief. De raming van de volumina voor de maatstaf MRB over 2026 is te vinden in bijlage 16.

Bij de raming van de opbrengst per opcent MRB voor 2027 is voor de raming van het volume van de maatstaf in 2027 uitgegaan van het volume van de maatstaf van 2026 met een groeipercentage van 1%. De geraamde volumina 2027 van de maatstaf MRB zijn te vinden in bijlage 19.

Bedragen per eenheid

In de bijlagen 3, 10 en 17 staan de bedragen per eenheid voor respectievelijk de uitkeringsjaren 2025, 2026 en 2027. Daarnaast ontvangen provincies ook provinciespecifieke vaste bedragen. Deze zijn te vinden in respectievelijk de bijlagen 4, 11 en 18. De provinciespecifieke vaste bedragen over 2025 zijn ten opzichte van de decembercirculaire 2025 niet gewijzigd.

De provinciespecifieke vaste bedragen over 2026 zijn ten opzichte van de decembercirculaire 2025 niet gewijzigd.

De bedragen per eenheid en de provinciespecifieke vaste bedragen over 2027 worden in deze circulaire voor het eerst gepresenteerd en zijn opgenomen in respectievelijk de bijlagen 17 en 18. De provinciespecifieke vaste bedragen over 2027 zijn veranderd ten opzichte van die in uitkeringsjaar 2026 door verdeling van de reeds geboekte taakmutaties Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL-vergoeding) (zie paragraaf 2.2.4 van de septembercirculaire 2024) en uitboeking Wet Open Overheid (incidenteel) (zie paragraaf 2.2.4 van de meicirculaire 2021 en paragraaf 2.3.2 van de septembercirculaire 2021).

Uitkeringsfactor

De uitkeringsfactor is de voor alle provincies gelijke vermenigvuldigingsfactor die wordt berekend door de som van de algemene uitkering, de MRB-maatstaf en het veronderstelde rendement op eigen vermogen te delen door de uitkeringsbasis.
De – landelijke - uitkeringsbasis is berekend door van alle maatstaven de aantallen te vermenigvuldigen met het bijbehorende bedrag per eenheid; er is ook een uitkeringsbasis voor elke provincie (het product van de provinciale aantallen en de bedragen per eenheid).

De uitkeringsfactor verschilt per uitkeringsjaar en ligt voor de jaren 2026 tot en met 2031 tussen 1,614 en 1,805. Het verloop van de uitkeringsfactoren over de periode 2025-2031 is opgenomen in tabel 2.3.1. Voor de periode 2026-2031 geldt dat de uitkeringsfactor voorlopig is.

Tabel 2.3.1 Ontwikkeling uitkeringsfactor 2025-2031

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Uitkeringsfactor	1,536	1,614	1,659	1,695	1,733	1,766	1,805

De uitkeringsfactor voor het uitkeringsjaar 2025 is ten opzichte van de decembercirculaire 2025 gedaald van 1,547 naar 1,536, een afname van 11 punten. Dit komt doordat het definitief aantal opcenten MRB lager is uitgevallen dan de prognose. De uitkeringsfactor over 2025 is definitief.

Het verschil met de septembercirculaire 2025 in de uitkeringsfactoren vanaf 2026 wordt voor het overgrote deel verklaard door de nieuwe gegevens over het accres en het BCF (zie paragraaf 2.2). Voor het jaar 2026 geldt een stijging van de uitkeringsfactor ten opzichte van de septembercirculaire 2025 van 1,613 naar 1,614; een stijging met 1 punt. De stijging is het gevolg van enerzijds het actualiseren van de maatstaven, waardoor de uitkeringsfactor met 7 punten (waarvan 6 punten als gevolg van de MRB actualisatie) daalt, en anderzijds de toevoeging van respectievelijk het accres en de ruimte onder het BCF, die de uitkeringsfactor met 8 punten doet stijgen.

Bij de berekening van de uitkeringsfactor vanaf 2028 is uitgegaan van een trendmatige groei van de maatstaf aantal inwoners met 0,8%, de maatstaf miljoenen inwoners met 1,7%, de maatstaf aantal inwoners in landelijke gebieden met 0,0%, de maatstaf aantal inwoners vervoerregio met 1,1% en de maatstaf aandeel binnenwater met 1,0%. Voor de MRB ten slotte is vanaf 2028 ten opzichte van 2027 geen trendmatige groei opgenomen.

3 Decentralisatie-uitkeringen

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat mededelingen over de decentralisatie-uitkeringen. Deze uitkeringen maken net als de algemene uitkering deel uit van het provinciefonds, maar hebben een eigen verdeling over de provincies.

Decentralisatie-uitkeringen zijn net als de algemene uitkering beleids- en bestedingsvrij en er vindt geen verantwoording naar het Rijk plaats, zoals bij specifieke uitkeringen wel het geval is. Eventuele opmerkingen die over decentralisatie-uitkeringen gemaakt worden in deze circulaire, zijn niet meer dan voorbeelden die illustreren met welke kosten provincies geconfronteerd worden. Dit inzicht is ook van belang voor de Tweede Kamer. Met de betreffende teksten wordt niet beoogd het bestedingsdoel nader te omschrijven, of op welke wijze dan ook de middelen te oormerken.

Paragraaf 3.2 informeert over de wijzigingen in de decentralisatie-uitkeringen en over de omvang en de verdeling ervan.

3.2 Omvang en verdeling decentralisatie-uitkeringen

Tabel 3.2.1 bevat de mutaties in de decentralisatie-uitkeringen ten opzichte van de decembercirculaire 2025 over de periode 2026 tot en met 2031. De mutaties hebben betrekking op 2026 en verder en worden onder de tabel toegelicht.

Bijlage 2 bevat het integrale overzicht van de decentralisatie-uitkeringen en de daarmee gemoeide bedragen over de periode 2026 tot en met 2031. In de bijlagen 13, 20 en 22 kunt u zien hoe alle decentralisatie-uitkeringen in de verschillende uitkeringsjaren over de provincies zijn verdeeld. De bedragen van de decentralisatie-uitkeringen over uitkeringsjaar 2025 staan in bijlage 6 en veranderen niet meer.

Tabel 3.2.1 Mutaties decentralisatie-uitkeringen 2026 - 2031 (bedragen in duizenden euro's)

		2026	2027	2028	2029	2030	2031
	Stand decembercirculaire 2025	**366.230**	**172.676**	**203.303**	**198.742**	**28.028**	**28.028**
	Mutaties deze circulaire						
1)	*Agrarisch natuur- en landschapsbeheer*						
1a)	Agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb)	83.040	83.040	83.040			
1b)	ANB Investeringsmiddelen	11.981					
1c)	ANLb-uitvoeringskosten RVO	4.500					
2)	Economische Agenda Groningen	50.000					
3)	Concessierisico Maaslijn	34.300					
4)	Stimuleringsprogramma Energiehubs	10.500					
5)	Mkb-Innovatieregeling Topsectoren (MIT)	9.969	7.476	7.476			
6)	Invasieve exoten	2.790					
7)	Voorbereiding bouw kerncentrales	2.160					
8)	*NOVEX*						
8a)	NOVEX-samenwerking	959					
8b)	NOVEX-gebieden	577					
8c)	Ontwikkeling NOVEX-gebied Groningen	525					
9)	Na-ijlende effecten mijnbouw	1.954	1.954	1.954	1.954	1.954	
10)	Natuurbrandpreventie en -mitigatie	1.643	3.123	2.946	3.120		
11)	Amendement Friese taal	1.485					
12)	Gebiedsgerichte leeraanpak funderingsproblematiek	1.000					
13)	Erfgoed en Overheid	512					
14)	Interbestuurlijk toezicht domein erfgoed	104	104	104	104	104	104
15)	Actieagenda mkb-dienstverlening: Leerprogramma	83					
16)	Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties						
16a)	Uitvoeringskosten Lbv en Lbv-plus (kleine sectoren)	35					
16b)	Uitvoeringskosten Lbv en Lbv-plus	22					
17)	Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR)	-277					
18)	Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)		55.717				
19)	Nationale parken		3.384	3.384	3.384	3.384	
	stand deze circulaire	**584.092**	**327.474**	**302.207**	**207.304**	**33.470**	**28.132**

Toelichting decentralisatie-uitkeringen

1. Agrarisch natuur- en landschapsbeheer

Provincies ontvangen van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) een bijdrage in de (uitvoerings)kosten van het Agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb) en Agrarisch Natuurbeheer (ANB) investeringsmiddelen.

1a. Agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb)

In de Contourenbrief Agrarisch Natuurbeheer[3] heeft het Kabinet de ambitie uitgesproken om voortvarend te beginnen met een stapsgewijze uitbreiding van ANLb (zie ook paragraaf 3.2.10 van de decembercirculaire 2025). Provincies ontvangen middelen waarmee ze in staat worden gesteld om in de jaren 2026 tot en met 2028 de tarieven te actualiseren en het aantal hectares Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer uit te breiden ten behoeve van de natuur-, water- en klimaatdoelen in het landelijk gebied. Er is hiervoor een totaalbedrag van € 249 miljoen beschikbaar in de periode 2026 tot en met 2028. Het betreft een jaarlijkse bijdrage van € 83 miljoen. De verdeling is gebaseerd op reeds door de Bestuurlijke Adviescommissie (BAC) van het Interprovinciaal Overleg (IPO) vastgestelde verdeelsleutels voor het ANLb.

1b. ANB investeringsmiddelen

De provincies *Fryslân*, Noord-Holland en Overijssel ontvangen ieder een bijdrage van € 4 miljoen ten behoeve van investeringen in de uitbreiding van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer. In totaal is € 12 miljoen beschikbaar in 2026.

[3] Kamerstukken II, 2024-2025, 33 576, nr. 402

Deze middelen kunnen worden gebruikt om overschreven provinciale subsidieregelingen op te hogen, nieuwe openstellingen mogelijk te maken, of de middelen in te zetten voor de aanleg van landschapselementen of inrichting van plas-dras percelen ten behoeve van weidevogels op provinciale landbouwgronden, waar vervolgens nieuw of zwaarder beheer kan worden toegepast.

1c. ANLb-uitvoeringskosten RVO

De provincies ontvangen een bijdrage van in totaal € 4,5 miljoen ten behoeve van ANLb-uitvoeringskosten van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). De verdeling is gebaseerd op de verdeelsleutel uit de prestatie-overeenkomst 2023-2027 provincies-RVO.

2. Economische Agenda Groningen

In *Nij Begun*, de kabinetsreactie op de parlementaire enquête aardgaswinning Groningen, is de ontwikkeling van een economische agenda aangekondigd. In de aanloop naar een definitieve uitvoeringsstructuur voor de Economische Agenda Groningen (EAG) is er nog geen effectieve manier gevonden om het startkapitaal van € 250 miljoen uit te gaan geven (zie ook paragraaf 3.2.1 van de decembercirculaire 2025).

Om wel projecten te kunnen financieren is de provincie Groningen, in samenwerking met het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) en de Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland (NOM), aan zet om middelen uit te even in het kader van de EAG. Van het startkapitaal is in 2026 nog € 50 miljoen beschikbaar. Deze middelen worden uitgekeerd aan de provincie Groningen.

3. Concessierisico Maaslijn

De provincie Limburg en het Rijk hebben een bestuursovereenkomst gesloten over het project Maaslijn[4]. In artikel 6 van het bijbehorende addendum is bepaald dat het Rijk garant staat voor 50% van vertragingskosten en ook de daaraan gekoppelde meerkosten voor de ov-concessie. Met een bijdrage van € 34,3 miljoen wordt de provincie Limburg – in de rol van concessieverlener – in staat gesteld om uitvoering te geven aan de afspraken met de concessiehouder.

4. Stimuleringsprogramma Energiehubs

Een energiehub is een lokale samenwerking tussen gebruikers en producenten van energie, die energieopwekking en energiegebruik in een specifiek gebied zo veel mogelijk op elkaar afstemmen. Dit doen zij via slimme sturing, flexibele opslag en/of conversie van elektriciteit naar een andere energiedrager.

Voor 2026 is er € 10,5 miljoen beschikbaar voor de inzet van de provincies rondom het stimuleren van energiehubs. De middelen worden door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) verstrekt in het kader van het Stimuleringsprogramma

[4] Staatscourant 2021, 48349

Energiehubs waarbinnen het Rijk, netbeheerders, regionale ontwikkelingsmaatschappijen en decentrale overheden samenwerken om de ontwikkeling van energiehubs te bevorderen. Er wordt gewerkt met een drempelbedrag per provincie van € 250.000. De resterende middelen worden over de provincies verdeeld op basis van de Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)-verdeelsleutel (zie paragraaf 3.2.16 van de septembercirculaire 2025).

5. Mkb-innovatiestimulering Topsectoren (MIT)

De MIT is een subsidieregeling die gezamenlijk uitgevoerd wordt door het ministerie van EZK en alle provincies. De doelstelling van de MIT is het stimuleren van het innovatieve Nederlandse mkb middels subsidie voor haalbaarheidsprojecten en R&D-samenwerkingsprojecten. De MIT is een laagdrempelige regeling om het EZK beleid en regionale beleid ten aanzien van innovatie te stimuleren.

Er is in totaal € 24,9 miljoen beschikbaar voor de uitvoering van de MIT. In 2026 is € 10 miljoen beschikbaar. In zowel 2027 als 2028 is € 7,5 miljoen beschikbaar. De verdeling van de middelen is vastgesteld in bestuurlijke overleggen met de desbetreffende provincies en is afhankelijk van de door de provincies ingelegde financiering.

6. Invasieve exoten

Provincies zijn verantwoordelijk voor bestrijding van invasieve exoten van Unielijst (uitvoering Europese Exotenverordening), zie ook paragraaf 3.2.11 van de decembercirculaire 2025. Het ministerie van LVVN stelt € 2,8 miljoen beschikbaar ten behoeve van de vroege bestrijding van invasieve exoten door de provincies met als doel de bescherming van de biodiversiteit. De verdeling van de middelen is gebaseerd op de verdeelsleutel natuur die de provincies hanteren. Dit is eind 2025 door de provincies besloten in de Bestuurlijke Adviescommissie Landelijk Gebied (BAC LG).

7. Voorbereiding bouw kerncentrales

Kernenergie is belangrijk voor het bredere energiesysteem dat het kabinet voor ogen heeft waarbij kernenergie een betrouwbare CO2-arme energiebron is. Het kabinet zet in op de realisatie van nieuwe kerncentrales (zie ook paragraaf 3.2.8 van de septembercirculaire 2025).

De totale bijdrage is € 2,2 miljoen in 2026. Voor twee kerncentrales heeft de toenmalige Minister voor Klimaat en Energie in 2022 de locatie Borssele in de provincie Zeeland aangewezen als voorkeurslocatie. De provincie Zeeland ontvangt een uitkering van € 1,4 miljoen waarmee de provincie bijvoorbeeld extra personele capaciteit kan inzetten.

Vanuit de projectprocedure worden andere mogelijke locaties in de provincies Groningen en Zuid-Holland onderzocht op geschiktheid met daarbij aandacht voor de belangen en zorgen van stakeholders en inwoners van deze locaties. Daarom wordt er een eenmalige bijdrage verleend van € 360.000 aan zowel de provincie Groningen als de provincie Zuid-Holland.

8. NOVEX

NOVEX is een programma van de Rijksoverheid om de uitvoering van ruimtelijk beleid (zoals woningbouw, energietransitie en stikstof) te versnellen en te verbeteren door intensieve samenwerking met provincies, gemeenten en waterschappen in 16 aangewezen gebieden.

8a. NOVEX-samenwerking

Het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) levert een bijdrage van € 959.000 aan provincies ten behoeve van de regionale samenwerkingen. De verdeling van de middelen is gebaseerd op een inventarisatie van de behoefte aan procesondersteuning en productontwikkeling per NOVEX-gebied.

8b. NOVEX-gebieden

Het ministerie van LVVN is vanuit het Rijk trekker voor drie NOVEX-gebieden: De Peel, het Groene Hart en Arnhem–Nijmegen–Foodvalley (ANF). Zie ook paragraaf 3.2.21 van de decembercirculaire 2025. In het kader van NOVEX levert het ministerie van LVVN in 2026 een financiële bijdrage voor de ondersteuning van de regionale regie- en coördinatieteams van deze NOVEX-gebieden. In totaal gaat het om een bijdrage van € 577.000 die wordt verdeeld over de NOVEX-gebieden op basis van de afgesproken inzet voor de regie- en coördinatieteams.

8c. Ontwikkeling NOVEX-gebied Groningen

In het kader van NOVEX levert het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijkrelaties (BZK) een bijdrage van € 524.750 voor de verdere ontwikkeling van het NOVEX-gebied Groningen. Het Novex-gebied Goningen is inmiddels samengevoegd met het traject ‘Masterplan Zeehavens’ tot Novex-gebied Groningen | Masterplan Zeehavens (NGG | MPZ). Deze middelen kunnen daarom ook worden gebruikt voor de verdere ontwikkeling van het Masterplan Zeehavens 2026.

9. Na-ijlende effecten mijnbouw

De provincie Limburg ontvangt een bijdrage voor een pakket aan technische maatregelen die zorgen voor een veilige leefomgeving in het kader van na-ijlende effecten van steenkoolwinning in Zuid-Limburg (zie ook paragraaf 3.2.6 van de decembercirculaire 2024). In de periode 2026 tot en met 2030 ontvangt de provincie Limburg een bijdrage van in totaal € 9,8 miljoen. Het betreft een jaarlijkse bijdrage van bijna € 2 miljoen.

10. Natuurbrandpreventie- en mitigatie

Nederland ziet steeds meer brandgevoelige dagen met mogelijke omstandigheden waarbij er sprake kan zijn van een risico op onbeheersbare natuurbranden. Het ministerie van LVVN stelt daarom in de periode 2026 tot en met 2029 in totaal € 10,8 miljoen beschikbaar aan provincies waar een verhoogd risico op natuurbranden aan de orde is (zie ook paragraaf 3.2.6 van de decembercirculaire 2025). De desbetreffende provincies worden hiermee in staat gesteld om bij te dragen aan het doel om natuurbrandbeheersing te versterken,

bijvoorbeeld door natuurbrandbeheersingsplannen op te stellen of betrokken partijen te begeleiden.

Het budget in 2026 is € 1,6 miljoen, € 3,1 miljoen in 2027, € 2,9 miljoen in 2028 en € 3,1 miljoen in 2029. De verdeling van het budget wordt gebaseerd op ingediende aanvragen van provincies bij het ministerie van LVVN.

11. Amendement Friese taal

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) stelt voor 2026 een bijdrage van € 1,5 miljoen beschikbaar aan de provincie *Fryslân* voor leraren Fries in het primair- en voortgezet onderwijs naar aanleiding van het amendement-Van der Molen[5] (zie ook paragraaf 3.2.7 van de meicirculaire 2025). Het doel is om het Friese onderwijs te optimaliseren.

12. Gebiedsgerichte leeraanpak funderingsproblematiek

Vanuit het budget van de Nationale aanpak funderingsproblematiek is er een deelbudget gereserveerd voor een gebiedsgerichte leeraanpak[6] (zie ook paragraaf 3.2.28 van de decembercirculaire 2025). In 2026 ondersteunt het Rijk de zes koplopergebieden bij het uitvoeren van deze gebiedsgerichte leeraanpak. Het betreft vijf gemeenten en de provincie *Fryslân*. De provincie *Fryslân* ontvangt een bijdrage van € 1 miljoen.

13. Erfgoed en Overheid

Gemeenten en provincies vervullen een belangrijke functie in de bescherming en het beheer van archeologisch erfgoed, gebouwde monumenten en cultuurlandschappen. De capaciteit en deskundigheid op het gebied van erfgoed in de fysieke leefomgeving bij provincies en gemeenten staat onder druk. Het ministerie van OCW, het IPO en de Vereniging van Nederlandse Gemeente (VNG) zijn daarom het Programma Erfgoed en Overheid gestart; een stimuleringsaanpak gericht op duurzame versterking van de uitvoering van wettelijke taken op het gebied van erfgoed in de fysieke leefomgeving.

In 2026 wordt voor het eerst cofinanciering toegekend aan projecten die duidelijk bijdragen aan de doelen van het programma. In deze eerste aanvraagronde heeft dit ertoe geleid dat er, naast 75 gemeentelijke projecten, financiering wordt toegekend aan 12 provinciale projecten. Het gaat om een totaalbedrag van € 512.000 voor de desbetreffende provincies.

14. Interbestuurlijk toezicht domein erfgoed

Met de inwerkingtreding van de Wet Revitalisering Generiek Toezicht in 2012 is het Interbestuurlijk Toezicht domein erfgoed (IBT Erfgoed) naar de provincies overgegaan. Het ministerie van OCW stelt sinds 2024 jaarlijks middelen ter beschikking om de verbeteringen te realiseren (zie ook paragraaf 3.2.3 van de septembercirculaire 2024). De provincie

[5] Kamerstukken II, 2022-2023, 36 200, nr. 60
[6] Kamerstukken II, 2024-2025, 28 325, nr. 298

Noord-Holland heeft aangegeven ook deel te willen nemen aan het verbetertraject. In deze circulaire wordt een structurele bijdrage van jaarlijks € 104.000 aan deze decentralisatie-uitkering toegevoegd voor de provincie Noord-Holland.

15. Actieagenda mkb-dienstverlening: Leerprogramma

De Actieagenda midden- en kleinbedrijf (mkb) -dienstverlening 2024-2026 is opgesteld om overheden en andere partijen beter te laten samenwerken en zo de dienstverlening aan het brede mkb effectiever en toegankelijker te maken (zie ook paragraaf 3.2.24 van de decembercirculaire 2025). Met de actieagenda wordt beoogd om in de periode tot 2028 100.000 mkb-ondernemers te bereiken en te ondersteunen bij het toekomstbestendig maken van hun bedrijf. De provincie Drenthe is betrokken bij het leerprogramma van de Actieagenda mkb-dienstverlening en ontvangt hiervoor een bijdrage van € 82.645.

16. Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties

Sinds 3 juli 2023 zijn de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv) en de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties met piekbelasting (Lbv-plus) opengesteld, waarmee veehouders hun bedrijfslocaties tegen subsidie kunnen beëindigen (zie ook paragraaf 3.2.22 van de decembercirculaire 2025).

16a. Uitvoeringskosten Lbv en Lbv-plus (kleine sectoren)

De bijdrage voor fase 2 wordt beschikbaar gesteld op basis van door de RVO in de periode van 16 september 2025 tot en met 26 januari 2026 geregistreerde ondertekende overeenkomsten tot beëindiging van de veehouderijlocatie. De kadastrale ligging van de bedrijfslocatie waarop deze overeenkomst betrekking heeft, bepaalt aan welke provincie de bijdrage wordt uitgekeerd (€ 2.000 per locatie inclusief bijdrage aan het BTW-compensatiefonds).

Voor fase 2 van de decentralisatie-uitkering is een bedrag van € 35.000 beschikbaar, exclusief bijdrage aan het BTW-compensatiefonds.

16b. Uitvoeringskosten Lbv en Lbv-plus

De bijdrage wordt beschikbaar gesteld op basis van door de RVO in de periode van 16 september 2025 tot en met 26 januari 2026 geregistreerde ondertekende overeenkomsten tot beëindiging van de veehouderijlocatie. De kadastrale ligging van de bedrijfslocatie waarop deze overeenkomst betrekking heeft, bepaalt aan welke provincie de bijdrage wordt uitgekeerd (€ 2.000 per locatie inclusief bijdrage aan het BTW-compensatiefonds).

Voor fase 2 van de decentralisatie-uitkering is een bedrag van € 22.000 beschikbaar, exclusief bijdrage aan het BTW-compensatiefonds.

17. Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR)

In het NPVR werken het Rijk en 11 regio's langjarig samen aan het vergroten van de brede welvaart (zie ook paragraaf 3.2.12 van de septembercirculaire 2025).

In de septembercirculaire 2025 zijn middelen voor 2025 tot en met 2027 aan zowel het gemeentefonds, als het provinciefonds toegevoegd. Van het beschikbare budget is bij Voorjaarsnota € 277.000 van het provinciefonds naar het gemeentefonds overgeboekt. Aanleiding is dat de gemeente Borger-Odoorn nu, in plaats van de provincie Drenthe, kashouder is van de regio Emmen (Zuid- en Oost-Drenthe).

18. Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)

Voor 2027 wordt in totaal € 55,7 miljoen beschikbaar gesteld aan provincies om uitvoering te kunnen geven aan hun taken op het gebied van klimaat- en energiebeleid.

Hiervan wordt € 46,6 miljoen verdeeld over de provincies, op voorstel van het IPO, op basis van het voorstel in het Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) advies 'van Parijs tot Praktijk'. Deze verdeelsleutel is ook voor 2026 toegepast (zie paragraaf 3.2.16 van de septembercirculaire 2025). Daarnaast wordt € 9,2 miljoen beschikbaar gesteld voor de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL). Sinds 2019 werken provincies gezamenlijk aan de uitrol van laadinfrastructuur voor alle modaliteiten. De provincies Noord-Holland, Noord-Brabant en Zeeland zijn kashouder voor de provincies in de NAL-regio's Noord-West, Zuid-West en Zuid. In de NAL-regio's Noord en Oost worden de middelen aan individuele provincies uitgekeerd. De desbetreffende provincies worden hiermee in staat gesteld om bij te dragen aan het doel om een landelijk dekkend laadnetwerk voor alle modaliteiten te realiseren.

19. Nationale parken

Voor het realiseren van de doelen van het Beleidsprogramma Nationale Parken 2024-2030 stelt het ministerie van LVVN in totaal € 13,5 miljoen beschikbaar voor de periode 2027 tot en met 2030 (zie ook paragraaf 3.2.1 van de meicirculaire 2025). Het betreft een jaarlijkse bijdrage van € 3,4 miljoen. De middelen worden naar rato van het aantal nationale parken (18 parken in totaal) over de provincies verdeeld.

3.3 Verdeling bestaande decentralisatie-uitkeringen en overige mededelingen

3.3.1 Wet Versterken regie volkshuisvesting

Met de inwerkingtreding van het wetsvoorstel Versterken regie volkshuisvesting ontstaan extra werkzaamheden voor de medeoverheden (zie paragraaf 3.3.3 van de decembercirculaire 2025). In de decembercirculaire 2025 is voor 2025 een bedrag van € 9,5 miljoen aan het provinciefonds toegevoegd, maar de verdeelsleutel was eind 2025 nog niet vastgesteld.

Inmiddels is overeengekomen een verdeelsleutel te hanteren met een vast bedrag van € 500.000 per provincie, de resterende middelen worden naar rato van de opgave op basis van de Woondeals verdeeld. De ondergrens is gebaseerd op het artikel 2-onderzoek uit 2023 waarin de minimale (incidentele) financiële lasten voor provincies zijn berekend.

4 Overige mededelingen

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat diverse mededelingen over de provinciefinanciën. Paragraaf 4.2 bevat mededelingen over het provinciefonds die zowel betrekking hebben op de algemene uitkering als op de decentralisatie-uitkeringen. Dit wordt vervolgd door mededelingen op het terrein van de provinciefinanciën.

4.2 Provinciefondstotalen, bevoorschotting en nominale ontwikkelingen

Provinciefondstotalen

Tabel 4.2.1 bevat een overzicht van de provinciefondstotalen 2026–2031. In de tabel zijn de bedragen uit de hoofdstukken 2 en 3 bij elkaar gebracht.

Tabel 4.2.1 Provinciefondstotalen 2026-2031 (bedragen in duizenden euro's)

	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Algemene uitkering	3.369.373	3.647.880	3.828.979	3.982.233	4.119.826	4.253.578
Decentralisatie-uitkeringen	584.092	327.474	302.207	207.304	33.470	28.132
Totaal	**3.953.465**	**3.975.354**	**4.131.186**	**4.189.537**	**4.153.296**	**4.281.710**

Bevoorschotting

In bijlage 8 is te zien wat voor de bevoorschotting van het uitkeringsjaar 2025 de financiële effecten zijn ten opzichte van de standen in de decembercirculaire 2025 als gevolg van de definitieve afrekening van de MRB-maatstaf 2025. Dit zijn de nog te verrekenen bedragen. De bedragen worden met de termijnbedragen 2026 van 6 juli 2026 verrekend.

De termijnbedragen 2026 staan in bijlage 15. De termijnbedragen in deze bijlage gelden tot en met 28 september 2026 (termijn 39) en worden betaalbaar gesteld vanaf 6 juli 2026. De betalingen van de voorschotten vinden plaats op de door de provincies aangegeven rekeningen.

De voorschotbedragen 2026 zoals opgenomen in bijlage 15 zullen, conform de septembercirculaire 2026, met ingang van 5 oktober 2026 (termijn 40) aan de geactualiseerde omvang en verdeling van het provinciefonds worden aangepast. U wordt hierover geïnformeerd in de septembercirculaire 2026.

Voor de volledigheid: aan de berekening van de voorschotten kunnen geen rechten worden ontleend voor de definitieve vaststelling van de uitkeringen.

Nominale ontwikkelingen

Het accres is gebaseerd op de grondslag algemene uitkering plus decentralisatie-uitkeringen en wordt toegevoegd aan de algemene uitkering. Daarmee is de algemene uitkering in de meerjarenraming uitgedrukt in het prijspeil van het betreffende jaar ofwel in lopende prijzen. De decentralisatie-uitkeringen betreffen nominale bedragen.

Het is van belang dat provincies in hun ramingen rekening houden met de loon- en prijsontwikkelingen. Om provincies, die niet beschikken over eigen loon- en prijsindexen, te faciliteren bij het omgaan met loon- en prijsontwikkelingen is tabel 4.2.2 opgenomen. De tabel bevat een aantal loon- en prijsindicatoren die het CPB onderscheidt voor de overheidssector. De cijfers zijn ontleend aan de meest recente publicaties van het CPB. Voor nadere informatie verwijzen wij naar de regelmatig bijgestelde prognoses op de website van het CPB, met name de rubriek Centraal Economisch Plan 2026.

Tabel 4.2.2 Prijsindexen CPB* CEP 2026

mutaties per jaar in %	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Prijs bruto binnenlands product (pbbp)	2,9	2,5	2,9	2,5	2,6	2,4
Prijs nationale bestedingen (pnb)	2,3	2,4	2,8	2,5	2,6	2,4
Nationale consumentenprijsindex (cpi)	2,3	2,1	2,5	2,1	2,3	2,1
Loonvoet sector overheid	3,1	4,2	4,0	3,6	3,5	3,3
Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers	3,0	4,1	3,9	3,3	3,2	3,4
Prijs bruto overheidsinvesteringen (iboi)	2,8	2,3	2,9	2,4	2,5	2,3
Prijs overheidsconsumptie, netto materieel (imoc)	2,6	2,1	2,6	2,3	2,5	2,3

* toelichting/ verduidelijking bij de kerngegevens is te vinden op: https://www.cpb.nl/artikel/toelichting-bij-kerngegevenstabel

4.3 Landelijk gemiddelde kengetal belastingcapaciteit

In de meicirculaire wordt jaarlijks de benodigde informatie voor de berekening van het kengetal belastingcapaciteit opgenomen zoals aangegeven in de ministeriele regeling over de berekeningswijze van de financiële kengetallen (Besluit Begroting en Verantwoording). Voor provincies gaat het om het (ongewogen) landelijk gemiddelde aantal opcenten van alle provincies. Het laatst bekende gemiddelde aantal opcenten bedraagt voor 2026 (jaar t-1) 89,8. In de begroting en het jaarverslag 2026 (jaar t) van provincies kan dit gemiddelde worden gebruikt voor de berekening van het kengetal belastingcapaciteit in de verschillende jaren.

4.4 Integraal overzicht financiën provincies

Net als vorig jaar zal het ministerie van BZK het jaarlijkse Integraal Overzicht Financiën Provincies naar beide Kamers sturen. Het overzicht zal ingaan op de financiële positie, omvang van de baten en lasten, getrouwheid van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de specifieke uitkeringen.

4.5 Website provinciefinanciën: www.findo.nl

De gegevens in de online database met informatie over de financiën van decentrale overheden (www.findo.nl) worden op regelmatige basis geactualiseerd. De Iv3-data, zoals die door gemeenten en provincies zijn aangeleverd bij het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), zijn bijgewerkt tot en met de begroting van 2026 en de jaarrekeningen van 2024. De gegevens uit deze circulaire zullen zo spoedig mogelijk worden verwerkt, zodat de meest actuele stand kan worden geraadpleegd.

Findo.nl zal de komende tijd worden uitgebreid met nieuwe analysefuncties. Updates hierover zullen verschijnen in de IBI Nieuwsbrief en in de septembercirculaire.

Bijlagen

Bijlage 1 Ontwikkeling algemene uitkering 2026-2031

Ontwikkeling algemene uitkering 2026-2031 (bedragen in duizenden euro's)

Uitkeringsjaar	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Uitkeringen voorafgaand jaar	3.714.685	3.369.373	3.647.880	3.828.979	3.982.233	4.119.826
algemene mutaties						
Accres	42.335	151.877	183.559	153.494	154.823	158.913
Incidentele compensatie	-170.770	190	-210	-240	-17.230	
Plafond BTW-compensatiefonds	-300.603	-14.436				
Financieringssystematiek		80.000				
Eenmalige rijksbijdrage	80.000	-80.000				
'Weeffout' Jeugdzorg	-	-	-	-	-	-
Handelsregister KvK	136					
taakmutaties						
Wet Open Overheid (structureel)	678					
Wet Open Overheid (incidenteel)		-1.575				
Aanvalsplan grutto	345	-	-2.250			
Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL-vergoeding)	2.567	644				
OV-aanbod op peil houden en verbeteren		74.420				
Voorkomen tariefstijging regionaal OV-tarief		67.387				
Correctie extrapolatie						-25.161
stand deze circulaire	**3.369.373**	**3.647.880**	**3.828.979**	**3.982.233**	**4.119.826**	**4.253.578**

Bijlage 2 Overzicht decentralisatie-uitkeringen 2026-2031

Overzicht van decentralisatie-uitkeringen (bedragen in duizenden euro's)

Uitkeringsjaar	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Vindplaats
EV opcenten MRB (overheveling van algemene uitkering)	107.000	132.000	165.000	165.000			sepcirc. 2025, H3
Agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb)	83.040	83.040	83.040				meicirc. 2026, H3
OV-aanbod op peil houden en verbeteren	74.420						sepcirc. 2024, H3
Voorkomen tariefstijging regionaal OV tarief	67.387						sepcirc. 2024, H3
Economische Agenda Groningen	50.000						meicirc. 2026, H3
Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	37.349	55.717					meicirc. 2026, H3
Concessierisico Maaslijn	34.300						meicirc. 2026, H3
Waddenfonds	29.253						sepcirc. 2025, H3
Monumentenzorg	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	sepcirc. 2017, H3
ANB Investeringsmiddelen	11.981						meicirc. 2026, H3
Stimuleringsprogramma Energiehubs	10.500						meicirc. 2026, H3
Mkb-Innovatieregeling Topsectoren (MIT)	9.969	7.476	7.476				meicirc. 2026, H3
Versterking vergunningverlening maatwerk	9.905	3.714	3.714	3.714			sepcirc. 2025, H3
ANLb-uitvoeringskosten RVO	4.500						meicirc. 2026, H3
Nationale parken	3.643	3.384	3.384	3.384	3.384		meicirc. 2026, H3
Invasieve exoten	2.790						meicirc. 2026, H3
Regionale Energie Strategieën	2.619	2.619	2.619	2.619	2.619	2.619	sepcirc. 2023, H3
Na-ijlende effecten mijnbouw	2.601	2.601	2.601	2.601	2.601	647	meicirc. 2026, H3
Voorbereiding bouw kerncentrales	2.160						meicirc. 2026, H3
Weerbaar bestuur kleine gemeenten	2.000	2.000	2.000	2.000			meicirc. 2025, H3
Verbreding en vernieuwing culturele infrastructuur	2.000	2.000	2.000				meicirc. 2025, H3
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	1.855	1.855	1.855				sepcirc. 2025, H3
Verbeterprogramma VHR	1.651	1.651					meicirc. 2025, H3
Natuurbrandpreventie en -mitigatie	1.643	3.123	2.946	3.120			meicirc. 2026, H3
Fryske Akademie	1.559	1.559	1.559	1.559	1.559	1.559	sepcirc. 2020, H3
Amendement Friese taal	1.485						meicirc. 2026, H3
Nationale Databank Flora en Fauna	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	meicirc. 2025, H3
Verkeersveiligheid	1.185	1.185	1.185	1.185	1.185	1.185	sepcirc. 2023, H3
Gebiedsgerichte leeraanpak funderingsproblematiek	1.000						meicirc. 2026, H3
NOVEX-samenwerking	959						meicirc. 2026, H3
Interbestuurlijk toezicht domein erfgoed	922	922	922	922	922	922	meicirc. 2026, H3
NOVEX-gebieden	577						meicirc. 2026, H3
Ontwikkeling NOVEX-gebied Groningen	525						meicirc. 2026, H3
Erfgoed en Overheid	512						meicirc. 2026, H3
Cultuur en media (Bestuursafspraak Friese taal en cultuur)	375	375	375				sepcirc. 2024, H3
Bestuursafspraak Friese taal en cultuur	268	268	268				sepcirc. 2024, H3
Hergebruik stedelijk afvalwater	250	250					meicirc. 2023, H3
Aanpak vakantieparken	200						meicirc. 2025, H3
Rijksheren GROS	150	150					sepcirc. 2025, H3
Digitale tweeling	108	108	63				sepcirc. 2025, H3
Veilig wonen	85						sepcirc. 2023, H3
Actieagenda MKB-dienstverlening: Leerprogramma	83						meicirc. 2026, H3
Uitvoeringskosten Lbv en Lbv-plus (kleine sectoren)	35						meicirc. 2026, H3
Deltaprogramma Waddengebied	26						meicirc. 2025, H3
Uitvoeringskosten Lbv en Lbv-plus	22						meicirc. 2026, H3
Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR)		277					meicirc. 2026, H3
Totaal decentralisatie-uitkeringen	**584.092**	**327.474**	**302.207**	**207.304**	**33.470**	**28.132**	

Bijlage 3 Bedragen per eenheid 2025

Overzicht verdeelmaatstaven en bedragen per eenheid 2025

Uitkeringsfactor	1,536
Maatstaf	Bedrag per eenheid 2025
Inwoners	166,74
Miljoenen inwoners	-17,82
Inwoners landelijk gebied	64,47
Inwoners vervoerregio	-91,35
Aandeel binnenwater	3,05
Oeverlengte	436,77
Opcenten MRB	-65,90
Rendement eigen vermogen	per provincie verschillend, zie bijlage 7
Provinciespecifiek vast bedrag	per provincie verschillend, zie bijlage 4

Bijlage 4 Overzicht provinciespecifieke vaste bedragen 2025

	Provinciespecifiek vast bedrag 2025 sepcirc 2025	Mutatie deze circulaire	Provinciespecifiek vast bedrag 2025 deze circulaire
Groningen	50.322.623,64		50.322.623,64
Fryslân	43.294.781,50		43.294.781,50
Drenthe	44.605.843,65		44.605.843,65
Overijssel	28.712.596,42		28.712.596,42
Gelderland	60.416.217,10		60.416.217,10
Utrecht	41.315.636,73		41.315.636,73
Noord-Holland	38.152.816,13		38.152.816,13
Zuid-Holland	37.128.007,33		37.128.007,33
Zeeland	43.067.131,31		43.067.131,31
Noord-Brabant	32.120.973,19		32.120.973,19
Limburg	40.928.490,20		40.928.490,20
Flevoland	39.489.692,00		39.489.692,00

NB De bedragen in deze tabel zijn zoals gebruikelijk gepresenteerd exclusief uitkeringsfactor

Bijlage 5 Volumina maatstaven 2025

Volumina 2025

	Inwoners	Miljoenen inwoners	Inwoners landelijk gebied	Inwoners vervoerregio	Aandeel binnenwater	Oeverlengte	Opcenten motorrijtuigen belasting	Rendement eigen vermogen	Provinciespecifiek vast bedrag
Groningen	602.833	363.408	312.230	0	1.845.509	61.188	718.438	1	1
Fryslân	664.222	441.191	438.840	0	2.495.367	112.959	895.599	1	1
Drenthe	506.529	256.572	339.030	0	915.210	54.414	717.173	1	1
Overijssel	1.195.789	1.429.911	541.400	0	3.769.067	74.005	1.587.338	1	1
Gelderland	2.161.358	4.671.468	943.410	0	7.661.922	83.363	2.789.138	1	1
Utrecht	1.409.144	1.985.687	327.750	0	6.860.324	74.825	2.000.879	1	1
Noord-Holland	2.992.016	8.952.160	528.010	1.660.063	17.121.071	170.912	3.835.359	1	1
Zuid-Holland	3.863.397	14.925.836	554.530	2.489.498	52.266.686	196.561	4.226.142	1	1
Zeeland	392.969	154.425	250.540	0	2.151.695	40.645	556.128	1	1
Noord-Brabant	2.664.047	7.097.146	1.010.510	0	9.648.033	91.202	3.753.139	1	1
Limburg	1.135.328	1.288.970	525.610	0	3.567.535	29.573	1.504.718	1	1
Flevoland	456.395	208.296	148.050	0	3.065.526	38.671	549.056	1	1
Totaal	**18.044.027**	**41.775.070**	**5.919.910**	**4.149.561**	**111.367.945**	**1.028.318**	**23.133.107**	**12**	**12**

Bijlage 6 Overzicht decentralisatie-uitkeringen 2025 per provincie

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2025

	Voorkomen tariefstijging regionaal OV-tarief	OV-aanbod op peil houden en verbeteren	Monumenten-zorg	Waddenfonds	Fryske Akademie	Hergebruik stedelijk afvalwater
Groningen	4.976.010	6.621.207	1.083.818	9.626.000	0	20.833
Fryslân	3.926.512	5.698.339	1.348.915	9.626.000	1.559.000	20.833
Drenthe	1.897.413	2.608.288	738.935	0	0	20.833
Overijssel	5.788.465	7.550.009	1.658.409	0	0	20.833
Gelderland	9.968.530	10.869.531	2.680.834	0	0	20.833
Utrecht	9.340.797	8.297.996	2.292.840	0	0	20.833
Noord-Holland	4.011.665	3.763.730	2.562.441	9.626.000	0	20.833
Zuid-Holland	7.981.987	8.197.521	2.326.942	0	0	20.833
Zeeland	1.373.004	1.813.559	913.307	0	0	20.833
Noord-Brabant	8.030.560	8.999.167	2.325.655	0	0	20.833
Limburg	6.930.662	6.988.850	1.938.949	0	0	20.833
Flevoland	3.161.528	3.011.441	128.955	0	0	20.833
Totaal	**67.387.133**	**74.419.638**	**20.000.000**	**28.878.000**	**1.559.000**	**249.996**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2025 (vervolg)

	Regionale Energie Strategieën	Verkeers-veiligheid	Veilig wonen	Bestuurs-afspraak Friese taal en cultuur	Cultuur en media (Bestuursafspraak Fries taal en cultuur)	Interbestuurlijk toezicht domein erfgoed
Groningen	0	129.039	7.062	0	0	59.000
Fryslân	0	175.525	7.062	268.000	375.000	94.400
Drenthe	423.873	124.230	7.062	0	0	59.000
Overijssel	855.529	36.868	7.062	0	0	70.800
Gelderland	0	100.186	7.062	0	0	82.600
Utrecht	0	12.022	7.062	0	0	76.700
Noord-Holland	1.054.702	134.650	7.062	0	0	0
Zuid-Holland	0	12.022	7.062	0	0	94.400
Zeeland	0	144.267	7.062	0	0	92.040
Noord-Brabant	0	64.920	7.062	0	0	94.400
Limburg	0	93.774	7.062	0	0	59.000
Flevoland	284.664	157.091	7.062	0	0	35.400
Totaal	**2.618.768**	**1.184.594**	**84.744**	**268.000**	**375.000**	**817.740**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2025 (vervolg)

	Ontwikkeling economische agenda	Nationale parken	Weerbaar bestuur kleine gemeenten (ihkv tegengaan ondermijning)	Verbreding en vernieuwing culturele infrastructuur	Natuur bij Energie-projecten	Verbeter-programma VHR
Groningen	2.784.000	0	111.673	0	0	127.000
Fryslân	0	386.118	135.965	333.333	0	127.000
Drenthe	0	386.118	119.771	333.333	326.166	127.000
Overijssel	0	257.412	152.159	333.333	652.332	127.000
Gelderland	0	0	261.471	0	0	127.000
Utrecht	0	128.706	148.111	0	0	127.000
Noord-Holland	0	257.412	216.937	0	652.332	127.000
Zuid-Holland	0	128.706	192.645	0	0	127.000
Zeeland	0	128.706	127.868	333.333	0	127.000
Noord-Brabant	0	0	253.374	0	0	254.000
Limburg	0	386.118	184.548	333.333	0	127.000
Flevoland	0	128.706	95.479	333.333	326.166	127.000
Totaal	**2.784.000**	**2.188.002**	**2.000.001**	**1.999.998**	**1.956.996**	**1.651.000**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2025 (vervolg)

	Amendement Friese taal	Toekomst-bestendig maken energiebeleid	Nationale Databank Flora en Fauna	Monitoring Natuurherstel verordening	Aanpak vakantieparken	Tegemoet-koming begunstigden GLB-regeling
Groningen	0	0	68.000	0	0	61.000
Fryslân	1.485.000	0	94.900	7.500	0	0
Drenthe	0	0	81.200	47.000	0	0
Overijssel	0	370.500	94.300	0	0	0
Gelderland	0	0	106.600	0	200.000	0
Utrecht	0	0	77.800	0	0	0
Noord-Holland	0	741.000	81.700	70.000	0	0
Zuid-Holland	0	0	91.600	70.000	0	6.000
Zeeland	0	0	59.600	111.000	0	0
Noord-Brabant	0	0	108.800	79.000	0	9.000
Limburg	0	0	82.500	47.000	0	0
Flevoland	0	0	53.000	20.600	0	1.000
Totaal	**1.485.000**	**1.111.500**	**1.000.000**	**452.100**	**200.000**	**77.000**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2025 (vervolg)

	Delta-programma Waddengebied	Onderzoek Interbestuurlijk Toezicht	Gebieds-biografie	Spreidings-wet	Landelijke Aanpak Wolven	Versterking vergunning-verlening maatwerk
Groningen	0	60.000	0	360.586	0	237.935
Fryslân	60.000	0	0	450.367	450.000	0
Drenthe	0	0	0	357.398	450.000	0
Overijssel	0	0	0	840.039	0	53.932
Gelderland	0	0	41.000	1.554.438	3.600.000	38.621
Utrecht	0	0	0	1.089.992	0	0
Noord-Holland	0	0	0	2.163.516	0	2.069.001
Zuid-Holland	0	0	0	2.626.500	0	496.560
Zeeland	0	0	0	280.102	0	331.040
Noord-Brabant	0	0	0	1.950.883	0	208.210
Limburg	0	0	0	751.984	0	278.970
Flevoland	0	0	0	324.195	0	0
Totaal	**60.000**	**60.000**	**41.000**	**12.750.000**	**4.500.000**	**3.714.269**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2025 (vervolg)

	Maat-schappelijke organisaties Groningen	Voorbereiding bouw kerncentrales	Schokland	Versterking omgevings-veiligheids-diensten	SNL-monitoring	Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR)
Groningen	2.586.000	473.000	0	121.250	0	0
Fryslân	0	0	0	121.782	0	0
Drenthe	0	0	0	102.251	76.959	277.000
Overijssel	0	0	0	138.808	172.293	0
Gelderland	0	0	0	199.150	0	0
Utrecht	0	0	0	138.076	213.802	0
Noord-Holland	0	0	0	175.673	154.069	0
Zuid-Holland	0	473.000	0	284.663	113.059	0
Zeeland	0	1.130.000	0	109.276	115.487	0
Noord-Brabant	0	0	0	230.430	319.607	0
Limburg	0	0	0	144.365	185.544	0
Flevoland	0	0	2.000.000	89.276	0	0
Totaal	**2.586.000**	**2.076.000**	**2.000.000**	**1.855.000**	**1.350.820**	**277.000**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2025 (vervolg)

	Staat van Groningen en Noord-Drenthe	Economische Agenda Groningen	Decentraal Spoor	Pilots toekomst-bestendige bedrijven-terreinen	Uitvoerings-kosten Nij Begun
Groningen	40.000	41.951.000	0	708.917	7.188.825
Fryslân	0	0	0	708.917	0
Drenthe	0	0	2.359.135	708.917	0
Overijssel	0	0	11.913.501	708.917	0
Gelderland	0	0	0	708.917	0
Utrecht	0	0	6.320.271	708.917	0
Noord-Holland	0	0	0	708.917	0
Zuid-Holland	0	0	0	708.917	0
Zeeland	0	0	0	708.917	0
Noord-Brabant	0	0	0	708.917	0
Limburg	0	0	7.306.858	708.917	0
Flevoland	0	0	0	708.917	0
Totaal	**40.000**	**41.951.000**	**27.899.765**	**8.507.004**	**7.188.825**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2025 (vervolg)

	Natuur-brandpreven en -mitigatie	ERTMS Zeeuwse lijn	Regionale kennisfunctie bodem en ondergrond	Gebieds-offerte Noord-Nederland	Agrarisch natuur en landschaps-beheer	invasieve exoten
Groningen	500.000	0	360.000	2.532.000	1.150.789	297.152
Fryslân	500.000	0	360.000	468.000	3.144.796	415.364
Drenthe	500.000	0	360.000	0	1.253.297	354.717
Overijssel	500.000	0	360.000	0	683.143	412.065
Gelderland	1.000.000	0	360.000	0	4.371.313	466.682
Utrecht	500.000	0	360.000	0	2.269.963	340.359
Noord-Holland	500.000	0	360.000	0	2.033.647	357.799
Zuid-Holland	500.000	0	360.000	0	2.114.168	400.222
Zeeland	425.000	4.993.000	360.000	0	1.188.175	260.974
Noord-Brabant	255.625	0	360.000	0	2.768.877	475.443
Limburg	530.000	0	360.000	0	3.026.761	360.530
Flevoland	500.000	0	360.000	0	348.572	231.692
Totaal	**6.210.625**	**4.993.000**	**4.320.000**	**3.000.000**	**24.353.501**	**4.372.999**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2025 (vervolg)

	Maatwerkoplossing grootschalige bodemschade drugsproductie	Bos-revitalisering	Bovenregionale analyses gevolgen extreme regenval	Erfgoed Deal	Small Modular Reactor (SMR)-programma
Groningen	0	0	105.000	0	68.625
Fryslân	0	218.000	105.000	0	68.625
Drenthe	0	310.000	50.000	0	68.625
Overijssel	0	447.000	102.700	0	68.625
Gelderland	0	0	315.000	0	68.625
Utrecht	0	50.000	75.000	0	68.625
Noord-Holland	0	50.000	82.950	0	68.625
Zuid-Holland	0	50.000	122.450	0	68.625
Zeeland	0	0	82.950	0	68.625
Noord-Brabant	1.900.000	253.000	224.500	850.000	68.625
Limburg	0	72.000	105.000	0	68.625
Flevoland	0	150.000	93.450	0	68.625
Totaal	**1.900.000**	**1.600.000**	**1.464.000**	**850.000**	**823.500**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2025 (vervolg)

	NHV Monitoring overige habitat-typen buiten Natura2000-netwerk	NHV-provincies	Na-ijlende effecten mijnbouw	Drugs-dumpingen	LPO Meerjarige regeling aardbevings-gebied Groningen 2024/2030	NOVEX gebieden
Groningen	0	73.255	0	14.700	436.000	0
Fryslân	68.451	67.600	0	14.700	0	0
Drenthe	77.007	71.370	0	26.100	0	0
Overijssel	206.147	69.485	0	42.900	0	0
Gelderland	69.933	35.750	0	202.950	0	134.250
Utrecht	0	33.800	0	51.300	0	150.000
Noord-Holland	0	50.700	0	73.800	0	0
Zuid-Holland	34.023	46.995	0	174.750	0	0
Zeeland	0	28.210	0	45.750	0	0
Noord-Brabant	65.015	101.465	0	1.320.900	0	0
Limburg	134.409	56.355	1.397.000	264.600	0	150.000
Flevoland	127.744	15.015	0	17.550	0	0
Totaal	**782.729**	**650.000**	**1.397.000**	**2.250.000**	**436.000**	**434.250**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2025 (vervolg)

	Veilig Vergaderen	Uitvoerings-kosten Lbv en Lbv-plus	Uitvoerings-kosten Lbv en Lbv-plus (kleine sectoren)	Ontwikkeling Agenda voor Herstel	Toezicht en Handhaving Waddenzee	Powerport regio Moerdijk
Groningen	0	11.584	0	204.000	0	0
Fryslân	0	40.542	0	0	198.000	0
Drenthe	111.488	57.917	3.861	0	0	0
Overijssel	0	216.225	25.098	0	0	0
Gelderland	0	332.059	13.514	0	0	0
Utrecht	86.065	28.958	0	0	0	0
Noord-Holland	0	11.583	1.931	0	0	0
Zuid-Holland	0	9.653	0	0	0	0
Zeeland	0	13.514	0	0	0	0
Noord-Brabant	0	312.754	21.236	0	0	150.000
Limburg	90.405	196.919	5.792	0	0	0
Flevoland	0	21.236	1.931	0	0	0
Totaal	**287.958**	**1.252.944**	**73.363**	**204.000**	**198.000**	**150.000**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2025 (vervolg)

	Actieagenda mkb-dienst-verlening AI-pilot	Actieagenda mkb-dienst-verlening Leerprogramma	Gebiedsgerichte leeraanpak funderings-problematiek	Ondersteuning structuur GIPS	Wet Versterking regie volkshuisvesting	Totaal
Groningen	0	0	0	0	606.578	85.761.838
Fryslân	0	0	130.000	0	566.244	33.825.790
Drenthe	0	0	0	0	551.829	15.428.093
Overijssel	0	0	0	0	658.135	35.594.024
Gelderland	0	0	0	15.000	888.796	38.840.645
Utrecht	0	0	0	0	815.691	33.830.686
Noord-Holland	0	0	0	0	1.186.375	33.376.050
Zuid-Holland	0	83.000	0	0	1.426.741	29.350.044
Zeeland	0	83.000	0	0	561.684	16.037.283
Noord-Brabant	150.000	0	0	0	990.089	33.932.347
Limburg	0	0	0	0	599.255	33.993.918
Flevoland	0	0	0	0	648.576	13.599.037
Totaal	**150.000**	**166.000**	**130.000**	**15.000**	**9.499.993**	**403.569.755**

Bijlage 7 Verdeling provinciefondsuitkeringen 2025

Verdeling provinciefondsuitkeringen 2025

	Uitkeringsbasis	Algemene uitkering bruto (kolom 1 * uf)	OEM / vermogen	MRB-capaciteit	Algemene uitkering netto (kolom 2 t/m 4)	Decentralisatie-uitkeringen	Totale uitkeringen provinciefonds (kolom 5 en 6)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Groningen	196.846.421	302.341.815	-8.803.660	-47.345.073	246.193.082	85.761.838	331.954.920
Fryslân	231.425.121	355.452.189	-15.806.425	-59.019.950	280.625.814	33.825.790	314.451.604
Drenthe	172.907.433	265.573.268	-3.364.478	-47.261.722	214.947.068	15.428.093	230.375.161
Overijssel	281.340.316	432.118.307	-28.769.476	-104.605.572	298.743.259	35.594.024	334.337.283
Gelderland	458.156.453	703.695.059	-57.073.141	-183.804.196	462.817.722	38.840.645	501.658.367
Utrecht	315.626.711	484.779.720	-6.786.948	-131.857.921	346.134.851	33.830.686	379.965.537
Noord-Holland	386.776.623	594.060.821	-18.256.839	-252.750.165	323.053.817	33.376.050	356.429.867
Zuid-Holland	468.932.673	720.246.550	-2.481.924	-278.502.743	439.261.883	29.350.044	468.611.927
Zeeland	146.306.429	224.716.056	-10.021.375	-36.648.816	178.045.865	16.037.283	194.083.148
Noord-Brabant	484.261.406	743.790.373	-46.093.443	-247.331.838	450.365.092	33.932.347	484.297.439
Limburg	264.947.293	406.939.813	-23.792.099	-99.160.944	283.986.770	33.993.918	317.980.688
Flevoland	147.662.130	226.798.315	-105.754	-36.182.784	190.509.777	13.599.037	204.108.814
Totaal	**3.555.189.009**	**5.460.512.286**	**-221.355.562**	**-1.524.471.724**	**3.714.685.000**	**403.569.755**	**4.118.254.755**

Bijlage 8 Bevoorschotting 2025

Bevoorschotting uitkeringsjaar 2025

	Nog te verrekenen bedragen 2025						Totaal
	Algemene uitkering 2025 (1)	*stand decembercirculaire 2025 (2)**	*nog te betalen/ te ontvangen (1-2)*	*Decentralisatie-uitkeringen 2025 (3)*	*stand decembercirculaire 2025 (4)**	*nog te betalen/ te ontvangen (3-4)*	*nog te betalen/ te ontvangen***
Groningen	246.193.082	247.247.664	-1.054.582	85.761.838,00	85.155.260,00	606.578	-448.004
Fryslân	280.625.814	281.460.114	-834.300	33.825.790,00	33.259.546,00	566.244	-268.056
Drenthe	214.947.068	215.576.120	-629.052	15.428.093,00	14.876.264,00	551.829	-77.223
Overijssel	298.743.259	299.269.569	-526.310	35.594.024,00	34.935.889,00	658.135	131.825
Gelderland	462.817.722	463.425.837	-608.115	38.840.645,00	37.962.349,00	878.296	270.181
Utrecht	346.134.851	345.911.600	223.251	33.830.686,00	33.009.745,00	820.941	1.044.192
Noord-Holland	323.053.817	320.198.550	2.855.267	33.376.050,00	32.189.675,00	1.186.375	4.041.642
Zuid-Holland	439.261.883	438.046.196	1.215.687	29.350.044,00	27.923.303,00	1.426.741	2.642.428
Zeeland	178.045.865	178.790.816	-744.951	16.037.283,00	15.475.599,00	561.684	-183.267
Noord-Brabant	450.365.092	448.856.756	1.508.336	33.932.347,00	32.942.258,00	990.089	2.498.425
Limburg	283.986.770	284.614.929	-628.159	33.993.918,00	26.389.413,00	7.604.505	6.976.346
Flevoland	190.509.777	191.286.848	-777.071	13.599.037,00	12.950.461,00	648.576	-128.495
Totaal	**3.714.685.000**	**3.714.684.999**	**1**	**403.569.755**	**387.069.762**	**16.499.993**	**16.499.994**

* Stand conform voorschotbetalingen tot en met termijn 50 zoals opgenomen in bijlage 8 decembercirculaire 2025.

** De verrekeningen betreffen:
- Een aanvulling van € 7 miljoen op de DU Decentraal spoor voor de provincie Limburg (reeds verwerkt in de decembercirculaire 2025, maar nog niet opgenomen in de voorschotbetaling december 2025)
- Een correctie bij de DU NOVEX gebieden (reeds verwerkt in de decembercirculaire 2025, maar nog niet opgenomen in de voorschotbetaling december 2025)
- De verdeling van de middelen voor de DU Wet versterking regie volkshuisvesting (besluitvorming over verdeling middelen was in december 2025 nog niet afgerond)

Bijlage 9 Berekening provinciale opbrengst per opcent MRB 2025

Provinciale opbrengst per opcent MRB voor uitkeringsjaar 2025

	(1) *Opbrengst opcenten MRB 2025 definitief*	*(2)* *Opcenten 2025*	*(3)* *Opbrengst opcenten MRB 2025 per opcent (k.1 : k.2)*
Groningen	68.754.529,48	95,7	718.438,13
Fryslân	82.484.633,98	92,1	895.598,63
Drenthe	65.979.946,38	92,0	717.173,33
Overijssel	130.479.180,23	82,2	1.587.337,96
Gelderland	282.260.768,67	101,2	2.789.138,03
Utrecht	168.474.004,75	84,2	2.000.878,92
Noord-Holland	296.856.794,32	77,4	3.835.359,10
Zuid-Holland	428.953.389,84	101,5	4.226.141,77
Zeeland	46.937.178,92	84,4	556.127,71
Noord-Brabant	318.641.473,45	84,9	3.753.138,67
Limburg	129.104.840,49	85,8	1.504.718,42
Flevoland	46.065.791,08	83,9	549.055,91
Totaal	2.064.992.531,59		23.133.106,58

Bijlage 10 Bedragen per eenheid 2026

Overzicht verdeelmaatstaven en bedragen per eenheid 2026

Uitkeringsfactor	1,614

Maatstaf	Bedrag per eenheid 2026
Inwoners	166,74
Miljoenen inwoners	-17,82
Inwoners landelijk gebied	64,47
Inwoners vervoerregio	-91,35
Aandeel binnenwater	3,05
Oeverlengte	436,77
Opcenten MRB	-89,25
Verevening opcenten MRB	0,9
Rendement eigen vermogen	per provincie verschillend, zie bijlage 14
Provinciespecifiek vast bedrag	per provincie verschillend, zie bijlage 11

Bijlage 11 Overzicht provinciespecifieke vaste bedragen 2026

	Provinciespecifiek vast bedrag 2026 sepcirc 2025	Mutatie deze circulaire	Provinciespecifiek vast bedrag 2026 deze circulaire
Groningen	49.497.043,78		49.497.043,78
Fryslân	44.132.337,91		44.132.337,91
Drenthe	43.839.010,22		43.839.010,22
Overijssel	25.603.123,17		25.603.123,17
Gelderland	65.533.960,00		65.533.960,00
Utrecht	31.631.720,06		31.631.720,06
Noord-Holland	53.973.576,05		53.973.576,05
Zuid-Holland	52.818.913,65		52.818.913,65
Zeeland	43.477.182,65		43.477.182,65
Noord-Brabant	25.699.090,31		25.699.090,31
Limburg	35.534.368,85		35.534.368,85
Flevoland	30.356.938,55		30.356.938,55

NB De bedragen in deze tabel zijn zoals gebruikelijk gepresenteerd exclusief uitkeringsfactor

Bijlage 12 Volumina maatstaven 2026

Volumina 2026

	Inwoners	Miljoenen inwoners	Inwoners landelijk gebied	Inwoners vervoerregio	Aandeel binnenwater	Oeverlengte	Opcenten motorrijtuigen belasting	Rendement eigen vermogen	Provinciespecifiek vast bedrag
Groningen	602.833	363.408	310.920	0	1.845.509	61.188	772.858	1	1
Fryslân	664.222	441.191	438.340	0	2.495.367	112.959	970.734	1	1
Drenthe	506.529	256.572	338.830	0	915.210	54.414	772.366	1	1
Overijssel	1.195.789	1.429.911	545.340	0	3.769.067	74.005	1.733.882	1	1
Gelderland	2.161.358	4.671.468	939.240	0	7.661.922	83.363	3.047.528	1	1
Utrecht	1.409.144	1.985.687	326.180	0	6.860.324	74.825	2.388.477	1	1
Noord-Holland	2.992.016	8.952.160	530.180	1.660.063	17.121.071	170.912	4.481.998	1	1
Zuid-Holland	3.863.397	14.925.836	555.880	2.489.498	52.266.686	196.561	4.645.324	1	1
Zeeland	392.969	154.425	248.880	0	2.151.695	40.645	600.120	1	1
Noord-Brabant	2.664.047	7.097.146	1.008.540	0	9.648.033	91.202	4.184.476	1	1
Limburg	1.135.328	1.288.970	527.320	0	3.567.535	29.573	1.607.183	1	1
Flevoland	456.395	208.296	149.290	0	3.065.526	38.671	614.263	1	1
Totaal	**18.044.027**	**41.775.070**	**5.918.940**	**4.149.561**	**111.367.945**	**1.028.318**	**25.819.208**	**12**	**12**

Bijlage 13 Overzicht decentralisatie-uitkeringen 2026 per provincie

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2026

	EV opcenten MRB	Agrarisch natuur en landschaps-beheer (ANLb)	ANB Investerings-regeling	ANLb--uitvoeringskosten RVO	OV-aanbod op peil houden en verbeteren	Voorkomen tariefstijging regionaal OV-tarief
Groningen	5.778.580	4.472.305	0	369.000	6.621.207	4.976.010
Fryslân	6.818.396	14.667.401	3.980.700	846.000	5.698.339	3.926.512
Drenthe	5.047.145	3.769.796	0	243.000	2.608.288	1.897.413
Overijssel	7.975.831	4.114.361	4.000.000	346.500	7.550.009	5.788.465
Gelderland	14.749.588	13.837.941	0	607.500	10.869.531	9.968.530
Utrecht	9.605.211	8.496.006	0	414.000	8.297.996	9.340.797
Noord-Holland	9.758.878	6.626.188	4.000.000	414.000	3.763.730	4.011.665
Zuid-Holland	16.701.576	7.608.749	0	364.500	8.197.521	7.981.987
Zeeland	4.159.890	3.055.683	0	144.000	1.813.559	1.373.004
Noord-Brabant	14.548.685	6.753.768	0	301.500	8.999.167	8.030.560
Limburg	7.621.423	8.189.602	0	391.500	6.988.850	6.930.662
Flevoland	4.234.797	1.448.200	0	58.500	3.011.441	3.161.528
Totaal	**107.000.000**	**83.040.000**	**11.980.700**	**4.500.000**	**74.419.638**	**67.387.133**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2026 (vervolg)

	Economische Agenda Groningen	Capaciteit decentrale klimaat- en energiebeleid	concessierisico Maaslijn	Waddenfonds	Monumenten-zorg	Stimulerings-programma Energiehubs
Groningen	50.000.000	1.942.144	0	9.626.000	1.083.818	640000
Fryslân	0	2.016.841	0	10.001.000	1.348.915	655000
Drenthe	0	1.568.654	0	0	738.935	565000
Overijssel	0	2.689.122	0	0	1.658.409	790000
Gelderland	0	4.556.568	0	0	2.680.834	1165000
Utrecht	0	2.390.331	0	0	2.292.840	730000
Noord-Holland	0	4.593.917	0	9.626.000	2.562.441	1172500
Zuid-Holland	0	6.311.967	0	0	2.326.942	1517500
Zeeland	0	1.419.259	0	0	913.307	535000
Noord-Brabant	0	5.751.733	0	0	2.325.655	1405000
Limburg	0	2.838.518	34.300.000	0	1.938.949	820000
Flevoland	0	1.269.863	0	0	128.955	505000
Totaal	**50.000.000**	**37.348.917**	**34.300.000**	**29.253.000**	**20.000.000**	**10.500.000**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2026 (vervolg)

	MKB Innovatieregeling Topsectoren (MIT)	Versterking vergunning-verlening maatwerk	Nationale parken	Invasieve exoten	Regionale Energie Strategieën	Na-ijlende effecten mijnbouw
Groningen	1.340.000	634.494	0	153.171	0	0
Fryslân	0	0	642.882	290.160	0	0
Drenthe	0	0	642.882	306.342	423.873	0
Overijssel	793.600	143.819	428.588	298.251	855.529	0
Gelderland	1.080.000	102.990	0	314.433	0	0
Utrecht	620.000	0	214.294	145.080	0	0
Noord-Holland	1.785.000	5.517.337	428.588	217.620	1.054.702	0
Zuid-Holland	2.000.000	1.324.161	214.294	201.717	0	0
Zeeland	0	882.774	214.294	121.086	0	0
Noord-Brabant	2.100.000	555.228	0	435.519	0	0
Limburg	0	743.921	642.882	241.893	0	2.601.000
Flevoland	249.587	0	214.294	64.728	284.664	0
Totaal	**9.968.187**	**9.904.724**	**3.642.998**	**2.790.000**	**2.618.768**	**2.601.000**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2026 (vervolg)

	Voorbereiding bouw kerncentrales	NOVEX samenwerking	NOVEX gebieden	Ontwikkeling NOVEX-gebied Groningen	Weerbaar bestuur kleine gemeenten (ihkv tegengaan ondermijning)	Verbreding en vernieuwing culturele infrastructuur
Groningen	360.000	0	0	524.750	111.673	0
Fryslân	0	0	0	0	135.965	333.333
Drenthe	0	0	0	0	119.771	333.333
Overijssel	0	0	0	0	152.159	333.333
Gelderland	0	91.322	136.000	0	261.471	0
Utrecht	0	136.983	230.000	0	148.111	0
Noord-Holland	0	0	0	0	216.937	0
Zuid-Holland	360.000	273.967	0	0	192.645	0
Zeeland	1.440.000	182.645	0	0	127.868	333.333
Noord-Brabant	0	0	0	0	253.374	0
Limburg	0	273.967	211.000	0	184.548	333.333
Flevoland	0	0	0	0	95.479	333.333
Totaal	**2.160.000**	**958.884**	**577.000**	**524.750**	**2.000.001**	**1.999.998**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2026 (vervolg)

	Versterking omgevings veiligheids-diensten	Verbeter-programma VHR	Natuur-brandpreventie en -mitigatie	Fryske Akademie	Amendement Friese taal	Nationale Databank Flora en Fauna
Groningen	121.250	127.000	160.000	0	0	81.600
Fryslân	121.782	127.000	160.000	1.559.000	1.485.000	113.880
Drenthe	102.251	127.000	160.000	0	0	97.440
Overijssel	138.808	127.000	160.000	0	0	113.160
Gelderland	199.150	127.000	160.000	0	0	127.920
Utrecht	138.076	127.000	160.000	0	0	93.360
Noord-Holland	175.673	127.000	160.000	0	0	98.040
Zuid-Holland	284.663	127.000	160.000	0	0	109.920
Zeeland	109.276	127.000	42.500	0	0	71.520
Noord-Brabant	230.430	254.000	0	0	0	130.560
Limburg	144.365	127.000	160.000	0	0	99.000
Flevoland	89.276	127.000	160.000	0	0	63.600
Totaal	**1.855.000**	**1.651.000**	**1.642.500**	**1.559.000**	**1.485.000**	**1.200.000**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2026 (vervolg)

	Verkeers-veiligheid	Gebiedsgerichte leeraanpak funderings-problematiek	Interbestuurlijk toezicht domein erfgoed	Erfgoed en Overheid	Cultuur en media (Bestuurs-afspraak Friese taal en cultuur)	Bestuurs-afspraak Friese taal en cultuur
Groningen	129.039	0	59.000	131.400	0	0
Fryslân	175.525	1.000.000	94.400	50.000	375.000	268.000
Drenthe	124.230	0	59.000	90.000	0	0
Overijssel	36.868	0	70.800	50.000	0	0
Gelderland	100.186	0	82.600	0	0	0
Utrecht	12.022	0	76.700	70.000	0	0
Noord-Holland	134.650	0	104.000	0	0	0
Zuid-Holland	12.022	0	94.400	50.000	0	0
Zeeland	144.267	0	92.040	50.000	0	0
Noord-Brabant	64.920	0	94.400	0	0	0
Limburg	93.774	0	59.000	20.000	0	0
Flevoland	157.091	0	35.400	0	0	0
Totaal	**1.184.594**	**1.000.000**	**921.740**	**511.400**	**375.000**	**268.000**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2026 (vervolg)

	Hergebruik stedelijk afvalwater	Aanpak vakantieparken	Rijksheren GROS	Digitale tweeling	Veilig wonen
Groningen	20.833	0	50.000	0	7.062
Fryslân	20.833	0	0	0	7.062
Drenthe	20.833	0	0	0	7.062
Overijssel	20.833	0	50.000	0	7.062
Gelderland	20.833	200.000	0	0	7.062
Utrecht	20.833	0	0	0	7.062
Noord-Holland	20.833	0	0	0	7.062
Zuid-Holland	20.833	0	0	0	7.062
Zeeland	20.833	0	50.000	0	7.062
Noord-Brabant	20.833	0	0	0	7.062
Limburg	20.833	0	0	0	7.062
Flevoland	20.833	0	0	108.000	7.062
Totaal	**249.996**	**200.000**	**150.000**	**108.000**	**84.744**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2026 (vervolg)

	Actieagenda mkb-dienst-verlening Leerprogramma	Uitvoerings-kosten Lbv en Lbv-plus	Uitvoerings-kosten Lbv en Lbv-plus (kleine sectoren)	Delta-programma Waddengebied	**Totaal**
Groningen	0	0	0	0	89.520.336
Fryslân	0	0	0	26.000	56.944.926
Drenthe	82.645	1.931	3.861	0	19.140.685
Overijssel	0	1.931	7.722	0	38.702.160
Gelderland	0	7.722	7.722	0	61.461.903
Utrecht	0	0	0	0	43.766.702
Noord-Holland	0	0	0	0	56.576.761
Zuid-Holland	0	0	0	0	56.443.426
Zeeland	0	1.931	0	0	17.432.131
Noord-Brabant	0	5.792	11.583	0	52.279.769
Limburg	0	1.931	3.861	0	75.988.874
Flevoland	0	0	0	0	15.828.631
Totaal	**82.645**	**21.238**	**34.749**	**26.000**	**584.086.304**

Bijlage 14 Verdeling provinciefondsuitkeringen 2026

Verdeling provinciefondsuitkeringen 2026

	Uitkeringsbasis	Algemene uitkering bruto (kolom 1 * uf)	OEM / vermogen	MRB-capaciteit	Algemene uitkering netto (kolom 2 t/m 4)	Decentralisatie-uitkeringen	Totale uitkeringen provinciefonds (kolom 5 en 6)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Groningen	195.936.385	316.308.695	-11.931.473	-62.079.809	242.297.413	89.520.336	331.817.749
Fryslân	232.230.442	374.899.782	-21.422.220	-77.974.176	275.503.386	56.944.926	332.448.312
Drenthe	172.127.706	277.873.300	-4.559.828	-62.040.291	211.273.181	19.140.685	230.413.866
Overijssel	278.484.855	449.570.308	-38.990.856	-139.274.052	271.305.400	38.702.160	310.007.560
Gelderland	463.005.356	747.449.840	-77.350.405	-244.792.720	425.306.715	61.461.903	486.768.618
Utrecht	305.841.576	493.733.462	-9.198.253	-191.854.388	292.680.821	43.766.702	336.447.523
Noord-Holland	402.737.283	650.156.449	-24.743.231	-360.016.473	265.396.745	56.576.761	321.973.506
Zuid-Holland	484.710.613	782.489.589	-3.363.716	-373.135.690	405.990.183	56.443.426	462.433.609
Zeeland	146.609.460	236.678.078	-13.581.825	-48.204.621	174.891.632	17.432.131	192.323.763
Noord-Brabant	477.712.517	771.192.256	-62.469.778	-336.118.005	372.604.473	52.279.769	424.884.242
Limburg	259.663.416	419.186.033	-32.245.089	-129.097.013	257.843.931	75.988.874	333.832.805
Flevoland	138.609.319	223.763.100	-143.327	-49.340.654	174.279.119	15.828.631	190.107.750
Totaal	**3.557.668.929**	**5.743.300.892**	**-300.000.000**	**-2.073.927.892**	**3.369.372.999**	**584.086.304**	**3.953.459.303**

Bijlage 15 Bevoorschotting uitkeringsjaar 2026

Bevoorschotting uitkeringsjaar 2026

	Verleende voorschotten termijn 1 t/m 26			Te verlenen voorschotten termijn 27 t/m 50		
	Algemene uitkering	*Decentralisatie-uitkeringen*	*Totaal uitkeringen provinciefonds**	*Algemene uitkering*	*Decentralisatie-uitkeringen*	*Totaal uitkeringen provinciefonds***
Groningen	125.277.256	16.312.244	141.589.500	117.020.157	73.208.092	190.228.249
Fryslân	141.888.422	17.581.538	159.469.960	133.614.964	39.363.388	172.978.352
Drenthe	108.951.050	7.381.452	116.332.502	102.322.131	11.759.233	114.081.364
Overijssel	139.324.198	14.632.696	153.956.894	131.981.202	24.069.464	156.050.666
Gelderland	219.929.112	22.908.210	242.837.322	205.377.603	38.553.693	243.931.296
Utrecht	153.083.112	17.037.618	170.120.730	139.597.709	26.729.084	166.326.793
Noord-Holland	135.640.466	21.890.674	157.531.140	129.756.279	34.686.087	164.442.366
Zuid-Holland	209.363.284	22.831.640	232.194.924	196.626.899	33.611.786	230.238.685
Zeeland	90.471.758	6.166.836	96.638.594	84.419.874	11.265.295	95.685.169
Noord-Brabant	190.133.034	21.458.632	211.591.666	182.471.439	30.821.137	213.292.576
Limburg	132.536.456	15.298.972	147.835.428	125.307.475	60.689.902	185.997.377
Flevoland	90.468.092	6.938.152	97.406.244	83.811.027	8.890.479	92.701.506
Totaal	1.737.066.240	190.438.664	1.927.504.904	1.632.306.759	393.647.640	2.025.954.399

* De bedragen in deze kolom zijn gelijk aan 26 maal het totale bevoorschottingsbedrag uit de septembercirculaire 2025.

** De bedragen zijn het verschil van de overeenkomstige bedragen in bijlage 14 en deze bijlage.

Te verlenen voorschotten op de uitkeringen over 2026 vanaf 6 juli 2026 *

	Algemene uitkering	*Decentralisatie-uitkeringen*	*Totaal uitkeringen provinciefonds*
Groningen	4.875.840	3.050.337	7.926.177
Fryslân	5.567.290	1.640.141	7.207.431
Drenthe	4.263.422	489.968	4.753.390
Overijssel	5.499.217	1.002.894	6.502.111
Gelderland	8.557.400	1.606.404	10.163.804
Utrecht	5.816.571	1.113.712	6.930.283
Noord-Holland	5.406.512	1.445.254	6.851.766
Zuid-Holland	8.192.787	1.400.491	9.593.278
Zeeland	3.517.495	469.387	3.986.882
Noord-Brabant	7.602.977	1.284.214	8.887.191
Limburg	5.221.145	2.528.746	7.749.891
Flevoland	3.492.126	370.437	3.862.563
Totaal	**68.012.782**	**16.401.985**	**84.414.767**

* De bedragen in deze bijlage zijn gelijk aan de bedragen in bijlage 15 gedeeld door 24, afgerond op hele euro's.

Bijlage 16 Berekening provinciale opbrengst per opcent MRB 2026

Provinciale opbrengst per opcent MRB voor uitkeringsjaar 2026

	(1) *Opbrengst opcenten MRB 2026 Prognose*	*(2)* *Opcenten 2026*	*(3)* *Opbrengst opcenten MRB 2026 per opcent (k.1 : k.2)*
Groningen	73.962.499	95,7	772.857,88
Fryslân	89.404.565	92,1	970.733,60
Drenthe	71.057.663	92,0	772.365,90
Overijssel	142.525.080	82,2	1.733.881,75
Gelderland	299.572.044	98,3	3.047.528,42
Utrecht	206.364.383	86,4	2.388.476,66
Noord-Holland	367.972.019	82,1	4.481.997,80
Zuid-Holland	484.971.877	104,4	4.645.324,49
Zeeland	50.650.109	84,4	600.119,77
Noord-Brabant	364.049.380	87,0	4.184.475,63
Limburg	142.235.738	88,5	1.607.183,48
Flevoland	52.028.053	84,7	614.262,73
Totaal	2.344.793.410		25.819.208,11

Bijlage 17 Bedragen per eenheid 2027

Overzicht verdeelmaatstaven en bedragen per eenheid 2027

Uitkeringsfactor	1,659
Maatstaf	Bedrag per eenheid 2027
Inwoners	166,74
Miljoenen inwoners	-17,82
Inwoners landelijk gebied	64,47
Inwoners vervoerregio	-91,35
Aandeel binnenwater	3,05
Oeverlengte	436,77
Opcenten MRB	-89,25
Verevening opcenten MRB	0,9
Rendement eigen vermogen	per provincie verschillend, zie bijlage 21
Provinciespecifiek vast bedrag	per provincie verschillend, zie bijlage 18

Bijlage 18 Overzicht provinciespecifieke vaste bedragen 2027

	Provinciespecifiek vast bedrag 2026 deze circulaire	Mutatie Wet Open Overheid (incidenteel)	Mutatie Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL-vergoeding)	Provinciespecifiek vast bedrag 2027 deze circulaire
Groningen	49.497.043,78	-103.055,07	80.624,06	49.474.612,77
Fryslân	44.132.337,91	-107.817,28	82.709,01	44.107.229,64
Drenthe	43.839.010,22	-96.704,63	69.293,97	43.811.599,56
Overijssel	25.603.123,17	-108.347,25	140.307,26	25.635.083,18
Gelderland	65.533.960,00	-135.466,61	-188.915,45	65.209.577,94
Utrecht	31.631.720,06	-118.929,92	5.347,21	31.518.137,35
Noord-Holland	53.973.576,05	-110.595,65	15.456,07	53.878.436,47
Zuid-Holland	52.818.913,65	-131.233,54	115.577,55	52.803.257,66
Zeeland	43.477.182,65	-89.164,90	5.198,67	43.393.216,42
Noord-Brabant	25.699.090,31	-129.381,57	44.271,12	25.613.979,86
Limburg	35.534.368,85	-106.891,71	18.415,92	35.445.893,06
Flevoland	30.356.938,55	-85.328,26	6,03	30.271.616,32

NB De bedragen in deze tabel zijn zoals gebruikelijk gepresenteerd exclusief uitkeringsfactor

Bijlage 19 Volumina maatstaven 2027

Volumina 2027

	Inwoners	Miljoenen inwoners	Inwoners landelijk gebied	Inwoners vervoerregio	Aandeel binnenwater	Oeverlengte	Opcenten motorrijtuigen belasting	Rendement eigen vermogen	Provinciespecifiek vast bedrag
Groningen	602.833	363.408	310.920	0	1.845.509	61.188	780.586	1	1
Fryslân	664.222	441.191	438.340	0	2.495.367	112.959	980.441	1	1
Drenthe	506.529	256.572	338.830	0	915.210	54.414	780.090	1	1
Overijssel	1.195.789	1.429.911	545.340	0	3.769.067	74.005	1.751.221	1	1
Gelderland	2.161.358	4.671.468	939.240	0	7.661.922	83.363	3.078.004	1	1
Utrecht	1.409.144	1.985.687	326.180	0	6.860.324	74.825	2.412.361	1	1
Noord-Holland	2.992.016	8.952.160	530.180	1.660.063	17.121.071	170.912	4.526.818	1	1
Zuid-Holland	3.863.397	14.925.836	555.880	2.489.498	52.266.686	196.561	4.691.778	1	1
Zeeland	392.969	154.425	248.880	0	2.151.695	40.645	606.121	1	1
Noord-Brabant	2.664.047	7.097.146	1.008.540	0	9.648.033	91.202	4.226.320	1	1
Limburg	1.135.328	1.288.970	527.320	0	3.567.535	29.573	1.623.255	1	1
Flevoland	456.395	208.296	149.290	0	3.065.526	38.671	620.405	1	1
Totaal	**18.044.027**	**41.775.070**	**5.918.940**	**4.149.561**	**111.367.945**	**1.028.318**	**26.077.400**	**12**	**12**

Bijlage 20 Overzicht decentralisatie-uitkeringen 2027 per provincie

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2027

	EV opcenten MRB	Agrarisch natuur en landschaps-beheer (ANLb)	OV-aanbod op peil houden en verbeteren	Voorkomen tariefstijging regionaal OV-tarief	Capaciteit decentrale klimaat- en energiebeleid	Monumenten-zorg
Groningen	7.128.715	4.472.305	6.621.207	4.976.010	3.057.186	1.083.818
Fryslân	8.411.479	14.667.401	5.698.339	3.926.512	3.206.308	1.348.915
Drenthe	6.226.385	3.769.796	2.608.288	1.897.413	2.497.573	738.935
Overijssel	9.839.344	4.114.361	7.550.009	5.788.465	4.086.411	1.658.409
Gelderland	18.195.754	13.837.941	10.869.531	9.968.530	6.782.474	2.680.834
Utrecht	11.849.419	8.496.006	8.297.996	9.340.797	2.979.921	2.292.840
Noord-Holland	12.038.989	6.626.188	3.763.730	4.011.665	7.639.035	2.562.441
Zuid-Holland	20.603.813	7.608.749	8.197.521	7.981.987	7.868.854	2.326.942
Zeeland	5.131.827	3.055.683	1.813.559	1.373.004	3.580.328	913.307
Noord-Brabant	17.947.910	6.753.768	8.999.167	8.030.560	8.897.435	2.325.655
Limburg	9.402.129	8.189.602	6.988.850	6.930.662	3.538.656	1.938.949
Flevoland	5.224.236	1.448.200	3.011.441	3.161.528	1.583.083	128.955
Totaal	**132.000.000**	**83.040.000**	**74.419.638**	**67.387.133**	**55.717.264**	**20.000.000**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2027 (vervolg)

	MKB Innovatieregeling Topsectoren (MIT)	Versterking vergunning-verlening maatwerk	Nationale parken	Regionale Energie Strategieën	Na-ijlende effecten mijnbouw	Weerbaar bestuur kleine gemeenten (ihkv tegengaan ondermijning)
Groningen	1.005.000	237.935	0	0	0	111.673
Fryslân	0	0	564.000	0	0	135.965
Drenthe	0	0	564.000	423.873	0	119.771
Overijssel	595.200	53.932	376.000	855.529	0	152.159
Gelderland	810.000	38.621	0	0	0	261.471
Utrecht	465.000	0	188.000	0	0	148.111
Noord-Holland	1.338.750	2.069.001	376.000	1.054.702	0	216.937
Zuid-Holland	1.500.000	496.560	376.000	0	0	192.645
Zeeland	0	331.040	188.000	0	0	127.868
Noord-Brabant	1.575.000	208.210	0	0	0	253.374
Limburg	0	278.970	564.000	0	2.601.000	184.548
Flevoland	187.190	0	188.000	284.664	0	95.479
Totaal	**7.476.140**	**3.714.269**	**3.384.000**	**2.618.768**	**2.601.000**	**2.000.001**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2027 (vervolg)

	Verbreding en vernieuwing culturele infrastructuur	Versterking omgevings veiligheids-diensten	Verbeter-programma VHR	Natuur-brandpreventie en -mitigatie	Fryske Akademie
Groningen	0	121.250	127.000	290.000	0
Fryslân	333.333	121.782	127.000	290.000	1.559.000
Drenthe	333.333	102.251	127.000	290.000	0
Overijssel	333.333	138.808	127.000	290.000	0
Gelderland	0	199.150	127.000	290.000	0
Utrecht	0	138.076	127.000	290.000	0
Noord-Holland	0	175.673	127.000	290.000	0
Zuid-Holland	0	284.663	127.000	290.000	0
Zeeland	333.333	109.276	127.000	107.500	0
Noord-Brabant	0	230.430	254.000	115.937	0
Limburg	333.333	144.365	127.000	290.000	0
Flevoland	333.333	89.276	127.000	290.000	0
Totaal	**1.999.998**	**1.855.000**	**1.651.000**	**3.123.437**	**1.559.000**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2027 (vervolg)

	Nationale Databank Flora en Fauna	Verkeers-veiligheid	Interbestuurlijk toezicht domein erfgoed	Cultuur en media (Bestuurs-afspraak Friese taal en cultuur)	Bestuurs-afspraak Friese taal en cultuur
Groningen	81.600	129.039	59.000	0	0
Fryslân	113.880	175.525	94.400	375.000	268.000
Drenthe	97.440	124.230	59.000	0	0
Overijssel	113.160	36.868	70.800	0	0
Gelderland	127.920	100.186	82.600	0	0
Utrecht	93.360	12.022	76.700	0	0
Noord-Holland	98.040	134.650	104.000	0	0
Zuid-Holland	109.920	12.022	94.400	0	0
Zeeland	71.520	144.267	92.040	0	0
Noord-Brabant	130.560	64.920	94.400	0	0
Limburg	99.000	93.774	59.000	0	0
Flevoland	63.600	157.091	35.400	0	0
Totaal	**1.200.000**	**1.184.594**	**921.740**	**375.000**	**268.000**

Verdeling decentralisatie-uitkeringen 2027 (vervolg)

	Hergebruik stedelijk afvalwater	Rijksheren GROS	Digitale tweeling	Nationaal Programma Vitale regio's	Totaal
Groningen	20.833	50.000	0	0	29.572.571
Fryslân	20.833	0	0	0	41.437.672
Drenthe	20.833	0	0	276.500	20.276.621
Overijssel	20.833	50.000	0	0	36.250.621
Gelderland	20.833	0	0	0	64.392.845
Utrecht	20.833	0	0	0	44.816.081
Noord-Holland	20.833	0	0	0	42.647.634
Zuid-Holland	20.833	0	0	0	58.091.909
Zeeland	20.833	50.000	0	0	17.570.385
Noord-Brabant	20.833	0	0	0	55.902.159
Limburg	20.833	0	0	0	41.784.671
Flevoland	20.833	0	108.000	0	16.537.309
Totaal	**249.996**	**150.000**	**108.000**	**276.500**	**469.280.478**

Bijlage 21 Verdeling provinciefondsuitkeringen 2027

Verdeling provinciefondsuitkeringen 2027

	Uitkeringsbasis	Algemene uitkering bruto (kolom 1 * uf)	OEM / vermogen	MRB-capaciteit	Algemene uitkering netto (kolom 2 t/m 4)	Decentralisatie-uitkeringen	Totale uitkeringen provinciefonds (kolom 5 en 6)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Groningen	195.913.954	325.027.748	-11.931.473	-62.700.607	250.395.668	29.572.571	279.968.239
Fryslân	232.205.334	385.236.350	-21.422.220	-78.753.918	285.060.212	41.437.672	326.497.884
Drenthe	172.100.295	285.520.098	-4.559.828	-62.660.694	218.299.576	20.276.621	238.576.197
Overijssel	278.516.815	462.068.633	-38.990.856	-140.666.792	282.410.985	36.250.621	318.661.606
Gelderland	462.680.974	767.603.080	-77.350.405	-247.240.648	443.012.027	64.392.845	507.404.872
Utrecht	305.727.994	507.212.881	-9.198.253	-193.772.932	304.241.696	44.816.081	349.057.777
Noord-Holland	402.642.143	667.996.670	-24.743.231	-363.616.638	279.636.801	42.647.634	322.284.435
Zuid-Holland	484.694.957	804.125.009	-3.363.716	-376.867.047	423.894.246	58.091.909	481.986.155
Zeeland	146.525.494	243.090.654	-13.581.825	-48.686.667	180.822.162	17.570.385	198.392.547
Noord-Brabant	477.627.407	792.399.709	-62.469.778	-339.479.185	390.450.746	55.902.159	446.352.905
Limburg	259.574.940	430.643.434	-32.245.089	-130.387.983	268.010.362	41.784.671	309.795.033
Flevoland	138.523.997	229.815.905	-143.327	-49.834.060	179.838.518	16.537.309	196.375.827
Totaal	**3.556.734.304**	**5.900.740.171**	**-300.000.000**	**-2.094.667.171**	**3.506.072.999**	**469.280.478**	**3.975.353.477**

Bijlage 22 Overzicht meerjarige decentralisatie-uitkeringen

Overzicht meerjarige decentralisatie-uitkeringen

	EV opcenten MRB 2028-2029	Agrarisch natuur en landschaps-beheer (ANLb) 2028	Monumenten-zorg 2028-2031	MKB Innovatieregeling Topsectoren (MIT) 2028	Versterking vergunning-verlening maatwerk 2028-2029	Nationale parken 2028-2030
Groningen	8.910.894	4.472.305	1.083.818	1.005.000	237.935	0
Fryslân	10.514.348	14.667.401	1.348.915	0	0	564.000
Drenthe	7.782.981	3.769.796	738.935	0	0	564.000
Overijssel	12.299.180	4.114.361	1.658.409	595.200	53.932	376.000
Gelderland	22.744.692	13.837.941	2.680.834	810.000	38.621	0
Utrecht	14.811.774	8.496.006	2.292.840	465.000	0	188.000
Noord-Holland	15.048.737	6.626.188	2.562.441	1.338.750	2.069.001	376.000
Zuid-Holland	25.754.766	7.608.749	2.326.942	1.500.000	496.560	376.000
Zeeland	6.414.784	3.055.683	913.307	0	331.040	188.000
Noord-Brabant	22.434.888	6.753.768	2.325.655	1.575.000	208.210	0
Limburg	11.752.661	8.189.602	1.938.949	0	278.970	564.000
Flevoland	6.530.295	1.448.200	128.955	187.190	0	188.000
Totaal	**165.000.000**	**83.040.000**	**20.000.000**	**7.476.140**	**3.714.269**	**3.384.000**

Overzicht meerjarige decentralisatie-uitkeringen (vervolg)

	Regionale Energie Strategieën 2028-2031	Na-ijlende effecten mijnbouw 2028-2030	Na-ijlende effecten mijnbouw 2031	Weerbaar bestuur kleine gemeenten (ihkv tegengaan ondermijning) 2028-2029	Verbreding en vernieuwing culturele infrastructuur 2028	Versterking omgevings veiligheids-diensten 2028
Groningen	0	0	0	111.673	0	121.250
Fryslân	0	0	0	135.965	333.333	121.782
Drenthe	423.873	0	0	119.771	333.333	102.251
Overijssel	855.529	0	0	152.159	333.333	138.808
Gelderland	0	0	0	261.471	0	199.150
Utrecht	0	0	0	148.111	0	138.076
Noord-Holland	1.054.702	0	0	216.937	0	175.673
Zuid-Holland	0	0	0	192.645	0	284.663
Zeeland	0	0	0	127.868	333.333	109.276
Noord-Brabant	0	0	0	253.374	0	230.430
Limburg	0	2.601.000	647.000	184.548	333.333	144.365
Flevoland	284.664	0	0	95.479	333.333	89.276
Totaal	**2.618.768**	**2.601.000**	**647.000**	**2.000.001**	**1.999.998**	**1.855.000**

Overzicht meerjarige decentralisatie-uitkeringen (vervolg)

	Natuur-brandpreventie en -mitigatie 2028	Natuur-brandpreventie en -mitigatie 2029	Fryske Akademie 2028-2031	Nationale Databank Flora en Fauna 2028-2031	Verkeers-veiligheid 2028-2031
Groningen	275.000	275.000	0	81.600	129.039
Fryslân	275.000	275.000	1.559.000	113.880	175.525
Drenthe	275.000	275.000	0	97.440	124.230
Overijssel	275.000	275.000	0	113.160	36.868
Gelderland	275.000	275.000	0	127.920	100.186
Utrecht	275.000	275.000	0	93.360	12.022
Noord-Holland	275.000	275.000	0	98.040	134.650
Zuid-Holland	275.000	275.000	0	109.920	12.022
Zeeland	100.000	100.000	0	71.520	144.267
Noord-Brabant	95.938	270.000	0	130.560	64.920
Limburg	275.000	275.000	0	99.000	93.774
Flevoland	275.000	275.000	0	63.600	157.091
Totaal	**2.945.938**	**3.120.000**	**1.559.000**	**1.200.000**	**1.184.594**

Overzicht meerjarige decentralisatie-uitkeringen (vervolg)

	Interbestuurlijk toezicht domein erfgoed 2028-2031	Cultuur en media (Bestuursafspraak Friese taal en cultuur) 2028	Bestuursafspraak Friese taal en cultuur 2028	Digitale tweeling 2028	Fryske Akademie 2028-2031
Groningen	59.000	0	0	0	0
Fryslân	94.400	375.000	268000	0	1.559.000
Drenthe	59.000	0	0	0	0
Overijssel	70.800	0	0	0	0
Gelderland	82.600	0	0	0	0
Utrecht	76.700	0	0	0	0
Noord-Holland	104.000	0	0	0	0
Zuid-Holland	94.400	0	0	0	0
Zeeland	92.040	0	0	0	0
Noord-Brabant	94.400	0	0	0	0
Limburg	59.000	0	0	0	0
Flevoland	35.400	0	0	63.000	0
Totaal	**921.740**	**375.000**	**268.000**	**63.000**	**1.559.000**

Bijlage 23 Toelichting maatstaven provinciefonds 2026

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Het ministerie van Financiën verstrekt de gegevens over de opbrengst van de opcenten die per provincie worden geheven op de motorrijtuigenbelasting. De definitieve opbrengstgegevens van uitkeringsjaar t worden gebruikt.

Rendement eigen vermogen

Verondersteld rendement voor iedere provincie gebaseerd op een bestuurlijke afspraak in 2011 over het verwachte rendement per provincie uit aandelen energiebedrijven.

Provinciespecifiek vast bedrag

Eén eenheid voor iedere provincie.

Inwoners provincie

Het aantal inwoners van de provincie op 1 januari van het uitkeringsjaar.

Miljoenen inwoners

Het aantal inwoners in een provincie vermenigvuldigd met het aantal inwoners van de provincie uitgedrukt in miljoenen inwoners, beiden op 1 januari van het uitkeringsjaar.

Aandeel binnenwater

Het aantal hectaren binnenwater in de provincie gedeeld door het totaal aantal hectaren in de provincie. Dit getal wordt vermenigvuldigd met 100 en vervolgens met het aantal inwoners in de provincie op 1 januari van het uitkeringsjaar.

Oeverlengte

De totale lengte in hectometers van de oevers van het binnenwater in de provincie in uitkeringsjaar t.

Inwoners vervoerregio

Het aantal inwoners van de provincie op 1 januari van het uitkeringsjaar dat woont in een vervoerregio die rechtstreeks door het Rijk gefinancierd wordt.

Inwoners landelijk gebied

Het aantal inwoners van binnen de provincie gelegen landelijk gebied op 1 januari van het uitkeringsjaar.

Bijlage 24 Overzicht overboekingen 2025 BTW-compensatiefonds

Overboekingen BCF Provincies in 2025		
Omschrijving	**Departement**	**Bedrag in € 1.000**
3e tranche SPV	IenW	20.033
Gebiedsinvesteringen Net op Zee	KGG	8.699
Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied (RPML) 2025	LVVN	6.946
SPUK Programma Natuur	LVVN	3.549
Slimme Duurzame Mobiliteit	IenW	3.422
Visserijketen en -gemeenschappen	LVVN	637
Regeling uitvoering aanpak piekbelasting	LVVN	615
Fietsmaatregelen A4	IenW	501
SPUK Schone Lucht Akkoord 2025	IenW	452
SPUK NPG Provincie Groningen	BZK	389
Toekomstbestendige Bedrijventerreinen	EZK	263
Vergunningverlening maatwerkbedrijven	KGG	260
VMR Provincie Fryslân	LVVN	228
Innovatiebudget	BZK	227
DU Voorbereiding Bouw Kerncentrales	KGG	199
DU Invasieve Exoten	LVVN	180
SPUK Vervoerregio Amsterdam	IenW	174
Verbindingsboog A1	IenW	168
SPUK Proceskosten Moerdijk	VRO	138
Bovenregionale analyses grootschalige, extreme regen	IenW	126
Economische Agenda Nij Begun	BZK	120
DU Energiebeleid en versterken van natuur	KGG	103
Overig		614
Totaal		**48.043**

Deze brochure is een uitgave van:
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
BFR/Bekostiging Binnenlands Bestuur
Postbus 20011 | 2500 EA Den Haag

Mei 2026

Gedeputeerde Staten

Provincie Zeeland

Abdij 6 4331BK Middelburg
Postbus 6001 4330 LA Middelburg
+31 118631011
IBAN NL08 BNGH 0285010557

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Geactualiseerde Gemeenschappelijk financieel toezichtkader gemeenten 2026	827147		

Middelburg, 23 juni 2026

Geachte voorzitter,

Het college van Gedeputeerde Staten hebben het geactualiseerde Gemeenschappelijk financieel toezichtkader gemeenten 2026 (GTK 2026) vastgesteld. Met deze brief informeren wij u over de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het GTK 2020.

Het financieel toezicht op gemeenten is een wettelijke taak van de provincie. In het landelijke Vakberaad Gemeentefinanciën stemmen de provincies, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) de wijze van toezicht met elkaar af. Het GTK vormt daarbij het gezamenlijke kader voor het financieel toezicht op gemeenten.

Waarom een nieuw GTK?
Het GTK 2020 was toe aan actualisatie vanwege wijzigingen in wet- en regelgeving en nieuwe inzichten in het financieel toezicht. Daarbij gaat het onder meer om:

- wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) o.a. het ramen van onderuitputting;
- nieuwe afspraken uit het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (BOFv) met betrekking tot nieuwe mogelijkheden om onder voorwaarden reserves structureel in te zetten;
- de ontwikkeling van een landelijk risicomodel;

Belangrijkste wijzigingen.
Het GTK 2026 bevat verschillende inhoudelijke wijzigingen en verduidelijkingen ten opzichte van het GTK 2020.

1. **Risicogericht toezicht**
   De oude toetspuntenlijst uit het GTK 2020 is vervangen door een risicomodel. Hiermee kunnen provincies beter beoordelen welke gemeenten extra aandacht nodig hebben en kan het toezicht meer proportioneel en risicogericht worden ingericht.
2. **Verruimde inzet reserves**
   Gemeenten krijgen onder voorwaarden meer mogelijkheden om reserves structureel in te zetten als dekkingsmiddel.
3. **Onderuitputting kapitaallasten en personeelskosten**
   Nieuw is dat gemeenten onder voorwaarden specifieke stelposten voor onderuitputting mogen ramen. Hiermee kan rekening worden gehouden met het feit dat investeringen en plannen niet altijd volledig of tijdig worden gerealiseerd.
4. **Structureel en reeel evenwicht**
   Hoewel gemeenten meer mogelijkheden krijgen om reserves als structureel dekkingsmiddel in te zetten en een specifieke stelpost onderuitputting op te nemen, blijft het oordeel van Gedeputeerde Staten over de realiteit van de ramingen en het structureel en reëel evenwicht onverminderd van kracht.

Het GTK 2026 vervangt het GTK 2020 en is van toepassing vanaf de begroting 2027.

Na vaststelling door alle provincies wordt het GTK 2026 gepubliceerd via Open Overheid en beschikbaar gesteld aan gemeenten.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

H.M. de Jonge
Voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.

Gedeputeerde Staten

Provincie Zeeland
Abdij 6 4331BK Middelburg
Postbus 6001 4330 LA Middelburg
+31 118631011
IBAN NL08 BNGH 0285010557

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Nieuw verdeelmodel provinciefonds	89334		

Middelburg, 30 juni 2026

Geachte voorzitter,

Sinds 2021 zijn de provincies in overleg om te komen tot een nieuw verdeelmodel provinciefonds. Afgelopen weken is er in IPO verband gezamenlijk een laatste voorstel uitgewerkt. We zijn verheugd u te kunnen informeren dat dit voorstel in de laatste extra vergadering van het IPO Bestuur op 23 juni jl. unaniem is vastgesteld.

Het IPO Bestuur heeft namens de 12 provincies een brief hierover gestuurd aan de fondsbeheerders van het provinciefonds: de minister van Binnenlandse Zaken en de staatssecretaris van Financiën. Op deze manier kunnen zij de Tweede Kamer informeren nog voor het aanstaande zomerreces en het model gaan verwerken in de komende septembercirculaire provinciefonds. De IPO brief met bijlagen hebben we bij deze brief gevoegd.

Voor 2026 blijft het huidige model nog van toepassing en heeft dit besluit geen financiële gevolgen. Het nieuwe model gaat in vanaf 2027, waarbij de financiële herverdeeleffecten (de omvang van het fonds wijzigt namelijk niet als gevolg van het nieuwe model) tussen provincies die meer of minder gaan krijgen stapsgewijs worden doorgevoerd. Uiteindelijk zullen uiterlijk in 2029 alle herverdeeleffecten volledig zijn verwerkt voor alle provincies. Voor de Provincie Zeeland verwachten we een beperkt positief effect, de omvang hiervan zullen bij het uitkomen van de septembercirculaire bekend worden. Deze zullen wij dan ook met u delen en verwerken via een begrotingswijziging voor 2027 en verder.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

H.M. de Jonge
Voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Bijlagen:
1. Brief IPO Bestuur aan fondsbeheerders dd 23 juni 2026 (met bijlagen)
2. Bijlage 1 Modeltechnische uitwerking incl OEM notitie
3. Bijlage 2 Basisdocumenten

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.

Herengracht 23
2511 EG DEN HAAG
telefoon (070) 888 12 12
www.ipo.nl

Aan
de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de heer drs. P.E. Heerma
en
de staatssecretaris van Financiën de heer E. Eerenberg

Interprovinciaal Overleg

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		FOB 12300/2026	23 juni 2026

onderwerp
Financiering provincies

Geachte minister Heerma en staatssecretaris Eerenberg, beheerders van het provinciefonds,

Achtergrond en inleiding
Grote opgaven dienen zich aan, vandaag en in de jaren die voor ons liggen. Netcongestie, woningbouw, natuurherstel, landbouw, infrastructuur en hoogwaardig openbaar vervoer vragen om richting en daadkracht. Dit zijn geen vraagstukken die zich laten oplossen binnen de grenzen van één bestuurslaag. Zij vragen om een gezamenlijke inzet van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk. Alleen wanneer wij samen handelen als één overheid, als we de verantwoordelijkheid delen en elkaar als betrouwbare bondgenoten weten te vinden, kunnen wij deze opgaven het hoofd bieden. Vanuit die overtuiging en in die rol van bondgenoot, richten wij ons met deze brief tot u.

Samenwerken aan de grote opgaven in Nederland
Elke dag werken provincies, samen met partners in de regio, aan de grote maatschappelijke opgaven. De plannen liggen er, de samenwerkingen zijn gesmeed, de maatschappelijke energie is groot. Maar onze uitvoeringskracht stuit steeds vaker op een harde grens: het uitblijven van adequate, structurele financiering. De ambities en taken op het terrein van natuur, infrastructuur en openbaar vervoer kunnen met de huidige provinciale middelen domweg niet worden waargemaakt. Dat is geen gevoelskwestie, maar een harde constatering: drie recente, onafhankelijke onderzoeken – in opdracht van of met medewerking van zowel Rijk als provincies – laten zien dat de beschikbare middelen voor deze domeinen ontoereikend zijn. Dat is zorgwekkend.

Verdeling van het provinciefonds
Gegeven deze zeer uitdagende context hebben de provincies de opdracht aanvaard om zelf te komen tot een verdeling van de beschikbare middelen in het provinciefonds. De provincies zijn enerzijds het rijk erkentelijk dat deze ruimte geboden is en zij hebben de samenwerking in de afgelopen periode erg gewaardeerd. Anderzijds bestaat het gevoel voor een welhaast ‘onmogelijke opgave’ te zijn geplaatst.

Inlichtingen bij :
Email :
Bijlagen : 1

Vol overtuiging zijn de provincies aan de slag gegaan om te komen tot een nieuw verdeelmodel, in de wetenschap dat provincies optimaal kennis hebben van de eigen uitdagingen en provinciespecifieke opgaven, historie en bestuurlijke keuzes. Het verdelingsvraagstuk ligt al jaren voor en is zeer complex. Immers, dit gaat over genoemde opgaven maar raakt ook de provinciale autonomie. Het typeren en respecteren van de provinciale eigenheid en specifieke omstandigheden in het verdeelmodel is geen sinecure. Bovenal doet dit een groot beroep op solidariteit. De twaalf provincies zijn het eens over de uitgangspunten voor een nieuw verdeelmodel van het provinciefonds. Zij tonen daarmee onderlinge solidariteit. Daarbij achten zij dit nieuwe verdeelmodel onlosmakelijk verbonden met solidariteit tussen het rijk en de provincies op twee belangrijke punten: (1) mede-eigenaarschap bij het aanpakken van de grote opgaven enerzijds en (2) balans tussen taken en middelen anderzijds. Wanneer voortgang en commitment op deze punten ontbreekt, dan trekt dat een extra zware wissel op de solidariteit.

Samenwerken aan de grote opgaven
Hoewel de grote maatschappelijke opgaven overal spelen, zijn er duidelijke verschillen tussen provincies. Het maken van een verdeelmodel vraagt dan ook meer dan een technische rekenexercitie. Elke provincie kent een eigenheid en provinciespecifieke omstandigheden die met grote zorgvuldigheid zijn gewogen. Maatwerk is nodig om recht te doen aan zowel de provincies die al sinds de 16e eeuw bestaan, als aan de jongste provincie uit 1986. Elk kent een eigen historie en dynamiek. Het is daarom belangrijk om niet langer de absolute groei maar juist de relatieve groei als maatstaf voor het verdeeldmodel te nemen.

Daarnaast zijn er provincies waar specifieke infrastructuur- en bereikbaarheidsopgaven het financiële beeld wezenlijk kleuren. Utrecht is de enige provincie met een eigen traminfrastructuur in exploitatie; de structurele meerkosten van dit hoogwaardige openbaar vervoer kunnen in het huidige verdeelmodel onvoldoende geadresseerd worden. Ook Flevoland kent een afwijkende problematiek van stille lasten die te maken heeft met haar ontstaansgeschiedenis; toentertijd is de infrastructuur ‘om niet’ overgedragen door het Rijk. Daarbij was geen sprake van een ‘bruidsschat’ voor vervangingsinvesteringen dat zich vertaalt in forse kapitaallasten. In het besef dat een verdeelmodel niet álle vraagstukken kan oplossen, is het essentieel dat deze vraagstukken en structurele meerkosten wel elders geadresseerd worden.

De infrastructuur is een punt van grote zorg. In de (groot)stedelijke regio’s wordt infrastructuur intensief gebruikt. De onderhouds- en vernieuwingsopgave is groot, acuut en groeit sterk in volume en kosten. Aan de andere kant van het spectrum staan provincies met een relatief dunbevolkt, uitgestrekt gebied en hoge vaste lasten voor het in stand houden van voorzieningen. Hetzelfde thema kent twee totaal verschillende problematieken. Want het is een totaal andere opgave om met relatief weinig inwoners een fijnmazig netwerk van wegen, bruggen, openbaar vervoer en basisvoorzieningen in stand houden. De kosten per inwoner liggen daar structureel hoger. In het voorliggende model is daarom gekozen voor een andere maatstaf voor ‘inwoners landelijk gebied’. Er is gekozen voor een CBS-maatstaf die aansluit bij het vraagstuk en bovendien geen schoksgewijze effecten oplevert.

Tot slot een duiding van de financiële (vermogens)posities; ook dat is immers onderdeel van het verdeelvraagstuk. Er zijn historisch gegroeide verschillen tussen provincies, mede door autonome (beleids)keuzes. Sommige provincies konden grote vermogens opbouwen door aandelen in energiebedrijven en/of andere dividendstromen. Terwijl andere provincies nauwelijks overige eigen middelen hebben en daarom sparen of lenen voor maatschappelijke investeringen. Deze scheefheid

werkt nog altijd door in de financiële posities. In het oude verdeelmodel werd bij enkele provincies nog rendement verondersteld dat zij feitelijk helemaal niet kunnen realiseren, of werd voorbijgegaan aan het gebruik van vreemd vermogen. In het voorliggend verdeelmodel wordt daarom uitgegaan van de daadwerkelijke rendementen per provincie (dividend en rente) over een voortschrijdend achtjarig gemiddelde. Daarbij past een correctie voor rentelasten; zo kunnen ook de niet-vermogende provincies investeren in bijvoorbeeld netbeheerders en drinkwaterbedrijven om opgaven rondom netcongestie en water op te pakken.

Tot welke mate er in het model sprake moet zijn van een verevening van de eigen middelen is één van de moeilijkste bespreekpunten geweest tussen de provincies. De verevening is onderdeel van het grotere samenhangend geheel. Daarbij tekenen wij aan dat vermogende provincies graag een lagere, en minder vermogende provincies graag een hogere verevening hadden gezien. Waarbij voor beide standpunten valide argumenten zijn.

Balans taken en middelen
In het Regeerakkoord 2026-2030 wordt terecht onderstreept dat *"goede interbestuurlijke verhoudingen essentieel zijn om de grote maatschappelijke vraagstukken effectief aan te pakken"*. De goede gesprekken die wij recent met elkaar hebben gevoerd, tonen dat dit in de praktijk betekenis krijgt. Hierover zijn de provincies positief. We lijken een welkome kentering te zien. Wij waarderen dat het Rijk met mede-overheden meerjarige en betrouwbare afspraken wil maken, zodat *"een gelijkwaardige samenwerking ontstaat waarin iedere bestuurslaag verantwoordelijkheid neemt en kan leveren"*, eveneens een treffende passage uit het regeerakkoord. Het naleven van de afspraken uit het rapport *'Samen bouwen aan resultaten - Vijf bouwstenen voor toekomstbestendige interbestuurlijke verhoudingen'* van de Studiegroep Interbestuurlijke Verhoudingen onder voorzitterschap van de heer Polman achten wij daarin evenzo belangrijk.

Tegelijkertijd is de huidige financiering van provincies niet in lijn met de gezamenlijke ambities. Daar is met grote spoed en op korte(re) termijn een oplossing voor nodig. Bij opgaven rond natuur, stikstof, infrastructuur, woningbouw en energie staan provincies nadrukkelijk aan de lat, maar ontbreekt het aan structureel toereikende middelen om die verantwoordelijkheid ook (volledig) waar te maken. Dat wringt: één overheid kan niet stevig leveren op gezamenlijke doelen als één schakel stelselmatig financieel wordt verzwakt. Juist in de geest van het regeerakkoord zien wij hierin geen reden om ons terug te trekken, maar een uitnodiging om samen de volgende stap te zetten: het provinciefonds zó vormgeven dat provincies hun rol als volwaardige, slagvaardige partner van het Rijk kunnen blijven vervullen.

In andere woorden; het nieuwe verdeelmodel maakt een verdeling van de koek mogelijk, maar die koek moet ook groter!

Voorstel voor een nieuw verdeelmodel
De uitgangspunten waar de provincies overeenstemming over hebben bereikt zijn gebaseerd op het advies *"Nieuw verdeelmodel Provinciefonds. Bouwstenen bij het voorliggende voorstel."* van de Raad voor het Openbaar Bestuur (sept. 24), de brief van de gezamenlijke provincies met de weging van dat advies (nov. 24), de in juni 2025 overeengekomen tussenstap, de Kamerbrief (juli 25), de vele gezamenlijke en bilaterale gesprekken van de afgelopen weken en de recente brief van de fondsbeheerders. Deze basisdocumenten zijn als bijlage bij deze brief gevoegd.

Daarnaast doen wij een voorstel voor een ingroeipad. Dit ingroeipad moet enerzijds de provincies die financieel nadeel ondervinden in staat stellen om zonder grote schokken, dit nadeel structureel te verwerken in hun begroting. Anderzijds moet het de provincies die financieel voordeel hebben van de nieuwe verdeling, zo snel mogelijk in staat stellen dit voordeel te kunnen benutten. In de Tussenstap in 2025 hebben we vooruitlopend hierop een flinke eerste stap gezet in 2026 en een afspraak gemaakt over procentuele maximalisering van het nadeel in 2027.

De uitgangspunten, de daaraan gekoppelde randvoorwaarden en technische model-modaliteiten alsmede het ingroeipad en notitie over de overige eigen middelen zijn opgenomen in een aparte bijlage bij deze aanbiedingsbrief.

Met deze brief bieden we de fondsbeheerders een voorstel aan voor de verdeling van het provinciefonds. Een voorstel dat onderbouwd, transparant, navolgbaar, stabiel, uitlegbaar, redelijk en billijk is. De uitkomst voldoet aan de in de Kamerbrief (3 juli 2025) opgenomen toetsingscriteria van de fondsbeheerders. De provincies vertrouwen er derhalve op dat de fondsbeheerders, na validatie, de uitkomst onverkort omarmen, inclusief de randvoorwaarden van het ingroeipad en van het periodieke onderhoud en dat de fondsbeheerders waar toewijding, inzet en betrokkenheid vanuit rijkszijde nodig is op de realisatie van de genoemde voorwaarden danwel aandachtspunten deze onverkort toezeggen.

Hiermee komen de fondsbeheerders en de twaalf provincies de afspraak, gemaakt vlak voor de zomer van 2025, na dat het nieuwe model per 1 januari 2027 wordt ingevoerd.

De voorzitter en de vice-voorzitter van de bestuurlijke adviescommissie financiën en openbaar bestuur zijn (desgewenst) beschikbaar voor een nadere toelichting.

Hoogachtend,
INTERPROVINCIAAL OVERLEG

Voorzitter IPO

Bijlage 1 – Model-technische uitwerking

Inleiding
Conform de gemaakte afspraken bij de tussenstap (zie brief 3 juli 2025) is in de afgelopen maanden door verschillende werkgroepen geïnventariseerd welke verbeteringen aan het concept verdeelmodel nodig en mogelijk zijn. Deze werkgroepen richtten zich op de stabiliteit van het verdeelmodel, de opbouw van de uitgavenclusters (OV, infrastructuur, natuur, economie, ruimte en cultuur en maatschappij) en de verevening van de overige eigen middelen (OEM).

Een belangrijk onderdeel van de randvoorwaarden bij de tussenstap was een toets op de stabiliteit van het concept verdeelmodel, zoals ontwikkeld door CEBEON. Mede op basis van onafhankelijk onderzoek door de Rebel Group is vastgesteld dat het concept verdeelmodel voor het grootste deel stabiel is. De meeste maatstaven bewegen mee met de ontwikkelingen (en zijn dus dynamisch), maar leiden niet tot ongewenste of onverklaarbare (schok)effecten. Een aantal maatstaven vergen echter wel aandacht: inwoners landelijk gebied, reizigerskilometers OV, groei en krimp.

Op basis van de uitkomsten van de werkgroepen en de in de voorliggende brief benoemde uitgangspunten en redeneringen, zijn vijf verbeteringen aan het concept verdeelmodel naar voren gekomen. Deze verbetering dragen niet alleen bij aan de stabiliteit en robuustheid van het nieuwe verdeelmodel, maar ook aan de uitlegbaarheid ervan. De verbeteringen zijn nader uitgewerkt in deze bijlage. Ook zijn in deze bijlage afspraken geformuleerd omtrent het periodiek onderhoud en het ingroeipad.

Verbetering 1: CBS maatstaf inwoners landelijk gebied
In het concept verdeelmodel is de maatstaf inwoners landelijk gebied opgenomen vanwege de hogere kosten voor een gelijk voorzieningenniveau in dunbevolkte gebieden. Geconstateerd is dat de wijze waarop deze maatstaf was vormgegeven leidt tot schokbewegingen. Dit heeft ermee te maken dat het ‘omslagpunt’ voor wel/niet landelijk per gemeente werd bepaald. In de afgelopen jaren is bij een aantal gemeenten dat omslagpunt bereikt, wat zou hebben geleid tot omvangrijke verschuivingen in de verdeling. Het CBS heeft echter een maatstaf met de inwoners landelijk gebied per provincie, die op basis van de omgevingsadressendichtheid per vierkante kilometer is bepaald. Deze maatstaf dient nog steeds hetzelfde doel, maar is nauwkeuriger en daarmee stabieler over de tijd.

In de clusters Economie en Cultuur & Maatschappij wegen zowel de maatstaf inwoners landelijk gebied als de maatstaf totale inwoneraantallen mee. Bij het toepassen van de CBS maatstaf voor inwoners landelijk gebied worden meer inwoners als ‘landelijk’ meegeteld. Daardoor groeit de omvang van de clusters Economie en Cultuur & Maatschappij. De toename is vooral bij de provincies met veel inwoners. Door het gewicht van de maatstaf totale inwoneraantallen te verkleinen, wordt dit effect deels geneutraliseerd.

Concreet betekent de verbetering het volgende:
- ✓ Het gebruik van de CBS maatstaf ‘inwoners landelijk gebied’ per provincie in plaats van de maatstaf die was ontwikkeld door CEBEON.
- ✓ Het verlagen van het gewicht van de maatstaf ‘inwoners’ met 35% in zowel het cluster Economie als het cluster Cultuur & Maatschappij.

Verbetering 2: Tijdelijk bevriezen reizigerskilometers OV
In het concept verdeelmodel is de maatstaf ‘reizigerskilometers’ in het OV voor zowel bus als trein opgenomen. De oorspronkelijke opzet van het model is gebaseerd op de situatie van voor de coronapandemie. Tijdens de pandemie lagen de reizigerskilometers drastisch lager dan daarvoor. Het

herstel is tot op heden nog niet volledig ten opzichte van de situatie in 2019. Zonder aanpassing betekent dit dat er minder middelen worden verdeeld via het cluster OV, terwijl de kosten voor het OV in de tussentijd niet zijn afgenomen. Door de Rebel Group is als oplossingsrichting aangedragen dat in dit soort gevallen de maatstaf tijdelijk bevroren kan worden. De verdeling blijft dan tijdelijk gebaseerd op historische gegevens, wat tijd geeft om de situatie te monitoren en het model zo nodig weer bij te stellen.

Uit recent onderzoek door SEO is gebleken dat de kosten voor het OV in de periode 2018 tot en met 2024 met 40% zijn gegroeid. De exploitatie van de OV concessies is met 50% toegenomen. Dit komt deels door prijsstijgingen, maar ook omdat provincies in de tussentijd hebben geïnvesteerd in het OV. Het enkel bevriezen van de maatstaven op het niveau van 2019 zou hier geen rekening mee houden. Door het gewicht van de maatstaf reizigerskilometers (bus en trein) te verhogen, wordt dit effect geaccommodeerd.

Het bevriezen van een maatstaf vergt ook heldere afspraken over het moment waarop de maatstaf weer wordt 'ontdooid', ofwel weer gaat meebewegen met de actualiteit. Doordat het reisgedrag sinds de pandemie is gewijzigd, heeft dit – mogelijk permanente – consequenties voor onder andere de kostendekkendheid van het OV. Voordat de maatstaf wordt 'ontdooid' zal moeten worden bepaald in hoeverre het herstel van reizigersaantallen volledig is en in hoeverre de OV-opgave al dan niet structureel is gewijzigd. Daarbij zal bij de 'ontdooiing' naast reizigerskilometers een stabiele component worden toegevoegd die rekening houdt met basisvoorzieningen voor het OV (zoals OV-infrastructuur en een basisvoorziening in het OV). Zie ook het onderdeel 'Periodiek onderhoud'.

Concreet betekent de verbetering het volgende:

- ✓ Het tijdelijk bevriezen van de maatstaf reizigerskilometers OV (bus en trein) op het niveau 2019.
- ✓ Het verhogen van het gewicht van de maatstaf reizigerskilometers OV (bus en trein) met 20%.
- ✓ Afspraken over het 'ontdooien' van de maatstaven per 2029 – zie periodiek onderhoud.

Verbetering 3: Relatieve groei

In het concept verdeelmodel is de maatstaf 'groei' opgenomen, omdat de provincies met relatief veel inwonergroei ook relatief meer kosten maken gerelateerd aan onder andere woningbouw en de versterking van het vestigingsklimaat. In het conceptmodel keek de maatstaf naar bovengemiddelde groei over de afgelopen 10 jaar, uitgedrukt in absolute inwoneraantallen. Provincies die relatief harder groeien hebben echter te maken met relatief hogere kosten, onder andere omdat dan minder gesteund kan worden op reeds bestaande voorzieningen. Door de maatstaf groei volledig te baseren op relatieve groei, wordt deze relatief toenemende kostendruk onderkend en meegewogen in de verdeling.

In het verdeelmodel wordt door de ontwikkeling van andere maatstaven ook rekening gehouden met relatieve groei. Provincies met relatief grotere groei ontvangen automatisch relatief meer middelen uit het provinciefonds via bijvoorbeeld de maatstaven inwoners, kilometers weg, reizigerskilometers en woonruimten. Omdat ook via deze wijze (relatieve) groei in het model is geaccommodeerd, kan het gewicht voor de maatstaf 'groei' worden verlaagd.

Concreet betekent de verbetering het volgende:

- ✓ De maatstaf groei volledig baseren op relatieve groei, waarbij middelen worden verdeeld op basis van bovengemiddelde groei uitgedrukt in procentpunten in plaats van inwoneraantallen.
- ✓ Het verlagen van het gewicht van de maatstaf groei met 30%, waardoor circa 35 miljoen euro (exclusief uitkeringsfactor) via deze maatstaf wordt verdeeld.

Verbetering 4: Sociaaleconomische verschillen
In het concept verdeelmodel is de maatstaf 'krimp' opgenomen als 'proxy' (benadering) om rekening te houden met de sociaaleconomische verschillen tussen provincies en het effect daarvan op de provinciale opgaven in bepaalde regio's. Echter is in vrijwel heel Nederland 'krimp' afgenomen, waardoor deze proxy niet meer goed functioneert. De sociaaleconomische verschillen zijn er namelijk nog wel. Een alternatief is de maatstaf 'netto arbeidsparticipatie'. Deze CBS maatstaf is stabiel over de tijd en representeert de sociaaleconomische verschillen tussen provincies. Daarmee kan het als een volwaardige vervanger dienen voor de maatstaf krimp.

De sociaaleconomische verschillen zijn bepalend voor de eigenheid van de provincies en hun opgaven op het gebied van onder andere economie, ruimte, cultuur en maatschappij. Door het gewicht van de nieuwe maatstaf 'netto arbeidsparticipatie' te vergroten wordt de eigenheid van provincies beter gerepresenteerd in het verdeelmodel.

Concreet betekent de verbetering het volgende:
- ✓ De maatstaf krimp vervangen door de maatstaf 'netto arbeidsparticipatie', waarbij middelen worden verdeeld op basis van onder gemiddelde arbeidsparticipatie uitgedrukt in procentpunten.
- ✓ Het verhogen van het gewicht van deze maatstaf met 30%, waardoor circa 65 miljoen euro (exclusief uitkeringsfactor) via deze maatstaf wordt verdeeld.

Verbetering 5: Verevening 'overige eigen middelen' (OEM)
De verevening van de overige eigen middelen (OEM) is volledig toegelicht en uitgewerkt in 'Toelichting Overige Eigen Middelen' vanaf pagina 6. Samengevat betekent de verbetering het volgende:
- ✓ De verevening van de OEM baseren op de werkelijke rendementen per provincie, onder andere gecorrigeerd voor rentelasten (70%), incidentele dividenduitkeringen, boekwinsten en rendementen op middelen in beheer voor derden.
- ✓ Van de werkelijke rendementen 70% betrekken in de verevening, rekening houdend met onder andere autonome beleidskeuzes, het voorzichtigheidsbeginsel en de kosten en risico's die tegenover rendementen staan.
- ✓ Naar analogie van de verevening van de MRB, uit te gaan van een vereveningspercentage van 90%.

Periodiek onderhoud
Het onderzoek naar de stabiliteit van het concept verdeelmodel vormde tegelijkertijd een eerste uitvoering van wat het periodiek onderhoud regulier zou betekenen, namelijk:
- Een reguliere check op de ontwikkeling van de maatstaven (bij elke actualisatie).
- Een periodieke onderhoudsrapportage op de aansluiting van het model op de uitgavenpatronen van provincies.

Zoals hiervoor benoemd leverde de check op de ontwikkeling van de maatstaven, mede met het oog op de stabiliteit van het verdeelmodel, een aantal aandachtspunten op. De Rebel Group heeft ook een second opinion uitgevoerd ten aanzien van de aansluiting van het concept verdeelmodel op de uitgavenpatronen van de provincies in de afgelopen 5 jaar. Overkoepelend is het oordeel dat het verdeelmodel aansluit op de uitgavenpatronen, rekening houdend met het feit dat provincies een grote mate van beleidsvrijheid kennen. Wel heeft de Rebel Group twee aandachtspunten geformuleerd t.a.v. het cluster OV en het cluster Natuur, die aansluiten op de benodigde afspraken t.a.v. het eerstvolgende periodiek onderhoud.

Onderzoeken BBP infrastructuur, OV en natuur
Inmiddels zijn twee van de drie geplande onderzoeken (infrastructuur en natuur) afgerond. SEO heeft daarnaast onderzoek gedaan naar de kostenontwikkeling op het gebied van openbaar vervoer. De resultaten van deze onderzoeken laten in de eerste plaats zien dat de kostenontwikkeling op deze beleidsterreinen de ontwikkeling van het provinciefonds overstijgen. Dat betekent dus vooral wat voor de omvang en verdere groei van het provinciefonds.

Ten aanzien van de verdeling van het provinciefonds zijn de volgende ontwikkelingen van belang:

1. De uitkomsten van het onderzoek natuur worden onder andere benut om te komen tot een nieuw natuurpact. De afspraken die hierin worden vastgelegd t.a.v. de opgave, ambities en realisatie zijn bepalend voor een passende verdeling.
2. Uit het onderzoek infrastructuur blijkt dat provincies (en gemeenten) de komende jaren forse investeringen moeten doen in het kader van de vernieuwing/vervanging van bestaande infrastructuur. De nu nog stille lasten zullen de komende jaren worden vertaald in fors groeiende kapitaallasten. De vernieuwingsopgave pakt mogelijk verschillend uit per provincie.
3. Zoals hiervoor benoemd worden de reizigerskilometers in het cluster OV bevroren vanwege de impact en nasleep van de coronapandemie. De lagere reizigersinkomsten betekenen een verslechtering van de kostendekkendheid. De OV-opgave is mogelijk structureel gewijzigd.

Afspraken periodiek onderhoud

- ✓ De reguliere check op de ontwikkeling van de maatstaven wordt gedeeld met provincies. Ten behoeve van de voorspelbaarheid komen er afspraken over de momenten waarop de actualisatie plaatsvindt, opdat dit op zoveel mogelijk vaste momenten gebeurt. De actualisatie van de OEM vergt afstemming met provincies voor een controle op uitgesloten incidentele componenten.
- ✓ Het eerstvolgende periodiek onderhoud (POR) dient voorjaar 2028 te worden opgeleverd, opdat de uitkomsten per 1 januari 2029 kunnen worden verwerkt en geëffectueerd.
- ✓ Daarbij dient expliciet aandacht te zijn voor de clusters natuur, infrastructuur en OV:
    - De verdeling binnen het cluster Natuur wordt herijkt op basis van de afspraken in het nieuwe natuurpact. Tot die tijd blijft de verdeling inclusief de maatstaf ‘commissie Jansen’ voor de ontwikkelopgave in stand.
    - Ten aanzien van het cluster infrastructuur dient een analyse plaats te vinden op de kostenontwikkeling naar aanleiding van de vernieuwingsopgave en vastgesteld te worden in hoeverre de gekozen maatstaven en gewichten de verschillen tussen provincies t.a.v. deze opgave voldoende representeren.
    - De bevriezing van de reizigerskilometers is tijdelijk tot 2029. Het dynamiseren van deze maatstaf is van belang voor het blijven meebewegen met de opgave en de prikkelwerking die ervanuit gaat. Ten behoeve van de ‘ontdooiing’ zal moeten worden bepaald in hoeverre de OV-opgave structureel is gewijzigd en de omvang van het cluster aansluit bij de actuele kostenpatronen. Daarnaast zal bij de ‘ontdooiing’ naast reizigerskilometers een stabiele component worden toegevoegd die rekening houdt met basisvoorzieningen voor het OV in zowel het stedelijk (met o.a. hoogwaardig OV-infrastructuur) als het landelijk gebied (in stand houden van voorzieningenniveau).
    - De eventuele consequenties van bovengenoemde punten worden zoveel mogelijk gezamenlijk – per 1 januari 2029 – geëffectueerd in het verdeelmodel.
- ✓ De opzet van de POR wordt vooraf afgestemd met de provincies (via de AAC en BAC), de uitkomst van de POR idem dito. De opzet en de uitkomst van de POR wordt daarnaast geagendeerd voor het Bestuurlijke Overleg Financiële verhoudingen.
- ✓ Bij de afronding van de POR in het voorjaar 2028 dienen opnieuw afspraken te worden vastgelegd over de termijn en contouren van de volgende POR.

Herverdeeleffecten en ingroeipad
De invoering van het nieuwe verdeelmodel leidt tot herverdeeleffecten. De herverdeeleffecten zullen pas definitief zijn bij de septembercirculaire 2026 en nog wijzigen door onder andere de actualisatie van de maatstaven en de ontwikkeling van het accres.

Bij de tussenstap zijn afspraken gemaakt over de maximale herverdeeleffecten in 2027. Voor het volledige ingroeipad gelden de volgende afspraken:

- ✓ Het ingroeipad borduurt voort op de tussenstap.
- ✓ Conform de afspraken bij de tussenstap gelden voor 2027 maximale negatieve effecten van 1,5x het herverdeeleffect in 2026 en voor het totale effect in 2026 en 2027 samen een maximum van -/- 7% van de bruto uitkering provinciefonds*. Indien er geen sprake was van een negatief effect is het maximale effect in 2027 -/- 3,5%.
- ✓ Het te verwerken negatieve herverdeeleffect in 2027 in bepalend voor de verwerking van de positieve herverdeeleffecten in dat jaar. Voor de provincies met een positief herverdeeleffect bedraagt het cumulatieve effect in 2027 maximaal circa +3,8%. Dat is 1,3% bovenop het effect bij de tussenstap.
- ✓ Effecten tot 5% van de bruto uitkering provinciefonds (positief en negatief) worden volledig verwerkt per 1 januari 2028. Effecten boven +5% worden in 2028 verwerkt voor zover de verwerking van negatieve effecten daartoe ruimte geeft.
- ✓ Effecten onder -/- 5% worden pas verwerkt na afronding en effectuering van de eerstvolgende POR per 1-1-2029. Resterende positieve effecten worden op dat moment ook verwerkt.
- ✓ Eventuele herverdeeleffecten naar aanleiding van de eerstvolgende POR worden vanaf 1-1-2029 verwerkt met stappen van maximaal 1,5% van de bruto uitkering per jaar. Dit komt bovenop of wordt gesaldeerd met de verwerking van eventueel resterende herverdeeleffecten uit het voorgaande ingroeipad.

Concreet betekenen deze afspraken dat:
- Per 2027 een volgende stap wordt gezet in het ingroeipad.
- Per 2028 bijna alle provincies volledig zijn ingegroeid (op basis van huidige cijfers 10 van de 12).
- Per 2029 alle provincies zijn ingegroeid op basis van de huidige herverdeeleffecten.
- Vanaf 2029 mogelijke herverdeeleffecten naar aanleiding van de eerstvolgende POR worden verwerkt in stappen van 1,5% per jaar.

*De bruto uitkering provinciefonds bestaat uit de algemene uitkering + inkomsten MRB tegen rekentarief + inkomsten OEM conform verevening. Alle genoemde percentages zijn een percentage hiervan.

Friese taal
Eerder in het proces is al afgesproken dat middelen voor de Friese taal zullen worden uitgekeerd in de vorm van een structurele Decentralisatie Uitkering. Daarmee komt de separate maatstaf voor de Friese taal in het verdeelmodel te vervallen.

Toelichting – Verevening Overige Eigen Middelen

Waartoe verevenen van de OEM

Het verdeelmodel van het provinciefonds is erop gericht om provincies in staat te stellen een vergelijkbaar voorzieningenniveau te realiseren tegen een gelijke lastendruk[1]. In de eerste plaats wordt daarom gewerkt met verdeelmaatstaven die rekening houden met onder andere geografische, demografische en sociaaleconomische verschillen tussen provincies. Daarnaast wordt rekening gehouden met de mogelijkheden die provincies hebben om inkomsten te genereren: via belastingen en overige eigen middelen. Omdat de belastingcapaciteit en de mogelijkheden om eigen middelen te genereren verschillend zijn per provincie, worden deze verschillen betrokken in het verdeelmodel.

Historische verschillen en beleidskeuzes t.a.v. OEM

De verschillen tussen provincies om overige eigen middelen te genereren (naast de inkomsten uit de opcenten op de Motorrijtuigenbelasting) zijn groot. Dat is een feitelijke constatering en geen normatief oordeel over afzonderlijke provincies. Sommige provincies beschikken over meer eigen kapitaal dan anderen. Dat is veelal terug te voeren op historische besluiten. Bijvoorbeeld door begin 20e eeuw aandeelhouder te worden van energiebedrijven of door andere provincie-specifieke keuzes en omstandigheden. Er zijn dus ook provincies die niet of nauwelijks dividenden ontvangen en niet hebben geprofiteerd van de verkoop van een nutsbedrijf. Deze provincies sparen of lenen kapitaal om investeringen voor infrastructuur, gebiedsontwikkelingen of cofinanciering te bekostigen.

De oorsprong van de huidige verschillen ligt met name in de verkoop van de energiebedrijven rond 2010. Niet elke provincie was op dat moment (nog) aandeelhouder. Sommige provincies zijn nooit aandeelhouder geweest (maar bijvoorbeeld wel de gemeenten in deze provincies), sommige provincies hebben hun aandelen eerder verkocht. Historische besluiten van individuele provincies hebben dus impact gehad op de verschillen die er nu zijn.

Ook het beleid dat provincies in de recente jaren hebben gevoerd, heeft invloed op de huidige verschillende posities. Vanuit de eigen autonomie kiezen sommige provincies ervoor het eigen vermogen te behouden en de rente-inkomsten te benutten voor jaarlijkse uitgaven. Andere provincies hebben besloten te investeren. Ook zijn er provincies die sparen voordat ze investeren, andere provincies hebben vreemd vermogen aangetrokken voor de financiering van investeringen.

Overwegingen t.a.v. de verevening OEM

Dat er grote verschillen zijn tussen provincies, maar dat deze ook deels voortkomen uit autonome besluitvorming, vergt een zorgvuldige balans in de vormgeving van de verevening. De ROB zegt in dit kader dat het derde aspiratieniveau van Goedhart (zie voetnoot) het leidende principe is voor de verevening, maar dat het nooit helemaal zal worden bereikt. “Dat vergt immers een onevenredig grote inspanning die weer op gespannen voet staat met andere beginselen, zoals autonomie en globaliteit.” Voorts stelt de ROB dat er geen sprake moet zijn van ‘ongewenste prikkelwerking’: beloning van goed of slecht gedrag moet worden vermeden.

---

[1] Memorie van toelichting Financiële verhoudingswet, conform derde aspiratieniveau Goedhart: “… elke provincie is, gezien haar structurele omstandigheden, (globaal) in staat om, bij gelijke belastingdruk, een gelijkwaardig niveau van voorzieningen te realiseren. De kern van deze formulering is dat de verdeling op objectieve wijze rekening moet houden met verschillen tussen provincies. Met verschillen in kosten en draagkracht wordt zoveel mogelijk rekening gehouden. Zo ontstaat voor alle provincies in gelijke mate ruimte om verschillen in eigen voorkeuren ten aanzien van voorzieningenniveau en lastendruk tot uitdrukking te brengen, terwijl ze in gelijke mate in staat zijn om de vraagstukken, waarvoor ze gesteld zijn, aan te pakken…”

Uitwerking verevening OEM

Op basis van de bestuurlijke besprekingen is als uitgangspunt genomen dat zoveel mogelijk aangesloten moet worden bij de werkelijke rendementen. Het rendement van provincies bestaat uit dividendinkomsten en rente-inkomsten. De historische omvang van deze inkomsten is (per provincie) objectief vast te stellen en vormt het uitgangspunt voor de verevening.

Bij het bepalen van de rendementen (per provincie) wordt gekeken naar een voortschrijdend 8-jarig gemiddelde (t-2 tot t-9) en zijn de volgende cijfermatige correcties toegepast om aan te sluiten bij werkelijke rendementen:

- Sommige provincies hebben (substantiële) rentelasten, omdat zij vreemd vermogen aantrekken voor noodzakelijke investeringen en/of de financiering van maatschappelijke opgaven. Tot op heden werd deze component nog niet betrokken, terwijl deze kosten juist worden gemaakt om een gelijke financieringspositie te realiseren. De rentelasten worden voor 70% gesaldeerd met de rentebaten. Als bij een provincie de rentelasten de rentebaten overschrijden, wordt verondersteld dat deze provincie per saldo geen rentebaten heeft.
- Sommige provincies ontvangen rentebaten voor beheer van middelen van derden. Die provincies kunnen niet vrij over deze rentebaten beschikken en dienen deze ook weer af te dragen. Deze rentebaten tellen daarom niet mee in de verevening.
- Sommige provincies hebben eenmalige dividenduitkeringen ontvangen. Deze uitkeringen zijn vermogensoverdrachten en zijn in zichzelf geen rendement. Deze eenmalige dividenden tellen niet mee. Het rendement dat vervolgens voortvloeit uit deze eenmalige uitkeringen telt vanzelfsprekend wel mee in de verevening.
- De provincie Zeeland ontvangt dividendinkomsten voor de Westerscheldetunnel, waar ook kosten tegenover staan. Deze inkomsten tellen niet mee in de verevening.
- Sommige provincies hebben eenmalige boekwinsten gehad vanuit de verkoop van obligaties, die deels bestonden uit toekomstige rendementen. De rendementen worden uitgesmeerd over de periode tot en met 2022.

In het licht van de hiervoor genoemde overwegingen wordt 70% van de werkelijke rendementen betrokken in de verevening. Daarbij spelen de volgende elementen een rol:

- Een deel van de werkelijke rendementen komt voort uit autonome beleidskeuzes (uit het verleden). Door een deel van het rendement niet mee te rekenen wordt hier rekening mee gehouden. Dat vermindert de beïnvloeding op autonome keuzes en stimuleert het zorgvuldig beheren van vermogen.
- De verevening van de OEM werkt door in de structurele uitkering van het provinciefonds. De OEM is conform het BBV echter niet volledig structureel te ramen, vanwege het onzekere karakter. Het ‘voorzichtigheidsbeginsel’ uit het BBV – baten slechts opnemen voorzover zij voldoende zeker zijn – dient in acht te worden genomen.
- De gemiddelde rendementen uit het verleden zijn in beperkte mate voorspellend voor de rendementen in de toekomst. Het geeft geen garantie dat de historische rendementen ook gerealiseerd kunnen worden.
- Tegenover gerealiseerde rendementen staan soms ook risico’s (rente en risico’s gaan hand in hand). Deze zijn niet te kwantificeren voor het bepalen van de verevening. Door een deel van het rendement niet mee te rekenen wordt hier in generieke zin rekening mee gehouden.
- Tegenover gerealiseerde rendementen staan kosten voor vermogensbeheer en account-houderschap. Deze kosten worden niet betrokken in het verdeelmodel. Dat terwijl provincies vanuit hun aandeelhoudersrol bijvoorbeeld wel investeren in netbedrijven. Door een deel van het rendement niet mee te rekenen wordt hier in generieke zin rekening mee gehouden.

Tot slot wordt naar analogie van de verevening van de MRB een vereveningspercentage toegepast van 90%. Volledige verevening van de capaciteit veronderstelt dat het verdeelmodel ook exact recht doet aan

alle mogelijke kostenverschillen. Door de verevening te beperken tot 90% wordt rekening gehouden met deze globaliteit en ontstaat een deel eigen beleidsruimte.

Weging uitwerking o.b.v. criteria ROB

De Raad voor het Openbaar Bestuur verwijst in haar advies naar een set van algemene criteria bij de toetsing van de voorstellen t.a.v. het verdeelmodel. Bovenstaande uitwerking langs onder andere deze criteria levert het volgende beeld op:

- **Solidariteit:** De grootste verschillen tussen provincies worden verevend, waarmee provincies zoveel mogelijk in een gelijke uitgangspositie worden gesteld om nu en in de toekomst noodzakelijke investeringen / financiering in de maatschappelijke opgaven vorm te geven.
- **Toekomstbestendigheid:** Sommige provincies trekken nu – of mogelijk later – vreemd vermogen aan om de investeringen en/of financiering vorm te geven. Door in de verevening ook rekening te houden met rentelasten is de verevening toekomstbestendig.
- **Eigenheid/autonomie**: Een deel van de verschillen tussen provincies is ontstaan door autonome beleidskeuzes uit het verleden. Door een deel van de rendementen niet mee te wegen in de verevening wordt hier rekening mee gehouden.
- **Prikkelwerking**: De dividendinkomsten zijn nauwelijks beïnvloedbaar en rentebaten slechts gedeeltelijk. Door een deel van de rendementen en van de rentelasten niet mee te wegen blijft het realiseren van rentebaten aantrekkelijk (‘goed gedrag’) en blijft het bewust wijzigen van beleid (‘slecht gedrag’) onaantrekkelijk.
- **Globaliteit/beleidsvrijheid**: Door uit te gaan van een vereveningspercentage van 90% wordt rekening gehouden met een zekere mate van globaliteit en ontstaat een deel eigen beleidsruimte.
- **Stabiliteit**: Door uit te gaan van een 8-jarig historisch gemiddelde is er sprake van een zekere mate van stabiliteit. Dit veronderstelt wel dat toekomstige rendementen in lijn liggen met de resultaten uit het verleden.
- **Dynamische werking**: Het voortschrijdend gemiddelde houdt rekening met de ontwikkeling van bijvoorbeeld marktrente & capaciteit. Daarmee beweegt de verevening mee met de daadwerkelijke inkomstenontwikkeling.

Betekenis voor provincies

De voorliggende uitwerking wijzigt de huidige verevening van de OEM, die nog stoelt op een werkwijze uit 2011. Door de werkelijke rendementen als uitgangspunt te nemen, sluit de verevening beter aan op de werkelijke verschillen tussen provincies. Zo wordt in de huidige verevening bij enkele provincies nog verondersteld dat zij een rendement realiseren, terwijl zij in de praktijk nauwelijks rendement maken of kapitaal lenen. In de voorliggende uitwerking is dat niet meer zo.

De verevening van de OEM is betekenisvol en heft de grootste verschillen tussen provincies op. Dat was ook al zo in de huidige verevening. Tegelijkertijd vormt de aangepaste verevening van de OEM geen doorslaggevende rol in de herverdeeleffecten. De andere aanpassingen aan het verdeelmodel hebben een grotere impact. Een verdere aanpassing van de verevening heeft een beperkte materiële betekenis. Bijvoorbeeld 5% meer of minder verevenen heeft een impact van gemiddeld 0,3% van de structurele begroting per provincie. Dat terwijl de totale herverdeeleffecten meerdere procentpunten bedragen.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

DG Openbaar Bestuur & Democr Rechtsstaat
DGOBDR-BFR-Bekostiging Binnenl. Bestuur

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

Onze referentie
2025-0000223976

Uw referentie

Datum 3 juli 2025
Betreft Stand van zaken nieuwe verdeling provinciefonds

Bij deze informeer ik u, mede namens de medefondsbeheerder de staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst over de stappen die gemaakt worden om tot een nieuwe verdeling van het provinciefonds te komen.

Op 6 maart 2024 zijn uw beide Kamers door mijn ambtsvoorganger, mede namens de medefondsbeheerder de staatssecretaris Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane, geïnformeerd over de stand van zaken nieuwe verdeling provinciefonds.[1] Met deze brief is het door CEBEON opgeleverde rapport inzake haar onderzoek naar een nieuw verdeelmodel provinciefonds met beide Kamers gedeeld. In deze brief heeft mijn ambtsvoorganger, mede namens de medefondsbeheerder de staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst, ook laten weten dat de fondsbeheerders met de Bestuurlijke adviescommissie Financiën en Openbaar bestuur van het IPO (BAC) afspraken hebben gemaakt over het verdere proces ter realisatie van een nieuw verdeelmodel.

Op 27 september 2024 heb ik uw beide Kamers ter informatie, mede namens de medefondsbeheerder de staatssecretaris Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane, het adviesrapport van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) inzake de nieuwe verdeling van het provinciefonds (d.d. 20 september 2024) aangeboden.[2]

De gedeputeerden hebben in hun brief incl. bijlage van 9 oktober 2024 expliciet aan de fondsbeheerders laten weten dat de provincies het vertrekpunt van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) onderschrijven dat de verantwoordelijkheid om te komen tot een nieuw verdeelmodel nu nadrukkelijk bij de fondsbeheerders ligt en dat de provincies het ROB advies voorstelbaar en navolgbaar vinden.

Op 5 december 2024 heb ik, mede namens de medefondsbeheerder de staatssecretaris Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane, gereageerd naar de gedeputeerden op hun brief van 9 oktober 2024. Hierin onderschrijven wij als fondsbeheerders net als de gedeputeerden dat het ROB advies voorstelbaar en navolgbaar is en dat de fondsbeheerders uiteindelijk verantwoordelijk zijn. Tevens heb ik in deze brief laten weten dat de fondsbeheerders de provincies graag nauw betrekken bij de verdere uitwerking, zoals de provincies ook

[1] De Eerste Kamer met kamerstuk I 2023/2024, 34568 E en de Tweede Kamer met Kamerstuk II 2023/24, 36410 C, nr. 5
[2] De Eerste Kamer met kamerstuk I 2023/2024, 34568 G en de Tweede Kamer met Kamerstuk II 2023/24, 36600 C, nr. 5

DG Openbaar Bestuur & Democr Rechtsstaat
DGOBDR-BFR-Bekostiging Binnenl. Bestuur

Datum
3 juli 2025

Onze referentie
2025-0000223976

betrokken zijn geweest bij het onderzoek naar CEBEON aangaande het nieuwe verdeelmodel en gezamenlijk is opgetrokken bij de ROB adviesaanvraag aangaande het nieuwe verdeelmodel. De afgelopen maanden is dan ook veelvuldig contact geweest met de provincies.

Het IPO bestuur heeft gehoord hebbende het advies van de bestuurlijke adviescommissie (BAC) Financiën en Openbaar bestuur van het IPO op 3 juli jl. in haar vergadering unaniem besloten aan de fondsbeheerders een voorstel te doen voor de verdere stappen (zie bijlage). Dit voorstel bevat een tussenstap per 1 januari 2026 en randvoorwaarden om te komen tot een structureel model voor 2027 en verder. Het structurele model zal gebaseerd zijn op het huidige rapport van CEBEON aangevuld met het adviesrapport van de ROB en de brief van de provincies van 9 oktober jl.. Als fondsbeheerders nemen we dit voorstel voor de tussenstap en de randvoorwaarden voor het structurele model graag over.

De tussenstap van de BAC Financiën en Openbaar Bestuur van het IPO bevat het huidige model als basis met daarin verwerkt een actualisatie van de verevening van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting en van de overige eigen middelen en herstel van de 'weeffouten' (jeugdzorg, vervoersregio's en het vraagstuk van de verevening van de overige eigen middelen van de provincie Zeeland) met een ingroeipad dat rekening houdt met dat de impact door de provincies gedragen kan worden. De tussenstap per 1 januari 2026 wordt verwerkt in de begroting provinciefonds 2026 en zal aan de provincies worden gecommuniceerd middels de septembercirculaire 2026.

De randvoorwaarden om te komen tot een structureel model zijn:
- Helderheid over de wijze van monitoring van het nieuwe model en hiertoe extern advies te vragen;
- Helderheid over hoe stabiliteit van het model te borgen en hiertoe extern advies te vragen;
- Helderheid over een reëel rendementspercentage van de Overige eigen middelen en hiertoe extern advies te vragen;
- Helderheid over een ingroeipad dat dusdanig is vorm gegeven dat de impact door provincies kan worden gedragen en stabiliteit van de financiële huishouding van elke provincie is geborgd.
- Toezegging dat de fondsbeheerders de onderzoeken naar Openbaar Vervoer, natuur en infrastructuur en het cluster Economie, ruimte, cultuur en maatschappij op zo'n kortst mogelijke realistische termijn verwerken in het verdeelmodel.
  Voor de onderzoeken naar OV, natuur en infrastructuur geldt dat het gaat om de balans tussen ambitie, taken, middelen en uitvoeringskracht. Voor deze drie beleidsterreinen wordt momenteel in samenspraak met het IPO en de betrokken beleidsverantwoordelijke departementen tot een verdere concretisering van de handelingsperspectieven en oplossingsrichtingen gekomen. Vervolgens zal samen besproken worden hoe daar een vervolg aan te geven. Aan de hand van de uitkomsten van deze onderzoeken zal daarnaast worden bezien hoe de uitkomsten op zo'n kortst mogelijke realistische termijn in het verdeelmodel te verwerken.

DG Openbaar Bestuur & Democr Rechtsstaat
DGOBDR-BFR-Bekostiging Binnenl. Bestuur

Datum
3 juli 2025

Onze referentie
2025-0000223976

Als fondsbeheerders zullen we het vervolgtraject om te komen tot een structureel model in overleg met de BAC Financiën en Openbaar Bestuur van het IPO vorm geven. Uw Kamer zal op de hoogte worden gehouden over het nieuwe verdeelmodel van het provinciefonds.

Eenzelfde brief is ook aan de Eerste Kamer gezonden.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

J.J.M. Uitermark

BRIEFADVIES VAN DE RAAD VOOR HET OPENBAAR BESTUUR

NIEUW VERDEELMODEL PROVINCIEFONDS

BOUWSTENEN BIJ HET VOORLIGGENDE VERDEELVOORSTEL

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Mr. J.J.M. Uitermark
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Datum 20 september 2024
Betreft Een nieuwe verdeling voor het provinciefonds

Geachte mevrouw Uitermark,

Om te komen tot een nieuw verdeelmodel voor het provinciefonds zijn uw voorgangers als fondsbeheerders met het Interprovinciaal Overleg (IPO) overeengekomen gezamenlijk een adviesvraag aan de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) voor te leggen. Deze adviesvraag bevat een uitgebreide lijst met vragen die de Raad in zijn advies wordt geacht te betrekken.

Hierbij ontvangt u ons advies, in reactie op deze adviesaanvraag. Wij hopen hiermee een waardevolle bijdrage te leveren aan een verdeelmodel voor het provinciefonds waarmee provincies, nu en in de toekomst, goed in staat zijn om de opgaven waar zij voor staan uit te voeren, en dat er daarmee een balans ontstaat tussen taken, ambities, middelen en uitvoeringskracht.

SAMENVATTING

De Raad plaatst kritische kanttekeningen bij het door Cebeon ontwikkelde verdeelmodel. Reden daarvoor is de veronderstelling die daaraan ten grondslag ligt, namelijk dat de uitgaven/lasten uit het recente verleden een weerspiegeling zijn van de verantwoordelijkheden van de verschillende provincies om een adequaat voorzieningenniveau te (kunnen) realiseren. De verdeling van het provinciefonds is niet louter en alleen te destilleren uit bestaande uitgavenpatronen, maar vraagt ook om normatieve keuzes over de wijze waarop provincies in staat moeten worden gesteld invulling te geven aan hun rol, taak en verantwoordelijkheid. Het door Cebeon ontwikkelde model kan naar het oordeel van de Raad dan ook niet zondermeer worden overgenomen.

De Raad beschouwt de herijking van het provinciefonds als een samenhangend traject. De eerste stappen in dit traject kunnen alleen worden gezet als duidelijke afspraken zijn gemaakt over het vervolg en het einddoel.

Voor alles beveelt de Raad aan om te werken aan een duidelijke visie op de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de provincies op de onderscheiden taakvelden om daar vervolgens de toekomstige verdeling van het provinciefonds op te baseren. Deze visie-ontwikkeling zou binnen drie jaar moeten zijn afgerond.

De visie-ontwikkeling moet het op korte termijn wegnemen van de weeffouten niet in de weg staan. De Raad acht het noodzakelijk om daarin, aan de hand van het door Cebeon ontwikkelde verdeelvoorstel, belangwekkende aanpassingen te doen.

Daarvoor doet de Raad de volgende concrete aanbevelingen.

- Voeg de clusters Economie, Ruimte en Cultuur en maatschappij samen en vereenvoudig de verdeling. De Raad acht het onontkoombaar en (daarmee) verdedigbaar, om daarbij normatieve keuzes te maken.
  - Zo is het van belang bij de verdeling rekenschap te geven van de taken en verantwoordelijkheden die de provincies hebben bij de (toekomstige) actuele grote ruimtelijke opgaven.
  - Ook verdient het aanbeveling in de verdeling van dit samengevoegde cluster rekening te houden met de sociaal-economische, geografische, culturele en historische verschillen tussen provincies.
  - Verder stelt de Raad voor niet de absolute groei maar de relatieve groei van inwoners te honoreren.
  - De Raad stelt voor de kosten voor de Friese taal en cultuur uit de algemene uitkering te halen en via een decentralisatie-uitkering te verstrekken.
- Beperk de verevening van de opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB) tot 90%.
- Pas de voorgestelde verevening van de Overige Eigen Middelen (OEM) aan door te verevenen op basis van een fictief rendement op basis van het Eigen Vermogen gebaseerd op 0,5 procentpunt onder het gemiddelde rendement op tienjarige Nederlandse staatsleningen van de laatste vijf jaar. En hanteer een drempelwaarde op basis van ongeveer 4% van de algemene middelen als zijnde een redelijk deel van het Eigen Vermogen waarover geen rendement kan worden geheven en/of waarvan het redelijk is dat deze wordt vrijgesteld van verevening.
- De voorstellen om de verevening aan te passen leiden ertoe dat minder inkomsten worden verevend, waardoor het relatieve gewicht van de uitgavenclusters afneemt. De Raad geeft daarom in overweging om de

omvang van de clusters Economie, Ruimte, Cultuur en maatschappij daarop aan te passen.

Deze benodigde aanpassingen kunnen op korte termijn worden doorgevoerd.

Daarnaast acht de Raad het noodzakelijk om nog te onderzoeken:
a) wat de structurele lasten zijn voor Infrastructuur (inclusief de stille-lastenproblematiek);
b) wat de dynamiek en de verschillen in kosten zijn voor de verschillende typen van natuurbeheer; en
c) welke norm past bij een aanvaardbaar voorzieningenniveau voor het openbaar vervoer en als basis kan dienen voor de verdeling.

Deze onderzoeken dienen binnen een termijn van drie jaar te worden afgerond, dus gelijktijdig met de algehele visie-ontwikkeling.

De Raad beziet de onderscheiden stappen als een samenhangend traject dat binnen drie jaar moet zijn afgerond. Met een duidelijke visie op de rol, taak en verantwoordelijkheid van de provincie op de onderscheiden beleidsterreinen is dan een basis gelegd voor een toekomstbestendig verdeelmodel. In het vierde jaar kunnen vervolgens zowel de uitkomsten van deze onderzoeken als de visie-ontwikkeling worden verwerkt en meegenomen in het periodiek onderhoud.

I Het advies

1. BESTUURLIJKE VISIE OP DE PROVINCIE

Bij de verdeling van het provinciefonds is het nadrukkelijk van belang oog te hebben voor de bestuurlijke context waarin provincies geacht worden hun taken uit te voeren. Het ontbreekt op dit moment aan een duidelijke visie op wat de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de provincie als middenbestuur op de onderscheiden taakvelden zijn of zouden moeten zijn.

Het vraagstuk van de verdeling van het provinciefonds vergt een heldere bestuurlijke visie op en erkenning van de rol van de provincie als medeoverheid en als eigenstandige bestuurslaag binnen de gedecentraliseerde eenheidsstaat. Het gaat dan niet alleen om de taken en verantwoordelijkheden van de provincie in medebewind. Provincies hebben ook een open huishouding waarbij zij invulling geven aan de eigenheid van de provincie. De provincie neemt als middenbestuur een bijzondere positie in ten opzichte van het Rijk en de gemeenten. Bij die positie hoort ook een visie op welke inkomstenbronnen, inclusief de provinciale belastinginkomsten, voor de onderscheiden taken het meest aangewezen zijn. In het geval dat het provinciefonds de meest aangewezen bekostigingsbron is, kunnen vervolgens de criteria worden geformuleerd voor de wijze waarop de middelen uit het provinciefonds voor de onderscheiden taakvelden het beste kunnen worden verdeeld. De reden voor het verdeelvraagstuk van het provinciefonds is immers gelegen in het feit dat taken en de daarmee gemoeide kosten anders over de provincies zijn verdeeld dan de inkomsten.

De Raad adviseert het kabinet daarom in lijn met zijn eerdere adviezen de positie, rollen, taken en verantwoordelijkheden van de provincies op de verschillende taakvelden te definiëren.[1] Het is vervolgens de verantwoordelijkheid van de fondsbeheerders om zorg te dragen voor een daarop gebaseerde rechtvaardige en uitlegbare verdeling en daarover verantwoording af te leggen.

De Raad beschouwt de herijking van het provinciefonds als een meerjarig en samenhangend traject waarin een visie op de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de provincies op de onderscheiden taakvelden wordt uitgewerkt, een aantal onderwerpen nader wordt onderzocht en tegelijk gestart kan worden met de technische implementatie van een verdeelmodel. De

1 ROB, *Rust-Reinheid-Regelmaat*, 2021.

eerste stappen kunnen echter alleen kunnen worden gezet als ook duidelijke afspraken gemaakt worden over het vervolgtraject en het einddoel. Het einddoel is een verdeling van het provinciefonds op basis van een duidelijke visie op de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de provincies op de onderscheiden taakvelden.

Dit zo zijnde merkt de Raad op dat het noodzakelijk is om nu een aantal knopen door te hakken en de weeffouten in de huidige verdeling alvast te repareren en de discussie daarover te beslechten. Dit advies beoogt daaraan een bijdrage te leveren. De belangrijkste criteria voor de beoordeling van het verdeelmodel zijn daarbij kostenoriëntatie, draagkracht, uitlegbaarheid en globaliteit.

2. DE NOODZAAK VAN POLITIEK-BESTUURLIJKE KEUZES

Visie op de provincie als democratisch gelegitimeerde bestuurslaag
Herziening van het verdeelmodel van het provinciefonds is meer dan een technische exercitie en vraagt nadrukkelijk om politiek-bestuurlijke keuzes van de fondsbeheerders. Deze keuzes kunnen niet aan de provincies worden overgelaten. De verdeling van het provinciefonds is immers niet louter en alleen te destilleren uit bestaande uitgavenpatronen, maar gaat altijd gepaard met (impliciete) normatieve keuzes over de wijze waarop provincies in staat moeten worden gesteld invulling te geven aan hun rol, taak en verantwoordelijkheid. Onderzoek kan natuurlijk wel ondersteunend zijn aan het maken van die politiek-bestuurlijke keuzes, maar rekenkundig onderzoek met een aantal eenheden van twaalf provincies is op voorhand aan beperkingen onderhevig.

Verantwoordelijkheid fondsbeheerders
Het is de verantwoordelijkheid van de beheerders van het provinciefonds zorg te dragen voor een rechtvaardige verdeling die aansluit bij de leefwereld in de provincies en voldoet aan de eisen van de Financiële-verhoudingswet (Fvw). Die keuzes moeten goed onderbouwd, transparant en navolgbaar zijn. Dit advies biedt u daartoe een aantal handreikingen.

3. DE BETEKENIS VAN HET DERDE ASPIRATIENIVEAU VOOR DE VERDELING VAN HET PROVINCIEFONDS

Uitgangspunt voor de verdeling is dat elke provincie over voldoende middelen beschikt om bij een gelijke belastingdruk een gelijkwaardig voorzieningenniveau te kunnen realiseren. De opgaven waarvoor de onderscheiden provincies zich gesteld zien, verschillen van elkaar en ook de invulling die zij daaraan geven, verschilt sterk. De verdeling van het provinciefonds moet eraan bijdra-

gen dat alle provincies in staat zijn de opgaven die zij gezien hun eigenheid geacht worden te vervullen, ook kunnen uitvoeren. Een strikte interpretatie van het uitgangspunt dat uitgaven die het gevolg zijn van eigen vrije beleidskeuzes bij de verdeling van het provinciefonds buiten beschouwing kunnen worden gelaten, gaat voorbij aan de eigenheid van de provincies.

> De eigenheid van de provincies komt in verschillende aspecten tot uitdrukking – die moet in de verdeling weerspiegeld worden

Deels vloeien de eigen beleidskeuzes van de provincies namelijk voort uit sociaal-economische en culturele omgevingsfactoren die maken dat de provincie een rol en een taak heeft te vervullen. Die rol is weliswaar niet wettelijk voorgeschreven, maar wordt wel verwacht door de inwoners van de provincie. Zo vervullen provincies als middenbestuur in meer of mindere mate een bufferfunctie tussen het Rijk, de regio's en de gemeenten. Dat komt bijvoorbeeld tot uitdrukking in het regionale economisch beleid – een taak die naar provincies is overgeheveld zonder budget. De wijze waarop provincies daar invulling aan hebben gegeven, is afhankelijk van regionaal economische factoren en de eigen middelen die ze al dan niet hebben.

4. KNELPUNTEN IN DE HUIDIGE VERDELING

De huidige verdeling kent een aantal knelpunten, die mede aanleiding gaven om een nieuwe verdeling voor het provinciefonds te ontwikkelen.[2]

In de eerste plaats zijn er in de afgelopen jaren door bestuurlijke ontwikkelingen weeffouten in de huidige verdeling geslopen. De overheveling van de budgetten voor jeugdzorg naar gemeenten is voor de provincies Zuid-Holland en Noord-Holland rekenkundig niet juist verwerkt. Bij de instelling van vervoerregio's is iets vergelijkbaars gebeurd. Daarnaast moest er een structurele oplossing gevonden worden voor de financiële positie van de provincie Zeeland.

Er zijn verschillen in uitgaven ontstaan die veroorzaakt worden door een ongelijke inkomstenpositie, waardoor een kostengeoriënteerde verdeling niet alleen maar gebaseerd kan zijn op historische uitgavenpatronen. Die werden immers mede veroorzaakt door de beschikbaarheid van middelen. Een nieuwe verdeling moet voor dit knelpunt een oplossing bieden.

2 APE. *Verkenning provinciefonds. Eindrapport*, 2019,

De Raad en zijn voorgangers hebben al vaker gewezen op de financieel ongelijke uitgangspositie van provincies, met name ontstaan door de opbrengsten uit de verkoop van nutsbedrijven.[3] Dit tast een belangrijk uitgangspunt van de financiële verhoudingen aan, namelijk dat bij de verdeling rekening gehouden dient te worden met de verschillen in mogelijkheden om eigen inkomsten te verwerven. Daarom heeft de Raad veel aandacht besteed aan hoe het beste omgesprongen kan worden met de verevening van inkomsten, zonder een beloning voor 'slecht' beleid te introduceren.

Tot slot is van belang dat de huidige verdeling niet toekomstbestendig is. De opgaven voor natuur verschillen, de normen voor openbaar vervoer en mobiliteit zijn achterhaald en de economische en demografische opgaven verschillen (zoals voor Flevoland) en lopen steeds verder uiteen.

5. BEOORDELING VAN HET ONDERLIGGENDE VERDEELONDERZOEK

Het door Cebeon ontwikkelde verdeelmodel ligt ten grondslag aan de adviesaanvraag en vormt daarmee ook voor de Raad een belangrijk vertrekpunt voor zijn advies.[4] Bij de beoordeling van dat verdeelmodel is onder meer gebruikgemaakt van door provincies aangereikte commentaren, zoals de second opinion van het COELO.

Het door Cebeon ontwikkelde verdeelmodel is gebaseerd op de veronderstelling dat de huidige uitgaven/lasten een redelijke weerspiegeling zijn van de rol en verantwoordelijkheid van de provincies om een adequaat voorzieningenniveau te realiseren. Dit voorzieningenniveau is voor een belangrijk deel door de provincies zelf ingevuld, naar de mogelijkheden die ze daartoe hadden. De toekomstige verdeling van de algemene uitkering van het provinciefonds kan daarom niet louter worden gebaseerd op de historische uitgaven. Het gaat er ook om dat provincies in staat worden gesteld om in te spelen op toekomstige ontwikkelingen.

Uitgavenpatronen zijn immers beïnvloed door historische toevalligheden en weerspiegelen daarmee niet per definitie de noodzakelijke kosten.

Het ambitieniveau van het onderzoek van Cebeon, om op basis van een verschillenanalyse te komen tot een objectieve verdeling die recht doet aan de verschillen in de kosten, is gelet op het beperkte aantal onderzoekseenheden

3 Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv), *Advies wijzigingen Fvw in verband met vereenvoudiging verdeelmodel provinciefonds*, 2016.
4 Cebeon, *Herijking provinciefonds; Eigenheid provincies geobjectiveerd in een duurzame nieuwe verdeling*, 7 juni 2023.

en de aard van het takenpakket waar het onderzoek rekening mee heeft te houden te hoog gegrepen.[5] Zo laat de eigenheid van de provincie zich moeilijk objectiveren in een uniform verdeelmodel. Verdeelvraagstukken zijn nu eenmaal geen exacte wetenschap. De wijze waarop de onderzoekers tot hun bevindingen zijn gekomen, is niet altijd even goed objectief navolgbaar. Verklaringen voor verschillen tussen modeluitkomsten en werkelijke uitgaven lijken soms wat willekeurig en er lijken impliciete waardeoordelen achter schuil te gaan. De Raad hecht juist veel waarde aan het expliciet maken van de normatieve keuzes. Het door Cebeon ontwikkelde model kan echter naar het oordeel van de Raad niet zonder meer worden overgenomen.

Onderzoek kent zijn beperkingen, maar biedt voldoende basis om een startpunt voor bestuurlijke weging te vormen

Mits men de beperkingen van het verdeelonderzoek onderkent en daarmee in de beoordeling rekening houdt, is het Cebeon-rapport bruikbaar. De gehonoreerde kostenfactoren voor de verschillen in lasten zijn inhoudelijk goed onderbouwd. Het voorgestelde verdeelmodel ondervangt de huidige weeffouten. Op basis van globale indicaties voor de financiële posities van de provincies komt het op het oog redelijk tegemoet aan de provincies die nu minder financiële armslag hebben. Dat laat onverlet dat het de vraag is of de omvang van de opgaven waarvoor de verschillende provincies aan de lat staan, in alle gevallen goed in beeld is. Bij de beoordeling van het verdeelmodel is het, zoals ook de adviesaanvraag stelt, niet alleen van belang dat het voldoet aan de eisen van de Financiële-verhoudingswet (Fvw), maar ook dat de uitkomsten aansluiten bij de leefwereld van de provincies.

6. AANBEVELINGEN TOT AANPASSING VAN HET VERDEELMODEL

Het voorgaande is voor de Raad aanleiding de aanbeveling te doen het verdeelmodel van Cebeon slechts gedeeltelijk te gebruiken. Op verschillende onderdelen (zie hieronder) kan worden betwijfeld of de structurele lasten wel goed in beeld zijn. De verschillen tussen de modeluitkomsten en de feitelijke uitgaven moeten inhoudelijk kunnen worden verklaard. Bij de beoordeling moet uiteindelijk niet alleen naar de te honoreren kosten op de onderscheiden uitgavenclusters worden gekeken, maar ook naar de wijze waarop provincies in staat gesteld worden invulling te geven aan hun rol, taak en verantwoordelijkheid.

5 Zie ook: COELO, *Second opinion bij voorstel herijking provinciefonds*, juni 2023.

Hieronder gaat de Raad eerst in op de bevindingen bij de onderscheiden uitgavenclusters.

6.1 Bevindingen bij verdeling uitgavenclusters

- De kosten voor *Bestuur en ondersteuning* zijn naar het oordeel van de Raad goed afgebakend en de voorgestelde verdeling sluit redelijk goed aan op de kostenstructuur.
- Voor wat betreft de kosten op het cluster *Infrastructuur* stelt de Raad vast dat de wijze waarop provincies de investeringslasten in de begrotingen hebben verwerkt zeer sterk verschilt. Provincies zijn daar ook in de loop der tijd wisselend mee omgegaan. De regels lieten dat tot 2017 overigens ook toe. De wijze waarop activa in de begroting zijn opgenomen, is dus (deels) afhankelijk van de keuze van provincies en vormt daarom een niet geheel solide basis om de verdeling op te baseren. De Raad beveelt daarom aan de omvang van de stille lasten van de investeringen per provincie in beeld te brengen en op basis daarvan de kosten te bepalen. Dit als onderdeel van het onderhoudstraject.
- De gekozen structuurkenmerken voor de verdeling van de kosten voor het *Openbaar vervoer* acht de Raad inhoudelijk logisch. De verklaarde verschillen in kosten zijn echter impliciet gebaseerd op een voorzieningenniveau van meer dan twintig jaar geleden. Daarmee is niet de normatieve vraag beantwoord of daarmee nu nog een minimum aanvaardbaar aanbod aan openbaarvervoervoorzieningen in alle provincies kan worden gerealiseerd. De Raad beveelt daarom aan een visie te ontwikkelen voor een aanvaardbaar voorzieningenniveau voor het openbaar vervoer en daar de toekomstige verdeling op te baseren.
- *Water en milieu* betreft in hoofdzaak kosten voor beheerstaken. De gekozen verdeelcriteria zijn inhoudelijk verdedigbaar en sluiten naar het oordeel van de Raad aan op de verschillen in de kosten van de provincies.
- De wijze waarop kosten voor *Natuurbeheer* in het verdeelmodel zijn verwerkt, is zeer globaal en lijkt onvoldoende recht te doen aan de verschillen in beheerskosten van de onderscheiden natuur- en landschapstypen en de versnippering van het beheer. De Raad stelt voor om dit onderwerp in de onderzoeksagenda op te nemen en de uitkomsten daarvan mee te nemen in het periodiek onderhoud.

Voeg uitgavenclusters Economie, Ruimte, Cultuur en maatschappij samen

Omwille van globaliteit stelt de Raad voor de uitgavenclusters *Economie, Ruimte, Cultuur en maatschappij* samen te voegen en te komen tot een globalere verdeling op basis van politiek-bestuurlijke keuzes.

- De uitgaven op deze clusters worden in belangrijke mate bepaald door de verschillen in financiële mogelijkheden van de provincies en vertonen daarbij een grote mate van overlap. Het betreft qua omvang relatief kleine uitgavenclusters, die zich verder kenmerken door een grote mate van beleidsvrijheid. De voorgestelde verdeling suggereert echter een mate van exactheid die geen recht doet aan de eigenheid van de provincies.
- De Raad geeft daarbij in overweging om bij de verdeling rekening te houden met de kosten die voortvloeien uit de druk op de ruimte en het faciliteren van regionaal economische ontwikkelingen.
- Ook stelt hij voor niet de absolute groei in inwoners, maar de relatieve groei te honoreren. Dit doet meer recht aan de kosten die uit deze groei voortvloeien.
- Verder stelt de Raad voor de middelen voor Friese taal en cultuur niet via de verdeelsleutel van de algemene uitkering te verdelen. Het betreft kosten die horen bij een wettelijke taak die alleen de provincie Fryslân aangaat. Ze vertroebelen het beeld. Het is beter deze middelen via een decentralisatie-uitkering ter beschikking te stellen.

6.2 Inkomstenverevening

- Bij de verdeling van het provinciefonds moet volgens de Financiële-verhoudingswet rekening worden gehouden met de verschillen in mogelijkheden om eigen inkomsten te verwerven. Het gaat hierbij onder meer om de provinciale opcenten op de Motorrijtuigenbelasting (MRB) en de inkomsten uit vermogen (de Overige Eigen Middelen, oftewel de OEM).

De belastingcapaciteit

In theorie doet 100% verevening van de belastingcapaciteit recht aan het uitgangspunt van het derde aspiratieniveau, zoals dat ten grondslag ligt aan de Financiële-verhoudingswet. Dit veronderstelt ook dat de verdeling recht doet aan alle mogelijke kostenverschillen, hetgeen niet het geval is. Door de verevening van de opcenten MRB te beperken tot 90% schept dit verdeeltechnisch en bestuurlijk enige ruimte.

De overige eigen inkomsten

- De grote verschillen in eigen vermogens betekenen ook dat bepaalde provincies met minder middelen uit de verdeling van het provinciefonds toe zouden moeten kunnen. De uitgangspunten voor de beoordeling van de verevening van de Overige Eigen Middelen zijn als volgt:
  - De uitkomst van de gekozen methodiek moet niet te beïnvloeden zijn door beleidskeuzes van provincies.
  - Verevening inkomsten mag niet leiden tot ongewenste prikkelwerking.
  - Er wordt zo veel mogelijk aangesloten bij reëel te behalen rendementen.
  - Het rendement moet de ontwikkelingen in de tijd volgen, maar tegelijk ook voldoende stabiel zijn.

Aanpassing verevening OEM
Alles afwegende stelt de Raad voor de OEM te verevenen op basis van een fictief rendement op basis van het Eigen Vermogen, gebaseerd op 0,5 procentpunt onder het gemiddelde rendement op tienjarige Nederlandse staatsleningen van de laatste vijf jaar. En daarbij een drempelwaarde te hanteren van ongeveer 4% van de algemene middelen als zijnde een redelijk deel van het Eigen Vermogen waarover geen rendement kan worden gehaald en/of waarvan het aanvaardbaar is dat deze wordt vrijgesteld van verevening. Het aanhouden van publieke reserves is aan de provincies, maar het is redelijk om bij de verdeling van het provinciefonds rekening te houden met de inkomsten die daarmee gepaard gaan.

Verevening van de OEM op basis van deze principes zal leiden tot een lagere verevening van de eigen inkomsten dan op basis van het onderzoeksvoorstel van Cebeon. De Raad geeft in overweging om in eerste aanleg de omvang van de uitgaven van de clusters Economie, Ruimte, Cultuur en maatschappij daarop aan te passen. De clusters kenmerken zich door een grotere mate van beleidsvrijheid en de uitgaven worden mede bepaald door de omvang van de eigen middelen van de provincies.

7. HERVERDEELEFFECTEN

Herverdeeleffecten zijn onvermijdelijk, maar ze moeten inhoudelijk logisch verklaarbaar zijn; een technische uitleg alleen is onvoldoende. De Raad is van oordeel dat de herverdeeleffecten in lijn zijn met de globale indicaties van scheefheden in de huidige verdeling en de verschillen in de financiële positie van de provincies. Een absoluut waardeoordeel over in hoeverre de richting en de omvang van de (her)verdeeleffecten recht doen aan de werkelijke structurele verschillen in benodigde uitgaven, is slechts beperkt mogelijk. Elk verdeelmodel – hoe goed ook onderbouwd – kent immers beperkingen.

8. TIJDPAD SAMENHANGEND TRAJECT

Onderzoeksagenda
Voor alles beveelt de Raad aan om te werken aan een visie-ontwikkeling. Daarbij acht de Raad het nodig om te onderzoeken:
a) wat de structurele lasten zijn voor Infrastructuur (inclusief de stille-lastenproblematiek);
b) wat de dynamiek is en de verschillen in kosten zijn voor de diverse typen van natuurbeheer;
c) welke norm past bij een aanvaardbaar voorzieningenniveau voor het openbaar vervoer, en als basis kan dienen voor de verdeling.

Deze onderzoeken dienen binnen een termijn van drie jaar te worden afgerond, dus gelijktijdig met de algehele visie-ontwikkeling, zodat de uitkomsten gezamenlijk kunnen worden meegenomen in een geactualiseerde en toekomstbestendige verdeling. De Raad acht dit tijdpad van drie jaar een absolute randvoorwaarde; de onderzoeksagenda mag geen vertraging vormen voor het oplossen van de tekortkomingen in het huidige verdeelmodel.

Periodiek onderhoud
Verder is het van belang dat de verdeling de kosten in de tijd goed blijft volgen. Daarvoor is het noodzakelijk de verdeelmaatstaven jaarlijks te actualiseren. Voor wat betreft de inkomstenverevening ligt het in de rede aan te sluiten bij de termijnen van het periodiek onderhoud. Voor het periodiek onderhoud acht de Raad een periode van vier jaar passend. Het periodiek onderhoud is immers vooral bedoeld om te beoordelen of het verdeelsysteem de kosten in de tijd goed blijft volgen, en of er geen ontwikkelingen zijn die veranderingen in de kostenstructuur te weeg hebben gebracht.

Ingroeipad
Gelet op de te verwachten herverdeeleffecten, en de flexibiliteit en de draagkracht van de provincies die te maken krijgen met een negatief herverdeeleffect, acht de Raad een ingroeiperiode van maximaal drie jaar voor de eerste aanpassingen van de verdeling redelijk en haalbaar.

Hoogachtend,

De Raad voor het Openbaar Bestuur

vicevoorzitter

secretaris-directeur

II De nadere onderbouwing

A INLEIDING

De Raad hecht eraan om voorafgaande aan de beantwoording van de adviesaanvraag de aandacht te vestigen op de fundamentele vragen die aan de verdeling van het provinciefonds voorafgaan. Het verdeelvraagstuk van het provinciefonds kan immers niet los worden gezien van de bestuurlijke verhoudingen en de andere bekostigingsbronnen voor de provinciale taken.

Het moet duidelijk zijn wat de rol, taak en verantwoordelijkheid van de provincie is binnen het openbaar bestuur en door wie (rijksoverheid of provinciale politiek) zij aanspreekbaar is. Het bekostigingsinstrumentarium moet daarop worden afgestemd. De Raad adviseert daarom in lijn met zijn advies Rust-Reinheid-Regelmaat, om voor de toekomst de positie en rol van de provincie als politiek middenbestuur in de bestuurlijke en financiële verhoudingen duidelijk te markeren.

B DE HUIDIGE BEKOSTIGING VAN PROVINCIALE TAKEN

De bekostiging van het provinciale takenpakket vindt plaats via verschillende bronnen. Naast de algemene uitkering uit het provinciefonds ontvangen provincies decentralisatie-uitkeringen voor bepaalde opgaven. Daarnaast beschikken ze over een provinciaal belastinggebied bestaande uit de opcenten op de Motorrijtuigenbelasting. Bovendien beschikt een aantal provincies over soms aanzienlijke inkomsten uit Eigen Vermogen (dividenden, deelnemingen en leningen). Een aparte categorie inkomsten bestaat uit een keur van specifieke uitkeringen.

Tabel 1: **Overzicht inkomstenbronnen provincies**

INKOMSTENBRON	OMVANG (IN MLD. EURO'S)	IN %
Provinciefonds	3,3	37,5
Specifieke uitkeringen	1,1	12,5
Opcenten MRB	1,9	21,6
Overige heffingen	0,5	5,7
Inkomsten uit vermogen	0,3	3,4
Overige baten	1,7	19,3
Totaal	**8,8**	**100**

Bronnen: CBS-Statline; *Meicirculaire provinciefonds* 2024 d.d. 27 mei 2024; *Onderhoudsrapport Specifieke Uitkeringen* 2023, mei 2024.

De bekostigingsvoorkeur gaat ervan uit dat taken van decentrale overheden het beste bekostigd kunnen worden via prijzen, vervolgens uit retributies en eigen belastingen, dan uit de algemene uitkering en in laatste instantie uit specifieke uitkeringen.[6] De algemene uitkering uit het provinciefonds geldt in deze benadering als een aanvulling op de capaciteit van een provincie om eigen inkomsten te verwerven. Duidelijk is dat de bestaande bekostiging van het provinciale takenpakket wezenlijk afwijkt van deze bekostigingsvoorkeur. Het huidige provinciale belastinggebied is in meerdere opzichten niet toereikend om de provinciale kosten te dekken.

De reden voor het verdeelvraagstuk van het provinciefonds is dat taken en de daarmee gemoeide kosten anders over de provincies zijn verdeeld dan de inkomsten. Dit wordt wel de verticale scheefheid genoemd. De tweede reden voor het bestaan van financiële verhoudingen is dat er sprake is van een verschil in draagkracht tussen bestuurlijke eenheden die dezelfde taken hebben. Hierbij is sprake van een horizontale scheefheid. Immers, als een bestuurlijke eenheid hoge kosten heeft en tegelijkertijd over een beperkte capaciteit beschikt om eigen inkomsten te verwerven, zou dit kunnen leiden tot onevenredig hoge lasten en een onevenwichtige verdeling van lasten voor burgers. De financiële verhoudingen zorgen dan voor een zekere verevening.[7] De verdeling van de algemene uitkering uit het provinciefonds dient daarom rekening te houden met de verschillen in de noodzakelijke uitgaven tussen de provincies onderling en met het vermogen om te voorzien in eigen inkomsten.[8]

De Raad bepleit een meer fundamentele benadering van de verschillende bekostigingsbronnen die ter beschikking staan voor de bekostiging van de provinciale taken. Het ontbreekt op dit moment aan een duidelijke visie op wat de rol, taak en verantwoordelijkheid van de provincie als middenbestuur op de onderscheiden taakvelden is of zouden moeten zijn, evenals een visie op welke bekostigingsbron voor welke taak het meest aangewezen is.

Rol en betekenis provinciaal belastinggebied

Het huidige provinciale belastinggebied is een belangrijke financieringsbron voor de provincies. De opcenten op de Motorrijtuigenbelasting fungeren primair als financieringsbron voor de provinciale taken. De overige functies van het provinciale belastinggebied komen minder goed tot uitdrukking.[9] Zoals de Raad eerder al heeft aangegeven, zijn er voldoende redenen om te komen tot een andere grondslag voor het eigen belastinggebied van provincies. Zo zijn de opcenten, zoals ze nu geheven worden, weinig herkenbaar als provinciale

6 Rfv, *Verdelen, vertrouwen en verantwoorden*, 2011, p. 32 e.v.
7 Rfv, *Verdelen, vertrouwen en verantwoorden*, 2011, p. 17.
8 Artikel 7 Fvw.
9 Rob/Rfv, *Autonoom of automaat*,2005, p. 58 e.v.

belasting. De band tussen kiezer en belastingbetaler is zwak. Dit wordt nog eens versterkt doordat een aanzienlijk deel van de kiezers niet bijdraagt aan de provinciale inkomsten. Een eventuele invoering van Betalen naar gebruik maakt de noodzaak om een andere keuze te maken onvermijdelijk.

Rol en betekenis provinciefonds
Een nadere overdenking wat de bestuurlijke consequenties zijn van het bekostigen van een taak via het provinciefonds is wenselijk. Daarbij past ook een meer fundamentele visie op wat de rol, taak en verantwoordelijkheid van de provincie als middenbestuur op de onderscheiden taakvelden is of zou moeten zijn. Belangrijke criteria bij de beoordeling van de vraag of kosten voor bekostiging via het provinciefonds in aanmerking komen zijn:

- zijn verschillen in voorzieningenniveau tussen provincies aanvaardbaar;
- wil het Rijk kunnen sturen op het te behalen resultaat;
- sluit de verdeling van de algemene uitkering wel voldoende aan op de gedifferentieerde kosten die uit de taak voortvloeien.[10]

De Raad bepleit hiermee niet dat de kosten van bijvoorbeeld openbaar vervoer en natuur buiten het provinciefonds om bekostigd zouden moeten worden, maar wel om vooraf te overdenken en aan te geven wat de bestuurlijke consequenties zijn van een bekostiging van dergelijke taken via het provinciefonds.

Omvang en verdeling
De omvang van het provinciefonds maakt geen onderdeel uit van de adviesaanvraag. Het is echter onmiskenbaar dat de omvang van het provinciefonds mede in relatie tot de overige bekostigingsbronnen van invloed is op de verdeling van het provinciefonds. Daarbij wijst de Raad ook op twee recente ontwikkelingen:

Allereerst is naar aanleiding van de nieuwe indexeringssystematiek van het provinciefonds nader onderzoek aangekondigd naar de vraag of de bbp-systematiek evenredig meebeweegt met de ontwikkeling van de kosten van infrastructuur, openbaar vervoer en natuur.

Voorts is in het hoofdlijnenakkoord voorzien in een overheveling van specifieke uitkeringen naar het provinciefonds met korting van 10%.

10 Rfv, *Eerst de politiek, dan de techniek*, 2017.

C DE VERDELING VAN HET PROVINCIEFONDS

Voor zover het provinciefonds de meest aangewezen bekostigingsbron is, kunnen vervolgens de criteria worden geformuleerd voor de wijze waarop de middelen uit het provinciefonds voor de onderscheiden taakvelden kunnen worden verdeeld over de provincies.

Het huidige verdeelvoorstel is echter gebaseerd op een onderzoek naar bestaande uitgavenpatronen. Het gaat daarbij voorbij aan de vraag of daarmee de onderscheiden provincies de middelen krijgen toebedeeld om invulling te geven aan hun rol, taak en verantwoordelijkheid. Het verdeelvraagstuk van het provinciefonds vergt immers een heldere bestuurlijke visie op en erkenning van de provincie als medeoverheid en als eigenstandige bestuurslaag binnen de gedecentraliseerde eenheidsstaat. Het gaat daarbij niet alleen om de wettelijke taken en verantwoordelijkheden van de provincie in het kader van medebewind. Provincies hebben ook een open huishouding waarmee zij invulling geven aan de eigenheid van de provincie.

De provincie als middenbestuur

De Raad vraagt aandacht voor de positie van de provincie als middenbestuur in de bestuurlijke verhoudingen. Er bestaat op veel taakvelden geen helder en eenduidig beeld van wat de positie en taak van 'de provincie' in het bestuurlijk bestel is of zou moeten zijn. Het duidelijker markeren van taken die uniform voor alle provincies gelden en taken die per provincie verschillen, kan daarbij behulpzaam zijn. Bij de beoordeling van de verdeling moet niet alleen naar de te honoreren kosten op de onderscheiden uitgavenclusters worden gekeken, maar ook naar de wijze waarop provincies in staat worden gesteld om invulling te geven aan hun rol, taak en verantwoordelijkheden. Dat komt bijvoorbeeld tot uitdrukking in het regionale economisch beleid – een taak die naar provincies is overgeheveld zonder budget. De wijze waarop provincies daar invulling aan hebben gegeven, is afhankelijk van regionaal economische factoren en de eigen middelen die ze al dan niet hadden.

De eigenheid van provincies

De ondertitel van het Cebeon-rapport luidt: De eigenheid van provincies geobjectiveerd.[11] De eigenheid van provincies is weergegeven door de objectieve factoren te benoemen die provincies van elkaar doen verschillen. Feitelijk gaat het dan om de structuurkenmerken waarin provincies onderling verschillen. De eigenheid van provincies zit echter juist ook in zaken die moeilijk te objectiveren zijn. Het gaat dan om de autonome keuzes die een provincie maakt. Deze worden deels ingegeven door sociaal-economische, geografische, culturele en

11 Cebeon, *Herijking provinciefonds; Eigenheid provincies geobjectiveerd in een duurzame nieuwe verdeling*, 7 juni 2023.

historische factoren die maken dat de rol en taak van de provincies onderling verschilt. De provincies vervullen als middenbestuur in meer of mindere mate een bufferfunctie tussen het Rijk en de regio en de gemeenten. De provincies besteden vaak aandacht aan zaken waarop de rijksoverheid het laat afweten of die aan de aandacht van de rijksoverheid ontsnappen.[12] Dat wordt ook van hen verwacht. De mate waarin zij daartoe in staat zijn, loopt echter uiteen. De ene provincie hecht meer waarde aan de eigen cultuur, de ander aan natuur en weer een ander aan de regionale economische infrastructuur.

De Raad acht het van groot belang dat de verdeling van middelen deze eigenheid ook honoreert. De beheerders van het provinciefonds kunnen zich daarbij niet louter baseren op de uitgaven in het verleden, zoals de verschillende provincies die hebben gedaan, aangezien niet alle provincies over dezelfde financiële mogelijkheden beschikken. Het vergt een onderbouwde politiek-bestuurlijke keuze om provincies in staat te stellen om de taken die zij hebben, gezien hun eigenheid, ook te kunnen uitvoeren.

D PROCEDURE

De Raad vindt het van belang om vooraf de verantwoordelijkheden rond de besluitvorming over de verdeling van het provinciefonds te benadrukken. De idee dat de provincies gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de verdeling van (hun) provinciefonds acht de Raad niet juist. Het spreekt vanzelf dat de provincies hun gezamenlijke en individuele punten onder de aandacht brengen. De verdeling vergt echter uiteindelijk een politiek-bestuurlijke weging en daarmee normatieve keuzes die niet aan de provincies onderling kunnen en mogen worden overgelaten. Dat zet de onderlinge verhoudingen tussen de provincies onnodig onder druk. En het is ook schadelijk voor de positie van de provincies in de verhouding tot het Rijk. Op u als fondsbeheerders rust de verantwoordelijkheid zorg te dragen voor een gedragen en rechtvaardige verdeling en daarover verantwoording af te leggen. Dit advies beoogt daaraan een bijdrage te leveren.

Voor wat betreft de toekomstige aanpak beveelt de Raad aan om vooraf een realistischer beeld te schetsen van wat met de verdeling van het provinciefonds wordt beoogd en in hoeverre onderzoek kan bijdrage aan het oplossen van het verdelingsvraagstuk. Van belang is ook het onderscheid in de aard van de verschillen in het provinciale takenpakket op de onderscheiden taakgebieden. Voor een deel gaat het om taken die wettelijk goed zijn af te bakenen en waarbij de verschillen in kosten duidelijk op basis van objectieve kostenfacto-

12 Zie ook Rli, ROB en RVS, *Elke regio telt!*, 2023.

ren zijn vast te stellen. Voor een ander deel van het provinciale takenpakket geldt echter dat er nauwelijks harde wettelijke factoren zijn aan te wijzen, maar dat de uitgaven vooral bepaald worden door sociaal-economische, geografische, culturele en historische factoren en de financiële mogelijkheden die provincies hebben om daarop in te spelen.

E BEOORDELINGSCRITERIA

Voor de beoordeling van een verdeelmodel gaat het om een aantal verschillende soorten criteria. In dit geval onderscheidt de Raad wettelijke, technische en bestuurlijke criteria.

- *Wettelijke criteria*

De Financiële-verhoudingswet stelt dat de verdeling van het provinciefonds ervoor moet zorgen dat provincies een gelijkwaardig voorzieningenniveau moeten kunnen realiseren tegen een gelijke belastingdruk. Een gelijkwaardig voorzieningenniveau wil niet zeggen een gelijk voorzieningenniveau. Dit geldt als het derde aspiratieniveau van Goedhart13 en is het leidende principe voor de verevening van de opbrengsten uit het belastinggebied en de Overige Eigen Middelen (OEM).14 Anders geformuleerd: bij de verdeling wordt rekening gehouden met de verschillen in kosten en draagkracht.

Het derde aspiratieniveau is een na te streven niveau van verevening, maar zal nooit helemaal worden bereikt. Dat vergt immers een onevenredig grote inspanning die weer op gespannen voet staat met andere beginselen, zoals autonomie en globaliteit. Bij het derde aspiratieniveau gaat het over het totaal van de verdeling van de algemene uitkering. Bij verevening op basis van het derde aspiratieniveau was in oorsprong alleen de verevening van de belastingcapaciteit in beeld. Echter, als de beschikbaarheid van overige eigen middelen niet voortvloeit uit eigen beleidskeuzes of bedrijfsmatige activiteiten maar een historisch gegeven is (zoals inkomsten uit vermogen van publieke voorzieningen), dan lijkt er aanleiding deze ook bij de verevening te betrekken.

13 C. Goedhart, *Een theoretisch kader voor inkomstenverwerving door lagere overheden*, 1982.
14 Artikel 7 Fvw: 'De verdeling over de provincies en gemeenten van het voor de algemene uitkeringen beschikbare bedrag houdt rekening met de verschillen tussen de provincies onderling en de gemeenten onderling in het vermogen tot het voorzien in eigen inkomsten en met de verschillen in noodzakelijke uitgaven.'

- *Technische criteria*

De verdeling moet de noodzakelijke kosten van provincies volgen (**kostenoriëntatie**) en moet rekening houden met de mogelijkheden die provincies zelf hebben om een deel van die kosten uit eigen inkomsten te dekken (**inkomstenverevening**). Daarnaast moet de verdeling niet te gedetailleerd zijn om te voorkomen dat die als bestedingsnorm gaat werken (**globaliteit**) en moet beloning van goed of slecht gedrag vermijden (**geen ongewenste prikkelwerking**). Daarnaast mag de verdeling in de tijd niet leiden tot schommelende budgetten (**voldoende stabiel**). De verdeling moet overigens wel meebewegen met de veranderende kosten die provincies maken (**dynamisch flexibel**).

- *Bestuurlijke criteria*

In de adviesaanvraag is nadrukkelijk gesteld dat het streven erop gericht is een verdeelmodel voor de algemene uitkering van het provinciefonds te ontwikkelen dat **aansluit bij de leefwereld** van de provincies.

Aangegeven is dat de verdeling recht moet doen aan **de eigenheid van de provincies**. Het gaat daarbij om het respecteren van de provinciale autonomie en beleidsvrijheid.

Meer in het algemeen benadrukt de Raad dat de verdeling van het provinciefonds toekomstbestendig moet zijn en rekening moet houden met de ruimtelijke vraagstukken en noodzakelijke voorzieningen die in dit verband relevant zijn.

Tegelijkertijd mag van provincies **onderlinge solidariteit** worden verwacht.

In de aanloop van het herijkingstraject is op basis van het APE-rapport 'Verkenning provinciefonds' uit 2019 een aantal uitgangspunten meegegeven voor de herijking van het verdeelmodel. Hoofdzakelijk ging het om het repareren van een aantal knelpunten/weeffouten.[15] Een belangrijk criterium is dan ook in hoeverre de nieuwe verdeling een **oplossing voor de geïnventariseerde knelpunten** biedt.

Voor een gedragen verdeelmodel gaat het ook om de **uitlegbaarheid, gezamenlijkheid en onderlinge solidariteit**.

Kortom: kostenoriëntatie, draagkracht, uitlegbaarheid en globaliteit.

15 APE, *Verkenning provinciefonds. Eindrapport*, 2019.

F ONDERZOEKSMETHODE

Aan elke methodiek kleven voor- en nadelen. Het is van belang die te onderkennen en daar in de beoordeling rekening mee te houden. Bij het herijkingsonderzoek voor het provinciefonds is gebruik gemaakt van de verschillenanalyse.[16]

De onderzoeksmethodiek bij de provincies luistert daarbij extra nauw. Het verdeelvraagstuk van het provinciefonds vergt een andere benadering dan van het gemeentefonds. Naast het beperkte aantal onderzoekseenheden maakt ook de aard van het takenpakket een kostenonderzoek extra gecompliceerd. De provincies hebben een grote mate van flexibiliteit in intensiteit waarmee zij taken uitvoeren. Het uitgavenpatroon wordt minder bepaald door onvermijdelijke harde kosten. De feitelijke uitgaven van provincies worden mede beïnvloed door eigen provinciale keuzes over het voorzieningenniveau en de organisatie en efficiëntie van de uitvoering. De uitgaven kunnen nog redelijk objectief worden vastgesteld, maar niet de omvang en de kwaliteit van het voorzieningenniveau dat daarmee wordt gerealiseerd.

Contra-expertise COELO

Het COELO heeft in opdracht van de provincie Flevoland een second opinion uitgevoerd.[17] Het COELO heeft zware kritiek geleverd op de gekozen methodiek. De kritiek is vooral gebaseerd op wetenschappelijke criteria. De belangrijkste daarvan is dat het onderzoek niet reproduceerbaar is door derden, omdat de gebruikte data niet beschikbaar zijn, de uitleg ontbreekt over hoe de onderzoekers tot hun bevindingen zijn gekomen en de aannames die zij daarbij hebben gemaakt onvoldoende duidelijk zijn. Er is geen robuustheidanalyse beschikbaar, en foutenmarges of significanties worden niet gerapporteerd, stelt het COELO vast.

De Raad herkent zich voor een deel in de kritiek. De wijze waarop de onderzoekers tot hun bevindingen zijn gekomen, is niet altijd evengoed objectief navolgbaar. Verklaringen voor verschillen tussen modeluitkomsten en werkelijke uitgaven lijken in de ogen van de Raad inderdaad soms wat willekeurig en bovendien gaan er impliciete waardeoordelen achter schuil. De Raad beschouwt dit als een gebrek want hecht veel waarde aan het expliciet maken van normatieve keuzes.

De Raad deelt de indruk dat onvoldoende is onderbouwd hoe de gewichten gekozen en de regressielijnen getrokken zijn. Statistiek trachten te bedrijven op N=12 heeft inherente beperkingen.

16 Zie voor een uitleg, Cebeon, *Herijking provinciefonds*, p. 17 e.v.
17 COELO, *Second opinion bij voorstel herijking provinciefonds*, 2023.

Verdeelvraagstukken zijn echter nu eenmaal geen exacte wetenschap. De gekozen maatstaven in een transparant proces met alle betrokkenen tot stand zijn gekomen, de onderzoekers duidelijk zijn geweest over de beperkingen van de methode en hebben laten zien hoe ze hiermee om zijn gegaan.

De Raad is alles afwegende van oordeel dat het door Cebeon ontwikkelde verdeelmodel en de gehonoreerde kostenfactoren inhoudelijk goed zijn onderbouwd en al met al een aannemelijke verklaring bieden voor de kostenverschillen. De beperkingen van de methodiek en de impliciete keuzes die hieraan voorafgingen, maken echter een eigenstandige weging van de uitkomsten noodzakelijk.

De vraag is in hoeverre de gekozen methode van verschillenanalyse recht doet aan de werkelijke kostenverschillen tussen provincies. De veronderstelling is dat de kosten worden verevend, maar de modellering vindt plaats op de uitgaven. Door de analyse te baseren op acht opeenvolgende jaren – de rekeningen 2017-2020 en de begrotingen 2021-2024 – is gepoogd zicht te krijgen op trends dan wel uitschieters. Het model is echter gebaseerd op de rekeningsresultaten 2020. Omdat de vertoonde spreiding van de uitgaven relatief groot is, sluit de modeluitkomst al snel aan bij de getoonde lasten in de periode. De verschillen tussen de modeluitkomsten en de feitelijke uitgaven worden verklaard door die verschillen te analyseren. Dat is niet geheel objectief. De interpretatie van de verschillen die optreden tussen de modeluitkomst en de feitelijke uitgaven hebben een ad hoc karakter gebaseerd op toevalligheden, uitschieters of verwijzingen naar het gerealiseerde voorzieningenniveau.

Daarbij werkt de scheve verdeling van vermogens indirect ook door in de uitgaven. Provincies met veel vermogen kunnen zich extra uitgaven permitteren op basis van de inkomsten uit vermogen. Nu worden die (extra) uitgaven niet direct gehonoreerd, maar wel indirect. Namelijk in de mate waarin ze zijn te herleiden tot harde structuurkenmerken of harde uitgavenclusters. En veel minder snel op zachte uitgavenclusters, zoals cultuur of/economie, want dan worden de extra uitgaven weggeredeneerd als zijnde eigen beleid.

De verdeling louter baseren op een rekenkundige exercitie op basis van bestaande uitgaven kent daarom zijn beperkingen. Het onderzoek kan wel ondersteunend zijn bij het maken van politiek-bestuurlijke keuzes voor een rechtvaardige verdeling. Uitgaande van die ondersteunende functie, is de Raad van oordeel dat dit onderzoek daarvoor – alles afwegende – voldoende bruikbaar is.

De Raad beveelt aan voor de toekomstige aanpak vooraf een realistischer beeld te schetsen van wat met de verdeling van het provinciefonds wordt beoogd en wat op basis van de beperkte onderzoeksmogelijkheden kan wor-

den bereikt. Daarbij moet worden onderscheiden welke taken wettelijk goed zijn afgebakend en waarbij op basis van objectieve kostenfactoren een redelijk goed beeld mogelijk is van de verschillen in kosten. Voor een deel van het provinciale takenpakket geldt echter dat er nauwelijks harde objectieve factoren zijn aan te wijzen, maar dat de uitgaven vooral bepaald worden door de specifieke sociaal-economische, geografische, culturele en historische factoren en de financiële mogelijkheden die provincies hebben om daarop in te spelen. De eigenheid van een provincie kwantitatief proberen te vangen in een 'objectieve' grootheid die maar voor één of enkele provincies geldt, is bijna een contradictio in terminis.

Verdeelvraagstukken zijn zoals gesteld nu eenmaal geen exacte wetenschap, geen mechanisch technocratische exercitie. Een verdeelmodel is per definitie een benadering van de werkelijkheid en doet daarmee nooit geheel recht aan de werkelijke kosten. Mits men de beperkingen van het verdeelonderzoek onderkent en daarmee in de beoordeling rekening houdt, kan het Cebeon-rapport een goede basis bieden voor een nieuwe verdeling van het provinciefonds.

Het is methodisch en theoretisch zuiver om eerst de principes en de uitgangspunten van het verdeelonderzoek vast te leggen en de uitkomst vervolgens als een gegeven te beschouwen. De Raad beschouwt verdeelvraagstukken echter als een iteratief proces. Als de uitkomsten niet overeenkomen met het beeld van de financiële positie van de betreffende provincie; in die situatie moet de bereidheid bestaan de uitkomst opnieuw te wegen. Een herverdeeleffect onderbouwen met de stelling dat de provincie in het verleden te veel dan wel te weinig heeft ontvangen, is een zwaktebod. De (her)verdeling moet gebaseerd zijn op inhoudelijke criteria die de verschillen in kosten kunnen verklaren. Het kan zijn dat het beeld van de financiële positie niet overeenkomt met de werkelijkheid, maar het kan natuurlijk ook zo zijn dat het verdeelmodel door een aantal op zich logische keuzes er toch onvoldoende in slaagt de werkelijkheid te benaderen. De uiteindelijke uitkomsten moeten vooral uitlegbaar zijn op basis van de visie op de rollen, taken en verantwoordelijkheden van provincies. Provincies moeten in staat worden gesteld daar met de hun ter beschikking gestelde middelen invulling aan te geven.

G UITGAVENCLUSTERS

Het nieuwe verdeelmodel voor de algemene uitkering in het provinciefonds is opgebouwd uit verdeelmodellen voor acht uitgavenclusters en twee inkomstenclusters. Deze clusters sluiten aan bij de taken van provincies zoals benoemd in Kompas 2020 en de wijze waarop provincies hun lasten en baten moeten verantwoorden. De Raad onderschrijft het belang om analytisch de

uitgavenclusters te onderscheiden. Tegelijk stelt hij vast dat de omvang van sommige clusters relatief beperkt is en er niet altijd sprake is van een duidelijke, gedefinieerde afbakening van de taken die onder uitgavenclusters vallen. Bovendien kunnen uitgaven vaak meerdere doelstellingen hebben.

- *Bestuur en ondersteuning*

Dit betreft een duidelijk afgebakend taakveld. De verdeling houdt rekening met het inwonertal, de schaaleffecten en het feit dat de kosten op dit onderdeel samenhangen met de omvang van het takenpakket in het geheel. De gehonoreerde maatstaven zijn inhoudelijk plausibel en weerspiegelen globaal de kosten van de provincies.

- *Infrastructuur*

Het gaat hierbij om de instandhouding van het provinciale wegennet, de zorg voor de bereikbaarheid, de doorstroming van het verkeer, de verkeersveiligheid en het beheer van vaarwegen. Dit zijn in de basis eenduidige taken.

De gehonoreerde maatstaven zijn inhoudelijk goed onderbouwd. De Raad heeft echter grote vraagtekens of de lasten waarop de verdeling is gebaseerd ook de werkelijke kosten goed weergeven. Provincies hebben zeker in het verleden zeer verschillende keuzes gemaakt bij grote investeringen in de infrastructuur. Er bestaan grote verschillen in afschrijving van investeringen, het onderhoudsniveau en de uitvoering (werkwijzen, organisatie, samenwerking). Daarmee ontbreekt het aan een goed vergelijkbaar beeld van de structurele lasten voor de kosten van infrastructuur en de kunstwerken.

De onderzoekers verklaren verschillen tussen de modeluitkomsten en de werkelijke uitgaven ogenschijnlijk willekeurig door te wijzen op achterstallig onderhoud of 'stille lasten', omdat investeringen in het verleden niet zijn geactiveerd of versneld zijn afgeschreven, en of verwijzen naar de lasten van specifieke projecten in de betreffende periode.

Er is daarmee twijfel mogelijk of de voorgestelde verdeling voldoende recht doet aan de structurele kosten.

- *Openbaar vervoer*

De bekostiging van het openbaar vervoer binnen het provinciefonds heeft een bijzonder karakter. De taak is duidelijk, maar een groot deel van het openbaar vervoer in de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland wordt verzorgd door respectievelijk de Vervoer Regio Amsterdam (VRA) en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). In 2017 zijn de provinciale middelen uit de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer ondergebracht in het provinciefonds. Bijna

80% was bestemd voor de exploitatie van het openbaar vervoer. Deze verdeling is in de kern gebaseerd op suppletie op de opbrengsten van het openbaar vervoer.

De nu gekozen structuurkenmerken voor de verdeling van de kosten voor het openbaar vervoer acht de Raad inhoudelijk logisch. De verklaarde verschillen in kosten zijn echter impliciet gebaseerd op een voorzieningenniveau van meer dan twintig jaar geleden. Daarmee is niet de normatieve vraag beantwoord of daarmee nu nog een minimum aanvaardbaar aanbod aan openbaarvervoervoorzieningen in alle provincies kan worden gerealiseerd. De Raad beveelt daarom aan een visie te ontwikkelen voor een aanvaardbaar voorzieningenniveau voor het openbaar vervoer en daar de toekomstige verdeling op te baseren.

- *Water en milieu*

Bij het cluster Water en milieu gaat het om het beheer van de kwantiteit en kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater en het beheer van waterkeringen. Daarnaast omvat dit cluster de lasten en baten voor milieubeheer (bodembescherming, luchtverontreiniging en geluidhinder), vergunningverlening, toezicht en handhaving (inclusief bijdragen aan omgevingsdiensten), ontgrondingen en duurzaamheid.

- *Natuur*

In het voorstel voor de nieuwe verdeling worden de middelen voor natuurbeheer voornamelijk verdeeld op basis van de arealen natuur waarvoor de provincies verantwoordelijk zijn. Daarbij wordt rekening gehouden met verschillen in de mate van verstedelijking, als kostenverhogende factor. De bestaande verdeling voor natuurontwikkeling blijft tot 2027 gehandhaafd. De verdeelmaatstaven zijn inhoudelijk begrijpelijk, maar wel zeer globaal, zeker in vergelijking met het fijnmazige subsidiestelsel dat is opgesteld voor het Natuurpact, met grote kostenverschillen tussen typen natuur- en landschapsbeheer. Daarbij loopt de (resterende) opgave voor natuurontwikkeling in de verschillende provincies sterk uiteen. Het past echter niet provincies te belonen voor het niet voldoen aan de taakstelling voor natuurontwikkeling waaraan zij zich hebben gecommitteerd. Wel is er sprake van een politiekbestuurlijke dynamiek die aanleiding geeft de verdeling in relatie tot de kostenontwikkeling voor natuurbeheer nauwlettend te blijven volgen.

De uitgavenclusters Economie, Ruimte, Cultuur en maatschappij

De uitgaven die provincies doen op de clusters Economie, Ruimte, Cultuur en maatschappij zijn deels overlappend. Regionale werkgelegenheid, leefbaarheid, krimp, groei, recreatie, toerisme en cultuur zijn vaak moeilijk eenduidig te scheiden. Daarbij kenmerken deze uitgavenclusters zich ook door een relatief grote mate van beleidsvrijheid. De Raad beveelt aan te bezien of met

inachtneming van de onderscheiden taken de beoogde verdeling op de gezamenlijke clusters op eenvoudiger wijze kan worden benaderd. Daarbij tekent de Raad ook aan dat er ruimte is voor het honoreren van de politiek-bestuurlijke keuze om provincies in staat te stellen de gewenste en noodzakelijke taken ook te uitvoeren.

- *Economie*

Er zijn in het verleden niet expliciet middelen aan het provinciefonds toegevoegd voor provinciale taken voor het cluster economie. De betreffende taak is ook nooit expliciet gedefinieerd. De wijze waarop en de intensiteit waarmee provincies taken in dit cluster hebben kunnen invullen, is mede afhankelijk van de rol die de provincies daarbij voor zichzelf zagen weggelegd. Ook de financiële mogelijkheden van de provincie zijn van invloed om aan deze taak invulling te kunnen geven. De Raad acht het negeren van dit cluster voor de toedeling van middelen, een omissie. Deze omissie draagt eraan bij dat het niet goed mogelijk is om een kostengeoriënteerde verdeling te baseren op bestaande uitgaven. Het uitgavenniveau wordt verder vertroebeld door regionale ontwikkelmaatschappijen (ROM's). Die voeren immers een deel van de provinciale taken op dit cluster uit. De mate waarin dit het geval is, hangt weer samen met de financiële positie van ROM's, die in het verleden soms substantiële kapitaalinjecties hebben ontvangen vanuit de provincies (o.a. vanuit opbrengsten van de verkoop van aandelen in nutsbedrijven).

In algemene zin hebben provincies in landelijke gebieden een minder sterke regionale economische structuur dan de meer verstedelijkte provincies. Hoewel het bevorderen van een gelijke financiële uitgangspositie niet geheel hetzelfde is als het stimuleren van regio's met achterblijvende groei, liggen ze wel in elkaars verlengde. Het is duidelijk dat provincies die daar financieel toe in staat waren, hebben geprobeerd de tekortkomingen van het Rijk, zoals vastgesteld in het advies Elke regio telt, voor een deel in te vullen. Ook de Regiodeals, die hier deels op inspelen, gaan vaak gepaard met cofinanciering door de provincie.

De Regiodeals zijn vaak gerelateerd aan groei of krimp (groeiopgaven, woningbouw, stimulering landelijk gebied, leefbaarheid). In provincies waar het inwonertal sterk toeneemt, brengt dat extra kosten met zich mee die zijn gerelateerd aan woningbouw en versterking van het vestigingsklimaat (aantrekken en behouden van werkgelegenheid voor de extra inwoners).

Gelet op het voorgaande is de Raad van oordeel dat de wijze waarop de kosten voor het cluster Economie in het verdeelmodel tot uitdrukking worden gebracht nadrukkelijk vraagt om een bestuurlijke weging. Daarbij geeft de

Raad in overweging niet de absolute groei van het inwonertal te honoreren, maar uit te gaan van een relatieve, bovengemiddelde groei van het inwonertal in de provincies in de afgelopen tien jaar.

- *Ruimte*

De in het voorstel gehonoreerde maatstaven zijn inhoudelijk verdedigbaar. De afbakening van dit cluster roept echter vragen op. Het toerekenen van uitgaven die te maken hebben met krimp en het bevorderen van de leefbaarheid in dorpskernen is aanvechtbaar. In relatie hiermee maar ook gelet op de enorme druk op de ruimte en de toekomstige woningbouwopgave acht de Raad het politiek-bestuurlijk verantwoord een zwaarder accent te leggen op de bebouwingsdichtheid in stedelijke gebieden om daarmee tegemoet te komen aan de kosten in relatie tot ruimtelijke ordening en volkshuisvesting.

- *Cultuur en maatschappij*

Onder dit cluster vallen zeer uiteenlopende uitgaven voor kunst, cultuur, cultureel erfgoed, maar ook het bevorderen van participatie, leefbaarheid kernen, enzovoort. Voor een deel gaat het om wettelijke taken, maar dit cluster kenmerkt zich ook door een grote mate van beleidsvrijheid. In de meer landelijke provincies zonder stedelijke kernen is op deze terreinen een grotere rol weggelegd voor de provincie. Dit komt ook tot uitdrukking in de voorgestelde maatstaven.

De Raad geeft in overweging de gelden voor de Friese taal en cultuur niet via de algemene uitkering van het provinciefonds te verdelen, maar daarvoor een decentralisatie-uitkering in te richten. Het betreft kosten die horen bij een wettelijke taak die alleen de provincie Fryslân aangaat.

H VEREVENING VAN DE MRB

De Raad heeft eerder betoogd dat 100% verevening van de belastingcapaciteit in theorie recht doet aan het uitgangspunt van het derde aspiratieniveau zoals dat ten grondslag ligt aan de Financiële-verhoudingswet. De Raad gaf daarbij aan dat er politiek-bestuurlijke en of verdeeltechnische redenen kunnen zijn om een lager percentage te kiezen. Volledige verevening van de belastingcapaciteit veronderstelt ook dat de verdeling exact recht doet aan alle mogelijke kostenverschillen. Door de verevening van de opcenten MRB te beperken tot 90% ontstaat verdeeltechnisch en bestuurlijk enige ruimte. Om die reden acht de Raad ook in dit geval de bestuurlijke keuze voor een lager percentage dan 90% te rechtvaardigen. Daarmee wordt impliciet erkend dat de verdeling nooit volledig recht doet aan de kostenverschillen en dat een deel van de belastingcapaciteit dient om imperfecties in het verdeelmodel op te vangen.

I VEREVENING VAN DE OEM

Het uitgangspunt dat de verdeling van het provinciefonds rekening moet houden met de verschillen in de mogelijkheden om inkomsten uit vermogen te genereren staat niet ter discussie. De wijze waarop is zowel bestuurlijk als technisch echter een lastig vraagstuk. Het gaat hier om vragen als wat een representatieve grondslag is, welk rendementspercentage redelijk is en wat de dynamische werking zou moeten zijn. Bestuurlijk gaat het om de vraag of de systematiek zou kunnen leiden tot een ongewenste prikkelwerking, waarbij zorgvuldig beheer van Eigen Vermogen wordt afgestraft dan wel ontmoedigd.

De uitgangspunten voor de beoordeling van de verevening van de Overige Eigen Middelen zijn:
- Het moet niet te beïnvloeden zijn door beleidskeuzes van provincies.
- Verevening inkomsten mag niet leiden tot ongewenste prikkelwerking.
- Er wordt zo veel mogelijk aangesloten bij reëel te behalen rendementen.
- Het moet het rendement in de tijd volgen, maar moet tegelijk ook voldoende stabiel zijn.

In het onderzoeksrapport van Cebeon is een balans gezocht tussen nauwkeurigheid en beïnvloedbaarheid. Het voorstel is de OEM te verevenen op basis van een fictief rendement op het Eigen Vermogen van provincies. Enerzijds dient rekening te worden gehouden met het gegeven dat niet over het hele Eigen Vermogen rendement kan worden gerealiseerd en dat er ook provincies zijn met substantiële schulden. Anderzijds dient de verevening ook niet te complex te worden door allerlei correcties op het Eigen Vermogen, waardoor de uitkomst van de verevening mogelijk beïnvloedbaar wordt. Deze balans zegt Cebeon gevonden te hebben door een drempelwaarde op het Eigen Vermogen te hanteren waarover geen rendement wordt verondersteld. Deze drempelwaarde is bepaald op de jaaromzet van provincies. Daarmee wordt op globale wijze rekening gehouden met het feit dat over bepaalde componenten van het Eigen Vermogen geen feitelijk rendement kan worden gerealiseerd en dat sommige provincies ook substantiële schulden hebben.

Het fictieve rendement bedraagt volgens Cebeon in de uitgangssituatie 3,45% en is afgestemd op de totale feitelijke inkomsten uit de OEM in 2020. Om te zorgen voor stabiliteit heeft Cebeon voor alle variabelen een meerjarig gemiddelde (2017-2020) gehanteerd. Cebeon stelt voor om dit fictieve rendement te dynamiseren door het te koppelen aan het actuele rendement op tienjarige Nederlandse staatsleningen.

Het fictief rendement sluit niet aan op het werkelijk te behalen rendement. Dit zou te ondervangen zijn door een lager percentage te kiezen op basis van een fictief meer risicoloos rendement.

Alternatief voorstel voor de verevening
Er is door de provincies een alternatief voorgesteld op basis van een aantal uitgangspunten:

- grondslag op basis van 'Financiële activa' (in plaats van Eigen Vermogen);
- splitsen van de verevening van de OEM in een deel voor dividendinkomsten uit deelnemingen in nutsbedrijven en een deel voor overige rendementen;
- voor de overige rendementen uitgaan van de waarde van de financiële vaste activa en het meerjarig gemiddelde rendement bij schatkistbankieren;
- de verevening voor een periode (bijvoorbeeld vier jaar) bevriezen.

Voor- en nadelen tegen elkaar afwegend
Het hiervoor gememoreerde voorstel van Cebeon is een redelijk grove benadering van dat deel van het Eigen Vermogen waarover rendement kan worden behaald. Bij het vorengenoemde alternatieve voorstel worden minder inkomsten verevend, waardoor het relatieve gewicht van de uitgavenclusters afneemt. Het alternatieve voorstel lijkt beter aan te sluiten bij het werkelijk te behalen rendement. Het is echter ook bewerkelijker en onderhoudsgevoeliger en daardoor mogelijk te beïnvloeden door keuzes in het financieel beleid van individuele provincies.

Wijze van aanpassing omvang uitgavenclusters
De voorstellen om de verevening aan te passen leiden ertoe dat minder inkomsten worden verevend, waardoor het relatieve gewicht van de uitgavenclusters afneemt. Dit effect kan via een lagere uitkeringsfactor of een aanpassing van de omvang van specifieke clusters. De Raad beveelt aan om de omvang van de uitgaven van de clusters Economie, Ruimte, Cultuur en maatschappij aan te passen. Deze clusters kenmerken zich door een grotere mate van beleidsvrijheid en de uitgaven worden mede bepaald door de omvang van de eigen middelen van de provincies.

Voorstel van de Raad voor verevening van de Overige Eigen Middelen
De Raad stelt voor de Overige Eigen Middelen te verevenen:

- op basis van het Eigen Vermogen;
- met een minus-drempel van ongeveer 4% van de algemene middelen als zijnde een redelijk deel van het Eigen Vermogen waarover geen rendement kan worden gehaald en/of waarvan het aanvaardbaar is dat deze wordt vrijgesteld van verevening;
- tegen een fictief rendement van 0,5 procentpunt onder het gemiddelde rendement op tienjarige Nederlandse staatsleningen van de laatste vijf jaar; en
- de omvang van de clusters Economie, Ruimte, Cultuur en maatschappij aan te passen naar aanleiding van de verminderde inkomstenverevening.

J EINDOORDEEL VERDEELVOORSTEL

In paragraaf 5 heeft de Raad een toelichting gegeven op de criteria die hij hanteert voor de beoordeling van het verdeelvoorstel (kostenoriëntatie, globaliteit, draagkracht, uitlegbaarheid). Alles overziend, oordeelt de Raad op deze criteria als volgt.

Voor wat betreft kostenoriëntatie is de Raad van oordeel dat er redelijk goed tegemoet is gekomen aan dit criterium, maar dat er nog vraagstukken zijn die aandacht behoeven. Dit betreft met name de clusters Infrastructuur (vanwege de stille-lastenproblematiek), Openbaar vervoer (vanwege achterhaalde normen) en natuur (vanwege de sterk uiteenlopende aard van natuur per provincie).

Voor wat betreft globaliteit acht de Raad het apart houden en verdelen van de clusters Economie, Ruimte, Cultuur en maatschappij niet gerechtvaardigd, ook al heeft hij begrip voor de onderzoekstechnische reden daarachter. Voor de verdeling is echter een samenvoeging aan de orde, gezien de ruime mate van beleidsvrijheid, de beperkte omvang van de clusters en de samenhang tussen uitgaven op deze terreinen en de beschikbaarheid van inkomsten.

De Raad acht het verdeelvoorstel stabiel, dynamisch en flexibel genoeg, maar beveelt aan om de bijzondere dynamiek van de provincie Flevoland te honoreren met een maatstaf die rekening houdt met relatieve in plaats van absolute groei.

Voor wat betreft de verevening van inkomsten stelt de Raad vast dat er geen ideale oplossing is. Hij kan meegaan in het nemen van het Eigen Vermogen als basis, maar stelt een aantal aanpassingen voor die beter aansluiten bij de realiteit, en stelt voor om de omvang van de uitgavenclusters Economie, Ruimte, Cultuur en maatschappij hierop aan te passen.

De Raad heeft ook bestuurlijke criteria meegewogen.

Een belangrijk criterium is in hoeverre aan de eigenheid van provincies tegemoetgekomen wordt. Voor een aantal clusters is daar redelijk aan voldaan, maar bij clusters met veel beleidsvrijheid lijkt de eigenheid weggeredeneerd te zijn.

Solidariteit en draagvlak worden met het voorliggende voorstel onder druk gezet, omdat de draagkracht van (sommige) provincies wordt overschat, gezien de omvang van de negatieve herverdeeleffecten. Met de aanpassingen die de Raad voorstelt, verwacht hij beter aangesloten kan worden bij de draagkracht van de verschillende provincies.

Een aantal knelpunten uit de huidige verdeling is met het nieuwe voorstel opgelost, maar zeker niet allemaal. Een aantal kunnen en moeten vóór invoering van de nieuwe verdeling worden doorgevoerd, enkele andere moeten met prioriteit onderwerp zijn van aanpassing na invoering, of van onderhoud.

Voor wat betreft het criterium uitlegbaarheid: die volgt deels uit het bovenstaande.

K HERVERDEELEFFECTEN

De herverdeeleffecten zoals die nu bekend zijn, zijn gebaseerd op de stand van zaken 2020. Het is aannemelijk dat op basis van de veranderingen sindsdien de actuele verdeling voor individuele provincies nog kan afwijken. Als het goed is, zal het globale herverdeelbeeld niet wijzigen. De Raad beveelt aan op korte termijn te komen met een geactualiseerde verdeling. Dit is een belangrijke toets of het model voldoende stabiel is.

Het is naar het oordeel van de Raad niet goed mogelijk om op basis van harde criteria een objectieve beoordeling te geven of de herverdeeleffecten volledig recht doen aan de financiële positie van de provincies. Er zijn wel globale indicaties die aangeven waar de huidige verdeling scheef is en de mate waarin de nieuwe verdeling meer recht doet aan de kostenverschillen op de onderscheiden taakvelden.

De Raad is van oordeel dat de herverdeeleffecten in lijn zijn met de globale indicaties van scheefheden in de huidige verdeling en de financiële positie van de provincies. Dat neemt niet weg dat de negatieve herverdeling voor een enkele provincie vrij fors is. Dat geeft aanleiding een aantal politiek-bestuurlijke keuzes te maken om te komen tot een aanvaardbare verdeling en uitlegbare verdeling die daarmee op draagvlak zou moeten kunnen rekenen. Het advies biedt daarvoor een aantal handreikingen.

L ONDERZOEKSAGENDA

Voor het goed kunnen volgen of de aangepaste verdeling aansluit op de kostenontwikkeling acht de Raad een periodiek onderhoud noodzakelijk. Het is daarbij van belang een meerjarige periode in ogenschouw te nemen. Een periode van vier jaar lijkt gezien de aard van de kosten een redelijke periode. Door eens in de vier jaar de peilstok te hanteren kunnen structurele kostenontwikkelingen worden gedetecteerd en kan worden beoordeeld of aanpassing geboden is.

Gelijktijdig met de algehele visie-ontwikkeling moeten ook de volgende onderzoeken direct ter hand worden genomen.

- Het beter in beeld brengen van de structurele lasten voor Infrastructuur (inclusief de stille-lastenproblematiek). De Raad stelt voor dat op basis van een uniforme systematiek de stille-lastenproblematiek en het achterstallig onderhoud in beeld worden gebracht. Een andere optie is een verdeling op basis van normbedragen in plaats van historische lasten.
- De verschillen in kosten voor de verschillende typen van natuurbeheer en de dynamiek van die kosten.
- Een norm voor wat een aanvaardbaar voorzieningenniveau voor het openbaar vervoer inhoudt, dat als basis kan dienen voor de verdeling.
- Wellicht dat het onderzoek naar de kostenontwikkeling op de beleidsterreinen openbaar vervoer, infrastructuur en natuur in het kader van de nieuwe bbp-systematiek bij het provinciefonds ook aanknopingspunten biedt om de verdeling bij te stellen.

Deze onderzoeken dienen binnen drie jaar te worden afgerond, net als de algehele visie-ontwikkeling, zodat de resultaten daarvan bij de bijstelling in het kader van het vierjaarlijks periodiek onderhoud kunnen worden meegenomen.

M TIJDPAD SAMENHANGEND TRAJECT

Snelle maar stapsgewijze invoering is noodzakelijk

Tussen het moment van het erkennen van de gebreken in de huidige verdeling en de noodzaak om te komen tot een rechtvaardiger, meer kostengeoriënteerde verdeling, is kostbare tijd verloren gegaan. Het onderzoek door Cebeon is gebaseerd op de rekeningen 2017-2020 en de begrotingen 2021-2024. Het model is geijkt op de uitgaven in het jaar 2020. De verdeling dreigt daarmee al bij invoering achter de feiten aan te lopen. De Raad is daarom van oordeel dat invoering van een aangepast verdeelmodel zo snel mogelijk, maar stapsgewijs moet gebeuren.

Weeffout jeugdzorg en vervoerregio's direct oplossen

Het is van belang dat de bestaande onrechtvaardigheden, zoals die zijn ontstaan door de weeffouten als gevolg van de vervoerregio's en de jeugdzorg zo snel mogelijk worden opgelost.

Provincies die als gevolg van het uitstel langer moeten wachten op de terechte correctie van weeffouten, dienen daarvoor gecompenseerd te worden. Dat zou al per 1 januari 2025 kunnen, door de uitkering daarvoor te corrigeren of de toezegging te doen dat bij inwerkingtreding van het nieuwe verdeelmodel een bedrag met terugwerkende kracht wordt toegekend.

De introductie van een nieuw verdeelmodel dat gepaard gaat met herverdeeleffecten, vraagt om een zekere mate van geleidelijkheid. Tegelijkertijd ligt het voor de hand deze overgangsfase zo kort mogelijk te laten zijn. Overwegingen bij de duur van het samenhangend traject zijn de omvang van het herverdeeleffect, de mogelijkheden van de provincies om daarop in te spelen, de flexibiliteit van de uitgaven en de mogelijkheden om de inkomsten te verhogen.

Ingroeipad van maximaal drie jaar

Bij herverdeling van het gemeentefonds is het gebruikelijk voor het opvangen van herverdeeleffecten uit te gaan van een maximum herverdeeleffect per jaar van 15 euro per inwoner per jaar. Voor provincies lijkt een hogere drempel te rechtvaardigen, gezien de draagkracht van de provincies die te maken hebben met een negatief herverdeeleffect. De Raad acht een ingroeiperiode van maximaal drie jaar voor de eerste noodzakelijke aanpassingen van de verdeling redelijk.

Herengracht 23
2511 EG Den Haag
telefoon (070) 888 12 12
www.ipo.nl

Aan de Fondsbeheerders

Interprovinciaal Overleg

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		FOB 11801/2024	9 oktober 2024

onderwerp
Verdeelmodel Provinciefonds

Geachte Fondsbeheerders,

Afgelopen maart heeft u, mede namens de gezamenlijke provincies, een advies gevraagd aan de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) over het verdeelmodel Provinciefonds. Op vrijdag 20 september jl. heeft de ROB haar advies aan u gepresenteerd, mede in aanwezigheid van de twaalf provincies. De provincies waarderen in deze dat de adviesaanvraag met input van en mede namens de provincies is gedaan.

Het ROB-advies is door ons bestudeerd en besproken. De provincies zijn de ROB erkentelijk voor het benoemen dat het verdelingsvraagstuk welhaast onmogelijk aan de provincies zelf gelaten kan worden, voor het benoemen van de (waarde van de) eigenheid van provincies en voor de door de ROB gekozen perspectiefwissel bij het benaderen van het vraagstuk van het verdeelmodel. Alle door de provincies in het voortraject benoemde zorgpunten zijn ook door de ROB als zodanig benoemd. De provincies onderschrijven het vertrekpunt van de ROB dat de verantwoordelijkheid nu nadrukkelijk bij de fondsbeheerders ligt.

Die verantwoordelijkheid van de fondsbeheerders betreft ook de noodzakelijke balans tussen taken, middelen, ambities (inclusief het door de ROB aangegeven gelijkwaardige voorzieningenniveau) en realisatiekracht. Het realiseren van die balans is onderdeel van goede interbestuurlijke en financiële verhoudingen. Het ROB-advies laat zien dat deze balans vanuit verschillende invalshoeken, inclusief de financiële, aandacht behoeft.

De provincies achten het ROB-advies hiermee voorstelbaar en navolgbaar.

De provincies vragen de fondsbeheerders om zo spoedig mogelijk de door de ROB gekozen richting voor de korte en de lange termijn – zeer nadrukkelijk in samenhang en niet volgtijdelijk te starten – te realiseren. Het is daarbij randvoorwaardelijk dat de korte en lange termijn in samenhang worden opgepakt en gerealiseerd. De provincies verwachten van de fondsbeheerders dat ze duidelijk maken hoe ze deze samenhang gaan borgen.

De provincies vragen de fondsbeheerders om voor 1 december 2024 een uitgewerkt plan van aanpak (Citaat ROB rapport: "duidelijke afspraken over het vervolg en het einddoel") aan te bieden om met de provincies te bespreken. De "duidelijke afspraken over het vervolg en het einddoel"

Inlichtingen bij :
Email :
Bijlagen : 1

worden vastgelegd in het overhedenakkoord en de voortgang is regulier agendapunt op het bestuurlijk overleg financiële verhoudingen.

De provincies verzoeken in het plan van aanpak helderheid te geven over de noodzakelijke stappen, termijnen en betrokkenheid van de provincies ten aanzien van de realisatie van korte termijn aanpassingen inclusief financiële doorrekening en ingroeipad (minimaal 3 jaar), idem voor de lange termijn, de waarborging van het periodiek onderhoud, ten aanzien van aanpassingen in de financiële verhoudingswet, het beleidskader decentraal bestuur en de voorgenomen verkenning naar het decentrale belastinggebied. De provincies benadrukken het belang van financiële doorrekening(en) van alle door te voeren aanpassingen.

Voor de lange termijn verbeteringen verwachten de provincies van de fondsbeheerders dat deze op zo kort mogelijke termijn worden gestart en binnen maximaal 3 jaar worden opgeleverd. Om de oplevertermijnen te garanderen verzoeken de provincies de fondsbeheerders om aan te geven welke waarborgen zij daarvoor geven. De provincies verwachten in ieder geval dat bij vertraging (na de maximale periode van 3 jaar) het ingroeipad wordt bevroren danwel verlengd zodat provincies die door de vertraging minder ontvangen dan zonder ingroeipad gecompenseerd worden voor misgelopen inkomsten.

De provincies vinden het belangrijk dat bij de vormgeving van een ingroeipad rekening gehouden wordt met de fasering van de invoering van aanpassingen, zodat de impact kan worden gedragen en stabiliteit in de financiële huishouding van elke provincie wordt geborgd. Gezien de korte- en lange termijn verbeteringen is het zeer wel denkbaar dat er na de korte termijn ook een ingroeipad noodzakelijk is voor de lange termijn aanpassingen.

De provincies vertrouwen erop dat het totale traject (dus zowel korte als lange termijn en in samenhang) zo spoedig mogelijk en uiterlijk 1 januari 2028 is afgerond en geïmplementeerd.

Een voorstelbaar en navolgbaar advies van de ROB betekent niet dat de provincies geen (provincie-specifieke) knelpunten of (technische) aandachtspunten zien. Bij de bespreking van het rapport is logischerwijs stilgestaan bij zaken zoals:

- de onderbouwing en uitlegbaarheid van de verevening van de Overige Eigen Middelen, met aandacht voor het voorkomen van ongewenste prikkelwerking om het eigen vermogen te verlagen, en voor de categorisering van eigen vermogen versus voorzieningen (vreemd vermogen) die mede afhankelijk is van het BBV en de interpretatie daarvan door de accountant,
- de wettelijke taak tot behoud van de Friese taal (structurele taak is structurele middelen) en
- ook de eigenheid van de provincies (van demografie tot economie, en van historisch tot uitzondering, en expliciet ook de wijze van vormgeving van het regionaal vervoer) waarvan de ROB terecht aangeeft dat "een strikte interpretatie van het uitgangspunt dat uitgaven die het gevolg zijn van eigen vrije beleidskeuzes bij de verdeling van het provinciefonds buiten beschouwing kunnen worden gelaten, [voorbij] gaat aan de eigenheid van de provincies".

Dit vraagt aandacht in de uitwerking en normatieve keuzes van de fondsbeheerders.

Tevens is een spoedig herstel gewenst van de invoeringsfout (in het ROB-advies geduid als weeffout) jeugdzorg en vervoersregio's (zonder vertraging).

De drie lange termijn onderzoeken – naast de visie – geadviseerd door de ROB raken de al lopende onderzoeken naar de balans tussen taken en middelen op het gebied van infrastructuur, natuur en openbaar vervoer (afspraken uit de Voorjaarsnota 2024). Het gaat bij die onderwerpen dus niet alleen om een goede verdeling, maar bovenal dat de provincies gezamenlijk voldoende middelen hebben om hun structurele taken uit te kunnen (blijven) voeren. Zoals ook eerder in deze brief aangegeven en zoals onderbouwd in het BMC-rapport 'Taken en middelen in balans', voorjaar 2024.

In juni 2023 is door de gezamenlijke provincies bij de fondsbeheerders aangegeven dat een verdeelmodel geen technische exercitie is. Waar de provincies voor staan als middenbestuur verdient meer dan e en modelmatige aanpak. Wij zien die aanpak langs de door de ROB voorgestelde perspectiefwisseling graag uiterlijk 1 december 2024 tegemoet.

Een afschrift van deze brief doen wij toekomen aan de vaste Kamercommissies Binnenlandse Zaken en Financiën van zowel de Eerste als de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en de voorzitters van de VNG en UvW. Voorts verzoeken wij – vanuit het bredere perspectief en de integraliteit – deze brief ook te delen met het kabinet.

Met vriendelijke groet,
INTERPROVINCIAAL OVERLEG

Voorzitter bestuurlijke adviescommissie
Financiën en Openbaar Bestuur

Gedeputeerde Staten

Provincie Zeeland

Abdij 6 4331BK Middelburg
Postbus 6001 4330 LA Middelburg
+31 118631011
IBAN NL08 BNGH 0285010557

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Overzicht participatietrajecten	819008		

Middelburg, 30 juni 2026

Geachte voorzitter,

Provinciale Staten hebben op 11 april 2025 het Statenvoorstel ‘Rekenkameronderzoek naar het gevoerde beleid voor omgevingsparticipatie’ vastgesteld.

In artikel 3a van het dictum is Gedeputeerde Staten opdracht gegeven ervoor te zorgen dat er een overzichtelijk beeld ontstaat van participatietrajecten, dat eenvoudig is te raadplegen.

We zijn voornemens om het actuele overzicht van (lopende) participatieprojecten te publiceren op onze website. Naar verwachting zal dit voor eind 2026 beschikbaar zijn. U ontvangt hierbij dan ook éénmalig als tussenstap het overzicht als pdf-bestand.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

H.M. de Jonge
Voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Bijlage: overzicht projecten participatie

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.

Naam project of programma	Korte toelichting	Participatie	(Huidige) trede van	Ingezette methodiek / middelen	Status project
Zeeland 2050	Zeeland 2050 is een beweging. Met zoveel mogelijk Zeeuwen werken we aan de delta van de toekomst. De pijlers van het toekomstperspectief: Pijler 1: Zeeland maakt Nederland schoner, groener en sterker Pijler 2: Dé hotspot voor vernieuwend onderwijs en onderzoek Pijler 3: Sterke dorpen en bruisende steden	Als we invloed willen hebben op hoe Zeeland er in 2050 uitziet, moeten we daar nu al aan werken. Dat doet de Provincie niet alleen. Ook gemeenten, maatschappelijke organisaties, jongeren en het bedrijfsleven worden bij de gesprekken betrokken.	Raadplegen	Praat Mee Panel, Jouw Zeeland (jongerenparticipatie), interviews, debat, website, gesprekken	Gedeputeerde Staten nodigen de partners van het OZO uit om samen het startdocument verder vorm te geven en een verdiepingsslag te maken. De bedoeling is nu dat de Zeeuwse overheden verder in gesprek gaan met hun Zeeuwse partners, bedrijven, instellingen en burgers. Op deze manier ontstaat een uitgebreider, breed gedragen verhaal van Zeeland in 2050. Het streven is om dit voor de zomer gereed te hebben.
Kerncentrale	Als het aan het Kabinet ligt worden er in de toekomst meerdere nieuwe kerncentrales gebouwd in Nederland. In Zeeland is op drie plaatsen gekeken of er twee kerncentrales passen.	Input van inwoners verzamelen om als bouwsteen mee te nemen voor het voorwaardenpakket dat weer input is voor het Rijk-Regio pakket.	Raadplegen	(digitale) vragenlijsten, straatgesprekken, gesprekken op scholen en gesprekken met een kerngroep	Participatie is afgerond. Het rapport van de participatie dient als bouwsteen voor het Rijk-Regio pakket.
Snuffelfiets (Luchtkwaliteit)	De Provincie Zeeland voert het project Snuffelfiets uit. Dit project is onderdeel van het thema Participatie van het Schone Lucht Akkoord. Het doel is om met sensormetingen de Zeeuwse luchtkwaliteit in kaart te brengen.	Ook willen we bij alle Zeeuwen de bewustwording over fijnstof vergroten. Door meetsensoren op fietsen en vaste locaties te gebruiken kunnen we de luchtkwaliteit door heel Zeeland meten. Zo krijgen we een beter inzicht in de luchtkwaliteit.	Coproduceren	website, acties, gesprekken	Doorlopend
Stikstof	Met het stikstofplan *Zeeland op weg naar herstel* kiest Zeeland voor een toekomstgerichte aanpak waarin natuurherstel en stikstofreductie hand in hand gaan met ruimte voor wonen, werken en ondernemen. De focus ligt daarbij op de meest kwetsbare Natura 2000-gebieden: de Manteling van Walcheren en de Kop van Schouwen.	Om ondernemers, agrariërs en andere betrokenen structureel de gelegenheid te geven in gesprek te blijven, start de Provincie Zeeland met maandelijkse stikstofspreekuren in de 2 gebieden.	Informeren, raadplegen	website (+informatievideo, stripverhaal), streekbijeenkomsten, spreekuur	Maandelijkse vinden spreekuren plaats
Zeeuwse visie waterveiligheid	Het klimaat verandert, de zeespiegel stijgt. Hoe houden we Zeeland ook in de toekomst veilig en droog? We verkennen meerdere opties om toe te werken naar een Zeeuwse voorkeursrichting. Deze dient als input voor de discussie met ZWD-partners en Rijk.	Participatie krijgt getrapt vorm. We beginnen smal met Zeeuwse overheden, ZWD-partners en het Rijk. Naarmate het concreter wordt, betrekken we ook maatschappelijke organisaties en inwoners.	Informeren, raadplegen en coproduceren	Divers	Het beleidsstuk wordt momenteel opgesteld.
Herijking Zeeuws Deltaplan Zoet Water	Het huidige Zeeuws Deltaplan Zoet Water loopt t/m 2027. De lessen die we de afgelopen jaren hebben geleerd, nemen we op in een vernieuwd Deltaplan Zoet Water (2027-2033).	Een breed publiek van overheden, maatschappelijke organisaties en ondernemers was aanwezig bij een eerste bijeenkomst. Met een kleine vertegenwoordiging van deze groep, de klankbordgroep (NSP, WSS, Evides, TBO's, gemeenten, ZLTO), wordt het document verder opgesteld.	Infomeren, raadplegen	Informatiebijeenkomst, werksessie, klankbordgroep	Het beleidstuk wordt momenteel opgesteld. Eind 2026 wordt het vastgesteld. De 60% en 90% versie worden nog besproken met de klankbordgroep

Regionaal Waterprogramma 2028-2033	Elke zes jaar actualiseren provincies het regionaal waterbeleid, wat wordt vastgelegd in het Regionaal Waterprogramma. Dit RWP is een verplicht instrument voor de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water, Grondwaterrichtlijn, Richtlijn overstromingsrisico's, Zwemwaterrichtlijn en Drinkwaterrichtlijn. Momenteel werken we aan het opstellen van het nieuwe Regionaal Waterprogramma, dat ingaat op 1 januari 2028.	Zeeuwse stakeholders konden meedenken over de inhoud van het nieuwe RWP op basis van een vastgestelde hoofdlijnennotitie voor het nieuwe RWP. Zij konden ook aangeven of ze odnerdelen misten. Het ontwerp-RWP wordt ook nog ter inzage gelegd.	consulteren	Informatiebijeenkomst en werksessie, klankbordgroep KRW	In november 2026 wordt het ontwerp vastgesteld. De informatiebijeenkomsten en werksessies zijn in mei afgerond. In 2027 zal het ontwerp nog ter inzage worden gelegd. Momenteel wordt gewerkt aan de 80% versie van het nieuwe Regionaal Waterprogramma.
Provinciale Subsidieregeling Zeeuwse Musea	Een specifieke regeling gericht op het vergroten van het publieksbereik en het versterken van het museumveld. In 2026 was hier € 350.000 voor beschikbaar gesteld, waarbij veertien musea in de provincie werden ondersteund.	Er is een enquête uitgezet onder de Zeeuwse musea over behoefte m.b.t. de regeling. Ook is er gesproken over gewenste voorwaarden en kaders van de regeling met specifieke vertegenwoordigers van het museale veld in Zeeland (Vereniging Zeeuwse Musea, Erfgoed Zeeland) en tijdens een bijeenkomst voor het brede museale veld dat voor het overgrote deel uit vrijwilligers bestaat. Hierdoor was het mogelijk de regeling goed aan te laten sluiten op de wens van de partijen voor wie de regeling bedoeld is. Ook zijn er regiobijeenkomsten over de uiteindelijke regeling georganiseerd in Zeeuws-Vlaanderen, op Schouwen-Duiveland en op Walcheren.	Informeren, raadplegen	Presentaties & bijeenkomsten & enquête	Wordt geevalueerd met het veld
Uitvoeringsagenda cutuur & erfgoed / Erfgoedwerkplaats	GS stelden begin 2024 het document 'Meer waarde voor cultuur en erfgoed in Zeeland (2025-2032)' vast. Dit koersdocument beschrijft de provinciale ambities voor de cultuur- en erfgoedsector in Zeeland tot 2032. Een deelproject uit de uitvoeringsagenda cultuur & Erfgoed is de Erfgoedwerkplaats. Een plek waar mensen samenkomen en oude kennis koesteren, maar waar ook ruimte is voor nieuwe kennis en ontwikkelingen.	De uitvoeringsagenda is tot stand gekomen op basis van een participatietraject, waaronder een klankbordgroep met een adviserende rol. Ook zoekt de Provincie samen met partners een locatie voor een zogenaamde 'Erfgoed Werkplaats'.	Informeren t/m coproduceren	Denktank Zeeland, website, gesprekken	Fase 1 van de Erfgoed Werkplaats is afgerond. Ook bij de realisatie en inrichting van de Erfgoedplaats zullen inwoners betrokken worden.

Subsidie Erfgoedvrijwilligers	Vrijwilligersorganisaties spelen een belangrijke rol bij het in stand houden van het Zeeuwse erfgoed. In Zeeland zijn talloze vrijwilligers, ambachtslieden, heemkundigen en andere voorvechters voor het behoud van ons erfgoed actief. Deze subsidieregeling heeft als doel vrijwilligers(organisaties) te ondersteunen en te helpen professionaliseren	Er is een enquête uitgezet onder 146 erfgoedvrijwilligersorganisaties in Zeeland over hun de behoeften (RESPONS), wensen en ambities m.b.t. subsidies, projecten en ondersteuning. Daarnaast is er over de kaders gesproken met vertegenwoordigers van het veld (Erfgoed Zeeland, Zeeuwse Erfgoed Coöperatie, Stichting Behoud Hoogaars, Stoomtrein Goes-Borsele). Daarnaast zijn er drie regiobijeenkomsten georganiseerd voor het brede erfgoedvrijwilligersveld om te informeren over de regeling (Walcheren, Schouwen-Duiveland, Zeeuws-Vlaanderen). Het doel was om hiermee de regeling zo goed mogelijk aan te laten sluiten op de behoeften van het veld.	Informeren, raadplegen	Presentaties & bijeenkomsten & enquête	Wordt geevalueerd met het veld
Ruimte voor defensie (laagvlieggebieden helikopters)	Het kabinet heeft eind 2025 een groot gedeelte van Zeeland aangewezen als laagvlieggebied voor militaire helikopters. Provinciale Staten hebben hierover vragen gesteld aan Defensie.	Input ophalen voor onze overleggen met defensie.	Raadplegen	enquête op Denktank Zeeland	Uitkomstenvan de enquête zijn gedeeld met de staatssecretaris; belangstellenden houden we per mail op de hoogte.
Jongerenparticipatie: Jouw Zeeland	Jongeren betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van provinciaal beleid.	Meedenken en meepraten over onderwepen en vraagstukken die onze provincie en jongeren aangaan.	Diverse treden	Denktanksessies, jongerenparlement, GS in de klas, debatten, website, interviews, …	loopt door, geen eindtijd
Infrastructureel					
Nieuwe schepen veerverbinding Breskens-Vlissingen	De Provincie Zeeland werkt aan een nieuwe, toekomstbestendige veerverbinding tussen Breskens en Vlissingen. De huidige schepen voor de fiets- en voetveerverbinding naderen het einde van hun levensduur.	Tijdens het hele traject blijven we in gesprek met belanghebbenden.	Raadplegen	Denktank Zeeland	Het project bestaat uit verschillende fasen. Het projectplan is op 19 september 2025 vastgesteld door Provinciale Staten. Sluiting enquete maart 2026. We werken nu aan het ontwerp van de nieuwe schepen en aanpassingen aan de aanlegplaatsen. Na de ontwerpfase volgt de bouw, zodat de nieuwe schepen begin 2029 in gebruik kunnen worden genomen.
Deltaweg	De Deltaweg (N256) is de weg tussen Goes en Noord-Beveland. Deze weg is een van de belangrijkste verkeersaders van Zeeland voor het personen- en goederenvervoer. In het zomerseizoen is het er extra druk door het toeristenverkeer. De Deltaweg is daarmee één van de drukste wegen van Zeeland. Het proces is gericht op verdere detaillering en (ruimtelijke) inpassing van de gekozen maatregelen in de omgeving. Binnen het ontwerpproces is er ruimte om hierbij optimalisaties aan te brengen. De resultaten hiervan worden uitgewerkt in een projectbesluit.	Het participatietraject wordt in de ontwerpfase voortgezet om samen met de omgeving en overheden om het voorlopig ontwerp verder uit te werken tot een definitief ontwerp, met nadrukkelijk oog voor de ruimtelijke inpassing.	Informeren, raadplegen, adviseren	Omgeving en overheden zijn op verschillende manieren betrokken: via meedenksessies, informatieavonden, nieuwsbrieven, maatwerkgesprekken en een projectwebsite.	In december 2025 hebben Provinciale Staten het voorlopig ontwerp vastgesteld. De Provincie Zeeland gaat samen met de omgeving de opgaven en de maatregelen in het ‘voorlopig ontwerp’ verder verkennen. In 2026 werkt de Provincie het ontwerp verder uit in een definitief plan.

Kapellebrug	Provincie Zeeland werkt aan duurzaam veilige provinciale wegen, zodat onze steden, dorpen en de kust optimaal bereikbaar blijven. Vanaf 2022 gaan we daarom de doorgaande route (Gentsevaart, N290) aanpakken. Dit deel wordt ook wel Traverse Kapellebrug genoemd. Met de reconstructie willen we een vlotte en veilige route creëren die de leefbaarheid in het dorp ten goede komt.	Input op ontwerp voor de weg en impact van de werkzaamheden	Informeren, raadplegen, adviseren	inloopavonden, 1 op 1 gesprekken, nieuwsbrieven, website.	Voorbereidingen zijn in 2021 gestart. Inmiddels is uitvoering gestart en dit loopt door tot april 2026.
Zanddijk	Provinciale Staten hebben in november 2020 een besluit genomen over het realiseren van een veilige en vlotte verbinding van en naar Yerseke via het aanpassen van de bestaande N673 Zanddijk-Molendijk.	De omgeving kon input leveren op het voorlopige ontwerp.	Informeren, raadplegen	inloopmomenten, nieuwsbrieven	In de eerste helft van 2022 is een projectplan en voorlopig wegontwerp gemaakt. Afhankelijk van eventuele procedures zijn de wegen naar verwachting vóór eind 2027 aangepast.

Renovatie Heinkenszandseweg	De 667 moet gerenoveerd worden. Dit biedt kansen voor een herinrichting, waarbij verkeersveiligheid gekoppeld wordt aan duurzaamheid en klimaatadaptatie.	Mede-overheden, belangenorganisaties, ondernemers en aanwonenden konden in november 2025 input leveren op het voorlopige ontwerp. Er kwamen veel bruikbare suggesties en opmerkingen. Naar aanleiding hiervan wordt het ontwerp geoptimaliseerd.	Co-creatie, meewerken	presentaties, bijeenkomsten	We zitten momenteel in de ontwerpfase
Randweg Oud-Vossemeer	De huidige doorgaande route door Oud-Vossemeer voldoet niet meer. Met de Randweg wordt het rustiger en verkeersveiliger in het dorp. De Provincie heeft voor het project de volgende drie doelstellingen: - Verbeteren leefbaarheid en verkeersveiligheid in Oud-Vossemeer - Verbeteren bereikbaarheid bedrijventerrein Klaverveld - Verbeteren doorstroming doorgaand (vracht-) verkeer N656	Om de inwoners van Oud-Vossemeer vanaf het begin volledig te informeren en te betrekken bij de planontwikkeling, heeft de provincie Zeeland meerdere informatieavonden belegd. Ook zijnpersoonlijke gesprekken gevoerd met grondeigenaren, direct omwonenden en andere belanghebbenden.	Informeren, raadplegen, adviseren	Informatiebijeenkomsten, overleg met aanwonenden en grondeigenaren.	Project is in voorbereiding en de aanleg van de randweg staat gepland in Q1-2027. De verwachte oplevering is Q4-2027.

Westerscheldetunnel	Op 11 januari 2027 gaat de Westerscheldetunnel vier maanden dicht om de betonschade te repareren. Gedurende die tijd is alleen de Westbuis beschikbaar voor verkeer. Tijdelijk wordt blokrijden met regulering ingevoerd: het ene uur gaat verkeer de ene kant op, het andere uur de andere kant. Daarvoor moet het verkeer met 50 tot 80 procent worden gereduceerd. Alleen voertuigen met een toegangsbewijs mogen door de tunnel.	Er zijn en worden gesprekken gevoerd met stakeholders, zoals de zorg, logistiek, onderwijs en recreatie. Er worden informatieavonden georganiseerd. Met een 'stakeholder journey' wordt via internet gepeild wat tunnelgebruikers vinden van de gedeeltelijke afsluiting en de maatregelen. Er is een panel van bijna 1100 leden gevormd.	Informeren, raadplegen, meewerken	Webinars, informatiebijeenkomsten, website met nieuwsbrief, animaties, video, geprekken met (vertegenwoordigers van) stakeholders, panel van 1100 tunnelgebruikers.	Reparatie tunnel met gedeeltelijke afsluiting van 11 januari tot half mei 2027, informatie en bewustwordingscampagne loopt, vanaf juli 2026 registreren voor toegangsbewijs en eerste aanvraag doen. Er wordt gewerkt aan een reserveringssysteem, aanleg van tijdelijke parkeerplaatsen en extra openbaar vervoer.
Zeeuwse integrale gebiedenaanpak	We willen een gezond landelijk gebied, waarin mensen veilig en prettig kunnen wonen en werken. Om een veerkrachtige regio te creëren, moet je met een brede blik kijken naar de kansen en behoeften van een gebied. Dat gebeurt in de integrale gebiedenaanpak.	Kenmerkend voor de integrale gebiedenaanpak is dat we als Provincie niet willen voorschrijven wat er moet gebeuren in een gebied. We maken de plannen samen met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden. Zij weten tenslotte het beste wat er op een plek wel en niet kan. Daarom voeren we gesprekken met tal van partijen. Daarin heeft iedere partij eigen verantwoordelijkheden en taken.			
Noordwest Walcheren	In de zomer van 2024 startte het gebiedsproces voor gebiedenaanpak Noordwest Walcheren en wordt er gewerkt volgens de Zeeuwse integrale gebiedenaanpak.	Samen met het gebied ontwikkelen we een gebiedsvisie en uitvoeringsagenda aan de hand van een gedragen identiteit. En we gaan ook aan de slag met fysieke pilots en projecten die bijdragen aan de opgaven in het gebied. Er is aandacht voor economische samenwerking, waardoor efficiënter en effectiever gewerkt kan worden aan een toekomstbestendig gebied. Dit doen we gezamenlijk als lerend gebiedsnetwerk door kennis op te bouwen en met elkaar te delen op verschillende thema’s.	Informeren	website	doorlopend

Schouwen-West	In de zomer van 2024 startte het gebiedsproces voor de gebiedenaanpak Schouwen-West en wordt er gewerkt volgens de Zeeuwse integrale gebiedenaanpak.	Met overheden, belangenorganisaties en ondernemers in het gebied ontwikkelden we een gebiedsvisie en uitvoeringsagenda. Deze maakten we op basis van een gedeelde ambitie en identiteit. We gaan samenwerken voor een langere periode en werken als een lerend gebiedsnetwerk. Dit doen we door kennis op te bouwen en met elkaar te delen op verschillende thema's. Tegelijkertijd werken we met fysieke (proef)projecten die bijdragen aan de opgaven in het gebied. Hiermee zetten we stappen en wordt steeds duidelijker waar we naartoe willen.	Informeren	website	doorlopend
Het Veerse Meer	Het Veerse Meer is een uniek stuk van Zeeland tussen de Westerschelde en de Oosterschelde. Het is een uitgestrekt meer met veel vergezichten en bijzondere natuur. Daarnaast biedt het Veerse Meer de perfecte omgeving voor de (water)sporter. Het meer loopt van de Veerse Gatdam tot aan de Zandkreekdam.	Gebiedstafel, uitvoeringsagenda 2026, 2027, 2028, 2029, zicht op 2030-2050	Raadplegen	Denktank Zeeland, 660 mensen enquete ingevuld, in 2026 verder in gesprek met inwoners.	Jaarlijks maken we nieuwe dynamische uitvoeringsagenda's met met lopende en nieuwe projecten om de kwaliteitsimpuls van het Veerse Meer gebied verder te realiseren.
North Sea Port District	Het North Sea Port District staat voor grote uitdagingen en transities. Deze zijn bepalend voor de toekomst van het gebied. Centrale thema's zijn de verduurzaming van het industrieel cluster. Dat gaat hand in hand met de energietransitie. Het gebied ontwikkelt zich tot een belangrijke schakel in de Europese energietransitie.	Wat startte als een Nederlandse opgave is uitgegroeid tot een grensoverschrijdende samenwerking tussen de BGTS, het Nederlandse Rijk, de Vlaamse Overheid en North Sea Port. Op 1 april 2025 ondertekenden alle betrokken partijen de Strategische Nota.	Informeren	website	doorlopend
Grenspark Groot Saeftinghe	In het grenspark komen drie verschillende onderdelen samen: landbouw, haven en natuur. Vlaamse en Nederlandse partners werken in Grenspark Groot Saeftinghe samen aan de toekomst voor de regio.De afgelopen jaren is met een groep belanghebbenden en geïnteresseerden - de streekholders - gewerkt aan een plan dat groter is dan het natuurgebied alleen. Het hele gebied krijgt hierdoor een ecologische, sociale en economische impuls.	Samen werken aan het gebied, samenwerkingen die tot stand zijn gekomen tussen mensen in het gebied.	Coproductie, maar ook consulteren en inspraak, ligt aan het project welke trede op de ladder we nemen.	Werkgroepen, (streekholder)bijeenkomsten, één-op-één gesprekken, online participatie (platform), communicatie	2016 tot heden

Grenspark Groot Saeftinghe - Versterk de Scheldekust (samen met gemeente Hulst)	Per dorp verschillende dijkovergangen, passend bij de wensen en de identiteit van het dorp, gezamenlijk openingsfeestje, overdracht aan het dorp, gezamenlijke verantwoordelijkheid.	Meebeslissen.	Werkgroepen, (streekholder)bijeenkomsten, één-op-één gesprekken, online participatie (platform), communicatie (film, nieuwsbrief, brochure etc..), gezamenlijke opening.	2018 - heden
Grenspark Groot Saeftinghe - Jongeren verbinden aan de regio	Enthousiaste jongeren die we regelmatig terugzien.	Informeren (tot nu toe). Elkaar ontmoeten, informeren over hun regio. Maar we gaan steeds meer de kant op van: meedenken.	Bijeenkomsten en ontmoetingen organiseren voor deze jongeren en ze laten deelnemen aan andere bijeenkomsten.	2023 - heden
Grenspark Groot Saeftinghe - Natuurinclusieve Landbouw	Agrariërs die enthousiast zijn, elkaar enthousiasmeren, de waarde van de maatregelen inzien.	Coproductie, de agrariërs nemen deel.	Eén-op-één. Er gaan elk jaar twee personen uit de werkgroep (en zelf ook agrariër) langs voor een keukentafelgesprek. Vervolgens organiseren we kennis en netwerkbijeenkomsten voor ontmoetingen.	2020 - heden

Schorer- en Welzingepolder	Tussen Vlissingen, Oost-Souburg, Middelburg en North Sea Port en bij het dorp Ritthem, ligt het gebied Welzinge- en Schorerpolder. In een pilot wordt toegewerkt naar een nieuwe inrichting van het gebied. Tijdens de pilot wordt gewerkt met een geïntegreerde gebiedsaanpak.	Er wordt onderzocht en ervaren of het mogelijk is tot een breed gedragen en gezamenlijk ontwikkelde herinrichting van Welzinge- en Schorerpolder te komen. De pilot bevordert de samenwerking tussen partijen en de integratie van de opgaven zoals natuur, volhoudbare landbouw en hoogwaterbescherming.	Raadplegen, coproductie	Presentaties & bijeenkomsten	De pilot bestaat uit twee fasen. In de eerste fase gaan belanghebbenden samen aan de slag om te komen tot een breed gedragen visualisatie. Stakeholders, waaronder omwonenden, bedrijven, de dorpsraad, natuurorganisaties en overheden, werken in deze fase nauw met elkaar samen. Als overeenstemming is bereikt, kan fase twee starten: de uitvoering.

Gedeputeerde Staten

Provincie Zeeland

Abdij 6 4331BK Middelburg
Postbus 6001 4330 LA Middelburg
+31 118631011
IBAN NL08 BNGH 0285010557

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Rectificatie Commissie Bestuur 26 juni 2026	833153		

Middelburg, 7 juli 2026

Geachte voorzitter,

Met deze brief willen wij terugkomen op een uitspraak van gedeputeerde Van der Maas tijdens de vergadering van de Commissie Bestuur op vrijdag 26 juni 2026.

Tijdens de beantwoording van vragen over de brief van Omroep Zeeland van 12 mei 2026 over de Woo-procedure bij Provincie Zeeland heeft de gedeputeerde onbedoeld een foutief antwoord gegeven. Achteraf is gebleken dat de gedeputeerde hierbij abusievelijk verwees naar een ander gesprek, dat hij samen met gedeputeerde Nielen en de directeur-bestuurder en hoofdredacteur van Omroep Zeeland heeft gevoerd naar aanleiding van een ander onderwerp. Dat gesprek had geen betrekking op de ingediende brief of de daarin aan de orde gestelde kwestie.

De mededeling van de gedeputeerde berustte daarmee op een vergissing. Wij betreuren dat hierdoor een onjuist beeld is ontstaan, zowel richting uw Staten als richting Omroep Zeeland. Dit was niet de bedoeling.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

A.J. van der Maas
Waarnemend voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.

Gedeputeerde Staten

Provincie Zeeland

Abdij 6 4331BK Middelburg
Postbus 6001 4330 LA Middelburg
+31 118631011
IBAN NL08 BNGH 0285010557

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Beleidskader veiligstellen en archiveren e-mails en chatberichten	319739		

Middelburg, 7 juli 2026

Geachte voorzitter,

Op grond van artikel 6, lid 1 van de Archiefverordening provincie Zeeland 2014 stellen GS voorschriften vast voor het beheer van de provinciale archiefbescheiden en stellen zij hiervan PS op de hoogte. Middels deze brief informeren wij uw Staten over vastgestelde voorschriften voor het veiligstellen en archiveren van e-mails en chatberichten.

Aanleiding
Lange tijd werden e-mails en chatberichten landelijk beschouwd als vluchtige informatie die weinig waarde vertegenwoordigen. Daardoor was de prioriteit om deze gesprekken zorgvuldig te archiveren laag. Dit veranderde door uitspraken van de Raad van State (2019-2020) en het adviesrapport van het Adviescollege voor openbaarheid en informatiehuishouding (ACOI) in 2023. Het is wettelijk verplicht om ook deze informatie duurzaam toegankelijk te archiveren.

Doel van het beleidskader
Het opgestelde beleidskader geeft kaders, uitgangspunten en werkwijzen met betrekking tot het veiligstellen van e-mails en chatberichten van sleutelfunctionarissen (GS- en directieleden) en de ambtelijke organisatie zodat deze later eventueel openbaar gemaakt kunnen worden en conform de selectielijsten gearchiveerd kunnen worden. Hiermee wordt voldaan aan de wettelijke verplichtingen zoals gesteld in de Archiefwet, Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Wet open overheid (Woo).

Wij vertrouwen erop, met het toezenden van dit beleidskader, uw Staten voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Zeeland,

A.J. van der Maas
Waarnemend voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Bijlagen:
1. Beleidskader veiligstellen en archiveren e-mails en chatberichten

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.

Beleidskader veiligstellen en archiveren van e-mails en chatberichten

Versie 1.0 7 juli 2026

Provincie Zeeland

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4

1.1. Aanleiding 4

1.1.1 Wettelijke verplichtingen 4

1.1.2 Noodzaak tot veiligstellen en archiveren van e-mails en chatberichten 4

1.2 Doelstelling 4

2. Definities 5

2.1 E-mail 5

2.2 Chatberichten 5

2.2 Inhoud van e-mails en chatberichten 5

2.2.1 Werkgerelateerd 5

2.2.2 Partijpolitiek 6

2.2.3 Privé 6

2.2.4 Personeelsvertrouwelijk 6

2.3 'Archiveren' versus 'veiligstellen' van e-mails en chatberichten 7

3. Scope 7

4. Bewaarstrategieën 8

4.1 Zaakgerichte methode (= procesgericht) 9

4.1.1 Toelichting 9

4.1.2 Grondslag 9

4.1.3 Uitgangspunten 9

4.1.4 Toepassing en werkwijze 9

4.2 Capstonemethode (= functiegericht) 10

4.2.1 Toelichting 10

4.2.2 Grondslag 10

4.2.3 Uitgangspunten 11

4.2.4 Toepassing en werkwijze 11

4.2.5 Toegang tot veiliggestelde e-mails en chatberichten via capstone vóór overbrenging 13

5. Overbrengen en openbaar maken van e-mails en chatberichten capstone 14

5.1 Metadata 14

5.2 Openbaarheidsbeperkingen 14

6. Verhouding tot de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) 15

Geraadpleegde literatuur 16

Bijlage 1 Relevante jurisprudentie en adviezen over e-mails en chatberichten 18

Uitspraak 201800258/1/A3 - Raad van State 20 maart 2019 18
Uitspraak 201905713/1/A3 - Raad van State 21 oktober 2020 18
Advies over het beheren en bewaren van chatberichten bij de overheid 19 januari 2023 18
Bijlage 2 Sleutelfunctionarissen Provincie Zeeland 19
Definitie sleutelfunctionaris 19
Sleutelfunctionarissen binnen de Provincie Zeeland 19
Niet-sleutel functionarissen 20
Register van sleutelfunctionarissen 20
Colofon 21

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

In de digitale wereld neemt de hoeveelheid overheidsinformatie in hoog tempo toe. Overheidsinformatie bestaat al lang niet meer uit documenten zoals rapporten en nota's. Veel informatie zit in andere informatiebronnen. Zo is e-mail binnen de Provincie Zeeland de meest gebruikte communicatievorm. Naast e-mails worden ook chatberichten veelvuldig gebruikt. Dit komt voornamelijk door de laagdrempeligheid en gebruiksvriendelijkheid van het medium om snel informatie uit te kunnen wisselen.

Lange tijd werden chatgesprekken beschouwd als vluchtige informatie die weinig waarde vertegenwoordigen. Daardoor was de prioriteit om deze gesprekken zorgvuldig te archiveren laag. Dit veranderde in 2019 door een uitspraak van de Raad van State. Vervolgens is in 2020 nog een uitspraak geweest van de Raad van State en heeft het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding (ACOI) in 2023 een adviesrapport uitgebracht (zie bijlage 1).

1.1.1 Wettelijke verplichtingen

Ten aanzien van de archivering van e-mails en chatberichten zijn er wettelijke verplichtingen die op ons rusten. Deze verplichtingen zijn er met het oog op de mogelijkheid tot het kunnen reconstrueren van het overheidshandelen op hoofdlijnen op langere termijn. De wettelijke verplichtingen zijn:

1. De verplichting uit de **Archiefwet 1995** (hierna: Archiefwet) om de onder ons berustende archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren, alsmede zorg te dragen voor de vernietiging van de daarvoor in aanmerking komende archiefbescheiden. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt in de (technische) vorm die de informatie heeft en de plaats waar deinformatie bewaard wordt. E-mails en chatberichten vallen onder de definitie archiefbescheiden.
2. De verplichting om op verzoek en uit eigen beweging informatie in documenten over bestuurlijke aangelegenheden openbaar te maken op grond van de **Wet open overheid (Woo).** E-mails en chatberichten vallen onder de definitie van documenten.
3. De verplichting om op grond van **artikel 167 van de Provinciewet** zowel mondeling als schriftelijk de door een of meer leden van Provinciale Staten gevraagde inlichtingen te geven.
4. De verplichting vanuit de **Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)** om bij een AVG-verzoek medewerking te geven aan de opvolging van de privacyrechten. De privacyrechten zijn er om betrokkenen controle te geven over de verwerking van hun persoonsgegevens. In zowel e-mails als chatberichten worden persoonsgegevens verwerkt en zijn daarmee toegankelijk voor AVG-verzoeken.

1.1.2 Noodzaak tot veiligstellen en archiveren van e-mails en chatberichten

Naar aanleiding van de recente uitspraken en adviezen is het duidelijk geworden dat informatie in e-mails en chatberichten gearchiveerd dienen te worden. Tot vaststelling van dit beleidskader viel dit buiten de scope van de beheereenheid Afdeling Informatie & Automatisering (I&A). Zo werden e-mails alleen technisch geback-upt en zitten proces gerelateerde e-mails lang niet altijd in het betreffende dossier. Hierdoor werd niet of slechts deels voldaan aan de wettelijke verplichtingen, wat landelijk een bekend probleem is. Met de vaststelling en uitvoering van dit beleidskader wordt hier invulling aan gegeven.

1.2 Doelstelling

Dit beleidsdocument is bedoeld om kaders en uitgangspunten vast te leggen met betrekking tot het veiligstellen van e-mails en chatberichten zodat deze later eventueel openbaar gemaakt kunnen worden en conform de selectielijsten gearchiveerd kunnen worden. Voor de uitvoering hiervan is een aanvullend protocol opgesteld.

2. Definities

2.1 E-mail

E-mail staat voor 'Electronic mail', oftewel: informatie die wordt verzonden en ontvangen via het internet. Een e-mail bestaat uit:

- Een ingekomen of verzonden bericht;
- In voorkomende gevallen inclusief bijlagen;
- Inclusief metadata zoals: afzender, onderwerp, verzenddatum etc.

Bij het versturen/ontvangen van e-mails wordt in dit beleidskader onderscheid gemaakt tussen de volgende werkgerelateerde informatiebronnen:

- **Persoonlijke mailbox:** mailbox waar één persoon (of een geautoriseerd medewerker van bijv. het secretariaat) toegang toe heeft.
- **Functionele mailbox**: mailbox die niet gebonden is aan een persoon, maar aan een bepaald doel of onderwerp, waar één of meerdere personen toegang toe hebben zoals: provincie@zeeland.nl

2.2 Chatberichten

Chatberichten zijn berichten die via het mobiele netwerk of via het internet worden verstuurd. Het maakt daarbij niet uit wat het medium is. Voorbeelden:

- WhatsApp
- SMS
- Teams
- Signal
- Etc.

Een chatbericht bestaat uit [1]:

- Een ingekomen of verzonden bericht bestaande uit:
  - tekstbericht al dan niet in combinatie met emoticons;
  - audiobericht;
  - foto's en video's;
  - bestanden als bijlage;
  - link naar een externe website;
- Metadata zoals:
  - afzender
  - ontvanger
  - datum en tijdstip verzonden bericht
  - ontvangstbevestiging
  - leesbevestiging
  - telefoonnummer

Ook bij chatberichten kan onderscheid gemaakt worden tussen twee werkgerelateerde informatiebronnen:

- **Persoonlijke chat:** chat met één persoon.
- **Groepschat:** chat met meerdere personen.

2.2 Inhoud van e-mails en chatberichten

Bij het bepalen of e-mails en chatberichten al dan niet te bewaren zijn onderscheiden we drie categorieën informatie waarbij werkgerelateerde informatie te bewaren is en partijpolitieke-, privé- en personeelsvertrouwelijke- informatie (3 P's) niet.

2.2.1 Werkgerelateerd

Voor **werkgerelateerde-informatie** hanteren we het begrip **'document'** uit de Wet open overheid en het wetsvoorstel nieuwe Archiefwet:

1 Handreiking Archivering tekstberichten, zoals sms- en WhatsApp-berichten (VNG, 2020)

"Een door een orgaan, persoon of college [..] opgemaakt of ontvangen schriftelijk stuk of ander geheel van vastgelegde gegevens dat naar zijn aard verband houdt met de publieke taak van dat orgaan, die persoon of dat college" [2]

De publieke taak moet hierbij volgens de wetgever breed worden uitgelegd: het gaat hier niet alleen om documenten die direct gerelateerd zijn aan het uitoefenen van publiek gezag of andere bestuurstaken, maar ook om documenten die gerelateerd zijn aan aangelegenheden die voor de uitoefening van de publieke taak voorwaardelijk zijn zoals de bedrijfsvoering.[3] Hieronder vallen ook persoonsgegevens die uit hoofde van de functie worden gedeeld. Voor deze persoonsgegevens gelden openbaarheids-beperkingen (zie hoofdstuk 5).

Voorbeelden van informatie die niet werkgerelateerd is:

- agenda-notificaties;
- e-mails/chats aan collega's die geen betrekking hebben op de procesinhoud zoals een persoonlijke boodschap;
- externe nieuwsberichten van kennisplatformen of tijdschriften;
- interne nieuwsberichten;
- reclame;
- concepten;
- spam.

2.2.2 Partijpolitiek

Onder **partijpolitieke informatie** verstaan we:

"Berichten van bewindslieden met partijgenoten over onderwerpen die hun partij aangaan. Dit kan betrekking hebben op zowel interne partijaangelegenheden als inhoudelijke partijpolitieke standpunten." [4]

2.2.3 Privé

De definitie **privé-informatie** is tweeledig:

"*Allereerst uit het zich in met wie er wordt gecommuniceerd. Gaat het om een privépersoon, niet zijnde een werk -of bestuurlijk contact, dan betreft het bij uitstek privé-informatie. Daarnaast uit het zich in de inhoud van de communicatie. Is die niet bestuurlijk maar puur privé van aard, dan betreft het eveneens privé-informatie, ongeacht of het een werk- of bestuurlijk contact betreft. Denk daarbij aan felicitaties en condoleances, Maar ook een steunbetuiging in een bestuurlijke kwestie valt onder de definitie privé-informatie*." [5] Tevens worden privé-agenda-afspraken (achter slotje) als privé aangemerkt.

2.2.4 Personeelsvertrouwelijk

Personeelsvertrouwelijke informatie is informatie die geen wezenlijk onderdeel vormen van de besluitvorming, uitvoering of verantwoording van de overheidstaak. Denk bijvoorbeeld aan een kopie van een identiteitsbewijs die slechts is gemaakt om te voldoen aan een wettelijke identificatieplicht of vereist voor de boeking van een zakelijke reis of hotel, dan wel gegevens over dieetwensen of allergieën in het geval van een evenement met lunch of diner. Dit soort informatie is enkel ondersteunend van aard en betreft een administratieve handeling dat geen inhoudelijke bijdrage levert aan de bewijsvoering of de inhoudelijke totstandkoming van beleid of verantwoording van het besluitvormingsproces.

Uitgangspunten:

- Dataminimalisatie: alleen gegevens met werkgerelateerde informatie dienen duurzaam worden bewaard
- Proportionaliteit: bescherming van persoonsgegevens weegt mee bij het beoordelen van

2 Wet open overheid artikel 2.1

3 Tekst van de wet open overheid zoals gewijzigd door verwerking van de door de tweede kamer aanvaarde wijzigingswet woo (Eerste Kamer, 2021)

4 Woo-instructie voor het behandelen van Woo-verzoeken, Ministerie BZK, juni 2024

5 Beleidslijn archiveren chatberichten, Ministerie BZK, november 2025

het archiefbelang. Privacygevoelige gegevens zoals bijzondere / gevoelige persoonsgegevens dienen van archivering te worden uitgezonderd.
Hieronder worden in ieder geval verstaan:

a. Burgerservicenummer (BSN);
b. Kopieën van identiteitsbewijzen (paspoort, ID-kaart, rijbewijs)
c. Financiële gegevens (bankrekeningnummer)
d. Gezondheidsgegevens
e. Dieet en allergiewensen

2.3 'Archiveren' versus 'veiligstellen' van e-mails en chatberichten

Archiveren is volgens de Archiefwet het zodanig beheren en bewaren van informatie, dat deze nu en ook later bruikbaar is voor andere doelen, zoals historisch onderzoek. Daarvoor moet de informatie, in dit geval de werkgerelateerde e-mails en chatberichten, vindbaar, beschikbaar, leesbaar, interpreteerbaar en betrouwbaar zijn.

Op voorhand is bekend dat bij de capstonemethode (zie paragraaf 4.2) aan een aantal van deze eisen met het uitvoeren van dit beleidskader nog niet wordt voldaan, zodat van archiveren (nog) geen sprake is. Daarom wordt in dit verband bij de overeenkomstig met de Rijksoverheid gesproken van **veiligstellen:** e-mails en chatberichten worden veilig opgeslagen, zodanig dat geen informatieverlies kan optreden met als doel ze later te kunnen archiveren.

Om bij de capstonemethode te kunnen spreken over archivering moeten er eerst nog vervolgacties plaatsvinden. **Schoning** is hierbij essentieel: het onderscheiden – in welke vorm dan ook – van werkgerelateerde informatie van privé-, partijpolitieke en personeelsvertrouwelijke informatie nadat ze zijn veiliggesteld. De sleutelfunctionaris is verantwoordelijk voor het onderscheiden van privé/partijpolitieke/ personeelsvertrouwelijke en werkgerelateerde informatie. Zowel de privémap in e-mailbox als de P-chatcontacten worden uitgezonderd van overbrenging naar de archiefbewaarplaats. Voor duurzame toegankelijkheid is – naast de beperkte interpreteerbaarheid vanwege het ontbreken van contextinformatie rond de werkgerelateerde informatie – ook de vindbaarheid nog een hindernis vanwege het ontbreken van of onvolledige onderwerptitels en duiding van e-mails en chatberichten.

Indien door de sleutelfunctionaris geen of onvoldoende onderscheid gemaakt is tussen privé / partijpolitieke en werkgerelateerde informatie zal schoning plaatsvinden. Na een succesvolle pilot binnen de Rijksoverheid is de verwachting dat dit middels AI (in een afgeschermde omgeving) met menselijke controle te realiseren is. We zoeken dit uit en komen hier bij de evaluatie op terug.[6]

3. Scope

Het beleidskader is **van toepassing** op:

- Het college van Gedeputeerde Staten;
- De Commissaris van de Koning als provinciaal orgaan en Rijksorgaan;
- De ambtelijke organisatie die de provinciale organen (PS, GS, CvdK als provinciaal orgaan en Rekenkamer) en CvdK als Rijksorgaan ondersteunen.

Het beleidskader is **niet van toepassing** op:

- Leden van Provinciale Staten;
- De fractiemedewerkers/-ondersteuners van de politieke partijen.

De informatie-uitwisseling in e-mails en chatberichten is hier puur partijpolitiek.

6 Onderzoeksrapport Archiveren chatberichten bewindspersonen (Auditdienst Rijk, 2024)

4. Bewaarstrategieën

Een overheidsorganisatie kan ten aanzien van e-mails en chatberichten verschillende archiveringsmethoden gebruiken. [7] Provincie Zeeland zet in op een combinatie van twee bewaarstrategieën. Reden hiervoor is dat de inzet van de individuele strategieën alleen niet toereikend zijn. Door ze gezamenlijk in te zetten wordt het meest haalbare bereikt: de relevante informatie wordt veiliggesteld zodat er geen informatieverlies plaatsvindt. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verschillende bewaarstrategieën. De toepassing van een specifieke bewaarstrategie is afhankelijk van een combinatie van de volgende elementen:

- Methode: proces- of functiegericht;
- Reguliere medewerker of sleutelfunctionaris;
- Type informatiebron.

Tabel 1: Overzicht bewaarstrategieën en bewaartermijnen per informatiebron

Informatiebron / methode	**1. Zaakgerichte methode** = Procesgericht	**2. Capstonemethode *** = Functiegericht
a. Persoonlijke mailbox reguliere medewerker	Bewaren / vernietigen conform proces	n.v.t
b. Persoonlijke mailbox sleutelfunctionaris	n.v.t.	Blijvend bewaren m.u.v. privé/partijpolitiek
c. Functionele mailbox	Bewaren / vernietigen conform proces	n.v.t.
d. (Groeps-) chatberichten reguliere medewerker	n.v.t.	n.v.t.
e. (Groeps-) chatberichten sleutelfunctionaris	n.v.t.	**Bestuurders:** blijvend bewaren m.u.v. privé/partijpolitiek/personeels-vertrouwelijk **Ambtelijke top:** 10 jaar bewaren m.u.v. privé/partijpolitiek/personeels-vertrouwelijk

** De bewaartermijnen voor de capstonemethode zijn op basis van de huidige inzichten (zie paragraaf 4.2.2)*

De methoden zijn in de volgende twee paragrafen verder toegelicht.

7 Veelgestelde vragen over selectielijst e-mail (Nationaal Archief, Z.D.)

4.1 Zaakgerichte methode (= procesgericht)

4.1.1 Toelichting

De **'zaakgerichte methode'** gaat er vanuit dat alle informatie die tijdens de uitvoering van een proces ontstaat wordt vastgelegd in een digitaal dossier in het archiefsysteem, de **zaak**. Alle informatie die bij het proces hoort, relevant en van belang is wordt beschouwd als **zaakinformatie.**

4.1.2 Grondslag

De grondslag voor het zaakgericht bewaren van e-mails is te vinden in de **selectielijsten** (Selectielijst voor archiefbescheiden van de provinciale organen en de Selectielijst voor archiefbescheiden van de commissaris van de Koning als Rijksorgaan). Deze selectielijsten zijn op procesniveau vastgesteld. De bewaartermijn van de aan de zaak toegevoegde e-mail krijgt daarmee de bewaartermijn van de zaak.

4.1.3 Uitgangspunten

Vanuit archiefperspectief is dit de **voorkeursmethode** aangezien de informatie in context van het proces wordt bewaard**.** De uitgangspunten zijn als volgt.

1. Iedere reguliere medewerker, niet zijnde een sleutelfunctionaris, is verantwoordelijk voor het zaakgericht archiveren van e-mails.
2. De Afdeling Informatie- en Automatisering, stelt hiervoor instructies en ondersteuning beschikbaar.

4.1.4 Toepassing en werkwijze

a) Persoonlijke mailbox reguliere medewerkers

Iedere reguliere medewerker niet zijnde een sleutelfunctionaris dient procesgebonden e-mails toe te voegen aan het zaakdossier.

c) Functionele mailbox

Ook de e-mails die binnenkomen in functionele mailboxen (zoals provincie@zeeland.nl) volgen de zaakgerichte methode. De e-mails die hier binnenkomen worden door de beheerders van de functionele mailbox toegevoegd aan het zaakdossier zodat deze vervolgens vanuit de zaak verder opgepakt en behandeld kunnen worden.

4.2 Capstonemethode (= functiegericht)

4.2.1 Toelichting

De door de National Archives and Records Administration (NARA) in de VS ontwikkelde **'capstonemethode'** ookwel: sleutelfunctiemethode, gaat ervan uit dat de overheidsorganisatie een lijst van sleutelfunctionarissen opstelt en daarvan alle werkgerelateerde e-mails en chatberichten worden bewaard. Dit is gebaseerd op het standpunt dat deze **sleutelfunctionarissen** zogenoemde informatieknooppunten zijn waar informatie van de gehele organisatie op een centraal punt bij elkaar komt. Als je deze 'capstone' (deksteen) volledig archiveert is dus belangrijke informatie van de organisatie bewaard.

De capstonemethode volgt niet de indeling naar werkprocessen, zoals beschreven bij zaakgerichte methode maar een indeling naar functies. De capstonemethode is ontwikkeld om het bestuur en hoger management te ontzorgen e-mails en chatberichten handmatig te archiveren en gaat uit van automatische bulkopslag. [8]

4.2.2 Grondslag

Het in 2023 uitgebrachte advies van het ACOI over het beheren en bewaren van chatberichten (zie bijlage 1) is de aanleiding waarop overheden deze automatische bulkopslag (gaan) toepassen.

Om de capstonemethode wettelijk gezien toe te mogen passen moet er een aanvulling te komen op de bestaande **provinciale selectielijsten**. Dit dient aangepast te worden door de koepel, het IPO. Het Strategisch Informatieoverleg (SIO) Provisa (Provinciale Selectielijst Archieven) is gemachtigd om zowel de door de colleges van GS als de commissarissen van de Koning om selectielijsten voor archiefbescheiden te onderhouden. Op dit moment is er nog geen verwijzing in de selectielijst opgenomen voor de bulkopslag van e-mails en chatberichten, waardoor er nog geen grondslag is om op deze manier te archiveren. Het SIO Provisa is voornemens om de selectielijst hierop aan te passen. Een aanpassing van de selectielijst is een langdurig traject, waar jaren overheen kunnen gaan.

Dat betekent niet dat de Provincie in de tussentijd geen actie hoeft te nemen ten aanzien van e-mails en chatberichten. Conform art. 3 van de Archiefwet 1995 en art. 2.4 Woo dienen archiefbescheiden zich in goede, geordende en toegankelijke staat te bevinden. Artikel 5 van de Archiefwet geeft aan dat de **zorgdrager** verplicht is tot het ontwerpen van een selectielijst waarin staat aangegeven welke archiefbescheiden voor vernietiging in aanmerking komen. Op basis de uitspraken van de Raad van State en het ACOI-advies dient Provincie Zeeland e-mails en chatberichten veilig te stellen totdat hier in de selectielijst een concrete bewaartermijn aan gegeven is. Hierdoor kan de informatie bij formele informatieverzoeken geleverd worden en is het mogelijk om de informatie later, zodra de grondslag hiervoor is geregeld, op de gewenste manier te archiveren. Deze ontwikkeling zien we ook bij de andere Provincies, het Rijk en Gemeenten.

Totdat de provinciale selectielijst is aangevuld met bewaartermijn voor bulkarchivering van e-mails en chatberichten hanteert de Provincie Zeeland de volgende bewaartermijnen die gebaseerd zijn op:

- Het **'ACOI-advies'** over het beheren en bewaren van chatberichten bij de overheid. Hierbij worden chatberichten van bestuurders aangemerkt als blijvend bewaren en van de ambtelijke top 5-10 jaar. Voor de niet sleutelfunctionarissen is het advies om deze niet te bewaren.
- De '**Beleidslijn voor de Rijksdienst Archivering chatberichten'** waarin e-mails van sleutelfunctionarissen blijvend te bewaren zijn.

Tabel 2: Overzicht sleutelfunctionarissen en bewaartermijnen per informatiebron

Sleutelfunctionarissen	E-mails	Chatberichten
Bestuurders • GS-leden • CvdK als provinciaal en Rijksorgaan	Blijvend bewaren	Blijvend bewaren
Ambtelijke top Directieleden	Blijvend bewaren	10 jaar

8 Selectielijst e-mailbewaring gemeentelijke en intergemeentelijke organen 2024 (VNG, 2023)

4.2.3 Uitgangspunten

De capstonemethode wordt door de Provincie gezien als **'vangnet'** om voor de weerbarstige praktijk van het handmatig archiveren van e-mails en chatberichten en wordt alleen toegepast op de sleutelfunctionarissen. Het komt niet in plaats van, maar als aanvulling op de bestaande manier van zaakgericht archiveren voor reguliere medewerkers.

De volgende uitgangspunten worden gehanteerd bij het veiligstellen van e-mails en chatberichten via de capstonemethode. Deze zijn gebaseerd op de 'best practice' toepassing van het Ministerie van BZK aangevuld met eigen inzichten [9]:

1. *Binnen Provincie Zeeland is het toegestaan om te chatten, maar beperkt gebruik wordt aanbevolen. Het gebruik van chat voor formele bestuurlijke besluitvorming wordt ontraden. Formele besluitvorming dient via de daartoe bestemde kanalen processen van de organisatie te gebeuren;*
2. *Binnen Provincie Zeeland wordt een register van sleutelfunctionarissen bijgehouden (zie bijlage 2). Op basis van dit register worden de bewaartermijnen toegekend.*
3. *Zowel sleutelfunctionarissen als niet sleutelfunctionarissen zijn zelf verantwoordelijk voor hun conversaties via e-mails en chats. Men is bewust van het feit dat het berichtenverkeer ook bestaat op de gegevensdrager, van de persoon aan de andere kant;*
4. *Sleutelfunctionarissen maken een scheiding tussen privé, partijpolitieke, personeelsvertrouwelijke en werkgerelateerde e-mails en chats. Privé, partijpolitieke, personeelsvertrouwelijke e-mails en chat berichten worden niet gearchiveerd;*
6. *Verwijder geen werkgerelateerde e-mails en chats (het 'automatisch verwijderen van chatberichten' staat uit en maak geen gebruik van chatopties voor 'eenmalige weergave');*
7. *Pas werkgerelateerde chatberichten na verzending niet meer aan;*
8. *Het verwijderen / uitsluiten van archivering van privé/partijpolitieke/personeelsvertrouwelijke e-mails chatberichten wordt niet gezien als vernietigen.*

4.2.4 Toepassing en werkwijze

b) Persoonlijke mailbox sleutelfunctionaris

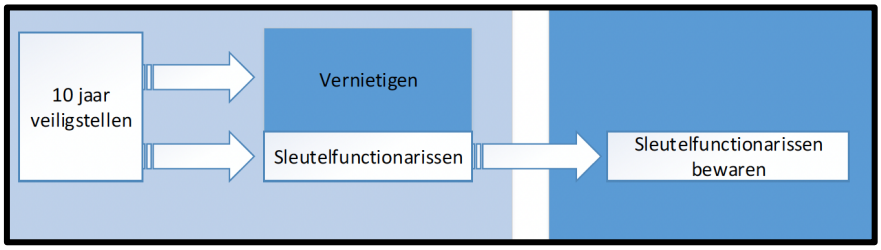
Uitgangspunt is dat alle e-mails van sleutelfunctionarissen automatisch worden veiliggesteld. Mocht er een privé, partijpolitieke, personeelsvertrouwelijke e-mail of e-mail met bijzondere/gevoelige persoonsgegevens (zie paragraaf 4.2.3, uitgangspunt 5) binnenkomen of verzonden worden dan kan de sleutelfunctionaris uitzonderen. Er zijn hiervoor twee mogelijkheden:

9 Chatberichtenarchivering tijdelijke instructie voor bewindspersonen (Rijksoverheid, 2023)

- **E-mail in Outlook uitzonderen via de map “Privé”:**
  De informatie blijft in de Outlook-omgeving van de sleutelfunctionaris. Van deze informatie wordt een technische back-up gemaakt. De map Privé wordt uitgezonderd voor overbrenging naar de archiefbewaarplaats.
- **E-mail in Outlook direct verwijderen:**
  De informatie wordt ook niet opgenomen in de technische back-up. Daarmee zijn de e-mails automatisch uitgezonderd voor overbrenging naar de archiefbewaarplaats.

E-mails (met uitzondering van de map “Privé” en verwijderde items) krijgen de bewaartermijn blijvend te bewaren. De e-mailboxen worden na 10 jaar overgebracht naar de archiefbewaarplaats (zie hoofdstuk 5).

Figuur 1: Weergave capstonemethode

Bron: Overgenomen van Handreiking Bewaren van e-mail Rijksoverheid (2020)

e) (Groeps-) chatberichten sleutelfunctionaris

Ten aanzien van chatberichten maakt het voor het veiligstellen van de chatberichten van de sleutelfunctionarissen niet uit of deze in een persoonlijke chat of in een groepschat zitten. Alle werkgerelateerde chats van bestuurders komen voor blijvende bewaring in aanmerking, voor de ambtelijke top 10 jaar. De (groeps-)chats worden daarom veiliggesteld.

Uitgangspunt:
Sleutelfunctionaris maakt in zijn contactenlijst onderscheid tussen privé/partijpolitieke en werkgerelateerde contacten*:

**Gelet op de transitieperiode waarin zittende bestuurders enorm veel contacten hebben waarbij deze indeling nog niet is toegepast zal hier praktisch worden omgegaan. Voor nieuwe bestuurders zal deze verplichte indelingsinstructie bij de uitgifte van de zakelijke telefoon worden meegegeven.*

Soort contact:	Contact onderscheiden door:	Chatberichten veiligstellen
Privé/partijpolitiek	Achter het contact *(P)* te plaatsen	Nee
Werk gerelateerd	Achter het contact *(W)* te plaatsen ** *** Indien een contactpersoon zowel zakelijk als een privé contact is, wordt deze als werk gerelateerd aangemerkt.*	Ja

Het uitlezen van de zakelijke telefoon gebeurt in twee situaties:
a. Bij een informatieverzoek (Woo/AVG)
b. Bij uitdiensttreding van de sleutelfunctionaris

Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen:
- Zittende sleutelfunctionarissen
- Nieuwe sleutelfunctionarissen

	Uitlezen van zakelijke telefoon gebeurt in twee situaties:	
	a. Concreet Woo- / AVG-verzoek	**b. Uitdiensttreding sleutel-functionaris**
Zittende sleutelfunctionaris Momenteel geen onderscheid tussen (P)rivé/partijpolitieke en (W)erkgerelateerde chats	Samenspel tussen jurist, informatieprofessional en sleutelfunctionaris - beoordelen relevante chats. Deze worden uitgelezen en veiliggesteld.	Volledig uitlezen van de chathistorie *keuze sleutelfunctionaris:* 1. Waarbij er **geen** onderscheid gemaakt is tussen P/W-contacten *(wordt ontraden)* 2. Waarbij **alsnog** door de sleutelfunctionaris onderscheid gemaakt is tussen P/W-contacten
Nieuwe sleutelfunctionaris Wel onderscheid door *keuze sleutelfunctionaris:* 1. Privé telefoon en een zakelijke telefoon 2. Indien zakelijke telefoon ook privé wordt gebruikt: dient sleutelfunctionaris onderscheid te maken tussen (P)rivé / partijpolitieke en (W)erkgerelateerde contacten	Samenspel tussen jurist, informatieprofessional en sleutelfunctionaris - beoordelen relevante chats. Deze worden uitgelezen en veiliggesteld.	Volledig uitlezen van de chathistorie: 1. Alle chats van de **zakelijke telefoon** worden uitgelezen (want geen privégebruik) 2. Alle chats van **(W)erkgerelateerde contacten** worden uitgelezen

4.2.5 Toegang tot veiliggestelde e-mails en chatberichten via capstone vóór overbrenging

De veiliggestelde e-mails en chatberichten zijn toegankelijk voor informatieverzoeken met een wettelijke basis zoals toegelicht in paragraaf 1.1.1. Kenmerk van deze formele informatieverzoeken is dat er moet worden aangetoond op wat er gezocht is. Dit geldt voor:

- Woo-verzoeken;
- AVG-verzoeken.

Voorafgaand aan de zoekslag worden er door de aangewezen medewerkers zoekcriteria geformuleerd. De aangewezen medewerkers zijn afhankelijk van het type verzoek:

Type verzoek / aangewezen medewerkers	Coördinator verzoek	Behandelend ambtenaar verzoek	Ondersteuning verzoek
Woo-verzoek	Woo-coördinator	Ambtenaar van betreffende afdeling/opgave/programma/ project	ICT medewerker Informatieprofessional
AVG-verzoek	AVG-jurist / FG	Ambtenaar van betreffende afdeling/opgave/programma/ project	ICT medewerker Informatieprofessional

Vervolgens wordt de verkregen informatie conform het **Woo- of AVG-proces** verder behandeld.

5. Overbrengen en openbaar maken van e-mails en chatberichten capstone

Blijvende bewaring houdt in dat e-mails en chatberichten na 20 jaar (en met de nieuwe Archiefwet na 10 jaar) overgebracht moeten worden naar de Provinciale archiefbewaarplaats, het Zeeuws Archief. Voor digitale informatie zal dit opgenomen worden in het Zeeuws e-Depot.

5.1 Metadata

De veiliggestelde e-mails en chatberichten van de sleutelfunctionarissen krijgen doordat deze als zaakdossier worden vastgelegd de gewenste MDTO-metadata zoals bewaartermijn, openbaarheidsbeperkingen etc. Inhoudelijke metadata t.a.v. de sleutelfunctionaris zijn:

- Type sleutelfunctionaris (bestuurder/ambtelijke top)
- Naam sleutelfunctionaris
- Functieomschrijving
- Startdatum sleutelfunctionaris
- Einddatum sleutelfunctionaris

5.2 Openbaarheidsbeperkingen

Bij overbrenging naar de archiefbewaarplaats worden archiefbescheiden zo ook e-mails en chatberichten in principe openbaar, tenzij bij de overbrenging daaraan beperkingen zijn gesteld zoals genoemd in de Archiefwet 1995 art. 15 lid 1 (of de nieuwe Archiefwet met de daarin genoemde openbaarheidsbeperkingen):

- de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;
- het belang van de Staat of zijn bondgenoten;
- het anderszins voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.

Het is zeer aannemelijk dat e-mails van de sleutelfunctionarissen beperkt worden op basis van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. De duur van deze beperking kan oplopen tot 75 jaar onder de huidige Archiefwet 1995 tot 110 jaar onder de nieuwe Archiefwet. Hiervoor wordt t.z.t. advies van de provinciearchivaris en een GS-besluit gevraagd.

6. Verhouding tot de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Met het veiligstellen van e-mails en chatberichten worden veel persoonsgegevens verwerkt.

De AVG gaat uit van het principe van doelbinding: **persoonsgegevens** mogen enkel verwerkt worden voor uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden en niet zomaar voor andere doeleinden. De AVG maakt daarbij een onderscheid tussen gewone persoonsgegevens, bijzondere persoonsgegevens en strafrechtelijke gegevens.

De grondslag om eventuele persoonsgegevens te verwerken gelet op het veiligstellen van e-mails en chatberichten van de sleutelfunctionarissen en niet-sleutelfunctionarissen als genoemd in dit beleidskader is juridisch terug te voeren op archivering in het algemeen belang onder de AVG (art. 89 AVG op basis van art. 3 en 5 Archiefwet, art. 2.4 Wet open overheid en art. 9 (2)(j) AVG ten aanzien van de bijzondere persoonsgegevens (zie ook art. 2a Archiefwet)). Voor blijvend te bewaren gegevens geldt zodoende gelet op de AVG hetgeen bepaald is onder ‘archivering in het algemeen belang’.

Archivering in het algemeen belang is in de AVG beperkt tot overheidsinstanties of openbare of particuliere organen die wettelijk verplicht zijn om archiefbescheiden te beheren. Het uitgangspunt is dat archiefvormers ‘archivering in het algemeen belang’ al toepassen tijdens het verzamelen van persoonsgegevens en dus niet alleen ná overbrenging naar een archiefbewaarplaats. In het kader van ‘archivering in het algemeen belang’ is het permanent bewaren van persoonsgegevens verenigbaar met de oorspronkelijke rechtmatige doeleinden waarvoor ze zijn verzameld. De belangenafweging en motivatie tot het permanent bewaren moet zijn neerslag vinden in de selectielijst, waarover, desgevraagd, verantwoording moet kunnen worden afgelegd.

Ten aanzien van het kunnen voldoen aan de actieve openbaarmakingsplicht van Wet open overheid (Woo) – mede gelet op de bepalingen die op een later nog te bepalen tijdstip in werking zullen treden – en de passieve openbaarmakingsplicht dient de Provincie Zeeland maatregelen te treffen. Gelet op de e-mail en chat-correspondentie door dan wel tussen sleutelfunctionarissen zal deze informatie gelet op beleid en de voorbereiding hierop onder de verplichtingen van de Woo vallen. Dit betekent dat de Provincie Zeeland zowel op grond van de Woo als de Archiefwet verplicht is e-mails en chatberichten veilig te stellen, zodat zij enerzijds kan voldoen aan de verplichtingen onder de Woo dan wel anderzijds de informatie bij formele informatieverzoeken kan leveren en die informatie gearchiveerd kan worden.

Feitelijk vormt de Archiefwet een aanvulling/specificering van de bewaartermijn en het uitgangspunt onder de AVG dat persoonsgegevens niet langer worden bewaard dan noodzakelijk is. De Archiefwet (het Archiefbesluit, selectielijsten en lagere regelgeving) vormt daarbij een wettelijke basis en kan legitiem worden gebruikt als grondslag (wettelijk instrument) om de bewaartermijn(en) te stellen.

Geraadpleegde literatuur

Adviescollege Openbaarheid Informatiehuishouding (ACOI). (2023). *Kan dit weg? - Nee, Advies over het beheren en bewaren van chatberichten bij de overheid.* Adviescollege Openbaarheid Informatiehuishouding. Opgehaald van https://open.overheid.nl/documenten/ronl-6d0961367e9db2e6f96fd2558c9d4c2692ce8c37/pdf

Auditdienst Rijk Ministerie van Financiën. (2024, juni 17). *Onderzoeksrapport archiveren chatberichten van bewindspersonen*. Opgehaald van https://www.rijksoverheid.nl: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rijksoverheid/documenten/rapporten/2024/06/17/onderzoeksrapport-archiveren-chatberichten-bewindspersonen

Eerste Kamer. (2021, november 26). *Tekst van de Wet open overheid zoals gewijzigd door verwerking van de door de tweede kamer aanvaarde wijzigingswet woo.* Opgehaald van https://www.eerstekamer.nl: https://www.eerstekamer.nl/overig/20211026/doorlopende_tekst_van_de_wet_open/document

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. (2024). *Woo-instructie voor het behandelen van Woo-verzoeken.* Opgehaald van https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/publicaties/2022/04/01/rijksbrede-instructie-voor-het-behandelen-van-woo-verzoeken/woo-instructie.pdf

Ministerie van BZK. (2025, 11 7). *Beleidslijn Archivering chatberichten - Afspraken rond gebruik van berichtenapps en archivering van chatberichten en -gesprekken.* Opgehaald van https://www.informatiehuishouding.nl/: https://www.informatiehuishouding.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2025/11/07/archivering-chatberichten---beleidslijn-voor-de-rijksdienst/beleidslijn-archivering-chatberichten-2025.pdf

Nationaal Archief. (Z.D.). *Veelgestelde vragen over selectielijst e-mail*. Opgehaald van https://nationaalarchief.nl: https://www.nationaalarchief.nl/archiveren/kennisbank/veelgestelde-vragen-over-selectielijst-e-mail#collapse-133931

Raad van State. (2019, maart 20). *www.raadvanstate.nl*. Opgehaald van Uitspraak 201800258/1/A3: https://www.raadvanstate.nl/uitspraken/@114477/201800258-1-a3/

Raad van State. (2020, oktober 21). *Uitspraak 201905713/1/A3*. Opgehaald van www.raadvanstate.nl: https://www.raadvanstate.nl/uitspraken/@122885/201905713-1-a3/

Rijksdienst Duurzaam Digitale Informatiehuishouding. (2022). *Handleiding voor het aanwijzen en registreren van sleutelfuncties.* RDDI. Opgehaald van https://www.informatiehuishouding.nl/onderwerpen/handleiding-voor-het-aanwijzen-en-registreren-van-sleutelfuncties

Rijksoverheid. (2023, juli 4). *Chatberichten archivering tijdelijke instructie voor bewindspersonen*. Opgehaald van https://www.open-overheid.nl: https://www.open-overheid.nl/binaries/openoverheid/documenten/instructies/2023/5/31/chatberichten-archivering-tijdelijke-instructie/Aangepaste+tijdelijke+instructie+chatberichten+voor+bewindspersonen_v1.0+%28Final%29.pdf

Rijksprogramma Duurzame Digitale Informatiehuishouding (RDDI). (2020). *Handreiking Bewaren van e-mail Rijksoverheid.* Opgehaald van https://www.open-overheid.nl/binaries/openoverheid/documenten/instructies/2022/08/23/rddi---handreiking-bewaren-van-e-mail/Handreiking_Bewaren_van_e-mail_Rijkoverheid.pdf

VNG. (2023). *Selectielijst e-mailbewaring gemeentelijke en intergemeentelijke organen 2024.* Opgehaald van vng.nl: vng.nl/sites/default/files/2023-07/selectielijst-e-

mailbewaring-gemeentelijke-en-intergemeentelijke-organen-2024-van-de-adviescommissie-archieven.pdf

VNG Realisatie. (2020, september). *Handreiking archivering tekstberichten, zoals sms- en Whatsapp berichten.* Opgehaald van vng.nl: vng.nl/sites/default/files/2020-09/vng_grip-op_02_handreiking-archivering-tekstberichten-v-240920.pdf

Bijlage 1 Relevante jurisprudentie en adviezen over e-mails en chatberichten

Uitspraak 201800258/1/A3 - Raad van State 20 maart 2019

- Sms'jes en Whatsapp-berichten op zakelijke én privételefoons zijn te 'Wobben' (nu via een Woo-verzoek).
- Openbaarmaking mag geweigerd worden voor zover het gaat om 'persoonlijke beleidsopvattingen'.
- Informatie uit telefoongesprekken kan alleen onder het bereik van de Wob vallen wanneer de inhoud daarvan, vergelijkbaar met een telefoonnotitie, wordt bewaard. De Wob verplicht niet tot het maken van een schriftelijke notitie/opname van een telefoongesprek.
- Sms- en WhatsApp-berichten zijn niet één op één de vervanger van telefoongesprekken, omdat bij sms- en WhatsApp-berichten onder meer andere documenten mee gestuurd kunnen worden en lijken daardoor meer op e-mailverkeer die onder reikwijdte van de Wob vallen.
- De techniek van opslaan is niet bepalend voor de vraag of de Wob wel of niet van toepassing is. Of een digitaal document nu opgeslagen is op een harde schijf, een eigen dan wel externe server of in de Cloud, het gaat nog steeds om documenten "van" het bestuursorgaan.

Uitspraak 201905713/1/A3 - Raad van State 21 oktober 2020

Uit artikel 3 van de Archiefwet volgt dat overheidsorganen verplicht zijn de onder hen berustende archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren, alsmede zorg te dragen voor de vernietiging van de daarvoor in aanmerking komende archiefbescheiden. Sms- en WhatsApp-berichten die bij het uitvoeren van overheidstaken gebruikt zijn, vallen onder de reikwijdte van de Wob en van de Archiefwet.

Advies over het beheren en bewaren van chatberichten bij de overheid 19 januari 2023

Het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding (ACOI) heeft naar aanleiding van het Kamerdebat van 19 mei 2022 over sms'jes van de minister-president een adviesrapport over chatberichten uitgebracht. Het advies luidt op hoofdlijnen als volgt:

- Overheidsorganisaties moeten werkgerelateerde chatberichten van de 'sleutelfuncties': bestuurders en ambtelijke top archiveren.
- Stop met het handmatig (selectief) archiveren van chatberichten door individuen en hanteer een collectieve norm op basis waarvan chatberichten zoveel mogelijk geautomatiseerd bewaard en beheerd worden ondersteund door informatieprofessionals.
- Daarbij moet rekening worden gehouden met privacy en veiligheid. Scheiding van privé-, partijpolitieke en werkgerelateerde chatconversaties is noodzakelijk. Privé en partijpolitieke chatconversies vallen buiten het archiveringsregime.

Bijlage 2 Sleutelfunctionarissen Provincie Zeeland

Definitie sleutelfunctionaris

Een **sleutelfunctionaris** is een:

"Persoon die uit hoofde van zijn of haar functie binnen de overheidsorganisatie een strategische besluitvormende positie heeft, met impact op de organisatie en/of de maatschappij. Het gaat daarbij om beleid of om de uitvoering van beleid." [6]

De e-mails en chatberichten van deze sleutelfunctionarissen worden als belangrijk informatieknooppunt voor de organisatie gezien. Een verdere uitwerking van de definitie levert een onderscheid in twee categorieën:

- **Bestuurders:**
  "Bestuurders van gemeenten, provincies, waterschappen en organen van de centrale overheid (niet zijnde een ministerie). Het betreft politieke ambtsdragers, van wie het mandaat te herleiden is tot verkiezingen, zoals burgemeesters en wethouders, gedeputeerden en waterschapbestuurders." [1]

- **Ambtelijke top:**
  "*Overige functionarissen van overheidsorganen op hoge leidinggevende en/of strategische posities.* [1] *[…] Het criterium voor een topfunctie is dat deze is gewaardeerd in schaal 16 of hoger binnen het Functiegebouw Rijk"* [3]

  Er zijn volgens het RDDI twee criteria waar aan voldaan moet worden voor het aanwijzen van een functie onder schaal 16 als sleutelfiguur: [10]

  1. *"De functie is gepositioneerd bij een onderdeel dat een kerntaak van de organisatie vervult"*
  2. *"De functie is verantwoordelijk voor, of heeft grote invloed op, de belangrijkste besluitvorming die binnen dat organisatieonderdeel plaatsvindt."* Om criteria twee zo eenduidig mogelijk te kunnen toepassen zijn er twee indiciatoren. Als één van beide indicatoren zich bij een functie voordat, wordt voldaan aan criterium twee.
     a. ***Bijzonderheid:*** uitzonderlijk ruim mandaat, of is gekoppeld aan een ambt met bijzondere bevoegdheden die via formele regelgeving zijn toebedeeld of gelegeerd. Door deze bijzonderheden komt het belang van de functie voor de besluitvorming op hetzelfde plan als een topfunctie.
     b. ***Representativiteit:*** vertegenwoordigt een positie die qua invloed op de besluitvorming vergelijkbaar is met dezelfde functie in schaal 16 op een andere post.

Sleutelfunctionarissen binnen de Provincie Zeeland

De lijst met sleutelfunctionarissen is als volgt:

- Collegeleden van Gedeputeerde Staten;
- Commissaris van de Koning als provinciaal en Rijksorgaan;
- Directieleden.

Bij de overweging van het benoemen van sleutelfunctionarissen is de volgende argumentatie gebruikt:

- Volgens de definities vallen de leden van Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koning standaard onder de categorie sleutelfunctionaris. Zij zijn de bestuurders van Provincie Zeeland.
- Directieleden vallen binnen de categorie ambtelijke top doordat zij in loonschaal 16 komen en daarnaast conform het Mandaatbesluit Provincie Zeeland een ruim mandaat hebben.
- Evenredigheid-/proportionaliteitsbeginsel: het aanwijzen van een sleutelfiguur heeft vergaande gevolgen voor de individuele persoon. Zijn of haar e-mails en chatberichten komen in aanmerking voor blijvende bewaring. De inbreuk van het individuele belang moet proportioneel zijn t.o.v. het belang van archivering. Buitenom de directieleden hebben de overige managers geen uitzonderlijk ruim mandaat. Daarom is ervoor gekozen om deze managers niet aan te wijzen als sleutelfunctionaris.

[10] Rijksdienst Duurzaam Digitale Informatiehuishouding. (2022). Handleiding voor het aanwijzen en registreren van sleutelfuncties. RDDI. Opgehaald van https://www.informatiehuishouding.nl/onderwerpen/handleiding-voor-het-aanwijzen-en-registreren-van-sleutelfuncties

Niet-sleutel functionarissen
Niet sleutelfunctionarissen zijn alle reguliere medewerkers: van afdelings-, opgaven-, poule- en programma-managers tot aan de uitvoerende medewerkers.

Register van sleutelfunctionarissen
Het register van sleutelfunctionarissen wordt jaarlijks door Team Informatiebeheer geüpdatet.

Naam	Functie	Grondslag (bestuurder / ambtelijke top	Datum in functie	Datum uit functie	Opmerkingen (zoals collegeperiode)

Colofon

Tekst
Provincie Zeeland

Beeld
Beeldbank

Contact
provincie@zeeland.nl

www.zeeland.nl

ZEEUWS ARCHIEF

Hofplein 16 · Postbus 70, 4330 AB Middelburg
(0118) 67 88 00 · info@zeeuwsarchief.nl · www.zeeuwsarchief.nl

Provinciale Staten van Zeeland
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Datum	: 20 juli 2026
Onderwerp	: 1e wijziging begroting 2026, begroting 2027 en jaarrekening 2025
Uw kenmerk	:
Ons kenmerk	: A-178/2026
Bijlagen	: 3

Geachte Statenleden,

In de vergadering van 13 juli 2026 heeft het algemeen bestuur van het Zeeuws Archief de 1e wijziging begroting 2026, de begroting 2027 en de jaarrekening 2025 vastgesteld.

Conform artikel 18a, lid 2 uit de Gemeenschappelijke Regeling Zeeuws Archief 2026 ontvangt u hierbij - ter kennisname - de vastgestelde 1e wijzing begroting 2026 en de begroting 2027 van het Zeeuws Archief.
Daarbij ontvangt u conform artikel 21, lid 6 uit de Gemeenschappelijke Regeling Zeeuws Archief 2026 - ter kennisname - de vastgestelde jaarrekening 2025 van het Zeeuws Archief.

Met vriendelijke groet,
namens het dagelijks bestuur,

Dr. J.C. Luscombe-Serlie
directeur

Vastgestelde

Eerste wijziging begroting 2026

Zeeuws Archief

Middelburg, 13 juli 2026

Inleiding

In deze eerste wijziging van de begroting 2026 worden per programma de lasten en baten inzichtelijk gemaakt op basis van nieuwe inzichten die zijn opgedaan ten opzichte van het opstellen van de oorspronkelijke begroting 2026. Per programma wordt een toelichting gegeven van de afwijkingen ten opzichte van de begroting 2026 die groter zijn dan € 15.000,-.

	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Programma beheer						
Totale lasten	904.499	1.133.898	1.052.877	1.148.979	1.148.979	1.148.979
Totale baten	-64.806	-68.838	-69.427	-70.815	-70.815	-70.815
Saldo	**839.693**	**1.065.060**	**983.450**	**1.078.164**	**1.078.164**	**1.078.164**
Programma informatie en kennis						
Totale lasten	2.225.216	2.177.029	2.300.046	2.319.755	2.181.017	1.569.554
Totale baten	-11.772	-6.500	-30.600	-3.500	-3.500	-3.500
Saldo	**2.213.444**	**2.170.529**	**2.269.446**	**2.316.255**	**2.177.517**	**1.566.054**
Programma publieksbereik						
Totale lasten	1.487.253	1.596.774	1.504.792	1.568.719	1.568.719	1.568.719
Totale baten	-10.756	-5.500	-9.800	-9.150	-9.150	-9.150
Saldo	**1.476.497**	**1.591.274**	**1.494.992**	**1.559.569**	**1.559.569**	**1.559.569**
Saldo uitvoering programma's						
Totale lasten	4.616.968	4.907.701	4.857.715	5.037.453	4.898.715	4.287.252
Totale baten	-87.334	-80.838	-109.827	-83.465	-83.465	-83.465
Saldo	**4.529.634**	**4.826.863**	**4.747.888**	**4.953.988**	**4.815.250**	**4.203.787**
Overzicht algemene dekkingsmiddelen						
Bijdrage OCW	-3.827.924	-3.689.451	-3.827.924	0	0	0
Bijdrage Middelburg	-711.109	-681.138	-729.598	-744.190	-744.190	-744.190
Bijdrage Veere	-219.826	-211.189	-224.147	-228.630	-228.630	-228.630
Bijdrage Waterschap	0	0	-515.910	-526.228	-526.228	-526.228
Bijdrage Provincie Zeeland	0	0	-858.060	-875.221	-875.221	-875.221
Bijdrage Schouwen-Duiveland	0	0	-611.956	-624.195	-624.195	-624.195
Bijdrage Terneuzen	0	0	-586.060	-597.781	-597.781	-597.781
Bijdrage Vlissingen	0	0	-400.181	-408.185	-408.185	-408.185
SPUK lumpsum bijdrage OCW	0	0	0	-3.777.924	-3.777.924	-3.777.924
Dienstverleningsovereenkomsten	-3.105.928	-3.150.258	-461.418	-510.372	-510.372	-510.372
Overige algemene dekkingsmiddelen	-860.051	-577.225	-415.660	-351.078	-358.878	-358.878
Saldo algemene dekkingsmiddelen	**-8.724.837**	**-8.309.261**	**-8.630.914**	**-8.643.804**	**-8.651.604**	**-8.651.604**

	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Overhead	4.079.033	4.152.432	4.493.964	4.447.816	4.447.816	4.447.816
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Resultaat voor bestemming	**116.170**	**-670.035**	**-610.938**	**-758.000**	**-611.463**	**0**
Toevoegingen aan reserves						
Algemene reserve	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve personeel	102.888	0	0	0	0	0
Strategische investeringsagenda	474.638	0	0	0	0	0
	577.526	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves						
Algemene reserve	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve personeel	-255.260	-122.010	0	0	0	0
Strategische invessteringsagenda	-286.407	-548.024	-610.938	-758.000	-611.463	0
	-541.667	-670.034	-610.938	-758.000	-611.463	0
Resultaat na bestemming	**80.312**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Programma beheer

Programma beheer	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totale lasten	904.499	1.133.898	1.052.877	1.148.979	1.148.979	1.148.979
Totale baten	-64.806	-68.838	-69.427	-70.815	-70.815	-70.815
Saldo	**839.693**	**1.065.060**	**983.450**	**1.078.164**	**1.078.164**	**1.078.164**

Specificatie programma beheer

	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026
Salarislasten programma beheer	701.149	910.026	805.252
Materiële lasten programma beheer			
- inrichting depot en klimaatbeheersing	4.763	0	19.474
- conserveren en restaureren	52.819	30.724	73.326
- stadhuiscollecties	399	862	863
- e-Depot	145.370	192.286	153.962
	203.350	223.872	247.625
Baten programma beheer			
- stadhuiscollectie Middelburg	-18.516	-19.668	-19.836
- stadhuiscollectie Veere	-46.290	-49.170	-49.590
	-64.806	-68.838	-69.427
Saldo	**839.693**	**1.065.060**	**983.450**

Toelichting salarislasten

Bij het opstellen van de jaarrekening 2025 is geconstateerd dat er in 2025 (en daarmee bij het opstellen van de begroting 2026) een onjuiste premie sociale lasten is afgedragen. Hierdoor is gerekend met een te hoog percentage sociale lasten in de begroting 2026 wat nu is gecorrigeerd (van 2,74% voor vaste medewerkers en 7,74% voor tijdelijke medewerkers naar 0,68%). Dit werkt door bij alle programma's en overhead.

Daarnaast is besloten dat vanaf 2026 het managementteam uit vier MT-leden bestaat in plaats van drie. Naast de directeur waren er een afdelingshoofd Informatie en Kennis en een afdelingshoofd Beheer en Exploitatie. De directeur gaf hiërarchisch leiding aan de medewerkers van communicatie, web, relatiebeheer en het infocentrum, ondersteund door een coördinator publieksbereik (waarvan de salariskosten werden toegerekend aan het programma publieksbereik). Vanaf 2026 is deze coördinator publieksbereik MT-lid geworden als afdelingshoofd publieksbereik. Als gevolg hiervan zijn de salarislasten voor overhead gestegen omdat MT-leden voor wat betreft hun salarislasten aan overhead moeten worden toegerekend. Ook is besloten dat het MT vanaf 2026 ondersteund wordt door een strategisch adviseur ontwikkeling en innovatie. Ook deze salarislasten zijn toegerekend aan overhead.

Toelichting programma beheer

<u>Salarislasten programma beheer</u>

De salarislasten voor het programma beheer zijn in de 1e wijziging begroting 2026 € 104.000 lager dan begroot. In de begroting 2026 is uitgegaan van een coördinator e-Depot. Gezien de ervaringen afgelopen jaren is er na het vertrek van de coördinator besloten geen nieuwe coördinator te werven. Daarnaast zijn de salarislasten lager door het lagere percentage sociale lasten.

<u>Inrichting depot en klimaatbeheersing</u>

De kosten in de 1e wijziging begroting 2026 zijn € 19.000 hoger dan begroot. Eind 2025 is geïnvesteerd in extra stellingen in depot 3. Deze investering wordt in 25 jaar afgeschreven. De eerste afschrijvingstermijn is in de 1e wijziging begroting 2026 opgenomen (€ 8.059). Daarnaast worden de kosten voor het beheersabonnement Dyseco(€ 8.205) voortaan onder deze kostenplaats ondergebracht in plaats van onder overhead huisvestingslasten beheer en onderhoud. Dit omdat deze kosten te maken hebben met het optimaliseren van het klimaatsysteem in de depots.

<u>Conserveren en restaureren</u>

De kosten in de 1e wijziging begroting 2026 € 43.000,- zijn hoger dan begroot. Dit komt omdat in de 1e wijziging rekening is gehouden met de inhuur van uitzendkrachten om bepaalde werkzaamheden die niet samenhangen met voorbereiden van digitalisering meer doorgang te laten hebben.

e-Depot

De kosten in de 1e wijziging begroting 2026 zijn € 38.000 lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt doordat de kosten voor de aanschaf/ ontwikkeling van tooling voor Digitaal Atelier en voor de ontwikkeling van functionaliteiten voor het e-Depot bijgesteld van € 65.000 naar € 20.000. Dit is mogelijk omdat het Zeeuws Archief in staat is dit soort zaken door eigen medewerkers te laten ontwikkelen.

Programma Informatie en Kennis

Programma informatie en kennis	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totale lasten	2.225.216	2.177.029	2.300.046	2.319.755	2.181.017	1.569.554
Totale baten	-11.772	-6.500	-30.600	-3.500	-3.500	-3.500
Saldo	**2.213.444**	**2.170.529**	**2.269.446**	**2.316.255**	**2.177.517**	**1.566.054**

Specificatie programma informatie en kennis

	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026
Salarislasten programma informatie en kennis	1.394.562	1.526.910	1.306.154
Materiële lasten programma informatie en kennis			
- relatiebeheer, inspectie en acquisitie	243.005	34.814	176.749
- primair toegankelijk maken	137.547	165.100	169.588
- nader toegankelijk maken	12.250	88.500	36.617
- digitalisering	437.852	361.705	610.938
- DVO's fysiek archief	0	0	0
- zakelijke dienstverlening	0	0	0
	830.654	650.119	993.891
Baten programma informatie en kennis			
- zakelijke dienstverlening	-11.772	-6.500	-30.600
	-11.772	-6.500	-30.600
Saldo	**2.213.444**	**2.170.529**	**2.269.446**

Toelichting programma Informatie en Kennis

Salarislasten programma Informatie en Kennis

De salarislasten voor het programma Informatie & Kennis zijn in de 1e wijziging begroting 2026 € 220.000 lager dan begroot. Dit komt door verschillende personele mutaties binnen Informatie en Kennis (pensionering, uit dienst tredingen en de keuzen om al dan niet nieuwe medewerkers te werven) en de keuzes die hieromtrent zijn gemaakt (€ 186.000). Daarnaast zijn de salarislasten lager door het lagere percentage sociale lasten.

Acquisitie, inspectie en relatiebeheer

De kosten voor acquisitie, inspectie en relatiebeheer zijn in de 1e wijziging begroting 2026 € 143.000 hoger dan begroot.
Dit heeft te maken met vervanging wegens zwangerschapsverlof wat in de oorspronkelijke begroting 2026 nog niet bekend was (€ 82.000), extra externe ondersteuning bij acquisitie voor het wegwerken van achterstanden (€ 50.000) en hogere kosten in verband met thema-inspectie door een externe partij omdat meer zorgdragers geïnspecteerd worden dan in eerste instantie vanuit is gegaan (€ 11.000).

Nader toegankelijk maken

De kosten voor nader toegankelijk maken zijn in de 1e wijziging begroting 2026 € 52.000,- lager dan begroot in de oorspronkelijke begroting 2026.
In de begroting 2026 was een bedrag opgenomen van € 50.000 voor de digitalisering van beeld & geluid, inclusief videobanden en films die nog niet gedigitaliseerd zijn. Het digitaliseren van videobanden en films is verschoven naar Digitalisering, waardoor in de 1e wijziging begroting 2026 nog een bedrag van € 10.000 voor het digitaliseren van ander beeldmateriaal.
Verder was in de oorspronkelijke begroting 2026 een bedrag opgenomen van € 7.500 voor een ‘vele handen’ project. Besloten is om in 2026 dit project niet te starten.

Digitalisering

De digitaliseringskosten zijn in de 1e wijziging begroting 2026 € 249.000 hoger dan begroot. De hogere kosten worden veroorzaakt doordat er meer archieven/ projecten zijn geselecteerd om te digitaliseren gedurende 2026 (€ 114.000). Dit brengt ook meer kosten met zich mee voor 1e lijnsconservering door een externe partij (€ 40.000). Voordat archieven gedigitaliseerd kunnen worden moet ook de toegankelijkheid en metadatering op orde zijn, hiervoor is in de 1e wijziging begroting 2026 een bedrag opgenomen van € 45.000 voor de inhuur van externen. Ook zal een projectleider worden ingehuurd om het proces rondom de digitalisering te begeleiden (€ 50.000). De kosten voor digitalisering zullen volledig worden gedekt uit de strategische investeringsagenda.

Programma publieksbereik

Programma publieksbereik	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totale lasten	1.487.253	1.596.774	1.504.792	1.568.719	1.568.719	1.568.719
Totale baten	-10.756	-5.500	-9.800	-9.150	-9.150	-9.150
Saldo	**1.476.497**	**1.591.274**	**1.494.992**	**1.559.569**	**1.559.569**	**1.559.569**

Specificatie programma publieksbereik

	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026
Salarislasten programma publieksbereik	1.160.453	1.224.793	1.099.182
Materiële lasten programma publieksbereik			
- infocentrum	99.122	116.120	131.946
- web uitingen	159.139	211.254	177.339
- educatie	9.442	14.746	63.788
- externe communicatie	59.097	29.861	32.537
	326.800	371.981	405.610
Baten programma publieksbereik			
- infocentrum	-6.077	-3.500	-6.000
- web uitingen	0	0	0
- educatie	-2.286	-1.500	-1.800
- externe communicatie	-2.393	-500	-2.000
	-10.756	-5.500	-9.800
Saldo	**1.476.497**	**1.591.274**	**1.494.992**

Toelichting programma publieksbereik

Salarislasten programma publieksbereik

De salarislasten voor het programma publieksbereik zijn in de 1e wijziging begroting 2026 € 125.000 lager dan begroot. Dit komt door een verschuiving van deze kosten naar Overhead, omdat de coördinator publieksbereik sinds oktober 2025 op interim basis lid is van het managementteam en er geen vervanging plaatsvindt van de functie van coördinator publieksbereik. Verder is sprake van verschillende personele mutaties binnen publieksbereik (pensionering, uit dienst tredingen en de keuzen om al dan niet nieuwe medewerkers te werven). Daarnaast zijn de salarislasten lager door het lagere percentage sociale lasten.

Webuitingen

De kosten voor webuitingen zijn in de 1e wijziging begroting 2026 € 34.000 lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere hostings- en opslagkosten (€ 25.000) ten behoeve van Archieven.nl, omdat uitgegaan is van een hogere stijging van het aantal scans (35%) dan het in werkelijkheid is geworden (20%).

Verder zal de aanvulling op de website van de MCC-reizen dit jaar afgerond worden. In de originele begroting 2026 was ingeschat dat dit in december 2025 het geval zal zijn, waardoor in 2026 een volledig jaar afschrijving plaats zou vinden. Het vullen van de dataset neemt echter meer tijd in dan verwacht. Verwachting is dat dit in december 2026 afgerond zal worden waardoor de afschrijvingskosten in 2026 € 5.000 lager uitvallen.

Infocentrum

De kosten voor het infocentrum zijn in de 1e wijziging begroting 2026 € 16.000 hoger dan begroot. Voor het verrichten van scanwerkzaamheden voor zorgdragers wordt naast de bestaande medewerker tijdelijk een uitzendkracht ingehuurd (€ 31.000). De kosten voor de archiefbank worden met € 15.000 naar beneden bijgesteld omdat het aantal aanvragen afneemt, mede door de digitaliseringsprojecten die afgelopen jaren zijn uitgevoerd en nog uitgevoerd gaan worden.

Exposities en educatie

De kosten voor exposities en educatie zijn in de 1e wijziging van de begroting 2026 € 49.000 hoger dan begroot. In 2026 wordt de inzet van educatie geëvalueerd en wordt het beleid opnieuw vormgegeven. In de 1e wijziging begroting 2026 en de begroting 2027 is een bedrag begroot voor de interim-periode om het nieuwe beleid uit te werken en op te bouwen.

Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage Nationaal Archief	-1.744.721	-1.659.701	-1.744.721	0	0	0	0
Bijdrage Nationaal Archief: huur, beheer en onderhoud	-2.033.203	-1.979.750	-2.033.203	0	0	0	0
Bijdrage Nationaal Archief: 5*€ 50.000+eenmalig € 100.000	-50.000	-50.000	-50.000	0	0	0	0
Bijdrage Middelburg	-615.361	-585.390	-631.360	-643.987	-643.987	-643.987	-643.987
Bijdrage Middelburg e-Depot	-95.748	-95.748	-98.238	-100.203	-100.203	-100.203	-100.203
Bijdrage Veere	-177.303	-168.666	-181.912	-185.550	-185.550	-185.550	-185.550
Bijdrage Veere e-Depot	-42.523	-42.523	-42.235	-43.080	-43.080	-43.080	-43.080
Bijdrage Provincie Zeeland	-709.752	-731.044	-728.205	-742.769	-742.769	-742.769	-742.769
Bijdrage Provincie Zeeland e-Depot	-145.512	-128.598	-129.855	-132.452	-132.452	-132.452	-132.452
Bijdrage Waterschap	-400.501	-410.513	-438.683	-447.457	-447.457	-447.457	-447.457
Bijdrage Waterschap e-Depot	-86.561	-88.725	-77.227	-78.772	-78.772	-78.772	-78.772
DVO Kapelle	-40.872	-41.894	-69.223	-70.607	-70.607	-70.607	-70.607
Bijdrage Terneuzen	-465.142	-476.771	-477.236	-486.781	-486.781	-486.781	-486.781
Bijdrage Terneuzen: e-Depot	-121.977	-125.026	-108.824	-111.000	-111.000	-111.000	-111.000
Bijdrage Vlissingen	-303.271	-310.853	-311.156	-317.379	-317.379	-317.379	-317.379
Bijdrage Vlissingen: e-Depot	-99.784	-102.279	-89.025	-90.806	-90.806	-90.806	-90.806
Bijdrage Schouwen-Duiveland	-529.985	-543.234	-543.764	-554.639	-554.639	-554.639	-554.639
Bijdrage Schouwen-Duiveland e-Depot	-76.434	-78.345	-68.192	-69.556	-69.556	-69.556	-69.556
SPUK: lumpsup bijdrage - OC W	0	0	0	-3.777.924	-3.777.924	-3.777.924	-3.777.924
DVO Tholen: e-Depot	-59.087	-60.564	-61.037	-62.258	-62.258	-62.258	-62.258
DVO Borsele: e-Depot	-51.133	-52.411	-52.820	-53.877	-53.877	-53.877	-53.877
DVO Kapelle: e-Depot	-7.285	0	-30.102	-30.704	-30.704	-30.704	-30.704
DVO Sluis	0	0	-194.734	-238.355	-238.355	-238.355	-238.355
DVO Sluis: e-Depot	-8.632	0	-53.501	-54.571	-54.571	-54.571	-54.571
Verhuur depot- en kantoorruimte	-89.812	-94.525	-94.638	-97.478	-97.478	-97.478	-97.478
Verrekening BTW	-210.668	-170.000	-46.200	-50.400	-50.400	-50.400	-50.400
Rente	-154.114	-210.000	-160.000	-160.000	-160.000	-160.000	-160.000
Vrijval projecten	-402.482	-100.000	-111.622	-40.000	-50.000	-50.000	-50.000
Overige algemene dekkingsmiddelen	-2.974	-2.700	-3.200	-3.200	-1.000	-1.000	-1.000
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**-8.724.837**	**-8.309.261**	**-8.630.914**	**-8.643.804**	**-8.651.604**	**-8.651.604**	**-8.651.604**

Bijdragen partners

Nationaal Archief	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage Nationaal Archief	-1.744.721	-1.659.701	-1.744.721	0	0	0
Bijdrage Nationaal Archief: huur, beheer en onderhoud	-2.033.203	-1.979.750	-2.033.203	0	0	0
Bijdrage Nationaal Archief: 5*€ 50.000+eenmalig € 100.000	-50.000	-50.000	-50.000	0	0	0
Bijdrage Nationaal Archief: Eenmalige vergoeding MT-uren	0	0	0	0	0	0
	-3.827.924	-3.689.451	-3.827.924	0	0	0

Gemeente Middelburg	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage Middelburg	-615.361	-585.390	-631.360	-643.987	-643.987	-643.987
Bijdrage Middelburg e-Depot	-95.748	-95.748	-98.238	-100.203	-100.203	-100.203
	-711.109	-681.138	-729.598	-744.190	-744.190	-744.190

Gemeente Veere	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage Veere	-177.303	-168.666	-181.912	-185.550	-185.550	-185.550
Bijdrage Veere e-Depot	-42.523	-42.523	-42.235	-43.080	-43.080	-43.080
	-219.826	-211.189	-224.147	-228.630	-228.630	-228.630

Waterschap Scheldestromen	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage Waterschap Scheldestromen	0	0	-438.683	-447.457	-447.457	-447.457
Bijdrage Waterschap Scheldestromen e-Depot	0	0	-77.227	-78.772	-78.772	-78.772
	0	0	-515.910	-526.228	-526.228	-526.228

Provincie Zeeland	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage Provincie Zeeland	0	0	-728.205	-742.769	-742.769	-742.769
Bijdrage Provincie Zeeland e-Depot	0	0	-129.855	-132.452	-132.452	-132.452
	0	0	-858.060	-875.221	-875.221	-875.221

Gemeente Schouwen Duiveland	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage Gemeente Schouwen Duiveland	0	0	-543.764	-554.639	-554.639	-554.639
Bijdrage Gemeente Schouwen Duiveland e-Depot	0	0	-68.192	-69.556	-69.556	-69.556
	0	0	-611.956	-624.195	-624.195	-624.195

Gemeente Terneuzen	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage Gemeente Terneuzen	0	0	-477.236	-486.781	-486.781	-486.781
Bijdrage Gemeente Terneuzen e-Depot	0	0	-108.824	-111.000	-111.000	-111.000
	0	0	-586.060	-597.781	-597.781	-597.781

Gemeente Vlissingen	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage Gemeente Vlissingen	0	0	-311.156	-317.379	-317.379	-317.379
Bijdrage Gemeente Vlissingen e-Depot	0	0	-89.025	-90.806	-90.806	-90.806
	0	0	-400.181	-408.185	-408.185	-408.185

Totaal bijdragen GR-partners	**-4.758.859**	**-4.581.777**	**-7.753.836**	**-4.004.430**	**-4.004.430**	**-4.004.430**

Bijdrage specifieke uitkering	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage Nationaal Archief	0	0	0	-3.777.924	-3.777.924	-3.777.924
Totaal Specifieke uitkering	**0**	**0**	**0**	**-3.777.924**	**-3.777.924**	**-3.777.924**

Dienstverleningsovereenkomsten archiefbeheer en -toezicht	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
DVO Provincie Zeeland	-709.752	-731.044	0	0	0	0
DVO Waterschap	-400.501	-410.513	0	0	0	0
DVO Kapelle	-40.872	-41.894	-69.223	-70.607	-70.607	-70.607
DVO Terneuzen	-465.142	-476.771	0	0	0	0
DVO Vlissingen	-303.271	-310.853	0	0	0	0
DVO Schouwen-Duiveland	-529.985	-543.234	0	0	0	0
DVO Sluis	0	0	-194.734	-238.355	-238.355	-238.355
	-2.449.523	-2.514.310	-263.957	-308.962	-308.962	-308.962

Dienstverleningsovereenkomsten Zeeuws e-Depot	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
DVO Provincie Zeeland e-Depot	-145.512	-128.598	0	0	0	0
DVO Terneuzen: e-Depot	-121.977	-125.026	0	0	0	0
DVO Schouwen-Duiveland e-Depot	-76.434	-78.345	0	0	0	0
DVO Tholen: e-Depot	-59.087	-60.564	-61.037	-62.258	-62.258	-62.258
DVO Waterschap: e-Depot	-86.561	-88.725	0	0	0	0
DVO Vlissingen: e-Depot	-99.784	-102.279	0	0	0	0
DVO Borsele: e-Depot	-51.133	-52.411	-52.820	-53.877	-53.877	-53.877
DVO Sluis: e-Depot	-8.632	0	-53.501	-54.571	-54.571	-54.571
DVO Kapelle: e-Depot	-7.285	0	-30.102	-30.704	-30.704	-30.704
DVO e-Depot diverse gemeenten	0	0	0	0	0	0
	-656.405	-635.948	-197.460	-201.409	-201.409	-201.409

Totaal Dienstverleningsovereenkomsten	**-3.105.928**	**-3.150.258**	**-461.418**	**-510.372**	**-510.372**	**-510.372**

Toelichting algemene dekkingsmiddelen

In 2026 zijn is een aantal DVO-partners toegetreden toe de gemeenschappelijke regeling 2026. Het betreft:

1) Provincie Zeeland
2) Waterschap Scheldestromen
3) Gemeente Terneuzen
4) Gemeente Schouwen-Duiveland
5) Gemeente Vlissingen

Samen met de gemeenten Middelburg en Veere en de minister van OCW vormen ze de gemeenschappelijke regeling Zeeuws Archief 2026.

Conform de afspraken in de gemeenschappelijke regeling Zeeuws Archief 2026 zijn de bijdragen van de deelnemers met 2,6% geïndexeerd, behalve die van het Rijk.

Door de toetreding is voor de provincie Zeeland, het waterschap Scheldestromen, de gemeenten Terneuzen, Schouwen-Duiveland en Vlissingen de bijdrage e-Depot ten opzichte van de DVO-bijdrage in 2025 verminderd met 15% risico-opslag. Voor het waterschap is in verband met de verplaatsing van archief van het depot in Terneuzen naar het depot van het Zeeuws Archief in Middelburg de bijdrage in 2026 verhoogd.

Door de verschuiving van DVO-partners naar GR-partners is sprake van een lager percentage belaste opbrengsten. Dit leidt tot een aanzienlijke daling in het pro rata BTW percentage wat inhoudt dat minder BTW teruggevorderd kan worden door het Zeeuws Archief. In de 1e wijziging begroting 2026 is uitgegaan van € 124.000,- lagere opbrengsten. Ook is sprake van dalende rentepercentages waardoor de renteopbrengsten in de 1e wijziging begroting 2026 met € 50.000,- naar beneden is bijgesteld.

Overzicht overhead	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Salarislasten overhead	1.154.112	1.226.092	1.558.770	1.553.282	1.553.282	1.553.282
Overige personeelslasten	274.630	265.495	238.532	270.905	270.905	270.905
Huur Rijksvastgoedbedrijf	394.514	395.000	287.825	296.459	296.459	296.459
Huisvestingslasten	298.434	313.171	341.339	388.710	388.710	388.710
Huisvestingslasten beheer en onderhoud	1.474.101	1.411.050	1.290.640	1.277.339	1.277.339	1.277.339
Organisatielasten	397.210	464.931	696.141	579.060	579.060	579.060
Afschrijvingslasten	83.908	76.693	80.717	82.060	82.060	82.060
Rentelasten	2.123	0	0	0	0	0
Incidentele baten	0	0	0	0	0	0
Totaal overhead	**4.079.033**	**4.152.432**	**4.493.964**	**4.447.816**	**4.447.816**	**4.447.816**

Toelichting overhead

Salarislasten programma overhead

De salarislasten voor het programma overhead zijn in de 1e wijziging begroting 2026 € 332.000 hoger dan begroot. Besloten is dat vanaf 2026 het managementteam uit vier MT-leden bestaat in plaats van drie. Naast de directeur waren er een afdelingshoofd Informatie en Kennis en een afdelingshoofd Beheer en Exploitatie. De directeur gaf hiërarchisch leiding aan de medewerkers van communicatie, web, relatiebeheer en het infocentrum, ondersteund door een coördinator publieksbereik. Vanaf 2026 is deze coördinator publieksbereik MT-lid geworden als afdelingshoofd publieksbereik. Als gevolg hiervan zijn de salarislasten voor overhead gestegen omdat MT-leden voor wat betreft hun salarislasten aan overhead moeten worden toegerekend. Ook is besloten dat het MT vanaf 2026 ondersteund wordt door een strategisch adviseur ontwikkeling en innovatie. Ook deze salarislasten zijn toegerekend aan overhead. Verder is binnen bedrijfsvoering de formatie uitgebreid met een ICT-adviseur.

Overige personeelslasten

In de 1e wijziging begroting 2026 zijn de overige personeelslasten € 27.000 lager ten opzichte van de begroting 2026, vanwege hogere ontvangsten in het kader van de WAZO (€ 17.500). Daarnaast is het budget voor opleidingen en teamontwikkeling naar beneden bijgesteld (€ 15.000) vanwege inzet door medewerkers bij onder meer het beschrijven van de werkprocessen en informatiebeheer (zie Organisatielasten). Tot slot is sprake van hogere reiskosten € 16.000,- woon-werk verkeer o.a. door nieuwe medewerkers met een grotere reisafstand dan voorheen.

Huur riijksvastgoedbedrijf

De huurlasten zijn in de 1e wijziging begroting 2026 afgenomen met € 107.000,-. Met ingang van 1 januari 2026 is een nieuwe huurovereenkomst met het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) afgesloten. Vanwege verschoven verantwoordelijkheden wordt door het RVB alleen nog een administratieve opslag in rekening gebracht. Alle andere opslagen, waaronder een risico-opslag worden niet meer in rekening gebracht waardoor de te betalen vergoeding is afgenomen. Het Zeeuws Archief beschikt over voldoende middelen om eventuele risico's te dragen.

Huisvestingslasten

De huisvestingskosten zijn in de 1e wijziging begroting 2026 € 28.000,- hoger dan begroot. Dit is met name een gevolg van de eenmalige kosten voor de herinrichting van de binnentuin (€ 19.000,-). Ook zijn de kosten voor elektra met € 5.000 naar boven bijgesteld naar aanleiding van de werkelijke kosten 2025.

Huisvestingslasten beheer en onderhoud

Met ingang van 2026 vindt er een wijziging plaats in de wijze waarmee de voorziening groot onderhoud wordt gevormd. Op basis van dit uitgangspunt is het Zeeuws Archief momenteel bezig met het opstellen van een herzien MJOP. De dotaties aan de voorziening zullen voortaan op het MJOP worden gebaseerd. Zaken die voorheen via het huisvestingsbudget (Onderhoudscontract E&W, brandverzekering e.d.) en daarmee via de voorziening verliepen, zullen voortaan ten laste van de exploitatie worden gebracht. Het effect van deze wijziging betreft circa € 120.000 lagere lasten in 2026 doordat niet langer het volledige huisvestingsbudget wordt gedoteerd aan de voorziening.

Organisatielasten

De organisatiekosten zijn in de 1e wijziging begroting 2026 € 231.000,- hoger dan begroot in de begroting 2026. Samenhangend met de toelichting bij huisvestingslasten beheer en onderhoud zijn de kosten m.b.t. de brandverzekering niet langer opgenomen bij huisvestingslasten beheer en onderhoud maar onder de organisatiekosten (€ 33.000,-).

In de 1e wijziging 2026 zijn verschillende aanvullende posten opgenomen gericht op de inhuur van externe deskundigen voor de beschrijving van alle werkprocessen, informatiebeveiliging, organisatiestrategie, inrichtingskosten van AFAS (financieel & CRM) en kosten voor juridisch advies. De kosten hiervoor bedragen € 162.000,- meer dan in de originele begroting 2026 was opgenomen.

Tot slot is sprake van een toename voor de automatiserings- en licentiekosten in verband met diverse aanpassingen op het gebied van IT (invoer wachtwoordkluis, vervanging tapeunit, aanpassingen Pentest, wijzigingen in patchkast). Deze aanpassingen in de IT-omgeving/ infrastructuur zorgt voor een toename van de kosten met € 36.000,-.

	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0

	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0

Financiële begroting: Financiële positie

Stand en verloop reserves

	Algemene reserve	Bestemmings-reserve personeel	strategische investeringsagenda	
Beginstand begroting 2026	183.663	433.845	1.444.645	
resultaatverdeling 2025	0	0	0	
Dotatie begroting 2026	0	0	0	
Onttrekking begroting 2026	0	-122.010	-548.024	
Eindstand begroting 2026	183.663	311.835	896.621	**1.392.119**
Beginstand jaarrekening 2025	183.663	335.905	1.929.043	
Vastgestelde resultaatverdeling	0	302.447	0	
Dotatie jaarrekening 2025	0	102.888	474.638	
Onttrekking jaarrekening 2025	0	-255.260	-286.407	
Eindstand jaarrekening 2025	183.663	485.980	2.117.274	**2.786.917**
Beginstand 1e wijz. begroting 2026	183.663	485.980	2.117.274	
resultaatverdeling 2025	80.312	0	0	
Dotatie 1e wijz. begroting 2026	0	0	0	
Onttrekking 1e wijz. begroting 2026	0	0	-610.938	
Eindstand 1e wijz. begroting 2026	263.975	485.980	1.506.336	**2.256.291**

	Voorziening beheer en onderhoud	Voorziening verlofsparen
Beginstand begroting 2026	3.805.025	155.743
Dotatie begroting 2026	0	40.000
Onttrekking begroting 2026	-1.545.796	0
Eindstand begroting 2026	2.259.229	195.743
Beginstand jaarrekening 2025	3.902.634	115.743
Dotatie jaarrekening 2025	2.033.203	50.849
Onttrekking jaarrekening 2025	-1.384.552	-5.557
Eindstand jaarrekening 2025	4.551.285	161.035
Beginstand 1e wijz. begroting 2026	4.551.285	161.035
Dotatie 1e wijz. begroting 2026	900.000	40.000
Onttrekking 1e wijz. begroting 2026	-1.012.936	0
Eindstand 1e wijz. begroting 2026	4.438.349	201.035

Specificatie reserves

	1e wijziging 2026		2026
Strategische investeringsagenda			
Digitalisering	€ 365.937	€	308.024
Digitalisering 1e lijnsconservering	€ 90.000	€	50.000
Digitalisering extra medewerkers tbv projectleiding, inventarisatie en voorbereiding	€ 155.000	€	140.000
Informatiebeveiliging	€ -	€	50.000
	€ 610.937	€	548.024

	1e wijziging 2026		2026
Bestemmingsreserve personeel			
Tijdelijke vervanging wegens ziekte	€ -	€	44.955
Inhuur t.b.v. themainspectie	€ -	€	29.814
Overige uitkering(en)	€ -	€	47.241
	€ -	€	122.010

Toelichting specificatie reserves

Ten opzicht van de begroting 2026 wordt er in de 1e wijziging begroting 2026 uitgegaan van het digitaliseren van meer projecten waarvoor ook meer 1e lijnsconservering wordt uitbesteed en ook meer extra medewerkers zullen worden ingehuurd om het resultaat te kunnen behalen. De onttrekking voor informatiebeveiliging is in de 1e wijziging 2026 niet nodig omdat deze kosten worden gedekt vanuit de reguliere exploitatie.

Onttrekking aan de bestemmingsreserve personeel is in de 1e wijziging 2026 niet noodzakelijk. Ten eerste omdat de overige uitkeringen in 2025 hebben plaatsgevonden en in 2026 niet meer zijn begroot. Daarnaast kan de beoogde onttrekking worden gedekt vanuit de reguliere exploitatie. Dit komt onder meer omdat in de 1e wijziging 2026 wel al rekening is gehouden met de indexering van bijdragen, een lagere dotatie aan de voorziening beheer en onderhoud en lagere salarislasten.

Kengetallen

Kengetallen	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijz. Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Netto schuldquote	-24%	-7%	-16%	-7%	-1%	-1%
Solvabiliteitsratio	29%	20%	28%	21%	13%	13%
Structurele exploitatieruimte	1,32%	0,00%	0,00%	0,00%	2,55%	2,55%

De netto-schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het Zeeuws Archief ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto-schuldquote. Bij het Zeeuws Archief is geen sprake van externe financiering anders dan kortlopende schulden.

De solvabiliteitsratio geeft aan of het Zeeuws Archief op korte en lange termijn kan voldoen aan zijn betalingsverplichtingen. Hiertoe wordt de omvang van het eigen vermogen (de reserves en het resultaat van het Zeeuws Archief) gerelateerd aan de totale omvang van het vermogen (het eigen en het vreemde vermogen). Dit kengetal wordt voornamelijk berekend om te schatten of het Zeeuws Archief bij faillissement in staat is om al zijn schulden te betalen (solvabel is). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe gezonder de organisatie is. Door de begrote onttrekkingen uit de bestemmingsreserve strategische investeringsagenda neemt de solvabiliteitsratio af. In de gemeenschappelijke regeling is bepaald dat de algemene reserve maximaal 5% van de overheidsbijdragen mag zijn. Verder is er naast de strategische investeringsagenda die moet worden afgebouwd, sprake van een bestemmingsreserve personeel die gebaseerd is op het landelijke gemiddelde ziekteverzuimpercentage binnen overheidssector/gemeenten.

De structurele exploitatieruimte geeft weer hoeveel structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, ook als bijvoorbeeld de baten afnemen of lasten in de toekomst gaan toenemen. De ruimte wordt berekend door het structurele saldo (verschil tussen structurele baten en lasten) te delen door het totaal aan jaarlijkse baten. Voorbeelden van structurele baten zijn de bijdragen van de GR-partners en de inkomsten van de dienstverleningsovereenkomsten. Bij structurele lasten gaat het om de lasten die worden gemaakt voor het uitvoeren van structureel beleid en overhead. Een positief kengetal betekent dat sprake is van een positief saldo tussen de structurele baten/lasten inclusief de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves.

Geprognotiseerde begin- en eindbalans en EMU-saldo

Balans (per 31 december)	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijz Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Activa						
Vaste activa						
Materiële vaste activa	783.835	800.000	883.835	883.835	808.835	808.835
Vlottende activa	7.884.941	6.226.841	7.068.795	6.397.034	6.066.919	6.066.919
Totaal activa	**8.668.776**	**7.026.841**	**7.952.630**	**7.280.869**	**6.875.754**	**6.875.754**
Passiva						
Vaste passiva						
Eigen vermogen						
- Algemene reserve	183.663	183.663	263.975	263.975	263.975	263.975
- Bestemmingsreserves	2.603.254	1.208.456	1.992.316	1.234.316	622.853	622.853
- Resultaat na bestemming	80.312	0	0	0	0	0
Voorzieningen	4.712.320	4.434.722	4.639.384	4.732.578	4.742.578	4.742.578
Vaste schulden	-	0		0	0	0
Vlottende passiva						
Netto vlottende schulden	121.964	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
Overlopende passiva	967.263	1.000.000	856.955	850.000	1.046.348	1.046.348
Totaal passiva	**8.668.776**	**7.026.841**	**7.952.630**	**7.280.869**	**6.875.754**	**6.875.754**
EMU Saldo	**659.794**	**-196.080**	**-783.874**	**-664.805**	**-526.463**	**0**

Financiële begroting: Bijlage baten en lasten per taakveld

2026

Taakveld	**lasten**	**baten**	**Saldo**
0 Bestuur en ondersteuning			
0.4 Overhead	4.152.432	0	4.152.432
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0
0.10 Mutaties reserves		-670.034	-670.034
0.11 Resultaat rekening baten en lasten	0	0	0
Totaal taakveld 0	**4.152.432**	**-670.034**	**3.482.398**
5 Sport, cultuur en recreatie			
5.4 Musea	4.826.863	-8.309.261	-3.482.398
Totaal taakveld 5	**4.826.863**	**-8.309.261**	**-3.482.398**
Totaal taakvelden	**8.979.294**	**-8.979.294**	0

1e wijz 2026

Taakveld	**lasten**	**baten**	**Saldo**
0 Bestuur en ondersteuning			
0.4 Overhead	4.493.964	0	4.493.964
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	0	-610.938	-610.938
0.11 Resultaat rekening baten en lasten	0	0	0
Totaal taakveld 0	**4.493.964**	**-610.938**	**3.883.026**
5 Sport, cultuur en recreatie			
5.4 Musea	4.857.715	-8.740.741	-3.883.026
Totaal taakveld 5	**4.857.715**	**-8.740.741**	**-3.883.026**
Totaal taakvelden	**9.351.679**	**-9.351.678**	0

Vastgestelde

Begroting 2027

Zeeuws Archief

Middelburg, 13 juli 2026

Inhoud

Inleiding 3

Beleidsbegroting 5
Programma beheer 5
Wat willen we bereiken? 5
Wat gaan we daarvoor doen? 5
Wat mag dit kosten? 8
Programma informatie en kennis 9
Wat willen we bereiken? 9
Wat gaan we daarvoor doen? 9
Wat mag dit kosten? 11
Programma publieksbereik 12
Wat willen we bereiken? 12
Wat gaan we daarvoor doen? 12
Wat mag dit kosten? 15

Beleidsbegroting: Paragrafen 21
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing 21
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen 23
Paragraaf financiering 24
Paragraaf bedrijfsvoering 25

Financiële begroting: Overzicht van baten en lasten 26

Financiële begroting: Financiële positie 29
Stand en verloop reserves 29
Geprognosticeerde begin- en eindbalans en EMU-saldo 32

Financiële begroting: Bijlage baten en lasten per taakveld 33

Inleiding

Het Zeeuws Archief heeft een belangrijke rol in Zeeland in het beheren, bewaren en beschikbaar stellen van informatie. Dat geldt zowel voor de papieren bronnen, de gedigitaliseerde archieven als voor de born-digital informatie. Onderzoekers en aangesloten overheden kunnen hun informatie in het Zeeuws Archief vinden via de website of door fysiek bezoek aan de studiezalen in Middelburg, Zierikzee en Terneuzen. Onderzoekers kunnen ook via de Archiefbank verzoeken indienen om fysieke archiefstukken te laten digitaliseren en online te ontvangen. Overheden kunnen niet-openbare analoge stukken gedigitaliseerd ontvangen voor ambtelijke voorbereiding van stukken. Zij hebben toegang tot hun eigen gemeentelijke informatie in het Zeeuws e-Depot.

Een goed publieksbereik kan alleen vanuit een collectie die op orde is en door een grote mate van digitale beschikbaarheid. Het Zeeuws Archief zet in 2027 dan ook onverminderd in op extra digitalisering van veelgevraagde analoge bronnen, op een vergroting van de dienstverlening door de Archiefbank en door het benutten van de kansen die het programma Metamorfoze biedt voor projectmatige digitalisering van bijzondere archieven en collecties. Tevens wendt het Zeeuws Archief zijn investeringsagenda aan voor grootschalige digitalisering van collecties en archieven. Aansluitend op de afgelopen jaren zal verder worden ingezet op diverse nieuwe technieken van machineleesbaarheid van handgeschreven archieven en op linked data zodat de informatie in archieven gekoppeld kan worden aan informatie die elders beschikbaar is. Een datascientist zal tevens nieuwe technieken van toegankelijk maken, metadatering en data-analyse verkennen en implementeren.

Ieder jaar is er de mogelijkheid voor nieuwe overheden om toe te treden tot het e-Depot om daarmee een langdurige en veilige bewaring van de born-digital informatie te garanderen. Onderdeel van de langdurige digitale bewaring is de nauwe betrokkenheid van het Zeeuws Archief bij overheden door toezicht en advies op de vormgeving en de inhoud van de informatiehuishouding. Zo kan in een vroeg stadium worden meegedacht over de eisen die gesteld worden aan informatiesystemen, metadatering, openbaarheid en migraties. Het Zeeuws Archief biedt ook aan niet-aangesloten overheden deze vorm van dienstverlening aan.

Volgens de oorspronkelijke planning zou een nieuwe Archiefwet (inclusief het archiefbesluit en de archiefregeling) per 1 januari 2025 in werking treden, maar door vertraging is de wet pas in februari 2025 aangenomen in de Tweede Kamer en ligt het nu bij de eerste Kamer. In de Archiefwet 20xx is de delegatieopdracht opgenomen van de minister van OCW aan het bestuur van de gemeenschappelijke regeling Zeeuws Archief, voor het beheren, bewaren en beschikbaar stellen van de analoge rijksarchieven in de provincies. De voorgenomen uittreding van de minister uit de gemeenschappelijke regelingen van de RHC's, is afhankelijk van de inwerkingtreding van de Archiefwet 20xx; momenteel is uittreding van het Rijk voorzien per 1 januari 2027. In februari 2026 zijn vijf nieuwe Zeeuwse overheden tot de gemeenschappelijke regeling Zeeuws Archief toegetreden, t.w. de provincie Zeeland, waterschap Scheldestromen en de gemeenten Terneuzen, Schouwen-Duiveland en Vlissingen. Hierbij wordt de bestuurlijke draagkracht van de huidige partners Middelburg en Veere versterkt en wordt recht gedaan aan de archiefwettelijke verantwoordelijkheid van de overheden in een publiekrechtelijke organisatie.

De RHC's dienen de duurzame digitale bewaring van overheidsinformatie in hun regio's vorm te geven. Zij zullen in een netwerk blijven samenwerken en kennis blijven delen conform het uitgangspunt van de minister om robuuste RHC's in de regio's in een sterk onderling verbonden netwerk te houden.

De begroting 2027 is onderverdeeld in een beleidsbegroting en een financiële begroting. De beleidsbegroting bestaat uit een programmaplan en paragrafen. In het programmaplan staat de toelichting op de reguliere werkzaamheden van het Zeeuws Archief, onderverdeeld in de hoofdstukken programma beheer, programma informatie en kennis en programma publieksbereik. De financiële begroting bestaat uit het overzicht van

baten en lasten en de financiële positie ten aanzien van de stand van de reserves en voorzieningen, de geprognosticeerde eindbalans en het EMU-saldo. Tot slot is een bijlage van baten en lasten per taakveld toegevoegd.

Beleidsbegroting

Programma beheer

Wat willen we bereiken?
Onder het programma beheer vallen alle werkzaamheden rond het fysieke en digitale beheer van de archieven en collecties, de conservering en restauratie van de archieven en collecties, de implementatie van het e-Depot en het beheer van de stadhuiscollecties van de gemeenten Middelburg en Veere. Doel is de archieven en collecties zo te behouden en beheren, dat alle informatie vind- en raadpleegbaar is.

Wat gaan we daarvoor doen?

Inrichting depot en klimaatbeheersing
Voor het behoud van de stukken is klimaatbeheersing van de depots noodzakelijk. Om het goede klimaat in stand te kunnen houden zijn speciale filters geplaatst, die jaarlijks onderzocht worden op luchtzuivering. Daarnaast beschikt het Zeeuws Archief over dynamische temperatuur- en RV-controle voor de depots in Middelburg. Door permanente bewaking en bijsturing van temperatuur en luchtvochtigheid worden de depots dusdanig gebalanceerd dat er een minimale energievraag is. Dit gebeurt met behulp van algoritmes. In alle depots wordt het klimaat constant en regelmatig gecontroleerd.
Andere onderdelen van zorgvuldig depotbeheer zijn dat de depots regelmatig gereinigd worden en dat het gedragsprotocol voor het omgaan met archiefstukken wordt nageleefd. Het Zeeuws Archief beschikt op diverse plekken in Zeeland over depotruimte: in Middelburg in het pand van het Zeeuws Archief, in Vlissingen in de Hellebardierstraat en in Zierikzee in het stadskantoor. Alle drie de locaties worden regelmatig gecontroleerd op de aanwezigheid van ongedierte en van levensvatbare schimmelsporen door middel van kiemgetalmetingen. Ook vinden er regelmatig visuele inspecties plaats.

Restauratie en conservering
Het Zeeuws Archief beschikt zelf over medewerkers die conserverings- en restauratiehandelingen kunnen verrichten en over ruimten die hiervoor adequaat zijn ingericht. Onder conservering en restauratie vallen onder andere de bemonstering van aanwinsten, actieve conservering (zoals stukken voorbereiden voor digitalisering in het kader van eigen digitaliseringsprojecten en Metamorfozeprojecten), het (her)verpakken van archieven en het restaureren.

Metamorfoze
Het Zeeuws Archief is in 2024 begonnen met een nieuw Metamorfozeproject: het conserveren en digitaliseren van de archieven van de Deltadienst en aanverwante archieven zoals Dienst Dijkherstel Zeeland. Dit project wordt tot en met 2027 voortgezet.
In 2026 begint het Zeeuws archief met de uitvoering van het Metamorfozeproject Delta-archieven 2, het vervolg op bovengenoemd project dat in 2028 wordt afgerond.

Stadhuiscollecties Middelburg en Veere
Het beheer van de verzamelingen van de gemeenten Veere en Middelburg wordt uitgevoerd door het Zeeuws Archief. De objecten uit deze verzamelingen zijn van belang voor de Zeeuwse geschiedenis. Tot het beheer wordt gerekend:

- het uitoefenen van toezicht op het beheer van de verzamelingen van de gemeenten Middelburg en Veere;
- registratie van de objecten en het doen van onderzoek in en naar de collectie;
- het verzorgen van rondleidingen, lezingen en exposities;

- het adviseren inzake conservering, aankoop en bruikleen van voorwerpen uit de collectie;
- het fungeren als in- en extern contactpersoon ten aanzien van de collectie;
- het contact onderhouden met de Vereniging van Musea in Zeeland, de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland en Walcherse musea en erfgoedinstellingen.
- het uitvoeren van de aanbevelingen in de rapporten van bureau Raadsaam over herplaatsen van de collectie.

In 2027 wordt verder gewerkt aan een effectieve presentatie van beeld- en kunstcollecties en een doelmatig fysiek beheer van de collecties van Middelburg en Veere.

Zeeuws e-Depot
Digitale duurzaamheid bij lokale overheden en hun deelname aan het Zeeuws e-Depot, zijn vanuit het beleidsplan ook voor 2027 speerpunten. Inzet blijft om duurzame bewaring en beschikbaarstelling van de digitale archieven van de Zeeuwse overheden, gemeenschappelijke regelingen en particuliere archiefvormers in Zeeland, te kunnen verzekeren in het Zeeuws e-Depot. In nauwe samenwerking worden digitale archieven op orde gebracht, archiefvorming 'by design' ondersteund en tijdige overbrenging en uitplaatsing van digitaal archief naar het Zeeuws e-Depot gerealiseerd.

Naar verwachting zijn er vanaf 1 januari 2027 dertien Zeeuwse overheidsorganisaties aangesloten op het Zeeuws e-Depot, middels een dienstverleningsovereenkomst (DVO), dan wel door deelname in de gemeenschappelijke regeling. Streven is om in 2027 met nog 2 overheden de samenwerking aan te gaan, op weg naar aansluiting van alle vijftien lokale overheden in Zeeland, zoals benoemd in het Beleidsplan 2025-2028.

<u>Aansluittrajecten</u>
In 2027 hebben we verschillende jaren ervaring met het uitvoeren van aansluittrajecten. Het streven is om de trajecten te evalueren zowel intern als extern. Ook werken wij met de zorgdragers aan de ontwikkelingen om te zijner tijd de archieven in goede geordende en toegankelijke staat jaarlijks te kunnen overbrengen conform de geldende Archiefwet naar het Zeeuws e-Depot en hiervandaan beschikbaar te stellen voor het publiek. Omdat veel zorgdragers dezelfde applicaties gebruiken zoeken we als e-Depot nadrukkelijk naar de samenwerking tussen zorgdragers om gezamenlijk de leveranciers te bewegen hun applicaties gereed te maken voor een overbrenging van het archief naar het e-Depot. Ook worden de processen in het aansluittraject zoveel mogelijk generiek gemaakt voor alle zorgdragers om op deze manier processen efficiënt en herkenbaar in te richten. Indien nodig wordt hierbij een externe partij ingeschakeld.

<u>e-Depot applicatie Preservica</u>
Ook in 2027 zal de focus nog gericht zijn op het verder in control komen en goed borgen van alle e-Depot-processen, van ingest in, tot en met beschikbaarstelling en publicatie vanuit Preservica zowel voor medewerkers van zorgdragers als voor het publiek. Tegelijkertijd gaat de aandacht uit naar het gebruik van de nieuwe mogelijkheden die de applicatie biedt en de ontwikkeling van nieuwe toepassingen.

<u>Digitaal atelier</u>
De voorbereiding op opname van digitale bestanden in Preservica, vindt plaats in het digitaal atelier. Deze werkomgeving bestaat uit hard- en software die samen zorgen voor een veilige en schaalbare werkomgeving. Ook is de doorontwikkeling van een eigen pre-ingest tool een stap naar automatische verwerking van digitale archieven. Indien noodzakelijk wordt het digitaal atelier verder uitgebreid met extra hulpmiddelen. Door gebruikt te maken van nieuwe technieken en uitbreiding van kennis worden de processen steeds beter toegespitst op de werkzaamheden.

Certificering

Certificering biedt afnemers en gebruikers vertrouwen in de kwaliteit van een e-Depot. In 2026 is gestart met de voorbereiding voor certificering (CoreTrustSeal). In 2027 wordt hieraan verder gewerkt. Indien nodig wordt hierbij een externe partij ingeschakeld.

Particulier digitaal archief

Naar verwachting zal in 2027 ook digitaal archief van particuliere organisaties een toenemend deel uitmaken van de werkvoorraad. Ook hier vraagt het op orde brengen en toegankelijk maken de nodige inzet, met extra aandacht voor het ontwikkelen van nieuwe methoden en technieken. Zie ook de paragraaf over acquisitie.

Wat mag dit kosten?

Programma beheer	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totale lasten	904.499	1.133.898	1.052.877	1.148.979	1.148.979	1.148.979	1.148.979
Totale baten	-64.806	-68.838	-69.427	-70.815	-70.815	-70.815	-70.815
Saldo	**839.693**	**1.065.060**	**983.450**	**1.078.164**	**1.078.164**	**1.078.164**	**1.078.164**

Specificatie programma beheer

	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027
Salarislasten programma beheer	701.149	910.026	805.252	834.498
Materiële lasten programma beheer				
- inrichting depot en klimaatbeheersing	4.763	0	19.474	19.193
- conserveren en restaureren	52.819	30.724	73.326	113.744
- stadhuiscollecties	399	862	863	863
- e-Depot	145.370	192.286	153.962	180.681
	203.350	223.872	247.625	314.481
Baten programma beheer				
- stadhuiscollectie Middelburg	-18.516	-19.668	-19.836	-20.233
- stadhuiscollectie Veere	-46.290	-49.170	-49.590	-50.582
	-64.806	-68.838	-69.427	-70.815
Saldo	**839.693**	**1.065.060**	**983.450**	**1.078.164**

Programma informatie en kennis

Wat willen we bereiken?
Het verwerven en toegankelijk maken van archieven en collecties, met als doel deze beschikbaar te stellen, het relatiebeheer met de ketenpartners in Zeeland en het toezicht op het beheer van de niet-overgebrachte archiefbescheiden bij aangesloten overheidsorganisaties.

Wat gaan we daarvoor doen?

Relatiebeheer, inspectie en acquisitie
Inspectie
Conform het beleidsplan inspectie en advies wordt de driejarige cyclus van toezicht gevolgd. Dat betekent dat 2027 het eerste jaar is van een nieuwe driejarige cyclus. In dit eerste jaar zullen naar verwachting bij de volgende drie zorgdragers integrale inspecties worden uitgevoerd: Schouwen-Duiveland, Vlissingen en Waterschap Scheldestromen.

Waar mogelijk worden structurele financiële afspraken gemaakt met samenwerkingsverbanden waarin de deelnemers van het Zeeuws Archief participeren zodat inspectie en advisering ook hier kan worden uitgevoerd en geborgd.

De ontwikkelingen in relevante wet- en regelgeving worden gevolgd. De teamleden volgen extra opleidingen en scholing.

Acquisitie
In 2027 wordt doorgegaan met de uitvoering van het nieuwe acquisitiebeleidsplan (2026). De strengere selectie van aangeboden aanwinsten aan de poort zorgt ervoor dat er meer tijd is om op basis van een domeinanalyse een systematische acquisitie uit te voeren. Hetzelfde geldt voor acquisities die voortvloeien uit de hotspots die Zeeuwse overheden hebben vastgesteld al beschikt nog niet elke aangesloten overheid over een dergelijke lijst.
Aan de hand van het werkproces voor de acquisitie van digitale archieven nemen we in toenemende mate digitale archieven en bestanden op.

In 2027 zijn de resultaten bekend van een pilot om de digitale archieven van twee kerkgenootschappen op te nemen in het e-Depot. Doel is om een standaard werkwijze te creëren die de overdracht van digitale particuliere archieven zo eenvoudig mogelijk moet maken.

Het ingezette beleid om samen te werken met andere erfgoedinstellingen om goede afspraken te maken wie wat doet, wordt verder versterkt.

Primair toegankelijk maken
Door de medewerkers wordt constant gewerkt aan het verbeteren van de toegankelijkheid van de archieven en collecties, zowel analoog als digitaal. Ook in 2027 wordt hierin extra geïnvesteerd door de inhuur van externe ondersteuning. De gereedgekomen toegangen worden op de website gepubliceerd.
De ontwikkeling van nieuwe methoden en technieken voor de bewerking van archieven gaat ook in 2027 verder. Dit betreft het ordenen en beschrijven van born digital archieven van niet-overheidsorganisaties. Maar ook wordt verder gewerkt aan de toepassing van andere werkwijzen voor het ontsluiten van analoge archieven, waarbij de toepassing van digitalisering en automatische tekstherkenning een belangrijke rol spelen.

Nader toegankelijk maken
Het Zeeuws Archief gaat verder met de toepassing van algoritmes zodat complexe bewerkingen van grote hoeveelheden data en scans mogelijk worden. Doel is betere ontsluiting van de archieven en collecties, onder andere door de toepassing van linked data. Hiervoor wordt de inzet van tools als Transkribus en Loghi ten behoeve van de automatische tekstherkenning voortgezet. Streven is dat ook hier verschillende systemen optimaal met elkaar samenwerking door de toepassing van API's. Daarnaast wordt er verder gewerkt aan de ontwikkeling van beeldherkenningssoftware ter ondersteuning van het beschrijven van beeldmateriaal.
Het beschikbaar maken van data als Linked Open Data wordt integraal aangepakt zodat de achterkant (de data in het CBS) en de voorkant (de presentatie op het web) goed op elkaar worden afgestemd. Doel is dat de informatiearchitectuur van het Zeeuws Archief gaat voldoen aan de uitgangspunten van de Digitaal Erfgoed Referentie Architectuur (DERA).
Voor het nader toegankelijk maken van archieven blijft gebruik gemaakt worden van vrijwilligers.

Crowdsourcing
In 2027 wordt onderzocht of een nieuw crowdsourcingsproject wordt gestart.

Beeld & Geluid
De digitalisering en ontsluiting van kwetsbare videobanden en ander filmmateriaal, wordt verder uitgevoerd, als onderdeel van de strategische investeringsagenda. De toepassing van beeldherkenningssoftware om daarmee het beschrijven van grotere hoeveelheid beeldmateriaal mogelijk te maken wordt verder ontwikkeld.
Voor digitalisering van beeldmateriaal in eigen huis wordt een beroep gedaan op vrijwilligers.

Digitalisering
Het Zeeuws Archief werkt hard aan de digitalisering van de collectie door het uitvoeren van grote en kleine projecten. Naast efficiëntere beschikbaarstelling en beter publieksbereik, is digitalisering belangrijk vanuit het oogpunt van behoud van archieven, omdat de originele stukken na digitalisering niet meer geraadpleegd hoeven te worden.
De projectmatige digitalisering vindt plaats aan de hand van de strategische investeringsagenda. De digitalisering wordt veelal extern uitgevoerd. De nadruk ligt op digitalisering van delen van provinciale, regionale en gemeentelijke bestuursarchieven en rechtbankarchieven.

Zakelijke dienstverlening
In 2027 bestaat de mogelijkheid om werkzaamheden te verrichten op basis van een offerte voor externe partijen.

Wat mag dit kosten?

Programma informatie en kennis	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totale lasten	2.225.216	2.177.029	2.300.046	2.319.755	2.181.017	1.569.554	1.569.554
Totale baten	-11.772	-6.500	-30.600	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500
Saldo	**2.213.444**	**2.170.529**	**2.269.446**	**2.316.255**	**2.177.517**	**1.566.054**	**1.566.054**

Specificatie programma informatie en kennis

	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027
Salarislasten programma informatie en kennis	1.394.562	1.526.910	1.306.154	1.309.928
Materiële lasten programma informatie en kennis				
- relatiebeheer, inspectie en acquisitie	243.005	34.814	176.749	53.952
- primair toegankelijk maken	137.547	165.100	169.588	180.500
- nader toegankelijk maken	12.250	88.500	36.617	17.375
- digitalisering	437.852	361.705	610.938	758.000
- DVO's fysiek archief	0	0	0	0
- zakelijke dienstverlening	0	0	0	0
	830.654	650.119	993.891	1.009.827
Baten programma informatie en kennis				
- zakelijke dienstverlening	-11.772	-6.500	-30.600	-3.500
	-11.772	-6.500	-30.600	-3.500
Saldo	**2.213.444**	**2.170.529**	**2.269.446**	**2.316.255**

Programma publieksbereik

Wat willen we bereiken?
Het Zeeuws Archief is een trefpunt voor belangstellenden in de Zeeuwse historie. Het is een gastvrij kenniscentrum waar de geschiedenis van Zeeland professioneel en op uiteenlopende manieren zowel fysiek als digitaal wordt aangeboden. Om een zo breed mogelijk publiek te bereiken organiseert het Zeeuws Archief een samenhangend programma van dienstverlening, digitalisering, communicatie, activiteiten en presentatie. Hierbij staat de vraag van de gebruiker zoveel mogelijk centraal en zoeken we nadrukkelijk de samenwerking met partners binnen en buiten de provincie Zeeland.

Het programma bestaat op hoofdlijnen uit:

- Dienstverlening via de studiezalen en digitale kanalen;
- Laagdrempelige online en offline toegang tot de collectie via de website en goede contextuele informatie;
- Een aanbod van activiteiten en cursussen;
- Een divers aanbod van publieksactiviteiten zoals een open dag, lezingen, workshops en rondleidingen;
- Promotie van de organisatie, onze expertise en de collectie;
- Samenwerking met andere erfgoed- en cultuurinstellingen waarbij de collectie beschikbaar wordt gesteld.

Wat gaan we daarvoor doen?

Infocentrum, fysiek en digitaal

Fysieke dienstverlening via de studiezalen
In de studiezalen in Middelburg en Zierikzee helpt het team archiefassistenten en archivarissen de bezoekers op weg bij hun onderzoek. Het team beantwoordt achter de schermen de vragen van het publiek die via e-mail, per brief en via de telefoon binnenkomen. Het aantal vragen dat via e-mail binnenkomt stijgt gestaag. We zien dat er een verschuiving plaatsvindt van fysieke naar digitale dienstverlening. We zullen in 2027 de resultaten van de evaluatie van de dienstverlening op de studiezalen verwerken in vernieuwde afspraken en service. We werken met communicatie samen om te kijken waar we de drempels voor het publiek nog meer kunnen verlagen.
Genealogische onderzoekers worden door zowel medewerkers van het Genealogisch Centrum Zeeland als door medewerkers van het Zeeuws Archief deskundig geholpen bij hun onderzoek. Deze gezamenlijke dienstverlening levert voor de bezoekers een duidelijke meerwaarde op.
Het Historisch Informatiepunt Terneuzen is sinds 2025 alleen te bezoeken op afspraak. De archieven van waterschap Scheldestromen van Zeeuws-Vlaanderen zijn begin 2026 overgebracht naar het depot in Middelburg.

Digitale dienstverlening
De digitale dienstverlening verloopt via de website, e-mail en archiefbank. Via de website kan het publiek de archieven en collecties raadplegen (inventarissen en gedigitaliseerde stukken) en kunnen zij via de zoekgidsen advies krijgen bij onderzoek. Deze zoekgidsen worden ook door de archiefmedewerkers gebruikt om gestelde vragen snel en efficiënt te beantwoorden. De zoekgidsen en andere informatie op de website wordt waar nodig geactualiseerd. Het publiek verwacht steeds meer digitale service. Door de technische ontwikkelingen groeit het aantal middelen die we mogelijk in kunnen zetten voor onze dienstverlening. Voor het informatiecentrum zullen we de verschillende opties bekijken en beoordelen op bruikbaarheid.

Steeds meer archiefmateriaal is na scanning digitaal te raadplegen via de website van het Zeeuws Archief. Het publiek kan zodoende zonder tussenkomst sneller en gemakkelijker antwoorden op vragen vinden. Het is mogelijk dat hierdoor andere vragen ontstaan bij het publiek. Wij willen ons verdiepen in de vragen of behoeftes bij het publiek.

Scannen op verzoek
Het publiek kan een verzoek indienen om archiefstukken te laten digitaliseren. De stukken die hiervoor in aanmerking komen zijn herkenbaar aan het 'scan icoontje' bij het desbetreffende inventarisnummer. Geïnteresseerden kunnen maximaal 3 verzoeken per week aanvragen. Wekelijks worden maximaal 42 aanvragen in behandeling genomen. Gezien de ervaringen van afgelopen jaren houden we dit aantal op hetzelfde niveau.

Dienstverlening zorgdragers (gemeente, provincie)
De ambtenaren van de provincie, het waterschap, de gemeenten Kapelle, Middelburg, Schouwen-Duiveland, Terneuzen, Veere en Vlissingen kunnen bij het informatiecentrum terecht voor het opvragen van archiefmateriaal. Zij ontvangen de door hen opgevraagde stukken die nodig zijn bij de beleidsvoorbereiding en beleidsverantwoording digitaal via beveiligde verbindingen.

Relatiebeheer Schouwen-Duiveland
De relatiebeheerder is het inhoudelijke aanspreekpunt voor bezoekers, onderzoekers, medewerkers van de gemeente en de verschillende musea in de gemeente Schouwen-Duiveland.

Hergebruik collectie, archieven en data
Het streven is om onze data en de gedigitaliseerde archiefmaterialen zoveel mogelijk te laten hergebruiken voor verschillende doeleinden. Dit gebeurt al jarenlang door platforms als Archieven.nl, Open Archieven, WO2-net, WieWasWie, Zeeuwse Ankers / Collectie Zeeland en Geheugen van Nederland.
Ten gevolge van de digitale ontwikkelingen zijn de mogelijkheden om data van uiteenlopende organisaties aan elkaar te koppelen enorm gestegen. Ook het Zeeuws Archief zet zich in om daarbij aan te sluiten. Inspirerende voorbeelden van hoe je data kunt hergebruiken is te zien op aanvullende websites van het Zeeuws Archief, zoals Eenigheid.slavenhandelmcc.nl en Scheepsreizen MCC. Deze websites vormen een onderdeel van het beleidsthema 'Koloniaal en slavernij'.

Beleidsthema's
<u>Water</u>
In 2025 zijn de archieven van de Deltadienst toegevoegd aan het Unesco 'Memory of the World Register' die deels worden gedigitaliseerd en gepubliceerd in 2027. Deze twee mijlpalen vormden de basis voor de ontwikkeling van een publieksprogramma rondom het thema water. De voorbereidingen zijn in 2026 gestart en het streven is om in 2027 het programma te presenteren.

<u>Kolonialisme en slavernij</u>
Via de internetapplicatie van het collectiebeheersysteem MAIS-Flexis zijn de scans van het archief van de Middelburgse Commercie Compagnie beschikbaar gekomen in IIIF-formaat. Daarmee kunnen derden de scans gebruiken voor automatische transcriptie en publicatie op hun eigen platformen. Het publieksbereik van het MCC-archief wordt daarmee vergroot. Een voorbeeld van dit hergebruik is de website HTR Hub van historicus en onderzoeker [redacted]

Communicatie & PR
Via de inzet van een uitgebreid scala middelen dragen wij uit wat het Zeeuws Archief doet en wordt het belang van betrouwbaar archiefbeheer onderstreept. Hierbij is de communicatiedoelstelling: 'Mensen en organisaties verbinden met de bronnen van Zeeland' leidend. We streven hierbij naar zichtbaarheid van archieven en collecties en voor het hele werkterrein van het Zeeuws Archief binnen Zeeland.

De nieuwsbrief ’n Zee van Tijd zal zo'n vijf keer verschijnen. Er zullen diverse publieksactiviteiten worden georganiseerd zoals de Open Dag, lezingen, rondleidingen en evenementen voortkomend uit onze archieven en collecties en die waar mogelijk aansluiten bij de actualiteit.

Ten behoeve van bijzondere gelegenheden en mijlpalen voor de organisatie en onze archieven zal de pers benaderd worden via berichten en persoonlijke contacten. Het publieksjaarverslag brengen we uit in digitale vorm. De website van het Zeeuws Archief is een belangrijke toegang tot onze archieven en collecties. We inspireren het publiek via blogs met verhalen over de archieven en promoten deze via de social media-kanalen. Voor de website en de verschillende projectsites zal het nodige inhoudelijke en technische onderhoud worden uitgevoerd om de prestatie kwalitatief op een hoog niveau te houden. De digitale toegankelijkheid van de website blijft onze aandacht houden.

Exposities
In 2025 is besloten dat exposities in de toekomst alleen in samenhang met andere publieksactiviteiten en -doelen worden ingezet. In 2026 worden de vitrines gevuld met een aantal stukken die te maken hebben met onze beleidsthema’s.

Educatie
In 2026 wordt de inzet van educatie geëvalueerd en wordt het beleid opnieuw vormgegeven. In afwachting daarvan is besloten om onze bijdragen aan het educatieprogramma 2026-2027 van de Kunst- en Cultuureducatieve centra te pauzeren. Ook zullen we een kleiner aanbod cursussen aanbieden via de Zeeuwse Volksuniversiteit. We blijven de contacten onderhouden met Zeeuwse erfgoedinstellingen, cultuureducatieve centra, scholen en verdere relevante spelers, waardoor het netwerk behouden blijft. In de begroting reserveren wij een bedrag voor de interim-periode om het nieuwe beleid uit te werken en op te bouwen (personele inzet).

Wat mag dit kosten?

Programma publieksbereik	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totale lasten	1.487.253	1.596.774	1.504.792	1.568.719	1.568.719	1.568.719	1.568.719
Totale baten	-10.756	-5.500	-9.800	-9.150	-9.150	-9.150	-9.150
Saldo	**1.476.497**	**1.591.274**	**1.494.992**	**1.559.569**	**1.559.569**	**1.559.569**	**1.559.569**

Specificatie programma publieksbereik

	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027
Salarislasten programma publieksbereik	1.160.453	1.224.793	1.099.182	1.095.403
Materiële lasten programma publieksbereik				
- infocentrum	99.122	116.120	131.946	138.016
- web uitingen	159.139	211.254	177.339	206.348
- educatie	9.442	14.746	63.788	65.138
- externe communicatie	59.097	29.861	32.537	63.813
	326.800	371.981	405.610	473.316
Baten programma publieksbereik				
- infocentrum	-6.077	-3.500	-6.000	-6.000
- web uitingen	0	0	0	0
- educatie	-2.286	-1.500	-1.800	-1.150
- externe communicatie	-2.393	-500	-2.000	-2.000
	-10.756	-5.500	-9.800	-9.150
Saldo	**1.476.497**	**1.591.274**	**1.494.992**	**1.559.569**

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage OCW exploitatie	-1.744.721	-1.659.701	-1.744.721	0	0	0	0
Bijdrage OCW huur, beheer en onderhoud	-2.033.203	-1.979.750	-2.033.203	0	0	0	0
Bijdrage OCW 5*€ 50.000 tot 2027	-50.000	-50.000	-50.000	0	0	0	0
Bijdrage Middelburg	-615.361	-585.390	-631.360	-643.987	-643.987	-643.987	-643.987
Bijdrage Middelburg e-Depot	-95.748	-95.748	-98.238	-100.203	-100.203	-100.203	-100.203
Bijdrage Veere	-177.303	-168.666	-181.912	-185.550	-185.550	-185.550	-185.550
Bijdrage Veere e-Depot	-42.523	-42.523	-42.235	-43.080	-43.080	-43.080	-43.080
Bijdrage Provincie Zeeland	-709.752	-731.044	-728.205	-742.769	-742.769	-742.769	-742.769
Bijdrage Provincie Zeeland e-Depot	-145.512	-128.598	-129.855	-132.452	-132.452	-132.452	-132.452
Bijdrage Waterschap	-400.501	-410.513	-438.683	-447.457	-447.457	-447.457	-447.457
Bijdrage Waterschap e-Depot	-86.561	-88.725	-77.227	-78.772	-78.772	-78.772	-78.772
DVO Kapelle	-40.872	-41.894	-69.223	-70.607	-70.607	-70.607	-70.607
Bijdrage Terneuzen	-465.142	-476.771	-477.236	-486.781	-486.781	-486.781	-486.781
Bijdrage Terneuzen: e-Depot	-121.977	-125.026	-108.824	-111.000	-111.000	-111.000	-111.000
Bijdrage Vlissingen	-303.271	-310.853	-311.156	-317.379	-317.379	-317.379	-317.379
Bijdrage Vlissingen: e-Depot	-99.784	-102.279	-89.025	-90.806	-90.806	-90.806	-90.806
Bijdrage Schouwen-Duiveland	-529.985	-543.234	-543.764	-554.639	-554.639	-554.639	-554.639
Bijdrage Schouwen-Duiveland e-Depot	-76.434	-78.345	-68.192	-69.556	-69.556	-69.556	-69.556
SPUK: lumpsup bijdrage - OCW	0	0	0	-3.777.924	-3.777.924	-3.777.924	-3.777.924
DVO Tholen: e-Depot	-59.087	-60.564	-61.037	-62.258	-62.258	-62.258	-62.258
DVO Borsele: e-Depot	-51.133	-52.411	-52.820	-53.877	-53.877	-53.877	-53.877
DVO Kapelle: e-Depot	-7.285	0	-30.102	-30.704	-30.704	-30.704	-30.704
DVO Sluis	0	0	-194.734	-238.355	-238.355	-238.355	-238.355
DVO Sluis: e-Depot	-8.632	0	-53.501	-54.571	-54.571	-54.571	-54.571
Verhuur depot- en kantoorruimte	-89.812	-94.525	-94.638	-97.478	-97.478	-97.478	-97.478
Verrekening BTW	-210.668	-170.000	-46.200	-50.400	-50.400	-50.400	-50.400
Rente	-154.114	-210.000	-160.000	-160.000	-160.000	-160.000	-160.000
Vrijval projecten	-402.482	-100.000	-111.622	-40.000	-50.000	-50.000	-50.000
Overige algemene dekkingsmiddelen	-2.974	-2.700	-3.200	-3.200	-1.000	-1.000	-1.000
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**-8.724.837**	**-8.309.261**	**-8.630.914**	**-8.643.804**	**-8.651.604**	**-8.651.604**	**-8.651.604**

Overzicht bijdragen GR-partners, SPUK en DVO-partners

Bijdragen partners

OCW	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage OCW exploitatie	-1.744.721	-1.659.701	-1.744.721	0	0	0	0
Bijdrage OCW huur, beheer en onderhoud	-2.033.203	-1.979.750	-2.033.203	0	0	0	0
Bijdrage OCW 5*€ 50.000 tot 2027	-50.000	-50.000	-50.000	0	0	0	0
	-3.827.924	-3.689.451	-3.827.924	0	0	0	0

Gemeente Middelburg	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage Middelburg	-615.361	-585.390	-631.360	-643.987	-643.987	-643.987	-643.987
Bijdrage Middelburg e-Depot	-95.748	-95.748	-98.238	-100.203	-100.203	-100.203	-100.203
	-711.109	-681.138	-729.598	-744.190	-744.190	-744.190	-744.190

Gemeente Veere	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage Veere	-177.303	-168.666	-181.912	-185.550	-185.550	-185.550	-185.550
Bijdrage Veere e-Depot	-42.523	-42.523	-42.235	-43.080	-43.080	-43.080	-43.080
	-219.826	-211.189	-224.147	-228.630	-228.630	-228.630	-228.630

Waterschap Scheldestromen	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage Waterschap Scheldestromen	0	0	-438.683	-447.457	-447.457	-447.457	-447.457
Bijdrage Waterschap Scheldestromen e-Depot	0	0	-77.227	-78.772	-78.772	-78.772	-78.772
	0	0	-515.910	-526.228	-526.228	-526.228	-526.228

Provincie Zeeland	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage Provincie Zeeland	0	0	-728.205	-742.769	-742.769	-742.769	-742.769
Bijdrage Provincie Zeeland e-Depot	0	0	-129.855	-132.452	-132.452	-132.452	-132.452
	0	0	-858.060	-875.221	-875.221	-875.221	-875.221

Gemeente Schouwen Duiveland	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage Gemeente Schouwen Duiveland	0	0	-543.764	-554.639	-554.639	-554.639	-554.639
Bijdrage Gemeente Schouwen Duiveland e-Depot	0	0	-68.192	-69.556	-69.556	-69.556	-69.556
	0	0	-611.956	-624.195	-624.195	-624.195	-624.195

Gemeente Terneuzen	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage Gemeente Terneuzen	0	0	-477.236	-486.781	-486.781	-486.781	-486.781
Bijdrage Gemeente Terneuzen e-Depot	0	0	-108.824	-111.000	-111.000	-111.000	-111.000
	0	0	-586.060	-597.781	-597.781	-597.781	-597.781

Gemeente Vlissingen	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage Gemeente Vlissingen	0	0	-311.156	-317.379	-317.379	-317.379	-317.379
Bijdrage Gemeente Vlissingen e-Depot	0	0	-89.025	-90.806	-90.806	-90.806	-90.806
	0	0	-400.181	-408.185	-408.185	-408.185	-408.185

	Realisatie	Begroting	1e wijziging Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Totaal bijdragen GR-partners	**-4.758.859**	**-4.581.777**	**-7.753.836**	**-4.004.430**	**-4.004.430**	**-4.004.430**	**-4.004.430**

Bijdrage specifieke uitkering	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
SPUK lumpsum bijdrage OCW	0	0	0	-3.777.924	-3.777.924	-3.777.924	-3.777.924
Totaal Specifieke uitkering	**0**	**0**	**0**	**-3.777.924**	**-3.777.924**	**-3.777.924**	**-3.777.924**

Dienstverleningsovereenkomsten archiefbeheer en -toezicht	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
DVO Provincie Zeeland	-709.752	-731.044	0	0	0	0	0
DVO Waterschap	-400.501	-410.513	0	0	0	0	0
DVO Kapelle	-40.872	-41.894	-69.223	-70.607	-70.607	-70.607	-70.607
DVO Terneuzen	-465.142	-476.771	0	0	0	0	0
DVO Vlissingen	-303.271	-310.853	0	0	0	0	0
DVO Schouwen-Duiveland	-529.985	-543.234	0	0	0	0	0
DVO Sluis	0	0	-194.734	-238.355	-238.355	-238.355	-238.355
	-2.449.523	-2.514.310	-263.957	-308.962	-308.962	-308.962	-308.962

Dienstverleningsovereenkomsten Zeeuws e-Depot	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
DVO Provincie Zeeland e-Depot	-145.512	-128.598	0	0	0	0	0
DVO Terneuzen: e-Depot	-121.977	-125.026	0	0	0	0	0
DVO Schouwen-Duiveland e-Depot	-76.434	-78.345	0	0	0	0	0
DVO Tholen: e-Depot	-59.087	-60.564	-61.037	-62.258	-62.258	-62.258	-62.258
DVO Waterschap: e-Depot	-86.561	-88.725	0	0	0	0	0
DVO Vlissingen: e-Depot	-99.784	-102.279	0	0	0	0	0
DVO Borsele: e-Depot	-51.133	-52.411	-52.820	-53.877	-53.877	-53.877	-53.877
DVO Sluis: e-Depot	-8.632	0	-53.501	-54.571	-54.571	-54.571	-54.571
DVO Kapelle: e-Depot	-7.285	0	-30.102	-30.704	-30.704	-30.704	-30.704
DVO e-Depot diverse gemeenten	0	0	0	0	0	0	0
	-656.405	-635.948	-197.460	-201.409	-201.409	-201.409	-201.409
Totaal Dienstverleningsovereenkomsten	**-3.105.928**	**-3.150.258**	**-461.418**	**-510.372**	**-510.372**	**-510.372**	**-510.372**

Overzicht overhead	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Salarislasten overhead	1.154.112	1.226.092	1.558.770	1.553.282	1.553.282	1.553.282	1.553.282
Overige personeelslasten	274.630	265.495	238.532	270.905	270.905	270.905	270.905
Huur Rijksvastgoedbedrijf	394.514	395.000	287.825	296.459	296.459	296.459	296.459
Huisvestingslasten	298.434	313.171	341.339	388.710	388.710	388.710	388.710
Huisvestingslasten beheer en onderhoud	1.474.101	1.411.050	1.290.640	1.277.339	1.277.339	1.277.339	1.277.339
Organisatielasten	397.210	464.931	696.141	579.060	579.060	579.060	579.060
Afschrijvingslasten	83.908	76.693	80.717	82.060	82.060	82.060	82.060
Rentelasten	2.123	0	0	0	0	0	0
Incidentele baten	0	0	0	0	0	0	0
Totaal overhead	**4.079.033**	**4.152.432**	**4.493.964**	**4.447.816**	**4.447.816**	**4.447.816**	**4.447.816**

Vennootschapsbelasting	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
	0	0	0	0	0	0	0

Onvoorzien	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
	0	0	0	0	0	0	0

Beleidsbegroting: Paragrafen

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
Onder weerstandsvermogen wordt in deze begroting het volgende verstaan:

- Weerstandscapaciteit: dit zijn de middelen en mogelijkheden waarover het Zeeuws Archief kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- Alle risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd en die van materiële betekenis kunnen zijn.

Weerstandscapaciteit
Algemene reserve
Het Zeeuws Archief beschikt over een algemene reserve die wordt aangehouden als bufferfunctie voor de exploitatiekosten. Een afwijking in de realisatie wordt in eerste instantie niet verrekend met de partners, maar komt ten gunste of ten laste van de algemene reserve. De algemene reserve mag maximaal 5% van de totale bijdrage van dat jaar van de gemeenten, de provincie en het waterschap en andere overheidsinstellingen, tenzij het (op basis van een jaarlijkse risicoanalyse) benodigde weerstandsvermogen een ander percentage vraagt.

Bestemmingsreserves
Naast de Algemene reserve beschikt het Zeeuws Archief ook over twee bestemmingsreserves. Deze tellen niet mee in het weerstandsvermogen.

Bestemmingsreserve personeel
Deze reserve wordt aangehouden ten behoeve van personeelskosten vanwege vervanging langdurig zieken, eventuele wachtgeldverplichtingen, organisatieverandering/reorganisaties, opleidingskosten, vervanging tijdens ouderschapsverlof, verlofsparen e.d.

Strategische investeringsagenda
De strategische investeringsagenda bestaat uit projecten die het Zeeuws Archief wil uitvoeren en wil voorbereiden ten aanzien van digitalisering en bijbehorende processen. Het totale uitvoeringsbudget voor die projecten zit in de Strategische Investeringsagenda. Er wordt pas voorgesteld om middelen uit de strategische investeringsagenda beschikbaar te stellen op het moment dat het geld echt nodig is om de uitvoering te starten. Het is de bedoeling om te werken met overprogrammering om bij vertragingen in projecten snel over te kunnen stappen op de uitvoering van een volgend project.

Risico's

- Geopolitieke ontwikkelingen die van invloed zijn op de ICT-infrastructuur en energielasten
- Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt
- Vertraging in besluitvorming op bestuurlijk niveau
- Wijziging in de hoogte van de bijdrage door de deelnemers
- Wijzigingen in de gemeenschappelijke regeling
- CAO-aanpassingen
- De onderliggende contracten voor kantoorverhuur zijn jaarlijks opzegbaar en die van de DVO's na 10 jaar

Kengetallen
De kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting, jaarrekening en de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie. Deze kengetallen hebben geen functie als normeringsinstrument, maar zijn bedoeld om de financiële positie van het Zeeuws Archief inzichtelijker te maken.

Kengetallen	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijz. Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote	-24%	-7%	-16%	-7%	-1%	-1%	-1%
Solvabiliteitsratio	29%	20%	28%	21%	13%	13%	13%
Structurele exploitatieruimte	1,32%	0,00%	0,00%	0,00%	2,55%	2,55%	2,55%

De netto-schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het Zeeuws Archief ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto-schuldquote. Bij het Zeeuws Archief is geen sprake van externe financiering anders dan kortlopende schulden.

De solvabiliteitsratio geeft aan of het Zeeuws Archief op korte en lange termijn kan voldoen aan zijn betalingsverplichtingen. Hiertoe wordt de omvang van het eigen vermogen (de reserves en het resultaat van het Zeeuws Archief) gerelateerd aan de totale omvang van het vermogen (het eigen en het vreemde vermogen). Dit kengetal wordt voornamelijk berekend om te schatten of het Zeeuws Archief bij faillissement in staat is om al zijn schulden te betalen (solvabel is). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe gezonder de organisatie is. Door de begrote onttrekkingen uit de bestemmingsreserve strategische investeringsagenda neemt de solvabiliteitsratio af. In de gemeenschappelijke regeling is bepaald dat de algemene reserve maximaal 5% van de overheidsbijdragen mag zijn. Verder is er naast de strategische investeringsagenda die moet worden afgebouwd, sprake van een bestemmingsreserve personeel die gebaseerd is op het landelijke gemiddelde ziekteverzuimpercentage binnen overheidssector/gemeenten.

De structurele exploitatieruimte geeft weer hoeveel structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, ook als bijvoorbeeld de baten afnemen of lasten in de toekomst gaan toenemen. De ruimte wordt berekend door het structurele saldo (verschil tussen structurele baten en lasten) te delen door het totaal aan jaarlijkse baten. Voorbeelden van structurele baten zijn de bijdragen van de GR-partners en de inkomsten van de dienstverleningsovereenkomsten. Bij structurele lasten gaat het om de lasten die worden gemaakt voor het uitvoeren van structureel beleid en overhead. Een positief kengetal betekent dat sprake is van een positief saldo tussen de structurele baten/lasten inclusief de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Het Zeeuws Archief is gehuisvest aan het Hofplein te Middelburg in een monumentaal pand met een moderne vleugel. Het pand wordt gehuurd van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) en sinds 1 januari 2019 is het Zeeuws Archief verantwoordelijk voor onderhoud, beheer en instandhouding van het pand in plaats van het RVB. Hiertoe is eind 2018 een nieuwe huurovereenkomst afgesloten met het RVB. De huurovereenkomst met het RVB had een looptijd van drie jaar en is in 2022 stilzwijgend verlengd. Een evaluatie door OCW heeft in 2021 plaatsgevonden en heeft in 2025 geleid tot een nieuwe huurovereenkomst met het RVB met als ingangsdatum 1 januari 2026.

Het beheer, onderhoud en instandhouding wordt door het Zeeuws Archief gedaan op basis van een vierjaarlijks bij te stellen Meerjaren onderhouds- en investeringsplan (MJOP). Dotaties aan de voorziening worden gebaseerd op het MJOP.
In 2027 zullen op basis van het MJOP enkele pompen van de CV-installatie worden vervangen, zal een grote controle van de zonnepanelen plaatsvinden, de voorkant worden geschilderd, inclusief steigerbouw en wordt er vanuit gegaan dat de tweede helft van de warmtepompinstallatie wordt afgewikkeld.

<u>Inventaris</u>
De inventaris van de depots, de kantoren, het infocentrum, de expositieruimte en het restauratieatelier zijn eigendom van het Zeeuws Archief. Dat geldt ook voor de ICT-apparatuur. Voor 2027 worden geen substantiële investering voorzien.

Paragraaf financiering

Wettelijk kader
De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als belangrijkste uitgangspunten het bevorderen van een solide financieringswijze met als doel het voorkomen van grote fluctuaties in de rentelasten, het bevorderen van transparantie, het bevorderen van de kredietwaardigheid en het beheersen van renterisico's. Het beheersen van risico's uit zich concreet in de kasgeldlimiet, de renterisiconorm en het met een prudent karakter uitzetten van gelden en afsluiten van leningen. Daarnaast zijn gemeenschappelijke regelingen verplicht tot het hebben van een treasurystatuut. Het statuut heeft onder andere als oogmerk de kwaliteit van de uitvoering van de treasuryfunctie te verhogen alsmede de transparantie van het besluitvormingsproces te verbeteren.

Kasstromen
De bevoorschotting vanuit het Rijk vindt per kwartaal plaats en vanuit de gemeenten per maand. De salariskosten worden door de gemeente Middelburg maandelijks in rekening gebracht en door het Zeeuws Archief aan de gemeente Middelburg betaald. De DVO-partners betalen tweemaal per jaar op factuurbasis. De huurkosten worden door het Rijksvastgoedbedrijf per kwartaal in rekening gebracht en door het Zeeuws Archief tijdig betaald.

Kasgeldlimiet
Onder kasgeldlimiet wordt de ruimte verstaan die overheidsorganisaties hebben om zaken met kort geld (rentetypische looptijd korter dan 1 jaar) te financieren. Deze is bij ministeriële regeling bepaald als percentage van de totale lasten. Voor gemeenschappelijke regelingen is dit percentage bepaald op maximaal 8,2%. Het Zeeuws Archief heeft geen kortlopende schulden waarbij sprake is van een renterisico, omdat het over voldoende liquide middelen beschikt.

Leningen
Het Zeeuws Archief heeft in 2027 geen leningen open staan en zal ook geen leningen aangaan.

Financiering van de investeringsuitgaven
Er staan voor 2027 geen grote investeringen ingepland.

Uitzettingen
Aangezien het Zeeuws Archief verplicht is mee te werken aan het zgn. schatkistbankieren is er geen sprake van uitzetting.

Paragraaf bedrijfsvoering

Personeel en organisatie
De totaal begrote salariskosten zijn voor 2027 € 4.793.111 zijnde 53,00 fte.

De HR- en payrollprocessen worden doorlopen met behulp van AFAS waardoor er volledig digitaal wordt gewerkt. De salarisadministratie is uitbesteed aan Simplex. In 2026 wordt bekeken of er al dan niet overgestapt wordt naar een andere partij. De salarisuitbetaling wordt door het Zeeuws Archief gedaan. Daarnaast maakt het Zeeuws Archief gebruik van MKbasics in verband met ziekteverzuim-aangelegenheden. MKbasics maakt gebruik van verzuimsignaal, vooralsnog is dit niet gekoppeld aan AFAS. In 2027 wordt bekeken of er al dan niet overgestapt wordt naar een andere partij.

Bestuurlijke organisatie
Verwacht wordt dat per 1 januari 2027 de Archiefwet 20.. in werking treedt. Dit heeft tot gevolg dat het Rijk (OCW) uit de gemeenschappelijke regeling treedt. De gemeenschappelijke regeling Zeeuws Archief heeft dan als partners de gemeenten Middelburg, Veere, Terneuzen, Schouwen-Duiveland en Vlissingen, de provincie Zeeland en het Waterschap Scheldestromen.
In de Archiefwet 20.. is bepaald dat de Minister van OCW het beheer van de rijksarchieven over kan dragen aan een gemeenschappelijke regeling. Voor de rijksarchieven in de provincie Zeeland zal dit aan het Zeeuws Archief worden overgedragen. Hiervoor verstrekt de minister een specifieke uitkering (SPUK) die gelijk is aan de bijdrage die de minister ook betaalde toen hij nog deelnam aan de regeling.
Verder heeft het Zeeuws Archief dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) met de gemeenten Kapelle en Sluis voor het beheer van hun papieren archieven. Tevens zijn er een DVO's e-Depot afgesloten met de gemeenten Tholen, Borsele, Kapelle en Sluis.

Het bestuur van het Zeeuws Archief kent een dagelijks en een algemeen bestuur. Op het moment van het opstellen van deze begroting bestaat het dagelijks bestuur uit de heer F.W. Weisglas, voorzitter en rijksbestuurder, mevrouw D. de Clerck, gedeputeerde provincie Zeeland en de heer G. van Kralingen, lid dagelijks bestuur Waterschap Scheldestromen. Zij maken ook deel uit van het algemeen bestuur, dat verder bestaat uit de heer E. Smit, rijksbestuurder, mevrouw M.M.D. Vermue-Vermue, rijksbestuurder, mevrouw F. Schouwenaar, burgemeester Veere, mevrouw C. Doorn, wethouder Middelburg, de heer H.L.K. Canters, wethouder Schouwen-Duiveland, de heer J. de Buck, wethouder Terneuzen, de heer W.C.M. Boonman, wethouder Vlissingen. Mevrouw dr. J.C. Luscombe-Serlie is directeur van het Zeeuws Archief.

Huisvesting
Zie ook de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Medezeggenschap
Het Zeeuws Archief heeft een ondernemingsraad. Deze bestaat uit vijf leden.

Financiële begroting: Overzicht van baten en lasten

	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma beheer							
Totale lasten	904.499	1.133.898	1.052.877	1.148.979	1.148.979	1.148.979	1.148.979
Totale baten	-64.806	-68.838	-69.427	-70.815	-70.815	-70.815	-70.815
Saldo	**839.693**	**1.065.060**	**983.450**	**1.078.164**	**1.078.164**	**1.078.164**	**1.078.164**
Programma informatie en kennis							
Totale lasten	2.225.216	2.177.029	2.300.046	2.319.755	2.181.017	1.569.554	1.569.554
Totale baten	-11.772	-6.500	-30.600	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500
Saldo	**2.213.444**	**2.170.529**	**2.269.446**	**2.316.255**	**2.177.517**	**1.566.054**	**1.566.054**
Programma publieksbereik							
Totale lasten	1.487.253	1.596.774	1.504.792	1.568.719	1.568.719	1.568.719	1.568.719
Totale baten	-10.756	-5.500	-9.800	-9.150	-9.150	-9.150	-9.150
Saldo	**1.476.497**	**1.591.274**	**1.494.992**	**1.559.569**	**1.559.569**	**1.559.569**	**1.559.569**
Saldo uitvoering programma's							
Totale lasten	4.616.968	4.907.701	4.857.715	5.037.453	4.898.715	4.287.252	4.287.252
Totale baten	-87.334	-80.838	-109.827	-83.465	-83.465	-83.465	-83.465
Saldo	**4.529.634**	**4.826.863**	**4.747.888**	**4.953.988**	**4.815.250**	**4.203.787**	**4.203.787**

	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijziging Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Overzicht algemene dekkingsmiddelen							
Bijdrage OCW	-3.827.924	-3.689.451	-3.827.924	0	0	0	0
Bijdrage Middelburg	-711.109	-681.138	-729.598	-744.190	-744.190	-744.190	-744.190
Bijdrage Veere	-219.826	-211.189	-224.147	-228.630	-228.630	-228.630	-228.630
Bijdrage Waterschap	0	0	-515.910	-526.228	-526.228	-526.228	-526.228
Bijdrage Provincie Zeeland	0	0	-858.060	-875.221	-875.221	-875.221	-875.221
Bijdrage Schouwen Duiveland	0	0	-611.956	-624.195	-624.195	-624.195	-624.195
Bijdrage Terneuzen	0	0	-586.060	-597.781	-597.781	-597.781	-597.781
Bijdrage Vlissingen	0	0	-400.181	-408.185	-408.185	-408.185	-408.185
SPUK lumpsum bijdrage OCW	0	0	0	-3.777.924	-3.777.924	-3.777.924	-3.777.924
Dienstverleningsovereenkomsten	-3.105.928	-3.150.258	-461.418	-510.372	-510.372	-510.372	-510.372
Overige algemene dekkingsmiddelen	-860.051	-577.225	-415.660	-351.078	-358.878	-358.878	-358.878
Saldo algemene dekkingsmiddelen	**-8.724.837**	**-8.309.261**	**-8.630.914**	**-8.643.804**	**-8.651.604**	**-8.651.604**	**-8.651.604**
Overhead	4.079.033	4.152.432	4.493.964	4.447.816	4.447.816	4.447.816	4.447.816
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat voor bestemming	**116.170**	**-670.035**	**-610.938**	**-758.000**	**-611.463**	**0**	**0**
Toevoegingen aan reserves							
Algemene reserve	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve personeel	102.888	0	0	0	0	0	0
Strategische investeringsagenda	474.638	0	0	0	0	0	0
	577.526	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves							
Algemene reserve	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve personeel	-255.260	-122.010	0	0	0	0	0
Strategische invessteringsagenda	-286.407	-548.024	-610.938	-758.000	-611.463	0	0
	-541.667	-670.034	-610.938	-758.000	-611.463	0	0
Resultaat na bestemming	**80.312**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Basis voor de begroting

Bij het opstellen van de begroting is uitgegaan van de volgende indexeringspercentages:

	1e wijziging 2026	**Begroting 2027**	**Begroting 2028 e.v.**
Salarislasten	nominale ophoging € 35,00 per 1/1/2026 1,25% per 1/7/2026	1,6% per 1/1/2027	0,0%
Prijsstijgingen	3,0%	3,0 %	0,0 %
Bijdragen GR-partners uitgezonderd Rijk	2,6 %	2,0%	0,0 %
Bijdrage Rijk	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Bijdrage DVO's (CPI t-1)	3,3%%	2,0 %	0,0 %
Verhuur depot- en kantoorruimte (CPI t-1)	3,3%	3,0 %	0,0 %

Financiële begroting: Financiële positie

Stand en verloop reserves

	Algemene reserve	Bestemmings-reserve personeel	strategische investeringsagenda	
Beginstand begroting 2026	183.663	433.845	1.444.645	
resultaatverdeling 2025	0	0	0	
Dotatie begroting 2026	0	0	0	
Onttrekking begroting 2026	0	-122.010	-548.024	
Eindstand begroting 2026	183.663	311.835	896.621	**1.392.119**
Beginstand jaarekening 2025	183.663	335.905	1.929.043	
Vastgestelde resultaatverdeling	0	302.447	0	
Dotatie jaarrekening 2025	0	102.888	474.638	
Onttrekking jaarrekening 2025	0	-255.260	-286.407	
Eindstand jaarrekening 2025	183.663	485.980	2.117.274	**2.786.917**
Beginstand 1e wijz. begroting 2026	183.663	485.980	2.117.274	
resultaatverdeling 2025	80.312	0	0	
Dotatie 1e wijz. begroting 2026	0	0	0	
Onttrekking 1e wijz. begroting 2026	0	0	-610.938	
Eindstand 1e wijz. begroting 2026	263.975	485.980	1.506.336	**2.256.291**
Beginstand begroting 2027	263.975	485.980	1.506.336	
resultaatverdeling 2026	0	0	0	
Dotatie begroting 2027	0	0	0	
Onttrekking begroting 2027	0	0	-758.000	
Eindstand begroting 2027	263.975	485.980	748.336	**1.498.291**
	Voorziening		**Voorziening**	

	beheer en onderhoud	verlofsparen
Beginstand begroting 2026	3.805.025	155.743
Dotatie begroting 2026	0	40.000
Onttrekking begroting 2026	-1.545.796	0
Eindstand begroting 2026	2.259.229	195.743
Beginstand jaarrekening 2025	3.902.634	115.743
Dotatie jaarrekening 2025	2.033.203	50.849
Onttrekking jaarrekening 2025	-1.384.552	-5.557
Eindstand jaarrekening 2025	4.551.285	161.035
Beginstand 1e wijz. begroting 2026	4.551.285	161.035
Dotatie 1e wijz. begroting 2026	900.000	40.000
Onttrekking 1e wijz. begroting 2026	-1.012.936	0
Eindstand 1e wijz. begroting 2026	4.438.349	201.035
Beginstand begroting 2027	4.438.349	201.035
Dotatie begroting 2027	900.000	40.000
Onttrekking begroting 2027	-846.806	0
Eindstand begroting 2027	4.491.543	241.035

Specificatie reserves

		2027		1e wijziging 2026		2026
Strategische investeringsagenda						
Digitalisering	€	403.000	€	365.937	€	308.024
Digitalisering 1e lijnsconservering	€	100.000	€	90.000	€	50.000
Digitalisering extra medewerkers tbv projectleiding, inventarisatie en voorbereiding	€	255.000	€	155.000	€	140.000
Informatiebeveiliging			€	-	€	50.000
	€	758.000	€	610.937	€	548.024

Geprognosticeerde begin- en eindbalans en EMU-saldo

Balans (per 31 december)	Realisatie 2025	Begroting 2026	1e wijz Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Activa							
Vaste activa							
Materiële vaste activa	783.835	800.000	883.835	883.835	808.835	808.835	808.835
Vlottende activa	7.884.941	6.226.841	7.068.795	6.397.034	6.066.919	6.066.919	6.066.919
Totaal activa	**8.668.776**	**7.026.841**	**7.952.630**	**7.280.869**	**6.875.754**	**6.875.754**	**6.875.754**
Passiva							
Vaste passiva							
Eigen vermogen							
- Algemene reserve	183.663	183.663	263.975	263.975	263.975	263.975	263.975
- Bestemmingsreserves	2.603.254	1.208.456	1.992.316	1.234.316	622.853	622.853	622.853
- Resultaat na bestemming	80.312	0	0	0	0	0	0
Voorzieningen	4.712.320	4.434.722	4.639.384	4.732.578	4.742.578	4.742.578	4.742.578
Vaste schulden	-	0		0	0	0	0
Vlottende passiva							
Netto vlottende schulden	121.964	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
Overlopende passiva	967.263	1.000.000	856.955	850.000	1.046.348	1.046.348	1.046.348
Totaal passiva	**8.668.776**	**7.026.841**	**7.952.630**	**7.280.869**	**6.875.754**	**6.875.754**	**6.875.754**
EMU Saldo	**659.794**	**-196.080**	**-783.874**	**-664.805**	**-526.463**	**0**	**0**

Financiële begroting: Bijlage baten en lasten per taakveld

2026

Taakveld	**lasten**	**baten**	**Saldo**
0 Bestuur en ondersteuning			
0.4 Overhead	4.152.432	0	4.152.432
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0
0.10 Mutaties reserves		-670.034	-670.034
0.11 Resultaat rekening baten en lasten	0	0	0
Totaal taakveld 0	**4.152.432**	**-670.034**	**3.482.398**
5 Sport, cultuur en recreatie			
5.4 Musea	4.826.863	-8.309.261	-3.482.398
Totaal taakveld 5	**4.826.863**	**-8.309.261**	**-3.482.398**
Totaal taakvelden	**8.979.294**	**-8.979.294**	0

1e wijz 2026

Taakveld	**lasten**	**baten**	**Saldo**
0 Bestuur en ondersteuning			
0.4 Overhead	4.493.964	0	4.493.964
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	0	-610.938	-610.938
0.11 Resultaat rekening baten en lasten	0	0	0
Totaal taakveld 0	**4.493.964**	**-610.938**	**3.883.026**
5 Sport, cultuur en recreatie			
5.4 Musea	4.857.715	-8.740.741	-3.883.026
Totaal taakveld 5	**4.857.715**	**-8.740.741**	**-3.883.026**
Totaal taakvelden	**9.351.679**	**-9.351.678**	0

2027

Taakveld	lasten	baten	Saldo
0 Bestuur en ondersteuning			
0.4 Overhead	4.447.816	0	4.447.816
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0
0.10 Mutaties reserves		-758.000	-758.000
0.11 Resultaat rekening baten en lasten	0	0	0
Totaal taakveld 0	**4.447.816**	**-758.000**	**3.689.816**
5 Sport, cultuur en recreatie			
5.4 Musea	5.037.453	-8.727.269	-3.689.816
Totaal taakveld 5	**5.037.453**	**-8.727.269**	**-3.689.816**
Totaal taakvelden	**9.485.269**	**-9.485.269**	0

Zeeuws Archief

Jaarverantwoording

2025

Middelburg, 13 april 2026

Inhoud

Jaarverslag 2025 3

Inleiding 4

Programma Beheer 6

Programma Informatie en Kennis 16

Programma Publieksbereik 28

Overzicht algemene dekkingsmiddelen 38

Overzicht overhead 39

Overzicht vennootschapsbelasting 39

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing 40

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen 42

Paragraaf Verbonden partijen 44

Paragraaf financiering 45

Paragraaf bedrijfsvoering 46

Jaarrekening 2025 48

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 74

Jaarverslag 2025

Inleiding

2025 was een bijzonder jaar voor het Zeeuws Archief omdat de organisatie officieel 25 jaar bestond. In het jaar 2000 zijn het Rijksarchief Zeeland en de archiefdiensten van de gemeentes Middelburg en Veere samengegaan als Zeeuws Archief. In de afgelopen kwart eeuw heeft het Zeeuws Archief dienstverleningsovereenkomsten met meerdere Zeeuwse overheden afgesloten om hun archieven te bewaren, beheren en beschikbaar te stellen voor zowel analoog (papieren) als digitaal archief (via het Zeeuwse e-Depot). Er werd op verschillende manieren stil gestaan bij het jubileum, waaronder met de publicatie van het tijdschrift 'Een Zee van Tijd. Bewaren, beheren en beschikbaar stellen.' dat in november 2025 werd gepresenteerd. In het magazine staan de archieven en collecties van het Zeeuws Archief en het doen van onderzoek centraal.

In april 2025 besloot Unesco de archieven van de Deltadienst en haar voorgangers op te nemen in het internationale *Memory of the World Register.* De archieven, die beheerd worden door het Zeeuws Archief, documenteren de geschiedenis van de internationaal baanbrekende Deltawerken, Nederlands grootste revolutionaire waterbouwkundige werken uit de 20e eeuw. Het Zeeuws Archief is gestart met de digitalisering van delen van dit archief, dankzij financiering vanuit het Metamorfoze programma van de KB. In 2025 werd ook een tweede aanvraag voor het conserveren en digitaliseren van dit archief gehonoreerd.

Er is hard gewerkt aan de herinrichting van een van de depots om meer ruimte te creëren voor inkomende archieven. Hiervoor zijn ook extra verpakwerkzaamheden verricht. Zoals elk jaar hebben medewerkers kwalitatief en kwantitatief veel werk verricht in het kader van digitalisering, (nader) toegankelijk maken, acquisitie, het op orde brengen van collecties, restauratie en behoud van stukken, lopende en nieuwe e-Depotaansluitingen en dienstverlening via het infocentrum. Zo is er in 2025 140,5 meter archieven en collecties gedigitaliseerd, een totaal van meer dan een half miljoen scans. Daar komt het scannen op verzoek en het digitaliseren van beeldmateriaal nog bij. Het e-Depot blijft groeien: in 2025 zijn er meer dan 5,1 miljoen bestanden aan toegevoegd. Het op orde brengen voor duurzame toegankelijkheid van born digital archieven vraagt om nieuwe methoden en technieken. Er is daarom gestart met het ontwerpen van applicaties om deze werkzaamheden te automatiseren.

Het Zeeuws Archief bereikte ook dit jaar weer een breed publiek door een scala aan activiteiten en communicatie-uitingen. De open dag van het Zeeuws Archief in november, gewijd aan het beleidsthema klimaat en water, trok veel belangstellenden. Ook waren er veel mensen die als onderdeel van Open Monumentendag in september een kijkje kwamen nemen in het historische stadspaleis.

De Gemeente Kapelle (die al sinds 2016 een DVO voor archiefbeheer en -toezicht heeft met het Zeeuws Archief) is per 1 oktober 2025 een DVO aangegaan voor de aansluiting op het Zeeuwse e-Depot . De Gemeente Sluis is per 1 oktober 2025 een DVO aangegaan voor aansluiting op het Zeeuws e-Depot en per 1 november 2025 voor archiefbeheer en –toezicht.

De gesprekken met overheden in het kader van het voornemen van het Rijk om uit de gemeenschappelijke regeling te treden duurden voort in het jaar 2025. De uittreding is onderdeel van de voorgestelde nieuwe Archiefwet die in februari 2025 met algemene stemmen is aangenomen in de Tweede Kamer en nu bij de Eerste Kamer ligt ter behandeling. Het wetsvoorstel strekt tot

modernisering van de Archiefwet 1995 zodat deze beter aansluit bij de praktijk van het digitale informatiebeheer en levert een bijdrage aan de verbetering van de informatiehuishouding van de rijksoverheid. De verwachting is dat de Archiefwet per 1 januari 2027 in werking zal treden en dat het Rijk per die datum uit de gemeenschappelijke regeling treedt. Het bestuur van het Zeeuws Archief heeft ervoor gekozen om de gemeenschappelijke regeling uit te breiden met een aantal nieuwe overheden, om de bestuurlijke basis van het Zeeuws Archief te versterken. De provincie Zeeland, het Waterschap en de gemeenten Schouwen-Duiveland, Terneuzen en Vlissingen hebben eind 2025 allemaal ingestemd met toetreding en de wijziging in de regeling is van kracht vanaf 20 februari 2026.

Het algemeen bestuur bestond in 2025 uit de heren drs. F.W. Weisglas (Rijk en voorzitter), mevrouw mr. M. Vermue-Vermue (Rijk), de heer mr. E. Smit (Rijk), mevrouw drs. F. Schouwenaar (Veere), mevrouw C.J. Doorn-Roosenburg (Middelburg) en de heer mr. ing. R. Schonis (Middelburg). Het dagelijks bestuur bestond in 2025 uit de heer Weisglas, en mevrouw Doorn-Roosenburg en mevrouw Schouwenaar.

Programma Beheer

Wat was het doel?

Onder het programma Beheer vallen alle werkzaamheden rond het fysieke en digitale beheer van de archieven en collecties, de conservering en restauratie van de archieven en collecties, de werkzaamheden in het kader van het e-Depot en het beheer van de stadhuiscollecties van de gemeenten Middelburg en Veere. Ook in 2025 was het doel om de archieven en collecties zo te behouden en beheren, dat alle informatie vind- en raadpleegbaar is.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Inrichting depot en klimaatbeheersing
De depots van het Zeeuws Archief bevinden zich in Middelburg, Vlissingen, Zierikzee en Terneuzen. Dit jaar zijn als gebruikelijk voor ieder depot van het Zeeuws Archief kiemgetalmetingen uitgevoerd en is actie ondernomen indien dit nodig was. Naar aanleiding hiervan is eind 2025 besloten de archieven van het Waterschap Scheldestromen die in Terneuzen staan in januari 2026 te verhuizen naar de depots in Middelburg.
Elk kwartaal zijn de depots schoongemaakt, heeft er regelmatig een visuele controle plaatsgevonden en worden alle depots gemonitord op ongedierte.
Nieuw binnengekomen archieven werden bemonsterd, waarbij nergens schimmelgroei is gevonden. Wel is er handmatig het nodige schimmelresidu verwijderd.

Vanwege de afgesloten dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Sluis was het noodzakelijk om meer depotruimte voor dozenberging te creëren. Hiervoor is in het onderste depotruimte gemaakt door ladekasten te stapelen, verschuiven of verwijderen. Een erg intensieve logistieke inspanning die goed is verlopen zonder incidenten met medewerkers of met de archiefstukken. Alle archiefstukken zijn tijdens en ook na het project vindbaar gebleven.
In het laatste kwartaal van 2025 zijn stellingkasten geplaatst in het betreffende depot. Hiervoor moesten sleuven in het beton worden geslepen. Samen met het bedrijf dat de stellingkasten heeft geleverd, is voor een goede oplossing gezorgd om te voorkomen dat het stof zich in de rest van het depot zou verspreiden.

Restauratie en behoud
In 2025 is een tweede coördinator opgeleid in het kader van collectiehulpverlening (CHV). Met het CHV-team is een table topoefening gedaan (zowel droog als in een nagebootste situatie). Daarnaast zijn de eerste medewerkers getraind door de medewerkers van restauratie en behoud in het Omgaan met Originelen (OMO). Dit wordt in 2026 stapsgewijs voortgezet. Dit heeft gezorgd voor meer bewustzijn voor wat betreft de veiligheid van de stukken.

Om de diverse werkzaamheden op het gebied van conservering uit te kunnen voeren zijn in het eerste halfjaar extra medewerkers ingehuurd. Samen met de restaurator, de twee behoudsmedewerkers en twee medewerkers eerstelijnsconservering is gewerkt aan onderstaande zaken.

De populariteit van het scannen op verzoek blijft ook bij restauratie en behoud te bemerken. Via de Archiefbank komen veel digitaliseringsverzoeken binnen. Hiervoor is het nodige conserveringswerk gedaan om de aangevraagde stukken gereed te maken voor digitalisering. In totaal zijn hiervoor in 2025 150 stukken gerestaureerd of geconserveerd.

In 2025 is er in totaal 884 m[1] verpakt. Bij het verpakken hoort ook het zeer bewerkelijke verwijderen van schimmelresidu en het herinrichten van kasten. Voor Waterschap Scheldestromen is verdergegaan met de verpakking van de archieven van de polders Walcheren en de Braakmanpolder. Voor de gemeente Middelburg is doorgegaan met het verpakken van het archief van gemeentewerken 1940-1991. Voor de gemeente Veere is verder gewerkt aan het verpakken van het archief van de gemeente Meliskerke en de gemeente Biggekerke. Gestart is met het verpakken van het archief van de gemeente Zoutelande en het verpakken van het archief van de Heeren van Veere is afgerond. Voor de gemeente Schouwen-Duiveland is verdergegaan met het verpakken van de handschriften. Voor de gemeente Terneuzen is verdergegaan met het verpakken van het archief van de gemeente Koewacht en is gestart met het archief van de gemeente Zuiddorpe. Voor de gemeente Vlissingen zijn de negatieven uit het fotoarchief van J.F. Dellaert verpakt.

De planning voor 2025 van het verpakwerk is voor een deel aangepast door de herinrichting van depot 3. Hiervoor zijn extra verpakwerkzaamheden verricht. Zo zijn de kadasterkaarten verpakt en verplaatst naar het depot Vlissingen. Ook zijn de rolberging van XL-kaarten gereedgemaakt zodat ze verplaatst konden worden naar depot Vlissingen. Daarnaast is veel tijd gaan zitten in laden van de kasten leeghalen en verplaatsen en ook het schoonmaken van de laden.

Verder werd tijd besteed aan eerstelijnsconservering van de digitaliseringsprojecten Staten van Zeeland, Arrondissementsrechtbank Goes, Verzameling Handschriften Zeeuws Archief. Daarnaast werden eerstelijnsconserveringswerkzaamheden die door een externe partij zijn uitgevoerd begeleid.

Ook werd in 2025 gewerkt aan de eerstelijnsconservering van de Metamorfozeprojecten Delta Archieven, deel 1 en Delta Archieven, deel 2. En aan het herverpakken van de archieven van het Metamorfozeproject Zeeuwse Ambachtsheerlijkheden.

Metamorfozeprojecten
In 2023 is het Zeeuws Archief begonnen met het Metamorfozeproject Zeeuwse Ambachtsheerlijkheden 1350-2003. Het doel van dit project is het conserveren en digitaliseren van 25 archieven van ambachtsheerlijkheden in Zeeland. Ook in 2025 is hier verder aan gewerkt. Het project wordt in 2026 afgerond.

In 2024 is gestart met de werkzaamheden voor het conserveren en digitaliseren van een eerste deel van de archieven van de Deltadienst en aanverwante archieven zoals de Dienst Dijkherstel Zeeland. Het project loopt tot eind 2027. In 2025 is een aanvraag voor het conserveren en digitaliseren van het tweede deel van de archieven van de Deltadienst gehonoreerd en is de planning en begroting opgesteld. Dit project loopt naar verwachting t/m 2028.

Ondersteuning Metamorfozeproject Streekarchief Goeree-Overflakkee
Het Streekarchief Goeree-Overflakkee is in 2023 begonnen aan het Metamorfozeproject heerlijkheidsarchieven Goeree-Overflakkee (1259-1984). Het Zeeuws Archief heeft hierin een adviserende rol. Het project liep tot eind 2025. Zie ook paragraaf Zakelijke dienstverlening bij programma Informatie en Kennis.

Stadhuiscollecties en relatiebeheer Veere en Middelburg
Stadhuiscollecties Veere en Middelburg
Het beheer en gebruik van de verzamelingen van de gemeenten Middelburg en Veere heeft in 2025 in algemene zin geresulteerd in:

- Het uitoefenen van toezicht op het beheer van de verzamelingen van de gemeenten Middelburg en Veere;
- Registratie van de objecten en het doen van onderzoek in en naar de collectie;

- Het verzorgen van rondleidingen, lezingen en exposities;
- Het adviseren betreffende conservering, aankoop en bruikleen van voorwerpen uit de collectie;
- Het fungeren als in- en extern contactpersoon ten aanzien van de collecties;
- Het onderhouden van contact met de Vereniging van Musea in Zeeland, de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland en Walcherse musea en erfgoedinstellingen.

Er is regelmatig overleg gevoerd met bestuurders en beleidsmedewerkers cultuur en erfgoed van de gemeenten Middelburg en Veere.

Toezicht op het beheer
Toezicht wordt uitgeoefend op het beheer van objecten die zijn opgesteld in de locaties:

- Stadhuis aan de Markt in Veere
- 'De Schotse Huizen' in Veere
- Grote en de Kleine kerk in Veere
- Oudheidkamer en dorpskerk in Oostkapelle
- Gemeentehuis in Domburg
- Museum 'Het Polderhuis' in Westkapelle
- Streekmuseum in IJzendijke
- Verenigingsgebouw in Koudekerke
- Verenigingsgebouw in Vrouwenpolder
- Museum Brandspuithuis in Serooskerke
- Stadhuis aan de Markt in Middelburg
- Zeeuws Archief in Middelburg
- Zeeuws Museum in Middelburg
- Vleeshal in Middelburg
- Stadskantoor/gemeentehuis in Middelburg
- Stadhuismuseum in Arnemuiden
- Kerktoren in Arnemuiden
- Dorpshuis in Nieuw- en Sint Joosland

Incidenteel werd overleg gevoerd met de beheerders van deze locaties over bewaarcondities. Objecten die in 2025 niet geëxposeerd werden, berusten in depots in de oude stadhuizen van Veere en Middelburg.

Registratie, documentatie en plaatsing
Registratie is een continu proces. In 2025 zijn in het beheerssysteem nieuwe taxatiebedragen, veranderende standplaatsen en nieuwe kennis over herkomst van objecten ingevoerd.

Publieksbereik
In 2025 is in samenwerking met Museum Veere de expositie 'Wilhelmus - Veere, Valerius en het Volkslied' samengesteld en ingericht. Dit in het kader van de herdenking van de 450ste sterfdag van de Adriaen Valerius (Middelburg ca. 1570-Veere 1625), de samensteller van de 'Nederlandsche Gedenckclanck (1625). Hiervoor is onderzoek verricht in literatuur en diverse archieven, teksten gemaakt, illustraties uitgekozen en suggesties voor liedteksten gedaan. Bruiklenen zijn ontvangen van particulieren te Middelburg en Veere. Ten behoeve van het Valerius-nummer van het Zeeuws Tijdschrift is een artikel geschreven. Bij de opening op 27 juni 2025 is een voordracht gehouden.

In samenwerking met het Centrum Beeldende Kunst te Middelburg is in het gemeentehuis in Domburg een expositie ingericht met als titel 'stuk en gemaakt' met voorbeelden van objecten uit de collectie van de gemeente Veere, beheerd door het Zeeuws Archief en in de loop der jaren zijn

gerestaureerd. Deze objecten werden gecombineerd met hedendaags werk van de Zeeuwse kunstenaars [redacted] en [redacted]

Voor de stadsgidsen van Middelburg is in het Middelburgse stadhuis een presentatie gehouden over 675 jaar gebruik van dit gebouw.

Een lezing werd gegeven over 500 jaar trouwen in Zeeland tijdens een bijeenkomst van Zeeuwse Babsen (Buitengewoon Ambtenaar van de Burgerlijke Stand). Meegewerkt is aan een podcast over Napoleon in Veere, een aflevering van het tv-programma 'Verborgen Verleden' over het Veerse voorgeslacht van de actrice [redacted] de Nationale Archeologiedag en het radioprogramma ‘het Theater van het Sentiment’ over de geschiedenis van de goudschat van Serooskerke

Schriftelijke informatie werd onder andere gegeven over bouwhistorie stadhuis Veere, de Belgische schilder Lucien Frank (1857-1920), ansichtkaarten, ets van Eugene Lücker van het stadhuis Middelburg, aquarel van Jan (Johannes) de Jong, 1864-1901, het 5e bataljon van Spaanse krijgsgevangen op Walcheren in 1809-1813.

Met medewerking van vrijwilligers van het Nationaal Archief van Schotland wordt een register uit het archief van de Schotse kerk van Veere ontsloten. Contact werd onderhouden met een werkgroep die zich bezighoudt met de geschiedenis van de rederijkers van Veere.

Collectiebeheer
In 2025 is de langdurige bruikleen van objecten die eigendom zijn van de Stichting Buitenplaats Westhove, het Instituut Collectie Nederland, het Koninklijk Zeeuws Genootschap der Wetenschappen, de Confrérie van Sint Sebastiaan te Middelburg, het Rijksmuseum Amsterdam en enkele particulieren en instellingen voortgezet.
Langdurige uitlening van objecten aan de gemeente Middelburg en Veere, de Stichting Delta Cultureel te Veere, de Oudheidkamer Oostkapelle, de Stichting Polderhuis te Westkapelle, het historisch museum te Arnemuiden, de Grote kerk Veere, het Zeeuws Archief, Stichting Streekmuseum IJzendijke en Stichting ‘het oude brandspuithuis’ zijn voortgezet.

Ten behoeve van tijdelijke exposities en manifestaties zijn objecten in kortdurende bruikleen gegeven aan de Walcherse Archeologische Dienst. Schilderijenrestaurator [redacted] uit Middelburg en metaalrestaurator [redacted] uit Weesp hebben restauraties aan objecten uit de collecties van Middelburg en Veere verricht

Zeeuws e-Depot

In 2025 zijn er meer dan 5.1 miljoen bestanden aan het e-Depot toegevoegd, met een totale omvang van 13.75 Terabyte. Dit is mogelijk gemaakt door de in 2024 gerealiseerde upgrade van de licentie en daarnaast door de investeringen in de infrastructuur binnen het Zeeuws Archief en nieuwe medewerkers.

De e-Depot applicatie van Preservica is uitgebreid met een 2e opslaglocatie voor het duurzaam bewaren van onze eigen digitale collecties. Deze “Cold Storage” is gebruikt in 2025 om van een aantal digitale collecties die lokaal bewaard werden een duurzame back-up te maken. Op deze manier zorgen we voor een kortere doorlooptijd en minder lokale back-ups die voor extra kosten zorgen.

Sinds November 2025 is het team van het e-Depot uitgebreid met een Medewerker Digitaal Informatiebeheer. Deze medewerker voert ondersteunende werkzaamheden uit voor de teams e-

Depot en Collectiebeheer & Digitalisering. Hierdoor versterken we de kennis binnen het team en de onderlinge samenwerking tussen beide afdelingen.

In maart 2025 heeft de Woo-match plaatsgevonden bij het Zeeuws Archief in samenwerking met de VNG. Alle Zeeuwse overheden waren hiervoor uitgenodigd. De Woo-match brengt het proces van actieve openbaarmaking in kaart voor 1 van de 17 verplichte informatiecategorieën. Van het aanmaken van een document tot en met het openbaar maken en houden van dat document. Aan de hand van een stappenplan met vragen, kaartjes en een poster loop je samen met je team en de belangrijkste betrokkenen door het hele proces – en zie je waar het nog niet matcht. Vervolgens schets je de gewenste situatie en formuleer je met behulp de belangrijkste en meest urgente acties. Na afloop van de Woo-match heb je een helder overzicht van de acties die nodig zijn ter verbetering van het proces voor de actieve openbaarmaking van de informatiecategorie. Een ander belangrijk resultaat is dat daarbij alle belangrijke betrokkenen hebben meegedacht. Het team e-Depot heeft tijdens deze bijeenkomst getoetst of er behoefte was aan een centraal Woo-platform vanuit het Zeeuws Archief. Veel overheden hebben zelf een publicatieplatform aangeschaft. Enkele Zeeuwse overheden waren nieuwsgierig naar de toekomstige mogelijkheden.

Aangezien het Zeeuws Archief als GR ook moet voldoen aan de Woo, is er in 2025 gestart met het onderzoeken hoe het e-Depot ingezet kan worden voor de te publiceren stukken op de website van het Zeeuws Archief. In 2026 zal dit verder uitgerold worden zodat we medio zomer 2026 kunnen blijven voldoen aan de gestelde eisen.

Digitaal atelier
Nadat op 5 december 2023 het MDTO is vastgesteld, is er in 2025 gewerkt aan de Zeeuws Archief MDTO-fundering. Hierin is naast het verplicht stellen van een aantal velden binnen het MDTO, ook gekeken naar het vastleggen van een ondersteunende begrippenlijst. Deze fundering ondersteunt het beheer en de realisatie van een toegankelijke zoekfunctie.

Het op orde brengen voor duurzame toegankelijkheid van born digital archieven vraagt om nieuwe methoden en technieken. In 2025 is het Zeeuws Archief gestart met het ontwerpen van applicaties om deze werkzaamheden te automatiseren. Hierdoor kunnen eerder verwerkte ongestructureerde archieven nu verder in goede en geordende staat worden gebracht en worden ze beter toegankelijk voor zorgdragers en toekomstige onderzoekers.

Het Zeeuws Archief is in 2023 een onderzoek gestart naar de inzet van data science. Een aanzienlijk deel van het takenpakket van een data scientist draait om het op orde brengen van data en metadata. Sinds 2025 heeft het Zeeuws Archief daarom een eigen pre-ingest tool, waarmee meta-data semi-automatisch wordt getransformeerd naar de juiste format. Ook is er veel werk gezet op het gebied van videotulen en preservering. Hierbij is onder andere actief deelgenomen aan de ORI-A werkgroep. ORI-A is een archiefstandaard voor het duurzaam bewaren van raadsinformatie.

Naast deze vormen van metadatering zijn er ontwikkelingen geweest op het gebied van persoonsnaamherkenning en gezichtsherkenning. Vooralsnog worden deze alleen toegepast in het project nader toegankelijk maken *Indisch Erfgoed Digitaal.* Ditzelfde project wordt ook gebruikt voor een Linked Open Data pilot. In deze pilot gaan meerdere archiefmedewerkers, van verschillende afdelingen, hands-on aan de slag met het maken van Linked Open Data met IIIF. Het doel is om dit na de pilot zelf in de vingers te hebben, zodat de opgedane kennis gebruikt kan worden voor andere projecten.

Het Project Archive Text Miner van 2023 is ook nieuw leven ingeblazen. Momenteel is het mogelijk om afbeeldingen, video's, pdf's, microsoft-office en tekst-bestanden automatisch van MDTO-

metadata te voorzien. Hiervoor wordt o.a. op een veilige manier, gebruik gemaakt van generatieve AI.

De Records Management Tool (RMTool) van VHIC is een digitale gereedschapskist die het Zeeuws Archief gebruikt en waarin verschillende functies voor databewerking zijn gecombineerd: structuur aanbrengen, bestandsformaten controleren, beveiligde documenten detecteren, enz. Ook in 2025 is gebleken dat de RMTool een belangrijke tool is voor het digitaal atelier.

De aansluittrajecten
Met de gemeenten Reimerswaal en Hulst en met de Veiligheidsregio Zeeland zijn gesprekken gevoerd over de start van een aansluittraject.

Gemeente Borsele
In januari 2025 heeft het startgesprek met gemeente Borsele plaats gevonden. In 2025 is verder gewerkt aan de QuickScan: samen met collega's van de GR de Bevelanden heeft dit geleid tot een goed overzicht van de alle applicaties van de gemeente. Tot slot hebben we eind 2025 een eerste proef uitgevoerd met een export uit het zaaksysteem Join van Decos. In 2026 wordt dit systeem één van de drie applicaties waaraan verder wordt gewerkt om tot een goede export te komen die opgenomen kan worden in het e-Depot.

Gemeente Kapelle
In oktober 2025 is de DVO e-Depot getekend met de gemeente Kapelle. In november 2025 heeft het startgesprek plaats gevonden, daarna zijn de werkzaamheden gestart i.h.k.v. het aansluittraject e-Depot. Samen met gemeente Kapelle wordt gewerkt aan de QuickScan.

Gemeente Middelburg
Het aansluittraject van gemeente Middelburg heeft hernieuwde aandacht gekregen. Met een nieuw startgesprek is het aansluittraject weer opgepakt en worden er stappen gezet in de Quickscan. Het uitgeplaatste archief van Alfresco staat inmiddels in het Zeeuws e-Depot en is weg bij het nationaal archief. Door werkzaamheden van de specialisten e-Depot is het archief beter doorzoekbaar gemaakt. Er is in 2025 een training Preservica gegeven aan de afdeling Informatiebeheer zodat de gemeente Middelburg zelf Preservica kan bevragen. Dit heeft ervoor gezorgd dat de informatievragen niet meer bij de studiezaal van het Zeeuws Archief komen; Gemeente Middelburg haalt deze informatie nu zelf uit Preservica. In 2025 is gestart met het opschonen van het uitgeplaatste Alfresco Archief. Na een bijeenkomst waarbij de e-Depot specialist gezamenlijk met de projectleider en de gemeente afspraken hebben gemaakt over de hoe vraag, is de gemeente begonnen met het identificeren van zaaktypen die vernietigd mogen worden.

Gemeente Tholen
In 2025 is met de gemeente Tholen verder gewerkt aan de doorontwikkeling van het e-Depot en de verdere invulling van de QuickScan verder uitgevoerd. Ook zijn er nog enkele aanvullingen m.b.t. bodem dossiers opgenomen in het e-Depot. In samenwerking met de gemeente Tholen is een bewerkingsplan opgesteld voor de eerder opgenomen Corsa archieven. In dit bewerkingsplan staat beschreven welke gezamenlijke stappen ondernomen gaan worden voordat deze informatie op termijn kan worden overgebracht. Tot slot hebben we ook nog een herhaling van de gebruikerstraining gegeven voor huidige en nieuwe collega's van het team documentaire informatievoorziening.

Waterschap Scheldestromen
Waterschap Scheldestromen zit in een vervangingstraject voor het zaaksysteem Corsa. In 2025 heeft het team e-Depot ondersteuning verleend aan *mapping* van metadata m.b.t. het nieuwe systeem dat

moet worden ingericht binnen MS365 in 2026. Ten gevolge hiervan ligt het aansluittraject stil, maar blijft het team e-Depot in overleg met het Waterschap Scheldestromen.

Gemeente Schouwen-Duiveland
Met de gemeente Schouwen-Duiveland is intensief samengewerkt in twee langer lopende trajecten voor de realisatie van een exportmodule in Notubiz en het realiseren van een export vanuit het zaaksysteem zaaksysteem.nl. Deze projecten zijn verderop meer in detail beschreven.
Daarnaast is een start gemaakt met de voorbereiding van de opname van een grote collectie luchtfoto's.

Gemeente Terneuzen
In 2025 is de QuickScan afgerond; er wordt momenteel geschreven aan het aansluitplan. Gemeente Terneuzen is aangesloten bij het gezamenlijke traject van Xxllnc (Zaaksysteem.nl). Ook heeft de gemeente de exportmodule van RX. Mission aangeschaft en zal op dat gebied de samenwerking gezocht worden met andere gemeenten en de RUD.
Het uitgeplaatste archief van Alfresco staat inmiddels in het Zeeuws e-Depot. Door werkzaamheden van de specialisten e-Depot is het archief beter doorzoekbaar gemaakt. Er is een training Preservica gegeven aan de afdeling DIV. Ook is gestart met het opschonen van het uitgeplaatste Alfresco Archief, na een bijeenkomst waarbij de e-Depot specialist gezamenlijk met de projectleider en de gemeente afspraken hebben gemaakt over de "hoe" vraag is de gemeente begonnen met het identificeren van zaaktype die vernietigd mogen worden en wordt er een lijst gemaakt van "te bewaren" zaaktypen.

Gemeente Veere
In 2025 is de QuickScan afgerond en is het aansluitplan geschreven en door de stuurgroep goedgekeurd. Er is een begin gemaakt met het mappen van de Squid-documenten die naar Corsa zijn gemigreerd. Veere is aangesloten bij het gezamenlijke traject NotuBiz wat verder op in de tekst wordt beschreven.

Gemeente Vlissingen
In 2025 is hard gewerkt aan de QuickScan, deze is opnieuw uitgezet binnen de organisatie en tevens is er iemand belast met deze taak. De QuickScan komt langzaam tot afronding. Dit proces neemt meer tijd in beslag dan bij andere zorgdragers vanwege de complexe organisatie van het functioneel beheer bij de gemeente Vlissingen. Elke afdeling met eigen applicaties heeft een eigen functioneel beheerder, waardoor er met heel veel afdelingen moet worden samengewerkt om de QuickScan te voltooien. Vlissingen is in staat geweest om de database van Djuma te bevragen om inzicht te krijgen in de aanwezige metadatavelden binnen Djuma. Deze zijn in een sessie met Vlissingen gemapt naar het standaard MDTO schema van het Zeeuws E-Depot. Met Djuma wordt gesproken om de ontbrekende metadata velden aan te maken binnen Djuma en een werkende exportmodule te creëren.
Vlissingen is aangesloten bij het gezamenlijke traject NotuBiz wat verder op in de tekst wordt beschreven.

Provincie Zeeland
De Provincie Zeeland heeft in 2025 gewerkt aan twee grote trajecten. Traject één is de uitfasering van het DMS Corsa. Vanuit het DMS Corsa is het gelukt om met de hulp van de expertise vanuit de database specialisten van de Provincie Zeeland exports te maken die voldoen aan de structuren voor het opnemen van archieven in het e-Depot.
Het andere grote traject is het opnemen van de vergaderinformatie van de Provinciale Staten van Zeeland. Dit betreft in fase 1 de volledige vergaderdossiers, inclusief agendapunten, sprekersinformatie, ondertiteling en videobestanden. De verwachting is dat deze fase in Q1 van 2026 wordt afgerond. Daarna wordt van start gegaan met fase 2, nl. het opnemen van de agendabijlagen.

Samen met de Provincie Zeeland zijn ook de BRZO dossiers veiliggesteld in het e-Depot. De gesprekken hierover met DCMR Milieudienst Rijnmond zijn opgestart om te achterhalen wat de stand van zaken is van deze archieven.

Samenwerking

Dutch User Group Preservica

Ook in 2025 was een medewerker van het Zeeuws Archief actief als bestuurslid van de Dutch User Group Preservica (DUGP). Doel van de DUGP is de nieuwe ontwikkelingen van Preservica te bespreken, kennis en ideeën uit te wisselen, met wensen en eisen samen op te trekken richting Preservica, maar ook het delen van kennis en ervaringen met het beheer van digitale informatie in het algemeen is hier van groot belang. Daarvoor worden zowel online als fysieke ontmoetingen georganiseerd.

De contacten met Preservica zelf zijn ook van belang. Door deelname aan de internationale en landelijke bijeenkomsten leert men elkaar steeds beter kennen. Doel is de samenwerking met deze internationale leverancier te verbeteren en het inzicht bij de leverancier in de Nederlandse situatie en de hieruit voortkomende wensen en eisen, te vergroten.

RHC's en Nationaal Archief

De samenwerking met de andere RHC's en het Nationaal Archief blijft belangrijk voor de ontwikkeling van e-Depotfunctionaliteit en -inrichting: kennisdeling, gezamenlijk opdrachtgeverschap jegens leveranciers, ontwikkeling van werkwijzen en standaarden en afstemmen van de dienstverlening.

- Architectuurcommissie (AC). Ook in 2025 is deelgenomen aan de bijeenkomsten van de Architectuurcommissie van NA en RHC's. De AC staat voor onderhoud en ontwikkeling van architectuur als MARA, toepassing van standaarden als MDTO en kennisdeling. Ontwikkelingen als *Common Ground* en *Bewaren bij de bron* worden gevolgd.
- Norm voorkeursformaten. Het Zeeuws Archief participeerde ook in 2025 in deze landelijke werkgroep waarin de *'Handreiking voorkeursformaten'* wordt onderhouden. Dit is het overzicht van de bestandsformaten die kunnen worden opgenomen in het e-Depot. Begin 2024 is de nieuwe versie als Norm Voorkeursformaten gepubliceerd, waarbij belangrijke onderdelen nu gelden als norm voor alle overheidslagen.
- In 2025 is er verschillende keren afstemming geweest met het West Brabants Archief om te onderzoeken hoe wij kunnen samenwerken en van elkaar kunnen leren in het kader van het e-Depot.

Ondersteuning leveranciersmanagement aangesloten overheden

Het Zeeuws Archief ondersteunt de aangesloten overheden bij gesprekken met hun applicatieleveranciers om ervoor te zorgen dat archieven op een geordende en toegankelijke manier in het Zeeuws e-Depot terecht komen. Dit kan gaan over bestaande applicaties, maar ook over nog aan te schaffen applicaties.

Xxllnc: inrichting en ontwikkeling exportfunctie in Zaaksysteem.nl

Met Provincie Zeeland, gemeente Schouwen-Duiveland, gemeente Tholen en gemeente Terneuzen is ook dit jaar samengewerkt ten behoeve van de realisatie van een exportfunctionaliteit in Zaaksysteem.nl van Xxllnc. De leverancier heeft eind 2025 een exportfunctionaliteit opgeleverd die MDTO exports kan maken. De eerste ervaringen zijn hiermee opgedaan bij gemeente Schouwen-Duiveland en Provincie Zeeland. Deze ervaringen zijn gedeeld met gemeente Terneuzen en gemeente Tholen. Samen met de leverancier Xxllnc en gemeente Schouwen-Duiveland en Provincie Zeeland vindt er nauwe samenwerking plaats voor de laatste verbeteringen doorgevoerd aan de exportmodule. De verwachting is dat in 2026 de eerste exports gemaakt kunnen worden die opgenomen gaan worden in het Zeeuws e-Depot.

NotuBiz: inrichting en exportfunctie NotuBiz Raadsinformatiesysteem
De meeste aangesloten Zeeuwse overheden maken gebruik van het NotuBiz Raadsinformatiesysteem. Het Zeeuws Archief werkt nauw samen met gemeente Schouwen-Duiveland en de leverancier aan de ontwikkeling van een exportfunctie die al een aantal jaren wordt aangekondigd. Eind 2025 is het mogelijk geworden om de eerste testexport van één individuele vergadering inclusief agendapunten, sprekersinformatie, ondertiteling, videobestanden en de agendabijlagen op te nemen in het Zeeuws e-Depot. Samen met gemeente Schouwen-Duiveland en Notubiz wordt in 2026 intensief samengewerkt aan de verdere doorontwikkeling.

RX.Mission: Gemeente Terneuzen heeft de exportmodule van RX.Mission aangeschaft. Een proefexport heeft aangetoond dat er veel metadata beschikbaar is via deze exportmodule. Omdat RX.Mission een veel gebruikte VTH-applicatie is bij Zeeuwse gemeentes en ook de RUD is er veel animo om mee te doen bij dit traject. In 2026 zal dit traject verder vorm krijgen.

MOOR: In februari 2025 is er een advies uitgegaan naar de 13 Zeeuwse overheden over de applicatie MOOR van leverancier Roxit. Het advies stelt dat het MOOR-platform niet voldoet aan de eisen van duurzame toegankelijkheid. Tevens dienen de overheden rekening te houden met een langere procesbewaartermijn dan het gestelde in de Selectielijst 2020. Zie ook overzicht van toezicht bij de bullit over advies over kabels en leidingen.

Wat heeft dit gekost?

Programma beheer	Realisatie 2025	2e wijziging Begroting 2025	Realisatie 2024
Totale lasten	904.499	938.712	878.502
Totale baten	-64.806	-64.557	-58.413
Saldo	**839.693**	**874.155**	**820.090**

Specificatie programma beheer

	Realisatie 2025	2e wijziging Begroting 2025	Realisatie 2024
Salarislasten programma beheer	701.149	719.290	700.582
Materiële lasten programma beheer			
- inrichting depot en klimaatbeheersing	4.763	2.538	48.524
- conserveren en restaureren	52.819	48.082	38.089
- stadhuiscollecties	399	862	626
- e-Depot	145.370	167.939	90.682
	203.350	219.422	177.920
Baten programma beheer			
- stadhuiscollectie Middelburg	-18.516	-18.445	-16.689
- stadhuiscollectie Veere	-46.290	-46.112	-41.723
	-64.806	-64.557	-58.413
Saldo	**839.693**	**874.155**	**820.090**

Programma Informatie en Kennis

Wat was het doel?

Het verwerven en toegankelijk maken van archieven en collecties, met als doel deze beschikbaar te stellen, het relatiebeheer met de ketenpartners in Zeeland en het toezicht op het beheer van de niet-overgebrachte archiefbescheiden bij de bij het Zeeuws Archief aangesloten overheidsorganisaties.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Inspectie en advies

In 2025 werkten we voor het eerst volgens het vastgestelde Beleidsplan Inspectie en Advies. Hierin staat de uitvoering beschreven van de inspectie- en adviestaak voor de aangesloten overheidsorganisaties van het Zeeuws Archief. Met dit plan bieden we duidelijkheid over de inhoud en periodiciteit van de inspecties. Naast het uitvoeren van een aantal integrale inspecties, zijn we in 2025 bij alle aangesloten overheden gestart met het uitvoeren van een deelinspectie op het informatiebeheer bij de griffie.

Binnen Zeeland is het Zeeuws Archief een belangrijke speler in het faciliteren en delen van kennis over het informatiebeheer. Dat kreeg dit jaar concreet vorm door de Woo-match, die we organiseerden samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Tijdens twee bijeenkomsten kwamen Zeeuwse overheden samen om ervaringen uit te wisselen over de Wet open overheid (Woo).
Verder benadrukten we het belang van het beperken van de openbaarheid van bijzondere panden en objecten, zeker in een tijd van digitale dienstverlening.

Verslag van het uitgevoerde toezicht per overheid

<u>Gemeente Kapelle</u>

- Het strategisch informatieoverleg en enkele tactische informatie overleggen hebben plaatsgevonden.
- Het team Informatiebeheer heeft een bezoek gebracht aan het Zeeuws Archief.
- Er is gestart met een thema-inspectie, waarin het informatiebeheer bij de griffie wordt onderzocht.
- Er is geadviseerd over de migratie naar M365.
- Er is geadviseerd over de migratie van Mens Centraal naar Wizter.
- Er is een positief advies verstuurd voor wat betreft de mandatering van archieftaken aan RUD Zeeland.
- Er is een brief verstuurd waarin we aandacht vragen voor het stellen van beperkingen op bijzondere panden en objecten.
- Er is een brief verstuurd waarin we de werkwijze met betrekking tot het uitvoeren van de hotspotmonitor nader toelichten.
- Er is geadviseerd over het inrichten en uitvoeren van de hotspotmonitor.
- Er is geadviseerd over omgang met een applicatie waarin informatie over kabels en leidingen in de bodem worden beheerd, vanwege het ontbreken van een exportmodule.
- Er is geadviseerd over de kwaliteitseisen waar scanners aan moeten voldoen.
- De lopende dienstverleningsovereenkomst is geëvalueerd.

<u>Gemeente Middelburg</u>

- Het strategisch informatieoverleg, enkele tactische informatie overleggen en reguliere maandelijkse overleggen hebben plaatsgevonden.
- De integrale archiefinspectie, die uitgevoerd is in 2024, is opgeleverd.

- Er is gestart met een thema-inspectie, waarin het informatiebeheer bij de griffie wordt onderzocht.
- Wat betreft de vernietiging van gemeentelijke informatie is akkoord gegeven voor de hiervoor in aanmerking komende dossiers.
- Er is een positief advies verstuurd voor wat betreft de mandatering van archieftaken aan RUD Zeeland.
- Er is een brief verstuurd waarin we aandacht vragen voor het stellen van beperkingen op bijzondere panden en objecten.
- Er is een brief verstuurd waarin we de werkwijze met betrekking tot het uitvoeren van de hotspotmonitor nader toelichten.
- Er is geadviseerd over omgang met een applicatie waarin informatie over kabels en leidingen in de bodem worden beheerd, vanwege het ontbreken van een exportmodule.
- Er zijn voorbereidingen getroffen voor de overbrenging van de dienstarchieven uit de periode 1992-2004.
- Er is geadviseerd over het klimaat in de archiefruimte.
- Er is geadviseerd over de migratie van een BAG-applicatie.
- Er is geadviseerd over een memo en bijbehorend plan van aanpak met betrekking tot inhaalslag herscannen routinematige vervanging.
- Er is geadviseerd over het inrichten en uitvoeren van de hotspotmonitor.

<u>Waterschap Scheldestromen</u>

- Het strategisch informatieoverleg en enkele tactische informatie overleggen hebben plaatsgevonden.
- Het team Bedrijfsvoering heeft een bezoek gebracht aan het Zeeuws Archief.
- Er is gestart met een thema-inspectie, waarin het informatiebeheer bij de griffie wordt onderzocht.
- Wat betreft de vernietiging van informatie van het waterschap is akkoord gegeven voor de hiervoor in aanmerking komende dossiers.
- Er is een brief verstuurd waarin we aandacht vragen voor het stellen van beperkingen op bijzondere panden en objecten.
- Er is een brief verstuurd waarin we de werkwijze met betrekking tot het uitvoeren van de hotspotmonitor nader toelichten.
- Er is geadviseerd over het klimaat in de archiefruimte en er is een kiemgetalmeting uitgevoerd.
- Aanvullend op de bevindingen van het klimaat is een advies gegeven met betrekking tot archivering van de analoge dossiers.
- Er is advies gegeven op de concept-selectielijst van de waterschappen.

<u>Gemeente Schouwen-Duiveland</u>

- Het strategisch informatieoverleg en enkele tactische informatieoverleggen hebben plaatsgevonden.
- Er is gestart met een thema-inspectie, waarin het informatiebeheer bij de griffie wordt onderzocht.
- Wat betreft de vernietiging van gemeentelijke informatie is akkoord gegeven voor de hiervoor in aanmerking komende dossiers.
- Er is een positief advies verstuurd voor wat betreft de mandatering van archieftaken aan RUD Zeeland.
- Er is een brief verstuurd waarin we aandacht vragen voor het stellen van beperkingen op bijzondere panden en objecten.
- Er is een brief verstuurd waarin we de werkwijze met betrekking tot het uitvoeren van de hotspotmonitor nader toelichten.

- Er is geadviseerd over omgang met een applicatie waarin informatie over kabels en leidingen in de bodem worden beheerd, vanwege het ontbreken van een exportmodule.
- Er is geadviseerd over de archiefruimten van de gemeente.
- Er is geadviseerd over de vernietiging van BRP-lijsten
- Er is geadviseerd over de omgang met analoge omgevingsvergunningen.
- Er is een presentatie gegeven over het belang van adequaat informatiebeheer aan het college van burgemeester en wethouders.

Gemeente Terneuzen

- Het strategisch informatieoverleg en enkele tactische informatie overleggen hebben plaatsgevonden.
- Het team Informatisering & Automatisering heeft een bezoek gebracht aan het Zeeuws Archief.
- De integrale inspectie is uitgevoerd en opgeleverd.
- De audit op de routinematige vervanging is opgeleverd.
- Er is gestart met een thema-inspectie, waarin het informatiebeheer bij de griffie wordt onderzocht.
- Wat betreft de vernietiging van gemeentelijke informatie is akkoord gegeven voor de hiervoor in aanmerking komende dossiers.
- Er is een positief advies verstuurd voor wat betreft de mandatering van archieftaken aan RUD Zeeland.
- Er is een brief verstuurd waarin we aandacht vragen voor het stellen van beperkingen op bijzondere panden en objecten.
- Er is een brief verstuurd waarin we de werkwijze met betrekking tot het uitvoeren van de hotspotmonitor nader toelichten.
- Er is geadviseerd over omgang met een applicatie waarin informatie over kabels en leidingen in de bodem worden beheerd, vanwege het ontbreken van een exportmodule.
- Er is geadviseerd over het archiefbeleid.
- Er is geadviseerd op het beleid op migratie en conversie.
- Er is geadviseerd over het handboek routinematige vervanging.

Gemeente Veere

- Het strategisch informatieoverleg en enkele tactische informatie overleggen hebben plaatsgevonden.
- Het team DIV heeft een bezoek gebracht aan het Zeeuws Archief.
- De integrale inspectie is uitgevoerd en opgeleverd.
- Er is gestart met een thema-inspectie, waarin het informatiebeheer bij de griffie wordt onderzocht.
- Wat betreft de vernietiging van gemeentelijke informatie is akkoord gegeven voor de hiervoor in aanmerking komende dossiers.
- Er is een positief advies verstuurd voor wat betreft de mandatering van archieftaken aan RUD Zeeland.
- Er is een brief verstuurd waarin we aandacht vragen voor het stellen van beperkingen op bijzondere panden en objecten.
- Er is een brief verstuurd waarin we de werkwijze met betrekking tot het uitvoeren van de hotspotmonitor nader toelichten.
- Er is geadviseerd over omgang met een applicatie waarin informatie over kabels en leidingen in de bodem worden beheerd, vanwege het ontbreken van een exportmodule.
- Er is een start gemaakt met de overbrenging van het archiefblok 1966-1996 van de gemeente Veere en rechtsvoorgangers.
- Er is geadviseerd over het inrichten en uitvoeren van de hotspotmonitor.

- Er is geadviseerd over het opschonen en inventariseren van het analoog archief (1997-heden).

Gemeente Vlissingen

- Het strategisch informatieoverleg en enkele tactische informatie overleggen hebben plaatsgevonden.
- Er is gestart met een thema-inspectie, waarin het informatiebeheer bij de griffie wordt onderzocht.
- Wat betreft de vernietiging van gemeentelijke informatie is akkoord gegeven voor de hiervoor in aanmerking komende dossiers.
- Er is een positief advies verstuurd voor wat betreft de mandatering van archieftaken aan RUD Zeeland.
- Er is een brief verstuurd waarin we aandacht vragen voor het stellen van beperkingen op bijzondere panden en objecten.
- Er is een brief verstuurd waarin we de werkwijze met betrekking tot het uitvoeren van de hotspotmonitor nader toelichten.
- Er is geadviseerd over omgang met een applicatie waarin informatie over kabels en leidingen in de bodem worden beheerd, vanwege het ontbreken van een exportmodule.
- Er is een positief advies verstuurd voor het handboek retrospectieve vervanging bouwdossiers.
- Er is een positief advies verstuurd voor het handboek routinematige vervanging papieren archiefbescheiden.

Provincie Zeeland

- Het strategisch informatieoverleg en enkele tactische informatie overleggen hebben plaatsgevonden.
- De integrale inspectie is uitgevoerd en opgeleverd.
- Er is gestart met een thema-inspectie, waarin het informatiebeheer bij de griffie wordt onderzocht.
- Wat betreft de vernietiging van gemeentelijke informatie is akkoord gegeven voor de hiervoor in aanmerking komende dossiers.
- Er is een positief advies verstuurd voor wat betreft de mandatering van archieftaken aan RUD Zeeland.
- Er is een brief verstuurd waarin we aandacht vragen voor het stellen van beperkingen op bijzondere panden en objecten.
- Er is een brief verstuurd waarin we de werkwijze met betrekking tot het uitvoeren van de hotspotmonitor nader toelichten.
- Er is een start gemaakt met de voorbereidingen voor het uitplaatsen/overbrengen van het archief van de vertrouwenscommissie van de Commissaris van de Koning.
- Er is advies gegeven met betrekking tot het beleidskader veiligstellen en archiveren van e-mails en chatberichten.
- Er is positief advies verstuurd voor het handboek routinematige vervanging.
- Er is kennisgenomen van de archiefparagraaf van de op te richten GR Uitvoering Natuur en Omgeving (UNO).
- Er is negatief geadviseerd over de achterstand van te vernietigen archiefbescheiden.
- Er is geadviseerd over het concept-beleid migratie, emulatie en conversie en over het Protocol archiveren verbonden partijen
- Er is overleg gevoerd om toezicht op DCMR te organiseren samen met het Stadsarchief Rotterdam.
- Er zijn overleggen gevoerd binnen de Kring van Provinciearchivarissen.

- Er is geadviseerd over de implementatie van de hotspotmonitor.

Uitvoeringsorganisatie BIJ12 (namens provinciearchivaris)
BIJ12 is onderdeel van de vereniging IPO en is de uitvoeringsorganisatie voor de provincies, waaronder de provincie Zeeland. BIJ12 voert een groeiend aantal openbaar gezagtaken uit, tegenwoordig vooral onder de Omgevingswet. De provinciearchivarissen van Utrecht en Zuid-Holland houden toezicht op de naleving van de Archiefwet bij BIJ12. Naast dit toezicht krijgt BIJ12 adviezen van het IPO Vakberaad Duurzame toegankelijkheid (DUTO) voor de inrichting van de informatiehuishouding. Het toezicht van de archivarissen op deze ontwikkeling is in de loop van 2024 aangescherpt, omdat de informatiehuishouding verbetering behoeft. Ook in 2025 heeft BIJ 12 geen eenduidige actie ondernomen om de informatiehuishouding te verbeteren. De toezichthouders hebben aangedrongen op het borgen van informatiebeheer. De provinciearchivaris van Zeeland sluit zich hier bij aan.

Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)
- Er is een brief verstuurd waarin we aandacht vragen voor het stellen van beperkingen op bijzondere panden en objecten.
- Het Zeeuws Archief neemt deel aan de kleine werkgroep met betrekking tot het mandateren van de VTH-archieftaken aan de RUD. Dit traject krijgt verder vervolg in 2026.

Veiligheidsregio Zeeland (VRZ)
- Er is advies gegeven op de migratie van informatie uit applicatie AG5.
- Er is een brief verstuurd waarin we aandacht vragen voor het stellen van beperkingen op bijzondere panden en objecten.
- Het team DIV heeft een bezoek gebracht aan het Zeeuws Archief.

Orionis Walcheren
- Er is op offertebasis een integrale inspectie uitgevoerd. Deze wordt in het eerste kwartaal van 2026 opgeleverd.

Acquisitie & Relatiebeheer
Aanwinsten
Het aantal aanwinsten bedraagt 78. Dit is ongeveer de helft minder dan in 2024. De bewuste keuze om minder te acquireren in 2025 is zodat er meer aandacht kon uitgaan naar het verwerken van de zeer grote aantallen aanwinsten van de afgelopen jaren zodat er geen onoverkomelijke achterstanden ontstaan. Om voldoende tijd in te ruimen voor de verwerking van al geschonken archieven is aan organisaties die archief of een aanvulling hierop willen onderbrengen gevraagd dit vanaf 1 januari 2027 aan het Zeeuws Archief aan te bieden. Daarnaast worden- geheel in lijn met het in 2024 vastgestelde acquisitiebeleidsplan - zogenaamde ‘kleine aanwinsten’ kritischer bekeken. Deze aanwinsten, vaak bestaande uit een beperkt aantal documenten en/of foto’s in de familiesfeer, worden in principe niet meer opgenomen. De meerwaarde is namelijk veelal gering en de verwerking kost veel tijd.

Voorbeelden van de mooie aanwinsten die de archieven en collecties in 2025 hebben verrijkt zijn:
- Familiearchief Carp-Frater
- Archief wethouder, aannemer en mossel- en oesterondernemer [redacted] uit Wemeldinge
- Tekeningen van Middelburgse taferelen door de stadstekenaars [redacted] en [redacted]
- Aanvulling verzameling kunstenaar [redacted]
- Archief Vlissingse Oratorium Vereniging (waaronder het Zeeuws Concertkoor)

Overbrenging rijksarchieven

- Een medewerker van het Zeeuws Archief is lid van de Aanwijscommissie van de Rechtbank Zeeland/West-Brabant, dat in het verslagjaar niet bij elkaar kwam.
- Het Zeeuws Archief neemt deel aan het landelijke Relatiebeheerdersoverleg wat bestaat uit vertegenwoordigers van het Nationaal Archief en alle Regionale Historische Centra. Dit overleg vond twee keer plaats.

Primair toegankelijk maken

Om de prioritering van de versnelde digitalisering van archieven en collecties in het kader van de Strategische Investeringsagenda (zie onder Digitalisering) te verbeteren is het belangrijk dat het bestaande overzicht van archieven en collecties, waarvan het toegankelijk maken nog onderhanden is én die nog geheel of gedeeltelijk moeten worden bewerkt, geactualiseerd blijft. Archieven en collecties kunnen pas worden gedigitaliseerd als er een geschikte toegang met genummerde beschrijvingen van de inhoud beschikbaar is. Het huidige overzicht met ongeveer 400 archieven en collecties moet daarvoor worden geactualiseerd, aangepast en uitgebreid.
Begonnen is met onderzoek naar de huidige status van de op de lijst vermelde archieven en collecties aangevuld met wie inventariseert (intern of extern), het benodigde aantal inventarisatie-uren, tijdsindicatie verwachte afronding, welk soort toegang (inventaris, plaatsingslijst of dooslijst), kosten bij uitbesteding, nader toegankelijk maken, behoudscheck etc. Daaruit wordt een overzicht van 50 archieven en collecties geselecteerd waarvan de bewerking als eerst de komende jaren wordt opgepakt.

In 2025 is aan de volgende archieven en collecties gewerkt:

Archieven Rijkscollectie

Rijksscholengemeenschap Goese Lyceum te Goes 1862-1993 en Christelijke MAVO Yerseke 1947-1990

Archieven gemeente Kapelle

Archieven van de Vereniging voor Christelijk Onderwijs (CVO) te Wemeldinge / Christelijke Basisschool De Hoeksteen, Wemeldinge (1876) 1902-1994 en CBS ’t Honk te Kapelle 1901-2010.
Verder is er in 2025 aan de gemeente Kapelle advies gegeven over de door de gemeente opgestelde offerteaanvraag voor het digitaliseren van de over te brengen bouwdossiers periode 1970-2010.

Archieven gemeente Middelburg

Stichting Unie van Vrijwilligers, afdeling Middelburg 1952-2009.

Archieven gemeente Schouwen-Duiveland

Het archief van Schietvereniging TOG Zierikzee 1964-2020.

Archieven gemeente Terneuzen

Archief van Stad Axel 1492-1815 en het archief van de gemeente Axel over 1991-2002.

Archieven gemeente Veere

- Enige nagekomen stukken van de gemeente Valkenisse.
- Vereniging EHBO Oostkapelle 1954-2021
- Kerkkoor Met Hart en Stem, Meliskerke (1952) 1970-2019
- Domburgse Zeebadinrichting 1888-1982

- Stichting Badplaatsbelangen Domburg (SBD) (1949) 1950-1996 (1998)

Archieven Provincie Zeeland
-Teeken Akademie (1840) 1888-2024
-Een aanvulling op het archief van de Vereniging tot bevordering der Zeeuwse visserijbelangen (Zevibel),1974-2000.
-Vereniging De Zeeuwse Molen 1974-2009
Archieven gemeente Vlissingen
Stichting Welzijn Ouderen Vlissingen 1966-1996 en Stichting Stadsherstel Vlissingen 1969-2003. Verder is in 2025 aan de gemeente Vlissingen advies gegeven over de door de gemeente opgestelde offerteaanvraag voor het digitaliseren van de over te brengen bouwdossiers periode 1904-2020.

Bibliotheek en Bibliotheekcatalogus
Elk jaar terugkomende werkzaamheden voor de Bibliotheek zijn gedaan zoals tijdschriftenadministratie, kastcontrole, beschrijven nieuw aangekochte boeken en aanwinsten, het nakijken van schenkingen/ acquisitie voor geschiktheid voor opname in de bibliotheek of verkoop op de open dag.

Nader toegankelijk maken
Bronnen Indisch Erfgoed
Het Zeeuws Archief heeft met steun van het Programma Indisch Erfgoed Digitaal (PIED) historische bronnen over de Indisch-Molukse gemeenschap in Zeeland gedigitaliseerd. Voordat de scans gepubliceerd kunnen worden, is onderzocht hoe persoonlijke gegevens kunnen worden afgeschermd zonder de documenten minder doorzoekbaar te maken. Daarnaast is er een koppeling gemaakt waarmee het platform *Ons Land* de scans direct na publicatie bij het Zeeuws Archief kan ophalen. In 2025 zijn 75 van de 115 inventarisnummers opgeleverd. Het laatste deel bevat voornamelijk handgeschreven scans, waarbij de HTR met Transkribus op dit moment nog onvoldoende presteert. In 2026 wordt intern en met behulp van externe partners gezocht naar mogelijkheden om ook dit handgeschreven gedeelte te ontsluiten.

Indicering DTB Walcheren en Zeeuws-Vlaanderen
Er wordt momenteel door twee vrijwilligers gewerkt aan het nader toegankelijk maken van deze registers, voor zover dit nog niet of niet volledig is gebeurd. Daarnaast is gekeken naar al eerder in Access gemaakte, maar nog niet in MAIS-Flexis geïmporteerde indices. Voor zover bruikbaar zijn (en worden) deze alsnog geconverteerd en geïmporteerd. Tot slot zijn nadere toegangen uit toegang 995, Verzameling Doop-, Trouw-, Begraaf- en Lidmatenregisters Zeeland (DTBL), overgezet naar toegang 345, Retroacta Burgerlijke Stand. In 2025 zijn op deze wijze doopregisters van Oostkapelle, trouwregisters van Aagtekerke, Oostkapelle, Koudekerke en Hulst en begraafregisters van Breskens nader toegankelijk gemaakt en gepubliceerd.

Vonnissen Rechterlijke Archieven Middelburg
In 2025 zijn de strafvonnissen van de Arrondissementsrechtbank te Middelburg 1838-1939 uit de periode 1924-1933 door een vijftal vrijwilligers ingevoerd en gecontroleerd.

Bevolkingsregisters Schouwen-Duiveland
Ook in 2025 is verder gewerkt aan het restant bevolkingsregisters dat niet in het *Vele Handenproject* van enkele jaren geleden kon worden meegenomen. De oudste bevolkingsregisters van enkele voormalige dorpen op Schouwen-Duiveland zijn ingevoerd, gekoppeld aan de scans en gepubliceerd. Daarnaast zijn de bevolkingsregisters van Zierikzee, voor zover in een eerder stadium ingevoerd door vrijwilligers aldaar, gekoppeld aan de scans en gepubliceerd via de website.

Oude archieven Schouwen-Duiveland
De vrijwilligers die werkzaam zijn op de locatie in Zierikzee werkten aan meerdere langlopende projecten waaronder het maken van regesten op de Zierikzeese waarheidsboeken en het maken van indices op de notulen van de regenten van de Weeskamer Zierikzee, de notariële archieven van Zierikzee, de kadastrale leggers en de Zierikzeese transportakten van voor 1811. In 2025 is een begin gemaakt met het wegwerken van de omvangrijke werkvoorraad in het importeren in MAIS-Flexis van deze in Access en Excel gemaakte nadere toegangen.

Charters Stad Zierikzee
De charters omvatten Privileges, Gildebrieven en Schepenbrieven van de stad Zierikzee uit de periode 1275-1800. Vrijwilligers hebben in 2025 gewerkt aan het koppelen van losse bestanden met beschrijvingen, scans en transcripties.

Burgerlijke Stand Zeeland
Eind 2025 is gewerkt aan de openbaarmaking van de scans met ingang van 1 januari 2026 van de geboorteakten van 1925, de huwelijksakten van 1950 en de overlijdensakten van 1975.

Transcripties in Word en Transkribus
Vrijwilligers zijn in 2025 bezig geweest met het transcriberen van archiefstukken in het archief van de Middelburgsche Commercie Compagnie met behulp van Transkribus. Het nader toegankelijk maken van het Olipodigro van Hendrik Brouwer is afgerond.
Verder is er gewerkt aan het transcriberen van notulenboeken van de Hervormde Gemeente van Biggekerke en het corrigeren van ingevoerde transcripties in Transkribus.
In 2025 hebben verschillende studenten meegeholpen met het nader toegankelijk maken van bronnen in Transkribus voor het project Programma Indisch Erfgoed Digitaal.
Voor de werkgroep Paleografie in Zeeland (PaiZ) zijn maandelijkse bijeenkomsten georganiseerd. Een deel van de door deze werkgroep in Word gemaakte transcripties is ingevoerd in een transcriptietoegang in MAIS-Flexis.

Digitalisering
Het Zeeuws Archief heeft in 2025 140,5 meter (14.269 inventarisnummers) aan archieven en collecties gedigitaliseerd en hierdoor een totaal aantal van 584.813 scans gemaakt. Dit is 27,5 meter meer dan in 2024, een stijging van 20%. is Dat is exclusief scanning on demand voor de archiefbank en beeldmateriaal (zie onder Beeld en Geluid).

In 2024 is een lijst opgesteld van archieven en collecties die in het kader van de Strategische Investeringsagenda versneld voor digitalisering in aanmerking komen. Aan de hand van enkele geformuleerde criteria is deze lijst in 2025 verder uitgewerkt en aangevuld. Criteria zijn: 1.

raadpleegfrequentie zowel voor fysieke raadpleging in de studiezalen als voor scanning on demand. 2. archieven waarvan persoonsgegevens zijn te raadplegen via de website Zeeuwen Gezocht, 3. prioriteit voor behoud, 4. behorend tot een thema dat de komende jaren centraal staat, zoals Tweede Wereldoorlog, een tentoonstelling over Veere in 2027 en 215 jaar grondgebied Zeeland onder één bestuur in 2029. Een aantal archieven en collecties worden in z'n geheel gedigitaliseerd, van andere een deel. Deze lijst, vastgesteld door het MT, is gedurende de beleidsplanperiode (t/m 2028) leidend bij de keuze van te digitaliseren archieven en collecties.
De jaren 2024 en 2025 stonden landelijk in het teken van 80 jaar bevrijding.
De volgende archieven of delen van archieven die met dit thema te maken hebben zijn gedigitaliseerd:

- Centrale Keuken Middelburg 1941-1946, omvang 0,8 meter, 27 gescande inventarisnummers. De 4.278 scans zijn online zichtbaar als de AVG-controle heeft plaatsgevonden.
- Regeringsdienst Oog en Oor Regio Zeeland 1945-1946, omvang 0,2 meter, 5gescande inventarisnummers. De 1.163 scans zijn online zichtbaar als de AVG-controle heeft plaatsgevonden.
- Middelburgs Hulpcomité 1940-1946, 0,6 meter, 21 gescande inventarisnummers. De 5.594 scans zijn online zichtbaar als de AVG-controle heeft plaatsgevonden.
- Dienst Luchtbescherming Vlissingen 1939-1945, omvang 3,7 meter, 214 gescande inventarisnummers. De 20.542 scans zijn online zichtbaar als de AVG-controle heeft plaatsgevonden.
- Militair Gezag (1943) 1944-1946 (1948), omvang 15 meter, 852 gescande inventarisnummers. In 2024 is gestart met de digitalisering van deze archieven. In 2025 zijn er 36.618 scans gerealiseerd. Begin 2026 zal de digitalisering afgerond zijn. De 101.926 scans zijn online zichtbaar als de AVG-controle heeft plaatsgevonden.

Daarnaast zijn ook reguliere archieven of delen van reguliere archieven gedigitaliseerd:

- Kadastrale Plans 1850-1991. Van dit archief zijn de 9.118 kaarten gescand. De scans zijn online zichtbaar via de website.
- Strafinrichtingen Zeeland 1809-1973, 11 meter, 186 gescande inventarisnummers. De 75.740 scans zijn online zichtbaar via de website.
- Rekenkamer Bourgondisch Oostenrijkse Tijd 1431-1584, deel van 5 meter, 94 gescande inventarisnummers. De 707 scans zijn zichtbaar via de website.
- Stad Veere 1349-1816, omvang gedigitaliseerd in 2025 80 meter, 2.454 gescande inventarisnummers. De 293.825 scans zijn online zichtbaar via de website.
- Gemeentelijke Jaarverslagen Walcheren en Zeeuws-Vlaanderen 1851-1950, omvang 4 meter, 112 gescande inventarisnummers. De 39.656 scans zijn online zichtbaar via de website.
- Staten van Zeeland, ingekomen stukken 1574-1799. November 2025 is begonnen met het digitaliseren van de ingekomen stukken van de Staten van Zeeland. Eind december zijn er 228 inventarisnummers gescand. De 95.762 scans zijn online zichtbaar via de website.
- Charters Godshuizen Middelburg 1343-1574. Eind december 2025 gestart en gescand 597 inventarisnummers gescand. De 1.810 scans zijn online zichtbaar via de website.

<u>PIED</u>
Het Zeeuws Archief heeft in 2025, met steun van het Programma Indisch Erfgoed Digitaal (PIED), belangrijke historische bronnen over de IndischMolukse gemeenschap in Zeeland gedigitaliseerd. Een

groot deel van de bijbehorende inventarisnummers is inmiddels zorgvuldig getranscribeerd. Voor inventarisnummers met AVG-gevoelige informatie is daarnaast een pseudonimiseringsslag uitgevoerd met behulp van een intern ontwikkelde anonimiseringstool. Deze bewerkingen zijn steekproefsgewijs gecontroleerd voordat de scans in MAIS-Flexis zijn klaargezet.
De afgeronde en publiceerbare inventarisnummers zijn beschikbaar gesteld zodat ze door OnsLand.nl kunnen worden opgehaald en verder ontsloten.
Om de toegankelijkheid van de bronnen verder te vergroten, is in september 2025 gestart met het omzetten van de gepubliceerde scans naar Linked Open Data. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd door medewerkers van het Zeeuws Archief.

LOD

Het Zeeuws Archief is als bronhouder verantwoordelijk voor het beheren en beschikbaar stellen van digitaal erfgoed. Vanuit deze rol zorgt het archief ervoor dat erfgoedinformatie op een betekenisvolle manier met elkaar kan worden verbonden, onder andere door het gebruik van gemeenschappelijke terminologiebronnen. Om deze verbindingen verder te versterken, streeft het Zeeuws Archief ernaar zijn erfgoedinformatie volgens de principes van Linked Open Data (LOD) beschikbaar te stellen. Hiermee kunnen dienstverleners erfgoedinformatie combineren en innovatieve toepassingen ontwikkelen voor hun eindgebruikers. Deze uitgangspunten sluiten aan bij de kaders van de Digitaal Erfgoed Referentie Architectuur (DERA).

Nadere toegangen van het Zeeuws Archief worden reeds als open data aangeboden via MAIS(M)DWS op de website van het Zeeuws Archief. Omdat op dit moment de functionaliteit niet volledig aansluit bij de behoeften van het Zeeuws archief, zijn we in september 2025 gestart met een pilot waarin zelfstandig Linked Open Data wordt gemaakt van een collectie. De collectie wordt m.b.v. een uitvoerdefinitie geëxporteerd uit MAIS-Flexis. Daarnaast wordt gewerkt aan het beschikbaar maken van de bijbehorende afbeeldingen via IIIF. Er is een datamodel ontwikkeld dat aansluit bij de archiefeenheidssoorten die vanuit MAIS-Flexis worden geëxporteerd. Daarbij is gekozen voor het gebruik van het RICOmodel, zodat de hiërarchische structuur van het archief zo veel mogelijk behouden blijft. Het doel is om medewerkers van het Zeeuws Archief zelf in staat te stellen Linked Open Data te creëren en uit te leveren.

Beeld en Geluid

Het digitaliseren van foto’s, dia’s, prenten en tekeningen wordt al jaren intern uitgevoerd, onder andere met inzet van vrijwilligers. Uit de navolgende archieven en collecties is beeldmateriaal gescand:

- Verzameling Beeld en Geluid
- Glasfabriek Sas van Gent
- Fotoarchief Joop van Houdt (Schouwen-Duiveland)
- Fotoarchief J.F. Dellaert (Vlissingen)
- Fotoarchief Yara Sluiskil (zakelijke dienstverlening)

Toegankelijk gemaakt en via de website gepubliceerd: drie videocollecties (totaal 292 filmpjes) van hobbyfilmers [redacted] en [redacted]. Ze laten vooral zien hoeveel er in de recente geschiedenis is veranderd.

De online beeldbank van het Zeeuws Archief telde aan het eind van dit verslagjaar 306.626 afbeeldingen. Een bescheiden groei van ruim 3.000.

Er is verder gewerkt aan het redigeren van de metadata van het fotoarchief van persfotograaf [redacted] en het beschrijven van het Fotoarchief van Delta-Phot, een bedrijf dat in de jaren 1978-2000 luchtfoto's maakte van de diverse locaties in de provincie Zeeland.

Functioneel beheer MAIS-Flexis en MAIS-(M)DWS

Het collectiebeheersysteem MAIS-Flexis van leverancier DE REE is het centrale systeem voor beheer en beschikbaarstelling van alle archieven en collecties. In 2025 werden diverse databestanden geconverteerd en opgenomen in het collectiebeheersysteem, zoals persoonsgegevens, beeldcollecties en bouwvergunningen.
De functioneel applicatiebeheerders ondersteunen de gebruikers van MAIS-Flexis binnen de organisatie van het Zeeuws Archief. Gedurende het jaar is aanvullend extra ondersteuning gegeven aan het onderzoeken naar de mogelijkheden om data in MAIS-Flexis te exporteren voor het project Linked Open Data PIED. (Zie voor details tekst hierboven).

Met de releases van de applicatie die DE REE elk kwartaal oplevert, wordt steeds meer functionaliteit overgezet naar de webapplicatie en uit de desktopapplicatie verwijderd. Dit vereist de nodige omschakeling van zowel de functioneel beheerders als de gebruikers. Over het algemeen worden de vernieuwingen ervaren als een verbeteringen. In de eerste helft van 2026 zal deze uitfasering worden afgerond.

Per 1 november is het team van functioneel beheerders uitgebreid met een bezetting van 12 uur in de persoon van de digitale informatiebeheerder die ook werkzaam is voor het e-team.

In november heeft een consultant van DE REE een basiscursus beschrijven voor informatiebeheerders gegeven op locatie en er waren sessies met de medewerkers van het infocentrum en de functioneel applicatiebeheerders. De medewerkers van het e-team volgden een introductie MAIS-Flexis en voor een grote groep medewerkers is uitleg gegeven over Linked Open Data en de mogelijkheden van MAIS-Flexis om data hiervoor geschikt te maken.

Zakelijke dienstverlening

Behoudswerkzaamheden gemeente Kapelle	Opbrengst 2025: € 5.000,-
Advies en ondersteuning aan streekarchief Goeree-Overflakkee bij uitvoering metamorfozeproject	Opbrengst 2025: € 5.988,-
Diverse kleine werkzaamheden voor derden	Opbrengst 2025: € 783,91,-

Wat heeft dit gekost?

Programma informatie en kennis	Realisatie 2025	2e wijziging Begroting 2025	Realisatie 2024
Totale lasten	2.225.216	2.343.754	1.913.073
Totale baten	-11.772	-20.540	-11.041
Saldo	**2.213.444**	**2.323.214**	**1.902.032**

Specificatie programma I&K

	Realisatie 2025	2e wijziging Begroting 2025	Realisatie 2024
Salarislasten programma informatie en kennis	1.394.562	1.449.575	1.356.202
Materiële lasten programma informatie en kennis			
- relatiebeheer, inspectie en acquisitie	243.005	249.605	54.408
- primair toegankelijk maken	137.547	151.247	132.358
- nader toegankelijk maken	12.250	12.609	65.563
- digitalisering	437.852	480.718	182.641
- DVO's fysiek archief	0	0	120.552
- zakelijke dienstverlening	0	0	1.350
	830.654	894.179	556.871
Baten programma informatie en kennis			
- zakelijke dienstverlening	-11.772	-20.540	-11.041
	-11.772	-20.540	-11.041
Saldo	**2.213.444**	**2.323.214**	**1.902.032**

Programma Publieksbereik

Wat was het doel?

Het Zeeuws Archief is een trefpunt voor belangstellenden in de Zeeuwse historie. Het is een gastvrij kenniscentrum waar de geschiedenis van Zeeland professioneel en op uiteenlopende manieren zowel fysiek als digitaal wordt aangeboden. Om een zo breed mogelijk publiek te bereiken organiseert het Zeeuws Archief een samenhangend programma van dienstverlening, digitalisering, communicatie, educatie en presentatie. Hierbij staat de vraag van de gebruiker zoveel mogelijk centraal en zoeken we nadrukkelijk de samenwerking met partners binnen en buiten de provincie Zeeland.

Het programma bestaat op hoofdlijnen uit:

- Dienstverlening via de studiezalen en digitale kanalen;
- Laagdrempelige online en offline toegang tot de collectie via de website en goede contextuele informatie;
- Een aanbod van educatieve activiteiten en cursussen;
- Een divers aanbod van publieksactiviteiten zoals een open dag, lezingen, workshops en rondleidingen;
- Promotie van de organisatie, onze expertise en de collectie;
- Samenwerking met andere erfgoed- en cultuurinstellingen waarbij de collectie beschikbaar wordt gesteld.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Infocentrum

Via de studiezalen in Middelburg, Zierikzee en Terneuzen zijn fysieke stukken ter inzage gegeven en werden vragen beantwoord van het publiek. Medewerkers van de gemeenten Middelburg, Veere, Kapelle, Terneuzen, Vlissingen, Schouwen-Duiveland en van de provincie Zeeland en Waterschap Scheldestromen konden er terecht voor vragen over archieven en het scannen van documenten.

De studiezaal in Zierikzee was geopend op dinsdag, woensdag, donderdagavond en vrijdag.
De studiezaal in Middelburg was geopend van woensdag tot en met vrijdag.
De studiezaal in Terneuzen was alleen op afspraak te bezoeken. In 2025 is een aantal keer het verzoek binnengekomen voor inzage stukken van het Waterschap Scheldestromen Zeeuws Vlaanderen. In de studiezaal in Middelburg zijn regelmatig stukken uit de archieven van de gemeente Terneuzen aangevraagd.

In 2025 hebben we 11 archiefstukken, zowel afbeeldingen als geschreven stukken, in bruikleen gegeven aan vier musea.
Er zijn 1399 inventarisnummers gescand vanuit aanvragen de archiefbank (digitalisering op verzoek) en er zijn 2768 vragen beantwoord die het publiek via e-mail heeft gesteld.

Dienstverlening via studiezaal Middelburg	**2025**	**2024**
Openingsuren	1.015	1.049
Aantal bezoeken	1.531	1.684
Aantal (verschillende) bezoekers	868	852
Aantal aangevraagde bouwvergunningen	425	377
Totaal aantal aanvragen studiezaal	5.050	6.541
aanvragen uit archieven Waterschap U102	172	327
aantal aanvragen gemeentearchief Kapelle	116	162
aantal aanvragen gemeentearchief Veere	366	350
aantal aanvragen gemeentearchief Middelburg	246	510
aantal aanvragen archief Provincie Zeeland	1.493	1.523
aantal aanvragen gemeentearchief Vlissingen	578	539
Aantal verstrekte schriftelijke inlichtingen (infomail, inzage)	2.047	1.997
Aantal fysieke uitleningen aan Veere	0	52
aantal uitleningen Veere digitaal	124	197
Aantal fysieke uitleningen aan Middelburg	0	0
aantal uitleningen Middelburg digitaal (gescand door medewerker)	386	100
aantal uitleningen Middelburg digitaal (uit Preservica)	437	1.314
aantal digitale uitleningen Kapelle	22	9
aantal digitale uitleningen Vlissingen	14	11
aantal digitale uitleningen Terneuzen	36	58
aantal digitale uitleningen Provincie	69	54
aantal digitale uitleningen Waterschap	27	1
aantal aanvragen voor bruiklenen	4	4
totaal aantal bruiklenen (inventarisnummers)	11	35
aantal aangevraagde inv.nrs voor scannen op verzoek	1.176	1.332
Aantal afgehandelde bestellingen digitale reproducties (aanvraag in studiezaal)	15	9
Aantal geleverde digitale reproducties (aanvraag in studiezaal)	34	13
WhatsApp	67	50
Inzage beperkt openbaar archief, totaal aantal aanvragen; waarvan:	33	25
- *Rijkscollectie*	*16*	*2*
- *gemeente Veere*	*0*	*3*
- *gemeente Vlissingen*	*12*	*8*
- *Provincie Zeeland*	*3*	*6*
- *gemeente Terneuzen*	*2*	*6*
inzage beperkt openbaar archief, aantal aangevraagde inv.nrs.	64	85

Dienstverlening studiezaal Terneuzen	2025	2024
Aantal bezoeken	6	5
Aantal unieke bezoekers	6	4
Gemiddeld aantal bezoeken per persoon	1	1
Aantal aanvragen uit archief Waterschap Zeeuws-Vlaanderen	20	5
Aantal aanvragen uit gemeentearchief Terneuzen (in studiezaal Middelburg)	504	237
Archiefbankaanvragen	70	23

Dienstverlening studiezaal Zierikzee	2025	2024
Openingsuren	1.112	1.120
Aantal bezoeken	547	513
- Waarvan vrijwilligers	53	
- Aantal unieke bezoeken	494	
- Aantal unieke bezoekers	244	225
Aantal aangevraagde bouwvergunningen	684	1.157
Totaal aantal aanvragen studiezaal	1.028	742
Aantal verstrekte schriftelijke inlichtingen (mail en inzage)	721	624
Aantal afhandelingen informatieverzoeken van gemeente Schouwen-Duiveland*	385	470
Aantal aangevraagde inventarisnummers voor scannen op verzoek	153	160
Aantal aanvragen inzage beperkt openbaar archief	2	0
Aantal aangevraagde inventarisnummers inzage beperkt openbaar archief	2	0

**In Zierikzee wordt één telling gedaan voor alle informatieverzoeken van de gemeente: bouwdossiers, overgebrachte akten burgerlijke stand voor burgerzaken, inzage dossiers in de studiezaal en leveren scans.*

Relatiebeheer Schouwen-Duiveland en Vlissingen

Relatiebeheer Schouwen-Duiveland
De studiezaal van Zierikzee is bezocht door onderzoekers, auteurs, makelaars en ambtenaren van de gemeente Schouwen-Duiveland. Via e-mail zijn vele vragen beantwoord. De bibliotheek, die in 2024 voor een groot deel naar de studiezaal verhuisde, wordt nu goed geraadpleegd door de betere toegankelijkheid.

Met de gemeente Schouwen-Duiveland is samengewerkt voor onder meer de Open Monumentendag. Het Zeeuws Archief presenteerde zich tijdens de avond voor nieuwe inwoners zodat men kennis kon maken met de diensten van het archief.
Dit jaar zijn er lezingen en cursussen gegeven, kregen leerlingen van verschillende basisscholen een rondleiding door het depot, gaven de rederijkers Zierikzee acht keer een optreden over de brikettenfabriek die honderd jaar geleden voor groot ongemak zorgde in de binnenstad van Zierikzee.
Met de verschillende musea op het eiland is samengewerkt. In het Stadhuismuseum is bijvoorbeeld in het archiefkabinet een expositie ingericht over de vrijmetselarij in Zierikzee. Deze vereniging vierde in 2025 het 225-jarig bestaan.

De documentaire *Helden van Burghsluis* ging bij het festival Film by the Sea in première en is later uitgezonden op Omroep Zeeland. In de documentaire wordt aandacht besteed aan de familie Van der Klooster. Deze familie bemande gedurende tachtig jaar de reddingsboot in Burghsluis. Daarnaast was op televisie aandacht voor een oeroude traditie op Schouwen, de *strao.* Het Zeeuws Archief leverde een bijdrage via kennis over relevante archieven.

Vlissingen
Er zijn inhoudelijke bijdragen geleverd voor toespraken van de burgemeester van de gemeente Vlissingen voor de nieuwjaarsreceptie en dodenherdenking (4 mei). Diverse vragen van het publiek, gemeente, onderzoekers en organisaties die betrekking hadden op het archief van Vlissingen zijn beantwoord.
Er is advies uitgebracht aan de commissie 'straatnaamgeving' over scheepsnaam 'Slamat' en Rivier De Eede. Er is (vervolg)onderzoek gedaan ten behoeve van de begraafplaats Vredehoflaan en de Tijdlijn aan de Boulevard De Ruyter. In het MuZEEum is een lezing gegeven over de Tijdlijn Vlissingen (1 februari 2025). Aan de onderzoeksproject Lokaal Bestuur 'tussen burger en bezetter' is ondersteuning verleend.

Educatie
Onderwijs
Het Zeeuws Archief was in het schooljaar 2024-2025 en 2025-2026 opgenomen in het vrije PO-aanbod van Cultuurpunt Walcheren en in het aanbod van KCE Oosterschelderegio (de Bevelanden, Schouwen-Duiveland en Tholen-Sint Philipsland) met programma's rondom het Zeeuwse slavernijverleden en de Tweede Wereldoorlog. De programma's bestaan uit een gastles op school en een bezoekles in het Zeeuws Archief (Middelburg).
Op de locatie Zierikzee kregen leerlingen van een aantal basisscholen op Schouwen-Duiveland een rondleiding in het kader van een activiteit van de kinderburgemeester van de gemeente Schouwen-Duiveland. *Aan de activiteiten namen 237 leerlingen en 18 leerkrachten/begeleiders deel.*
Voor verschillende VO-scholen werden activiteiten georganiseerd, zo was het Zeeuws Archief halteplaats voor '*Wereldreis door Middelburg*'. Diverse leerlingen gebruikten Zeeuwse bronnen voor hun profielwerkstuk. (*Aantal deelnemers: 101 VO-leerlingen en 8 VO-docenten)*

Het Zeeuws Archief nam voor het eerst deel aan het randprogramma van de Zeeuwse regiofinale van de FIRST LEGO League Challenge, een wereldwijde robotwedstrijd die jongeren tussen de 9 en 15 jaar inspireert om techniek en technologie te verkennen. Binnen het thema '*Archeologie*' bood het Zeeuws Archief in het Scalda te Vlissingen een activiteit aan rondom historisch onderzoek en de daarvoor benodigde vaardigheden: oud schrift lezen en kennis van de geschiedenis van de provincie Zeeland. (*Aantal deelnemers: ca. 90 leerlingen en ca. 12 begeleiders.)*

Voor PABO-studenten werden drie workshops '*Kaarten als betrouwbare bron*' verzorgd. Deze workshops waren gericht op het belang van omgevingsonderwijs en het stimuleren van het creatieve gebruik van archiefbronnen. (*Aantal deelnemers: 90 HBO-studenten en 2 HBO-docenten.)*
Met een vertegenwoordiger van Scalda is gesproken over educatieve mogelijkheden in het kader van burgerschap in de bovenbouw van het VMBO.

Cursussen
In het kader van deskundigheidsbevordering van gebruikers van archieven organiseerde het Zeeuws Archief in samenwerking met de Zeeuwse Volksuniversiteit negen cursussen: Paleografie voor gevorderden en beginners, Zoeken in de kadasterarchieven, De stadhuiscollecties van Veere en Middelburg, Digitaal zoeken naar voorouders, Kijkje achter de schermen – de archiefdepots, Onderduiken in de archieven en archeologie van de Slag om de Schelde en Zoeken in de archieven van de Middelburgse Commercie Compagnie. De conservator van de stadhuiscollecties Middelburg en Veere verzorgde voor stadsgidsen van Via-Tours de cursus Objecten uit de verzamelingen van

Middelburg als historische bron en voor BABS'en uit Zeeland een lezing over trouwen in Zeeland. *Aantal deelnemers: 161.*

Paleografie
Het Zeeuws Archief is aangesloten bij de online paleografie oefentool '*Wat staat daer?*' voor het leren lezen van oud schrift. In 2025 werden op dit platform twee Zeeuwse paleopuzzels, drie nieuwe oefenteksten plus huiswerkteksten en transcripties ten behoeve van de cursussen Paleografie gepubliceerd. Verder leverde het Zeeuws Archief een tekst ten behoeve van de online voorronde van de Vlaams-Nederlandse Paleografiewedstrijd 2025.

Expositie Ooggetuigen van de slavenhandel
De tentoonstelling '*Ooggetuigen van de slavenhandel*' was te zien tot en met 19 december 2025. Er werden rondleidingen verzorgd in het kader van onderwijsprogramma's en cursussen. Daarnaast werden rondleidingen verzorgd voor onder andere ministerie van OCW, Provincie Zeeland, geschiedenisstudenten Universiteit Utrecht, een delegatie uit Italië en een journalist van '*De Ware Tijd*', een Surinaamse krant. Het artikel is gepubliceerd op 22 oktober 2025.

Communicatie
Algemeen
Via promotie en PR zetten we in op het vergroten van de bekendheid van de organisatie en het onder de aandacht brengen van de relevantie van archieven door ingewikkelde materie te vertalen, verhalen te delen en te laten zien dat archieven actueel zijn.
Voor de collectie werd actief ***promotie*** gemaakt met als achterliggend doel het stimuleren van hergebruik van archieven en collecties voor uiteenlopende doelen zoals onderzoek, tentoonstellingen, publicaties, films e.d. In dit kader werden projectresultaten onder de aandacht gebracht, werd aangehaakt bij actuele onderwerpen en kregen de ***thema's*** uit het meerjarenbeleidsplan mede vorm. De thema's zijn leidend voor activiteiten zoals de Open Dag.
In 2025 zijn zes edities van de ***digitale nieuwsbrief*** *'*n Zee van Tijd verstuurd aan 2900 abonnees. De onderwerpen zijn via links gekoppeld aan nieuws en verhalen op de website van het Zeeuws Archief. Verder maakt het Zeeuws Archief gebruik van de social mediakanalen LinkedIn, Instagram, Facebook en YouTube.
De middelen voor ***arbeidsmarktcommunicatie*** zijn opgefrist. Tijdens de open dag van het Zeeuws Archief, de Zeeuwse banenmarkt *Contacta* en online is de campagne 'werken bij' ingezet met positief resultaat. Besloten is om de ingezette lijn te continueren. Daarnaast werd promotioneel drukwerk geactualiseerd en verscheen het publieksjaarverslag in een nieuw, digitaal jasje. Voor de hal bij de receptie is in samenwerking met de medewerkers van het Zeeuws Archief een nieuw wandpaneel met geluiddempende werking ontwikkeld.

Voor nieuwe en bestaande ***partners*** van het Zeeuws Archief werden ontvangsten en rondleidingen georganiseerd, waarbij officiële handelingen zoals het ondertekenen van samenwerkingsovereenkomsten extra aandacht kregen.
Het bestuur van de Stichting Vrienden van het Zeeuws Archief kreeg promotionele ondersteuning en bij het organiseren van de Vriendenlezing. In 2024 werd een grote partij boeken geschonken om te verkopen; de veiling van deze partij in mei 2025 leverde €2.807,38 op voor *de Vrienden*.

Samenwerkingspartners
Het Zeeuws Archief werkt samen met een groot aantal ***partners*** waaronder Erfgoed Zeeland, Stichting Historisch Onderzoek Zeeland (SHOZ), Kenniscentrum Slavernijverleden, Het Nationaal instituut Nederlands slavernijverleden en erfenis (NiNsee), Stichting Slavernijmonumenten Zeeland en Zeeuws Weerzien, CBK Zeeland, Zeeuws Museum, Zeeuwse Bibliotheek, Zeeuws Genootschap (KZGW),Teekenacademie, Roosevelt Institute for American Studies (RIAS), Geopark Schelde Delta en

de Werkgroep Paleografie in Zeeland. Daarnaast is er regelmatig overleg met collega-archiefdiensten in Zeeland en de rest van Nederland.

Onderzoek en publicatie - bestuur tijdens WOII
Gedurende vier jaar werd door studenten en recent afgestudeerden, begeleid door ervaren onderzoekers van de Radboud Universiteit, **onderzoek** gedaan naar bestuurders in de Tweede Wereldoorlog. Het Zeeuws Archief was penvoerder. Het boek 'Nederlandse bestuurders tijdens de Tweede Wereldoorlog, Trouw aan volk, vijand en vaderland' is vrijdag 4 april 2025 in het Zeeuws Archief gepresenteerd. De burgemeesters van Vlissingen en Middelburg namen de eerste exemplaren in ontvangst.

Fellows
Het Zeeuws Archief heeft twee **fellowships**, onderzoeksbeurzen, beschikbaar kunnen stellen dankzij een bijdrage van de Stichting Vrienden van het Zeeuws Archief. Vrijdag 25 april 2025 hebben [redacted] en [redacted] de resultaten gepresenteerd van hun onderzoeken naar de Tweede Wereldoorlog en de bevrijding van Zeeland.

Ontvangsten
In 2025 zijn weer veel bestuurders, bewindslieden, belangengroepen en wetenschappers uit binnen- en buitenland ontvangen. Zij kregen onder meer presentaties over onze organisatie, specifieke onderwerpen zoals de beleidsthema's en kregen een rondleiding door het depot. Ook kreeg een grote vertegenwoordiging medewerkers van Damen Naval, de hoofdsponsor van de stichting Vrienden van het Zeeuws Archief, een uitgebreide rondleiding en presentatie.

In de media
Het onderhouden van ***perscontacten*** is een essentieel onderdeel van communicatie, in 2025 leverde dit een mooi resultaat op van 59 uitingen in regionale en landelijke media. De expertise van het Zeeuws Archief wordt vaak geraadpleegd voor diverse omroepen waaronder Omroep Zeeland, Omroep Max, NTR (Verborgen Verleden) en als de actualiteit aanleiding is om vanuit de historie of archieven meer context te geven.

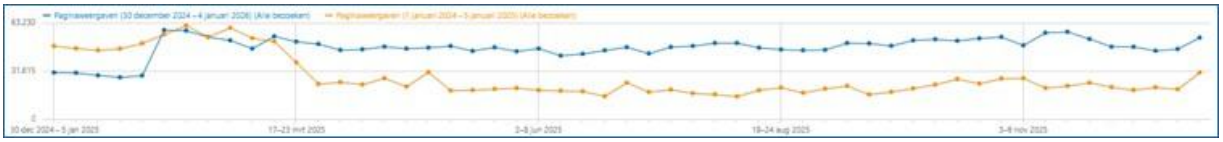
Jubileum 25 jaar Zeeuws Archief
In 2025 vierde het Zeeuws Archief haar jubileum en speciaal daarvoor kreeg de huisstijl een feestelijk tintje die terug te zien is in diverse uitingen. Tijdens de open dag op 1 november 2025 werd het ***tijdschrift*** 'Een Zee van Tijd. Bewaren, beheren en beschikbaar stellen.' gepresenteerd. In het magazine staan de archieven en collecties van het Zeeuws Archief en het doen van onderzoek centraal. Het is een eenmalige uitgave (oplage 3.000 stuks) met een lange looptijd en veel ruimte voor beeld. Diverse personen die bij de oprichting van het Zeeuws Archief in 2000 betrokken waren zijn geïnterviewd. Zij halen herinneringen op en blikken op een bijzondere periode. Deze ***interviewreeks*** is gepubliceerd op een speciale pagina van de website.

Activiteiten
De jaarlijkse ***open dag*** vond dit jaar plaats op zaterdag 1 november 2025 en kreeg de titel '*Boven water. Verlies en vernieuwing na grote overstromingen*'. Het gevarieerde programma bestond uit rondleidingen, presentaties van het restauratieatelier en studiezaal, lezingen, previews van twee films (waar het ZA op verschillende manieren aan had meegewerkt), een pop-up-tentoonstelling van het Watersnoodmuseum en een mini-expo van de Walcherse Archeologische Dienst. Er kwamen zo'n 350 bezoekers. De dag werd afgesloten met de ***Vriendenlezing*** door historicus en auteur [redacted] over ingenieur Jo Thijsse en de grenzen van het maakbare land. Met 150 bezoekers was de lezing uitverkocht. De lezing werd mede mogelijk gemaakt door de Stichting Vrienden van het Zeeuws Archief.

Het Van de Perrehuis, waarin het Zeeuws Archief is gevestigd, was ook dit jaar onderdeel van de jaarlijkse ***Open Monumentendag***. Medewerkers verzorgden diverse rondleidingen door de stijlkamers voor totaal 314 bezoekers.

Website

De website is een belangrijk communicatiekanaal. Er is een aanzienlijke inzet op het gebied van redactie (nieuws en blogs) en technisch onderhoud. Na een schijnbare sterke daling van de bezoekcijfers in 2024 is onderzoek gedaan naar het statistiekenprogramma in de website. De aanpassingen die zijn gerealiseerd in maart 2025 hebben geleid tot herstel van de metingen.

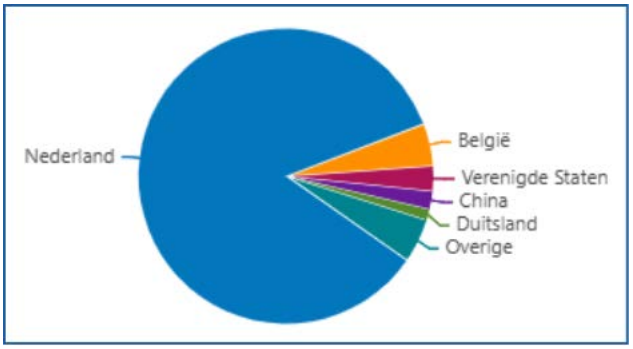
Bezoeken in 2025 in blauw, ten opzichte van de bezoeken in 2024 in oranje

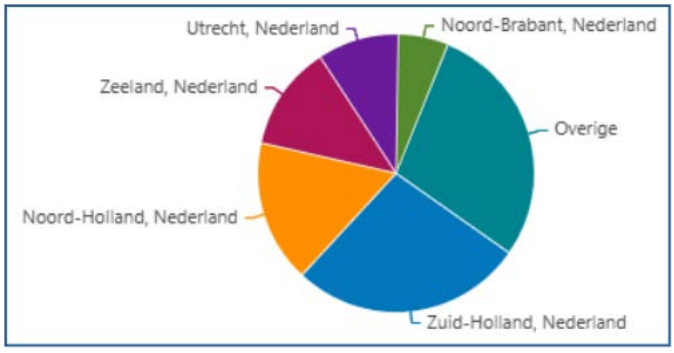
De best bezochte pagina's zijn traditioneel de pagina's die de bezoeker toegang geven tot de archieven en collecties, inclusief de personenzoekmachine Zeeuwen Gezocht, of pagina's die informatie geven over het doen van onderzoek. Het merendeel van de bezoekers komt rechtstreeks of via zoekmachines naar de website. Een belangrijke doorverwijzer is de website Openarchieven.nl.

	2025	**2024**	**2023**
Paginaweergaven	2.460.020	1.449.385	2.984.663
Unieke paginaweergaven	1.931.533	610.482	1.279.851
Bezoeken*	**426.194**	294.339	349.321
Bezoeken van 1 pagina	40%	5%	4%
Gemiddelde duur bezoek	00:08:11	00:04:22	00:07:08

***Herkomst bezoeken**	**426.194**	= Totaal aantal bezoeken uit bovenstaande tabel
Direct bezoek	225.030	
Zoekmachines	141.838	
Websites	51.144	Vnl. Openarchieven.nl
Sociale netwerken	6.574	Vnl. Facebook en LinkedIn
Campagnes**	971	Doorverwijzing via derden (vn ChatGPT)
AI-assistenten**	637	Doorverwijzing via derden (vn ChatGPT)

*** gevolg van doorverwijzing in 'campagne' of door 'AI-assistent'. De campagnes kunnen websites zijn, of nieuwsbrieven van derden, maar ook Chatgpt.com wordt als campagne aangeduid. De AI-assistenten bestaan uit diensten als ChatGPT, Gemini en Copilot. Deze kunnen onderdeel zijn van sociale media, denk aan WhatsApp, of van een webbrowser.*

De meeste bezoekers zijn afkomstig uit Noord- en Zuid-Holland. Ook zijn er bezoekers afkomstig uit andere delen van de wereld.

Delen van data

Steeds meer data komt online beschikbaar. De eindgebruikers van deze data bezoeken vaak de website van het Zeeuws Archief niet. De website OpenArchieven.nl toont genealogische data van onder andere het Zeeuws Archief en zorgt voor een groot aantal bezoeken.

Thema Koloniaal verleden en slavernij

Samenwerking en advies

Er is een actieve bijdrage geleverd aan de werkgroep slavernijverleden van het ***Zeeuws Museum***. Doel is de betekenis van het museum in de presentatie van de Zeeuwse rol in het slavernij- en koloniaal verleden nader te bezien en advies hierover uit te brengen. Ook zijn wij onderdeel van de werkgroep ***Kenniscentrum Slavernijverleden*** (KCS), in 2025 officieel opgericht als stichting. Verder zijn lessen over het slavernijverleden gefaciliteerd, ontvangsten, presentaties en rondleidingen verzorgd en geven wij advies over het gebruik van archieven voor tentoonstellingen, onderzoek en diverse publicaties. Vanuit de landelijke overheid en organisaties was ook in het afgelopen jaar veel interesse in de archieven van de MCC en onze expertise op dat onderwerp.

Wandtapijt Draden van ons Nederlandse slavernijverleden

Het Zeeuws Archief heeft samen met andere Zeeuwse instellingen deelgenomen aan het landelijke project *Draden van ons Nederlandse slavernijverleden*, waarin per provincie een wandtapijt door vrijwilligers wordt gemaakt. Het wandkleed is 1 mei 2025 feestelijk onthuld in het maritiem museum in Vlissingen. Wij hebben informatie verstrekt, teksten geredigeerd en advies gegeven waarbij gebruik is gemaakt van het archief van de Middelburgse Commercie Compagnie. Kunstenares [redacted] maakte vervolgens het ontwerp ‘Cargazoen, Armazoen, Retouren’, verwijzend naar de benamingen van de lading aan boord gedurende de drie trajecten van een trans-Atlantische slavenreis.

Publieksmiddag Familiesporen

In samenwerking met het Nationaal Slavernijmuseum en Keti Koti Zeeland is op 27 juni 2025 de publieksmiddag ‘*Familiesporen’* georganiseerd. Het programma was opgebouwd rondom het thema voorouderonderzoek. Aanwezigen luisterden naar sprekers [redacted] (Nationaal Slavernijmuseum), [redacted] (geneticus bij het Erasmus MC) en het Genealogisch Centrum Zeeland. Het publiek kon zelf aan de slag met hun familieonderzoek.

Suriname Museum

Het Suriname Museum (Amsterdam) is op 25 november 2025 officieel geopend door koning Willem-Alexander. Het Zeeuws Archief was samenwerkingspartner, naast Stadsarchief Amsterdam, Amsterdam Museum, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en The Black Archives. Het Zeeuws Archief heeft archiefstukken geselecteerd van de eerste reis van het schip de Vigilantie die samen het verhaal vertellen van de trans-Atlantische slavenhandel. De stukken zijn in *facsimile*-vorm opgenomen in de vaste opstelling. Aanvullend wordt een reproductie van het schilderij met snauwschepen van de MCC uit de kunstcollectie van de gemeente Middelburg getoond. Ook is een dwarsdoorsnede van een snauwschip vervaardigd; een in hout uitgevoerd model van drie meter lang. Hiervoor heeft het schip de Eenigheid model gestaan; type en maatvoering van de Vigilantie en de Eenigheid komen overeen.

Themawebsites & platform Google Arts

- Zeeuws Archief beheert twee themawebsites over het trans-Atlantische slavenhandelsverleden: ‘Reis van de Eenigheid’ en ‘MCC-Reizen’.
- Het weblog over de reis van de Eenigheid (Eenigheid.slavenhandelmcc.nl) bestaat sinds 2013 en heeft in de periode dat de reis dag voor dag werd gepubliceerd 52.000 unieke bezoekers getrokken. De site wordt onder andere gebruikt door het onderwijs.
- Het onderwijs is ook een gebruiker van de website met alle scheepsreizen van MCC-schepen (Slavenhandelmcc.nl). De website is een alternatieve toegang op de hiërarchische archiefinventaris.
- Een uitbreiding van de site met alle scheepsreizen is in voorbereiding en nadert afronding: de gegevens van alle verkochte slaafgemaakten worden via een datablad toegevoegd.

Reis van de Eenigheid	**2024**	**2025**		**MCC Reizen**	**2024**	**2025**
Paginaweergaven	14.164	10.772			4.227	3.651
Unieke paginaweergaven	11.319	8.763			3.053	2.586
Bezoeken	8.994	7.307			1.276	1.233
Bezoeken van 1 pagina	69%	70%			52%	62%
Gemiddelde duur bezoek	00:03:05	00:02:41			00:04:08	00:03:26

Sinds 2017 staat op het platform ***Google Arts*** een tweetalige expositie over de trans-Atlantische slavenhandel. Er zijn nog steeds aanzienlijke aantallen bezoekers; bijna 70% van de bezoekers is afkomstig uit de VS.

Google Arts-expositie Handelaar in slaven	**2025**	**2024**
Paginaweergaven	7.119	5.696
Bezoeken	4.029	3.328

Thema Water en klimaat

UNESCO-erkenning archieven Deltadienst

UNESCO heeft 9 april 2025 de archieven van de Deltadienst en voorgangers opgenomen in het internationale Memory of the World Register, de wereldwijde UNESCO-erkenning voor documentair erfgoed. Eind 2025 zijn de voorbereidingen gestart voor de officiële overhandiging van het Memory of the Word-certificaat door de Deltacommissaris.

Wat heeft dit gekost?

	Realisatie 2025	2e wijziging Begroting 2025	Realisatie 2024
Programma publieksbereik			
Totale lasten	1.487.253	1.572.799	1.368.601
Totale baten	-10.756	-7.800	-10.163
Saldo	**1.476.497**	**1.564.999**	**1.358.438**

Specificatie programma publieksbereik	Realisatie 2025	2e wijziging Begroting 2025	Realisatie 2024
Salarislasten programma publieksbereik	1.160.453	1.199.743	1.008.872
Materiële lasten programma publieksbereik			
- infocentrum	99.122	110.846	176.915
- web uitingen	159.139	176.631	129.829
- educatie	9.442	10.628	10.706
- externe communicatie	59.097	74.951	42.278
	326.800	373.056	359.729
Baten programma publieksbereik			
- infocentrum	-6.077	-5.500	-5.784
- web uitingen	0	0	0
- educatie	-2.286	-1.800	-3.230
- externe communicatie	-2.393	-500	-1.148
	-10.756	-7.800	-10.163
Saldo	**1.476.497**	**1.564.999**	**1.358.438**

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

	Realisatie 2025	2e wijziging Begroting 2025	Realisatie 2024
Algemene dekkingsmiddelen			
Bijdrage Nationaal Archief	-1.744.721	-1.744.722	-1.659.701
Bijdrage Nationaal Archief: huur, beheer en onderhoud	-2.033.203	-2.033.202	-1.979.750
Bijdrage 3 van 5 ontwikkeling eigen e-Depot	-50.000	-50.000	-50.000
Bijdrage MT Uren Uittreding OCW (eenmalig)	0,00	0,00	-50.000
Bijdrage Middelburg	-615.361	-615.361	-585.389
Bijdrage Middelburg: e-Depot	-95.748	-95.748	-92.689
Bijdrage Veere	-177.303	-177.303	-168.666
Bijdrage Veere: e-Depot	-42.523	-42.523	-41.165
DVO Provincie Zeeland	-709.752	-709.752	-689.079
DVO Provincie Zeeland: e-Depot	-145.512	-121.216	-121.216
DVO Waterschap	-400.501	-400.501	-387.707
DVO Waterschap e-depot	-86.561	-86.561	-83.796
DVO Kapelle	-40.872	-40.872	-39.567
DVO Terneuzen	-465.142	-465.142	-450.283
DVO Terneuzen: e-Depot	-121.977	-121.977	-118.080
DVO Vlissingen	-303.271	-303.271	-293.583
DVO Vlissingen: e-Depot	-99.784	-99.784	-96.596
DVO Schouwen-Duiveland	-529.985	-529.985	-513.054
DVO Schouwen-Duiveland: e-Depot	-76.434	-76.434	-73.993
DVO Tholen: e-Depot	-59.087	-59.087	-57.199
DVO Borsele: e-Depot	-51.133	-51.133	-12.375
DVO Sluis - e-Depot	-8.632	-8.632	0
DVO Kapelle - e-Depot	-7.285	-7.285	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	-869.016	-829.360	-666.001
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**-8.733.803**	**-8.669.851**	**-8.229.888**

Verhuur depot- en kantoorruimte. In 2025 is depotruimte verhuurd aan:

- Gemeente Middelburg (247 meter bestanden, inclusief 14 meter WMO en voormalige Dienst Stadsbeheer)
- Gemeente Veere (52 meter bestanden die nog niet in aanmerking komen voor archiefwettelijke overbrenging)
- Vereniging Zeeuwse Gemeenten (15 meter)
- Veiligheidsregio (20 meter)
- Suikerunie (twee meter koude berging)
- Justid (tien meter koude berging)

In 2025 is kantoorruimte verhuurd aan:

- Roosevelt Institute for American Studies
- Walcherse Archeologische Dienst
- Art in Print

Overzicht overhead

	Realisatie 2025	2e wijziging Begroting 2025	Realisatie 2024
Overhead			
Salarislasten overhead	1.154.112	1.227.072	1.064.501
Overige personeelslasten	274.630	258.987	237.041
Huur Rijksgebouwendienst	394.514	395.000	391.943
Huisvestingslasten	298.434	304.376	299.785
Huisvestingslasten beheer en onderhoud	1.474.101	1.485.828	1.429.110
Organisatielasten	397.210	372.457	348.911
Afschrijvingslasten	83.908	85.961	66.898
Rentelasten	2.123	2.123	6.248
Overige lasten	8.966	0	2.444
Totaal overhead	**4.087.999**	**4.131.804**	**3.846.881**

Overzicht vennootschapsbelasting

	Realisatie 2025	2e wijziging Begroting 2025	Realisatie 2024
Vennootschapsbelasting			
vennootschapsbelasting	0	0	0
Totaal vennootschapsbelasting	**0**	**0**	**0**

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Onder weerstandsvermogen wordt in deze jaarverantwoording het volgende verstaan:
- Weerstandscapaciteit: dit zijn de middelen en mogelijkheden waarover het Zeeuws Archief kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken.
- Alle risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd en die van materiële betekenis kunnen zijn.

Weerstandscapaciteit

Algemene reserve
Het Zeeuws Archief beschikt over een algemene reserve die wordt aangehouden als bufferfunctie voor de exploitatiekosten. Een afwijking in de realisatie wordt in eerste instantie niet verrekend met de partners, maar komt ten gunste of ten laste van de algemene reserve. De algemene reserve mag maximaal 10% van de gezamenlijke bijdragen bedragen.

Bestemmingsreserve personeel
De bestemmingsreserve personeel wordt aangehouden ten behoeve van personeelskosten vanwege langdurig zieken, eventuele wachtgeldverplichtingen, transitiekosten, organisatieveranderingen/reorganisaties, extra opleidingskosten, vervanging tijdens ouderschapsverlof e.d.

Strategische investeringsagenda
De strategische investeringsagenda bestaat uit projecten die het Zeeuws Archief wil uitvoeren en wil voorbereiden ten aanzien van digitalisering en bijbehorende processen. Het totale uitvoeringsbudget voor die projecten zit in de Strategische Investeringsagenda. Er wordt pas voorgesteld om middelen uit de strategische investeringsagenda beschikbaar te stellen op het moment dat het geld echt nodig is om de uitvoering te starten. Het is de bedoeling om te werken met overprogrammering om bij vertragingen in projecten snel over te kunnen stappen op de uitvoering van een volgend project.

Risico's
Risico's die van invloed kunnen zijn op toekomstige financiële cijfers zijn:
- Geopolitieke ontwikkelingen die van invloed zijn op de ICT-infrastructuur
- Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt
- Vertraging in besluitvorming op bestuurlijk niveau
- Wijziging in de hoogte van de bijdrage door de deelnemers
- Wijzigingen in de gemeenschappelijke regeling
- CAO-aanpassingen
- De onderliggende contracten voor kantoorverhuur zijn jaarlijks opzegbaar

Kengetallen
De kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting, jaarrekening en de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie. Deze kengetallen hebben geen functie als normeringsinstrument, maar zijn bedoeld om de financiële positie van het Zeeuws Archief inzichtelijker te maken.

Overzicht kengetallen 2025	Realisatie 2024	2e wijz. begroting 2025	Realisatie 2025
1) Netto schuldquote	-25%	-23%	-23%
2) Solvabiliteitsratio	32%	31%	33%
3) Structurele exploitatieruimte	4%	-3%	1%

De netto-schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het Zeeuws Archief ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto-schuldquote. Voor het Zeeuws Archief is er sprake van een negatieve netto-schuldquote. Dit geeft aan dat er een overschot aan middelen is. De hoeveelheid middelen die is uitgezet bij de staatskas, is één van de voornaamste redenen dat de schuldquote negatief is.

De solvabiliteitsratio geeft aan of het Zeeuws Archief op korte en lange termijn kan voldoen aan zijn betalingsverplichtingen. Hiertoe wordt de omvang van het eigen vermogen (de reserves en het resultaat van het Zeeuws Archief) gerelateerd aan de totale omvang van het vermogen (het eigen en het vreemde vermogen). Dit kengetal wordt voornamelijk berekend om te schatten of het Zeeuws Archief bij faillissement in staat is om al zijn schulden te betalen (solvabel is). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe gezonder de organisatie is. De minimumnorm ligt normaliter rond 25-30%.

De structurele exploitatieruimte geeft weer hoeveel structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, ook als bijvoorbeeld de baten afnemen of lasten in de toekomst gaan toenemen. De ruimte wordt berekend door het structurele saldo (verschil tussen structurele baten en lasten) te delen door het totaal aan jaarlijkse baten. Voorbeelden van structurele baten zijn de bijdragen van de GR-partners en de inkomsten van de dienstverleningsovereenkomsten. Bij structurele lasten gaat het om de lasten die worden gemaakt voor het uitvoeren van structureel beleid en overhead. Een positief kengetal betekent dat sprake is van een positief saldo tussen de structurele baten/lasten inclusief de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Het Zeeuws Archief is gehuisvest aan het Hofplein te Middelburg in een monumentaal pand met een moderne vleugel. Het pand wordt gehuurd van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) en sinds 1 januari 2019 is het Zeeuws Archief verantwoordelijk voor onderhoud, beheer en instandhouding van het pand in plaats van het RVB. Hiertoe is eind 2018 een nieuwe huurovereenkomst afgesloten met het RVB.

De huurovereenkomst met het RVB had een looptijd van drie jaar en is in 2022 stilzwijgend verlengd, Een evaluatie door OCW heeft in 2021 plaatsgevonden en heeft in 2025 geleid tot een nieuwe huurovereenkomst met het RVB.

Voor het preventief en correctief onderhoud vanaf 2025 heeft in 2024 een Europese aanbesteding plaatsgevonden. De bestaande onderhoudspartij, de firma Kuijpers, heeft deze aanbesteding gewonnen. Het contract, met twee keer een verlengingsmogelijkheid van vier jaar is in december 2024 getekend. Zolang Kuijpers de afgesproken KPI's behaalt, wordt dit bedrijf ook ingeschakeld voor projecten onder € 25.000,-. Bij grotere projecten kunnen indien gewenst meerdere offertes worden aangevraagd.

Naast het preventief onderhoud en het algemeen beheer van het vastgoed en het verhelpen van storingen is in 2025 een aantal projecten uitgevoerd en in gang gezet.

Wat bouwkundig projecten betreft zijn in 2025 de zinken dakgoten gerenoveerd en hebben herstelwerkzaamheden plaatsgevonden aan daken en schoorstenen. Ook is een start gemaakt met de renovatie van de Brouwerijpoort (de toegangspoort). Daarnaast is een start gemaakt met het ombouwen van een ruimte in de kelder tot kolfkamer.
Verder zijn de werkzaamheden voor de isolatie van de domineeswoning en het gebouw waar het RIAS gebruik van maakt door het plaatsen van achterzetramen afgerond. En hiermee ook het aanleggen van mechanische ventilatie in beide bouwdelen.
In 2025 heeft ook een bouwkundige BOEI-inspectie plaatsgevonden, die onderdeel uitmaakt van de huurovereenkomst en voor OCW als input wordt gebruikt voor zijn toezichthoudende taak.

In 2025 zijn de liften gemoderniseerd en zijn keuringspunten voor de liften afgerond. In de studiezaal zijn vanwege ernstige klachten over de kou de radiatoren vervangen. In de depots zijn de opnemers vervangen. Ook is gestart met de restauratie van de kroonluchters waarbij ervoor gezorgd wordt dat deze ook qua elektra voldoet aan wet- en regelgeving.

Door de genomen maatregelen in de afgelopen jaren ziet het energiegebruik er in de periode 2021-2025 als volgt uit:

	2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Elektra					
Energieverbruik Elektra	**405.266 KWh**	**267.829 KWh**	**225.472 KWh**	**162.062 KWh**	**176.056 KWh**
Terug levering elektra zonnepanelen	0 KWh	12.476 KWh	10.500 KWh	17.928 KWh	16.348 KWh
Prijs elektra per KWh incl. belastingen en btw	€ 0,10	€ 0,14	€ 0,42	€ 0,22	€ 0,19
Kosten elektra incl. btw	€ 41.550,00	€ 37.894,34	€ 94.414,00	€ 35.050,00	€ 33.021,68
Waarvan belastingen	*€ 21.575,22*	*€ 14.207,15*	*€ 14.838,20*	*€ 11.036,93*	*€ 9.850,73*
Netwerkkosten elektra incl. btw	€ 15.800,18	€ 11.926,65	€ 16.884,00	€ 17.542,35	€ 19.684,05

	2021	2022	2023	2024	2025
Gas					
Energie Gasverbruik	**88.172 m3**	**60.477 m3**	**60.169 m3**	**46.016 m3**	**53.340 m3**
Prijs gas per m3 incl. belastingen en btw	€ 0,74	€ 0,76	€ 1,59	€ 1,54	€ 1,16
Kosten gas incl. btw	€ 65.228,00	€ 45.982,11	€ 95.958,00	€ 71.056,00	€ 61.934,19
Waarvan belastingen	*€ 45.362,24*	*€ 33.119,15*	*€ 35.750,19*	*€ 31.925,13*	*€ 35.071,28*
Netwerkkosten gas incl. btw	€ 2.439,36	€ 2.565,68	€ 3.007,81	€ 3.133,12	€ 3.734,52

De inventaris van de depots, de kantoren en archiefcafé, het infocentrum, de expositieruimte en het restauratieatelier is eigendom van het Zeeuws Archief. Dit geldt ook voor de ICT-apparatuur.

In 2025 is geïnvesteerd in extra bureau's, bureaustoelen, dynamische krukken en een vergadertafel met bijbehorende stoelen. Op het gebied van ICT zijn de in 2020 aangeschafte laptops vervangen door nieuwe laptops. Deze investeringen worden geactiveerd en lineair afgeschreven. Er wordt pas afgeschreven als de investering volledig is afgerond.

Paragraaf Verbonden partijen

Het Zeeuws Archief is als gemeenschappelijke regeling een verbonden partij voor:
- het ministerie van OCW
- de gemeente Middelburg
- de gemeente Veere

Verder heeft het Zeeuws Archief dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) gesloten met:
- de provincie Zeeland
- het waterschap Scheldestromen
- de gemeente Terneuzen
- de gemeente Vlissingen
- de gemeente Schouwen-Duiveland
- de gemeente Kapelle
- de gemeente Tholen
- de gemeente Borsele
- de gemeente Sluis

Het Zeeuws Archief is lid van organisaties, zoals de landelijke vakorganisatie KVAN, Werkgeversvereniging Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties WSGO, Werken voor Zeeland, Gebruikersvereniging MAIS-Flexis en de Dutch User Group Preservica.

Paragraaf financiering

Wettelijk kader
De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als belangrijkste uitgangspunten het bevorderen van een solide financieringswijze met als doel het voorkomen van grote fluctuaties in de rentelasten, het bevorderen van transparantie, het bevorderen van de kredietwaardigheid en het beheersen van renterisico's. Het beheersen van risico's uit zich concreet in de kasgeldlimiet, de renterisiconorm en het uitzetten van gelden en afsluiten van leningen met een prudent karakter. Daarnaast zijn gemeenschappelijke regelingen verplicht tot het hebben van een treasurystatuut. Het statuut heeft onder andere als oogmerk de kwaliteit van de uitvoering van de treasuryfunctie te verhogen alsmede de transparantie van het besluitvormingsproces te verbeteren. Dit statuut is in 2016 vastgesteld en zal in 2026 worden geactualiseerd. In 2025 zijn de financiële verordening, de controleverordening en het controleprotocol geactualiseerd.

Kasstromen
De bevoorschotting vanuit het Rijk heeft in 2025 per kwartaal plaatsgevonden en vanuit de gemeente Middelburg maandelijks. De gemeente Middelburg heeft de bijdragen ten behoeve van het e-Depot in april en oktober op basis van een factuur betaald. De gemeente Veere heeft in september 2025 in een keer het jaarlijks voorschot, inclusief e-Depot en beheer stadhuiscollecties betaald. De partners met een dienstverleningsovereenkomst hebben in april en oktober op basis van een factuur betaald.
De salariskosten zijn in 2025 voor het eerst elke maand rond de 21ste door het Zeeuws Archief zelf uitbetaald aan de medewerkers. De huurkosten zijn door RVB per kwartaal in rekening gebracht en door het Zeeuws Archief betaald.

Kasgeldlimiet
Het Zeeuws Archief heeft geen kortlopende schulden waarbij sprake is van een renterisico, omdat het over voldoende liquide middelen beschikt. Er is geen noodzaak voor kortlopende financiering. De wettelijke vastgestelde kasgeldlimiet is in het verslagjaar dan ook niet overschreden.

Renterisico
Het Zeeuws Archief loopt geen renterisico omdat de vaste schuld in 2025 volledig is afgelost.

Leningen
Per 1 juli 2000 is een annuïteitenlening afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten die per 1 juli 2025 is afgelopen:
* 25-jarige lening met een rentepercentage van 6,02% en een jaarlijks contractueel te betalen bedrag van 74.775,89 Euro. (De slottermijn in 2025 is echter € 70.530,-.)

Financiering van de investeringsuitgaven
In 2025 is geïnvesteerd in ICT-middelen en meubilair. Het Zeeuws Archief beschikte in 2025 over voldoende liquide middelen en hoefde voor deze investeringsuitgaven geen lening aan te gaan.

Uitzettingen
Door de invoering van het schatkistbankieren zijn decentrale overheden verplicht hun (tijdelijk) overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Per 31 december 2025 wordt een bedrag van € 7.265.004,- aangehouden bij het Ministerie van Financiën. In 2025 werd voldaan aan de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden door het niet overschrijden van het drempelbedrag. Het drempelbedrag (het bedrag dat buiten de schatkist mag worden gehouden) bedroeg € 1.000.000,-. In 2025 ontving het Zeeuws Archief € 154.114,- aan rente.

Paragraaf bedrijfsvoering

Personeel en organisatie

Personeel
Per 31 december 2025 werkten in totaal 64 personen bij het Zeeuws Archief, waarvan 54 met een vast en 10 met een tijdelijk dienstverband. Deze vervulden op dat moment 51,16 fte. Dit betreft 43,72 fte met een vast dienstverband en 7,44 fte met een tijdelijk dienstverband, waarvan 5,44 fte met uitzicht op een vast dienstverband. De totale salarislasten voor vast en tijdelijk personeel bedroegen in 2025 € 4.489.179,- Daarnaast is voor een bedrag van € 319.539,- aan uitzendkrachten/gedetacheerden/ZZP ingehuurd voor digitaliseringswerkzaamheden (inclusief Metamorfozeprojecten), werkzaamheden locatie Zierikzee, Inspectie en Advies.

Vanaf januari 2025 werkt het Zeeuws Archief met een nieuw personeelsinformatiesysteem en is de salarisadministratie uitbesteed aan een externe partij.

In april 2024 is gestart met een langlopend medewerkersonderzoek (MO) dat in april 2025 is geëvalueerd. Besloten is door te gaan met het onderzoek in 2025 en 2026. Wekelijks beantwoorden medewerkers een aantal vragen en door middel van een dashboard kunnen medewerkers de resultaten bekijken. Het onderzoek wordt in de verschillende afdelingsoverleggen besproken.

Er is in 2025 een teamontwikkeltraject gestart met de medewerkers van publieksbereik en ook met het managementteam. Deze trajecten lopen nog door in 2026.

In 2025 heeft de OR ingestemd met de RI&E en het bijbehorende plan van aanpak voor de locatie Middelburg. In 2025 is de RI&E voor locatie Zierikzee opgesteld. Het plan van aanpak voor die locatie wordt verder opgepakt in 2026. De acties uit het plan van aanpak voor Middelburg worden stapsgewijs opgevolgd en worden regelmatig geagendeerd.

Elk kwartaal wordt er een HR nieuwsbrief gepubliceerd met de belangrijkste wijzigingen en informatie vanuit HR. Zo is er in 2025 een nieuwe regeling werktijden en hybride werken opgesteld en er is gestart met een voorstel voor een nieuwe gesprekkencyclus. Daarnaast is er geworven voor een ICT adviseur, een inspecteur, een medewerker e-Depot, een informatiebeheerder, een medewerker communicatie, een medewerker HR en twee fellows. Het Zeeuws Archief heeft deelgenomen aan de Contacta en daaruit zijn verschillende netwerkgesprekken gepland. Verder heeft de HR-adviseur een actieve rol gespeeld in het HR-netwerk van de Zeeuwse overheden met betrekking tot arbeidsmarktcommunicatie.

Daarnaast maakt het Zeeuws Archief gebruik van een externe organisatie in verband met ziekteverzuim-aangelegenheden, maar ook voor werkplekonderzoeken en overige arbo-aangelegenheden. In 2025 is naar aanleiding van het SMO met deze externe organisatie het verzuimprotocol aangepast met de toevoeging van frequent verzuimgesprekken. In het kader van de RI&E is eind 2025 aan de medewerkers van het Zeeuws Archief een Preventief Medisch Onderzoek (PMO) aangeboden. De resultaten van dit PMO worden in 2026 gedeeld en bekeken wordt hoe aanbevelingen opgevolgd kunnen worden. Het PMO is een wettelijke verplichting en gekoppeld aan de looptijd van de RI&E. Deze zal dus elke 4 jaar (eind 2029) aangeboden worden aan de medewerkers.

Het totale ziekteverzuimpercentage bij het Zeeuws Archief bedroeg in 2025 4,6%. De ziekmeldingsfrequentie bedroeg in 2025 1,43.

Vrijwilligers
In 2025 hebben vrijwilligers zowel op locatie in Middelburg en Zierikzee, als op afstand (vanuit huis) de volgende werkzaamheden verricht: (nader) toegankelijk maken van archieven en collecties, vertalen van teksten in het Engels, scannen van archiefstukken, transcriberen van oude handschriften, toegankelijk maken van genealogische informatie, educatie-activiteiten, beantwoorden van reacties Zeeuwen Gezocht, scannen en beschrijven van beeldmateriaal en onderhoud van scheepsmodellen. De vrijwilligers werden begeleid door medewerkers van het Zeeuws Archief.

Medezeggenschap
In 2025 heeft de directeur regelmatig overlegd met de ondernemingsraad van het Zeeuws Archief.

Bestuurlijke organisatie
Het dagelijks bestuur bestond in 2025 uit de heer drs. F.W. Weisglas, voorzitter en rijksbestuurder, mevrouw C. Doorn, wethouder Middelburg en mevrouw drs. F. Schouwenaar, burgemeester Veere. Zij maken ook deel uit van het algemeen bestuur, dat verder bestaat uit mevrouw mr. M.M.D. Vermue-Vermue, rijksbestuurder, de heer mr. E. Smit, rijksbestuurder en door de heer mr. ing. R.A.J. Schonis, wethouder Middelburg.

In 2026 bestaat het dagelijks bestuur uit de heer F.W. Weisglas voorzitter en rijksbestuurder, mevrouw D. de Clerck, gedeputeerde provincie Zeeland en de heer G. van Kralingen, lid dagelijks bestuur waterschap Scheldestromen. Zij maken ook deel uit van het algemeen bestuur, dat verder bestaat uit mevrouw M.M.D. Vermue-Vermue, rijksbestuurder, de heer E. Smit, rijksbestuurder, mevrouw F. Schouwenaar, burgemeester Veere, mevrouw C. Doorn, wethouder Middelburg, de heer H.L.K. Canters, wethouder Schouwen-Duiveland, de heer J. de Buck, wethouder Terneuzen, de heer W.C.M. Boonman, wethouder Vlissingen.

Huisvesting
Zie paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Begrotingsrechtmatigheid
Uit de programmarekening blijken de gerealiseerde lasten ten opzichte van de begroting na wijzigingen bij geen van de drie programma’s te zijn overschreden.

Jaarrekening 2025

BALANS PER 31 DECEMBER 2025
(voor bestemming van het resultaat)

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
ACTIVA		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	**783.835**	**633.581**
Vlottende activa		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	122.159	136.693
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	7.265.004	7.335.436
Overige vorderingen	31.450	83.930
	7.418.613	**7.556.060**
Liquide middelen	**158.163**	**103.170**
Overlopende activa	**308.165**	**174.103**
TOTAAL ACTIVA	**8.668.776**	**8.466.914**
PASSIVA		
Vaste passiva		
Eigen Vermogen		
Algemene reserve	183.663	183.663
Bestemmingsreserve personeel	485.980	335.905
Strategische Investeringsagenda	2.117.274	1.929.043
Onverdeeld resultaat	80.312	302.447
	2.867.229	**2.751.058**
Voorzieningen	**4.712.320**	**4.018.377**
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
25-jarige annuïteitenlening	0	0
	0	**0**
Totaal vaste passiva	**7.579.549**	**6.769.435**

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Crediteuren	121.964	100.161
	121.964	**100.161**

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Overlopende passiva		
Nog te betalen bedragen	664.420	1.107.690
Overige vooruitontvangen bedragen	302.844	489.628
	967.264	**1.597.319**
TOTAAL PASSIVA	**8.668.776**	**8.466.914**

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING 2025

	Realisatie 2025	2e wijziging begroting 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€	€
BATEN EN LASTEN				
Programma beheer				
Totale lasten	904.499	938.712	1.225.356	878.502
Totale baten	-64.806	-64.557	-62.154	-58.413
Saldo	**839.693**	**874.155**	**1.163.202**	**820.090**
Programma informatie en kennis				
Totale lasten	2.225.216	2.343.754	2.447.691	1.913.073
Totale baten	-11.772	-20.540	-5.000	-11.041
Saldo	**2.213.444**	**2.323.214**	**2.442.691**	**1.902.032**
Programma publieksbereik				
Totale lasten	1.487.253	1.572.799	1.494.437	1.368.601
Totale baten	-10.756	-7.800	-11.000	-10.163
Saldo	**1.476.497**	**1.564.999**	**1.483.437**	**1.358.438**
Saldo uitvoering programma's				
Totale lasten	4.616.968	4.855.264	5.167.484	4.160.177
Totale baten	-87.334	-92.897	-78.153	-79.617
Saldo	**4.529.634**	**4.762.367**	**5.089.331**	**4.080.560**
Overzicht algemene dekkingsmiddelen				
Bijdrage Nationaal Archief	-1.744.721	-1.744.722	-1.566.165	-1.659.701
Bijdrage Nationaal Archief: huur, beheer en onderhoud	-2.033.203	-2.033.202	-1.954.787	-1.979.750
Bijdrage DTR/2*€ 50.000+eenmalig € 100.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Bijdrage Nationaal Archief - MT Uren Uittreding OCW (eenmalig)	0	0	0	-50.000
Bijdrage Middelburg	-615.361	-615.361	-553.452	-585.389
Bijdrage Middelburg: e-Depot	-95.748	-95.748	-95.470	-92.689
Bijdrage Veere	-177.303	-177.303	-159.465	-168.666
Bijdrage Veere: e-Depot	-42.523	-42.523	-42.400	-41.165
DVO Provincie Zeeland	-709.752	-709.752	-695.970	-689.079
DVO Provincie Zeeland: e-Depot	-145.512	-121.216	-121.216	-121.216
DVO Waterschap	-400.501	-400.501	-399.338	-387.707
DVO Waterschap e-depot	-86.561	-86.561	-86.310	-83.796
DVO Kapelle	-40.872	-40.872	-40.754	-39.567
DVO Terneuzen	-465.142	-465.142	-463.791	-450.283
DVO Terneuzen: e-Depot	-121.977	-121.977	-121.622	-118.080
DVO Vlissingen	-303.271	-303.271	-302.390	-293.583
DVO Vlissingen: e-Depot	-99.784	-99.784	-99.494	-96.596
DVO Schouwen-Duiveland	-529.985	-529.985	-528.445	-513.054
DVO Schouwen-Duiveland: e-Depot	-76.434	-76.434	-76.213	-73.993
DVO Tholen: e-Depot	-59.087	-59.087	-58.915	-57.199
DVO Borsele: e-Depot	-51.133	-51.133	0	-12.375
DVO Sluis - e-Depot	-8.632	-8.632	0	0
DVO Kapelle - e-Depot	-7.285	-7.285	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	-869.016	-829.360	-603.409	-666.001
	-8.733.803	*-8.669.851*	*-8.019.606*	*-8.229.888*

	Realisatie 2025	2e wijziging begroting 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€	€
Overzicht overhead				
Salarislasten overhead	1.154.112	1.227.072	1.051.924	1.064.501
Overige personeelslasten	274.630	258.987	199.198	237.041
Huur Rijksgebouwendienst	394.514	395.000	395.000	391.943
Huisvestingslasten	298.434	304.376	356.150	299.785
Huisvestingslasten beheer en onderhoud	1.474.101	1.485.828	1.532.212	1.429.110
Organisatielasten	397.210	372.457	396.159	348.911
Afschrijvingslasten	83.908	85.961	67.322	66.898
Rentelasten	2.123	2.123	2.123	6.248
Overige lasten	8.966	0	0	2.444
Incidentele lasten	0	0	0	0
	4.087.999	4.131.803	4.000.087	3.846.881
Vennootschapsbelasting	*0*	*0*	*0*	*0*
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN	**116.170**	**-224.321**	**-1.069.812**	**302.447**
Toevoegingen aan reserves				
Bestemmingsreserve personeel	102.888	102.888	0	0
Strategische Investeringsagenda	474.638	474.638	0	1.929.043
	577.526	*577.526*	*0*	*1.929.043*
Onttrekkingen aan reserves				
Bestemmingsreserve personeel	-255.260	-255.260	-50.000	0
Bestemmingsreserve behoud - Omzetting	0	0	0	-209.665
Bestemmingsreserve bedrijfsvoering - Omzetting	0	0	0	-341.998
Egalisatiereserve - Omzetting	0	0	0	-198.495
Strategische investeringsagenda	-286.407	-546.585		0
Bestemmingsreserve programmagelden en digitalisering - Omzetting	0	0	-1.019.631	-1.178.886
	-541.667	*-801.846*	*-1.069.631*	*-1.929.043*
RESULTAAT	**80.312**	**0**	**-181**	**302.447**

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMEEN

Activiteiten
Het openbaar lichaam Het Zeeuws Archief heeft, conform artikel 2 lid 2 van de regeling Het Zeeuws Archief ten doel de belangen van de minister en de gemeenten Middelburg en Veere bij alle aangelegenheden betreffende de archiefbescheiden die berusten in de rijksarchiefbewaarplaats in de provincie Zeeland en in de gemeentelijke archiefbewaarplaatsen van Middelburg en Veere in gezamenlijkheid te behartigen.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening
De jaarrekening is voor wat betreft de waardering van de activa en passiva opgemaakt op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten.

De waardering en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het betreffende balanshoofd anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Gebruik schattingen en oordelen
De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Continuïteit
De jaarrekening is opgesteld op basis van continuïteit van Het Zeeuws Archief.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs verminderd met per categorie vastgestelde lineaire afschrijvingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname.

Vorderingen
De vorderingen worden opgenomen tegen een nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid.

Liquide middelen
De liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen.

Bestemmingsreserves
Onttrekkingen en toevoegingen aan de bestemmingsreserves die zijn begroot in een vastgestelde begroting worden verwerkt in de jaarrekening van het betreffende jaar. Bij een resterend resultaat doet het dagelijks bestuur een voorstel voor bestemming van dit resultaat. Dit wordt verwerkt in de jaarrekening van het volgende jaar.

Personeel
Dit betreft een reserve ten behoeve van personeelskosten vanwege vervanging langdurig zieken, eventuele wachtgeldverplichtingen, organisatieverandering/reorganisaties, opleidingskosten, vervanging tijdens ouderschapsverlof, verlofsparen e.d.

Strategische investeringsagenda
De strategische investeringsagenda bestaat uit projecten die het Zeeuws Archief wil uitvoeren en wil voorbereiden ten aanzien van digitalisering en bijbehorende processen. Het totale uitvoeringsbudget voor die projecten zit in de Strategische Investeringsagenda. Er wordt pas voorgesteld om middelen uit de strategische investeringsagenda beschikbaar te stellen op het moment dat het geld echt nodig is om de uitvoering te starten. Het is de bedoeling om te werken met overprogrammering om bij vertragingen in projecten snel over te kunnen stappen op de uitvoering van een volgend project.

Voorziening beheer en onderhoud gebouw
De voorziening beheer en onderhoud gebouw wordt op basis van het MJOP gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de betreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. De voorziening wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorziening spaarverlof
In de cao Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties is geregeld dat een werknemer zonder fiscale gevolgen maximaal 3.600 uur verlof mag sparen bovenop het wettelijke verlof waar ze recht op hebben. Dit verlof kan een werknemer op een later moment inzetten voor bijvoorbeeld een sabbatical of om eerder te stoppen met werken. Voor het gespaarde spaarverlof is een voorziening getroffen die wordt aangewend op het moment dat een medewerker het spaarverlof opneemt. De voorziening wordt gewaardeerd op basis van de daadwerkelijke aantal gespaarde uren. De voorziening wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

Schulden
Zowel de langlopende als de kortlopende schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. De langlopende schulden omvatten de langlopende geldleningen verminderd met de aflossingen voor het lopende boekjaar. De kortlopende schulden (looptijd korter dan 1 jaar) omvatten de crediteuren, de overige schulden, de overlopende passiva en de aflossingen voor het komende boekjaar.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen
De lasten en baten worden toegerekend aan het boekjaar, ongeacht of zij tot uitgaven en ontvangsten in het boekjaar hebben geleid. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben voor het einde van het boekjaar, worden in de jaarrekening verwerkt indien zij bekend zijn op het moment van opmaken van de jaarrekening.

Baten
Onder baten worden verstaan de opbrengst van de in het verslagjaar geleverde goederen en diensten, onder aftrek van kortingen en dergelijke. Tevens worden hieronder verstaan de over het verslagjaar verstrekte bijdragen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, de gemeente Middelburg en de gemeente Veere.

Bijzondere baten en lasten
Bijzondere baten en lasten vloeien voort uit handelingen en gebeurtenissen die zich onderscheiden van de normale bedrijfsactiviteiten en derhalve van incidentele aard zijn.

Pensioenen
Het Zeeuws Archief heeft een pensioenregeling. Deze regeling wordt gefinancierd door afdrachten aan een pensioenuitvoerder (ABP). De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord.
De dekkingsgraad van het betrokken bedrijfstakpensioenfonds bedraagt op 31 december 2025 volgens opgave van het fonds 123,5%. Op basis van het uitvoeringsreglement heeft de gemeenschappelijke regeling bij een tekort in het fonds geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan door hogere toekomstige premies.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van het controleprotocol.
Dat betekent dat:
- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijkgebruik-criterium (M&O-criterium) omvat:
    - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 8 december 2025 door het algemeen bestuur is vastgesteld;
    - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld.
    - Ten aanzien van het M&O-criterium vindt jaarlijks een frauderisico-analyse plaats die door het dagelijks bestuur wordt goedgekeurd. Deze frauderisico-analyse is leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
    - Een verantwoordingsgrens van 2 % (zijnde € 175.000,-) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;

- Een rapporteringstolerantie van € 44.000,- is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2025

ACTIVA

VASTE ACTIVA	**Materiële vaste activa**
Boekwaarde per 1 januari	
Aanschaffingswaarde	2.142.183
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-1.508.602
	633.581
Mutaties	
Investeringen	288.621
Afschrijvingen	-138.367
	150.254
Boekwaarde per 31 december	
Aanschaffingswaarde	2.430.251
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-1.646.416
	783.835

In de cumulatieve aanschafwaarden en afschrijvingen zijn geheel afgeschreven activa niet meer begrepen

Afschrijvingspercentages	%
Materiële activa	4-10-20

VLOTTENDE ACTIVA

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**31-12-2025**	**31-12-2024**
	€	**€**
a. Vorderingen op openbare lichamen		
Vorderingen op openbare lichamen	122.159	136.693
	122.159	**136.693**
b. Uitzettingen in 's Rijks schatkist		
Schatkistrekening	7.265.004	7.335.436
	7.265.004	**7.335.436**

Drempelbedrag is € 1.000.000,- per kwartaal

Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen:		
Kwartaal 1	187.588	191.891
Kwartaal 2	319.789	212.607
Kwartaal 3	175.188	157.280
Kwartaal 4	258.592	279.424

c. Overige vorderingen

Debiteuren		
Stand per 31 december	31.450	83.930
Af: voorziening voor oninbaarheid	0	0
	31.450	**83.930**

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Liquide middelen		
ING betaalrekening	157.366	102.193
Creditcard	-1.011	0
Kas	1.808	977
	158.163	**103.170**
Overlopende activa		
Eindafrekening Metamorfose Indisch erfgoed	2.858	19.705
Vooruitbetaald multifunctionals en scanners	7.587	4.882
Vooruitbetaald licenties	75.181	84.758
Vooruitbetaald automatiseringskosten	7.570	4.504
Vooruitbetaald verzekeringen	23.205	31.221
Vooruitbetaald beveiliging	2.726	3.310
Vooruitbetaald personeelskosten	5.780	5.156
Vooruitbetaald arbo	2.355	3.006
Vooruitbetaald abonnementen/contributie	3.155	3.741
Overige vooruitbetaalde bedragen	2.068	3.638
WAZO Uitkering	0	9.724
Te ontvangen projectgeld Lokaal besturen tussen bezetter en burger	28.744	459
Nog te ontvangen bedragen	15.335	0
Nog te ontvangen projectgeld MM Delta Archieven deel 1	20.016	0
Nog te ontvangen projectgeld Zeeuwse Ambachtsheerlijkheden	111.580	0
	308.165	**174.103**

Onder de overlopende activa is een vordering opgenomen wat feitelijk een langlopende vordering omvat (18 - 36 maanden). Dit ziet toe op een studiekostenbeding wat overeengekomen is met één van de medewerkers. Er is voor deze vordering geen sprake van een kortlopend deel. De omvang van de totale vordering bedraagt € 5.000,--

	2025	2024
	€	€
Eigen vermogen		
Algemene reserve		
Saldo per 1 januari	183.663	181.328
Vastgestelde resultaatverdeling	0	2.335
Toevoeging	0	0
Onttrekking	0	0
Saldo per 31 december	**183.663**	**183.663**
Bestemmingsreserve personeel		
Saldo per 1 januari	335.905	335.905
Vastgestelde resultaatverdeling	302.447	0
Toevoeging	102.888	0
Onttrekking	-255.260	0
Saldo per 31 december	**485.980**	**335.905**
Bestemmingsreserve Strategische investeringsagenda		
Saldo per 1 januari	1.929.043	0
Vastgestelde resultaatverdeling	0	0
Toevoeging	474.638	0
Onttrekking	-286.407	0
Omzetting (bestemmings)reserves naar Strategische investeringsagenda	0	1.929.043
Saldo per 31 december	**2.117.274**	**1.929.043**

	2025	2024
	€	€
Bestemmingsreserve behoud		
Saldo per 1 januari	0	209.665
Vastgestelde resultaatverdeling	0	0
Toevoeging	0	0
Onttrekking	0	0
Omzetting naar Strategische investeringsagenda	0	-209.665
Saldo per 31 december	**0**	**0**
Bestemmingsreserve bedrijfsvoering		
Saldo per 1 januari	0	341.998
Vastgestelde resultaatverdeling	0	0
Toevoeging	0	0
Onttrekking	0	0
Omzetting (bestemmings)reserves naar Strategische investeringsagenda	0	-341.998
Saldo per 31 december	**0**	**0**
Bestemmingsreserve programma's en digitalisering		
Saldo per 1 januari	0	1.178.886
Vastgestelde resultaatverdeling	0	0
Toevoeging	0	0
Onttrekking	0	0
Omzetting (bestemmings)reserves naar Strategische investeringsagenda	0	-1.178.886
Saldo per 31 december	**0**	**0**
Egalisatiereserve		
Saldo per 1 januari	0	198.495
Vastgestelde resultaatverdeling	0	0
Toevoeging	0	0
Onttrekking	0	0
Omzetting (bestemmings)reserves naar Strategische investeringsagenda	0	-198.495
Saldo per 31 december	**0**	**0**
Onverdeeld resultaat	**80.312**	**302.447**
Saldo Eigen vermogen	**2.867.229**	**2.751.058**
Voorzieningen		
Voorziening Beheer en onderhoud		
Saldo per 1 januari	3.902.634	2.886.611
Dotatie	2.033.203	2.312.590
Onttrekking	-1.384.552	-1.296.567
Saldo per 31 december	**4.551.285**	**3.902.634**
Voorziening verlofsparen		
Saldo per 1 januari	115.743	84.808
Dotatie	50.849	49.937
Onttrekking	-5.557	-19.002
Saldo per 31 december	**161.035**	**115.743**
Saldo Voorzieningen	**4.712.320**	**4.018.377**

	2025	2024
	€	€
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
Schulden op lange termijn		
De annuïteitenlening is verstrekt door de nv Bank Nederlandse Gemeenten en is aangegaan op 1 juli 2000. Jaarlijks wordt per 1 juli afgelost.		
25-jarige annuïteitenlening, rentepercentage 6,02%		
Saldo per 1 januari	70.530	137.055
Aflossing	-70.530	-66.525
Aflossingsverplichting (kortlopend deel)	0	-70.530
Saldo per 31 december	***0***	***0***
Totaal schulden op lange termijn	**0**	**0**

De laatste aflossing voor deze lening heeft plaatsgevonden d.d. 01-07-2025.

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Crediteuren		
Stand per 31 december	121.964	100.161
	121.964	**100.161**
Overlopende passiva		
Nog te betalen omzetbelasting	269.829	257.590
Nog te betalen loonheffing	226.103	0
Nog te betalen pensioenlasten	52.543	0
Nog te betalen rentelasten annuïteitenlening	0	2.123
Nog te betalen accountantskosten	19.560	12.418
Nog te betalen vacatiegeld	8.391	7.485
Nog te betalen energiekosten december	13.995	27.019
Nog te betalen kosten uitzendkrachten	784	0
Nog te betalen kosten website	823	1.096
Nog te betalen inhuur externe bureaus	29.778	4.366
Nog te betalen salariskosten	37.621	718.863
Overige nog te betalen bedragen	4.994	6.201
Aflossingsverplichting langlopende lening	0	70.530
	664.420	**1.107.690**

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Cultuur Historisch Fonds Middelburg	5.181	7.835
Vooruitontvangen projectgeld Metamorfoze Delta Archieven	0	182.696
Vooruitontvangen projectgeld Metamorfoze Delta Archieven deel 2	150.799	0
Vooruitontvangen projectgeld Vereniging Rembrandt	18.000	0
Vooruitontvangen projectgeld Metamorfoze Zeeuwse Ambachtsheerlijkheden	0	178.728
Vooruitontvangen salarisgaranties	25.252	41.551
Vooruitontvangen zakelijke dienstverlening	9.600	9.600
Vooruitontvangen bijdrage Yara Sluiskil	88.360	63.566
Vooruitontvangen bijdrage NA tbv ontwikkeling RHC's	5.652	5.652
	302.844	**489.628**

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Meerjarige verplichting
Het Zeeuws Archief heeft eind 2025 een nieuwe huurovereenkomst afgesloten met het Rijksvastgoedbedrijf, onderdeel van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De overeenkomst heeft een ingangsdatum van 1-1-2026 en is ingegaan voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van 12 maanden. De huur bedraagt € 287.824,56 per jaar (prijspeil 2026).

Het Zeeuws Archief heeft per 1 juli 2025 een overeenkomst afgesloten voor de huur van printers en kopieermachines. De huurovereenkomst heeft een looptijd van 24 maanden. De huur bedraagt € 1.222 (incl. BTW) per maand inclusief btw (prijspeil 2025).

Het Zeeuws Archief heeft in 2024 een Europese aanbesteding afgerond ten aanzien van het beheer en onderhoud van de elektrotechnische en werktuigbouwkundige installaties. De huidige onderhoudspartij heeft deze Europese aanbesteding gewonnen. In 2024 is een nieuwe contract afgesloten met als begindatum 01-01-2025 en had een looptijd van 1 jaar met de optie om dit te verlengen voor een periode van maximaal 8 jaar. Financiële verplichting bedraagt per jaar EUR 159.301,- met een maximale contractwaarde à € 1.433.709,- (over 9 jaar excl. indexaties en BTW).
Met ingang van 1-1-2026 is dit contract verlengd voor een periode van 4 jaar (t/m 31-12-2029) cf. de eerste verlengingstermijn zoals opgenomen in het contract.

Het Zeeuws Archief heeft ultimo 2024 een nieuw energiecontract afgesloten bij de energie leverancier ComCam. Het contract heeft een ingangsdatum van 01-01-2025 en een looptijd van 2 jaar. De geschatte omvang van het contract per jaar is als volgt:
- Gas: € 15.388
- Elektra: € 16.305;
Totale geschatte verplichting over 2 jaar bedraagt € 63.386.

Het Zeeuws Archief heeft ultimo 2025 een contract afgesloten bij Stoffels Blijenberg (nu Vebego) inzake schoonmaakonderhoud voor de locatie te Middelburg. Het contract heeft een ingangsdatum van 01-01-2026 met een looptijd van 2 jaar (eindigend op 31-12-2027). De totale financiële verplichting van dit contract bedraagt € 184.000,-- (voor indexaties (prijspeil 2026 Excl. BTW). De resterende verplichting ultimo 2025 bedraagt € 184.000 (Excl. BTW (prijspeil 2026).

Het Zeeuws Archief is gedurende 2025 verschillende investeringsverplichtingen aangegaan. Deze verplichtingen richten zich met name op verschillende projecten die toezien op het pand.
- De totale investeringsverplichting voor deze projecten bedraagt € 200.000,--
- Reeds betaalde voorschotten in 2025: € 60.000
- Resterende investeringsverplichting: € 140.000

Naar verwachting zullen deze projecten gedurende 2026 worden uitgevoerd en afgerond.

TOELICHTING OP OVERZICHT BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING

	Realisatie 2025	2e wijziging begroting 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€	€
Programma beheer				
Lasten				
Inrichting depot en klimaatbeheersing	4.763	2.538	27.594	48.524
Conserveren en restaureren	52.819	48.082	63.388	38.089
Stadhuiscollecties	399	862	500	626
e-Depot	145.370	167.939	322.806	90.682
	203.350	*219.422*	*414.288*	*177.920*
Doorbelaste salariskosten	701.149	719.290	811.068	700.582
Totaal lasten programma beheer	*904.499*	*938.712*	*1.225.356*	*878.502*
Baten				
Stadhuiscollectie gemeente Middelburg	-18.516	-18.445	-17.758	-16.689
Stadhuiscollectie gemeente Veere	-46.290	-46.112	-44.395	-41.723
	-64.806	-64.557	-62.154	-58.413
Totaal baten programma beheer	*-64.806*	*-64.557*	-62.154	-58.413
Saldo programma beheer	***839.693***	***874.155***	***1.163.202***	***820.090***
Programma informatie en kennis				
Lasten				
Relatiebeheer, inspectie en acquisitie	243.005	249.605	25.000	54.408
Primair toegankelijk maken	137.547	151.247	175.768	132.358
Nader toegankelijk maken	12.250	12.609	329.400	65.563
Digitalisering	437.852	480.718	353.352	182.641
Dienstverleningsovereenkomsten	-	0	162.808	120.552
Zakelijke dienstverlening	-	0	0	1.350
	830.654	894.179	1.046.329	556.871
Doorbelaste salariskosten	1.394.562	1.449.575	1.401.363	1.356.202
Totaal lasten programma informatie en kennis	*2.225.216*	*2.343.754*	*2.447.691*	*1.913.073*
Baten				
Opbrengsten zakelijke dienstverlening	-11.772	-20.540	-5.000	-11.041
	-11.772	-20.540	-5.000	-11.041
Totaal baten programma informatie en kennis	*-11.772*	*-20.540*	*-5.000*	*-11.041*
Saldo programma informatie en kennis	***2.213.444***	***2.323.214***	***2.442.691***	***1.902.032***

	Realisatie 2025	2e wijziging begroting 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€	€
Programma publieksbereik				
Lasten				
Infocentrum	99.122	110.846	92.724	176.915
Website	159.139	176.631	154.961	129.829
Educatie	9.442	10.628	14.742	10.706
Externe communicatie	59.097	74.951	35.044	42.278
	326.800	373.056	297.471	359.729
Doorbelaste salariskosten	1.160.453	1.199.743	1.196.966	1.008.872
Totaal lasten programma publieksbereik	*1.487.253*	*1.572.799*	*1.494.437*	*1.368.601*
Baten				
Infocentrum	-6.077	-5.500	-9.000	-5.784
Website	-	0	0	0
Educatie	-2.286	-1.800	-1.500	-3.230
Externe communicatie	-2.393	-500	-500	-1.148
	-10.756	-7.800	-11.000	-10.163
Totaal baten programma publieksbereik	*-10.756*	*-7.800*	*-11.000*	*-10.163*
Saldo programma publieksbereik	***1.476.497***	***1.564.999***	***1.483.437***	***1.358.438***

	Realisatie 2025	2e wijziging begroting 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€	€
Overzicht algemene dekkingsmiddelen				
Bijdragen				
Bijdrage Nationaal Archief	-1.744.721	-1.744.722	-1.566.165	-1.659.701
Bijdrage Nationaal Archief: huur/beheer en onderhoud	-2.033.203	-2.033.202	-1.954.787	-1.979.750
Bijdrage DTR/2*€ 50.000+eenmalig € 100.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Bijdrage Nationaal Archief - MT Uren Uittreding OCW (eenmalig)	-	0	0	-50.000
Bijdrage Middelburg	-615.361	-615.361	-553.452	-585.389
Bijdrage Middelburg: e-Depot	-95.748	-95.748	-95.470	-92.689
Bijdrage Veere	-177.303	-177.303	-159.465	-168.666
Bijdrage Veere: e-Depot	-42.523	-42.523	-42.400	-41.165
DVO Provincie Zeeland	-709.752	-709.752	-695.970	-689.079
DVO Provincie Zeeland: e-Depot	-145.512	-121.216	-121.216	-121.216
DVO Waterschap	-400.501	-400.501	-399.338	-387.707
DVO Waterschap e-depot	-86.561	-86.561	-86.310	-83.796
DVO Kapelle	-40.872	-40.872	-40.754	-39.567
DVO Terneuzen	-465.142	-465.142	-463.791	-450.283
DVO Terneuzen: e-Depot	-121.977	-121.977	-121.622	-118.080
DVO Vlissingen	-303.271	-303.271	-302.390	-293.583
DVO Vlissingen: e-Depot	-99.784	-99.784	-99.494	-96.596
DVO Schouwen-Duiveland	-529.985	-529.985	-528.445	-513.054
DVO Schouwen-Duiveland: e-Depot	-76.434	-76.434	-76.213	-73.993
DVO Tholen: e-Depot	-59.087	-59.087	-58.915	-57.199
DVO Borsele - e-Depot	-51.133	-51.133	0	-12.375
DVO Sluis - e-Depot	-8.632	-8.632	0	0
DVO Kapelle - e-Depot	-7.285	-7.285	0	0
	-7.864.787	-7.840.491	-7.416.197	-7.563.887
Depotverhuur				
Gemeente Middelburg	-9.845	-11.441	-11.408	-11.075
Gemeente Veere	-2.073	-2.790	-2.783	-2.701
VZG	-598	-692	-835	-1.790
Justid	-1.396	-1.396	-1.392	-1.351
Suikerunie	-277	-277	-277	-269
Veiligheidsregio Zeeland	-797	-797	-1.034	-549
	-14.987	-17.394	-17.728	-17.735
Verhuur kantoorruimte				
Walcherse archeologische dienst	-14.286	-14.286	-14.264	-13.849
RIAS	-42.067	-42.067	-41.945	-40.723
Art in Print	-18.473	-18.473	-18.472	-17.883
	-74.826	-74.826	-74.681	-72.454
Rentebaten				
Rentebaten	-154.114	-160.000	-160.000	-251.932
Overige baten				
Verrekening BTW	-210.668	-170.000	-150.000	-180.157
Eindafrekening projecten	-402.482	-389.216	-200.000	-132.910
Overige baten	-11.940	-17.925	-1.000	-10.812
	-625.090	-577.141	-351.000	-323.880
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen	***-8.733.803***	***-8.669.851***	***-8.019.606***	***-8.229.888***

	Realisatie 2025	2e wijziging begroting 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€	€
Overzicht overhead				
Overige personeelskosten				
Dotatie voorziening verlofsparen	45.292	40.000	10.000	30.935
Doorbelaste kosten	-16.299	-16.299	-16.299	-15.902
WAZO uitkering	-	-2.500	0	-20.201
Verzorging salarisadministratie	5.844	5.844	6.020	26.966
ARBO	35.222	26.913	15.151	14.041
Ondernemingsraad	261	1.784	1.785	2.113
Opleidingskosten, incl. reiskosten	73.779	72.000	62.761	39.176
Bedrijfshulpverlening	7.168	6.500	6.000	6.153
Reiskosten woon-werkverkeer	49.881	43.301	32.454	37.906
Inhuur externe bureaus	18.983	21.212	27.920	46.172
Overige	54.499	60.232	53.407	69.682
	274.630	258.987	199.198	237.041
Huur				
Huur aan Rijksgebouwdienst	394.514	395.000	395.000	391.943
	394.514	395.000	395.000	391.943
Huisvestingskosten				
Onderhoud tuin	4.645	4.765	4.300	7.614
Onderhoud kantine	12.700	11.350	11.250	8.910
Zakelijke lasten	1.324	1.249	1.200	1.252
Gas	66.177	67.150	105.000	74.985
Electra	54.549	52.255	70.000	54.298
Water	1.121	1.000	1.000	805
Schoonmaak	132.139	139.756	137.400	127.907
Beveiliging	25.779	26.851	26.000	24.013
	298.434	304.376	356.150	299.785
Huisvestingskosten beheer en onderhoud				
Onderhoud gebouw en installaties	771.783	826.546	1.146.500	681.185
Automatiserings- en licentiekosten	1.625	1.625	1.625	1.563
Assurantiekosten	31.110	29.126	30.291	28.555
Inhuur externe bureaus	20.932	28.000	0	34.624
Dotatie voorziening beheer en onderhoud	2.033.203	2.033.202	1.954.787	1.979.750
Onttrekking voorziening beheer en onderhoud	-1.384.552	-1.432.670	-1.600.992	-1.296.567
	1.474.101	1.485.828	1.532.212	1.429.110
Organisatiekosten				
Huur en onderhoud kantoormachines	17.214	17.376	19.055	18.115
Kantoorbenodigdheden	2.031	3.500	3.500	3.255
Telefoon- en portokosten	26.286	27.214	27.075	29.168
Automatiserings-, internet- en licentiekosten	237.847	218.492	216.699	198.271
Reisdeclaraties medewerkers	11.766	20.000	20.000	20.912
Representatiekosten	5.001	5.500	5.500	7.386
Kosten bestuur Zeeuws Archief	8.391	7.000	7.000	9.179
Assurantiekosten	13.009	14.424	11.967	11.477
Accountant	34.883	35.250	20.000	26.926
Overige inhuur externe bureaus	18.186	4.920	50.000	8.258
Cultuur historische activiteiten Middelburg	6.346	6.037	5.708	6.037
Bankkosten	2.417	2.409	2.000	1.922
Overige	13.832	10.335	7.655	8.005
	397.210	372.457	396.159	348.911

	Realisatie 2025	2e wijziging begroting 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€	€
Rentelasten				
25-jarige annuïteitenlening	2.123	2.123	2.123	6.248
	2.123	2.123	2.123	6.248
Overige afschrijvingskosten				
Kantoorinrichting	16.047	16.047	13.577	14.153
Kantine inrichting	5.108	7.414	6.502	1.661
Automatisering	56.161	55.909	40.000	43.519
Software	394	394	394	394
Diverse apparatuur	6.198	6.198	6.849	6.849
	83.908	85.961	67.322	66.575
Boekresultaat desinvesteringen	-	0	0	323
Totaal afschrijvingen	83.908	85.961	67.322	66.898
Overige baten en lasten				
Overige lasten	8.966	0	0	*2.444*
	8.966	0,00	0,00	2.444
Doorbelaste salariskosten	1.154.112	1.227.072	1.051.924	1.064.501
Totaal overzicht overhead	***4.087.999***	***4.131.804***	***4.000.087***	***3.846.881***
vennootschapsbelasting	-	0	0	0
Vennootschapsbelasting	**-**	**0**	**0**	**0**
Totaal saldo van baten en lasten	**116.170**	**-224.320**	**-1.069.812**	**302.447**
Reserves				
Toevoeging aan strategische investeringsagenda	474.638	474.638	0	1.929.043
Toevoeging aan bestemmingsreserve personeel	102.888	102.888	0	0
Onttrekking aan bestemmingsreserve personeel	-255.260	-255.260	-50.000	0
Onttrekking aan bestemmingsreserve bedrijfsvoering	-	0	0	-341.998
Onttrekking aan bestemmingsreserve behoud	-	0	0	-209.665
Onttrekking aan bestemmingsreserve programmagelden en digitalisering	-	0	0	-1.178.886
Onttrekking egalisatiereserve ivm niet gecomp. huurverhoging	-	0	0	-198.495
Onttrekking strategische investeringsagenda	-286.407	-546.585	-1.019.631	
	35.859	-224.320	-1.069.631	0,00
Resultaat	**80.312**	**0**	**-181**	**302.447**

NADERE TOELICHTING OP OVERZICHT BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING

In deze toelichting wordt nader ingegaan op de verschillen tussen de realisatie 2025 en de 2e wijziging begroting 2025 die hoger zijn dan € 10.000,-.

Algemeen

Salarislasten

De totale salarislasten zijn in 2025 € 4.489.179,- en hiermee € 185.404,- lager dan begroot. Dit is terug te zien bij alle programma's. Het verschil ontstaat voornamelijk door individuele mutaties als aankoop verlof en korting salaris vanwege langdurige ziekte en latere invulling van vacatures, e.d.

Het aantal fte in 2025 is 53,15 en in 2024 51,43.

Programma beheer

De lasten van het programma beheer zijn bij het e-Depot € 22.569,- lager dan begroot, omdat in 2025 nog geen gebruik gemaakt is van de hot/cold storage van Preservica (€ 7.000,-). Daarnaast zijn in 2025 beperkte kosten gerealiseerd voor externe inhuur voor de ontwikkeling van extra functionaliteiten van Preservica (€ 12.800,-).

Programma informatie en kennis

De lasten voor primair toegankelijk maken zijn € 13.700,- lager omdat de kosten voor userlicenties MaisFlexis lager zijn dan begroot (€ 4.000,-). Verder zijn vanwege de uitval van een functioneel beheerder MaisFlexis minder specifieke werkopdrachten uitgezet en is minder gebruik gemaakt van adviesdagen (€ 6.000,-).

De lasten voor digitalisering zijn € 42.866,- lager dan begroot. In 2025 zijn verschillende digitaliseringsprojecten uitgevoerd aan de hand van de strategische investeringsagenda. Bij het opstellen van de strategische investeringsagenda is op basis van steekproeven een inschatting gemaakt van het aantal scans dat gemaakt zou worden. Naar nu blijkt is het daadwerkelijke aantal scans bij een bepaald project aanzienlijk lager uitgevallen dan in eerste instantie ingeschat.

Programma publieksbereik

De lasten voor webuitingen zijn € 17.492,- lager dan begroot doordat de begrote kosten voor digitale toegankelijkheid lager uit zijn gevallen, ook zijn er minder extra werkzaamheden verricht aan de verschillende door het Zeeuws Archief ontwikkelde websites (€5.000,-). Daarnaast zijn de kosten voor het hosten van scans via Archieven.nl lager omdat er minder scans gemaakt zijn (€ 12.000,-).

De lasten voor externe communicatie zijn € 15.854,- lager dan begroot door lagere kosten voor de open dag en projecten die zijn komen te vervallen of waarvoor uiteindelijk geen kosten voor zijn gerealiseerd.

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen zijn € 63.952,- hoger door nieuwe afspraken met de provincie Zeeland over de bijdrage voor het e-Depot (€ 24.000,-) en hogere terugvordering BTW dan begroot (€ 40.000,-). Daarnaast leiden de werkzaamheden die aan Metamorfozeprojecten zijn verricht tot een hogere afrekening in 2025 dan begroot (€ 13.000,-). Aan de andere kant is sprake van lagere baten uit depotverhuur, rentebaten en overige baten (€ 14.000,-).

Overhead

Overige personeelskosten

De overige personeelskosten zijn € 15.643,- hoger dan begroot door hogere Arbokosten en reiskosten woon-werkverkeer.

Organisatiekosten
De organisatiekosten zijn € 24.753,- hoger dan begroot doordat eerder is gestart met het project informatiebeheer (€ 8.600). Daarnaast zijn de licentiekosten hoger dan begroot (€ 16.000).

Reserves
Onttrekking strategische investeringsagenda
In 2025 is sprake van een hogere bijdrage van de provincie Zeeland voor het e-Depot en de hogere terugvordering van BTW. Daarnaast is sprake van lagere salarislasten en lagere lasten bij het Zeeuws e-Depot, primair toegankelijk maken, digitalisering, webuitingen en externe communicatie. Er is ook sprake van hogere lasten bij overige personeelskosten en organisatiekosten. Per saldo gaat wat deze posten betreft om € 321.489 lagere lasten.

Begroot was een onttrekking uit de strategische investeringsagenda een bedrag van € 546.585,-. Voor dit bedrag zouden extra medewerkers worden ingehuurd voor het voorbereiden van de digitaliseringsprojecten en voor toegankelijk maken ad € 132.548,-. Daarnaast zouden 1e-lijnsconserveringswerkzaamheden worden verricht door een extern bedrijf ad. € 133.596. Voor het daadwerkelijk scannen van de voorbereidde archieven werd uitgegaan van een bedrag van € 280.441,-. In 2025 is voor een bedrag van € 154.273,- aan extra medewerkers ingehuurd. Voor 1e lijnsconservering waren de lasten € 132.130,-. De gemaakte scankosten zijn € 218.097,-.

Al met al betekent dit dat een volledige onttrekking zoals in de begroting opgenomen was uit de strategische investeringsagenda gezien het saldo aan lagere lasten niet nodig is.

WET NORMERING TOPINKOMEN

De WNT is van toepassing op het Zeeuws Archief. Het voor het Zeeuws Archief toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2025 € 246.000,-.

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

Gegevens 2025 **bedragen x € 1**	**J.C. Luscombe Serlie**	**N.v.t.**
Functiegegevens	Directeur	N.v.t.
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01-01 t/m 31-12	N.v.t.
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	N.v.t.
Dienstbetrekking?	Ja	N.v.t.
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 127.509	N.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.642	N.v.t.
Subtotaal	*€ 148.150*	N.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 246.000	N.v.t.
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	**€ 148.150**	N.v.t.
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. N.v.t.	N.v.t. N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2024		
bedragen x € 1	**N.v.t.**	**J.L. Kool Blokland**
Functiegegevens	N.v.t.	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2024	N.v.t.	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	N.v.t.	1
Dienstbetrekking?	N.v.t.	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	N.v.t.	€ 163.166,16
Beloningen betaalbaar op termijn	N.v.t.	€ 24.507,84
Subtotaal	N.v.t.	€ 187.674,00
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum[10]	N.v.t.	€ 233.000,00
Bezoldiging	N.v.t.	€ 187.674,00

1c – Toezichthoudende topfunctionarissen

Gegevens 2025							
bedragen x € 1	**F.W. Weisglas**	**E. Smit**	**M.M.D. Vermue**	**R. Schonis**	**F.J. Schouwenaar**	**C. Doorn Roosenburg**	**N.v.t.**
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid	N.v.t.
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	N.v.t.
Bezoldiging							
Bezoldiging	€ 6.700	€ 760	€ 931	€ -	€ -	€ -	N.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 36.900	€ 24.600	€ 24.600	€ 24.600	€ 24.600	€ 24.600	N.v.t.
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 6.700	€ 760	€ 931	€ -	€ -	€ -	N.v.t.
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. N.v.t.	N.v.t. N.v.t.	N.v.t. N.v.t.	N.v.t. N.v.t.	N.v.t. N.v.t.	N.v.t. N.v.t.	N.v.t. N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2024							
bedragen x € 1	**F.W. Weisglas**	**E. Smit**	**M.M.D. Vermue**	**R. Schonis**	**F.J. Schouwenaar**	**N.v.t.**	**A.J. Koppejan**
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid	N.v.t.	Voorzitter
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	N.v.t.	01-01 t/m 31-12
Bezoldiging							
Bezoldiging	€ 3.185	N.v.t.	€ 1.473	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	€ 4.393
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 23.300	N.v.t.	€ 23.300	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	€ 34.950

RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen.

Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd.
Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en financiële verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.

Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 8 december 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald in lijn van de wijzigingen in de BBV en de BADO en bedraagt 2% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 175.000.

Bevinding
Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

VASTSTELLING VAN DE JAARREKENING

Deze jaarrekening is opgesteld door het dagelijks bestuur van het Zeeuws Archief en wordt vergezeld van een verklaring omtrent getrouwheid en rechtmatigheid afgegeven door een accountant als bedoeld in artikel 393 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Het dagelijks bestuur van het Zeeuws Archief heeft de jaarverantwoording tijdens de vergadering 13 april 2026 behandeld en naar de partners van de regeling gestuurd.

RESULTAATBESTEMMING

Regeling resultaatbestemming
Artikel 22 van de gemeenschappelijke regeling van het Zeeuws Archief bepaalt dat een batig saldo kan worden bestemd voor vorming of toevoeging aan de reserve. De hoogte van deze reserve wordt bepaald door het algemeen bestuur, gehoord door de raden van de gemeenten en de minister. Voor zover een batig saldo niet wordt aangewend voor de reserve wordt het saldo naar rato van de jaarlijkse bijdragen uitgekeerd aan de gemeenten en de minister. In de regeling 'Zeeuws Archief' staat in artikel 22 lid 1 dat de reserve in enig jaar niet meer bedraagt dan tien procent van de gezamenlijke bijdragen en in artikel 22 lid 3 dat het negatief eigen vermogen in enig jaar niet meer bedraagt dan vijf procent van de gezamenlijke bijdragen van de minister en de gemeenten van dat jaar.

- Gezien het behaalde resultaat stelt het dagelijks bestuur voor niet het gehele bedrag te onttrekken aan de strategische investeringsagenda, zoals was opgenomen in de 2e wijziging begroting 2025. Voorgesteld wordt het bedrag van de scankosten ad € 218.097,- niet te onttrekken uit de strategische investeringsagenda.

  In 2025 is sprake van een hogere bijdrage van de provincie Zeeland voor het e-Depot en de hogere terugvordering van BTW. Daarnaast is sprake van lagere salarislasten en lagere lasten bij het Zeeuws e-Depot, primair toegankelijk maken, digitalisering, webuitingen en externe communicatie. Er is ook sprake van hogere lasten bij overige personeelskosten en organisatiekosten. Per saldo gaat wat deze posten betreft om € 321.489 lagere lasten. Begroot was een onttrekking uit de strategische investeringsagenda een bedrag van € 546.585,-. Voor dit bedrag zouden extra medewerkers worden ingehuurd voor het voorbereiden van de digitaliseringsprojecten en voor toegankelijk maken ad € 132.548,-. Daarnaast zouden 1e-lijnsconserveringswerkzaamheden worden verricht door een extern bedrijf ad. € 133.596. Voor het daadwerkelijk scannen van de voorbereidde archieven werd uitgegaan van een bedrag van € 280.441,-. In 2025 is voor een bedrag van € 154.273,- aan extra medewerkers ingehuurd. Voor 1e lijnsconservering waren de lasten € 132.130,-. De gemaakte scankosten zijn € 218.097,-.

Voorstel bestemming van het resultaat 2025
- Het dagelijks bestuur stelt voor het positieve saldo van € 80.312 dat resteert indien besloten wordt niet het gehele bedrag uit de strategische bestemmingsreserve te onttrekken als volgt te verdelen:
  - Toevoegen aan de algemene reserve een bedrag van € 80.312,-.

Moore DRV Audit B.V.
Stationspark 28
4462 DZ Goes
Postbus 117
4460 AC Goes
T +31 113 200900
E goes@moore-drv.nl
www.moore-drv.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het algemeen bestuur van gemeenschappelijke regeling Zeeuws Archief

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2025 van de gemeenschappelijke regeling Zeeuws Archief te Middelburg gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van zowel de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 alsmede van het vermogen van de gemeenschappelijke regeling Zeeuws Archief op 31 december 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:
1. de balans per 31 december 2025;
2. het overzicht van baten en lasten over 2025; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het algemeen bestuur over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2025.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 8 december 2025 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Zeeuws Archief zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 100.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor afwijkingen 2% en voor onzekerheden 4% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 4.800 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie
De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720 en het Controleprotocol WNT 2025. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur voor de jaarrekening
Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het algemeen bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder de verordening ‘controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie’, opgenomen bepalingen, en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het dagelijks bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het algemeen bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het algemeen bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico’s in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico’s vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het algemeen bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico’s kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 8 december 2025, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het algemeen bestuur die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het algemeen bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Goes, 16 april 2026

Moore DRV Audit B.V.

M. Baas MSc RA

Specificatie Materiële Vaste Activa

	Aanschaf-waarde	Investeringen	Afboeking volledige afschrijving	Aanschaf-waarde	Afschrijvings %	Cumulatieve afschrijving	Afschrijving	Afboeking volledige afschrijving	Cumulatieve afschrijving	Boekwaarde	Desinvestering (aanschafwaarde en boekwaarde)	Boekwaarde
	1-1-2025	2025	2025	31-12-2025		1-1-2025	2025	2025	31-12-2025	1-1-2025	2025	31-12-2025
Materiële vaste activa												
Inrichting kantoor	€ 172.614	€ 19.231	€ -	€ 191.845	10	€ 79.811	€ 16.794	€ -	€ 96.604	€ 92.803		€ 95.241
Depotinrichting	€ 1.017.484	€ 194.229	€ -	€ 1.211.713	4	€ 1.001.847	€ 2.538	€ -	€ 1.004.383	€ 15.637		€ 207.330
Apparatuur diversen	€ 38.679	€ -	€ -	€ 38.679	20	€ 21.698	€ 7.085	€ -	€ 28.784	€ 16.981		€ 9.895
Inrichting restauratie en behoud	€ 7.050	€ -	€ -	€ 7.050	10	€ 3.584	€ 705	€ -	€ 4.289	€ 3.466		€ 2.761
Apparatuur studiezaal en kantoor	€ 41.408	€ 6.531	€ -	€ 47.938	20	€ 34.285	€ 7.613	€ -	€ 41.898	€ 7.123		€ 6.040
Inrichting kantine	€ 46.468	€ 2.011	€ -	€ 48.479	10/20	€ 6.048	€ 5.108	€ -	€ 11.156	€ 40.421		€ 37.323
Inrichting studiezaal	€ 149.806	€ 3.704	€ -	€ 153.510	10	€ 27.516	€ 15.005	€ -	€ 42.521	€ 122.290		€ 110.989
Expositieruimte	€ 87.833	€ -	€ -	€ 87.833	10	€ 13.175	€ 8.783	€ -	€ 21.958	€ 74.658		€ 65.875
Apparatuur restauratie en behoud	€ 15.886	€ -	€ -	€ 15.886	10	€ 10.898	€ 1.216	€ -	€ 12.114	€ 4.988		€ 3.772
Hardware 5 jaar	€ 413.301	€ 57.512	€ -	€ 470.813	20	€ 215.588	€ 61.589	€ -	€ 277.177	€ 197.713		€ 193.636
Software 5 jaar	€ 134.890	€ -	€ -	€ 134.890	20	€ 93.602	€ 11.930	€ -	€ 105.532	€ 41.289		€ 29.358
(I)MVA in ontwikkeling - (I)MVA in ontwikkeling	€ 16.211	€ 5.404	€ -	€ 21.615	0	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 16.211		€ 21.615
Totaal materiële vaste activa	**€ 2.141.630**	**€ 288.621**	**€ -**	**€ 2.430.251**		**€ 1.508.050**	**€ 138.367**	**€ -**	**€ 1.646.416**	**€ 633.580**	**€ -**	**€ 783.835**

Gedeputeerde Staten

Provincie Zeeland

Abdij 6 4331BK Middelburg
Postbus 6001 4330 LA Middelburg
+31 118631011
IBAN NL08 BNGH 0285010557

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Jaarstukken Evides N.V. en GBE Aqua B.V. 2025	815420		

Middelburg, 18 augustus 2026

Geachte voorzitter,

Op 26 mei 2026 vond de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) van Evides N.V. plaats. Tijdens deze vergadering is het jaarverslag 2025, door de gemandateerde directie GBE en GBE Aqua, vastgesteld. Tijdens de AvA van GBE Aqua B.V. op 15 april 2026 is het jaarverslag 2025 van GBE Aqua B.V. vastgesteld. Conform de door uw Staten vastgestelde beleidsnota Verbonden Partijen ontvangt u hierbij de jaarverslagen 2025 van Evides N.V. en GBE Aqua B.V. ter kennisname.

Evides
Evides heeft in 2025 verder uitvoering gegeven aan de Strategische Koers 2025–2029. Daarbij stonden duurzame waterdiensten, een betrouwbare drinkwatervoorziening en aantrekkelijk werkgeverschap centraal. Belangrijke thema's waren de bescherming van drinkwaterbronnen, verduurzaming, innovatie en de verdere ontwikkeling van de industriewateractiviteiten.

Voor Zeeland zijn onder meer stappen gezet om de drinkwatervoorziening in Midden-Zeeland ook na 2030 veilig te stellen. Het betreft de voorbereiding van de nieuwe drinkwaterzuivering De Wranghe, aanpassingen aan het Biesbosch-systeem, uitbreiding en vervanging van transportleidingen en onderzoek naar het Volkerak-Zoommeer als mogelijke aanvullende drinkwaterbron.

Financieel
De jaarrekening laat een positief beeld zien. Evides behaalde in 2025 een nettoresultaat van € 62,2 miljoen, tegenover € 53,3 miljoen in 2024. Hiervan heeft € 32,8 miljoen betrekking op de drinkwateractiviteiten en € 29,4 miljoen op de industriewateractiviteiten. Daarnaast is in 2025 circa € 166,8 miljoen geïnvesteerd in waterkwaliteit, leveringszekerheid, vervanging en uitbreiding van de infrastructuur en verduurzaming.

De AvA heeft besloten € 12 miljoen beschikbaar te stellen voor dividend en € 50,2 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve. Dit is in lijn met de aandeelhoudersstrategie, die uitgaat van een stabiel meerjarig dividend en tegelijkertijd ruimte biedt voor de toenemende investeringsopgave. Het aandeel van de Provincie Zeeland in het slotdividend bedraagt circa € 1,5 miljoen en is in overeenstemming met de provinciale begroting. Na uitkering van het slotdividend bedraagt de solvabiliteit 43,3%, waarmee Evides voldoende financiële ruimte behoudt voor de geplande investeringen.

Tot slot
Gedeputeerde Staten zijn van oordeel dat de jaarstukken een financieel solide beeld laten zien. Evides investeert gericht in een toekomstbestendige drinkwatervoorziening en voert haar strategie uit binnen de kaders van de door de aandeelhouders vastgestelde aandeelhoudersstrategie. Daarbij blijft de balans tussen de drinkwater- en industriewateractiviteiten passend bij het beoogde lage risicoprofiel.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

H.M. de Jonge
Voorzitter

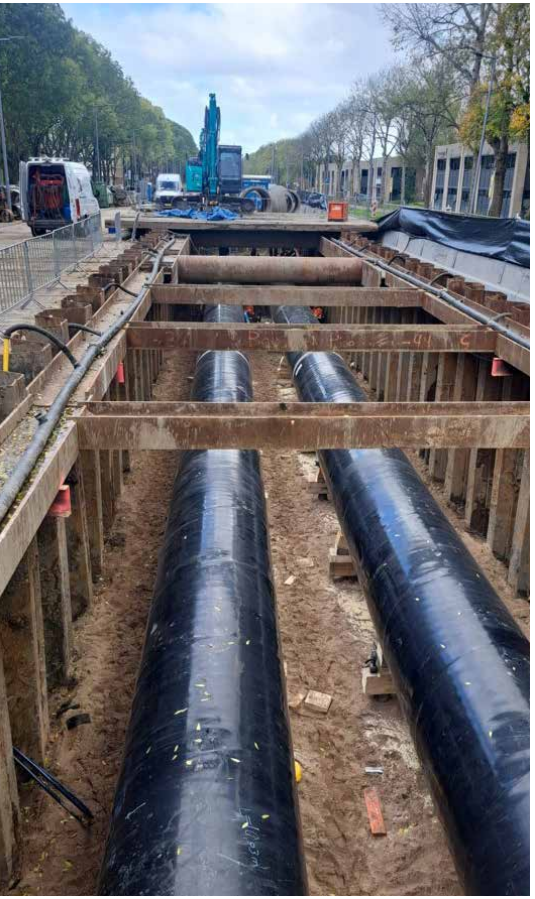
drs. L.M.L.M. Prevaes
Waarnemend Secretaris-algemeen directeur

Bijlagen:
1. Jaarverslag Evides N.V. 2025
2. Jaarverslag GBE Aqua B.V. 2025

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.

Evides waterbedrijf

Jaarverslag 2025

Inhoud

Jaarverslag 2025

Evides Waterbedrijf in vogelvlucht **3**
- Woord van de directie 4
- Over dit verslag 5
- Voorzieningsgebied 6
- Kengetallen 7
- Enkele hoogtepunten uit 2025 8

Bestuursverslag **9**
- Strategie: missie en ambitie 10
- Waardecreatie en impact 12
- Ons werk in 2025 14
- Financiële resultaten 30
- Interne risicobeheersing- en controlesystemen 34
- Systeem van interne risicobeheersing en controle 34
- Ondernemingsrisico's 35
- Deelnemingen 39
- Vooruitblik 2026 42

Governance **44**
- Corporate governance 45
- Organogram 46
- Over de RvC 47
- Personalia RvC en directie 50

Jaarrekening

Geconsolideerde balans per 31 december 2025 **54**
Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2025 **55**
Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2025 **56**
Algemene toelichting en grondslagen van waardering en resultaatbepaling **57**
Toelichting op de geconsolideerde balans **65**
Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening **74**
Vennootschappelijke balans per 31 december 2025 **79**
Vennootschappelijke winst- en verliesrekening over 2025 **80**
Toelichting op de vennootschappelijke balans **80**
Toelichting op de vennootschappelijke winst- en verliesrekening **87**

Overige gegevens

Controleverklaring **89**

Evides Waterbedrijf in vogelvlucht

Woord van de directie	4
Over dit verslag	5
Voorzieningsgebied	6
Kengetallen	7
Enkele hoogtepunten uit 2025	8

Ouddorp

Woord van de directie

Met gepaste trots presenteer ik u dit jaarverslag. 'Gepaste trots', omdat ik sinds 1 januari 2026 in functie ben en dus niet persoonlijk heb kunnen bijdragen aan alle mooie resultaten die in het verslagjaar zijn bereikt. Vaak onder omstandigheden die zeker niet gemakkelijk waren. Dat vind ik een knappe prestatie en is een groot compliment waard voor iedereen die daaraan heeft bijgedragen, collega's en partners. De enorme betrokkenheid die ik aantref, geeft mij veel energie om leiding te mogen geven aan dit prachtige bedrijf.

De beschikbaarheid van drinkwater en water voor de industrie zijn geen vanzelfsprekendheden. Dat vraagt om robuuste en duurzame watersystemen. Bescherming van onze bronnen is daar een essentieel onderdeel van. Zoetwaterbeschikbaarheid en waterkwaliteit zijn onderdeel van een groter systeem, namelijk die van volksgezondheid, en dat is het niveau van waaruit we denken en handelen. De urgentie wordt steeds groter en we doen er alles aan om alle betrokken partijen daarvan te doordringen. De bronnen blijven onder druk staan door lozingen van schadelijke stoffen, zoals PFAS. Een lozingsverbod voor deze stof is er nog steeds niet, net zoals we beleid missen voor strengere en actuele vergunningen en pro-actieve handhaving en toezicht. Daar zal ook ik mij hard voor gaan maken.

Ook Evides Industriewater (EIW) stond in 2025 voor uitdagingen. Wij bieden duurzame waterproducten op maat voor de industrie. Onzekerheid en turbulentie kenschetsten de marktomstandigheden in 2025. Mede door de hoge energieprijzen schaalden industrieën af, stelden investeringen uit, verplaatsten hun productie of stopten zelfs helemaal. Ondanks dat lastige tij heeft EIW toch nieuwe overeenkomsten kunnen sluiten. Positief is dat de economische bedrijvigheid in onze regio blijft groeien.
De verwachting is dan ook dat de vraag naar industriewater zal blijven toenemen. Met de uitbreiding van ons demiwaternetwerk zijn wij in staat om in die vraag te voorzien, waarmee we ook kunnen bijdragen aan de energietransitie.

Voor de organisatie was de succesvolle afronding van de integratie van alle DNWG-activiteiten* in Zeeland een mijlpaal in 2025. De realisatie van aansluitingen, het uitvoeren van projecten voor het aanleggen of verleggen van waterleidingen werden onder de benaming Infrawerk Zeeland door DNWG uitgevoerd. We voeren nu alle werkzaamheden voor drinkwateraansluitingen en de projecten zelf uit. De organisatie staat, 95% van alle vacatures zijn ingevuld en onze partners zijn gecontracteerd.

Schaarste was en blijft een thema waarmee we moeten omgaan. Er zijn simpelweg niet genoeg mensen om al het werk gedaan te krijgen. Dat betekent dat we een aantrekkelijke werkgever en opdrachtgever moeten zijn. Wat dat laatste betreft, maken we een mooie ontwikkeling door. Samen met aannemers kijken we hoe we de beschikbare capaciteit optimaal kunnen benutten. Samen proberen we ook knelpunten op de arbeidsmarkt aan te pakken in plaats van elkaar te beconcurreren. Steeds de dialoog blijven voeren en elkaars belangen nooit uit het oog verliezen. Onze partners zijn enthousiast over deze werkwijze.

Zoals gezegd, water is geen vanzelfsprekendheid. Evides voorziet echter op de korte termijn - tot 2030 - géén acuut leveringsprobleem. Na 2030 verwachten we, als gevolg van een toenemende vraag (door o.a. bevolkingsgroei, economische ontwikkelingen en toerisme), voor Midden-Zeeland (Walcheren, Noord- en Zuid-Beveland) wel een mogelijk drinkwatertekort. Daarom nemen we nu al maatregelen. Evides heeft onderzocht wat de beste aanpak is om de drinkwaterlevering voor Midden-Zeeland te garanderen. Aanvulling vanuit onze spaarbekkens in de Brabantse Biesbosch, die gevoed worden door de Maas, blijkt de beste oplossing. Hier zijn de komende jaren forse investeringen voor nodig. Diverse projecten zullen gefaseerd worden uitgevoerd. Daarnaast is Evides een onderzoek gestart of het Volkerak-Zoommeer geschikt is als aanvullende bron. Dat onderzoek duurt tot en met 2028.

Drinkwater is steeds vaker in het nieuws, en niet altijd positief. Daarom is het belangrijk om te volgen hoe klanten en andere stakeholders naar Evides kijken, en of deze ontwikkelingen invloed hebben op het algemene vertrouwen in de kwaliteit en beschikbaarheid van kraanwater. Nieuw in 2025 was het landelijke trendonderzoek naar vertrouwen in drinkwater, op initiatief van Evides en Dunea. Daaruit blijkt dat het vertrouwen in Evides en ons water groot is, maar wel onder druk staat. Aanleiding voor ons om tegengas te gaan geven op desinformatie die vooral via TikTok wordt verspreid.

Ik kijk dus met 'gepaste trots' terug op het afgelopen jaar en op alles wat er bereikt is. Het was een druk jaar, zoals blijkt uit dit jaarverslag, waarin er hard gewerkt is en goede resultaten zijn behaald.
De totale drinkwaterafzet is licht gestegen ten op opzichte van 2024. Het resultaat voor het drinkwaterbedrijf kwam uit op € 32,8 miljoen en op € 29,4 miljoen voor onze industriewaterdiensten. We staan onmiskenbaar voor stevige uitdagingen, maar Evides is robuust én wendbaar. We staan goed gesteld voor de toekomst en kunnen 24/7 uitstekend drinkwater en industriewaterdiensten blijven leveren en bijdragen aan een duurzamer Nederland.

Bart Combee
Algemeen Directeur
Evides Waterbedrijf

** Omdat DNWG opgaat in Stedin, de regionale netbeheerder voor gas en elektriciteit, stopt het bedrijf met alle werkzaamheden aan het drinkwaternetwerk in Zeeland.*

Over dit verslag

In haar jaarverslag rapporteert Evides Waterbedrijf over de financiële en niet-financiële prestaties in het verslagjaar. Daarnaast houden we in de keuze van de onderwerpen rekening met wat onze stakeholders hebben aangegeven belangrijk te vinden.

Evides publiceert het jaarverslag alleen online.

Reikwijdte en afbakening van het verslag

Het jaarverslag beslaat het boekjaar 2025 van Evides N.V., dat loopt van 1 januari 2025 tot en met 31 december 2025. Het bestaat uit het bestuursverslag, het verslag van de Raad van Commissarissen, de jaarrekening en overige gegevens.

Verslaggevingsrichtlijnen

De jaarrekening 2025 is opgesteld volgens de bepalingen inzake de jaarrekening, zoals opgenomen in Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De verslaggevingsgrondslagen zijn ongewijzigd ten opzichte van 2024, tenzij anders is aangegeven. Waar mogelijk of verplicht nemen we vergelijkende cijfers op.

Leidraad

De leidraad voor de verslaglegging is onze Strategische Koers 2025-2029. Dit geeft de organisatie de handvatten in het realiseren van onze ambitie: Evides is in 2035 toonaangevend door het leveren van duurzame waterdiensten op maat.
Wij kiezen ervoor om proactief en samen met partners nieuwe oplossingen te ontwikkelen die passen bij de veranderde samenleving. We spelen in op kansen en risico's, zoals de energietransitie (kans) en waterkwaliteit (risico). Bij alle activiteiten en oplossingen staat duurzaamheid centraal, zodat we ook naar de toekomst gesteld staan om onze waterdiensten te kunnen blijven leveren. En zodat we onze klanten zo veel mogelijk op maat kunnen bedienen.

Kwaliteit van data

In dit jaarverslag hebben we, waar mogelijk, data uitgedrukt in financiële en niet-financiële gegevens. Onze ambitie is om de data in het jaarverslag de komende jaren nog sterker te richten op de strategische koers, inclusief duurzaamheid. Daarmee bieden we de lezer nog meer inzicht.

Reacties op het verslag

Heeft u vragen of opmerkingen over ons verslag, dan ontvangen wij die graag. U kunt ons bereiken via communicatie@evides.nl.

Grondwaterwinput

Voorzieningsgebied

Evides Waterbedrijf levert 24 uur per dag, 365 dagen per jaar drinkwater en industriewaterdiensten.

We leveren veilig en betrouwbaar drinkwater aan 2,5 miljoen consumenten en het bedrijfsleven in het zuidwesten van Zuid-Holland, de provincie Zeeland en het zuidwesten van Noord-Brabant.

Daarnaast levert Evides industriewaterdiensten en -producten aan grote industriële bedrijven in Nederland, België, Duitsland en Groot-Brittannië. Het gaat hierbij om water waarvan de samenstelling wordt afgestemd op de specifieke eisen en wensen van iedere klant.
EIW is ook actief in het zuiveren van afvalwater en het hergebruiken van gezuiverd afvalwater voor industriële toepassingen.

Om schoon en veilig water te kunnen leveren, maakt Evides Waterbedrijf zich sterk voor bronbescherming. We zetten ons in om onze oppervlaktewater- en grondwaterbronnen te beschermen tegen ongewenste stoffen. Want: wat er niet inzit, hoeven we er ook niet uit te halen. Dat is niet alleen goed voor de bron waarvan drinkwater wordt gemaakt, maar ook beter voor natuur en milieu.

Daarnaast richt Evides Waterbedrijf zich continu op het verbeteren van technieken om water te winnen, zuiveren, leveren en – zoveel mogelijk – te hergebruiken. Ook onderzoeken we voortdurend mogelijkheden om producten die vrijkomen bij het zuiveren van (afval)water te hergebruiken. Op deze manier levert Evides Waterbedrijf een bijdrage aan een optimaal en duurzaam gebruik van de waterketen in Nederland en daarbuiten.

Evides Waterbedrijf levert drinkwater in de volgende gemeenten:

Albrandswaard, Barendrecht, Bergen op Zoom (specifiek: Halsteren en Lepelstraat), Borsele, Capelle aan den IJssel, Delft, Den Haag (specifiek: Wateringse Veld), Dordrecht, Goeree-Overflakkee, Goes, Hoeksche Waard, Hulst, Kapelle, Maassluis, Middelburg, Midden-Delfland, Nissewaard, Noord-Beveland, Reimerswaal, Rotterdam, Schiedam, Schouwen-Duiveland, Sluis, Terneuzen, Tholen, Veere, Vlaardingen, Vlissingen, Voorne aan Zee, Westland, Woensdrecht en Zwijndrecht (specifiek: Heerjansdam).

EIW is actief voor opdrachtgevers in Nederland, België, Duitsland en Groot-Brittannië.

Kengetallen

		Eenheid	2025	2024	2023	2022
	Financieel					
1.	Liquiditeitsratio	%	49,6	61,9	48,8	43,5
2.	Solvabiliteitsratio	%	43,6	41,4	40,4	42,2
3.	Gemiddelde krediettermijn debiteuren	dagen	27,5	34,7	28	25,3
4.	Nettowerkkapitaal	€ miljoen	-107,6	-77,4	-132,9	-119,3
5.	Rentabiliteit totaal vermogen	%	4,6	3,9	2,2	3,3
6.	Cashflow	€ miljoen	159,4	135,4	113,2	127,9
7.	Cashflowratio	%	18,1	15,4	13,5	16,5
8.	Interne financieringsratio	x 1	1,1	1,0	1,3	1,3
9.	Inkoop drinkwater	miljoen m^3	10,1	10,6	9,8	10,1
10.	Afzet drinkwater	miljoen m^3	159,7	152,2	151,4	157,5
11.	Afzet industriewater	miljoen m^3	99,2	101,2	94,9	99
12.	Behandeling afvalwater v.e.*	x 1.000	1.690,0	1.640,0	1.612,6	1.605,60
13.	Netto-omzet water	€ miljoen	405,0	395,9	369,5	326,7
	Bedrijfsmiddelen					
14.	Aantal verbruikersadressen	x 1	1.125.483	1.115.275	1.108.657	1.091.688
15.	Aantal watermeters	x 1	1.058.097	1.050.660	1.042.566	1.048.982
16.	Lengte transport- en distributieleidingen	km	13.322	13.305	13.273	13.867
17.	Lengte demileidingen	km	80	80	74	72
18.	Lengte bron-/ruw-/industriewaterleidingen	km	888	887	872	893
19.	Aantal storingen	x1	9.674	10.872	10.400	10.545
20.	Klachten over waterkwaliteit	x 1	234	285	262	330
	Personeel					
21.	Aantal personeelsleden (over boekjaar)	1 fte	876,8	818,6	791,4	776,6
22.	Gemiddelde loonkosten per personeelslid	x € 1.000	98,8	94,8	91,6	90,8
23.	Ziekteverzuim	%	3,85	4,2	4,34	3,87

** v.e. = vervuilingseenheden*

Toelichting kengetallen

1. Liquiditeitsratio =
(vlottende activa : kortlopende schulden) x 100%

2. Solvabiliteitsratio =
(eigen vermogen : totaal activa) x 100%

3. Gemiddelde krediettermijn debiteuren =
(debiteuren : gefactureerde bedrijfsopbrengsten) x 365 dagen

4. Nettowerkkapitaal =
vlottende activa - kortlopende schulden

5. Rentabiliteit totaal vermogen =
(nettoresultaat + interest) : totaal activa x 100%

6. Cashflow =
nettoresultaat + afschrijvingen en overige waardeveranderingen

7. Cashflowratio =
(cashflow : gemiddeld vreemd vermogen) x 100%

8. Interne financieringsratio =
investeringen in vaste activa : cashflow

Enkele hoogtepunten uit 2025

Ondertekening EIB lening

De Europese Investeringsbank (EIB) leent Evides 200 miljoen euro voor het veiligstellen van een duurzame en toekomstbestendige drinkwater- en industriewatervoorziening.

Leiding aanleg Kapelle

Door gelijktijdig werkzaamheden in de ondergrond uit te voeren, beperken we de overlast voor inwoners. Bijvoorbeeld bij de vervanging van drinkwaterleidingen in Kapelle.

Bundelboring Oosterhorn-Kanaal

Met de aanleg van industrie en afvalwaterleidingen onder het Oosterhorn kanaal heeft North Water (een joint venture tussen EIW en Waterbedrijf Groningen) het multi clientdistributie netwerk uitgebreid.

Nationale Kraanwaterdag

De regionale aftrap van de zesde editie van Nationale Kraanwaterdag in Evides' gebied vond plaats in Middelburg. In totaal leerden ruim 24.000 kinderen in ons leveringsgebied over kraanwater.

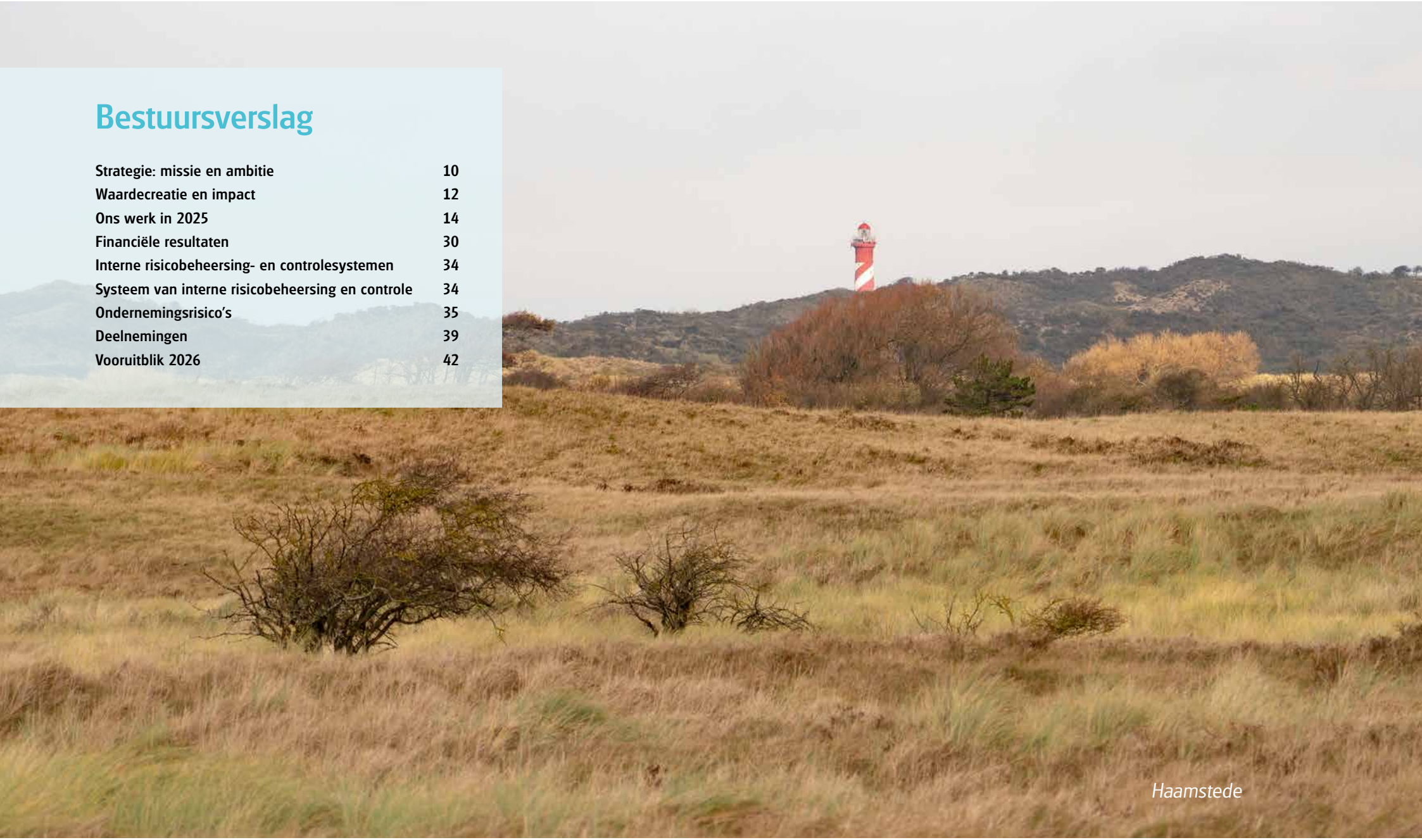
Artist impression pompstation Scherpenisse

Pompstation en drinkwateropslag Scherpenisse zorgt ervoor dat het drinkwater met voldoende druk – ook op de piekmomenten in de zomer – door de transportleidingen stroomt en geleverd kan worden aan inwoners en bedrijven op het eiland Tholen.

Bestuursverslag

Strategie: missie en ambitie	10
Waardecreatie en impact	12
Ons werk in 2025	14
Financiële resultaten	30
Interne risicobeheersing- en controlesystemen	34
Systeem van interne risicobeheersing en controle	34
Ondernemingsrisico's	35
Deelnemingen	39
Vooruitblik 2026	42

Haamstede

Strategie: Missie en ambitie

Strategische Koers

Evides is voortvarend aan de slag met de Strategische Koers 2025-2029. Deze koers laat zich vatten in het volgende motto: Samen. Duurzaam. Op maat.

Motto Strategische Koers:

Samen. Duurzaam. Op maat.

Visievierluik

De basis voor de richting en inhoud van de nieuwe Strategische Koers komt tot uiting in de nieuw geformuleerde missie, ambitie, kernwaarden en kernkwaliteiten. Deze zijn samengevat in het Visievierluik. Dit vierluik geeft aan waar we voor staan en waar we voor gaan.

Onze missie

Waarom we bestaan

Samen maken we water waardevol voor een duurzame toekomst.

Water is en blijft onze kern. Samen, met elkaar en onze partners voegen we hier waarde aan toe. Wij faciliteren de samenleving door nu en later te zorgen voor schoon, toegankelijk en betaalbaar water, passend bij de behoeften van de verschillende gebruikers. Dat doen we met aandacht voor klimaat en natuur en onze mensen.

Onze ambitie

Waar we voor gaan

Evides is in 2035 toonaangevend door het leveren van duurzame waterdiensten op maat

Richting 2035 zetten wij de toon. Wij kiezen er niet voor om te volgen, maar om proactief en samen met partners nieuwe mogelijkheden en oplossingen te ontwikkelen die passen bij de veranderende omstandigheden en behoeften. Dat doen we zoveel mogelijk op maat: de meest passende kwaliteit en kwantiteit op het juiste moment. Duurzaamheid staat hierbij centraal, zodat we ook naar de toekomst toe kunnen blijven leveren.

Kernwaarden en kernkwaliteiten

Om de missie en ambitie en de strategische thema's te realiseren hanteren we binnen Evides drie **kernwaarden**:

- We zijn *Betrouwbaar*: we zeggen wat we doen en doen wat we zeggen. Daarbij zijn we risicobewust, nemen onze verantwoordelijkheid serieus en handelen zorgvuldig. We zijn bovendien open, eerlijk en aanspreekbaar en spreken ook anderen aan.
- We zijn *Bevlogen*: we hebben passie voor ons vak en willen onszelf continu blijven ontwikkelen. We gaan voor het optimale resultaat en dagen anderen uit hetzelfde te doen. Daarbij zijn we continu op zoek naar mogelijkheden om te verbeteren en te vernieuwen om onze doelen te behalen.
- We zijn *Verbindend*: we staan dicht bij onze klanten, collega's en stakeholders en luisteren actief. Daarbij maken we keuzes die in het belang zijn van onze klanten en onze omgeving en we handelen daarnaar. We weten de juiste mensen en partijen met elkaar te verbinden om onze doelen te behalen.

Onze kernkwaliteiten zijn:

- We zijn *Deskundig*: we hebben specifieke kennis, expertise en ervaring in huis om tot optimale resultaten en nieuwe oplossingen te komen. En we investeren continu in het behouden, doorontwikkelen en vernieuwen van onze kennis en expertise.
- We zijn *Slagvaardig*: we hebben de wil en we zijn in staat om doelen en plannen te realiseren. We zijn besluitvaardig, maken onze belofte waar en vinden de juiste balans tussen gedegenheid en snelheid maken.
- We zijn *Veelzijdig*: we benutten kansen en zijn proactief en vindingrijk in het ontwikkelen van oplossingen die optimaal aansluiten bij de uitdagingen om ons heen en bij de behoeften van onze klanten. We innoveren daarvoor samen met klanten, bestaande en nieuwe partners.

Strategische thema's

Om onze missie te realiseren, richten we ons op drie strategische thema's. Deze thema's stellen ons in staat effectief in te spelen op de snel veranderende ontwikkelingen in de buitenwereld en de uitdagingen van de toekomst samen, duurzaam en op maat aan te pakken. Door deze gerichte focus kunnen we onze koers helder houden en concrete stappen zetten naar het realiseren van onze bedrijfsdoelstellingen.

De strategische koers van Evides is gebouwd op drie thema's waaraan door alle geledingen van Evides wordt bijgedragen:

We bedienen klanten met duurzame waterdiensten op maat

We zetten onze klanten onverminderd voorop en willen met water een bijdrage leveren aan een duurzame toekomst. We helpen de klant steeds duurzamer te worden door het bedienen van onze verschillende klantgroepen met steeds duurzamere producten en dienstverlening op maat in samenwerking met de klant en andere partners. Dit ondersteunen we met een optimale (digitale) klantbediening.

We leveren water, altijd en van betrouwbare kwaliteit

Elke dag zijn we vol ambitie aan de slag om onze watervoorziening zeker te stellen en drinkwater en industriewateroplossingen te kunnen blijven leveren. Dit is namelijk geen vanzelfsprekendheid en vraagt een continue inspanning. Daarom zorgen we ervoor dat onze systemen robuust en duurzaam zijn, gericht op leverbetrouwbaarheid en een betrouwbare waterkwaliteit.

We zijn aantrekkelijk voor iedereen die bij en met ons werkt

Collega's en opdrachtnemers zijn cruciaal om ons werk en onze ambities nu en in de toekomst te realiseren. Om voldoende mensen met onze kernwaarden en de nodige deskundigheid aan te trekken en te behouden, investeren we continu in het aantrekkelijk zijn voor (toekomstige) collega's en opdrachtnemers. Wij meten en weten de verwachtingen en waar mogelijk spelen wij hierop in.

Anna Maria, de nieuwe werkboot van Petrusplaat

Waardecreatie en Impact

Evides blijft haar duurzaamheidsambities onverminderd doorzetten vanuit de strategische koers 2025–2029. Hoewel het Europees wetgevend kader nog volop in beweging is, doen we dit omdat we overtuigd zijn van onze duurzame koers en het belang daarvan voor de maatschappij.

Ons **waardecreatiemodel** vormt de kern van geïntegreerde verslaggeving en geeft inzicht in hoe wij waarde creëren voor klanten, medewerkers, de maatschappij en overige stakeholders. Dit model toont de relatie tussen onze input (middelen en kennis), de activiteiten die wij uitvoeren en de impact die wij realiseren op milieu, sociale en governance (ESG) thema's.

Hoe wij waarde toevoegen

Onze waardecreatie begint bij de inzet van diverse vormen van kapitaal en eindigt bij tastbare maatschappelijke impact. Dit proces is opgebouwd uit vier elementen:

1. Input
We benutten natuurlijke hulpbronnen (water, energie), menselijke inzet (kennis, vakmanschap, samenwerkingen), infrastructuur (bovengronds en ondergronds) en financiële middelen. Deze input vormen de basis voor onze activiteiten en investeringen.

2. Missie, strategie, activiteiten en materiële thema's
Samen maken we water waardevol voor een duurzame toekomst. In de missie van Evides neemt duurzaamheid een prominente plek in. Middels de dubbele materialiteitsanalyse (DMA) hebben we uitgewerkt welke thema's volgens onze stakeholders belangrijk zijn voor de impact die Evides kan maken (materiële thema's).

3. Output & Outcome
In de kolommen output en outcome staat beschreven hoe we hulpbronnen en onze activiteiten inzetten om waarde toe te voegen aan de samenleving en waar die waarde precies uit bestaat (output) én wat we bereiken voor onze klanten, medewerkers en andere stakeholders (outcome).

4. Impact
Met onze inspanningen dragen we bij aan de Sustainable Development Goals (SDG's), zoals schoon water en sanitair (SDG 6), klimaatactie (SDG 13) en verantwoorde consumptie en productie (SDG 12). Daarnaast realiseren we maatschappelijke waarde door innovatie, kennisdeling en het versterken van regionale economieën. Negatieve impact die ontstaat door bijvoorbeeld gebruik van hulpbronnen proberen we door middel van strategische keuzes zoveel mogelijk te beperken.

In 2025 hebben we ons waardecreatiemodel geactualiseerd met de keuzes gemaakt in de nieuwe strategische koers.

Zie pagina 13 voor het geactualiseerde waardercreatiemodel.

Waardecreatiemodel

Input

Onze medewerkers
We hebben een diverse organisatie, met 959 medewerkers, waarin veilig werken onze prioriteit krijgt.

Natuurlijke bronnen
We hebben 229.654.923 m^3 zoetwater ingenomen, 99,6 GWh zonne- en windenergie gebruikt en 1.289 ha natuurterrein in gebruik.

Financiële positie
De aandeelhouders van Evides zijn gemeenten en provincies. Omzet, investeringsniveau, cashflow en financiering/leningen staan in de jaarrekening opgenomen.

Onze infrastructuur & diensten
We hebben 38 zuiveringslocaties[1] en ons leidingnet bestaat uit 14.290 km transport- en distributieleidingen.

Kennis & innovatie
Evides investeert in technische kennis, digitalisatie en innovatie.

Samenwerking
Onze relatie met stakeholders en maatschappelijke rol als drinkwaterbedrijf, door middel van samenwerkingsverbanden met gemeenten, waterschappen, en netbeheerders.

Missie & visie, strategie en activiteiten

Onze missie:
Samen maken we water waardevol voor een duurzame toekomst.

Onze ambitie:
Evides is in 2035 toonaangevend door het leveren van duurzame waterdiensten op maat.

Strategische koers

1. We bedienen klanten met duurzame waterdiensten op maat
2. We leveren water, altijd en van betrouwbare kwaliteit
3. We zijn aantrekkelijk voor iedereen die bij en met ons werkt

Kernactiviteiten

Materiële thema's

- Bewust watergebruik
- Klimaatverandering en energie
- Klanttevredenheid
- Toegang tot en betaalbaarheid van water
- Duurzame materiaalstromen
- Bronbescherming
- Kwaliteit van drinkwater
- Afvalbeheer – kwaliteit afvalwaterstromen
- Gezondheid en veiligheid op het werk

Output

Onze klanten
- Waterkwaliteitsindex
- Klanttevredenheidsscore
- % tevreden klanten
- Net Promoter Score Industriewater
- % afsluitingen t.o.v. vorige periode
- Ondermaatse leveringsminuten
- Geleverd drinkwater aan de industrie

Onze medewerkers
- Aantal ongevallen met verzuim
- Sociale veiligheidsscore

Onze aandeelhouders
- Dividendrendement

Onze omgeving
- CO_2 footprint
- m^3 circulair afvalwater
- Aantal overschrijdingen lozingsnormen
- Waterverbruik huishoudens

Outcome

Onze klanten
Bieden van stabiele levering van hoge kwaliteit en betaalbaar water en bijdragen aan duurzame keuzes van klanten.

Onze medewerkers
Bijdrage aan het welzijn van onze mensen door een veilige werkomgeving en duurzame inzetbaarheid te bieden.

Onze aandeelhouders
Realisatie van een verantwoord rendement.

Onze omgeving
Bijdrage aan de energietransitie en focus op verminderen van onze negatieve klimaat- en biodiversiteitsimpact.

Impact

MENS

Klanten
Onze positieve impact op de gezondheid van mensen door levering kwalitatief hoogwaardig drinkwater tegen een gerechtvaardigde prijs en met een uitstekende service.

Medewerkers
Onze positieve impact op de gezondheid en (sociale) veiligheid van onze medewerkers en potentiële negatieve impact daarop in het geval van een incident.

Aandeelhouders
Onze positieve impact voor aandeelhouders middels verantwoord rendement en vestigingsklimaat.

MILIEU

Ecosystemen
Onze impact op ecosystemen door water- en materiaalgebruik (negatief), bronbescherming (positief) en lozingen (positief dan wel negatief).

Klimaatverandering
Onze negatieve impact op klimaatverandering en positieve impact op de energietransitie.

Voetnoot 1:
10 drinkwaterzuiveringslocaties,
5 afvalwaterzuiveringslocaties en
23 industriewaterzuiveringslocaties

Bijdragen aan mondiale doelen VN

Sustainable Development Goals

Ons werk in 2025

Duurzame waterdiensten op maat

Interview met **Amy Triesscheijn** (Relatiemanager Klant Drinkwater) en **Trudo Vreenegoor** (Account- en Business Development manager Evides Industriewater)

De vraag of we het juiste water voor de juiste toepassing leveren bij grote klanten, staat bij Evides prominent op de agenda. Waterdiensten op maat dus. Daarmee levert Evides niet alleen een bijdrage aan de verduurzaming van de bedrijfsvoering, maar wordt ook doelgerichter gebruik gemaakt van onze waterproducten. Los van de maatschappelijke winst levert dat in toenemende mate ook aan de kostenkant voordelen voor onze klanten.

Als het gaat om nieuwe of aanpassingen op bestaande aansluitingen van grote verbruikers wil Evides zo vroeg mogelijk aan tafel zitten. Amy legt uit waarom. “Het leveren van drinkwater is geen automatisme meer. Bij een aanvraag gaan wij daarom in gesprek met de zakelijke klant om de waterbehoefte goed in beeld te brengen. Eigenlijk de vraag achter de vraag. Klanten hebben vaak water nodig voor verschillende bedrijfsprocessen: consumptie, koeling, bluswater, ketelwater… Niet voor ieder proces is drinkwater nodig. Wij denken graag mee over welk water het beste gebruikt kan worden. Klanten waarderen dat we dit gesprek aangaan. Dat we samen de mogelijkheden verkennen en tot goede oplossingen komen voor zowel de klant als ons. Mede door deze aanpak hebben we ook dit jaar weer kunnen voldoen aan alle aanvragen waar drinkwater voor nodig was.”

Inzet op waterbewustzijn

Evides onttrekt 86% van het benodigde water aan het Maas-Biesboschsysteem. Schaarste, zoals drinkwaterbedrijven ervaren die voornamelijk grondwater gebruiken, kent Evides niet. Trudo wijst erop dat Evides zich wel aan het Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing heeft gecommitteerd. “Nu is in het verzorgingsgebied voldoende drinkwater voor handen. Maar het is belangrijk om ook naar de toekomst te kijken. We leveren ook aan collega-waterbedrijven en de vraag van bedrijven en consumenten blijft toenemen, doordat er meer huizen worden gebouwd en de economie groeit. Kritisch kijken naar het gebruik van drinkwater is en blijft een must.”

Het Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing is een plan om de drinkwatervraag in Nederland structureel te verlagen. Het plan richt zich op huishoudens en bedrijven en stimuleert onder andere waterbewust bouwen, het gebruik van waterbesparende technologieën en een 20% vermindering van het verbruik bij zakelijke gebruikers. Dit moet worden bereikt door een combinatie van technische maatregelen, gedragsverandering en prijsbeleid. De overheid is van plan om ook met belastingmaatregelen het drinkwaterverbruik van zakelijke klanten terug te dringen [red. zie Belasting op Leidingwater in 2026].

Fiscale maatregelen

“Lang niet alle bedrijven hebben voor ogen wat ze kunnen verwachten”, weet Amy uit ervaring. “Nu geldt nog een plafond voor grootverbruikers van water waarboven ze geen belasting hoeven te betalen. In 2027 verdwijnt dat plafond en komt op elke kubieke meter drinkwater een belasting. In 2025 was die belasting 42,5 cent per m^3. Recentelijk nog spraken we twee grote internationale productiebedrijven in het Botlekgebied. Deze bedrijven gebruiken veel water voor verschillende cruciale processen. Die klanten waren niet bekend met de fiscale maatregelen die op ze afkomen en schrokken daar wel een beetje van.”

“Doelgerichter gebruik van onze waterproducten door juiste water voor de juiste toepassing”

Vervolg >

Zonder uitzondering zijn klanten blij dat Evides het gesprek aangaat over hun waterbehoefte. “Verschil met vroeger is dat Evides veel proactiever is in de benadering van klanten. Het is nu echt onderdeel van onze strategie”, constateert Amy tevreden. “Niet alle klanten zitten overigens op een locatie waar een alternatief voor drinkwater gemakkelijk beschikbaar is, terwijl er wel een drinkwaterleiding in de buurt ligt. Leidraad voor een gesprek is ons stappenplan dat we een paar jaar geleden hebben ontwikkeld en steeds weer een beetje bijstellen. Met het plan doorlopen we systematisch een aantal stappen. Hoeveel water gebruikt een klant? Waar is het voor nodig? Zijn er alternatieven beschikbaar? Kunnen er alternatieven worden ontwikkeld? Is hergebruik mogelijk? Je hoeft niet met elke grote klant dat gesprek aan te gaan hoor. Een hotel met 120 kamers bijvoorbeeld, heeft gewoon drinkwater nodig op die kamers. Winst valt vooral te halen bij vaak grote industriële bedrijven, maar ook bij bedrijven die te maken hebben met seizoensinvloeden.”

Klantoplossing op maat

Een ander element is de historie van een gebied. In de Rotterdamse haven zijn veel terreinen in de naoorlogse jaren ingericht en opgeleverd. Daar hebben we nu nog steeds mee te maken. Trudo haakt daarop in met een concreet voorbeeld. “We kwamen in gesprek met een producent van groene brandstoffen die zijn oog had laten vallen op een bedrijventerrein uit de jaren vijftig in het Botlekgebied. Als toekomstig producent van groene brandstoffen zijn ze uiteraard bezig met duurzaamheid en het watergebruik hoort daarbij.” Amy vult aan: “Een bedrijf dat weggaat in het havengebied moet het terrein in originele staat terugbrengen. Voor ons dus het moment om met het vertrekkende bedrijf het gesprek aan te gaan over hun grote drinkwater- en bluswaterleidingen en aan te passen zodat deze geschikt worden voor huishoudelijk gebruik. Trudo: “En wij voeren de gesprekken met de nieuwe klant over hun watervraag en welke soort nodig is – kortom, het juiste water voor de juiste toepassing. Dat past ook goed bij de nieuwe ‘groene’ klant.”

Amy wijst erop dat bedrijven zich er doorgaans vooraf van verzekeren dat de benodigde elektriciteit en/of gas geleverd kan worden. Bij water gaan ze ervanuit dat dat wettelijk is geregeld. “Het is een misverstand te denken dat drinkwater altijd geleverd moet worden. Op de Tweede Maasvlakte ligt bijvoorbeeld, deels, geen distributienetwerk voor drinkwater. Daarom is het superbelangrijk dat onze collega’s van Netontwikkeling vroeg zijn betrokken om ervoor te zorgen dat we het juiste water voor het juiste gebruik kunnen realiseren. We monitoren daarom ook heel goed wat er in onze omgeving gebeurt.”

Mooie successen

In het verslagjaar zijn weer mooie successen behaald waarbij klanten erg tevreden zijn met de oplossingen die Evides heeft geboden. Soms profiteert Evides daar zelf ook van. Trudo geeft een voorbeeld. “Een bedrijf aan het Brielse Meer gebruikte drinkwater om installaties onder hoge druk te reinigen. Ons Controle Centrum was niet blij met die hoge pieken waarbij grote hoeveelheden drinkwater gedurende een bepaalde tijd werden afgenomen. Dat levert namelijk onwenselijke fluctuaties op in de waterdruk. Samen met de klant hebben we toen gekeken hoe het anders kon. Ze gebruikten water uit het Brielse Meer voor een ander proces. Na analyse bleek dit water ook goed geschikt voor de reiniging. Daardoor bereikten we een besparing in het drinkwaterverbruik.”

Een ander mooi voorbeeld is de aanleg van een warmtenet van Vlaardingen naar Leiden. “Gasunie legt dat net aan en heeft demiwater nodig om het circulaire systeem te voeden”, vertelt Amy. “Drinkwaterkwaliteit geeft namelijk neerslag in de warmtewisselaar wat ten koste gaat van de warmteoverdracht en vergt ook meer onderhoud. Demiwater is niet beschikbaar in Vlaardingen. Na intern overleg is besloten om tijdelijk drinkwater te leveren, waarbij de klant er zelf demiwater van maakt. We leveren drinkwater tot het volledige warmtenet tot aan de Rotterdamse haven is aangelegd. Vanaf dat moment kunnen we namelijk wel demiwater leveren. Een prachtige oplossing waar de klant blij mee is. En wij natuurlijk ook. Want zo leveren wij weer een bijdrage aan de energietransitie en het duurzamer maken van ons land.” ■

Hoge klanttevredenheid

Het gemiddelde cijfer dat klanten in 2025 aan Evides gaven (de klanttevredenheid) was een 8,2. Dit was net als in eerdere jaren boven de norm van 8,0 die Evides zichzelf stelt. Het percentage ontevreden klanten was gemiddeld 4,1% (bij een norm van max. 3,8%). De feedback van klanten over hun onvrede was divers van aard.

Online klantgemak

In 2025 is weer hard gewerkt aan de verbetering van de klantervaring waarbij we goed geluisterd hebben naar wat klanten willen. Zo is in de MijnEvides-omgeving bijvoorbeeld het doorgeven van een verhuizing eenvoudiger gemaakt. Na inloggen is het verhuisformulier al grotendeels ingevuld met de bekende gegevens. Dus geen gezoek meer naar het klantnummer.

Ook de pagina’s ‘Over Evides’ op de website zijn aangepakt. Ze zijn overzichtelijker en er is een betere structuur aangebracht. Bovendien zijn pagina’s met projectinformatie toegevoegd. Daarin kunnen bezoekers in één oogopslag zien welke projecten in voorbereiding of in uitvoering zijn. Verder is de vindbaarheid van belangrijke thema’s verbeterd.

Op de homepage is het gebruikersgemak voor de klanten verder verbeterd. De homepage biedt een helder overzicht en links naar meterstanden doorgeven, verhuizen of opzeggen, de rekening bekijken of betalen. Ondersteunende Q&A’s zorgen ervoor dat de meest gangbare onderwerpen ook direct te benaderen.

Ook het taalgebruik op de website draagt bij aan de toegankelijkheid. Alle teksten zijn herschreven op B1-niveau. Dat is eenvoudig, alledaags Nederlands dat door een grote meerderheid van de bevolking wordt begrepen. Dat deze inspanningen effect hebben, blijkt uit het imago-onderzoek van 2025. Klanten vinden onze communicatie duidelijker, begrijpelijker, makkelijker en positiever dan bij de vorige meting.

Door deze verbeteringen kiezen nog meer klanten voor het gemak van het online regelen van hun waterzaken. We zien dan ook een stijging van 10% van activiteiten in de online-omgeving.

Sneller schakelen op klantcontacten met AI

In 2025 hebben we het automatisch routeren van klantvragen verder verbeterd. Een AI-model analyseert nu niet alleen trefwoorden, maar ook de inhoud en context van email-berichten om ze direct naar het juiste team te sturen. Dit voorkomt handmatige tussenstappen en zorgt voor snellere en betere antwoorden. Het systeem is flexibel, veilig en samen met collega's ontwikkeld, zodat het aansluit op de praktijk. Klanten profiteren van een snelle reactie en deskundige antwoorden dankzij de juiste match tussen vraag en expertise.

De informatie uit onze klantcontacten wordt automatisch opgeslagen. Hierdoor kunnen wij de tijd en aandacht zoveel mogelijk aan de klant te besteden in plaats van het registreren van contacten en afspraken. Afgelopen tijd heeft in het teken gestaan van het inrichten en verzamelen van data. In 2026 kunnen we die inzichten gebruiken om onze communicatie en processen met klanten verder te verbeteren.

Bewust omgaan met drinkwater

Bewust omgaan met drinkwater is belangrijk. Evides steunt dan ook het 'Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing'. Focus van deze aanpak is het verminderen van het drinkwatergebruik in Nederland. Het hoofddoel is om het gemiddelde huishoudelijke drinkwaterverbruik te verlagen van 125 liter naar 100 liter per persoon per dag in 2035. Daarnaast wordt ook van grootverbruikers gevraagd hun drinkwatergebruik met 20% te reduceren. Lees hier meer over in het interview op pagina 14.

Eén van de manieren waarop Evides klanten bewust maakt is via online media. In het voorjaar publiceerden we een campagne in de vorm van een online quiz. Deze quiz is

ingezet op Facebook en Instagram en test de kennis van waterverbruik. Deelnemers ontvangen daarnaast handige tips om water te besparen, zodat zij direct in hun eigen huishouden aan de slag kunnen. Via de verbruikstool op de website kan ook het eigen waterverbruik eenvoudig vergeleken worden met het gemiddelde van andere huishoudens. Even kijken hoe je het doet, geeft vaak al inspiratie om het verbruik te minderen. Door korter te douchen bijvoorbeeld of de kraan dicht te draaien tijdens het tandenpoetsen.

Onderzoek naar waterbewustzijn

In 2025 deden we een onderzoek naar het waterbewustzijn onder onze klanten. We vroegen ons af hoe bewust klanten zijn van hun eigen drinkwaterverbruik, en of ze bereid zijn hun gedrag aan te passen. Wat blijkt? Tweederde van onze klanten denkt al na over hun watergebruik. Ze gaan nu al bewuster om met water door bijvoorbeeld de kleine knop te gebruiken om de wc door te spoelen en korter of minder douchen. Uit het onderzoek bleken ook grote verschillen tussen jongeren en ouderen, bijvoorbeeld over wel of niet tandenpoetsen onder de douche.

Verlenging drinkwaterlevering in de Rotterdamse haven

Op 27 maart vond een bijzonder moment plaats in de Rotterdamse haven: de officiële ondertekening van het nieuwe contract tussen Evides en het Havenbedrijf Rotterdam. Evides levert al jarenlang drinkwater in het Rotterdamse havengebied. Jaarlijks worden zo'n 17.000 binnenvaartschepen voorzien van schoon drinkwater – een essentiële dienst binnen een van de drukste havens van Europa.

Het nieuwe contract loopt voor vijf jaar met een mogelijke verlenging van drie jaar. Het contract bevat diverse afspraken. Zo blijft het leveren van uitstekende dienstverlening en het waarborgen van klanttevredenheid een speerpunt. In 2025 kreeg dit een score van 9,5 bij deze klantengroep. Daarnaast zetten Evides en het Havenbedrijf samen in op verdere verduurzaming, efficiëntere klantcontacten en verbeterde registratieprocessen. Deze afspraken dragen bij aan een moderne, toekomstbestendige dienstverlening die aansluit bij de ambities van beide organisaties.

Nieuwe overeenkomsten Evides Industriewater

Evides Industriewater (EIW) biedt duurzame waterdiensten op maat voor een grote variatie aan industrieën: van (bio en petro)chemische bedrijven tot waterstofproductie en energieopwekking. Onzekerheid en turbulentie kenschetsten de situatie in 2025: Onzekerheid over importtarieven, impact van stikstofbeleid en hoge kosten voor energie. Het gevolg: bedrijven die daardoor afschaalden, hun productie verplaatsten of zelfs helemaal stopten.

Ondanks uitdagende marktomstandigheden heeft EIW meer dan 30 overeenkomsten kunnen sluiten: nieuwe klanten, contractverlengingen en uitbreidingen bij bestaande klanten die bijvoorbeeld hun groene waterstofproductie opstarten. Een hoge kwaliteit demiwater is de grondstof voor de waterstofproductie. EIW kan deze kwaliteit leveren. Met de uitbreiding van het demiwaternetwerk zijn wij klaar voor de ontwikkelingen in de energietransitie. Verder zal ook economische bedrijvigheid blijven ontwikkelen en de verwachting is dan ook dat de vraag naar industriewater toe zal blijven toenemen.

North Water zet in op circulaire zekerheid

North Water, een joint venture van EIW en Waterbedrijf Groningen, zorgt met een integraal industriewatersysteem dat er tot zeker 2035 voldoende industriewater beschikbaar is voor bedrijven in de Eemshaven en Delfzijl. De maatregelen vallen onder het project Duurzame Watervoorziening Delfzijl (DWD). In februari 2025 is weer een belangrijke stap gezet met de verbinding tussen twee industriegebieden bij Delfzijl. In februari is de bundelboring onder het Oosterhornkanaal in Delfzijl succesvol afgerond. Met de voltooiing van de boring is een directe verbinding gemaakt tussen de industriegebieden aan de noord- en zuidzijde van het Oosterhornkanaal. Deze leidingen en mantelbuis zijn onderdeel van de uitrol van het multiclient distributienet van het DWD-project. Het aanleggen van de leiding is mede mogelijk gemaakt door een subsidie van het Just Transition Fund (JTF). De subsidie beoogt de regio aantrekkelijker te maken voor nieuwe industrie. De beschikbaarheid van industriewater draagt daaraan bij.

North Water produceert industriewater in verschillende kwaliteiten en zuivert zout industrieel afvalwater. Door afvalwater van meerdere bedrijven tegelijk te verwerken, ontstaat een efficiëntere en milieuvriendelijkere zuivering. Het uiteindelijke doel is om gezuiverd afvalwater als bron te gebruiken, zodat de watervoorziening volledig circulair wordt.

De regionale opening van de Nationale Kraanwaterdag vond plaats in Burgh Haamstede.

Ons werk in 2025

Bronbescherming en waarborgen waterkwaliteit

Interview met **Mieke Hulshof** (Hoofd Bronbescherming)

Elke dag zetten wij ons in om ook voor toekomstige generaties een betrouwbare drinkwatervoorziening te garanderen en industriewateroplossingen te realiseren. Geen vanzelfsprekendheid. Het vraagt om robuuste en schone bronnen, terwijl juist die bronnen nog altijd onder druk staan door de aanwezigheid en lozingen van schadelijke stoffen. Dat probleem kunnen we niet alleen oplossen. Samenwerken en kennisdelen vormen de sleutel tot een succesvolle aanpak.

"Als Evides hebben we beperkte middelen om bronwaterkwaliteit veilig te stellen en vervuilers aan te pakken", stelt Mieke vast. "We hebben niet de sturingsinstrumenten, maar wel de wettelijke taak om drinkwater te produceren dat aan alle normen voldoet. Het Rijk, provincies, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten, natuurorganisaties en overige belangenorganisaties; dat zijn de partners waarmee we moeten optrekken om verbeteringen te realiseren en de emissie van schadelijke stoffen terug te kunnen dringen. Dat doen we door de kwaliteit van water prominent op de agenda te krijgen: via gesprekken en het delen van zienswijzen met het ministerie en bevoegd gezag, de media en de door Vewin georganiseerde Waterdebatten met Tweede Kamerleden. We delen met onze partners ook onze kennis over de waterkwaliteit en het watersysteem. Met die kennis ontstaat meer inzicht in de situatie en dat is nodig om over oplossingen voor verbetering van de waterkwaliteit van de bronnen te praten."

Schone Maas

Een goed voorbeeld van hoe dat in de praktijk gaat, is de Schone Maaswaterketen. Dat is een samenwerking tussen waterschappen, drinkwaterbedrijven, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en Rijkswaterstaat om de waterkwaliteit van de Maas te verbeteren. We bundelen kennis en kunde en werken internationaal samen om de Maas schoner te maken. Mieke: "Onze belangrijkste bron voor de bereiding van drinkwater is de Maas; 86% van ons water komt daarvandaan. We werken al jarenlang samen met onze partners om de kwaliteit te verbeteren. Door vervuiling met medicijnresten, bestrijdingsmiddelen, plastics en PFAS moeten we intensief zuiveren om daar drinkwater van te maken. We werken er samen hard aan om dat beter te krijgen.

Het proces dat Evides samen met haar partners doorloopt, zorgt er bijvoorbeeld voor dat het kennisniveau omhooggaat – we leren van elkaar. "Dat maakt de samenwerking steeds natuurlijker", vindt Mieke. "Onze meettechnieken zijn in de loop der jaren steeds verfijnder geworden en we kunnen steeds beter monitoren welke concentraties verontreinigingen in het water zitten. Ook zijn alle directe lozingsvergunningen in beeld in onze gezamenlijke Atlas voor een Schone Maas. Dit jaar zijn de directe en indirecte lozingsvergunningen uit Vlaanderen via de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) toegevoegd. Een andere mooie mijlpaal dit jaar is de gezamenlijke start van het actualisatieproces van de lozingsvergunning van waterzuiveringsbedrijf Circle Wastewater. Een aantal jaar geleden zijn we middels een Mutual Gains Approach tot een voorbeeldvergunning gekomen, waarin op hoog detailniveau is beschreven aan welke eisen de lozing moet voldoen. Alle betrokkenen hebben dit jaar ingestemd eenzelfde spoor te bewandelen voor de nieuwe vergunning. Middels dit soort processen sporen we ook de industrie aan die afvalwater aan Circle levert, om maatregelen te nemen. Vervuiling moeten we in de hele keten aanpakken."

"Er is een gedeeld toekomstperspectief over de bronnen voor drinkwater: Geen vervuiling, meer natuur en biodiversiteit. De weg ernaar toe is lastiger."

Vervolg >

Grondwater Brabantse wal

De afgelopen jaren is al veel bereikt, maar we staan nog steeds voor grote uitdagingen. De Kaderrichtlijn Water (KRW) stelt dat EU-landen voor 2027 doelen moeten halen voor de chemische en ecologische kwaliteit van hun oppervlakte- en grondwater. Het doel: een aanzienlijke verbetering van de waterkwaliteit in heel Europa. Dat is essentieel voor zowel de natuur als de mens. De KRW stelt dat de inspanning om water te zuiveren tot drinkwater omlaag moet en de kwaliteit van het ruwe water omhoog. Daar zitten we nu nog behoorlijk vanaf. De bron goedhouden is belangrijk: wat er niet in zit, hoeven wij er niet uit te halen.

Ook voor grondwater is dit een uitdaging. In grondwaterbeschermingsgebieden is bescherming van het grondwater van groot belang. In deze gebieden gelden speciale regels om vervuiling te voorkomen. Komt er vervuiling in de grond, dan kan deze nog tientallen jaren later voor problemen in onze grondwaterbronnen zorgen. Mieke weet hoe complex dat is. "Voor de levering van drinkwater in een deel van Brabant en Midden-Zeeland onttrekken we grondwater op de Brabantse Wal. De kwaliteit van het grondwater wordt met name bedreigd door menselijke activiteiten: huishoudens, bedrijven en de agrarische sector. Inmiddels hebben we veel kennis verzameld over hoe het grondwatersysteem in elkaar zit."

Inzicht in het grondwatersysteem

Mieke: "Om de toegang tot de kennis uit technische rapporten beter toegankelijk te maken hebben we dit jaar infographics gemaakt. Deze maken inzichtelijk hoe het grondwatersysteem in elkaar zit. Wat doet de gemiddelde hoeveelheid regen met het grondwater? Hoeveel water verdwijnt er door verdamping, afstroming en gebruik? Veel antwoorden dus op vragen die relevant zijn voor bescherming en gebruik van deze bron. Voor ons waterwingebied Ossendrecht op de Brabantse Wal hebben we dit jaar we een serie extra rapporten op laten stellen om alle data te duiden. Welke stoffen treffen we aan? Hoe zijn die te verklaren? Wat is de relatie met verschillende teelten? Je ziet dan wat de impact is van agrarisch gebruik en we kunnen zo ook monitoren of we in de toekomst de zuivering zouden moeten aanpassen. Dat levert allemaal kennis en inzichten op die we met elkaar kunnen delen voor het terugdringen van verontreiniging en het herstellen van een robuust grondwatersysteem."

Ook burgers en bedrijven die in een grondwaterbeschermingsgebied zijn gevestigd kunnen bijdragen aan de kwaliteit van het grondwater door ervoor te zorgen dat ze geen verontreinigingen in het milieu terecht laten komen. Evides is dit jaar samen met haar partners de campagne Bescherm je drinkwater gestart om ze daar bewust van te maken. De campagne richt zich op het motiveren van bewoners en bedrijven om bewuste keuzes te maken. Bijvoorbeeld door natuurlijke alternatieven te gebruiken in plaats van chemische bestrijdingsmiddelen in de tuin en op het land. Relatief eenvoudige acties kunnen een groot verschil maken in het voorkomen van vervuiling van het grondwater.

Gedeeld perspectief

Is het moeilijk partijen mee te krijgen? Mieke aarzelt niet. "Ja en nee, geen vervuiling, meer natuur en biodiversiteit. Daar is niemand op tegen. De weg ernaar toe is lastiger en soms loop je helaas ook tegen beperkingen aan. Een alternatief voor een bepaald gewasbeschermingsmiddel wordt bijvoorbeeld niet ontwikkeld omdat het commercieel niet interessant is. Je bent het ook niet altijd met elkaar eens, maar we blijven het gesprek voeren om elkaars standpunten te kunnen begrijpen. Daar zijn we de afgelopen jaren steeds beter in geworden. In gesprek gaan en blijven op basis van wederzijds respect. Iedereen is het ook eens dat we ook voor toekomstige generaties een betrouwbare drinkwatervoorziening moeten garanderen ." ■

Nieuw onderzoek: vertrouwen in drinkwater

Dit jaar heeft Evides drie onderzoeken laten uitvoeren. Twee daarvan betreffen ons stakeholdersimago-onderzoek en ons klantimago-onderzoek. Daarmee weten we wat het beeld, de beleving en de verwachtingen zijn die klanten en stakeholders hebben van Evides. Met de uitkomsten kunnen we gericht ons imago versterken. Nieuw is het landelijke trendonderzoek naar vertrouwen in drinkwater, een initiatief van Evides en Dunea. We laten het onderzoek twee keer per jaar uitvoeren om trends goed in kaart te krijgen.

Drinkwater is steeds vaker in het nieuws, en niet altijd positief. Daarom is het belangrijk om te volgen hoe klanten en stakeholders naar Evides kijken en of deze ontwikkelingen invloed hebben op het algemene vertrouwen in de kwaliteit en beschikbaarheid van kraanwater.

Uit het onderzoek blijkt dat onze klanten vertrouwen hebben in ons drinkwater en in Evides. Ruim 70% van de consumenten in onze regio heeft (veel) vertrouwen in ons waterbedrijf. Ruim 80% heeft er veel vertrouwen in dat het kraanwater veilig en gezond is om te drinken.
Toch is er wel reden tot waakzaamheid. Zowel landelijk als in onze regio maken 4 op 10 klanten zich namelijk wel eens zorgen over de veiligheid van het drinkwater. 6 op 10 klanten maakt zich wel eens zorgen dat er op een dag niet voldoende kraanwater meer is voor iedereen. De bezorgdheid is dit jaar iets toegenomen. Dat toont aan dat vertrouwen in ons en in ons product minder vanzelfsprekend lijkt te worden.

De uitkomsten gebruiken we om ons beleid voor de aankomende jaren aan te scherpen. We doen het goed als we het huidige vertrouwen weten vast te houden.

Drinkwateraansluitingen en projecten in Zeeland van DNWG naar Evides

De realisatie van aansluitingen en het uitvoeren van projecten voor het aanleggen of verleggen van waterleidingen, werden in Zeeland tot op heden door DNWG uitgevoerd. Omdat DNWG verder zal opgaan in Stedin, de regionale netbeheerder voor gas en elektriciteit, stopt het bedrijf met

alle werkzaamheden aan het drinkwaternetwerk in Zeeland. Dit betekent dat Evides alle werkzaamheden voor drinkwateraansluitingen en de projecten per januari 2026 op zich neemt.

In 2025 werkte Evides verder aan de aanpassing en versterking van de eigen organisatie om de werkzaamheden in Zeeland te kunnen uitvoeren. De organisatie staat, bijna alle vacatures zijn ingevuld en onze partners zijn gecontracteerd. Om de overgang soepel te laten verlopen, werken Evides, DNWG en de aannemers intensief samen. Het doel is dat Evides vanaf 1 januari 2026 volledig operationeel verantwoordelijk is voor zowel de aansluitingen als de projecten. Vanaf 1 september had Evides al de nieuwe aanvragen voor drinkwateraansluitingen in eigen beheer.

Assetmanagement

Onze assets en assetmanagementprocessen dragen bij aan het behalen van onze primaire doelen en strategische ambities. In 2025 is daarom gewerkt aan het verder professionaliseren van risico-gestuurd assetmanagement. De doelstellingen uit de strategische koers zijn vertaald in doelstellingen voor onderhoud, beheer en investeringen van onze infrastructuur. Ook onderzoeken we een aantal leidingen om beter inzicht te krijgen in de conditie en restlevensduur. Met deze informatie kunnen we het vervangingsmoment optimaliseren.

Naast strategische verbeteringen is in 2025 veel aandacht besteed aan de uitvoering van onze operationele taken:

- Onderhoud en inspecties: Preventief onderhoud, controles en inspectie aan onze infrastructuur om storingen te voorkomen en prestaties te waarborgen.
- Storingsafhandeling: 24/7 storingen snel en veilig oplossen, met minimale impact voor klanten.
- Projecten: Uitvoering van geplande vervangingen en uitbreiding van onze infrastructuur, om de groeiende vraag naar drinkwater op te vangen. Dit doen we in goede afstemming en samenwerking met andere infrabeheerders om de overlast van onze werkzaamheden zo veel mogelijk te beperken. Zie ook pagina 21 over toekomstbestendige leidingen.

Door de combinatie van strategische en operationele activiteiten zorgen we voor een robuuste infrastructuur die klaar is voor de toekomst.

Toekomstbestendige levering van drinkwater

Investeren in toekomstbestendige drinkwatervoorziening Midden-Zeeland

Evides Waterbedrijf heeft in 2025 belangrijke stappen gezet om ook na 2030 de drinkwatervoorziening in Midden-Zeeland veilig te stellen.

Hier zijn forse investeringen voor nodig, zoals:

- De bouw van een nieuwe aanvullende drinkwaterzuivering Wranghe bij Kapelle.
- De bouw van een nieuw ruw waterpompstation in Woensdrecht en aanpassing van het bestaande pompstation bij Petrusplaat in de Brabantse Biesbosch.
- De aanleg, vervanging en/of verdubbeling van diverse ruw- en drinktransportleidingen in Midden-Zeeland.
- De aanleg en uitbreiding van ruwwaterleidingen in het transportsysteem tussen Petrusplaat en Woensdrecht.

De aanleg van de nieuwe leidingen voor het nieuwe pompstation bij Woensdrecht is gestart in 2025. Dit moderne station zal gaan zorgen voor een stabiele doorvoer van voldoende ruw water naar de drinkwaterzuivering Braakman bij Hoek en naar de toekomstige zuivering Wranghe bij Kapelle.

Start monitoring water Volkerak Zoommeer

Evides Waterbedrijf voert nu ook al onderzoek uit om de leveringszekerheid van drinkwater voor de inwoners van Midden-Zeeland en de Brabantse Wal te vergroten en toekomstbestendig te maken voor de periode na 2040. Daarom is, in lijn met onze multibronnenstrategie, een onderzoek gestart of het Volkerak-Zoommeer geschikt is als aanvullende bron. Dit onderzoek duurt tot en met 2028.

REGIO NIEUWS SPORT PLAY PODCAST FEELGOOD

Wijzig

PREMIUM

▲ Artist's impression van de nieuwe drinkwaterfabriek bij 's-Gravenpolder. Het gaat om het witte complex. Erachter is het bestaande blauwe pompgebouw voor industriewater te zien. Inzet: Maaike van de Ven, directeur Productie Drinkwater bij Evides. © Evides

Evides pakt dreigend drinkwatertekort aan: grote zuivering voor Zeeland in de maak

Evides Waterbedrijf gaat flink investeren in de toekomst van drinkwater in

Interview PZC dwmz: De bouw van een nieuwe drinkwaterzuivering Wranghe bij Kapelle.

In deze verkenning gaan we na of deze bron voldoende robuust is om te gebruiken voor de bereiding van drinkwater. Een robuuste bron moet continu beschikbaar zijn en beschikken over een goede waterkwaliteit en voldoende kwantiteit. Om dit te beoordelen, is gestart met een gedetailleerd monitoringsprogramma van de waterkwaliteit in het Bathse Spuikanaal. Hier stroomt het Volkerak-Zoommeerwater richting de Westerschelde.

Pompstation Cambron in gebruik genomen

Eind december is het nieuwe pompstation Cambron in Vogelwaarde in Zeeuws-Vlaanderen in gebruik genomen. Met een capaciteit tot 1.000 m^3 per uur pompt pompstation Cambron drinkwater met voldoende druk vanuit productielocatie Braakman naar de inwoners en bedrijven in het oostelijk deel van Zeeuws-Vlaanderen.

Uitbreiding van de drinkwaterzuivering Burgh-Haamstede

Evides startte in 2025 met de bouw van een onthardingsinstallatie bij de drinkwaterzuivering Burgh-Haamstede. Daardoor zal het drinkwater voor inwoners van Schouwen-Duiveland vanaf 2027 merkbaar zachter zijn. De hardheid van het water wordt dan vergelijkbaar met die in een groot deel van het verzorgingsgebied van Evides.

Toekomstbestendige leidingen

Naast het dagelijks beheer en onderhoud aan leidingen is in 2025 een groot aantal projecten uitgevoerd voor het vernieuwen of aanpassen van ruwwaterleidingen, transportleidingen en distributieleidingen.

Biesbosch Systeem Zuid: Roosendaal en Wouw

In 2025 is een deel van de leiding op het traject tussen Roosendaal en Wouw vervangen. De transportleiding is onderdeel van het Biesbosch Systeem Zuid dat het ruwe water vanuit de Biesbosch naar productielocatie Braakman transporteert.

Over een lengte van 250 meter hebben we de betonnen waterleiding uit 1975 vervangen door een nieuwe stalen leiding. Bijzonder is dat we de nieuwe leiding onder de A58 in de bestaande betonnen leiding aan hebben gelegd.

Biesbosch Systeem Noord: Olympiaweg en Reyerdijk in Rotterdam

De leidingen van het Biesbosch systeem liggen ook in de regio Rijnmond onder de grond. In het najaar zijn een tweetal grote projecten uitgevoerd aan de Biesboschleiding. Deze leidingen transporteren ruw water vanuit Petrusplaat naar Kralingen.

Onder de middenberm van de Olympiaweg, een belangrijke transportader in Rotterdam, zijn twee bestaande leidingen uit 1970 met een lengte van 36 meter vervangen door twee stalen leidingen. Door te kiezen voor een diepe bouwkuip kon het verkeer, met wat kleine aanpassingen, gewoon blijven rijden.

Ook bij de Reyerdijk is gewerkt in een bouwkuip, vanwege de dichte bebouwing en een monumentale boom. In deze bouwkuip werden de twee betonnen leidingen over een lengte van 18 meter vervangen door stalen leidingen.

Vervanging transportleiding in Kapelle

Door werkzaamheden van de gemeente Kapelle was het noodzakelijk om de transportleiding te vervangen. De nieuwe leiding is van staal en groter dan de oude. Daardoor kunnen we ook meer water transporteren. Uitdagend was de boring onder de spoorlijn, terwijl de treinen gewoon bleven rijden. Januari 2026 is alles afgerond.

Groot onderhoud N468

Het werk aan de N468 in Midden-Delfland (tussen Maasland en Schipluiden) gaat gestaag door en duurt tot 2027. Vanwege de werkzaamheden aan de weg en dijk door de provincie en het waterschap voert Evides groot onderhoud uit aan de leidingen. Er wordt ongeveer 4,5 km aan distributieleidingen vervangen of verlegd.

Vervanging transportleiding in Kapelle

Ringdijk in Rotterdam

Gemeente Rotterdam, Stedin en Evides voerden gezamenlijk werkzaamheden uit aan hun leidingen. Evides verving diverse distributieleidingen, kon een leiding uit 1940 verwijderen en paste een distributieleiding uit 1956 aan.

Linker Halve Vlieger, Vreewijk Rotterdam

Stedin en Evides sloten aan bij de werkzaamheden in de ondergrond van de gemeente Rotterdam. Evides voerde onderhoud uit aan de drinkwaterleidingen en distributieleidingen, zodat deze toekomstbestendig drinkwater kunnen leveren. Door als nutsbedrijven aan te sluiten bij de werkzaamheden verminderen we de overlast voor de inwoners.

Toekomstbestendige levering van Industriewater

Uitbreiding demiwaternetwerk in Botlek

De demiwaterfabriek in de Botlek bestaat nu vijftien jaar. Sinds de opening levert de fabriek via een demiwaternetwerk demiwater voor industriële processen. Het netwerk is dit jaar uitgebreid met een 6 km lange leiding naar de groenewaterstoffabriek Holland Hydrogen I op de Maasvlakte.

Met deze uitbreiding is EIW voorbereid om te voldoen aan de watervraag bij de ontwikkelingen rondom waterstofproductie. Het waterstofproductieproces vraagt verschillende typen water: demiwater en koelwater voor de elektrolysers en compressoren. Maar ook water voor zaken als blusvoorzieningen en onderhoud. Met de nieuwe demiwaterleiding zijn alle soorten water aanwezig voor de productie van waterstof. Zo levert EIW een belangrijke bijdrage aan de energietransitie.

Afvalwater per vrachtwagen

Samen met een klant, die gespecialiseerd is in industriële afvaloplossingen, heeft EIW een oplossing gerealiseerd voor het verwerken van afvalwater van tijdelijke projecten of van bedrijven die de eigen zuivering tijdelijk stil moeten leggen. Zij kunnen nu terecht bij de Centrale Afvalwaterzuivering Botlek (CAB), waarbij het afvalwater in een tankwagen wordt aangevoerd. De klant verzorgt de intake, de toets aan de acceptatiecriteria en de administratieve afhandeling. EIW verzorgt de ontvangst en verwerking van het afvalwater.

Bescherming van de bronnen

Lozingsvergunningen

Evides zet zich in om voorafgaand aan het verlenen van de vergunning al aan tafel te zitten met bedrijven en bevoegd gezag om het effect van een lozing op de drinkwatervoorziening mee te laten nemen in de afweging.
Helaas blijft het noodzakelijk om te ageren tegen verleende (ontwerp)vergunningen, die naar de mening van Evides niet het openbaar belang van de drinkwatervoorziening voldoende meenemen en afwegen. Dit jaar heeft Evides onder andere een zienswijze ingediend bij de provincie Limburg tegen de ontwerpbeschikking voor CFS B.V. In deze nieuwe vergunning mag het bedrijf jaarlijks maximaal 5 kg PFAS indirect op de Maas lozen. Negatieve effecten voor de openbare drinkwatervoorziening zijn niet uit te sluiten en zijn onvoldoende getoetst.

Helikoptermetingen bij grondwaterbronnen van Evides

In het najaar zijn met een meetinstallatie, die onder een helikopter hing, metingen uitgevoerd op de Brabantse Wal, de Kop van Schouwen, de Kop van Goeree en het Eiland van Dordrecht. Op deze locaties beschikt Evides over belangrijke grondwaterbronnen. De metingen leveren een driedimensionaal beeld van de ondergrond tot een diepte van maximaal 200 meter. Hierdoor ontstaat inzicht in het zoutgehalte van het grondwater op verschillende dieptes en in de locatie en dikte van kleilagen.

Monitoring grondwater in Dordrecht

De gemeente Dordrecht en Evides hebben in juli een samenwerkingsovereenkomst gesloten voor een periode van 30 jaar. Doel is de opzet van een Early Warning Systeem (EWS) dat verontreinigingen in het diepe grondwater in kaart brengt en volgt. Middels metingen via peilbuizen ontstaat inzicht in de snelheid en richting waarin het verontreinigde grondwater zich verplaatst en kunnen we tijdig passende maatregelen nemen om de grondwaterwinning bij Jeugddorp te beschermen. Ook al speelt dat misschien pas over 100 jaar.

Natuur- en terreinbeheer

Meer water voor natuur en grondwaterbronnen

Regenwater langer vasthouden en water in het gebied brengen is goed voor de natuur en de grondwaterbronnen.

In Ossendrecht heeft Evides daarom samen met de gemeente Woensdrecht en waterschap Brabantse Delta, de waterberging “Schapendreef” aangelegd. Door een stuw in de beek blijft regenwater langer in het gebied en stroomt het niet direct weg. Zo krijgt het water de tijd om langzaam de bodem in te trekken en het lokale grondwater aan te vullen. Dat is goed voor de natuur en de grondwaterbronnen.

In Halsteren hebben we slimme maatregelen getroffen voor het spoelwater van de zuivering. Dit water is een waardevolle bron voor het lokale watersysteem. We brengen dit water nu terug in het gebied. Het spoelwater wordt vastgehouden in greppels, die Evides heeft hersteld voor dit doel. Via een regelbare stuw kunnen we het proces sturen om het water vast te houden of juist af te voeren.

Greppelherstel in Halsteren

Onderzoek, duurzaamheid en innovatie

Verlagen CO_2-voetafdruk

Evides werkt stap voor stap steeds duurzamer. Het strategisch doel van Evides is om onze klimaatvoetafdruk te reduceren naar netto nul in 2050. Ook streven we ernaar onze bredere milieu-impact te minimaliseren. We reduceren onze CO_2-voetafdruk door onze eigen uitstoot van broeikasgassen (scope 1) te verminderen en de uitstoot van de door ons ingekochte energie (scope 2) te verminderen. Daarnaast willen we voor indirecte uitstoot in de rest van onze keten (scope 3) onze voetafdruk reduceren en waar nodig compenseren.

Een groot aantal maatregelen hebben bijgedragen aan een substantiële CO_2-verlaging. Een paar voorbeelden:

- Ouddorp (scope 1): De productielocatie Ouddorp is aardgasvrij gemaakt met een nieuwe warmtepompinstallatie. We besparen jaarlijks circa 5.000m^3 aardgas.
- Antwerpen (scope 2): In de demiwaterplant in Antwerpen gebruiken we een ander type, energiezuinigere RO-membranen. Door het inzetten van dit type RO-membraan vermindert het elektriciteitsverbruik, waardoor de CO_2-voetafdruk wordt verlaagd.
- Terneuzen (scope 2): Bij de demiwaterzuivering in Terneuzen hebben we de wateropbrengst (recovery) structureel verhoogd van 75% naar 80%. Dit levert niet alleen een jaarlijkse besparing CO_2 op, maar ook een besparing van 120.000 m^3 Biesboschwater.
- Wranghe (scope 2): Op het dak van industriewaterzuivering Wranghe is een zonnepark aangelegd. De nieuwe zonnepaneelinstallatie bestaat uit 280 panelen met een jaaropbrengst van 130.000 kWh. De opgewekte stroom gebruiken we direct in de zuivering. Doordat we geen stroom terugleveren aan het net, dragen we ook niet bij aan de netcongestie.
- Natronloogproducent IW (scope 3): De leverancier van natronloog voor Industriewater zet vanaf eind 2025 groene elektriciteit in voor de productie van natronloog.
- Natronloogproducent DW (scope 3): De producent van het natronloog dat in de drinkwaterzuiveringen gebruikt wordt, heeft zijn productielocatie verduurzaamd. Dit Ultra Low Carbon natronloog leidt tot een verlaging van CO_2-voetafdruk.

Bijdrage aan CO_2-reductieprojecten

In aanvulling op het continu verlagen van de eigen klimaatvoetafdruk heeft Evides in 2025 aanvullend geïnvesteerd in hoogwaardige CO_2-emissiereductie en CO_2-verwijderingsprojecten buiten onze waardeketen. Hiervoor hebben wij hoge kwaliteit CO_2-certificaten aangekocht in een hoeveelheid afgestemd op onze resterende scope 1 en 2 emissies in 2025. Deze bijdragen worden niet ingezet om voortgang op onze reductiedoelstellingen te claimen en worden afzonderlijk gerapporteerd. In 2025 heeft Evides onder meer bijgedragen aan:

- Het terugdringen van gaslekkages in verouderde distributiesystemen, waarmee methaanuitstoot wordt voorkomen;
- CO_2-afvang en -vastlegging bij de productie van beton, waar emissies anders zouden vrijkomen;
- CO_2-verwijdering via biochar, waarbij koolstof langdurig wordt vastgelegd;
- Afvang van CO_2 bij bio-ethanolproductie en dit langdurig opslaan, waardoor uitstoot wordt voorkomen.

Bij de selectie van deze projecten zijn de Oxford Offsetting Principles gebruikt. Deze principes gaan uit van transparantie, het vermijden van afhankelijkheid van compensatie, en het investeren in oplossingen die daadwerkelijk bijdragen aan klimaatdoelstellingen, met waar mogelijk permanente CO_2-verwijdering op de lange termijn. Daarnaast zijn alleen projecten geselecteerd die een erkend keurmerk hebben (Verified Carbon Standard en Puro Earth) én die door BeZero Carbon een hoge kwalitatieve beoordeling hebben gekregen. Deze beoordeling van BeZero Carbon biedt een extra, onafhankelijke waardering van de projectintegriteit. Evides beschouwt CO_2-compensatie nadrukkelijk als aanvullend instrument. De primaire focus blijft liggen op het verder reduceren van de eigen uitstoot. Met de combinatie van structurele emissiereductie en gerichte bijdragen aan CO_2-reductie- en CO_2-verwijderingsprojecten neemt Evides verantwoordelijkheid voor haar resterende impact en draagt zij bij aan de eigen en mondiale klimaatdoelstellingen.

Start onderzoek naar bruikbaarheid twee innovatieve technieken

In 2025 zijn twee onderzoeken gestart naar technieken die relevant kunnen zijn voor de productie van water. Het eerste onderzoek is naar een geavanceerde oxidatietechniek. EIW onderzoekt of deze sterke destructietechniek resterende organische verontreinigingen uit afvalwater zou kunnen vernietigen. De bureaustudie is afgerond en in 2026 start een pilot.
Het tweede onderzoek heeft als doel verontreinigingen verder aan te pakken. Behandeld afvalwater bevat nog restanten stikstof, fosfor, onopgeloste bestanddelen en organisch stof. Met nitrificerende zandfilters (zand met bacteriën die stikstofverbindingen omzetten) willen we deze parameters verder verbeteren. Deze techniek bestaat al langer, maar is nieuw voor EIW en zal na een bureaustudie tot implementatie gebracht worden.

Resultaat van Industrieel Effluent Hergebruik

Om een bijdrage aan de multibronnenstrategie te leveren, doet EIW de komende twee jaar ervaring op met het hergebruik van twee typen afvalwater, te beginnen met een effluent van de afvalwaterzuivering Sloe. Daar wordt een combinatie van technieken getest zoals flotatie, filtratie, bio-filtratie en gesloten omgekeerde osmose. De verwachting is dat dat zal leiden tot een meer duurzame en economische hergebruikinstallatie met minder waterverlies dan de conventionele oplossingen. Ook hier is de bureaustudie afgerond en start de pilot eind 2025.

Succesvolle pilot: minder verliezen van harsen

Begin 2024 startte EIW met het verminderen van het risico op verlies van harsbolletjes tijdens het zuiveringsproces van demiwater. Op twee demiwaterplants in Terneuzen werd een pilotproject uitgevoerd. Hier werd een installatie ontworpen en gebouwd die hele harsbolletjes én zogeheten fines (kleine deeltjes van 100-200 mμ) uit het neutralisatiewater filtert. Zonder de normale bedrijfsvoering te verstoren. Een jaar later concluderen we dat we op de goede weg zijn.
Er blijft ook een uitdaging bestaan, namelijk onvoorziene vervuiling in het neutralisatiewater. Deze vervuiling zorgt voor een te sterke en snelle vervuiling van het zelfreinigend filter dat dan handmatig moet worden gereinigd. In het vervolg van de pilot zoeken we hiervoor een oplossing.

Surge: het nieuwe onderzoeksprogramma

Evides heeft in september met Surge een ambitieus onderzoeksprogramma gelanceerd. Surge integreert lessen uit eerdere onderzoeksprogramma's. We gebruiken de resultaten om onze investeringsbeslissingen zo goed mogelijk te onderbouwen. Daarbij is het programma ontworpen om flexibel te kunnen inspelen op nieuwe technologische en maatschappelijke ontwikkelingen. Surge is de opvolger van het onderzoeksprogramma Onward.

Binnen Surge staan drie hoofdthema's centraal: zuiveringstechniek, waterkwaliteit en waterleidingnetbeheer. Vanuit deze thema's zijn vijf onderzoekslijnen ontwikkeld, elk met hun eigen onderzoeksvragen. Met Surge zet Evides weer een grote stap richting een toekomst waarin we steeds beter in staat zijn te zorgen voor schoon, veilig en duurzaam drink-, industrie- en afvalwater. Lees in de Vooruitblik op pagina 42 meer over de onderzoeken in dit programma.

Schoner afvalwater

EIW beheert verschillende afvalwaterzuiveringsinstallaties (awzi's). Evides heeft als één van de strategische doelen om toonaangevend te zijn in effluentkwaliteit. Om precies te zijn: we willen ervoor zorgen dat het gezuiverde water dat terug de natuur in gaat, minstens zo schoon is als het water waarin het terechtkomt. Dat vraagt om het evalueren en verbeteren van de huidige processen en normen.

Om de effluentkwaliteit te verbeteren en bij te dragen aan een schonere leefomgeving, kijkt Evides naar belangrijke waterkwaliteitsparameters zoals stikstof, fosfaat, zware metalen en microverontreinigingen zoals PFAS. Door deze stoffen nauwkeurig te meten, wordt duidelijk waar nog winst te behalen valt. Daarnaast gebruikt Evides bioassays: testen met levende organismen die laten zien hoe schoon het gezuiverde water écht is. De uitkomsten worden vergeleken met andere meetgegevens. Ook werkt Evides samen met diverse externe projecten en bedrijven om kennis te delen en innovatieve oplossingen te vinden.

In 2025 zijn we gestart met het testen met twee nieuwe technologieën voor zuivering: zandfiltratie voor het extra verwijderen van grote verontreinigingen en Oxyle om hardnekkige stoffen als PFAS aan te pakken.

Waterbesparing en minder chemische reiniging

Hybrid is één van de projecten uit het aflopende onderzoeksprogramma Onward. Hybrid onderzocht mogelijke verbeteringen in de productie van proces- en demiwater bij EIW. En met resultaat. Uitgebreide deskstudies, labschaaltesten, pilots en meer, laten zien dat Closed Circuit Reverse Osmosis (CCRO) kan leiden tot aanzienlijke waterbesparing en een flinke vermindering van de chemische reiniging ten opzichte van normale membraamontzouting. Technologie die direct in de praktijk kan worden gebracht.

Samenwerkingen

Stakeholders waarderen samenwerking met Evides

Evides heeft haar stakeholders gevraagd naar hun beeld en beleving van Evides en naar hun verwachtingen. Dit onderzoek is uitgevoerd onder drie stakeholdergroepen: overheid, watersector en zakelijke partners. Evides Waterbedrijf scoort hoog bij haar stakeholders die het bedrijf gemiddeld een 7,5 geven.

Uit het onderzoek blijkt ook dat stakeholders Evides ervaren als betrouwbaar, deskundig en professioneel. Stakeholders vinden de samenwerking prettig en waarderen vooral de toekomstgerichte blik en het actieve partnerschap van het waterbedrijf. De belangrijkste thema's waar Evides zich volgens haar stakeholders op richt zijn de kwaliteit van drinkwater, bescherming en samenwerking in de ondergrond en het onderzoek naar de levering van toekomstbestendig water. Ook circulariteit, waterbesparing en bewustwording worden vaak genoemd.

Daarnaast klinkt ook een duidelijk advies: wees nog transparanter over ambities en de maatschappelijke rol, vooral als het om duurzaamheid en innovatie gaat. Evides neemt deze suggestie ter harte en blijft werken aan open communicatie en vooruitgang voor mens en milieu.

Bescherming kustlijn voorop in nieuw Kustpact 2026-2030

Tijdens de Nederlandse Kustdagen in oktober ondertekenden 55 partijen, waaronder Evides, het nieuwe Kustpact 2026-2030. Drinkwaterbedrijven beheren 45% van alle duingebieden in Nederland en zijn daarmee een belangrijke natuurbeschermer. De duinen zijn essentieel bij de winning en zuivering van drinkwater en vormen strategische zoetwaterbuffers voor de leveringszekerheid aan minimaal 6 miljoen burgers in Nederland. Doel van het pact is om de natuurlijke kust van Nederland te beschermen tegen een teveel aan bebouwing, terwijl er wel ruimte blijft voor recreatie en economie. Het Kustpact bepaalt dat bij nieuwe bebouwing het behoud van de waterveiligheid, de drinkwatervoorziening en de natuur gegarandeerd moeten zijn.

Werkbezoek Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur

In april bracht de Commissie Toekomstbestendige Drinkwatervoorziening van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (Rli) een werkbezoek aan de Petrusplaat, een van onze grootste spaarbekkens in de Biesbosch. Dit bezoek was bedoeld om inzichten te verkrijgen voor het advies dat de commissie begin 2026 zal uitbrengen.
Verschillende thema's kwamen aan bod, die samenhangen met het toekomstbestendig maken van de drinkwatervoorziening. Er werd gesproken over de robuustheid van het drinkwatersysteem, de samenwerking tussen waterbedrijven en andere betrokken partijen (zoals waterschappen en natuurorganisaties) en de verduurzaming van de sector.
Ook werd het belang van bronbescherming voor de natuur benadrukt, evenals het stimuleren van waterbewustzijn en het nut van landelijke programma's op dit gebied.
Verder is gesproken over urgente verbeteringen die nodig zijn voor de waterkwaliteit in Nederland en welke effectieve systemen kunnen worden ingezet op het gebied van ruimtelijke planvorming en het VTH-domein (vergunning, toezicht en handhaving). Daarbij kwamen ook organisatorische vragen aan bod. Hoe organiseer je de regie en welke concrete invulling en uitvoering van taken en verantwoordelijkheden zijn er voor de verschillende overheden.

Ons werk in 2025

Aantrekkelijke werkgever en opdrachtgever

Interview met **Stéphanie de Hooge**
(Adviseur Beleid & Arbeidsvoorwaarden) en
Rob van Beelen (Contract- & Leveranciersmanager)

Het grote thema voor de komende jaren: schaarste op de arbeidsmarkt. Schaarste bij de aannemers. Er zijn simpelweg niet genoeg mensen om al het werk gedaan te krijgen. En gezien de vergrijzing en de toename van werk als gevolg van de energietransitie gaat het nog nijpender worden. Evides zoekt de oplossing in aantrekkelijk werkgeverschap en opdrachtgeverschap. Twee zijden van dezelfde medaille, zo blijkt. Maar wat is 'aantrekkelijk'? Daar moet je een goed antwoord op hebben, wil je je positief kunnen onderscheiden in de markt.

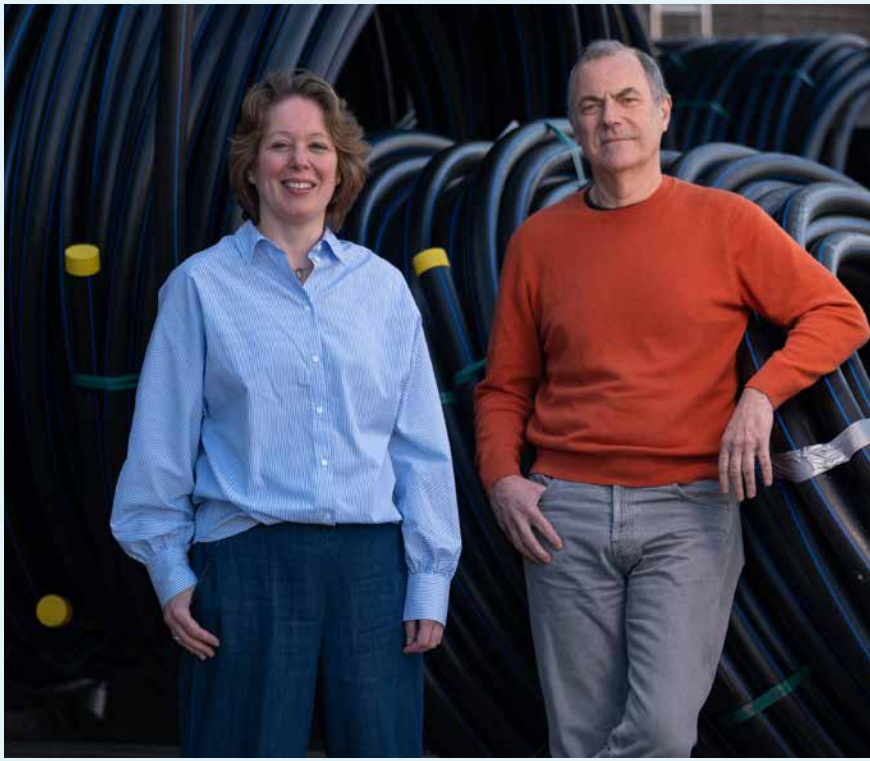
De enige die kan bepalen hoe aantrekkelijk 'aantrekkelijk' is, zijn werknemers en aannemers zelf. Dat boven tafel te krijgen en daar vervolgens op inspelen is de grote uitdaging. "Als je tien mensen vraagt wat een aantrekkelijke werkgever is, dan krijg je tien verschillende antwoorden", weet Stéphanie uit ervaring. "Voor onze werknemers gaat het over arbeidsvoorwaarden, de balans tussen privé en werk, opleiding en carrièremogelijkheden. Maar voor iedereen is die mix anders. 2025 hebben we gebruikt om dit organisatie breed via onderzoek goed in kaart te brengen. Daarnaast organiseerden we sessies om de kernwaarden en kernkwaliteiten te bespreken. Wat als iets gemeenschappelijks naar voren kwam, is de brede herkenning van de kernwaarden en -kwaliteiten. Iedereen onderschrijft ze en vindt ze belangrijk. Ook dat is onderdeel van goed werkgeverschap. Die waarden zijn ons kompas en versterken onze cultuur waarin mensen zich veilig voelen en die ze ondersteunt in wie ze zijn en wat ze willen bereiken."

Waarden als kompas

De kernwaarden (betrouwbaar, bevlogen, verbindend) en kernkwaliteiten (deskundig, slagvaardig, veelzijdig) [red. zie ook pagina 10] hebben nog meer betekenis gekregen door het gesprek te voeren over welk gedrag daarbij hoort en wat niet. Vervolgens is dat de basis geworden van het doorlopende leiderschapsprogramma waarbij tegelijkertijd veel casuïstiek uit de business wordt gebruikt om samen uit die voorbeelden te leren. "Leidinggevenden coachen, ondersteunen en leiden collega's op, zodat de gewenste cultuur in de haarvaten van de organisatie komt. Om leidinggevenden te faciliteren, bieden we bijvoorbeeld een keuzemenu aan met trainingen op maat en passend bij de ontwikkeling van een leidinggevende."

Aantrekkelijke opdrachtgever

Boven tafel krijgen hoe je aantrekkelijk bent en blijft is een heel belangrijk proces, beaamt ook Rob. Hij is daar al lange tijd dagelijks mee bezig. "We zijn een relatief kleine opdrachtgever voor aannemers in een markt met heel veel aanbod. En daarbij zijn de grootste opdrachten in het kader van de energietransitie nog niet eens in de markt gezet. Omdat de aannemers kunnen kiezen, is de vraag op welke wijze wij hen aan ons kunnen binden. Aannemers kijken naar het aanbod van werk met ongeveer dezelfde bril als werknemers. Is het werk interessant? Verdien ik er genoeg aan om te kunnen investeren? Is de werkrelatie plezierig? Word ik fatsoenlijk behandeld? Door daar heel goed op in te spelen, kunnen we ons onderscheiden van andere opdrachtgevers. Tot dusverre zijn we daar ook goed in geslaagd. Aannemers vinden ons professioneel, voelen zich gehoord en willen graag waterprojecten in hun portefeuille

"Aannemers en werknemers kijken met ongeveer dezelfde bril naar het aanbod van werk."

Vervolg >

hebben. Maar we zijn er nog niet! We zitten midden in een cultuurverandering. We bewegen ons van het klassieke leveranciersmodel naar een relatiegericht model. Dus niet wie betaalt bepaalt, maar een model gericht op vertrouwen. Samen kijken naar welke meerwaarde we met en voor elkaar kunnen bieden, samen de vakkundige medewerkers zo efficiënt mogelijk inzetten. Steeds de dialoog blijven voeren en elkaars belangen nooit uit het oog verliezen. Dus als ergens iets misgaat: in gesprek, samen oplossen, willen leren en het beter doen. We moeten ook scherper prioriteren. Niet alles kan worden gerealiseerd binnen de looptijden die wij op ons netvlies hebben. Ook daar moeten we het gesprek over aangaan."

Sectorbreed kijken

Om de samenwerking verder te brengen heeft Rob heel veel aannemers gesproken, afzonderlijk en op bijeenkomsten. Open gesprekken vooral, om elkaar beter te begrijpen en samen te kijken welke oplossingen mogelijk zijn. Rob: "Die gesprekken leveren veel enthousiasme op. Zeker ook als we kijken naar de uitdagingen op de arbeidsmarkt. Als wij tien monteurs in dienst nemen, dan weet je zeker dat we die capaciteit wegtrekken bij onze aannemers en dat dus ten koste gaat van de voortgang op onze eigen projecten. We lossen dan een probleem op, maar creëren ergens anders nieuwe problemen. Als je dat transparant maakt en bespreekt, ontstaan vaak oplossingen waar je vanuit het oude denken niet zomaar op zou komen. Samen opleiden bijvoorbeeld, zodat de toestroom van nieuw talent in een versnelling komt."

De weg die bewandeld wordt met de aannemers heeft ook invloed op de strategische personeelsplanning. Goed nadenken over welke functies nu en in de toekomst nodig zijn, helpt om te kunnen anticiperen op de ontwikkelingen. De vraag is daarbij ook of de huidige capaciteit wel optimaal wordt benut. Stéphanie: "Elke afdeling kijkt kritisch naar de inzet van medewerkers. Doet iedereen op dit moment wel het werk dat hij zou moeten doen? Voor sommige inspectiewerkzaamheden zetten we hooggekwalificeerde mensen in die elders hard nodig zijn, terwijl bepaalde inspecties best door een ander gedaan zou kunnen worden.
Ook moet de business aangeven wat ze in de toekomst echt nodig hebben. Knelpunten oplossen dus voordat ze ontstaan. Ook bij de werving kijken we anders naar kandidaten en de functies waarop ze solliciteren. Het gaat steeds minder om de diploma's. Wie heb ik tegenover me? Wat brengt die met zich mee aan ervaring? En hoe zouden we daar gebruik van kunnen maken? Creatiever zijn, flexibel zijn, dat zijn de sleutelwoorden."

Kopen of maken

Ook naar de vraag van wat Evides zelf doet en wat wordt uitbesteed wordt met andere ogen gekeken. "Lange tijd hebben we het onderhoud en beheer van het leidingennetwerk overgelaten aan externe partijen", vertelt Rob. "Enerzijds is de vraag of het verstandig is om kernactiviteiten uit te besteden. We zijn dan kwetsbaar gezien de afhankelijkheid van derden. Anderzijds kun je je afvragen of het oplossen van storingen het meest aantrekkelijk is voor de aannemer. We vragen ons nu nog meer af welke werkzaamheden besteden we uit en welke willen we zelf doen. Dat geldt voor alle werkzaamheden. We denken ook na over het volgende: Een belangrijk deel van het engineeringswerk in het reguliere werk is momenteel belegd bij onze aannemers. Complexe engineeringsvraagstukken kunnen we veel beter zelf oppakken. Het levert aantrekkelijk werk op voor onze mensen en ze behouden daardoor ook het niveau dat nodig is om het inhoudelijke gesprek met onze opdrachtgevers te kunnen voeren over de projecten. Dit staat natuurlijk op spanning omdat de aannemers ook hun medewerkers willen binden met aantrekkelijk werk."

Het onomkeerbare proces dat is ingezet om echt aantrekkelijk te zijn voor medewerkers en opdrachtgevers werpt zijn vruchten af. In 2025 is 95% van alle vacatures ingevuld en zijn onze projecten door de markt opgepakt. Vertrouwen is er dan ook naar de toekomst. Het verdiepen van samenwerking in de hele keten op basis van de dialoog en met begrip voor elkaars belangen, zal een belangrijke factor zijn en blijven voor succes. ■

Veiligheid

Bij Evides is veilig werken een belangrijk onderwerp. Zowel op fysiek vlak, om ongevallen en incidenten te voorkomen, als sociaal. Het doel is dat alle medewerkers veilig kunnen werken en veilig naar huis gaan. Dit geldt niet alleen voor onze eigen medewerkers, maar ook voor de medewerkers van externe partijen.

Naast een sociaal veilige werksfeer, zorgen we ervoor dat er intrinsiek veilige, goed ontworpen installaties staan, de juiste beschermingsmiddelen en goede werkinstructies beschikbaar zijn en natuurlijk ook gebruikt worden.
Naast aandacht hiervoor tijdens het reguliere werkzaamheden, hebben we in 2025 een aantal specifieke trainingen en bijeenkomsten georganiseerd.

Intrinsiek veilige installaties
Over het zorgen voor veilige installaties hebben we in 2025 bijvoorbeeld met onze engineers stilgestaan tijdens de veiligheidsmiddag over het veilig ontwerpen van installaties. Door tijdens het bouwen van een toren te kiezen uit BTO onderdelen (bouwkundige, technische en organisatorische maatregelen) kregen we beter inzicht in de impact van de keuzes. Ook is gekeken naar de verschillende rollen in het Bouwprocesbesluit. Daarnaast hebben we hijsplannen bestudeerd en via miniatuurkranen kunnen zien wat nodig is voor een veilige hijsklus.

Veilig werken met gevaarlijke stoffen
Met onze procesoperators stonden we in 2025 stil bij de veiligheidsmomenten via een spelvorm waarbij keuzes moesten worden gemaakt rond de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen. Het belang van de GHS-symbolen en de H-zinnen (hazard) zijn hierdoor weer ervaren. Ook een ontruimingsoefening en het vinden van achtergebleven collega's was onderdeel van de trainingsdag. In deze spelvorm moesten bijvoorbeeld keuzes gemaakt worden in het type blusmiddelen om een beginnende brand te blussen.

Werkinstructies
In 2025 hebben we extra aandacht besteed aan het duidelijk krijgen van de werkinstructies voor de industriewaterlocaties. Het belang van eenduidigheid in afspraken is benadrukt door het leggen van minimum grens: welke regels moet je je altijd aan houden. Ook is geïnventariseerd welke regels minder duidelijk zijn. Een interactieve sessies gaf meer inzicht in het belang van de veiligheidsregels en voorbeeldgedrag.

Infrawerk rapportages
Met partner Stedin en acht aannemers is gewerkt aan een eenduidige rapportage op het gebied van Veiligheid, Gezondheid en Milieu (VGM). Naast het vastleggen van cijfers, is er vooral aandacht voor de basis of oorzaak van incidenten en afwijkingen die tijdens bijvoorbeeld werkplekinspecties worden geconstateerd. Door met elkaar een trend te signaleren in de ontwikkelkansen kunnen we in de samenwerking steeds verder verbeteren.

Met al deze initiatieven en de RI&E's, BHV- en VGM-plannen* en een veilige uitvoer van projecten zorgen we ervoor dat iedereen veilig werkt en veilig thuiskomt.

Drukte in de ondergrond in Dordrecht

Nieuwe medewerkers
Het werven van nieuwe medewerkers was ook in 2025 een speerpunt. We hadden veel nieuwe medewerkers nodig vanwege het overnemen van de werkzaamheden voor aansluitingen en aan leidingen in Zeeland. Ook vanwege de toename van investeringen in projecten.

Voor het werven van nieuwe medewerkers zetten we een grote variëteit aan middelen in. Nieuw dit jaar is dat we meer specialistische bureaus inzetten, ons Instagram-kanaal hebben omgevormd tot 'werken-bij'-kanaal en een extra recruiter hebben geworven. Dankzij al deze inzet heeft Evides in 2025 in totaal 158 nieuwe medewerkers kunnen werven en zijn 65 collega's intern doorgestroomd. Daarmee is 95% van de vacatures vervuld.

Vasthouden medewerkers
Voor een goede en continue bedrijfsvoering van onze drinkwaterleveringen en industriewaterdiensten richt Evides zich ook op het vasthouden van de huidige medewerkers. Dit doet Evides door een aantrekkelijke werkomgeving te creëren, een goed arbeidsvoorwaardenpakket en ontwikkelingsmogelijkheden aan te bieden én een goede werk-privé balans.
Evides heeft een enthousiaste personeelsvereniging die jaarlijks een groot aantal wisselende activiteiten organiseert. Young Evides is de jongerenorganisatie van Evides Waterbedrijf. Zij richten zich op het vergroten van de betrokkenheid bij het bedrijf en op de persoonlijke ontwikkeling van jonge medewerkers.

Diversiteit en inclusie
Diversiteit en inclusie blijven belangrijke thema's binnen onze organisatie. We geven hier actief invulling aan, onder andere via workshops en het leiderschapsprogramma. Het onderwerp lijkt geïnternaliseerd te zijn. Toch blijven we alert en continu investeren.

Leren op de werkplek
In juni vond de eerste rondleiding plaats in het kader van het programma werkplekleren voor procestechnici. Een mooie gelegenheid om collega's van verschillende locaties samen te brengen, kennis te delen en elkaar beter te leren kennen. Deze editie vond plaats bij AWZI Sloe en was een succes.

Alle nieuwe procestechnici die bij één of meerdere van de drink- of industriewaterzuiveringen komen te werken, doorlopen dit traject. Het traject is opgestart om dezelfde duidelijke basis te creëren voor alle procestechnici. Elke locatie is net even anders. Kennis opdoen van de verschillen en de achtergrond daarvan, is een belangrijk doel. Tijdens de bijeenkomst was er aandacht voor de operationele inzetbaarheid en de consignatiedienst (oproepdienst). Deze consignatiediensten zijn essentieel om te kunnen waarborgen dat wij 24/7 onze klanten bedienen van de juiste kwaliteit en kwantiteit aan water.

Duurzame inzetbaarheid
Duurzame inzetbaarheid blijft een belangrijk thema voor Evides. Zo werd in 2025 'de Week Zonder Werkstress' georganiseerd met inspirerende workshops en activiteiten rondom vitaliteit, werkplezier en balans. Gezondheid, ontwikkeling en balans blijven centraal staan. Het doel is dat alle medewerkers zich blijven ontwikkelen en zowel fysiek als mentaal veerkrachtig zijn en blijven. Het verzuim vertoonde in 2025 een lichte daling. Het gemiddelde verzuim bedroeg in 2025 3,92% (2024: 4,23%).

Digitaal fit
Naast fysiek fit, richt Evides zich ook op digitaal fit en het veilig gebruiken van de mogelijkheden die kunstmatige intelligentie (AI) biedt. In 2025 heeft Evides stappen gezet op het gebied van AI en digitale assistenten. Evides kiest er bewust voor om hierin actief mee te bewegen en AI structureel onderdeel te maken van de organisatie. Dit komt de slagvaardigheid ten goede.

Om AI duurzaam te kunnen inzetten, is eerst gewerkt aan duidelijke kaders, beleid en richtlijnen. Deze zorgen ervoor dat AI veilig, betrouwbaar en in lijn met wet- en regelgeving wordt gebruikt. Hiermee is een solide basis gelegd om AI gecontroleerd te laten groeien binnen Evides. AI ondersteunt daarbij de medewerkers, zodat zij zich kunnen richten op werk waar menselijk inzicht en vakmanschap het verschil maken.

** RI&E = Risico Inventarisatie & Evaluatie; BHV = BedrijfsHulpVerlening; VGM = Veiligheid, Gezondheid en Milieu.*

Sinds de introductie van Copilot Chat zien we een indrukwekkende stijging in het gebruik. Wekelijks maken inmiddels meer dan 350 collega's gebruik van deze slimme assistent. Copilot Chat helpt bij het samenvatten van documenten, het opstellen van teksten en het beantwoorden van complexe vragen – allemaal binnen een veilige Evides-omgeving.

Ook zijn er bijvoorbeeld chatbot's geïntroduceerd voor de servicedesks van HR en ICT.
De chatbot kan bijvoorbeeld veel-gestelde vragen direct beantwoorden. Dat komt de snelheid ten goede. En de servicemedewerkers hebben daardoor meer tijd voor complexere vragen.

Opnieuw certificaten behaald

Evides heeft op basis van de auditresultaten het certificaat ISO 45001 'Gezond en Veilig Werken' behaald. In maart vonden de operationele audits plaats. Dat leverde een aantal minor afwijkingen op het vlak van compliance, onderhoud, off-boarding en projecten; nieuwe leerkansen dus. De proceseigenaren zijn benaderd voor het schrijven van een plan van aanpak voor deze leerpunten en dat is voortvarend opgepakt.

Evides heeft verder een aantal certificaten gecontinueerd: de ISO 9001, kwaliteitsmanagementsysteem (Evides), ISO 14001 milieumanagementsysteem (EIW), ISO 55001 asset management system (EIW) en VCA, Veiligheid, gezondheid en milieu Checklist Aannemers (EIW en P&OS).

Positieve punten die uit de audits naar voren kwamen:
- Sterke focus op de marktontwikkelingen en marktverandering (o.a. strategische koers).
- Duidelijke en aantoonbare acties genomen om aan de marktverwachtingen te voldoen.
- In het algemeen de documentatie ruim op orde.
- Medewerkers hebben veiligheid hoog staan.
- Veiligheid wordt in de goede zin van het woord beleefd.

Samenwerkingen

Internationale samenwerking via VEI

Medewerkers van Evides zetten zich ook buitenland in voor waardevol water via Vitens-Evides International (VEI). Het kunnen deelnemen aan VEI-missies is een pluspunt van het werken bij Evides. In 2025 namen medewerkers van Evides deel aan 75 VEI-missies: 49 veldmissies en 26 online. VEI is een samenwerkingsverband van zeven Nederlandse drinkwaterbedrijven, waarin kennis en expertise worden gedeeld met waterbedrijven in lage-inkomenslanden.

Via deze samenwerking draagt Evides bij aan het verbeteren van de watervoorziening in met name Afrika en Azië. VEI ondersteunt lokale waterbedrijven door technische, operationele en tactische kennisoverdracht. Afgelopen jaar reisden onze collega's onder andere naar Bangladesh, Mongolië, Mozambique en Saba.
Meer informatie: www.vei.nl

Samenwerking tussen Evides en Tennet

De samenwerking tussen Evides Waterbedrijf en netbeheerder Tennet is sinds augustus officieel van start gegaan met het ondertekenen van een intentieverklaring. Daarmee hebben we afgesproken om voortaan structureel met elkaar om tafel te zitten, zodat we projecten en beheer zo soepel mogelijk op elkaar kunnen afstemmen.

De energietransitie brengt flinke investeringen en grote aanpassingen aan het hoogspanningsnet met zich mee. In het gebied waar Evides actief is, lopen op dit moment zo'n vijftig projecten van Tennet. Dat varieert van kleine aansluitingen tot serieuze ingrepen zoals de bouw van nieuwe converterstations en hoogspanningslijnen die over productielocaties van Evides gaan.
Door vanaf het begin samen op te trekken en elkaars belangen goed tegen elkaar af te wegen, verkleinen we de kans op vertragingen. Mochten we ergens echt niet uitkomen, dan hebben we duidelijke afspraken gemaakt over de wijze waarop we dat samen oppakken en eventueel opschalen. Deze manier van samenwerken zorgt ervoor dat we samen bouwen aan een toekomstbestendige infrastructuur, zodat zowel de energietransitie als de drinkwaterlevering niet in het gedrang komen.

Jubileum: tien jaar 'Samenwerken in de buitenruimte'

In 2015 tekenden de gemeente Rotterdam, netbeheerder Stedin en waterbedrijf Evides het convenant 'Samenwerken in de buitenruimte'. In dit convenant zijn deze partijen, als een van de eersten in Nederland, de uitdaging aangegaan om de vervangingsopgaven van riool, drinkwater, gas, elektra en telecom zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Dat vergt veel overleg en vooral ook ver vooruitkijken, minimaal 5 jaar maar vaak ook al veel verder in de toekomst. Het convenant heeft de afgelopen 10 jaar geresulteerd in vele projecten waar de straten maar één periode opengingen om alle kabels en leidingen te vervangen. Volgens betrokkenen gaat dat niet vanzelf. Afstemming kost tijd en moeite. Maar het is de investering meer dan waard. Bewoners ervaren veel minder overlast en dat is de onbetaalbare maatschappelijke winst. Op naar de volgende tien!

Samenwerking voor betere infrastructuur en minder overlast in Zeeland

In februari trad Provincie Zeeland officieel toe tot AZON: Afstemming Zeeuwse Overheden en Nutsbedrijven. In dit samenwerkingsverband stemmen de Zeeuwse gemeenten, Stedin, Waterschap Scheldestromen en Evides Waterbedrijf hun werkzaamheden op elkaar af. Nu de Provincie ook deelneemt, is het netwerk nog krachtiger en completer, waardoor toekomstige projecten nog soepeler zullen verlopen. Door langetermijnplannen voor onder andere rioleringswerkzaamheden, elektriciteits- en waterleidingen slim op elkaar af te stemmen, hoeft de straat minder vaak open en ondervinden de inwoners van Zeeland aanzienlijk minder overlast.

Dit jaar is de samenwerking geëvalueerd om te komen tot een voorspoedige samenwerking de komende jaren. Het resultaat van de evaluatie is dat naast de afstemming van langetermijnplannen ook nadrukkelijker afstemming in de uitvoering opgepakt gaat worden.

Financiële resultaten

Algemeen

Evides N.V. (hierna Evides) maakt voor haar bedrijfsvoering onderscheid tussen drinkwateractiviteiten en industriewateractiviteiten. Het drinkwaterbedrijf levert drinkwater aan circa 2,5 miljoen consumenten en bedrijven. Het industriewaterbedrijf verzorgt de industriewatervoorziening voor grote industriële klanten in Nederland, België, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk en bezit en beheert zij verschillende industriële en communale afvalwaterzuiveringsinstallaties. Binnen Evides is sprake van onderlinge levering van diensten tussen het drinkwaterbedrijf en het industriewaterbedrijf. Deze dienstverlening is vastgelegd in onderlinge overeenkomsten, die tevens afspraken bevatten over de tarieven (Internal Transfer Price) waartegen onderling wordt afgerekend.

In ons streven naar transparantie in de prestaties van onze afzonderlijke bedrijven, zijn hierna de verkorte balans (voor winstverdeling) per eind 2025 en de verkorte winst- en verliesrekening over 2025 van het drinkwaterbedrijf (drinkwater) en het industriewaterbedrijf (industriewater) separaat gepresenteerd.

Verkorte balans per 31 december 2025

(in € miljoenen)	Drinkwater	Industriewater	Geconsolideerd
Activa			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	24,7	5,5	30,2
Materiële vaste activa	1.133,4	109,3	1.242,7
Financiële vaste activa	12,0	160,5	172,5
Totaal vaste activa	**1.170,1**	**275,3**	**1.445,4**
Vlottende activa			
Voorraden en onderhanden projecten	4,4	13,6	18,0
Vorderingen en overlopende activa	47,7	28,1	75,8
Liquide middelen	0,8	11,5	12,3
Totaal vlottende activa	**52,9**	**53,2**	**106,1**
Totaal activa	**1.223,0**	**328,5**	**1.551,5**

(in € miljoenen)	Drinkwater	Industriewater	Geconsolideerd
Passiva			
Eigen vermogen	463,8	211,9	675,7
Minderheidsbelang derden	6,0	0,0	6,0
Voorzieningen	4,0	6,7	10,7
Langlopende schulden	645,0	0,4	645,4
Kortlopende schulden	186,8	26,9	213,7
Intercompany vorderingen en schulden*	-82,6	82,6	0,0
Totaal passiva	**1.223,0**	**328,5**	**1.551,5**

** De onderlinge vorderingen en schulden ad € 82,6 miljoen tussen drinkwater en industriewater worden geëlimineerd.*

Verkorte winst- en verliesrekening over 2025

(in € miljoenen)	Drinkwater	Industriewater	Geconsolideerd
Bedrijfsopbrengsten*	319,3	179,9	499,2
Bedrijfslasten*	273,6	144,5	418,1
Bedrijfsresultaat	**45,7**	**35,4**	**81,1**
Financiële baten en lasten	-11,6	3,1	-8,5
Resultaat voor belastingen	**34,1**	**38,5**	**72,6**
Belastingen	-1,8	-10,5	-12,3
Resultaat deelnemingen	0,5	1,0	1,5
Resultaat bij verkoop deelnemingen	0,0	0,4	0,4
Netto-resultaat	**32,8**	**29,4**	**62,2**

** Bij de consolidatie vallen de interne bedrijfsopbrengsten met betrekking tot de interne leveringen tussen de drinkwater en industriewater ad € 17,1 miljoen weg tegen de inkoopwaarde van deze interne omzet, die is inbegrepen in de bedrijfslasten.*

Regulering rendement uit drinkwateractiviteiten

Sinds 2012 is op basis van de Drinkwaterregulering een maximale vermogensvergoeding van kracht (WACC) voor de drinkwateractiviteiten. Het wettelijk kader bepaalt hiermee de maximale opslag voor vermogenskosten (rente en winst) die drinkwaterbedrijven mogen hanteren bij de vaststelling van de drinkwatertarieven. Voor 2025 bedroeg de vastgestelde wettelijke WACC 4,32%.

Het rendement van de wettelijke activiteiten wordt berekend door het vermogen en de resultaten van Evides Industriewater en de overige niet-wettelijke drinkwateractiviteiten in mindering te brengen op het geconsolideerde vermogen en resultaat. Eventueel in eerdere jaren gerealiseerd overrendement dient hierbij gecompenseerd te worden. Het in 2025 door Evides Waterbedrijf behaalde rendement op de wettelijke drinkwateractiviteiten past binnen het wettelijk maximum.

Resultaat 2025 ten opzichte van 2024

Het nettoresultaat over 2025 is met € 8,9 miljoen toegenomen ten opzichte van 2024. De ontwikkeling van het resultaat is als volgt.

(in € miljoenen)	2025	2024	Verschil
Bedrijfsopbrengsten	499,2	454,3	44,9
Bedrijfslasten	418,1	384,3	33,8
Bedrijfsresultaat	**81,1**	**70,0**	**11,1**
Financiële baten en lasten	-8,5	-5,6	-2,9
Resultaat voor belastingen	**72,6**	**64,4**	**8,2**
Belastingen	-12,3	-12,4	0,1
Resultaat deelnemingen	1,5	1,3	0,2
Resultaat bij verkoop deelnemingen	0,4	0,0	0,4
Netto-resultaat	**62,2**	**53,3**	**8,9**

Bedrijfsopbrengsten

De bedrijfsopbrengsten zijn in 2025 met € 44,9 miljoen toegenomen ten opzichte van 2024. Deze toename is vooral het gevolg van een toename van de netto-omzet drinkwater, door met name een verhoging van de tarieven. Daarnaast is de geactiveerde productie voor het eigen bedrijf toegenomen, onder meer door een hoger investeringsvolume in 2025 dat met inzet van eigen medewerkers is gerealiseerd. Dit wordt deels gecompenseerd door een daling in de opbrengsten werken voor derden, als gevolg van de samenstelling en omvang van onze projectenportfolio in 2025 bij Industriewater.

De netto-omzet drinkwater is ten opzichte van 2024 met € 48,5 miljoen toegenomen. De toename wordt met name ingegeven door het verhogen van de drinkwatertarieven met gemiddeld 17,7% (O.b.v. 100m^3 gebruik rekeninghoudend met vastrecht) welke noodzakelijk was om de bedrijfsvoering en het toekomstige investeringsprogramma te borgen alsmede door een eenmalig effect vanwege de herziening van de levensduur van ons leidingnet en onze watermeters. Verder is er een grotere afzet van water geweest.

De netto-omzet uit industriewateractiviteiten is in 2025 met € 10,4 miljoen afgenomen.

Bedrijfslasten

De bedrijfslasten zijn in 2025 ten opzichte van 2024 met € 33,8 miljoen gestegen. Een belangrijke verklaring hiervoor is de in 2025 doorgevoerde schattingswijziging in de afschrijvingen, die een eenmalig negatief effect heeft op de afschrijvingen. Deze wijziging wordt afzonderlijk toegelicht in de grondslagen van de jaarrekening. Daartegenover staat dat een kostendaling van klantspecifieke maatwerkinstallaties.

Wanneer we voor deze effecten corrigeren, nemen de bedrijfslasten in 2025 per saldo met € 26,8 miljoen toe. De personeelskosten van eigen medewerkers stijgen door een groter personeelsbestand en de CAO-verhoging. Daarnaast vallen de kosten voor tijdelijk ingehuurd personeel hoger uit vanwege de noodzaak om openstaande vacatures tijdelijk te overbruggen. De kosten van grond- en hulpstoffen dalen vooral door lagere energieprijzen.

De kosten voor uitbesteed onderhoud en materialen nemen toe, voornamelijk door het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden. Verder stijgen de automatiseringskosten , vooral als gevolg van hogere licentiekosten en kosten voor laptops.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten zijn ten opzichte van 2025 met € 2,9 miljoen gestegen naar per saldo een last van € 8,5 miljoen (2024: last € 5,6 miljoen). De toename is voornamelijk toe te wijzen aan de rente op langlopende leningen als gevolg van herfinanciering van deze leningen tegen hogere marktrentes en een gemiddeld grotere financieringsbehoefte dan in 2024. Dit wordt versterkt door een lagere rentevergoeding op de aan Delfluent B.V. (DBV) verstrekte lening.

Belastingen

De belastingen zijn ten opzichte van 2024 met € 0,1 miljoen afgenomen met name ingegeven door een lager resultaat voor belastingen van EIW.

Resultaat deelnemingen

Het resultaat uit deelnemingen kan als volgt worden gespecificeerd:

(in € miljoenen)	**2025**	**2024**
North Water B.V.	0,8	0,9
Evilim Industriewater B.V.	0,2	0,2
VEI B.V.	-	0,0
Facturatie B.V.	-	-0,1
Aqualab Zuid B.V.	0,5	0,3
Totaal	**1,5**	**1,3**

Investeringen

De omvang van uitgaven in verband met investeringsprojecten, bedroeg in 2025 € 159,3 miljoen (2024: € 119,7 miljoen). Hiervan betrof € 9,7 miljoen uitgaven voor software, die zijn opgenomen onder de immateriële vaste activa. Ten aanzien van de materiële vaste activa zijn in 2025 projecten met een totale omvang van € 103,7 miljoen opgeleverd en bedroeg de waardestijging van de werken in uitvoering € 62,5 miljoen. De totale investering in (im)materiële vaste activa is, na aftrek van de afschrijvingen met € 75,0 miljoen gestegen ten opzichte van vorig jaar. De toename van de investeringen houdt o.a. verband met de grote investeringen die gedaan zijn ten bate van het robuust houden van onze drinkwatervoorziening voor de toekomst.

Vermogensverhouding

Evides Waterbedrijf kent een gebonden klantenmarkt, met bijbehorend monopolie, en een concurrerende markt van industriële afnemers. De netto-omzet industriewater bedraagt € 176,5 miljoen oftewel 37,2% van de totale netto-omzet water van Evides N.V.. Het risicoprofiel van de niet-drinkwateractiviteiten is hoger dan dat van de drinkwateractiviteiten. Het verschil in risicoprofiel is tot uitdrukking gebracht in de doelsolvabiliteit van het industriewater- en het drinkwaterbedrijf; deze zijn respectievelijk 50% en 35% na winstbestemming. Op basis van het omzetaandeel van beide activiteiten is de minimum (geconsolideerde) solvabiliteit van Evides N.V. bepaald op 40,0% na winstbestemming. De solvabiliteit op basis van de geconsolideerde balans bedraagt voor winstverdeling 43,6%. Na uitkering van het voorgestelde slotdividend 2025 ad € 6,0 miljoen bedraagt de solvabiliteit 43,3% bij een minimum doelsolvabiliteit van 40,0%. De huidige solvabiliteit vormt desalniettemin een solide basis voor de financiering van ons investeringsprogramma.

Vreemd vermogen

Aanvullend op het eigen vermogen wordt voor de bedrijfsfinanciering geld via de kapitaal- en geldmarkt aangetrokken. De omvang van het vreemd vermogen (incl. aandeel van derden in het vermogen) voor winstdeling bedraagt per einde van het verslagjaar € 875,8 miljoen. Dat is 56,4% van het balanstotaal (2024: 58,6%). Het aandeel kort vreemd vermogen is € 213,7 miljoen, of 13,8% van het balanstotaal (2024: 13,4%). Inclusief de voorzieningen en het minderheidsbelang derden bedraagt het lang vreemd vermogen € 662,1 miljoen. De omvang van de voorzieningen is € 10,7 miljoen, ofwel 0,7% van het balanstotaal.

Kasstromen

Onze operationele kasstromen komen in 2025 uit op € 163,8 miljoen. In 2025 is voor een totaalbedrag van € 87,0 miljoen aan nieuw lang vreemd vermogen aangetrokken en werd in totaal € 107,0 miljoen afgelost. Eind 2025 bedraagt het gemiddelde over de langlopende leningen verschuldigde rentepercentage 2,12% (2024: 2,02%).

Interne risicobeheersing- en controlesystemen

Het reduceren en beheersen van risico's staat, gezien het maatschappelijk belang van het waterbedrijf, hoog op de agenda bij Evides Waterbedrijf. Ook in 2025 heeft Evides Waterbedrijf verder geïnvesteerd in haar interne risicobeheersing- en controlesystemen.

De volgende prioritaire risico's waren in 2025 relevant:
1. Slechtere kwaliteit en kwantiteit van bronnen
2. Cybersecurity incident
3. Schaarste op de arbeidsmarkt
4. Gezondheidskundige normen voor drinkwater worden aangescherpt
5. Verslechtering van de kredietwaardigheid van Evides
6. Ernstig ongeval

Aan de bedrijfsactiviteiten van Evides Waterbedrijf zijn risico's verbonden. De directie is verantwoordelijk voor de inrichting en effectieve werking van het interne risicobeheersing- en controlesysteem van Evides Waterbedrijf.
Dit systeem is erop gericht:
- om steeds tijdig op de hoogte te zijn van de mate waarin Evides Waterbedrijf haar strategische, operationele en financiële doelstellingen bereikt;
- een betrouwbare financiële verslaglegging te waarborgen; en
- te handelen in overeenstemming met de toepasselijke wet- en regelgeving.

Risicovrij ondernemen is niet mogelijk, maar Evides Waterbedrijf werkt aan een zo compleet mogelijk inzicht in de potentiële risico's om op basis daarvan gedegen keuzes te maken voor de continuïteit van de waterlevering en organisatie.

Systeem van interne risicobeheersing en controle

Met behulp van systemen van interne risicobeheersing en controle streeft Evides Waterbedrijf ernaar de kans op fouten, het nemen van verkeerde beslissingen en de confrontatie met onvoorziene omstandigheden zo veel mogelijk te beperken. Volledigheid valt hierbij echter niet te garanderen. Het is mogelijk dat Evides Waterbedrijf bloot komt te staan aan risico's die zich snel hebben ontwikkeld of die anders zijn beoordeeld. Evides Waterbedrijf richt zich in haar risicobeheersing op preventie door aanvullende maatregelen te nemen om te voorkomen dat risico's zich voordoen. Mochten risico's zich toch voordoen dan heeft Evides Waterbedrijf maatregelen genomen om de impact te beperken. Geen enkel systeem van interne risicobeheersing en controle kan absolute zekerheid bieden tegen het niet realiseren van ondernemingsdoelstellingen. Het kan tevens niet alle onjuistheden, verlies, fraude en overtreding van wetten en regels geheel voorkomen.
Evides Waterbedrijf is een organisatie waarin het sturen en elkaar aanspreken op verantwoordelijkheden en korte lijnen centraal staan. Dit vormt dan ook mede het hart van het risicobeheersing- en controlesysteem voor alle bedrijfsonderdelen. Belangrijke instrumenten in het kader van de interne risicobeheersing en controle van Evides Waterbedrijf zijn:

- **Risicomanagement**
  Dit betreft de identificatie en analyse van de risico's alsmede de uitvoering en bewaking van de beheersingsmaatregelen die deze risico's verminderen. De directie en het directieteam (DT) zijn eindverantwoordelijk voor het risicomanagementproces binnen Evides Waterbedrijf. De lijnmanagers zijn verantwoordelijk voor het beheersen van de risico's.

- **Planning & control cyclus**
  Evides Waterbedrijf werkt met een jaarlijkse meerjarenprognose en jaarbudgettering, halfjaarbericht, kwartaalrapportages (inclusief jaarprognoses en risicomanagement) en maandelijkse financiële en operationele managementrapportages. Daarnaast stelt Evides Waterbedrijf per kwartaal een treasury rapportage op ten behoeve van de directie en de Raad van Commissarissen (RvC). Er is een gestructureerd financieel maand- en jaarafsluitingsproces operationeel.

- **Waterkwaliteit en leveringszekerheid**
  Belangrijke elementen hierbij zijn kwaliteitssystemen voor de waterlevering, systemen voor de leveringszekerheid en veiligheid. Het drinkwatersysteem is opgebouwd volgens de leveringszekerheidsrichtlijnen, zoals in de Drinkwaterwet zijn vastgelegd. Deze richtlijnen zorgen ervoor dat zowel in reguliere situaties als bij verstoringen de drinkwatervoorziening in stand blijft dan wel binnen de voorgeschreven termijnen hersteld is. Het asset managementproces borgt de balans tussen onderhoud & beheer en vervangingsinvesteringen voor een toekomstbestendige watervoorziening. Het Leveringsplan is het overkoepelende document waarin de verschillende plannen met elkaar zijn verbonden, zoals Capaciteitsplan, Nooddrinkwaterplan, Verstoringsrisicoanalyse en de Leveringszekerheidsanalyses.

- **Beveiliging en crisisbeheersing**
  Ondersteunend aan de maatregelen die de fysieke waterlevering borgen bevat het Leveringsplan naast de eerdere genoemde onderwerpen ook deelplannen met maatregelen zoals Crisisorganisatieplan, Crisiscommunicatieplan en Beveiligingsplan. Daarnaast heeft Evides Waterbedrijf maatregelen getroffen, zoals crisisorganisatie, -procedure, -trainingen, -trainingsevaluaties en personeelsselectiebeleid (onder andere screening inclusief verklaringen omtrent gedrag).

- **Overig**
  Dit betreft het integriteitsbeleid, een gedragscode, een klokkenluidersregeling, een treasury statuut, een tax-control framework, een financial-control framework, een risk-control framework en een fraude framework. Deze worden verplicht gevolgd.

Om de beoogde werking van de controlemechanismen te toetsen, worden regelmatig interne controles uitgevoerd op essentiële onderdelen hiervan. De directie rapporteert en legt verantwoording af over de opzet, het bestaan en de effectieve werking van het interne risicobeheersing- en controlesysteem aan de auditcommissie en de RvC. Ook de externe accountant rapporteert haar bevindingen in de jaarlijkse managementletter en het accountantsverslag aan de directie, auditcommissie en RvC. Evides Waterbedrijf rapporteert periodiek over de opvolging van de aanbevelingen van de externe accountant aan de auditcommissie. Op basis van de door haar uitgevoerde evaluatie is de directie van Evides Waterbedrijf van oordeel dat het risicobeheersing- en controlesysteem ten aanzien van de financiële verslagleggingsrisico's gedurende 2025 naar behoren heeft gefunctioneerd en een redelijke mate van zekerheid verschaft dat de jaarrekening 2025 geen materiële onjuistheden bevat.
De directie van Evides Waterbedrijf blijft zich ook in 2026 inzetten voor een verdere versterking en professionalisering van haar interne risicobeheersing- en controlesysteem.

Ondernemingsrisico's

Risico's nemen is onlosmakelijk verbonden met ondernemen en het uitvoering geven aan de strategie. De mate waarin risico's verantwoord worden geacht, houdt nauw verband met de aard en omvang van het specifieke risico. Ons risicobeheersingssysteem stelt ons in staat om ondernemingsrisico's en de daarbij behorende risico's voor het behalen van onze strategie beheerst te nemen, actief te volgen en daar waar nodig passend actie te nemen. In 2025 zijn de eerder beschreven prioritaire risico's relevant en is ten opzichte van voorgaand jaar voortgang geboekt op het terugdringen van de belangrijkste ondernemingsrisico's, die hieronder worden toegelicht.

Bedrijfsbrede risico's

Strategische risico's

Risico van verminderd vertrouwen in drinkwater

Het vertrouwen in drinkwater staat onder druk door de impact van desinformatie en eventuele incidenten welke kunnen plaatsvinden. Wanneer meerdere incidenten kort na elkaar plaatsvinden of onjuiste berichtgeving zich verspreidt via sociale media, kan dit leiden tot onrust onder klanten en stakeholders. Dit vergroot het risico op imagoschade en een toename van klachten, wat de reputatie van onze organisatie kan aantasten.

Beheersmaatregelen
Om het vertrouwen te behouden, zetten we in op proactieve en transparante communicatie, waaronder informatieverstrekking over waterkwaliteit. Tijdens incidenten zorgen we voor tijdige, accurate informatie via onze eigen communicatiekanalen. Daarnaast gaan we de strijd aan tegen desinformatie die vooral via TikTok wordt verspreid. Zo voorkomen we onrust, beperken we desinformatie en versterken we het vertrouwen van klanten en stakeholders.

Risico van reductie van winvergunning

Winvergunningen staan onder druk door toenemende maatschappelijke aandacht voor natuurbehoud, mede gestimuleerd door natuurorganisaties. Indien deze vergunning wordt gereduceerd, dreigt een tekort aan capaciteit voor de drinkwatervoorziening.

Beheersmaatregelen
Om dit risico te mitigeren, zet Evides Waterbedrijf actief in op belangenbehartiging en natuurbeheer in onze waterwingebieden. We onderstrepen het cruciale belang van de winvergunningen voor de drinkwatercapaciteit en brengen de potentiële gevolgen van een reductie overtuigend onder de aandacht van beleidsmakers.

Operationele risico's

Risico van een cybersecurity incident

De aandacht voor ICT-beveiliging is groot, zeker gezien de toenemende dreiging van cyberaanvallen. De overheid heeft de drinkwatersector tot Top-vitaal bestempeld, waarmee het belang van informatiebeveiliging wordt onderstreept. Onvoldoende bescherming tegen cyberaanvallen kan tot grote (financiële) schade leiden. Daarnaast is er het risico dat persoonsgegevens op straat komen te liggen, wat kan leiden tot een afnemend vertrouwen in Evides Waterbedrijf vanuit klanten, partners en medewerkers.

Beheersmaatregelen
In voorgaande jaren hebben wij veel vooruitgang geboekt op het gebied van cyberveiligheid. Door de voortdurende ontwikkeling van de dreiging op dit gebied blijft dit onderwerp continue aandacht vragen. In 2025 lag de focus op het verder versterken van onze digitale weerbaarheid en het voldoen aan aangescherpte cyberwetgeving. Hiervoor zijn belangrijke verbeteringen in governance, processen en technologie doorgevoerd. Denk hierbij aan de vernieuwing van onze security-architectuur om adequaat in te spelen op toenemende dreigingen, zoals AI-ondersteunde cyberaanvallen. Daarnaast is extra aandacht besteed aan het vergroten van onze detectie- en responscapaciteit, zodat incidenten sneller en effectiever kunnen worden beheerst.

Risico van een ernstig ongeval

Er zijn nog steeds ongevallen met persoonlijk letsel, dus we werken nog niet veilig genoeg. De oorzaak daarvan kan gelegen zijn in techniek, organisatie en gedrag.

Beheersmaatregelen
Voor het prioritaire risico van een ernstig ongeval zijn en blijven we heel alert op de kansen om enerzijds alles in het ontwerp van onze installaties zo in te richten dat we de kansen op ongevallen en incidenten verkleinen. Daarnaast gaan we continu door met ons programma "Samen denken doen en leren" om zo het lerend vermogen op het onderwerp veilig werken te vergroten. Verder is er veel aandacht voor de samenwerking met de aannemers.
Nadat in 2023 een pilot is uitgevoerd, is de Risico-Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) in een andere vorm opgezet, namelijk in de vorm van een risicoregister. De RI&E wordt door de eigen veiligheidskundigen van Evides uitgevoerd. We zijn ervan overtuigd dat deze werkwijze ons helpt om een steeds veiliger omgeving te creëren. Verder zijn verschillende Bedrijfshulpverleningsplannen geactualiseerd. In 2025 hebben 2 ongevallen binnen Evides geleid tot letsel en verzuim. Evides heeft deze ongevallen geanalyseerd om herhaling in de toekomst te voorkomen.

Risico van personeelstekort door schaarste op de arbeidsmarkt

Het niet beschikken over geschikte medewerkers doordat het werven en behouden van medewerkers een uitdaging is in een (verder) krimpende arbeidsmarkt vormt een belangrijk en bedrijfsbreed ondernemingsrisico.

Beheersmaatregelen
In 2025 hebben we intensief gewerkt aan het beheersen van het risico op personeelstekort. Dit wordt binnen Evides geadresseerd in onze strategische koers. Dit valt te lezen op pagina's 11 en 27 van ons jaarverslag.

Risico door beperkte regie op werkzaamheden in de ondergrond door drukte en gezamenlijke planning

Door toenemende drukte en beperkte beschikbare ruimte in de ondergrond, is het voor Evides van belang om werkzaamheden af te stemmen met andere infrabeheerders. Dit kan eventueel leiden tot extra kosten door noodgedwongen meebewegen met externe planningen, ondoelmatige inzet van mensen en middelen en vervanging van leidingen op een minder optimale termijn.

Beheersmaatregelen
Evides hanteert samenwerkingsovereenkomsten in de ondergrond waarbij actieve afstemming met andere netbeheerders plaatsvindt om tot een gezamenlijke planning te komen en kostenbeheersing te realiseren. Verder hanteren we proactieve communicatie en coördinatie met gemeenten, aannemers en stakeholders om hinder te beperken en kansen voor synergie te benutten. Tenslotte kan Evides door beter inzicht in de staat van het leidingnet en risico's onderbouwde keuzes maken.

Risico door beperkte uitvoeringscapaciteit ten opzichte van noodzakelijke investeringen

De omvang van de noodzakelijke investeringen kan groter zijn dan de beschikbare uitvoeringscapaciteit bij Evides en/of aannemers. Hierdoor bestaat het risico dat projecten volgens het Asset Management Plan (AMP) niet binnen de geplande tijd en/of het beschikbare budget worden gerealiseerd.

Beheersmaatregelen
Evides werkt samen met contractors in de infraketen. Daarnaast worden het Lange Termijn Asset Plan (LTAP) en AMP gebruikt om prioriteiten te stellen en risico's te beheersen. Diverse sectoroverleggen zorgen voor afstemming en kennisdeling. Verder wordt vroegtijdig geraamd en waar nodig het budget aangepast. Tot slot zoekt Evides continu naar een balans in voorwaarden om uitvoerbaarheid en betaalbaarheid te waarborgen.

Financiële risico's

Risico van verslechtering van de kredietwaardigheid van Evides

Gezien de aard van de activiteiten is Evides Waterbedrijf een kapitaalintensief bedrijf. De beschikbaarheid en de kosten van vreemd vermogen zijn mede afhankelijk van winstgevendheid, economische ontwikkelingen als nieuwe wet- en regelgeving.

Beheersmaatregelen
De treasurer van Evides Waterbedrijf werkt de optimale kapitaalstructuur uit, stelt een financieringsstrategie op en trekt financiering aan. Elk jaar wordt een treasury jaarplan voorgelegd aan de treasury commissie. De directie en de RvC bespreken en, indien akkoord, bekrachtigen dit plan. In het treasury jaarplan voor 2025 is in het bijzonder aandacht besteed aan beleid en maatregelen ter vermindering van beschikbaarheidsrisico's en versterking van het liquiditeitsprofiel. In dit kader is in 2025 een nieuwe leningsfaciliteit aangetrokken via de Europese Investeringsbank (EIB) en zijn gecommitteerde kredietfaciliteiten verhoogd en verlengd.
De treasurer rapporteert elk kwartaal aan de treasury commissie, directie en auditcommissie over de voortgang van het treasury beleid. Vanwege het belang van de leveringszekerheid ligt de nadruk van dit beleid primair op de beschikbaarheid van financiering. Voor de toelichting op de overige financiële risico's wordt verwezen naar de paragraaf financiële risico's in de toelichting op de geconsolideerde balans.

Fraude- en integriteitsrisico

Onze stakeholders verwachten dat Evides Waterbedrijf integer is. Evides Waterbedrijf streeft er dan ook naar om dit risico zoveel mogelijk te reduceren. Fraude kan echter in iedere organisatie voorkomen en is vaak gebaseerd op een samenloop van omstandigheden die ertoe kunnen leiden dat waarden van de onderneming onrechtmatig worden onttrokken en/of misleiding ten aanzien van de verslaglegging plaatsvindt.

Beheersmaatregelen
Om medewerkers te ondersteunen in het integer handelen en het maken van de juiste keuzes, beschikt Evides Waterbedrijf over een gedragscode integriteit welke vorig jaar is geactualiseerd. Hiermee wil Evides Waterbedrijf het besef van integer handelen bij de medewerkers verder vergroten. De gedragscode vat de reeds bestaande regelingen, richtlijnen en instructies samen en geeft richting aan integer handelen, uitgaand van gezond verstand. Regelmatig worden audits uitgevoerd en, voor zover van toepassing, worden beheersmaatregelen verder aangescherpt. Nieuwe medewerkers dienen voor indiensttreding een

verklaring omtrent gedrag (VOG) te overhandigen. In aanvulling hierop is sinds 2020 een screeningsbeleid van kracht om de weerbaarheid tegen interne wrekers op orde te hebben.

Financiële verslaggeving risico's

Risico ten aanzien van de allocatie van resultaten inzake DBFO projecten

Projecten die zijn overeengekomen of gewijzigd vanaf 1 januari 2022 voor de constructie van een actief zoals waterinstallaties o.a. op basis van zogenoemde DBFO (Design, Build, Finance, Operate) contracten worden gewaardeerd tegen de gerealiseerde projectopbrengsten (zijnde de gerealiseerde projectkosten vermeerderd met de toegerekende winst op basis van de voortgang van de prestaties dan wel verminderd met het volledig verwachte verlies) verminderd
met de gedeclareerde termijnen. Een onjuiste toepassing van de percentage- of completion-methode en/of allocatie van opbrengsten aan de verschillende deelprestaties kunnen ertoe leiden dat resultaten aan onjuiste boekjaren worden toegerekend.

Beheersmaatregelen
Door het gericht versterken van ons projectmanagmentsysteem en projectbeheersing in relatie tot toepassing van de percentage- of completion-methode alsmede het regelmatig evalueren en zoveel mogelijk objectiveren van schattingen die noodzakelijk zijn voor de allocatie van opbrengsten aan de verschillende deelprestaties, borgen wij een juiste allocatie van resultaten aan de verschillende boekjaren.

Wet- en regelgeving risico's

Risico van non-compliance wetgeving

Evides Waterbedrijf wordt als waterbedrijf geconfronteerd met een veelheid aan wet- en regelgeving. Mede gelet op haar maatschappelijke verantwoordelijkheid hecht Evides Waterbedrijf er groot belang aan om alle relevante wet- en regelgeving aantoonbaar na te leven met bijzondere aandacht voor de verplichtingen die voortvloeien uit de Drinkwaterwet. Dit vraagt om borging van de betreffende wet- en regelgeving binnen Evides Waterbedrijf.

Beheersmaatregelen
Het compliance managementsysteem is ingebed in de algemene kwaliteitszorgsystematiek binnen Evides Waterbedrijf. Zo is compliance opgenomen in de beleidsverklaring van het kwaliteitszorg managementsysteem.
Tevens maakt compliance onderdeel uit van de visie van Evides Waterbedrijf en de gedragscode integriteit. De rol van Compliance Officer is in het directieteam belegd. In 2025 is een overzicht opgesteld van alle rechtsgebieden welke van toepassing zijn voor Evides, waarbij inzichtelijk is gemaakt welke functionarissen verantwoording dienen af te leggen gerelateerd aan de rechtsgebieden. Zodoende kan er op een centraal niveau gemonitord worden dat Evides compliant is en blijft.

Drinkwater risico's

Wet- en regelgeving risico's

Risico ten aanzien van naleving regulering van drinkwatertarieven

De Drinkwaterwet voorziet, ter bescherming van de gebonden consument, in het toezicht op een transparante tariefopbouw alsmede een verantwoording ten aanzien van het met de wettelijke activiteiten gerealiseerde rendement ten opzichte van het wettelijk maximaal toegestane rendement.

Beheersmaatregelen
Nadat de ACM in het tweede kwartaal van 2024 positief had geadviseerd over de totstandkoming van de drinkwatertarieven 2024 is dit advies door de ILT overgenomen. Op basis van het adviesrapport van de ACM concludeert de ILT dat alle getoetste aspecten voldoen aan het wettelijk kader. Op basis van de positieve uitkomsten van de huidige en voorgaande beoordelingen, heeft ILT tevens besloten om de per 2022 verlaagde beoordelingsfrequentie van de totstandkoming drinkwatertarieven voor Evides te handhaven.
De eerstvolgende beoordeling betreft de toetsing van de totstandkoming drinkwatertarieven 2026. Derhalve geeft het toezicht geen aanleiding tot het doorvoeren van aanpassingen in de tarievenregeling voor 2026. De rapportage tariefopbouw 2026 is conform de wettelijke regeling eind 2025 gerapporteerd aan ILT.

Risico van slechtere kwaliteit en kwantiteit van bronnen

Er bestaat een risico dat de kwaliteit en beschikbaarheid van onze drinkwaterbronnen verder verslechtert. Dit wordt onder andere veroorzaakt door onvoldoende sturing en voortgang binnen de Kaderrichtlijn Water (KRW), beperkt zicht en gebrekkige handhaving op lozingsvergunningen (vaak nog gebaseerd op verouderde normen) en een toename van schadelijke stoffen die in de samenleving worden gebruikt en geloosd. Hierbij gaat het onder meer om medicijnresten als gevolg van vergrijzing en persistente stoffen zoals PFAS. Wanneer de druk op de bronnen toeneemt, loopt Evides het risico geconfronteerd te worden van zowel verminderde waterbeschikbaarheid als toenemende verontreinigingen. Dit kan ertoe leiden dat geavanceerdere zuivering moet worden ingezet, wat gepaard gaat met hogere kosten en een grotere operationele complexiteit. Daarnaast kan de onzekerheid rondom bronkwaliteit het vertrouwen van klanten in de kwaliteit en continuïteit van drinkwater onder druk zetten.

Beheersmaatregelen
We zetten actief in op lobby (in samenwerkingsverband met VEWIN en RIWA Maas), richting landelijke en regionale overheden waterschappen en toezichthouders om te zorgen voor betere bescherming van drinkwaterbronnen. Hierbij pleiten we o.a. voor striktere lozingsregels, actualisatie van vergunningen en voortgang in de Kaderrichtlijn Water. Door onze stem tijdig en onderbouwd te laten horen, werken we aan een beleidsomgeving die de kwaliteit en beschikbaarheid van onze bronnen waarborgt. Daarnaast investeren we in het versterken en toekomstbestendig maken van onze zuiveringsinstallaties.

Risico dat gezondheidskundige normen voor drinkwater worden aangescherpt, waarbij de huidige zuiveringen niet aan de bijgestelde eisen kunnen voldoen.

De kwaliteitseisen voor drinkwater worden de komende jaren verder aangescherpt, onder andere doordat nieuwe wetenschappelijke inzichten leiden tot strengere gezond-

heidskundige normen. Tegelijkertijd worden in de bronnen steeds vaker (on)bekende stoffen in wisselende concentraties aangetroffen. Deze stoffen komen onder meer in het milieu terecht door industriële lozingen, inclusief die via rioolwaterzuiveringsinstallaties, de toenemende aanwezigheid van medicijnresten als gevolg van vergrijzing, en nieuwe toepassingen en productieprocessen in de chemische industrie en andere sectoren.

Hierdoor ontstaat het risico dat wij in de toekomst niet in alle gevallen kunnen voldoen aan aangescherpte wettelijke en gezondheidskundige normen waardoor de zuiveringsinstallaties moeten worden aangepast. Dit kan gevolgen hebben voor het vertrouwen van klanten, toezichthouders en maatschappelijke partners in de kwaliteit en betrouwbaarheid van ons drinkwater.

Beheersmaatregelen
Evides volgt actief de normstellingstrajecten die momenteel door het RIVM worden uitgevoerd voor diverse stoffen in drinkwater. Voor de stoffen waarvoor indicatieve normen in ontwikkeling zijn, monitoren wij gericht om tijdig te kunnen bepalen of deze stoffen een risico vormen voor onze bronnen en zuiveringen. Daarnaast investeren we in de ontwikkeling van geavanceerde analysemethoden, waaronder brede screening en verbeterde identificatietechnieken. Ook wordt verkennend onderzoek uitgevoerd naar nieuwe opkomende stoffen.

Industriewater risico's
Financiële risico's

Kredietrisico
In tegenstelling tot de drinkwateractiviteiten zijn de industriewateractiviteiten niet gereguleerd en bestaat niet de zekerheid dat alle (begrote) bedrijfskosten in de tarieven tot uitdrukking kunnen worden gebracht. Dit betreft in het bijzonder kosten die kunnen voortvloeien uit wanbetaling.

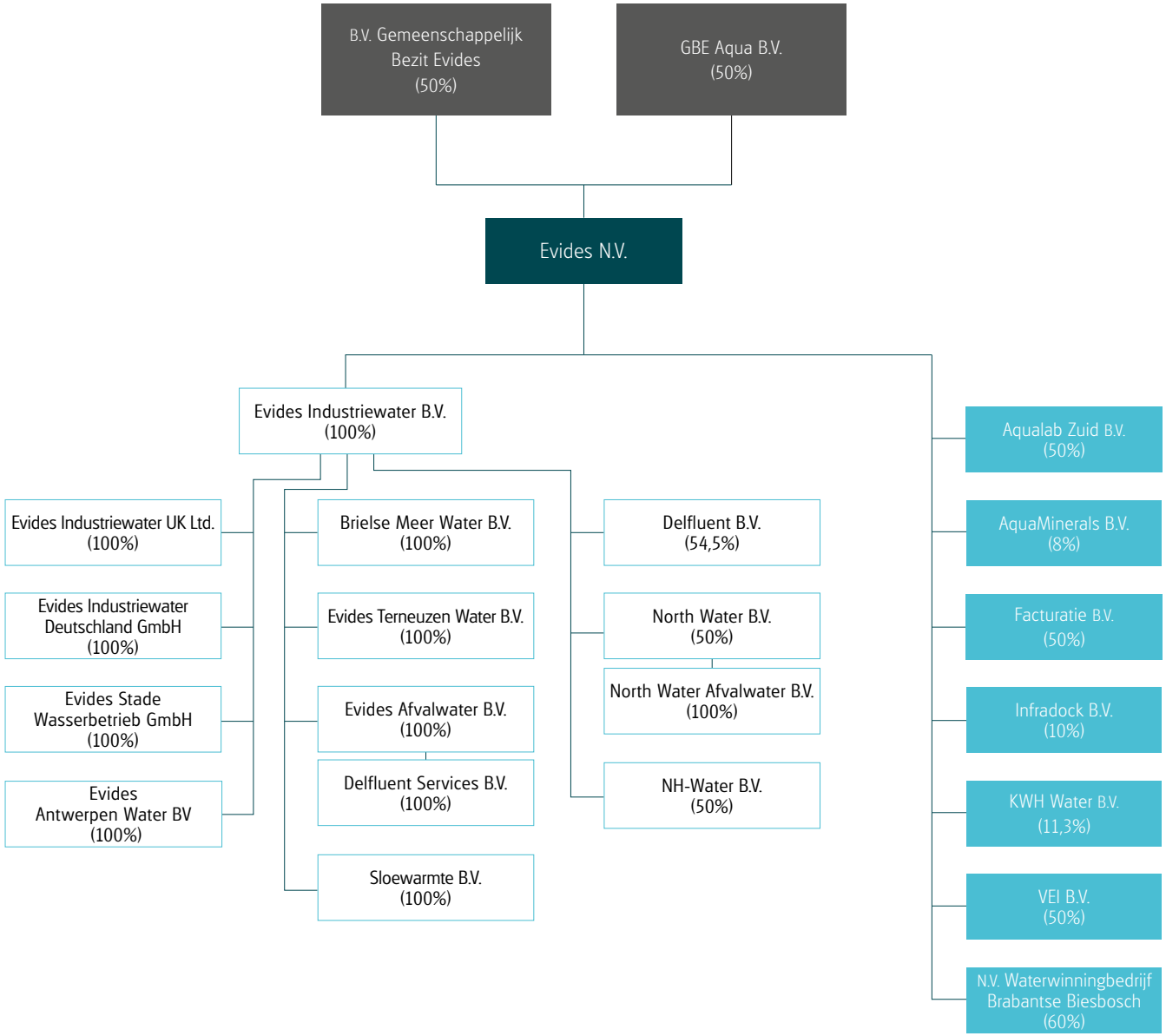
Beheersmaatregelen
Voorafgaand aan het aangaan van industriewatercontracten en vervolgens tenminste jaarlijks wordt de kredietwaardigheid van de wederpartijen beoordeeld. Hierbij maakt Evides Industriewater onder andere gebruik van kredietrisicorapporten van derde partijen. Voorts ligt het juridisch eigendom van de installaties gedurende de contractperiode in beginsel bij Evides Industriewater.

Deelnemingen

Evides N.V., met als formele handelsnaam Evides Waterbedrijf, is het drinkwaterbedrijf binnen de groep van vennootschappen en als zodanig is aan haar het wettelijke distributiegebied toegewezen. Zij staat aan het hoofd van de groep van Evides Waterbedrijf. De groep heeft diverse vestigingen in Nederland. Het hoofdkantoor staat in Rotterdam.

Evides N.V. voert (samen met diverse dochtermaatschappijen en deelnemingen) de activiteiten uit die te maken hebben met winning, productie en levering van drinkwater. Evides Industriewater B.V. – een 100% dochtermaatschappij van Evides N.V. – richt zich (samen met haar deelnemingen en dochtermaatschappijen) op de winning, productie en levering van industriewater en de zuivering van afvalwater. In het structuurschema zijn Evides Waterbedrijf en haar deelnemingen per 31 december 2025 in beeld gebracht. Een toelichting op de deelnemingen staat op de volgende pagina's.

Deelnemingen Evides N.V.

Evides N.V. houdt – naast haar 100% belang in Evides Industriewater B.V. – een rechtstreeks aandelenbelang in de volgende deelnemingen:

Aqualab Zuid B.V.

Aqualab Zuid B.V. is een geaccrediteerd laboratorium dat wateranalyses uitvoert ten behoeve van haar aandeelhouders en externe klanten. Aqualab Zuid B.V. is voor 50% in handen van Evides N.V., voor 32,5% van Brabant Water N.V. en voor 17,5% van N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg.

AquaMinerals B.V.

AquaMinerals B.V. is opgericht door de Nederlandse drinkwaterbedrijven om gezamenlijk reststoffen her te bestemmen. Inmiddels kunnen ook waterschappen en buitenlandse drinkwaterbedrijven toetreden in verband met de herbestemming van hun reststoffen. Evides N.V. houdt een aandelenbelang van 8% in AquaMinerals B.V.

Facturatie B.V.

Met drinkwaterbedrijf Vitens N.V. neemt Evides N.V. op 50/50%-basis deel aan deze joint venture. Facturatie B.V. richt zich op het factureren en incasseren van watergelden bij huishoudelijke en kleinzakelijke drinkwaterklanten. Deze deelneming is te beschouwen als een cost center en kent geen winstoogmerk.

Infradock B.V.

Infradock B.V. ontwikkelt en exploiteert een digitaal platform voor het plannen, voorbereiden en uitvoeren van infraprojecten. Evides N.V. houdt 10% van de aandelen in Infradock B.V. De overige 90% wordt gehouden door Stedin Groep Services B.V.

KWH Water B.V.

Via KWH Water B.V. heeft Evides N.V. toegang tot onderzoeken en ontwikkelingen op het gebied van (drink)water, die voornamelijk in Vewin-verband worden opgedragen. Vewin is de Vereniging van Waterbedrijven in Nederland. Evides N.V. houdt 11,3% van de aandelen in KWH Water B.V.

VEI B.V.

VEI B.V. richt zich op de verwerving en uitvoering van internationale projecten voor de overdracht van kennis en kunde van drinkwaterprocessen. Op deze manier levert Evides Waterbedrijf een bijdrage aan de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. Deze joint venture met Vitens N.V. is te beschouwen als een cost center en kent geen winstoogmerk.

N.V. Waterwinningbedrijf Brabantse Biesbosch (WBB)

WBB is eigenaar van de spaarbekkens in de Biesbosch waarin de voorzuivering van Maaswater plaatsvindt, waarna het wordt getransporteerd naar de zuiveringsinstallaties van Evides N.V. Dit water vormt de belangrijkste bron voor drink- en industriewater in het leveringsgebied van Evides.
Evides N.V. is veruit de grootste afnemer (97%) en verzorgt de exploitatie van WBB op basis van een langjarig contract. WBB is voor 60% in handen van Evides N.V. en voor 40% van Brabant Water N.V. Deze deelneming is te beschouwen als een cost center en kent geen winstoogmerk.

Deelnemingen Evides Industriewater B.V.

Evides Industriewater B.V. is aandeelhouder van:

Brielse Meer Water B.V.

Het water uit het Brielse Meer dat via Brielse Meer Water B.V. beschikbaar komt, vormt een belangrijke bron voor de industriewatervoorziening in het Rotterdamse havengebied. Evides Industriewater B.V. is 100% eigenaar van deze vennootschap.

Delfluent B.V. (DBV)

Het consortium Delfluent B.V. heeft van het Hoogheemraadschap van Delfland het DBFO-contract (ontwerpen, bouwen, financieren en exploiteren) verworven voor de bouw van de afvalwaterzuiveringsinstallatie (AWZI) Harnaschpolder, het aanpassen van de bestaande AWZI Houtrust en het exploiteren van beide AWZI's met bijbehorende transportstelsels voor een periode van 30 jaar (tot en met 2033). De aandelen in Delfluent B.V. worden gehouden door Evides Industriewater B.V. (54,5%), DIF Infra Yield 1 Finance B.V. (35,5%) en Strukton Finance B.V. (10%).

Delfluent Services B.V. (DSBV)

De exploitatiemaatschappij DSBV beheert de AWZI's Harnaschpolder en Houtrust en heeft in dit kader van Delfluent B.V. een onderhoudscontract verkregen met een looptijd van 30 jaar (tot en met 2033). Evides Afvalwater B.V. is 100% eigenaar van deze vennootschap.

Evides Afvalwater B.V.

Evides Afvalwater B.V. zuivert het afvalwater van klanten die zijn aangesloten op AWZI Sloe, AWZI Schiphol, de Centrale Afvalwaterzuivering Botlek (CAB) en de AWZI Food Hub. Evides Industriewater B.V. is 100% eigenaar van deze vennootschap.

Evides Terneuzen Water B.V.

Evides Terneuzen Water B.V. is eigenaar van verschillende industriële waterinstallaties in Terneuzen waarmee industriewater wordt geleverd. Evides Industriewater B.V. is 100% eigenaar van deze vennootschap.
In 2025 is het voorgenomen besluit tot een juridische fusie tussen Evides Industriewater B.V. (EIW) en haar 100% dochtervennootschap Evides Terneuzen Water B.V. (ETW) genomen, waarbij EIW als verkrijgende vennootschap zal optreden en ETW zal opgaan in EIW. Dit besluit is in 2026 geëffectueerd.

Evilim Industriewater B.V.

Evides Industriewater B.V. werkte samen met de N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg in de joint venture Evilim Industriewater B.V. die zich inzette voor het verwerven en exploiteren van projecten op de markt van proces- en afvalwater in de provincie Limburg en grensgebieden. Evides Industriewater B.V. heeft haar aandelen in Evilim Industriewater B.V. op 23 december 2025 aan N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg overgedragen.

NH-Water B.V.

Evides Industriewater B.V. werkt samen met N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland in de joint venture NH-Water B.V. die zich inzet voor het verzorgen, ontwikkelen en uitvoeren van industriële (afval)waterprojecten en/of -activiteiten in de provincie Noord-Holland. Evides Industriewater B.V. participeert voor 50% in NH-Water B.V

North Water B.V.

Evides Industriewater B.V. werkt samen met N.V. Waterbedrijf Groningen in de joint venture North Water B.V. die zich inzet voor het verwerven en exploiteren van projecten en activiteiten op de markt van industrieel water en afvalwater in de provincies Groningen, Friesland en Drenthe. Evides Industriewater B.V. participeert voor 50% in North Water B.V.

North Water Afvalwater B.V.

North Water B.V. heeft een 100% dochtervennootschap: North Water Afvalwater B.V.; deze vennootschap richt zich specifiek op het realiseren en exploiteren van afvalwaterzuiveringsinstallaties in de noordelijke provincies.

Sloewarmte B.V.

Deze deelneming heeft als doel het ontwikkelen van een duurzame restwarmtekoppeling rond Vlissingen. Evides Industriewater B.V. is 100% eigenaar van deze vennootschap.

Overige dochterondernemingen

Ten behoeve van de buitenlandse industriewaterprojecten beschikt Evides Industriewater B.V. over de volgende 100% dochterondernemingen:

- Evides Industriewater Deutschland GmbH
- Evides Stade Wasserbetrieb GmbH
- Evides Industriewater UK Ltd
- Evides Antwerpen Water BV

Minderheidsdeelnemingen

Van de hiervoor beschreven deelnemingen zijn de volgende deelnemingen niet geconsolideerd in de geconsolideerde jaarrekening van Evides N.V. omdat zij geen overheersende/beslissende zeggenschap kan uitoefenen op het zakelijke en financiële beleid van deze deelnemingen. Zodoende zijn deelnemingen opgenomen onder de post financiële vaste activa (bedragen in € miljoenen):

Vennootschap	Deelnemings-percentage	Waarderingsgrondslag	Waarde per 2025	Waarde per 2024
Delfluent B.V.	54,5%	Vermogensmutatiemethode	0,0	0,0
NH-Water B.V.	50,0%	Vermogensmutatiemethode	0,0	0,0
North Water B.V.	50,0%	Vermogensmutatiemethode	24,3	23,5
VEI B.V.	50,0%	Vermogensmutatiemethode	0,9	0,9
Facturatie B.V.	50,0%	Vermogensmutatiemethode	1,8	1,8
Aqualab Zuid B.V.	50,0%	Vermogensmutatiemethode	2,2	1,7
Evilim Industriewater B.V.	50,0%	Vermogensmutatiemethode	0,0	1,4
KWH Water B.V.	11,3%	Verkrijgingsprijs	1,4	1,4
Infradock B.V.	10,0%	Verkrijgingsprijs	0,8	0,8
Aqua Minerals B.V.	8,0%	Verkrijgingsprijs	0,1	0,1
Totaal			**31,5**	**31,6**

Vennootschap*	Omzet	Resultaat (na Vpb)	Activa	Solvabiliteit	FTE's
Delfluent B.V.[1]	63,4	-6,7	113,2	-61%	0,0
NH-Water B.V.	0,0	0,0	0,1	100%	0,0
North Water B.V.	18,1	1,0	143,0	34%	0,0
VEI B.V.	22,0	0,0	15,0	13%	25,1
Facturatie B.V.	34,7	0,0	28,6	12%	0,0
Aqualab Zuid B.V.	20,3	1,0	12,3	36%	125,0
Evilim Industriewater B.V.	2,0	0,3	3,0	93%	1,8
KWH Water B.V.[2]	28,7	0,1	29,8	45%	179,0
Infradock B.V.	6,1	0,3	5,5	42%	2,0
AquaMinerals B.V.	29,0	0,1	0,0	30%	17,9

** Gebaseerd op concept jaarrekening 2025*

1 Op basis van de wijze waarop Delfluent B.V. financieel is gestructureerd wordt aan de aandeelhouders een zogenaamde 'cash flow sharing component' uitgekeerd over de aan Delfluent verstrekte achtergestelde lening. Deze uitkering komt ten laste van het resultaat en resulteert in een tijdelijk verlies en negatief eigen vermogen.

2 KWH Water B.V. heeft in 2025 besloten om informatie over het boekjaar pas na bespreking met RvC en AvA aan de aandeelhouders te verstrekken. Om die reden worden de cijfers over 2024 gepresenteerd.

Vooruitblik 2026

Strategische koers

Voor Evides wordt 2026 het tweede jaar van de Strategische Koers 2025-2029. We werken verder aan onze missie: samen maken we water waardevol voor een duurzame toekomst. De Strategische Koers blijft leidend.

Klanten bedienen met duurzame waterdiensten op maat

In 2026 zet Evides zich in om aan te sluiten bij de behoeften van verschillende klantgroepen. We vertalen het Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing en de landelijke campagne 'Leven met Water' naar een eigen bewustzijnscampagne gericht op onze inwoners en bedrijven.
We richten ons op behoud van industriewaterklanten en focussen op een grotere bijdrage aan de energietransitie via onze industriewaterdienstverlening.
Aan zakelijke drinkwater- en industriewaterklanten delen we actief kennis over duurzaam watergebruik en passen nieuwe afwegingscriteria toe bij industriewateraanvragen, vergelijkbaar met het stappenplan voor drinkwaterklanten.

We werken aan het verder verhogen van de klanttevredenheid door processen te optimaliseren en verder te digitaliseren, zoals het efficiënter maken van het proces voor nieuwe aansluitingen en het verhogen van het gebruik van digitale klantportalen. Daarnaast starten we met het bepalen van een strategie voor de uitrol van slimme meters.

Water leveren, altijd en van betrouwbare kwaliteit

In 2026 ligt het accent op de bescherming van drinkwaterbronnen, de realisatie van de uitbreiding van het ruwwatersysteem vanuit de spaarbekkens in de Brabantse Biesbosch, de nieuwe drinkwaterzuivering Wranghe en de voorbereidingen voor de vervanging van de oppervlaktewaterzuivering Baanhoek. Op productielocatie Kralingen nemen we een pilotzuivering in bedrijf. Zo blijven onze drinkwater- en industriewateroplossingen robuust en toekomstbestendig voor onze klanten.
We nemen deel aan landelijke trendonderzoeken en versterken het vertrouwen van klanten door transparante communicatie over onze drinkwaterkwaliteit. We beschermen onze bronnen via belangenbehartiging in KRW-gebiedsdossiers en sturen op strikter toelatingsbeleid voor gewasbeschermingsmiddelen.
Op onze productielocaties voeren we energie-efficiëntiemaatregelen door, waarmee we onze voetafdruk verlagen. Duurzaamheid wordt structureel meegenomen in aanbestedingen en assetmanagement.

Aantrekkelijk zijn voor iedereen die bij en met ons werkt

Om onze ambities te realiseren, investeert Evides in aantrekkelijk werkgeverschap en opdrachtgeverschap.
We investeren in goed werkgeverschap, traineeprogramma's en arbeidsvoorwaarden. Zo zorgen we voor een wendbare, inclusieve organisatie die aantrekkelijk is voor huidige en toekomstige medewerkers en partners. In 2026 geven we opvolging aan het medewerkersonderzoek, breiden we het traineeprogramma uit en zetten we leiderschapsontwikkeling voort. Daarnaast stellen we een generiek opleidings- en competentieplan op.
Onder opdrachtnemers starten we een periodiek onderzoek als nulmeting om onze aantrekkelijkheid als opdrachtgever te bepalen. We versterken onze slagkracht door slimmere werkprocessen en versnellen verbetertrajecten door inzet van ICT- en innovatiekennis.

Onderzoeksprogramma Surge

Het nieuwe onderzoeksprogramma voor 2026 tot en met 2029 heeft de naam Surge gekregen. Surge (vrij vertaald: golf, vloeiende beweging naar voren) inspireert ons en spoort ons aan om met het vierde integrale meerjarige onderzoeksprogramma een bijdrage te leveren aan het behalen van onze doelstellingen.

Het programma ondersteunt de strategische koers en richt zich op onderzoek in zuiveringstechnieken, microbiologische veiligheid, assetmanagement, optimalisatie van afvalwaterzuivering en duurzame industriewaterbronnen. Surge stelt ons in staat om toekomstgericht beleid te voeren en onderbouwde bedrijfsvoerings- en investeringsbeslissingen te nemen op de middellange en lange termijn.

Surge bestaat uit vijf onderzoekslijnen:

- ANDDES (AdditioNele Duurzame DrinkwaterprocEsStappen): Onderzoek naar nieuwe zuiveringstechnieken en monitoring om drinkwaterkwaliteit te verbeteren en milieubelasting te verlagen. Focus op inname, additionele processtappen, nieuwe zuiveringsconcepten en sensoren;
- BioSafe-T: Onderzoek naar microbiologische veiligheid van drinkwater bij stijgende temperaturen door klimaatverandering en antropogene warmtebronnen, inclusief maatregelen tegen cyanotoxines en groei van pathogenen;
- TALIS (Toekomstbestendig Assetmanagement Leidingnet en InvesteringsStrategie): Validatie van risicomodellen en onderzoek naar duurzame materialen en technieken voor aanleg en onderhoud van het leidingnet, met focus op kostenefficiëntie en CO_2-reductie;
- FIZZ: Optimalisatie van industrieel effluent zuiveringsinstallaties (AWZI's) met aandacht voor effluentkwaliteit, emissiereductie en circulariteit;
- Re-Source: Onderzoek naar nieuwe industriewaterbronnen en verbetering van proces- en demiwaterproductie, met innovaties gericht op duurzaamheid en kostenreductie.

Drinkwatertarieven

Evides Waterbedrijf levert elke dag drinkwater. Uiteraard zijn we hier goed op voorbereid en nemen we de maatregelen die nodig zijn om ook in de toekomst drinkwater te blijven leveren. Onze klanten mogen dus op ons blijven rekenen. Dit brengt een ambitieuze investeringsopgave met zich mee. Ieder jaar stellen onze publieke aandeelhouders (gemeenten en provincies) de tarieven opnieuw vast

De kosten voor drinkwater bestaan uit vaste kosten, kosten voor verbruik en belastingen. Per 1 januari 2026 dalen de drinkwatertarieven met gemiddeld 5,7%. Voor een gemiddeld huishouden (100 m^3 per jaar) betekent dit een verlaging van circa € 1,18 per maand (incl. btw). Deze verlaging volgt op een herziening van de afschrijvingstermijnen en een gematigde kostenontwikkeling. Het vastrecht voor kleinverbruikers (consumenten en kleinzakelijke klanten) bedraagt in 2026 € 101,05 (incl. 9% btw) per jaar. Het variabele tarief per m^3 € 1,320 (incl. 9% btw).

Investeringen en financiering

Evides verwacht in 2026 circa € 211 miljoen te investeren. De investeringsopgave is omvangrijk, met focus op uitbreiding van capaciteit, digitalisering en duurzaamheid. De financierings-behoefte blijft hoog, mede door grote projecten als het Biesboschsysteem-Zuid, drinkwaterzuivering Wranghe en Nieuw Baanhoek. We borgen onze kredietwaardigheid en solvabiliteit, met een doelsolvabiliteit van 40% in 2026.

Resultaat

Evides verwacht dat de nettowinst licht zal stijgen. De omzet is vooral afhankelijk van de afzetontwikkeling en het resultaat van eventuele niet voorziene kostenontwikkelingen.

Medewerkers

Evides verwacht dat de formatie in 2026 groeit naar 1.049,8 fte, een toename van 65,3 fte ten opzichte van het formatieplan 2025. Deze groei komt onder andere door het terugnemen van de regie en uitvoering van de werkzaamheden in Zeeland. Dit is nodig omdat Stedin zich uit deze werkzaamheden heeft teruggetrokken. Ook is er een uitbreiding bij Industriewater. In 2026 gaan we een MBO-traineeprogramma ontwikkelen en implementeren gericht op moeilijk te vervullen, maar cruciale functies, zoals procestechnici, medewerkers M&TS (Maintenance & Technical Support) en projectleiders bij Infra.

Verdere formatiegroei binnen de verschillende bedrijfsonder-delen wordt veroorzaakt door een combinatie van factoren, waaronder de stijgende investeringsvolumes in een steeds complexer werkveld, de uitbreiding van het klantportfolio, en de toename van wet- en regelgeving en rapportage-verplichtingen. Daarnaast speelt het behoud van een kwalitatief sterk personeelsbestand een rol, met name in het licht van schaarste aan specifieke functies binnen een krappe arbeidsmarkt. Tot slot is er behoefte aan versterking van specialistische kennis, bijvoorbeeld op het gebied van data en cybersecurity.

Governance

Corporate governance	45
Organogram	46
Over de RvC	47
Personalia RvC en directie	50

Huijbergen

Corporate governance

Evides Waterbedrijf is een naamloze vennootschap die voor 50% eigendom is van B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides (met als aandeelhouders 15 gemeenten in Zuid-Holland Zuid) en voor 50% van GBE Aqua B.V. (met als aandeelhouders de provincie Zeeland, 13 Zeeuwse gemeenten, 2 Brabantse gemeenten en 1 Zuid-Hollandse gemeente). B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides en GBE Aqua B.V. zijn zogenoemde zuivere holding vennootschappen en hebben enkel tot doel "het houden en beheren van aandelen in Evides Waterbedrijf en het uitoefenen van stemrecht daarop ten behoeve van de aandeelhouders".

Het bestuur van Evides Waterbedrijf bestaat uit één algemeen directeur, die belast is met en verantwoordelijk is voor het besturen van de onderneming. Hierover wordt verantwoording afgelegd aan de Raad van Commissarissen (RvC) en de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA).

De algemeen directeur is voorzitter van het directieteam (DT) dat functioneert als een zogenoemde executive committee in de zin van de Nederlandse Corporate Governance Code. Het DT bestaat uit de eerstelijnsmanagers van de zes bedrijfsonderdelen van Evides Waterbedrijf, die aan de besluitvorming van de vennootschap bijdragen vanuit een integrale visie in een cultuur van openheid en transparantie. Deze werkwijze draagt bij aan een effectief en efficiënt bestuur van Evides Waterbedrijf en haar dochtermaatschappijen, met draagvlak en snelheid, en bevordert een goede informatieverschaffing. Meerdere keren per jaar zijn er contactmomenten tussen de leden van het DT en de RvC.

De RvC bestaat uit vijf onafhankelijke leden, die worden benoemd door de AvA. De RvC heeft een auditcommissie, een remuneratiecommissie en een ad hoc selectie- en benoemingscommissie.
Voor een evenwichtige samenstelling tussen mannen en vrouwen binnen Evides is voor de top van het bedrijf – bestaande uit de algemeen directeur tezamen met het DT (tezamen: het Directie-DT) – en de RvC het streefcijfer vastgesteld dat minimaal 40% zal bestaan uit vrouwen en minimaal 40% uit mannen. Per 31 december 2025 bestaat het Directie-DT uit drie vrouwen en vier mannen en de RvC uit twee vrouwen en drie mannen. Evides voldoet daarmee aan het vastgestelde streefcijfer.

Vanwege de Drinkwaterwet past Evides Waterbedrijf een gemitigeerd structuurregime toe en wordt een aantal belangrijke besluiten genomen door de AvA, zoals de vaststelling van de drinkwatertarieven. Ook de benoeming, het ontslag en het bezoldigingsbeleid van de algemeen directeur van Evides Waterbedrijf is voorbehouden aan de AvA. De RvC regelt de concrete bezoldiging en arbeidsvoorwaarden van de directie.

Evides Waterbedrijf volgt – als onderneming met een belangrijke maatschappelijke taak – op vrijwillige basis de uitgangspunten en 'best practices' van de Nederlandse Corporate Governance Code (de Code). Evides Waterbedrijf geeft hiermee intern en naar buiten toe duidelijkheid en openheid over haar governance en wijze van bedrijfsvoering.

Conform het principe 'pas toe of leg uit' wijkt Evides Waterbedrijf op de volgende punten af van de Code:
- De regels die expliciet geschreven zijn voor beursgenoteerde ondernemingen worden niet toegepast;
- Evides Waterbedrijf heeft in verband met de aard en omvang van de onderneming geen interne auditor aangesteld met instemming van de RvC op advies van de auditcommissie;
- De website van Evides Waterbedrijf fungeert niet als communicatiemiddel met haar aandeelhouders, omdat sprake is van een rechtstreekse aandeelhoudersrelatie en informatievoorziening;
- Voor de bezoldiging wordt de 'Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector' (WNT) gevolgd.

Ondernemingsraad

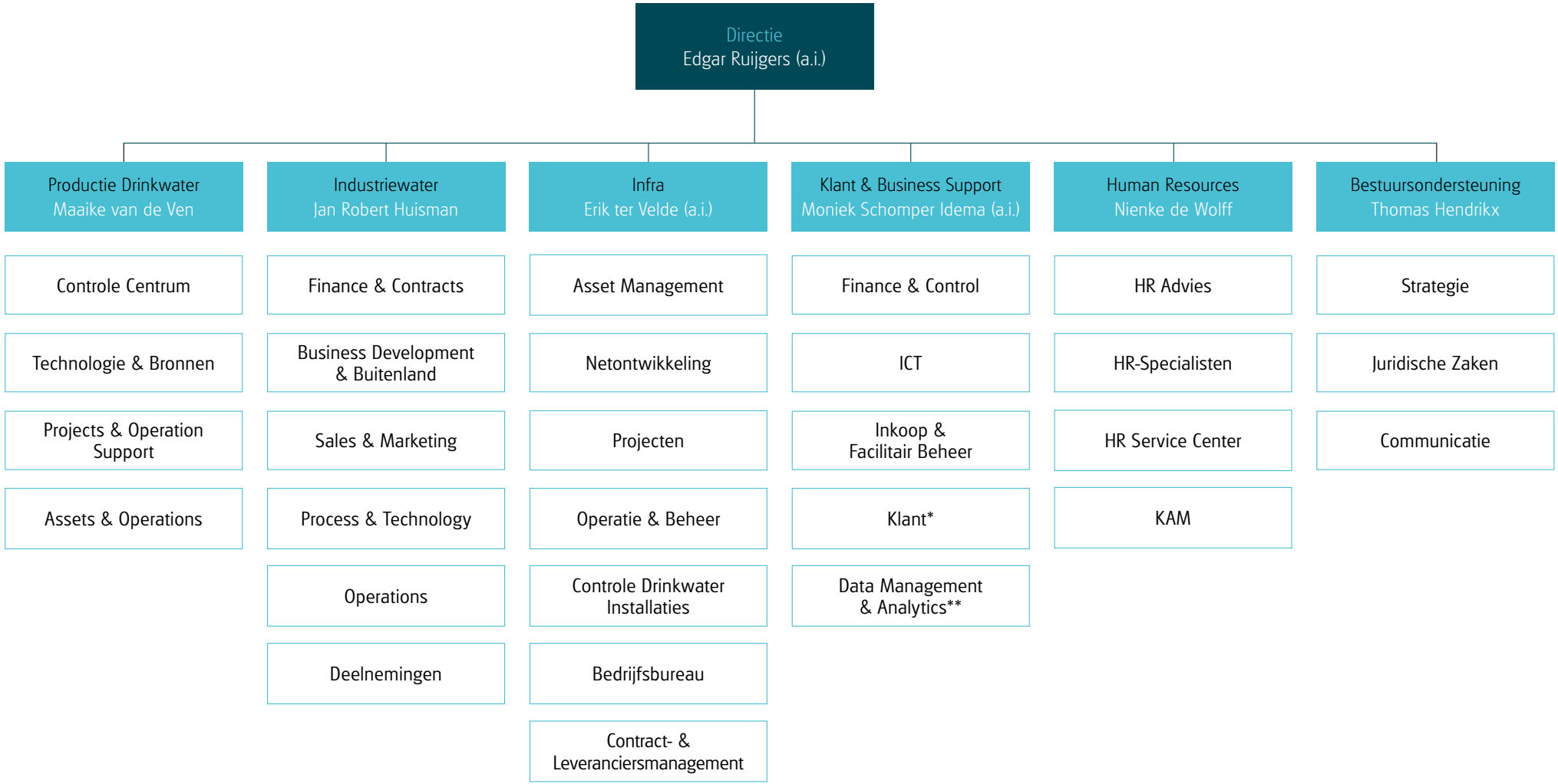
In 2025 is de samenstelling van het Dagelijks Bestuur van de Ondernemingsraad (OR) gewijzigd. Dit was het gevolg van het overlijden van de voorzitter en het vertrek van de vicevoorzitter.

Gedurende het jaar heeft de OR diverse advies- en instemmingsaanvragen behandeld, waaronder het uitbrengen van advies over de benoeming van de nieuwe Algemeen Directeur. Daarnaast leverden de leden van de OR-Netwerkpool waardevolle input over uiteenlopende onderwerpen, zoals het medewerkersonderzoek en manieren om OR-adviezen beter te evalueren.

De OR heeft zich samen met de afdeling KAM actief ingezet voor het verbeteren van de werkomstandigheden. Een concreet resultaat hiervan is de opname van zonnebrandcrème in het standaard PBM-pakket (Persoonlijke Beschermingsmiddelen).

Organogram

31 december 2025

Voor de periode 25 juli tot en met 31 december geldt:
* onder verantwoordelijkheid van directeur Infra
** onder verantwoordelijkheid van directeur Bestuursondersteuning

Over de RvC

Bericht van de RvC

De Raad van Commissarissen (RvC) houdt toezicht op het beleid van de directie en de algemene gang van zaken bij Evides Waterbedrijf. Daarnaast staat de RvC de directie bij met advies. De RvC onderhoudt contacten met de ondernemingsraad en met de aandeelhouders om in haar adviserende en controlerende taken de verschillende belangen goed te kunnen wegen.

Formele aanbieding jaarverslag

Hierbij leggen wij u het door de directie opgestelde jaarverslag van Evides N.V. voor, met daarin opgenomen de jaarrekening over 2025. De jaarrekening is door Deloitte Accountants B.V. voorzien van een goedkeurende controleverklaring.

Het verslag biedt naar de mening van de RvC een goed overzicht van de uitgevoerde activiteiten van Evides Waterbedrijf en de voortgang op de strategische doelstellingen die de onderneming heeft gesteld. Onder doorlopend veranderende marktomstandigheden heeft Evides door vakmanschap en focus belangrijke resultaten geboekt. De RvC dankt medewerkers en directie voor hun toewijding gedurende het afgelopen jaar.

Integraal toezicht

Leveringszekerheid van drinkwater vraagt om een excellente operationele organisatie. Tegelijkertijd vraagt de dynamiek in de omgeving om permanente alertheid en aanpassingsvermogen. De RvC houdt toezicht op beide aspecten: een degelijke, voorspelbare en betrouwbare drinkwatervoorziening én een ondernemende, omgevingsbewuste en toekomstgerichte organisatie.

Besproken onderwerpen

2025 stond voor Evides in het teken van de uitvoering van het eerste jaar van de koers voor de strategische periode 2025-2029. Hieraan is door de organisatie met toewijding gewerkt. We kunnen dan ook concluderen dat de organisatie in algemene zin op koers ligt en dat zij haar doelstellingen voor 2025 grotendeels heeft gerealiseerd. Daardoor heeft Evides in 2025 goed gepresteerd. Tegelijkertijd stelt de RvC vast dat externe factoren zoals de krapte bij de aannemerij, netcongestie en langlopende vergunningtrajecten uitdagingen blijven vormen voor de realisering van Evides' investeringsportefeuille. Ook is veelvuldig gesproken over de transitie van infrawerkzaamheden in de provincie Zeeland, de economische regulering van de watersector en de ontwikkelingen rond het industrieel havencomplex.

2025 was ook het jaar waarin we op passende wijze afscheid hebben genomen van algemeen directeur mevrouw Annette Ottolini, die de organisatie na tien jaar heeft verlaten. De RvC dankt mevrouw Ottolini ook via deze weg voor haar buitengewone inzet en betrokkenheid gedurende deze jaren. Er staat een organisatie om trots op te zijn.

Als gevolg hiervan heeft de RvC in 2025 bijzondere aandacht besteed aan de werving en selectie van de nieuwe algemeen directeur en zijn inwerkprogramma. Om de periode te overbruggen tot de aanstelling van de nieuwe algemeen directeur per 1 januari 2026, heeft de RvC een beroep gedaan op de heer Edgar Ruijgers om gedurende die periode de functie te vervullen van algemeen directeur a.i. De RvC is de heer Ruijgers zeer erkentelijk voor de voortreffelijke wijze waarop hij deze periode heeft vormgegeven.

Op de agenda terugkerende onderwerpen hadden onder meer betrekking op het risicomanagement, acties voortkomend uit de managementletter, het sociaal jaarverslag en de frauderapportage.

In het kader van haar permanente educatie is de RvC in 2025 in gesprek gegaan met voor Evides belangrijke externe stakeholders, in het bijzonder de VEWIN, KWR, VEI en RIWA-Maas. Ook heeft de RvC doorlopend geïnvesteerd in haar onderlinge samenwerking.

Goedkeuring jaarverslag

De RvC heeft het verslag inclusief jaarrekening met de directie besproken, in aanwezigheid van de accountant. Het jaarverslag en de door de directie voorgestelde winstbestemming hebben onze goedkeuring. Wij leggen het jaarverslag, de jaarrekening en de winstbestemming voor aan de AvA om in de vergadering van 26 mei 2026 vast te stellen. Tevens verzoeken wij de AvA om voor het jaar 2025 decharge te verlenen aan de directie voor het gevoerde beleid en aan de leden van de RvC voor het uitgeoefende toezicht.

Namens de Raad van Commissarissen,
L.H.M. Kohsiek, voorzitter, 28 april 2026

Samenstelling en profiel

De Raad van Commissarissen (RvC) bestaat uit vijf onafhankelijke personen, die worden benoemd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) op voordracht van de RvC. De ondernemingsraad heeft een aanbevelingsrecht voor één lid van de RvC. De RvC kan uit zijn midden vaste en/of ad hoc commissies benoemen. De RvC kent een vaste auditcommissie en remuneratiecommissie en een ad hoc selectie- en benoemingscommissie.

De profielschets van de RvC beschrijft de uitgangspunten voor de samenstelling van de RvC. Gestreefd wordt naar een evenwichtige samenstelling binnen de RvC wat betreft de ervaring en affiniteit met de aard en cultuur van het bedrijf, alsmede met het Zeeuwse respectievelijk Zuid-Hollandse gedeelte van het voorzieningsgebied, alsook naar de beoogde diversiteit van de man-vrouwverhouding.

Voor de RvC is het streven vastgesteld dat minimaal 40% van de leden mannen zijn en minimaal 40% van de leden vrouwen. Per 31 december 2025 bestaat de RvC uit twee vrouwen en drie mannen en voldoet daarmee aan het voornoemde streefcijfer.*

In de RvC is vakinhoudelijke kennis aanwezig op de volgende gebieden:
- Financiën, risicobeheersing, treasury en accountantscontrole;
- Drinkwatervoorziening en affiniteit met de waterketen;
- Ondernemerschap in een kapitaalsintensieve sector en kennis van de (internationale) markt en klanten van industriewater alsmede de hieraan gerelateerde industriële dienstverlening (incl. afvalwaterverwerking);
- Kennis van en netwerken in het openbaar bestuur;
- Klant- en consumentenbelangen;
- HRM-beleid, bedrijfsorganisatie en verandermanagement;
- Corporate governance en juridische zaken;
- Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

De RvC draagt ervoor zorg dat Evides Waterbedrijf over een gedegen plan beschikt voor de opvolging van bestuurders en commissarissen, dat is gericht op het in balans houden van de benodigde deskundigheid, ervaring en diversiteit.

Samenstelling

Op 31 december 2025 bestond de RvC van Evides Waterbedrijf uit de volgende commissarissen:
- De heer L.H.M. Kohsiek – voorzitter RvC en tevens lid van de remuneratiecommissie en de ad hoc selectie- en benoemingscommissie;
- Mevrouw J.W. Hollestelle – vicevoorzitter en tevens lid van de auditcommissie en de ad hoc selectie- en benoemingscommissie;
- De heer A.C. Tuinebreijer (aanbeveling OR) – lid en tevens voorzitter van de remuneratiecommissie en de ad hoc selectie- en benoemingscommissie;
- De heer F.C.W. van de Noort – lid en tevens lid van de auditcommissie;
- Mevrouw T. Menssen – lid en tevens voorzitter van de auditcommissie.

In 2025 heeft de RvC heeft haar eigen functioneren, het functioneren van de afzonderlijke commissies van de raad en dat van de individuele commissarissen geëvalueerd.

Meldplicht tegenstrijdige belangen

Op grond van de Corporate Governance Code dient een commissaris of een bestuurder een (potentieel) tegenstrijdig belang bij een transactie die van materiële betekenis is voor de vennootschap en/of de betreffende commissaris of bestuurder direct te melden aan de voorzitter van de RvC. In 2025 zijn geen meldingen ontvangen.

Vergaderingen en overige activiteiten

De RvC heeft in de verslagperiode vijf keer vergaderd en één inhoudelijke themasessie gehouden. De RvC vergaderde in 2025 over het algemeen voltallig en geen van de commissarissen is frequent afwezig geweest. Er vond regelmatig overleg plaats tussen de directie en de voorzitter van de RvC.

In de RvC-vergaderingen zijn de ontwikkelingen van Evides Waterbedrijf besproken. Daarbij zijn onder meer behandeld:
- Stand van zaken en voortgang bedrijfsactiviteiten;
- Jaarverslag 2024, inclusief de voorgestelde winstbestemming en het verslag van de accountant;
- Remuneratierapport 2024;
- Sociaal jaarverslag 2024;
- Frauderapportage 2024;
- Financiële zaken, waaronder de gewogen gemiddelde vermogenskostenvoet (WACC);
- Voordracht tot benoeming van een commissaris;
- Voordracht tot benoeming van de bestuurder (inclusief benoeming interim bestuurder);
- Uitvoering van de Strategische Koers 2025-2029;
- ICT-ontwikkelingen, waaronder cybersecurity risico's;
- Activiteiten van Evides Industriewater;
- Drinkwatertarieven 2026, inclusief het tariefbeleid en de tariefontwikkeling;
- Ondernemingsplan 2026, inclusief het lange termijn investeringsplan;
- Algemene Voorwaarden Evides Drinkwater 2026;
- Treasury jaarplan 2026;
- Risicomanagement;
- Managementletter 2025.

De auditcommissie heeft in 2025 drie keer vergaderd, waarbij onder meer besluiten van de RvC over het jaarverslag 2024 en de beheersing van financiële risico's inhoudelijk zijn voorbereid. De externe accountant nam deel aan de vergaderingen. Na het tussentijdse vertrek van een commissaris heeft de RvC

** Tot 15 maart 2025 bestond de RvC uit één vrouw en drie mannen. Per 15 maart 2025 is mevrouw ir. T. Menssen toegetreden als lid van de RvC.*

besloten om de aan de auditcommissie toebedeelde taken vanaf oktober 2024 tijdelijk over te nemen tot het moment dat de RvC (en de auditcommissie) weer voltallig was. Vanaf de aanstelling van mevrouw T. Menssen per 15 maart 2025 was dit het geval. Sindsdien is de samenstelling van de auditcommissie zoals voornoemd.

De remuneratiecommissie heeft in 2025 drie keer vergaderd. Tijdens de vergaderingen zijn onder meer de vlootschouw (2024 en 2025), het remuneratierapport 2024, de directie-doelstellingen 2025, leiderschapsontwikkeling en de meldregeling voor misstanden besproken.

Voor de werving en selectie van zowel een nieuwe commissaris als de nieuwe algemeen directeur is een ad hoc selectie- en benoemingscommissies uit de RvC benoemd, bestaande uit de commissarissen Tuinebreijer (voorzitter), Kohsiek en Hollestelle.

Bezoldiging directie en RvC

Directie

De uitgangspunten van het beleid voor de bezoldiging van de directie zijn als volgt:

- De bezoldiging dient hoog genoeg te zijn om goed management te kunnen aantrekken en te behouden;
- De bezoldiging dient te passen binnen die van vergelijkbare bedrijven in een vergelijkbare markt, rekening houdend met het publieke karakter van het bedrijf;
- De bezoldiging stimuleert zowel de korte- als de lange termijndoelstellingen van de onderneming;
- De bezoldiging dient te passen binnen de normering die vastgelegd is in de 'Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector' (WNT);
- De overige arbeidsvoorwaarden zijn marktconform binnen de sector;
- De bezoldiging wordt geïndexeerd conform de indexering in de WNT, tenzij de resultaten ten opzichte van vooraf overeengekomen doelstellingen aanleiding zouden geven geen (volledige) indexatie.

De RvC stelt de indexering vast. Voor de hoogte van de bezoldiging in 2025 wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening.

Raad van Commissarissen

Het uitgangspunt van het beleid voor de bezoldiging van de commissarissen is een marktconforme bezoldiging die onafhankelijk is van het bedrijfsresultaat, waarbij de bezoldiging dient te passen binnen de normering die vastgelegd is in de WNT. Voor de hoogte van de bezoldiging in 2025 wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening.

Personalia RvC en directie

De personalia van de RvC en de directie van Evides NV zijn hieronder weergegeven.

Raad van Commissarissen

De heer drs. L.H.M. Kohsiek (1953) Voorzitter

Nationaliteit:
Nederlandse

Datum eerste benoeming:
1 oktober 2020
Benoemingstermijn loopt tot:
1 oktober 2028

Overige nevenfuncties:
- Voorzitter Raad van Advies Wageningen Marine Research
- Lid Raad van Toezicht Stichting Geonovum
- Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Noord Hollands Landschap
- Lid Raad van Toezicht Stichting Zuiderzeemuseum
- Lid adviesraad STOER (Minister VRO) (per 1 maart 2025)

Werkervaring o.a.:
- Dijkgraaf Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
- Lid Raad van Bestuur (plv. Directeur-Generaal) Rijkswaterstaat
- Adjunct-directeur Milieu- en Natuurplanbureau (PBL) RIVM

Mevrouw drs. ing. J.W. Hollestelle (1975) Vicevoorzitter

Nationaliteit:
Nederlandse

Beroep/hoofdfunctie:
Directeur-eigenaar Koninklijke Hollestelle Groep

Datum eerste benoeming:
16 mei 2023
Benoemingstermijn loopt tot:
16 mei 2027

Overige nevenfuncties:
- Vicevoorzitter Raad van Commissarissen Caesar Groep Rotterdam B.V.
- Voorzitter Familiebedrijvennetwerk Zeeland VNO-NCW
- Voorzitter Xtra Management Zeeland (per 21 oktober 2022)
- Kamerheer van zijne Majesteit de Koning
- Penningmeester Stichting Sigillis Regiis Praesidio (per 29 juni 2022)
- Penningmeester Stichting Vrienden van Revant Zeeland (per 15 mei 2018)
- Lid Regionale Selectiecommissie Zuid Koning Willem I Stichting (per 1 januari 2016)

Werkervaring o.a.:
- Adjunct directeur Koninklijke Hollestelle Groep
- Bedrijfsleider Hollestelle Konstruktie en Kranentechniek

De heer drs. A.C. Tuinebreijer (1965)

Nationaliteit:
Nederlandse

Beroep/hoofdfunctie:
Directeur-eigenaar KAMIDO B.V.
(per 1 september 2025*)

Datum eerste benoeming:
7 september 2020
Benoemingstermijn loopt tot:
7 september 2028

Overige nevenfuncties:
- Gecertificeerd coach

Werkervaring o.a.:
- Vice President Human Resources, DNV Energy Systems Northern Europe
- Vice President Human Resources, Staples
- HR Director Europe, BC Components

** Tot 1 september 2025: Vice President Human Resources, DNV Energy Systems Northern Europe*

De heer F.C.W. van de Noort (1965)

Nationaliteit:
Nederlandse

Beroep/hoofdfunctie:
Directeur-eigenaar NorthSide Services B.V.

Datum eerste benoeming:
25 mei 2024
Benoemingstermijn loopt tot:
25 mei 2028

Overige nevenfuncties:
- Bestuurslid Stichting De Doelen Steunfonds

Werkervaring o.a.:
- COO N.V. Eneco
- COO Stedin Netbeheer B.V.

Mevrouw ir. T. Menssen (1967)

Nationaliteit:
Nederlandse

Beroep/hoofdfunctie:
Commissaris/toezichthouder

Datum eerste benoeming:
15 maart 2025
Benoemingstermijn loopt tot:
15 maart 2029

Overige nevenfuncties:
- Lid Raad van Commissarissen Aalberts (tot 1 mei 2025)
- Lid Raad van Commissarissen Alliander
- Lid Raad van Commissarissen Ecorys
- Lid Raad van Toezicht Marin
- Lid Raad van Toezicht Scheepvaartmuseum Amsterdam
- Lid Raad van Toezicht Kröller-Müller Museum
- Voorzitter Monitoringscommissie Code Pensioenfondsen
- Bestuurslid/ Lid Raad van Curatoren Stichting Het Nederlands Economische Instituut
- Bestuurslid Stichting PostNL Bijzondere Momenten Fonds
- Bestuurslid Vereniging Aegon

Werkervaring o.a.:
- CFO Koninklijke BAM
- COO (2011-2012) en CFO (2006-2011) Havenbedrijf Rotterdam

Directie

De heer drs. B.R. Combee (1967)

Nationaliteit:
Nederlandse

Beroep/hoofdfunctie:
Algemeen Directeur Evides N.V.

Benoemingsperiode:
1 januari 2026 tot 1 januari 2030

Nevenfuncties:
- Voorzitter Raad van Commissarissen Delfluent B.V.
- Bestuurslid Stichting Water for Life
- Bestuurslid Vereniging van Waterbedrijven in Nederland
- Bestuurslid RIWA-Maas
- Bestuurslid Kifid, Stichting Klachteninstituut Financiële Dienstverlening
- Voorzitter Consumenten Adviesraad bij de Stichting Reclame Code

De heer drs. E. Ruijgers RA RC (1977)

Nationaliteit:
Nederlandse

Beroep/hoofdfunctie:
Algemeen directeur a.i. Evides N.V.
(per 25 juli 2025*)

Benoemingsperiode:
25 juli 2025 tot 1 januari 2026

Nevenfuncties:
- Lid Raad van Commissarissen Water- en Energiebedrijf Bonaire N.V. (per 1 juli 2025)
- Lid Raad van Commissarissen Delfluent B.V. (per 1 januari 2017)
- Bestuurslid Stichting Water for Life (per 25 juli 2025 tot 1 januari 2026)
- Bestuurslid Vereniging van Waterbedrijven in Nederland (per 25 juli 2025 tot 1 januari 2026)
- Bestuurslid RIWA-Maas (per 25 juli 2025 tot 1 januari 2026)
- Bestuurslid Capelse Voetbalvereniging Zwervers (per 1 september 2019)

Mevrouw ir. A.M. Ottolini (1958)

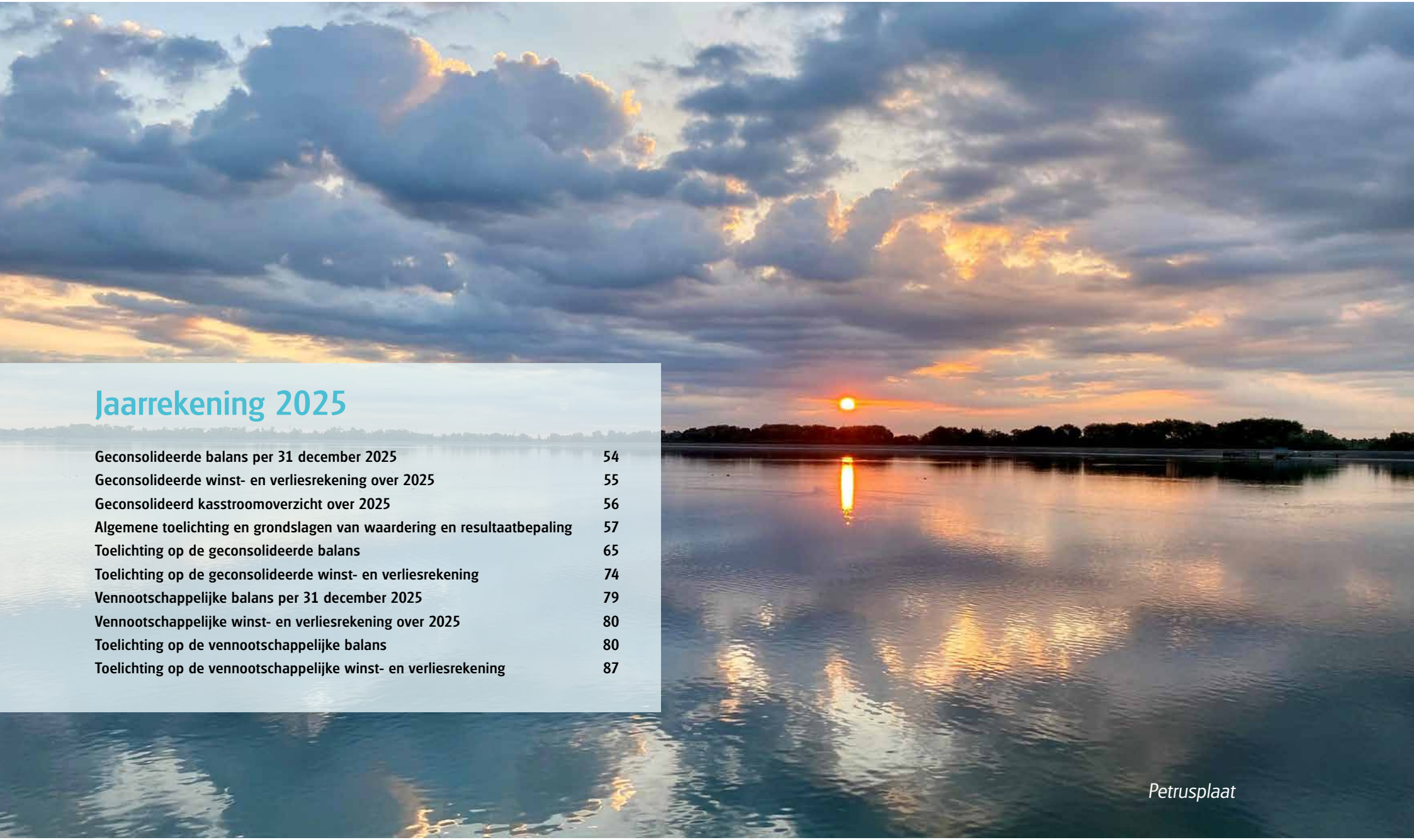
Nationaliteit:
Nederlandse

Beroep/hoofdfunctie:
Algemeen directeur Evides N.V.
(tot 25 juli 2025)

Benoemingsperiode:
1 november 2014 tot 25 juli 2025

Nevenfuncties:
- Voorzitter Raad van Commissarissen Vebego Group
- Lid Raad van Commissarissen Nederlandse Waterschapsbank
- Voorzitter Raad van Commissarissen Delfluent B.V. (tot 25 juli 2025)
- Bestuurslid Stichting Water for Life (tot 25 juli 2025)
- Bestuurslid Deltalinqs (tot 25 juli 2025)
- Bestuurslid Vereniging van Waterbedrijven in Nederland (tot 25 juli 2025)
- Bestuurslid RIWA- Maas (tot 25 juli 2025)

** Tot 25 juli 2025: directeur Klant & Business Support bij Evides Waterbedrijf. Per 1 januari 2026 is de heer Ruijgers terug in de functie van directeur Klant & Business Support.*

Jaarrekening 2025

Geconsolideerde balans per 31 december 2025	54
Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2025	55
Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2025	56
Algemene toelichting en grondslagen van waardering en resultaatbepaling	57
Toelichting op de geconsolideerde balans	65
Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening	74
Vennootschappelijke balans per 31 december 2025	79
Vennootschappelijke winst- en verliesrekening over 2025	80
Toelichting op de vennootschappelijke balans	80
Toelichting op de vennootschappelijke winst- en verliesrekening	87

Petrusplaat

Geconsolideerde balans per 31 december 2025 (voor resultaatbestemming)

(in € miljoenen)	Ref.	31 december 2025		31 december 2024	
ACTIVA					
Vaste activa					
Immateriële vaste activa	*1.1*	30,2		28,4	
Materiële vaste activa	*1.2*	1.242,7		1.169,5	
Financiële vaste activa	*1.3*	172,5		186,6	
Totaal vaste activa			**1.445,4**		**1.384,5**
Vlottende activa					
Voorraden	*2.1*	6,4		7,5	
Onderhanden projecten	*2.2*	11,6		1,3	
Vorderingen en overlopende activa	*2.3*	75,8		105,0	
Liquide middelen	*2.4*	12,3		11,8	
Totaal vlottende activa			**106,1**		**125,6**
Totaal activa			**1.551,5**		**1.510,1**
PASSIVA					
Aandeel van de rechtspersoon in het groepsvermogen	*3*	675,7		625,5	
Aandeel van derden in het groepsvermogen	*4*	6,0		6,0	
Totaal groepsvermogen			**681,7**		**631,5**
Voorzieningen	**5**		**10,7**		**9,2**
Langlopende schulden	**6**		**645,4**		**666,4**
Kortlopende schulden en overlopende passiva	**7**		**213,7**		**203,0**
Totaal passiva			**1.551,5**		**1.510,1**

Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2025

(in € miljoenen)	Ref.	2025		2024	
Bedrijfsopbrengsten					
Netto-omzet		474,4		436,2	
Geactiveerde productie voor het eigen bedrijf		20,9		17,1	
Overige bedrijfsopbrengsten		3,9		1,0	
Som der bedrijfsopbrengsten	*8*		**499,2**		**454,3**
Bedrijfslasten					
Kosten van grond- en hulpstoffen	*9.1*	58,9		61,5	
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	*9.2*	90,9		88,5	
Lonen en salarissen	*9.3*	69,2		61,9	
Sociale lasten en pensioenpremies	*9.3*	17,4		15,7	
Afschrijvingen op vaste activa	*9.4*	97,2		82,1	
Overige bedrijfskosten	*9.5*	84,5		74,6	
Som der bedrijfslasten			**418,1**		**384,3**
Bedrijfsresultaat			**81,1**		**70,0**
Opbrengsten van vorderingen die tot de vaste activa behoren	*10.1*	7,0		8,2	
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	*10.2*	0,8		1,4	
Rentelasten en soortgelijke kosten	*10.3*	-16,3		-15,2	
			-8,5		-5,6
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen			**72,6**		**64,4**
Belastingen	*11*		-12,3		-12,4
Aandeel in resultaat niet-geconsolideerde deelnemingen			1,5		1,3
Resultaat bij verkoop deelnemingen			0,4		0,0
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen			**62,2**		**53,3**
Waarvan aandeel van derden			0,0		0,0
Resultaat toekomend aan de rechtspersoon			**62,2**		**53,3**
Totaal van de rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen van de rechtspersoon als onderdeel van het groepsvermogen.			0,0		0,0
Totaalresultaat			**62,2**		**53,3**

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2025 (volgens de indirecte methode)

(in € miljoenen)	2025		2024	
Bedrijfsresultaat		**81,1**		**70,0**
Aanpassingen voor:				
- Afschrijvingen en ov. waardeveranderingen		97,1		82,1
- Resultaat financial lease				
- Boekresultaat verkoop activa		-0,3		
- Boekresultaat DBFMO				-9,4
- Mutatie voorzieningen		0,6		1,9
- Veranderingen werkkapitaal:				
- mutatie operationale vorderingen	29,0		-5,4	
- mutatie voorraden	1,1		-2,4	
- mutatie onderhanden projecten	-9,0		0,6	
- mutatie operationele schulden	-13,5		-0,6	
		7,6		-7,8
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		**186,0**		**136,8**
Ontvangen rente	5,5		8,8	
Betaalde rente	-16,1		-13,3	
Ontvangen dividenden			0,0	
Betaalde winstbelasting	-11,6		-7,2	
		-22,2		-11,7
Kasstroom uit operationele activiteiten		**163,8**		**125,1**
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investeringen in immateriële vaste activa	-9,7		-7,5	
Investeringen in materiële vaste activa	-149,6		-112,2	
Investeringen in financiële vaste activa	2,0		-6,0	
Aflossingen financiële vaste activa	17,1		13,6	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		**-140,2**		**-112,1**
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Mutatie rekening-courantschuld banken	8,8		-44,3	
Betaalde dividenden aan aandeelhouders van de vennootschap	-12,0		-21,1	
Ontvangsten uit langlopende schulden	87,0		170,0	
Aflossingen langlopende schulden	-107,0		-115,0	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		**-23,2**		**-10,4**
Netto kasstroom		**0,5**		**2,6**
Het verloop van de liquide middelen is als volgt:		**2025**		**2024**
Stand liquide middelen 01-01		11,8		9,2
Stand liquide middelen 31-12		12,3		11,8
		0,5		**2,6**

Algemene toelichting en grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Evides N.V. is gevestigd te Rotterdam aan de Schaardijk 150 en geregistreerd onder inschrijvingsnummer 24170650 bij de Kamer van Koophandel. De activiteiten van Evides N.V. en haar groepsmaatschappijen (hierna: Evides) bestaan uit het leveren van drinkwater in het zuidelijk deel van de provincie Zuid-Holland, in de hele provincie Zeeland en in het uiterste westen van de provincie Noord-Brabant. Daarnaast onderneemt Evides activiteiten op het gebied van industriewaterleveringen in Nederland, België, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk. Tot slot bestaan de industriewateractiviteiten ook uit de zuivering van afvalwater.

Groepsverhoudingen

Evides N.V. te Rotterdam staat aan het hoofd van een groep rechtspersonen.
Een overzicht van de gegevens vereist op grond van de artikelen 2:379 en 2:414 BW is onderstaand opgenomen:

Geconsolideerde maatschappijen:

Naam	Statutaire zetel	Aandeel in geplaatst kapitaal
Evides Industriewater B.V.	Rotterdam	100,0%
Evides Afvalwater B.V.	Rotterdam	100,0%
Evides Terneuzen Water B.V.*	Rotterdam	100,0%
Brielse Meer Water B.V.	Rotterdam	100,0%
Sloewarmte B.V.	Rotterdam	100,0%
Delfluent Services B.V.	Den Hoorn	100,0%
Evides Antwerpen Water BV	Antwerpen (BE)	100,0%
Evides Industriewater Deutschland GmbH	Bremen (DE)	100,0%
Evides Stade Wasserbetrieb GmbH	Stade (DE)	100,0%
Evides Industriewater UK Ltd	Hitchin (UK)	100,0%
N.V. Waterwinningsbedrijf Brabantse Biesbosch	s-Hertogenbosch	60,0%

** Per 21 januari 2026 is is Evides Terneuzen Water B.V. juridisch gefuseerd met Evides Industriewater B.V. De rechten en verplichtingen van Evides Terneuzen Water B.V. zijn daarbij van rechtswege overgegaan op Evides Industriewater B.V.*

Niet-geconsolideerde maatschappijen:

Naam	Statutaire zetel	Aandeel in geplaatst kapitaal
Delfluent B.V.	Den Hoorn	54,5%
North Water B.V.	Groningen	50,0%
North Water Afvalwater B.V.	Groningen	50,0%
NH-Water B.V.	Velserbroek	50,0%
Aqualab Zuid B.V.	Werkendam	50,0%
Facturatie B.V.	Zwolle	50,0%
VEI B.V.	Utrecht	50,0%
KWH Water B.V.	Nieuwegein	11,3%
Infradock B.V.	Rotterdam	10,0%
AquaMinerals B.V.	Nieuwegein	8,0%

Acquisities en desinvesteringen niet-geconsolideerde maatschappijen

Op 23 december 2025 is het 50% aandeel in de deelneming Evilim Industriewater B.V. overgedragen aan Waterleiding Maatschappij Limburg N.V. (WML), die daarmee een 100% belang heeft verworven.

Grondslagen voor consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening van Evides N.V. zijn de financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende maatschappijen en andere rechtspersonen waarop een overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding wordt gevoerd. De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling van Evides N.V.

De resultaten van Evides N.V. zijn verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening. Op basis van artikel 2:402 van het Burgerlijk Wetboek is de vennootschappelijke winst- en verliesrekening van Evides N.V. in verkorte vorm opgenomen.

De financiële gegevens van de groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie betrokken rechtspersonen en vennootschappen zijn volledig in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties. Belangen van derden in het vermogen en in het resultaat van groepsmaatschappijen zijn afzonderlijk in de geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking gebracht.

Deelnemingen in joint ventures worden, gezien het ontbreken van overheersende zeggenschap, niet mee geconsolideerd.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van titel 9 BW 2. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten, tenzij anders vermeld.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Oordelen en schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de directie van Evides N.V. zich over verschillende zaken een oordeel vormt en dat de directie schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten (zoals vorderingen en schulden) als afgeleide financiële instrumenten (derivaten) verstaan.
In de toelichting op de onderscheiden posten van de balans wordt de reële waarde van het betreffende instrument toegelicht als die afwijkt van de boekwaarde. Indien het financiële instrument niet in de balans is opgenomen, wordt de informatie over de reële waarde gegeven in de toelichting op de 'Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen en voorwaardelijke activa en verplichtingen'.

Primaire financiële instrumenten

Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost van de 'Grondslagen voor de waardering van activa en passiva'.

Afgeleide financiële instrumenten

Evides N.V. heeft geen afgeleide financiële instrumenten.

Omrekening van vreemde valuta's

Vorderingen, schulden en verplichtingen in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Transacties in vreemde valuta's gedurende de verslagperiode worden in de jaarrekening verwerkt tegen de koers die geldt op de datum van de transactie. De uit de omrekening per balansdatum voortvloeiende koersverschillen worden opgenomen in de winst- en verliesrekening.

De buitenlandse groepsmaatschappijen en niet-geconsolideerde deelnemingen kwalificeren als bedrijfsuitoefening in het buitenland met een andere functionele valuta dan die van de vennootschap. Voor de omrekening van de jaarrekening van deze bedrijfsuitoefening in het buitenland wordt de koers op balansdatum gehanteerd voor de balansposten en de wisselkoersen op de transactiedata voor de posten van de winst- en verliesrekening. De omrekeningsverschillen die optreden, worden rechtstreeks ten gunste of ten laste van het groepsvermogen gebracht en verwerkt in de reserve omrekeningsverschillen. Dit geldt eveneens voor de omrekeningsverschillen op leningen die deel uitmaken van de netto-investering in de bedrijfsuitoefening in het buitenland.

Schattingswijzigingen

Ten opzichte van het voorgaande jaar hebben een tweetal schattingswijzigingen plaatsgevonden.

Gebruiksduur leidingen en watermeters

Vanaf eind boekjaar 2023 heeft een herbeoordeling plaatsgevonden van de afschrijvingstermijn van het leidingnet en de watermeters. Op basis van informatie over de vervanging van leidingen en watermeters uit het verleden, komt naar voren dat een uniforme afschrijvingstermijn van 30 jaar voor zowel het leidingnet als de watermeters niet meer representatief is voor de gebruiksduur. Leidingen kennen gemiddeld een gebruiksduur van langer dan 30 jaar, de watermeters een kortere gebruiksduur dan 30 jaar.

Met ingang van 1 januari 2025 is, als gevolg van een vervangingsbeleid in combinatie met technologische ontwikkelingen, de afschrijvingstermijn van leidingen verlengd van 30 naar 45 jaar. De afschrijvingskosten zijn op grond van deze aanpassing in 2025 met € 16,540 miljoen gedaald.

Met ingang van 1 januari 2025 is, als gevolg van resultaten van keuringsonderzoeken, de afschrijvingstermijn van watermeters verkort van 30 naar 20 jaar. Op grond van deze aanpassing zijn de afschrijvingskosten in 2025 met € 35,593 miljoen gestegen met een éénmalig effect van de versnelde afschrijving in het eerste toepassingsjaar.

In 2026 zullen de afschrijvingskosten op grond van deze aanpassing dalen met € 13,0 miljoen.

M&O (Maintain & Operate) uit DBMFO (Design, Build, Finance, Maintain & Operate) contracten

Verder heeft in 2025 Evides Industriewater BV de schatting van de onderhoudsprofilering voor DBMFO-installaties herzien. Op basis van nieuwe informatie over de levensduur is in 2025 vastgesteld dat M&O-kosten, waaronder de circa vijfjaarlijkse vervanging van harsen en membranen, een piek en dalpatroon volgen waar voorheen verondersteld werd (zowel in de business case als in de bedrijfsvoering) dat deze kosten evenredig in de tijd verdeeld zouden zijn.

De wijziging betreft een schattingswijziging in de zin van RJ 145 en is prospectief verwerkt. De toepassing resulteerde in 2025 in een per saldo positief effect van € 3,0 miljoen op het resultaat. Hierbij is er een impact op de omzet van € 9,3 miljoen en een effect op de kosten van € 6,3 miljoen.

De wijziging heeft geen kasstroomeffect en leidt vanaf 2026 tot een M&O-profiel dat beter aansluit op de feitelijke onderhoudsinspanningen in lijn met het toerekeningsbeginsel.

Met deze schattingswijziging wordt vanuit de DBFMO-contracten zorggedragen voor een effectievere matching tussen M&O-kosten en -opbrengsten conform de van toepassing zijnde grondslagen.

Rubriceringswijzigingen

De in de jaarrekening opgenomen vergelijkende cijfers worden voor wat betreft presentatie, indien noodzakelijk voor vergelijkingsdoeleinden, aangepast.

Deze wijzigingen hebben geen impact op het resultaat of op het totaal eigen vermogen van Evides N.V.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd op het bedrag van de bestede kosten, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De jaarlijkse afschrijvingen bedragen een vast percentage van de bestede kosten, zoals nader in de toelichting op de balans is gespecificeerd. De verwachte gebruiksduur en de afschrijvingsmethode worden aan het einde van elk boekjaar opnieuw beoordeeld. Voor de kosten van ontwikkeling wordt een wettelijke reserve gevormd ter hoogte van het geactiveerde bedrag.

Goodwill voortkomend uit fusies en acquisities wordt geactiveerd en lineair afgeschreven in tien respectievelijk vijftien jaar. De afschrijvingstermijn is gebaseerd op de toekomstige verwachte gebruiksduur respectievelijk de geplande terugverdienperiode.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de verwachte toekomstige gebruiksduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Materiële vaste activa in aanbouw ('werken in uitvoer') worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs en indien van toepassing verminderd met bijzondere waardeverminderingen. De vervaardigingsprijs bestaat uit materiaalkosten, directe arbeidskosten en een toerekenbaar deel van de indirecte productiekosten dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend. Op werken in uitvoer wordt niet afgeschreven.

Periodiek groot onderhoud wordt volgens de componentenbenadering geactiveerd. Hierbij worden de totale uitgaven toegewezen aan de samenstellende delen. Uitgaven voor onderhoud worden slechts geactiveerd indien de uitgaven een bedrag van € 50.000,- te boven gaan en de toekomstige verwachte gebruiksduur van het actief met tenminste één jaar wordt verlengd.

Bijdragen in verband met de aanschaf of vervaardiging van (materiële) vaste activa worden in mindering gebracht op de investeringen.

Op grond van verordeningen en contracten heeft Evides de plicht om activa (waaronder (water)installaties en transport- en distributieleidingen) te verwijderen op het moment dat deze niet meer operationeel zijn. In de situatie waar dit niet formeel geregeld is, bestaat er wel mogelijk een feitelijke verwijderingsverplichting gelet op het aantoonbare beleid en/of maatschappelijke functie van Evides. Gezien de oneindige functie van Evides tot het leveren van water, wordt er in de basis geen amoverings-voorziening verantwoord. Verlegging van activa (o.a. (water)installaties en leidingen) worden verantwoord als vervangingsinvesteringen. Een amoverings-voorziening wordt getroffen op het moment dat het besluit is genomen tot het opheffen van waterlevering (in continuïteit) aan een deelgebied.

Financiële vaste activa

Onder de financiële vaste activa zijn begrepen: deelnemingen, financiële leasevorderingen, vorderingen op deelnemingen en latente belastingvorderingen.

De niet-geconsolideerde deelnemingen zijn die entiteiten waarop Evides, direct of indirect, invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid, maar waar het geen overheersende zeggenschap over heeft. Over het algemeen is hier sprake van als Evides tussen de 20% en 50% van de stemrechten kan uitoefenen. Joint ventures zijn overeenkomsten waarbij Evides, tezamen met één of meerdere partijen, activiteiten uitvoert waarbij alle partijen gezamenlijk de zeggenschap uitoefenen. De deelnemingen en joint ventures worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. De nettovermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van Evides N.V. Het niet uitgekeerde gedeelte van het aan Evides toekomende aandeel in de resultaten van deelnemingen waarin Evides geen beslissende zeggenschap kan uitoefenen, wordt in een wettelijke reserve opgenomen.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Daarbij worden tevens andere langlopende belangen in aanmerking genomen die feitelijk moeten worden aangemerkt als onderdeel van de nettoinvestering in de deelneming. Wanneer de vennootschap geheel of ten dele instaat voor de schulden van de desbetreffende deelneming, respectievelijk de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een voorziening gevormd. Bij het bepalen van de omvang van deze voorzie-

ning wordt rekening gehouden met reeds op vorderingen op de deelneming in mindering gebrachte voorzieningen voor oninbaarheid.

De vorderingen op en leningen aan deelnemingen alsmede de overige vorderingen (financial lease vorderingen) worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.
Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs en indien van toepassing onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen. Er is sprake van deelnemingen zonder invloed van betekenis, vanwege kapitaalverschaffing voor eigen rekening (minder dan 20%) en zonder duurzame verbondenheid ten dienste van eigen werkzaamheid

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor verrekenbare fiscale verliezen en voor verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de in deze jaarrekening gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds, met dien verstande dat latente belastingvorderingen alleen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst zal zijn waarmee de tijdelijke verschillen kunnen worden verrekend en verliezen kunnen worden gecompenseerd. De berekening van de latente belastingvorderingen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven of tegen de in komende jaren geldende tarieven, voor zover deze al bij wet (in het huidige boekjaar) zijn vastgesteld. Latente belastingvorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde.Deze hebben overwegend een langlopend karakter.

Voorraden

Voorraden materialen en grond- en hulpstoffen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen kostprijs en vervolgens gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere netto-opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden. De waardering van de voorraden grond- en hulpstoffen komt tot stand op basis van fifo.

Onderhanden projecten

De grondslag voor de onderhanden projecten voor derden is afhankelijk van de datum van de overeenkomst van het project als gevolg van de prospectieve verwerking van de doorgevoerde stelselwijziging per 1 januari 2022 als gevolg van de wijzigingen in RJ 270 (De winst- en verliesrekening) en RJ 221 (Onderhanden projecten). De gewijzigde richtlijnen worden toegepast op overeenkomsten aangegaan of gewijzigd vanaf 1 januari 2022.

Grondslag onderhanden projecten voor overeengekomen of gewijzigde projecten vanaf 1 januari 2022

De onderhanden projecten die zijn overeengekomen met een derde voor de constructie van een actief zoals waterinstallaties of M&O-dienstverlening o.a. op basis van zogenoemde DBFMO (Design, Build, Finance, Maintain & Operate) contracten, worden gewaardeerd tegen de gerealiseerde projectopbrengsten (zijnde de gerealiseerde projectkosten vermeerderd met de toegerekende winst op basis van de voortgang van de prestaties dan wel verminderd met het volledig verwachte verlies) verminderd met de gedeclareerde termijnen.

Projectopbrengsten worden verwerkt per afzonderlijke prestatieverplichting, conform de grondslagen voor de 'netto-omzet'. Indien het resultaat op een onderhanden project niet op betrouwbare wijze kan worden ingeschat, wordt geen winst toegerekend.

De projectkosten omvatten de direct op het project betrekking hebbende kosten, de algemene kosten die toerekenbaar zijn aan het project en andere kosten die contractueel aan de opdrachtgever kunnen worden toegerekend. Als het waarschijnlijk is dat de totale projectkosten hoger uitvallen dan de totale projectopbrengsten, wordt het volledige verwachte verlies opgenomen als last in de winst- en verliesrekening onder de kostprijs werken voor derden.

De percentage of completion methode wordt gebruikt voor het meten van de verrichte prestaties bij de uitvoering van de projecten. Onder deze methode wordt de voortgang van de verrichte prestatie beoordeeld aan de hand van de gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten.

Indien een onderhanden project een debetstand vertoont, wordt het totaalsaldo gepresenteerd onder de vlottende activa. Indien het onderhanden project een creditsaldo vertoont, wordt het totaalsaldo gepresenteerd onder de kortlopende schulden.

In het boekjaar gerealiseerde projectopbrengsten worden als onderdeel van de netto-omzet in de winst- en verliesrekening verwerkt. Projectkosten worden verwerkt naar de aard van de kosten.

Grondslag onderhanden projecten voor overeengekomen of gewijzigde projecten vóór 1 januari 2022

De onderhanden projecten in opdracht van derden worden gewaardeerd tegen de gerealiseerde projectkosten en verminderd met verwerkte verliezen en gedeclareerde termijnen.

De projectkosten omvatten de direct op het project betrekking hebbende kosten, de algemene kosten die toerekenbaar zijn aan het project en andere kosten die contractueel aan de opdrachtgever kunnen worden toegerekend.

Projectopbrengsten en projectkosten uit hoofde van de onderhanden projecten worden als opbrengsten en kosten verwerkt in de winst- en verliesrekening in het jaar van gereedkomen van het betreffende project.

Als het waarschijnlijk is dat de totale projectkosten hoger uitvallen dan de totale projectopbrengsten, wordt het volledige verwachte verlies opgenomen als last in de winst- en verliesrekening onder de kostprijs werken voor derden.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan 12 maanden. Rekening-courant schulden bij banken zijn opgenomen onder kortlopende schulden aan banken. De liquide middelen worden opgenomen tegen nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden.

Aandeel derden

Het aandeel van derden in het groepsvermogen betreft het minderheidsbelang van derden in het eigen vermogen van geconsolideerde maatschappijen. Het aandeel van derden in het resultaat van geconsolideerde maatschappijen wordt in de winst- en verliesrekening in mindering gebracht op het groepsresultaat.
Indien de aan het minderheidsbelang van derden toerekenbare verliezen het minderheidsbelang van derden in het eigen vermogen van de geconsolideerde maatschappijen overtreffen, komt het verschil, alsmede komen eventuele verdere verliezen, volledig ten laste van Evides N.V., tenzij en voor zover de minderheidsaandeelhouder de verplichting heeft, en in staat is, om die verliezen voor haar rekening te nemen. Als de geconsolideerde maatschappijen vervolgens weer winst maken, komen die winsten volledig ten gunste van Evides N.V. totdat de door Evides N.V. voor haar rekening genomen verliezen zijn gerecupereerd.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Toevoegingen aan en vrijval van voorzieningen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst- en verliesrekening gebracht.

Indien het effect van de tijdswaarde van geld materieel is, worden de overige voorzieningen gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de betreffende verplichtingen af te wikkelen. Discontering vindt plaats op basis van een disconteringsvoet voor belastingen die zowel de actuele marktrente als de specifieke risico's met betrekking tot de verplichting weergeeft. Indien het effect van de tijdswaarde van geld niet materieel is, worden de overige voorzieningen gewaardeerd tegen de nominale waarde.
Tenzij anders vermeld, worden de overige voorzieningen gewaardeerd tegen de contante waarde.

De voorzieningen zijn samengesteld uit personeelsvoorzieningen en latente belastingverplichtingen.

Overige uitgestelde personeelsbeloningen

Overige uitgestelde personeelsbeloningen zijn die welke deel uitmaken van het beloningspakket, zoals beloningen wegens jubilea, tijdelijk verlof en dergelijke, met een langlopend karakter. Hierbij is sprake van opbouw van rechten. De opgenomen verplichting is de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde.

Voorziening voor langdurig zieken

Voor de op balansdatum bestaande verplichtingen tot doorbetaling van de lonen en salarissen (inclusief werkgeverslasten) van het per balansdatum naar verwachting voor langere tijd arbeidsongeschikte personeel is een voorziening gevormd ter grootte van het naar verwachting in de toekomst verschuldigde bedrag. Aan arbeidsongeschikt personeel betaalde bedragen worden ten laste van deze voorziening gebracht. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorziening arbeidsongeschiktheid en aanspraken wachtgeld

Deze voorzieningen hebben betrekking op kosten uit hoofde van uitkeringen aan (oud)medewerkers die een uitkering ontvangen vanwege arbeidsongeschiktheid en WW-uitkeringen die ten gevolge van het eigenrisicodragerschap voor rekening komen van Evides N.V. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde.

Latente belastingverplichtingen

Latente belastingverplichtingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de boekwaarden die in deze jaarrekening gevolgd worden anderzijds. De berekening van de latente belastingverplichtingen geschiedt tegen de belastingtarieven die op het einde van het verslagjaar gelden, of tegen de tarieven die in de komende jaren gelden, voor zover deze al bij wet (in het huidige boekjaar) zijn vastgesteld. Belasting latenties worden gewaardeerd op nominale waarde.

Langlopende en kortlopende schulden

Schulden worden bij de eerste waardering gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en vermeerdert met transactiekosten.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt samen met de verschuldigde rentevergoeding zodanig bepaald dat de effectieve rente gedurende de looptijd van de schulden in de winst- en verliesrekening wordt verwerkt.

Leasing

Financiële leasing

De levering van water-op-maat en de zuivering van afvalwater geschiedt door Evides Industriewater doorgaans op basis van zogenoemde DBFO (Design, Build, Finance & Operate) contracten. Hierbij is het mogelijk dat de vennootschap grotendeels de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van deze activa overdraagt aan haar klanten. De grondslag voor de DBFO is afhankelijk van de datum van de overeenkomst van het project als gevolg van de prospectieve verwerking van de doorgevoerde stelselwijziging per 1 januari 2022 als gevolg van de wijzigingen in RJ 270 (De winst- en verliesrekening) en RJ 221 (Onderhanden projecten).

Indien het project is aangegaan of gewijzigd vanaf 1 januari 2022 wordt het project (bij voltooiing) geclassificeerd als overige vordering onder de financiële vaste activa.

Indien het project aangegaan is vóór 1 januari 2022 wordt het project (bij voltooiing) geclassificeerd als financial lease onder de financiële vaste activa. In dergelijke situaties wordt het contract als een financieel leasecontract beschouwd en wordt de lease gewaardeerd tegen de contante waarde van de leasebetalingen, berekend tegen de impliciete rentevoet van de leaseovereenkomst.

De te betalen leasetermijnen worden op annuïtaire wijze verdeeld in een aflossings- en een rentecomponent, gebaseerd op een vast rentepercentage. De leasevorderingen worden exclusief de rentevergoeding opgenomen onder de financiële vaste activa. De rentecomponent wordt, bij beide methodes, tijdsevenredig verwerkt en verantwoord in de winst- en verliesrekening.

Operationele leasing

Leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom niet bij Evides ligt (en dus niet kwalificeren als financiële lease), worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract.

Grondslagen voor de resultatenbepaling

Bedrijfsopbrengsten

Netto-omzet

Onder netto-omzet wordt verstaan de opbrengsten voortvloeiend uit prestatieverplichtingen aangaande het leveren van water en het verlenen van diensten alsmede de projectopbrengsten van onderhanden projecten onder aftrek van kortingen en de over de omzet geheven belastingen.
Opbrengsten worden verwerkt per afzonderlijk te onderscheiden prestatieverplichting. Een toegezegd goed of toegezegde dienst is te onderscheiden als wordt voldaan aan de volgende criteria:

- de afnemer kan de voordelen van het geleverde water of diensten zelfstandig benutten, al dan niet gezamenlijk met middelen die de afnemer heeft of kan verkrijgen; en
- de toezegging om het water of diensten te leveren is te onderscheiden van de overige in de overeenkomst opgenomen toezeggingen.

Indien twee of meer in een overeenkomst opgenomen toezeggingen om water of diensten te leveren niet afzonderlijk te onderscheiden zijn, worden de toezeggingen gecombineerd tot een combinatie van goederen of diensten die gezamenlijk te onderscheiden zijn van overige toezeggingen in de overeenkomst.

In geval er sprake is van meerdere prestatieverplichtingen in een overeenkomst, wordt de totale transactieprijs aan de prestatieverplichtingen toegerekend naar rato van de waarde van de prestatieverplichtingen. Deze toerekening wordt gebaseerd op de zelfstandige verkoopprijs per prestatieverplichting. Bij het bepalen van de totale transactieprijs wordt de omvang van een te verwerken variabele vergoeding bepaald door een schatting te maken. Bij het maken van die schatting wordt voorzichtigheid toegepast.
Opbrengsten voortvloeiend uit prestatieverplichtingen aangaande het leveren van water worden verantwoord op het moment dat alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's zijn overgegaan op de afnemer. De kostprijs hiervan wordt aan dezelfde periode toegerekend. Het betreft de navolgende prestatieverplichtingen:

- leveren van drinkwater
- leveren van industriewater
- zuiveren van afvalwater
- ontwerp/bouw/financieren/onderhouden van demin-waterinstallaties
- beheer en onderhoud van afvalwaterzuiveringsinstallaties
- leveren van water aan scheepvaart
- detachering van personeel
- verhuur onroerende zaak

Netto-omzet omvat de opbrengsten uit levering van water onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen en na eliminatie van transacties tussen groepsmaatschappijen.
De wateropbrengsten betreffen de omzet uit aan verbruikers geleverd drink- en industriewater en uit de zuivering van afvalwater. Het merendeel van het waterverbruik is bemeterd. De facturatie voor onbemeterd verbruik is gebaseerd op een vast bedrag per woning. Voor het bemeterde verbruik bestaan de opbrengsten uit vastrecht en het afzetvolume vermenigvuldigd met het verbruikstarief per m^3.

Opbrengsten voortvloeiend uit prestatieverplichtingen aangaande het verlenen van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de prestaties zijn verricht, gebaseerd op de tot balansdatum in het kader van de dienstverlening gemaakte kosten in verhouding tot de geschatte kosten van de totaal te verrichten dienstverlening. De kostprijs van de verrichte prestaties wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Opbrengsten voortvloeiend uit prestatieverplichtingen aangaande de uitvoering van onderhanden projecten, die zijn overeengekomen met een derde voor de constructie van een actief worden opgenomen naar rato van de mate waarin prestaties zijn verricht, gebaseerd op de tot balansdatum in

het kader van het project gemaakte kosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten. De kostprijs van de verrichte prestaties wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Geactiveerde productie voor het eigen bedrijf
De bij 'geactiveerde productie voor het eigen bedrijf' genoemde bedragen betreffen de loon- en direct toerekenbare kosten samenhangend met de inzet van eigen personeel op investeringsactiviteiten en onderhanden projecten voor derden.

Overige bedrijfsopbrengsten
De overige bedrijfsopbrengsten betreffen opbrengsten die voortkomen uit incidentele bedrijfsactiviteiten.

Bedrijfslasten

Kosten van grond- en hulpstoffen
Onder de kosten van grond- en hulpstoffen wordt verstaan de inkoop van water alsmede het gebruik van energie en chemicaliën.

Kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten
De kosten van uitbesteed werken andere externe kosten omvatten de aan de omzet toe te rekenen directe kosten alsmede overige kosten uitbesteed werk en andere externe kosten.

Lonen, salarissen en sociale lasten
Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen
De groep heeft diverse pensioenregelingen. De Nederlandse regelingen worden gefinancierd door afdrachten aan pensioenuitvoerders, te weten verzekeringsmaatschappijen en bedrijfstakpensioenfondsen. De buitenlandse pensioenregelingen zijn vergelijkbaar met de wijze waarop het Nederlandse pensioenstelsel is ingericht en functioneert.

De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de winst- en verliesrekening verantwoord.

Aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst wordt beoordeeld of en zo ja welke verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie op balansdatum bestaan. Deze additionele verplichtingen, waaronder eventuele verplichtingen uit herstelplannen van de pensioenuitvoerder en indien van toepassing verplichtingen uit hoofde van compensatiebetalingen in het kader van de overgang naar een nieuw pensioenstelsel die niet afhankelijk zijn van voortzetting van het dienstverband, leiden tot lasten voor de groep en worden, indien van toepassing, in de balans opgenomen in een voorziening. Indien het effect van de tijdswaarde van geld materieel is, wordt de verplichting gewaardeerd tegen de contante waarde. Disconteringvindt plaats op basis van een disconteringsvoet voor belastingen die de actuele marktrente weergeeft. Toevoegingen aan en vrijval van de verplichtingen komen ten laste respectievelijk ten gunste van de winst- en verliesrekening.

Een pensioenvordering wordt in de balans opgenomen wanneer de groep beschikkingsmacht heeft over de pensioenvordering, wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen die de pensioenvordering in zich bergt, zullen toekomen aan de groep en wanneer de pensioenvordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Ultimo 2025 en 2024 waren er voor de groep geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen, naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie.

Afschrijvingen op vaste activa
De afschrijvingstermijnen van de materiële en immateriële vaste activa zijn gebaseerd op de verwachte toekomstige verwachte gebruiksduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs. Op gronden wordt niet afgeschreven.

Overige waardeveranderingen van vaste activa
De vennootschap beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Overige bedrijfskosten
Onder overige bedrijfskosten worden die kosten verstaan die ten laste van het jaar komen en die niet zijn toe te rekenen aan de hiervoor genoemde kostencategorieën, waaronder de vorming van voorzieningen voor dubieuze debiteuren en representatiekosten.

Rentebaten en -lasten
Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Belastingen
De vennootschapsbelasting wordt berekend tegen het geldende tarief over het resultaat van het boekjaar, waarbij rekening wordt gehouden met permanente verschillen tussen de winstberekening volgens de jaarrekening en de fiscale winstberekening, en waarbij actieve belastinglatenties (indien van toepassing) slechts worden gewaardeerd voor zover de realisatie daarvan waarschijnlijk is.

Vanaf 1 januari 2016 zijn Nederlandse publiekrechtelijke rechtspersonen belastingplichtig. NV's zoals Evides N.V. worden op basis van de wet geacht met hun hele vermogen een onderneming te drijven. Activiteiten welke Evides verricht vanuit de Drinkwaterwet, zoals het leveren van drinkwater, zijn vrijgesteld voor de vennootschapsbelasting.

Resultaat deelnemingen

Als resultaat van deelnemingen waarin invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het zakelijke en financiële beleid, wordt opgenomen het aan de vennootschap toekomende aandeel in het resultaat van deze deelnemingen. Dit resultaat wordt bepaald op basis van de bij Evides N.V. geldende grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.

Bij deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, wordt het dividend als resultaat aangemerkt.

Grondslagen voor de opstelling van het geconsolideerde kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangen en betaalde rente, ontvangen dividend en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht. Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, waaronder DBFO-contracten, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De ontvangen termijnen uit hoofde van DBFO-contracten zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing eveneens als kasstroom uit investeringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een ontvangst uit operationele activiteiten.

Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering topinkomens (WNT) heeft de vennootschap zich gehouden aan de wet- en regelgeving inzake de WNT.

Toelichting op de geconsolideerde balans (in € miljoenen)

1 Vaste activa

1.1 Immateriële vaste activa

De goodwill is betaald bij de overname van 50% van de aandelen Evides Terneuzen Water B.V. en van Brielse Meer water B.V. (100%). Ultimo 2014 en 2018 is respectievelijk de betaalde goodwill voor de aandelen van Brielse Meer water B.V. en Evides Terneuzen Water B.V. volledig afgeschreven.

Delfluent Services B.V. heeft een onderhoudscontract verkregen van Delfluent B.V. Bij de overname van 50% van de aandelen in Delfluent Services B.V. per 21 december 2012 is aan dit onderhoudscontract een waarde van € 12,9 miljoen toegekend. Dit recht wordt op basis van de verwachte toekomstige verwachte gebruiksduur ten laste van het resultaat lineair afgeschreven. De afschrijvingstermijn bedraagt 21 jaar, gebaseerd op de resterende contractduur.

In 2016 is voor een bedrag van € 0,2 miljoen aanvullende onttrekkingsrechten verkregen voor het Brielse Meer. De afschrijvingstermijn bedraagt 15 jaar.
De afschrijvingstermijn van software is gebaseerd op de verwachte gebruiksduur en bedraagt 5 jaar.

De afschrijvingstermijn voor ontwerpstandaarden bedraagt 10 jaar. Een ontwerpstandaard is een beschrijving van een gestandaardiseerde wijze waarop Evides Industriewater B.V. (een bepaald deel van) een zuiveringsinstallatie ontwerpt.

Naast investeringen, voert Evides jaarlijks onderzoeksactiviteiten uit in verband met de verbetering van waterkwaliteit en daaraan gerelateerde processen. Gezien de aard van deze activiteiten, worden de uitgaven rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht. In 2025 is in het kader van ons onderzoeksprogramma € 2,8 miljoen (2024: € 3,1 miljoen) uitgegeven.

Overzicht opbouw en verloop van de boekwaarde in 2025:

	Goodwill	Onderhouds-contract	Concessie	Software	Ontwerp-standaarden	Werken in uitvoering	Totaal
Stand per 1 januari 2025							
Aanschafwaarde	5,5	12,9	0,2	100,9	1,2	1,5	122,2
Cumulatieve afschrijvingen	-5,5	-7,4	-0,1	-80,4	-0,4	0,0	-93,8
Boekwaarde per 1 januari 2025	**0,0**	**5,5**	**0,1**	**20,5**	**0,8**	**1,5**	**28,4**
Mutaties 2025							
Opgeleverde werken in uitvoering	0,0	0,0	0,0	9,3	0,0	-9,3	0,0
Desinvesteringen	0,0	0,0	0,0	36,0	0,0	0,0	36,0
Investering in werken in uitvoering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,7	9,7
Desinvesteringen afschrijvingswaarde	0,0	0,0	0,0	36,0	0,0	0,0	36,0
Afschrijvingen	0,0	-0,6	0,0	-7,2	-0,1	0,0	-7,9
Totaal	**0,0**	**-0,6**	**0,0**	**2,1**	**-0,1**	**0,4**	**1,8**
Stand per 31 december 2025							
Aanschafwaarde	5,5	12,9	0,2	74,2	1,2	1,9	95,9
Cumulatieve afschrijvingen	-5,5	-8,0	-0,1	-51,6	-0,5	0,0	-65,7
Boekwaarde per 31 december 2025	**0,0**	**4,9**	**0,1**	**22,6**	**0,7**	**1,9**	**30,2**

1.2 Materiële vaste activa

Overzicht opbouw en verloop van de boekwaarde in 2025:

	Terreinen, gebouwen, enz.	Leidingnet	Installaties	Overige vaste bedrijfsmiddelen	Werken in uitvoering	Totaal
Stand per 1 januari 2025						
Aanschafwaarde	441,1	1.559,7	472,2	28,3	119,5	2.620,8
Cumulatieve afschrijvingen	-253,7	-823,0	-348,3	-26,3	0,0	-1.451,3
Boekwaarde per 1 januari 2025	**187,4**	**736,7**	**123,9**	**2,0**	**119,5**	**1.169,5**
Mutaties 2025						
Opgeleverde werken in uitvoering	3,5	89,4	9,8	1,1	-103,7	0,0
Investering in werken in uitvoering	0,0	0,6	0,0	0,0	166,2	166,8
Desinvesteringen aanschafwaarde	-0,3	0,0	-15,1	-10,9	0,0	-26,3
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	0,3	0,0	10,5	11,0	0,0	21,8
Afschrijvingen	-8,0	-63,0	-17,5	-0,7	0,0	-89,2
Totaal	**-4,5**	**27,0**	**-12,3**	**0,5**	**62,5**	**73,2**
Stand per 31 december 2025						
Aanschafwaarde	444,3	1.649,7	466,9	18,5	182,0	2.761,3
Cumulatieve afschrijvingen	-261,4	-886,0	-355,3	-16,0	0,0	-1.518,7
Boekwaarde per 31 december 2025	**182,9**	**763,7**	**111,5**	**2,5**	**182,0**	**1.242,7**

Soort activa	**Afschrijvingstermijn (in jaren)**
Terreinen, gebouwen, enz.	
Grond	n.v.t.
Afgekochte erfpacht	50
Terreinvoorziening	30
Gebouwen	40
Spaarbekkens	40
Civiele kunstwerken	50
Leidingnet	
Leidingen	45
Watermeters	20
Installaties	
Werktuigbouwkunde	15
Elektrisch en instrumentatie	15
Procesautomatisering	5
Harsen en membranen	5
Overige vaste bedrijfsmiddelen	
Informatietechnologie (hardware)	5
Schepen	30
Overige (voertuigen, gereedschappen, etc.)	5

Op werken in uitvoering wordt niet afgeschreven.

In de opgeleverde werken in uitvoering en investeringen is een bedrag van € 1,2 miljoen (2024: € 1,0 miljoen) begrepen aan bijdragen.

De betaalde uitgaven (rekening houdend met de bijdrage) die verwerkt zijn in de boekwaarde van de post "werken in uitvoering" bedraagt ultimo 2025 € 158,5 miljoen (2024: € 108,1 miljoen).

Gebruiksduur/ afschrijvingstermijnen:
In 2025 zijn de afschrijvingstermijnen van ons leidingnet en geplaatste watermeters aangepast. Voor een verdere beschrijving van deze schattingswijziging refereren wij naar de paragraaf "Schattingswijzigingen" in de grondslagen van de jaarrekening.

1.3 Financiële vaste activa

Het verloop van de boekwaarde van de financiële vaste activa gedurende 2025 is als volgt:

	Deel-nemingen met invloed van betekenis	Deel-nemingen zonder invloed van betekenis	Financiële lease-vorderingen	Vorderingen op deel-nemingen	Latente belasting-vordering	Overige vorde-ringen (DBFMO)	Totaal
Stand per 1 januari	**29,4**	**2,2**	**113,6**	**29,2**	**9,4**	**2,8**	**186,6**
Resultaat deelnemingen*	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5
Investeringen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,3	2,3
Desinvesteringen	-1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,6
Dividend	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Aflossingen	0,0	0,0	-10,1	-6,9	0,0	-0,1	-17,1
Rentebaten	0,0	0,0	0,0	2,3	0,0	0,0	2,3
Mutatie belastinglatentie	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,5	0,0	-1,5
Stand per 31 december	**29,3**	**2,2**	**103,5**	**24,6**	**7,9**	**5,0**	**172,5**

** Op basis van de concept jaarrekening 2025*

De vennootschap houdt de volgende aandelen in andere vennootschappen, die zijn gewaardeerd op basis van de vermogensmutatiemethode.

Vennootschap	Vestigingsplaats	Deelnemingspercentage
Delfluent B.V.	Den Hoorn	54,5%
Evilim Industriewater B.V.	Echt	50,0%
North Water B.V.	Groningen	50,0%
VEI B.V.	Utrecht	50,0%
Facturatie B.V.	Utrecht	50,0%
Aqualab Zuid B.V.	Werkendam	50,0%
NH-Water B.V.	Velserbroek	50,0%
Infradock B.V.	Rotterdam	10,0%

Voor deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde waarvoor geen voorziening is gevormd, bedragen de verliezen over 2025 € 6,7 miljoen (2024: € 1,3 miljoen) en bedragen de cumulatieve verliezen per balansdatum € 70,5 miljoen (2024: € 63,8 miljoen). Het gedeelte dat aan Evides N.V. toekomt bedraagt 54,5%.

De financiële leasevorderingen betreffen de vorderingen voor de contractuele looptijd van de bouw van financiële lease-installaties. De vorderingen bestaan uit de contante waarde van de toekomstige leasebetalingen plus de restwaarde. De gemiddelde rentevoet bedraagt 3,8% (2024: 3,6%). De resterende looptijd en opbouw van de financiële leasevorderingen kan ultimo 2025 als volgt worden verbijzonderd:

	Nominale waarde lease-vorderingen	Ongerealiseerde rentebaten lease-vorderingen	Contante waarde lease-vorderingen
Tot 1 jaar	11,1	3,6	7,5
Tussen 1 en 5 jaar	38,2	11,6	26,6
Langer dan 5 jaar	80,8	13,9	66,9
Totaal	**130,1**	**29,1**	**101,0**
Restwaarde van de financiële lease-installaties			2,5
Financiële leasevorderingen ultimo 2025			**103,5**

De restwaarde van de financiële lease-installaties is contractueel bepaald en Evides heeft het recht om na afloop van de hiervoor genoemde contractperiode tegen vooraf overeengekomen voorwaarden de installatie te leveren aan de opdrachtgevers. Bij een voortijdige beëindiging van het contract door de opdrachtgevers gelden schadevergoedingen die afhankelijk zijn gesteld van de resterende looptijd van het contract. Evides behoudt het juridisch eigendom van de installaties tot het einde van de contracten.

Onder de vorderingen op deelnemingen is een achtergestelde lening met een hoofdsom ter grootte van € 19,6 miljoen (2024: € 23,1 miljoen) opgenomen, verstrekt aan Delfluent B.V. De effectieve rentevoet op deze lening bedraagt 11,3% (2024: 20%) en bedraagt voor 2025 € 2,3 miljoen (2024: € 4,0 miljoen). De omvang van de lening en derhalve de rentevergoeding is afhankelijk van het aandeel van Evides in de (vrije) kasstromen van Delfluent B.V.. Aflossing van de lening zal in zijn geheel plaatsvinden in 2033.

De latente belastingvordering heeft betrekking op de fiscale positie van de fiscale eenheid Evides N.V. Deze vordering is het gevolg van tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de boekwaarde die anderzijds in deze jaarrekening gevolgd wordt. De latente belastingvordering en -schuld zijn met elkaar gesaldeerd voor zover deze betrekking heeft op de fiscale eenheid.

De overige vorderingen (DBFMO) betreffen de vorderingen voor de contractuele looptijd van de bouw van installaties. De vorderingen bestaan uit de contante waarde van de toekomstige betalingen plus de restwaarde. De gemiddelde rentevoet bedraagt 4,1% (2024: 4,1%). De resterende looptijd en opbouw van de vorderingen kan ultimo 2025 als volgt worden verbijzonderd:

	Nominale waarde overige vorderingen (DBFMO)	Ongerealiseerde rentebaten overige vorderingen (DBFMO)	Contante waarde overige vorderingen (DBFMO)
Tot 1 jaar	0,6	0,2	0,4
Tussen 1 en 5 jaar	2,2	0,6	1,6
Langer dan 5 jaar	3,4	0,4	3,0
Totaal	**6,2**	**1,2**	**5,0**
Restwaarde van de installaties			0,0
Vorderingen ultimo 2025			**5,0**

De restwaarde van de installaties is contractueel bepaald en Evides heeft het recht om na afloop van de hiervoor genoemde contractperiode tegen vooraf overeengekomen voorwaarden de installatie te leveren aan de opdrachtgevers. Bij een voortijdige beëindiging van het contract door de opdrachtgevers gelden schadevergoedingen die afhankelijk zijn gesteld van de resterende looptijd van het contract.

2 Vlottende activa

2.1 Voorraden

De samenstelling van de voorraden is als volgt:

	31-12-2025	31-12-2024
Materialen	6,0	5,9
Grond- en hulpstoffen	0,4	1,6
Totaal	**6,4**	**7,5**

De voorraad is per balansdatum volledig courant (2024: idem).

2.2 Onderhanden projecten

De samenstelling van de onderhanden projecten is als volgt:

	31-12-2025	31-12-2024
Bestede kosten oud stelsel (completed contract)	0,8	0,5
Bestede kosten nieuw stelsel (percentage of completion D&B)	6,7	1,5
Bestede kosten nieuw stelsel (percentage of completion M&O)	9,3	0,0
Gefactureerde termijnen oud stelsel (completed contract)	0,0	0,0
Gefactureerde termijnen nieuw stelsel (percentage of completion)	-5,2	-2,5
	11,6	**-0,5**
Verantwoord onder de overige schulden	0,0	1,8
Totaal	**11,6**	**1,3**

In de netto-omzet van het boekjaar is een bedrag van € 57,9 miljoen (2024: € 69,0 miljoen) inzake opbrengsten uit onderhanden projecten verantwoord.

In het boekjaar werd ter zake van onderhanden projecten € 0,2 miljoen (2024: € 0,1) aan rente op schulden geactiveerd.

2.3 Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2025	31-12-2024
Debiteuren	29,9	52,1
Vorderingen op deelnemingen	1,4	19,3
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1,0	0,8
Overige vorderingen	38,9	20,1
Overlopende activa	4,6	12,7
Totaal	**75,8**	**105,0**

Alle vorderingen en overlopende activa hebben een resterende looptijd korter dan één jaar, tenzij onderstaand anders is toegelicht. De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde ervan, gegeven het kortlopende karakter ervan en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

Er wordt rente in rekening gebracht (gelijk aan de langlopende rente van onze schuldenportefeuille), er zijn geen zekerheden overeengekomen voor vorderingen op groepsmaatschappijen en/of deelnemingen. Onder de belastingen en premies sociale verzekeringen is een bedrag aan vennootschapsbelasting begrepen van € 0,1 miljoen (2024: € 0,3 miljoen).

Onder de overige vorderingen is een bedrag begrepen van € 3,3 miljoen (2024: € 0,6 miljoen) met een looptijd langer dan één jaar.

De overlopende activa bestaan voor een bedrag van € 2,9 miljoen (2024: € 4,8 miljoen) uit vooruitbetaalde kosten met betrekking tot boekjaar 2026 en voor € 0,6 miljoen (2024: € 0,3 miljoen) met een looptijd van langer dan één jaar.

In de post debiteuren is een voorziening voor oninbaarheid opgenomen. De voorziening kan als volgt worden verbijzonderd:

	31-12-2025	31-12-2024
Huishoudelijke en kleinzakelijke markt	3,1	2,1
Grootverbruikers	0,0	0,4
Totaal	**3,1**	**2,5**

2.4 Liquide middelen

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de vennootschap.

3 Aandeel van de rechtspersoon in het groepsvermogen

De mutaties in het eigen vermogen worden in de toelichting op de vennootschappelijke balans uiteengezet.

4 Aandeel van derden in het groepsvermogen

Zowel in 2025 als 2024 hebben er geen mutaties plaatsgevonden in het minderheidsbelang derden. Het minderheidsbelang derden heeft betrekking op het aandeel van derden in het vermogen van N.V. WBB.

5 Voorzieningen

De balanspost voorzieningen is als volgt opgebouwd:

	Ref.	31-12-2025	31-12-2024
Personeelsvoorzieningen	*5.1*	2,5	1,9
Latente belastingverplichtingen	*5.2*	6,4	5,5
Overige voorzieningen	*5.3*	1,8	1,8
Totaal		**10,7**	**9,2**

De personeelsvoorzieningen en de voorziening voor latente belastingverplichtingen zijn overwegend langlopend van aard. Van de voorzieningen is € 6,1 miljoen (ultimo 2024: € 5,2 miljoen) als langer dan één jaar aan te merken. Voorzieningen met een looptijd langer dan vijf jaar bedragen € 4,4 miljoen (ultimo 2024: € 4,6 miljoen).

5.1 Personeelsvoorzieningen

Verloopoverzicht van de personeelsvoorzieningen in 2025:

	Stand per 1 januari	Toe-voegingen	Ont-trekkingen	Vrijval	Stand per 31 december
Voorziening aanspraken wachtgeld	0,1	0,7	-0,4	-0,1	0,3
Voorziening jubilea-uitkeringen	0,1	0,0	0,0	-0,1	0,0
Voorziening gratificaties	0,1	0,2	-0,1	0,0	0,2
Voorziening langdurig zieken	0,7	0,3	-0,2	0,0	0,8
Voorziening arbeidsongeschiktheid	0,9	0,4	-0,1	0,0	1,2
Totaal	**1,9**	**1,6**	**-0,8**	**-0,2**	**2,5**

Voor de contante waardebepaling van de personeelsvoorzieningen (behoudens nominale voorziening langdurig zieken) is op basis van de korte looptijd van de verplichtingen een disconteringsvoet van gemiddeld 3,00% gehanteerd (ultimo 2024 3,0 %), waarbij de disconteringsvoet is gebaseerd op de rentetermijnstructuur pensioenfondsen. De omvang van de oprenting is € 0,0 miljoen (2024: € 0,0 miljoen).

Voorziening aanspraken wachtgeld

Deze voorziening betreft de verplichtingen van Evides uit hoofde van het eigen risicodragerschap inzake WW-uitkeringen.

Voorziening jubilea-uitkeringen en gratificaties

Deze voorziening heeft betrekking op te betalen jubilea-uitkeringen en gratificaties. In 2025 is de voorziening jubilea vrijgevallen. Bij de maandelijkse salarisbetalingen wordt conform de CAO een jubilea opslag verloond. Bij de berekening is rekening gehouden met 'blijfkansen' en CAO en salarisstijgingen.

Voorziening langdurig zieken

Deze voorziening heeft betrekking op de plicht tot salarisdoorbetaling die Evides heeft ten aanzien van haar langdurig zieken.

Voorziening arbeidsongeschiktheid

Deze voorziening betreft de verplichtingen van Evides uit hoofde van het eigen risicodragerschap inzake WGA-uitkeringen.

5.2 Latente belastingverplichtingen

De latente belastingverplichting heeft betrekking op verschillen tussen commerciële en fiscale waardering van materiële vaste activa.

Het verloop van de latente belastingverplichting in 2025 is als volgt:

Stand per 1 januari	**5,5**
Dotaties	0,9
Onttrekkingen	0,0
Stand per 31 december	**6,4**

5.3 Overige voorzieningen

Evides is betrokken bij verschillende (juridische) procedures en geschillen. Uit hoofde hiervan is 1,8 miljoen (2024 1,8 miljoen) voorzien.

Het verloop van de overige voorzieningen in 2025 is als volgt:

Stand per 1 januari	**1,8**
Dotaties	0,0
Onttrekkingen	0,0
Stand per 31 december	**1,8**

6 Langlopende schulden

De samenstelling van de langlopende schulden, exclusief kortlopend deel is als volgt:

	31-12-2025	31-12-2024
Schulden aan banken	564,5	535,0
Overige langlopende schulden	80,9	131,4
Totaal	**645,4**	**666,4**

Het verloop van de langlopende schulden is als volgt:

	Schulden aan banken	Overige langlopende schulden	Totaal
Stand per 1 januari	535,0	131,4	666,4
Mutaties: Nieuwe financieringen	74,5	12,5	87,0
Aflossingen (<1 jaar)	-45,0	-63,0	-108,0
Stand per 31 december	**564,5**	**80,9**	**645,4**
Waarvan looptijd langer dan 1 jaar, korter dan 5 jaar	435,0	80 ,5	515,5
Waarvan looptijd langer dan 5 jaar	129,5	0,4	129,9

De verdeling van de langlopende schulden naar toepasselijk rentepercentage is als volgt:

	0 - < 1	1 - < 2	2 - < 3	3 - < 4	4 - < 5	Totaal
2027	67,0	0,0	38,0	17,0	0,0	122,0
2028	100,0	0,0	13,0	15,0	0,0	128,0
2029	44,0	0,0	43,0	41,0	0,0	128,0
2030	0,0	0,0	80,5	57,0	0,0	137,5
2031	0,0	0,0	33,0	81,5	0,0	114,5
2032	0,0	0,0	0,0	15,0	0,0	15,0
2033	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4
Totaal	**211,4**	**0,0**	**207,5**	**226,5**	**0,0**	**645,4**

De gepresenteerde schulden bevatten per ultimo 2025 geen leningen met variabele rentepercentages (2024: eveneens geen). Eind 2025 bedraagt het gemiddelde over de langlopende leningen verschuldigde rentepercentage 2,12% (in 2024: 2,02%). In het verslagjaar is voor in totaal € 87,0 miljoen lang vreemd vermogen aangetrokken (in 2024: € 170,0 miljoen).

De aflossingsverplichtingen verschuldigd binnen één jaar bedragen € 108,0 miljoen en zijn opgenomen onder de kortlopende schulden (ultimo 2024: € 107,0 miljoen). De schulden met een resterende looptijd langer dan vijf jaar bedragen € 129,9 miljoen (ultimo 2024: € 195,4 miljoen).

De reële waarde van de schulden aan banken ultimo 2025, inclusief het kortlopende deel, is € 747,7 miljoen (nominaal: € 753,0 miljoen). De reële waarde van de langlopende leningen is de contante waarde van de resterende contractuele kasstromen. De gehanteerde marktrente voor de discontering is gebaseerd op observeerbare marktgegevens voor vergelijkbare looptijden inclusief een kredietopslag.

Voor bovenstaande leningen zijn geen zekerheden gesteld. Wel zijn op alle leningen financiële convenanten van toepassing. Deze convenanten omvatten eisen van de kredietverstrekkers ten aanzien van de solvabiliteitsratio en de interest dekkingsratio. Het niet-realiseren van de hiervoor genoemde convenanten kan ertoe leiden dat een lening door de kredietverstrekker onmiddellijk wordt opgeëist. Het door de kredietverstrekkers verlangde minimumsolvabiliteitsniveau is 25% en voor de interest dekkingsratio geldt een minimum van 1,0. Evides voldoet ook in 2025 ruimschoots aan deze financiële convenanten.

Daarnaast heeft Evides met ingang van juni 2020 en oktober 2025 de beschikking gekregen over een leningsfaciliteit ter grootte van respectievelijk € 190,0 miljoen en € 200,0 miljoen. De faciliteit ad. € 190,0 miljoen is ultimo 2025 geheel benut (ultimo 2024: ook geheel benut). De nieuwe faciliteit ad. € 200,0 miljoen is ultimo 2025 voor €0,0 miljoen benut. Deze leningsfaciliteiten kennen enkele afwijkende convenanten. De belangrijkste verschillen met de convenanten van de hiervoor geschetste kredietverstrekkers betreffen een schuld/vermogensratio van maximaal 7,5.

7 Kortlopende schulden

Deze post is als volgt te specificeren:

	31-12-2025	31-12-2024
Belastingen en premies sociale verzekeringen	8,2	10,5
Crediteuren	33,3	29,5
Schulden aan deelnemingen	1,7	0,6
Banken	11,7	2,9
Aflossingverplichtingen binnen 1 jaar	108,0	107,0
Overige schulden	16,1	15,7
Te betalen rente	4,8	4,6
Onderhanden projecten	0,0	1,8
Overige overlopende passiva	29,9	30,4
Totaal	**213,7**	**203,0**

Er zijn geen zekerheden of rentecompensaties overeengekomen voor schulden op deelnemingen. Alle kortlopende schulden hebben een resterende looptijd korter dan één jaar (ultimo 2024: idem). In de post belastingen en premies sociale verzekeringen is een pensioenverplichtingen inbegrepen van € 0,1 miljoen (2024: € 0,1 miljoen). En vennootschapsbelasting van € 0,9 miljoen (2024: € 2,8 miljoen). Voor een bedrag van € 1,7 miljoen (2024: € 0,6 miljoen) hebben de kortlopende schulden betrekking op schulden aan deelnemingen waarin de groep invloed van betekenis kan uitoefenen.

Niet uit balans blijkende rechten en verplichtingen

Evides N.V. is investeringsverplichtingen aangegaan waarvan de resterende verplichting per balansdatum € 113,7 miljoen bedraagt (2024: 36,8 miljoen).

Evides staat garant voor de operationele activiteiten die Delfluent Services B.V. als onderaannemer van Delfluent B.V. uitvoert. De maximale aansprakelijkheid voor Evides jegens Delfluent B.V. bedraagt maximaal € 15,7 miljoen per kalenderjaar en € 42,6 miljoen bij een voortijdige beëindiging van de overeenkomst tussen Delfluent B.V. en Delfluent Services B.V.

Als onderdeel van het O&M-contract is Delfluent Service B.V. in de laatste jaren van het contract – voordat overdracht (hand back) van de installaties aan Hoogheemraadschap Delfland plaatsvindt – verantwoordelijk voor specifiek groot onderhoud aan de installaties. Vijf jaar voordat het contract zal eindigen zal hiervoor een zogenoemd Final Maintenance Plan worden opgesteld. Dit groot onderhoud dient zodanig plaats te vinden dat de installaties na de hand back 5 jaar op basis van routinematig en preventief onderhoud zullen kunnen functioneren. Voor het groot onderhoud ontvangt Delfluent Service B.V. te zijner tijd een contractueel afgesproken vergoeding. In het geval dat deze contractuele vergoeding naar verwachting niet toereikend is voor het toekomstig groot onderhoud op basis van het

Final Maintenance Plan, moet Delfluent Service B.V. mogelijk een voorziening treffen door een verlieslatend contract ter grootte van het verschil tussen de verwachte onderhoudskosten en de hiervoor te ontvangen vergoeding. Vooralsnog is het Final Maintenance Plan opgesteld en is er geen aanleiding om te veronderstellen dat hier op voorhand significante afwijkingen zijn te verwachten ten opzichte van het O&M-contract.

Er is in 2008 milieuschade ontstaan bij een afvalwaterzuiveringsinstallatie van Evides. De omvang van de daaraan verbonden kosten is nog onduidelijk en zal naar verwachting worden verhaald bij de veroorzaker van deze schade niet zijnde Evides. Om deze reden is geen voorziening gevormd uit hoofde van deze garantieclaim.

De Stichting Droogteschade Waterwinning (SDW) heeft eind 2022 de start van een massa-schadeclaim aangekondigd (een zogenaamde WAMCA procedure). De hoogte van de claim is voor Evides vooralsnog onbekend. Naast het feit dat de omvang voor Evides vooralsnog niet betrouwbaar is vast te stellen voorzien wij ook geen significante verplichtingen gegeven o.a. de door Evides reeds getroffen compenserende maatregelen. Derhalve is geen voorziening gevormd uit hoofde van deze claim.

Naast bovenstaande specifieke benoemde zaken is Evides betrokken bij overige (juridische) procedures en geschillen. Het jaarverslag weerspiegelt de beste inschatting van directie en management rondom deze procedures en geschillen. Alleen in het geval een uitstroom van middelen waarschijnlijk wordt geacht en het bedrag betrouwbaar in te schatten is, is een voorziening (indien Evides gedaagd wordt) of een vordering (indien Evides de eiser is) opgenomen.

Er bestaan huurverplichtingen ter zake van huisvesting, grond en leaseverplichtingen ten aanzien van vervoermiddelen.

De opbouw van deze verplichtingen is als volgt:

Vervoermiddelen	31-12-2025	31-12-2024
Tot 1 jaar	3,7	3,1
Tussen 1 en 5 jaar	8,0	7,0
Langer dan 5 jaar	0,0	0,0
Totaal	**11,7**	**10,1**

Onroerende zaken	31-12-2025	31-12-2024
Tot 1 jaar	1,1	1,1
Tussen 1 en 5 jaar	3,9	3,8
Langer dan 5 jaar	53,1	49,6
Totaal	**58,1**	**54,5**

Totaal	31-12-2025	31-12-2024
Tot 1 jaar	4,8	4,2
Tussen 1 en 5 jaar	11,9	10,8
Langer dan 5 jaar	53,1	49,6
Totaal	**69,8**	**64,6**

Gedurende het verslagjaar is voor een bedrag van € 4,8 miljoen aan contractuele leaseverplichtingen, de zogenaamde minimale leasebetalingen, in de winst- en verliesrekening verwerkt (2024: € 4,0 miljoen). In 2025 is geen sprake geweest van voorwaardelijke leasebetalingen en/of sub-leaseontvangsten.

Evides N.V. is voor meerdere zonneparken afnameverplichtingen aangegaan voor periode welke eindigen tussen 2034 en 2049. De hiermee samenhangende verplichtingen per balansdatum bedragen € 10,3 miljoen (2024: tot het einde van de overeenkomsten € 13,3 miljoen). Deze inkoopverplichtingen zijn afhankelijk van marktconforme tarieven alsmede de hoeveelheid opgewekte energie, voor de verplichtingen per balansdatum is gebruik gemaakt van extrapolatie van de over 2025 in rekening gefactureerde bedragen, exclusief energiebelasting. Evides N.V. is voornemens om de zonneparken gelegen op Kralingen, in 2026 over te nemen.

Krachtens wettelijke bepalingen inzake ketenaansprakelijkheid berust bij de inlenende vennootschap hoofdelijke aansprakelijkheid voor betaling van premie op grond van werknemers- en volksverzekeringen en van loon- en omzetbelasting bij inlenen van arbeidskrachten.

Financiële risico's

Evides is als onderneming onderhevig aan diverse financiële risico's. Wij noemen in dit kader:

- debiteurenrisico's;
- renterisico's;
- liquiditeitsrisico's;
- beschikbaarheid van financiering;
- prijsrisico's.

Evides heeft geen significante concentraties van debiteurenrisico. De vorderingen op klanten bedragen in totaal € 28,9 miljoen (ultimo 2024: € 54,5 miljoen). Hiervoor is een voorziening van € 3,1 miljoen getroffen (ultimo 2024: € 2,5 miljoen). Tot slot beschikt Evides Industriewater B.V. op basis van zogenoemde Financial leasecontracten en overig langlopende vorderingen DBFMO (Design, Build, Finance, Maintain & Operate) contracten over langlopende vorderingen ter grootte van € 108,5 miljoen (ultimo 2024: € 116,4 miljoen). Debiteurenrisico's die voortvloeien uit dergelijke contracten worden zoveel mogelijk gemitigeerd doordat Evides Industriewater gedurende de looptijd van de overeenkomst juridisch eigenaar blijft van de installatie en dergelijke contracten slechts met kredietwaardige contractpartijen worden aangegaan.

Renterisico is het effect van veranderingen in rentestanden op de financiële resultaten van Evides. Evides financiert haar vaste activa met eigen vermogen, voorzieningen en ook met lang- en kortlopende schulden. De schulden kunnen gedeeltelijk een variabele rente hebben. De vlottende activa worden veelal gefinancierd met kortlopende schulden, waarvoor mogelijk ook bankkrediet wordt gebruikt met een variabele rente.

Uitgaande van de financieringspositie per ultimo 2025 schatten wij dat een stijging of daling van 1%-punt in de eurogeldmarktrente € 0,1 miljoen impact heeft op het financieringsresultaat op jaarbasis (ultimo 2024: € 0,1 miljoen). Het beleid is dat maximaal 20% van de financiering variabel rentend is.

Ten behoeve van de financiering van haar werkkapitaal kan en wil Evides slechts in beperkte mate een beroep doen op leverancierskrediet. Ter reductie van liquiditeitsrisico's heeft Evides de beschikking over ongecommitteerde kredietfaciliteiten ter grootte van € 116,8 miljoen waarvan ultimo 2025 € 11,7 miljoen (ultimo 2024 € 2,9 miljoen) is benut. Daarnaast heeft Evides voor een bedrag van € 155,0 miljoen gecommitteerde kredietfaciliteiten verkregen met resterende looptijden tussen 0 en 3 jaar (ultimo 2024: € 135 miljoen). Ultimo 2025 zijn deze gecommitteerde kredietfaciliteiten niet benut.

Evides is een kapitaalintensieve organisatie waarbij de beschikbaarheid van financiering van groot belang is voor de continuïteit van de bedrijfsactiviteiten. Het waarborgen van de financiële continuïteit van Evides en derhalve het mitigeren van het beschikbaarheidsrisico staat in het treasury beleid van Evides voorop. De belangrijkste maatregelen om het beschikbaarheidsrisico te mitigeren, zijn:

- kiezen voor beperking van de afhankelijkheid van financiers door spreiding van de financiering over meerdere financiers, maar wel op zodanige wijze dat we in staat zijn lange termijn relaties aan te gaan met onze financiers;
- het mitigeren van het risico van tijdelijke discontinuïteit op de financiële markten door gebruik te maken van gecommitteerde kredietfaciliteiten;
- het spreiden van het herfinanciering risico in de tijd door spreiding van de lening portefeuille.

Prijsrisico's worden, indien mogelijk en economisch gerechtvaardigd, gemitigeerd. Voor de inkoop van onder andere energie en chemicaliën hebben wij meerjarige contracten afgesloten waarbij het effect van tussentijdse prijsstijgingen wordt beperkt.

Verbonden partijen

Als verbonden partijen (als bedoeld in RJ 330) zijn aan te merken:

1. Aandeelhouders (gemeenten en provincie vertegenwoordigd door B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides en GBE Aqua B.V., dan wel natuurlijke personen die gemachtigd zijn de betreffende gemeenten en provincie te vertegenwoordigen in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders);
2. Statutaire Directie;
3. Raad van Commissarissen.
4. Delfluent B.V., VEI B.V., Facturatie B.V., Aqualab Zuid B.V., North Water B.V., North Water Afvalwater B.V., NH-Water B.V., Evilim Industriewater B.V., KWH Water B.V., AquaMinerals B.V. en Infradock B.V.
5. Voor een overzicht van de in de consolidatie begrepen verbonden partijen wordt verwezen naar het overzicht van deelnemingen op pagina 39 t/m 41 van dit jaarverslag.

Transacties met verbonden partijen zijn tegen marktconforme voorwaarden verwerkt met uitzondering van de detachering aan VEI welke tegen kostprijs wordt verwerkt.

Evides levert aan Delfluent B.V. ondersteunende diensten en detacheert personeel. Aan VEI B.V. detacheert Evides eveneens personeel.

Tot slot verzorgt Delfluent Services B.V. in het kader van de publiek private samenwerking met het Hoogheemraadschap van Delfland het beheer en onderhoud van de afvalwaterzuiveringsinstallaties Houtrust in Den Haag en Harnaschpolder in Den Hoorn en het bijbehorende transportsysteem met 19 pompstations. Dit doet zij in opdracht en voor rekening van Delfluent B.V. voor een periode van 30 jaar. Het contract loopt in 2033 af.

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening (in € miljoenen)

8 Bedrijfsopbrengsten

De opbouw van de bedrijfsopbrengsten is als volgt:

	2025	2024
Drinkwater	289,4	240,9
Industriewater	115,6	112,9
Opbrengsten uit onderhanden projecten voor derden	57,9	45,4
Opbrengsten financial lease projecten	0,0	23,6
Overige opbrengsten	11,5	13,4
Netto-omzet	**474,4**	**436,2**
Geactiveerde productie voor het eigen bedrijf	20,9	17,1
Overige bedrijfsopbrengsten	3,9	1,0
Totaal	**499,2**	**454,3**

De netto-omzet is als volgt geografisch verdeeld:

	2025	2024
Nederland	453,1	427,2
Overige EU-landen	21,3	9,0
Totaal	**474,4**	**436,2**

9 Bedrijfslasten

9.1 Kosten van grond- en hulpstoffen

De samenstelling van de kosten van grond- en hulpstoffen is als volgt:

	2025	2024
Inkoop water	8,5	8,9
Energie	31,3	34,6
Chemicaliën	19,1	18,0
Totaal	**58,9**	**61,5**

9.2 Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

De opbouw van de kosten uitbesteed werk en andere externe kosten is als volgt:

	2025	2024
Uitbesteed werk inzake projecten DB	7,1	17,5
Tijdelijk personeel	20,6	16,3
Uitbesteed onderhoud en materieel	63,2	54,7
	90,9	**88,5**

9.3 Personeelskosten

De personeelssterkte (omgerekend naar voltijdbanen) ultimo 2025 is 908,1 (2024: 843,1). Het gemiddelde aantal personeelsleden in 2025 bedraagt 876,8 (2024: 818,6). Hiervan zijn gemiddeld 8,0 medewerkers werkzaam in het buitenland (2024: 8,0).

Het gemiddeld aantal personeelsleden naar voltijdbanen is als volgt verdeeld naar bedrijfsactiviteiten:

	2025	2024
Drinkwater	680,0	626,6
Industriewater	196,8	192,0
Totaal	**876,8**	**818,6**

De specificatie van de personeelskosten is als volgt:

	2025	2024
Salarissen	69,2	61,9
Totaal lonen en salarissen	**69,2**	**61,9**
Sociale lasten	8,6	7,7
Pensioenpremies	8,8	8,0
Totaal sociale lasten	**17,4**	**15,7**
Totaal	**86,6**	**77,6**

Pensioenen

De opbouw van de pensioenaanspraken wordt steeds in het betreffende kalenderjaar afgefinancierd door middel van (ten minste) kostendekkende premiebetalingen. De pensioenregeling is een middelloon regeling met – voor zowel actieve als inactieve deelnemers (slapers en gepensioneerden) – voorwaardelijke toeslagverlening. De toeslagverlening is afhankelijk van het beleggingsrendement.

De jaarlijkse premie ten behoeve van de opbouw van de pensioenaanspraken bedraagt 27% van het pensioengevend salaris dat is gebaseerd op het brutoloon minus een franchise (ad € 18.475). Het pensioengevend salaris is gemaximeerd (op € 137.800).

De jaarlijkse premie die voor rekening komt van de werkgever bedraagt ten minste 18,9% van het pensioengevend salaris. De hoogte van de premie wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het bedrijfstakpensioenfonds op basis van de dekkingsgraad en verwachte rendementen.

De dekkingsgraad van het betrokken bedrijfstakpensioenfonds bedraagt ultimo 2025 volgens opgave van het fonds 123,5% (ultimo 2024: 111,9%). Op basis van het uitvoeringsreglement heeft de groep bij een tekort in het fonds geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan door hogere toekomstige premies.

De buitenlandse pensioenregelingen zijn vergelijkbaar met de wijze waarop het Nederlandse pensioenstelsel is ingericht en functioneert.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

In de personeelskosten is een bedrag van € 130.380 (in 2024: € 120.129) opgenomen voor de bezoldiging van commissarissen. Door de Wet normering topinkomens (WNT) is de bezoldiging van leden van de Raad van Commissarissen (RvC) gemaximeerd: voor voorzitters en leden van de RvC geldt daarbij als maximum respectievelijk 15% in 2025 (in 2024: 15%) en 10% in 2025 (in 2024: 10%) van de voor de rechtspersoon geldende maximum norm per geheel kalenderjaar, zijnde respectievelijk € 36.900 in 2025 (in 2024: € 34.950) en € 24.600 in 2025 (in 2024: € 23.300).

De beloning per commissaris is als volgt:

2025

Naam	Functie	Periode (vanaf/tot)	Beloning	WNT-maximum
L. Kohsiek	Voorzitter	1-1 / 31-12	€ 36.900	€ 36.900
A. Tuinebreijer	Lid	1-1 / 31-12	€ 24.600	€ 24.600
J.W. Hollestelle	Vice-voorzitter	1-1 / 31-12	€ 24.600	€ 24.600
F. van de Noort	Lid	1-1 / 31-12	€ 24.600	€ 24.600
T. Menssen	Lid	15-3 / 31-12	€ 19.680	€ 19.680
Totaal			**€ 130.380**	**€ 130.380**

2024

Naam	Functie	Periode (vanaf/tot)	Beloning	WNT-maximum
L. Kohsiek	Voorzitter	1-1 / 31-12	€ 34.950	€ 34.950
A. Tuinebreijer	Lid	1-1 / 31-12	€ 23.300	€ 23.300
J.W.. Hollestelle	Lid	1-1 / 31-12	€ 23.300	€ 23.300
F. van de Noort	Lid	25-5 / 31-12	€ 14.069	€ 14.069
Totaal			**€ 95.619**	**€ 95.619**

De bezoldiging van alle leden van de RvC voldoet aan de WNT. De commissarissen hebben in 2025 geen belastbare onkostenvergoedingen ontvangen noch beloningen betaalbaar op termijn toegezegd gekregen. In het voorgaande verslagjaar is een onverschuldigde betaling vastgesteld met betrekking tot de heer Den Hartog. Dit bedrag is in overeenstemming met de geldende regelgeving volledig teruggevorderd en inmiddels door Evides ontvangen.

Op grond van de statuten is uitsluitend de Directie belast met de dagelijkse leiding van het gehele bedrijf en aan te merken als topfunctionaris in het kader van de WNT.
De maximum bezoldigingsnorm 2025 bedraagt per voltijdbaan: € 246.000 in 2025 (in 2024: € 233.000). Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

De bezoldiging van de Directie kan in het kader van de WNT als volgt worden verbijzonderd:

	2025	2025	2024
	E. Ruijgers	**A.M. Ottolini**	**A.M. Ottolini**
Functie(s)	Algemeen directeur a.i.	Algemeen directeur	Algemeen directeur
Duur dienstverband	25-7 / 31-12	1-1 / 24-7	1-1 / 31-12
Omvang dienstverband (in fte)	1,00	1,00	1,00
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning	€ 95.547	€ 124.856	€ 198.600
Belastbare onkostenvergoeding	€	€ -	€ 10.110
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 10.138	€ 13.308	€ 23.689
Totaal bezoldiging WNT	€ 105.685	€ 138.164	€ 232.399
Uitbetaling niet vallend onder WNT-norm	€ -	€ -	€ -
Totaal bezoldiging volgens WNT-norm	**€ 105.685**	**€ 138.164**	**€ 232.399**
Toepasselijk WNT-maximum	€ 107.836	€ 138.164	€ 233.000

Er zijn geen overige functionarissen die in 2025 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2025 ook geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

9.4 Afschrijvingen

De opbouw van de afschrijvingen is als volgt:

	2025	2024
Immateriële vaste activa	7,9	7,8
Materiële vaste activa	89,3	74,3
Totaal	**97,2**	**82,1**

De afschrijvingslasten zijn gebaseerd op de afschrijvingspercentages, zoals die in de toelichting op de immateriële en materiële vaste activa zijn uiteengezet.

9.5 Overige bedrijfskosten

De opbouw van de overige bedrijfskosten is als volgt:

	2025	2024
Analysekosten	8,4	8,2
Precario	0,1	0,2
Overige personeelskosten	3,5	3,1
Huisvestingskosten	8,3	8,1
Automatiseringskosten	20,7	18,5
Klantprocessen	11,6	11,1
Overige externe kosten	30,6	24,5
Overige bedrijfskosten	1,3	0,9
Totaal	**84,5**	**74,6**

In de overige externe kosten is voor een bedrag van € 0,6 miljoen (in 2024: € 0,5 miljoen) aan honoraria opgenomen in de context van artikel 2:382a BW. Met ingang van het boekjaar 2015 is Deloitte Accountants benoemd en per boekjaar 2021 herbenoemd als controlerend accountant.

De honoraria van Deloitte Accountants kunnen als volgt worden verbijzonderd:

(x € 1.000) **2025**	Deloitte Accountants	Overig Deloitte netwerk	Totaal Deloitte netwerk
Onderzoek van de jaarrekening	534,0	0,0	534,0
Andere controleopdrachten	19,0	0,0	19,0
Adviesdiensten op fiscaal terrein	0,0	0,0	0,0
Andere niet-controlediensten	0,0	0,0	0,0
Totaal	**553,0**	**0,0**	**553,0**

(x € 1.000) **2024**	Deloitte Accountants	Overig Deloitte netwerk	Totaal Deloitte netwerk
Onderzoek van de jaarrekening	503,0	0,0	503,0
Andere controleopdrachten	17,0	0,0	17,0
Adviesdiensten op fiscaal terrein	0,0	0,0	0,0
Andere niet-controlediensten	0,0	0,0	0,0
Totaal	**520,0**	**0,0**	**520,0**

De vermelde accountantshonoraria voor het onderzoek van de jaarrekening zijn gebaseerd op het boekjaar waarop de werkzaamheden betrekking hebben, ongeacht of deze werkzaamheden door de externe accountant en de accountantsorganisatie reeds gedurende het betreffende boekjaar zijn verricht.

10 Financiële baten en lasten

10.1 Opbrengsten van vorderingen die tot de vaste activa behoren

	2025	2024
Financiële leasebaten	4,1	4,2
Rentebaten overige langlopende vorderingen DBFMO	0,3	0,1
Rentebaten uit de overige vorderingen	2,6	3,9
Totaal	**7,0**	**8,2**

De rentebaten uit de overige vorderingen hebben nagenoeg geheel betrekking op een vordering op een verbonden maatschappij.

10.2 Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten

	2025	2024
Andere rentebaten	0,8	1,4
Totaal	**0,8**	**1,4**

10.3 Rentelasten en soortgelijke kosten

	2025	2024
Rente langlopende leningen	16,1	13,9
Overige rentelasten	0,2	1,3
Totaal	**16,3**	**15,2**

11 Belastingen

De belasting over het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening bedraagt € 12,3 miljoen (2024: € 12,4 miljoen). De effectieve belastdingdruk is als volgt te specificeren:

	31-12-2025	31-12-2024
Resultaat voor belastingen	72,6	64,4
Onbelaste activiteiten en commercieel/fiscale verschillen	27,9	16,2
Belastbaar resultaat	**44,7**	**48,2**
Belasting naar de winst volgens Nederlands belastingtarief	10,4	10,5
Mutatie in belastinglatenties	2,3	1,0
Effect van het belastingtarief in buitenlandse jurisdicties (ander tarief)	0,0	0,8
Voorgaande jaren	-0,4	0,1
Totaal	**12,3**	**12,4**

De vennootschap en haar Nederlandse 100%-dochtermaatschappijen vormen een fiscale eenheid. De vennootschapsbelasting is berekend op basis van de geldende belastingtarieven in Nederland, België en Duitsland, rekening houdend met de fiscale bepalingen die permanente verschillen geven tussen de bedrijfseconomische en de fiscale resultaatbepaling.

De effectieve belastingdruk over het resultaat voor vennootschapsbelasting bedraagt 16,9% (2024: 19,3%), als gevolg van de onbelaste activiteiten en commercieel/fiscale permanente verschillen.

Toelichting op het geconsolideerd kasstroomoverzicht

Onder de investeringen in immateriële en materiële vaste activa zijn alleen de investeringen en onder de rentelasten zijn alleen de rentelasten opgenomen waarvoor in 2025 geldmiddelen zijn opgeofferd.

12 Gebeurtenissen na balansdatum

Op 21 januari 2026 is Evides Industriewater B.V. (EIW) juridisch gefuseerd met Evides Terneuzen Water B.V. (ETW). Daarbij is ETW als verdwijnende vennootschap opgehouden te bestaan en zijn alle activa en passiva onder algemene titel overgegaan op EIW, de verkrijgende vennootschap. Deze gebeurtenis heeft geen invloed op de waardering van activa en passiva per balansdatum en kwalificeert als een niet-aanpassende gebeurtenis na balansdatum in de zin van Titel 9 BW2 en RJ 160.

Vennootschappelijke balans per 31 december 2025 (voor winstbestemming)

(in € miljoenen)	Ref.	31 december 2025		31 december 2024	
ACTIVA					
Vaste activa					
Immateriële vaste activa	*1*	24,8		22,1	
Materiële vaste activa	*2*	1.028,3		951,2	
Financiële vaste activa	*3*	318,7		317,3	
Totaal vaste activa			**1.371,8**		**1.290,6**
Vlottende activa					
Voorraden		3,7		3,6	
Onderhanden projecten		0,6		0,0	
Vorderingen en overlopende activa	*4*	128,0		144,4	
Liquide middelen	*5*	0,4		2,2	
Totaal vlottende activa			**132,7**		**150,2**
Totaal activa			**1.504,5**		**1.440,8**
PASSIVA					
Aandelenkapitaal	*3*	0,2		0,2	
Agio reserve		83,9		83,9	
Wettelijke reserve		13,1		12,5	
Algemene reserve		516,3		475,6	
Onverdeeld resultaat	*4*	62,2		53,3	
Totaal groepsvermogen			**675,7**		**625,5**
Voorzieningen	*5*		**3,7**		**3,1**
Langlopende schulden	6		**604,5**		**638,0**
Kortlopende schulden en overlopende passiva	7		**220,6**		**174,2**
Totaal passiva			**1.504,5**		**1.440,8**

Vennootschappelijke winst- en verliesrekening over 2025

(in € miljoenen)	Ref.	2025		2024	
Resultaat deelnemingen na belasting	*10*	29,9		35,3	
Overige resultaten		32,3		18,0	
Netto-resultaat na belasting			**62,2**		**53,3**

Grondslagen van vennootschappelijke waardering en resultaatbepaling

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW.
Voor de algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening, de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat, alsmede voor de toelichting op de onderscheiden activa en passiva en de resultaten, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening, voor zover hierna niet anders wordt vermeld.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Deelnemingen in groepsmaatschappijen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Deze nettovermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van Evides N.V. Als de nettovermogenswaarde negatief is, wordt de deelneming op nihil gewaardeerd. Daarbij worden tevens andere langlopende belangen in aanmerking genomen die feitelijk moeten worden aangemerkt als onderdeel van de netto-investering in de deelneming. Wanneer de vennootschap geheel of ten dele instaat voor schulden van de desbetreffende deelneming, respectievelijk de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een voorziening gevormd. Bij het bepalen van de omvang van deze voorziening wordt rekening gehouden met reeds op vorderingen op de deelneming in mindering gebrachte voorzieningen voor oninbaarheid.

Wettelijke reserve deelnemingen

De wettelijke reserve deelnemingen wordt gevormd ter hoogte van het aandeel van Evides N.V. in de resultaten en rechtstreekse vermeerderingen van de deelnemingen sinds de eerste waardering van deze deelnemingen op nettovermogenswaarde, voor zover Evides N.V. uitkering niet zonder beperkingen kan bewerkstelligen. De wettelijke reserve deelnemingen wordt op individuele wijze bepaald.

Toelichting op de vennootschappelijke balans (in € miljoenen)

De vennootschappelijke jaarrekening van Evides N.V. is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. Uitsluitend de specifieke posten inzake de vennootschappelijke balans worden hier toegelicht.

1 Immateriële vaste activa

Overzicht opbouw en verloop van de boekwaarde in 2025:

	Software	Ontwerp-standaarden	Werken in uitvoering	Totaal
Stand per 1 januari 2025				
Aanschafwaarde	100,7	0,3	1,5	102,5
Cumulatieve afschrijvingen	-80,3	-0,1	0,0	-80,4
Boekwaarde per 1 januari 2025	**20,4**	**0,2**	**1,5**	**22,1**
Mutaties 2025				
Opgeleverde werken in uitvoering	9,4	0,0	-9,4	0,0
Investering in werken in uitvoering	0,0	0,0	9,9	9,9
Desinvesteringen aanschafwaarde	-36,0	0,0	0,0	-36,0
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	36,0	0,0	0,0	36,0
Afschrijvingen	-7,2	0,0	0,0	-7,2
	2,2	**0,0**	**0,5**	**2,7**
Stand per per 31 december 2025				
Aanschafwaarde	74,1	0,3	2,0	76,4
Cumulatieve afschrijvingen	-51,5	-0,1	0,0	-51,6
Boekwaarde per 31 december 2025	**22,6**	**0,2**	**2,0**	**24,8**

2 Materiële vaste activa

Overzicht opbouw en verloop van de boekwaarde in 2025:

	Terreinen, gebouwen, enz.	Leiding-net	Instal-laties	Overige vaste bedrijfs-middelen	Werken in uit-voering	Totaal
Stand per 1 januari 2025						
Aanschafwaarde	262,3	1.463,2	262,6	24,8	107,8	2.120,7
Cumulatieve afschrijvingen	-161,7	-784,4	-200,4	-23,0	0,0	-1.169,5
Boekwaarde per 1 januari 2025	**100,6**	**678,8**	**62,2**	**1,8**	**107,8**	**951,2**
Mutaties 2025						
Opgeleverde werken in uitvoering	2,8	89,3	6,2	0,9	-99,2	0,0
Investering in werken in uitvoering	0,0	0,6	0,0	0,0	151,9	152,5
Desinvesteringen aanschafwaarde	-0,3	0,0	0,0	-10,9	0,0	-11,2
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	0,3	0,0	0,0	11,0	0,0	11,3
Afschrijvingen	-4,8	-61,2	-9,0	-0,6	0,0	-75,6
Totaal	**-1,9**	**28,7**	**-2,8**	**0,4**	**52,7**	**77,0**
Stand per 31 december 2025						
Aanschafwaarde	264,8	1.553,1	268,8	14,8	160,5	2.262,0
Cumulatieve afschrijvingen	-166,1	-845,6	-209,4	-12,6	0,0	-1.233,7
Boekwaarde per 31 december 2025	**98,7**	**707,5**	**59,4**	**2,2**	**160,5**	**1.028,3**

De materiële vaste activa hebben met name betrekking op de drinkwatervoorzieningen.

3 Financiële vaste activa

Het verloop van de boekwaarde van de financiële vaste activa gedurende 2025 is als volgt:

	Deelnemingen met invloed van betekenis	Deelnemingen zonder invloed van betekenis	Vorderingen op groeps-maat-schappijen	Vorderingen op deel-nemingen	Totaal
Stand per 1 januari	**234,0**	**2,2**	**75,0**	**6,1**	**317,3**
Investeringen	0,0	0,0	12,5	0,0	12,5
Resultaat deelnemingen*	29,9	0,0	0,0	0,0	29,9
Dividend	-38,1	0,0	0,0	0,0	-38,1
Aflossing	0,0	0,0	-1,8	-1,1	-2,9
Overige mutaties	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand per 31 december	**225,8**	**2,2**	**85,7**	**5,0**	**318,7**

** Op basis van concept jaarrekening 2025*

De overige vorderingen hebben betrekking op aan groepsmaatschappijen en verbonden maatschappijen verstrekte leningen. Eind 2025 bedraagt het gemiddelde, over de langlopende leningen verschuldigde rentepercentage 2,12% (2024: 2,39%). Zekerheden zijn niet overeengekomen.

De vennootschap houdt de volgende aandelen in andere vennootschappen, die zijn gewaardeerd op basis van de vermogensmutatiemethode.

Vennootschap	Vestigingsplaats	Deelnemingspercentage
Evides Industriewater B.V.	Rotterdam	100,0%
N.V. Waterwinningsbedrijf Brabantse Biesbosch	Werkendam	60,0%
Facturatie B.V.	Utrecht	50,0%
VEI B.V.	Zwolle	50,0%
Aqualab Zuid B.V.	Werkendam	50,0%

4 Vorderingen en overlopende activa

Deze post is als volgt te specificeren:

	31-12-2025	31-12-2024
Debiteuren	19,3	16,2
Vorderingen op groepsmaatschappijen	82,0	105,4
Vorderingen op deelnemingen	0,3	1,3
Belastingen en premies sociale verzekeringen	0,3	0,9
Overige vorderingen	23,1	10,1
Overlopende activa	3,0	10,5
Totaal	**128,0**	**144,4**

Onder de vorderingen en overlopende activa is een bedrag van € 0,6 miljoen (2024: € 0,3 miljoen) begrepen met een looptijd van langer dan één jaar. Alle overige vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan één jaar. De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde ervan, gegeven het kortlopende karakter ervan en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd. Er wordt rente in rekening gebracht (gelijk aan de langlopende rente van onze schuldenportefeuille), er zijn geen zekerheden overeengekomen voor vorderingen op groepsmaatschappijen en/of deelnemingen.

5 Liquide middelen

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de vennootschap.

6 Eigen vermogen

Het verloop van het eigen vermogen in 2025 ziet er als volgt uit:

	Geplaatst kapitaal	Agio	Wettelijke reserve	Algemene reserve	Onverdeeld resultaat	Totaal
Stand per 1 januari 2025	**0,2**	**83,9**	**12,5**	**475,6**	**53,3**	**625,5**
Winstbestemming	0,0	0,0	0,0	53,3	-53,3	0,0
Dotatie/Onttrekking wettelijke reserve	0,0	0,0	0,6	-0,6	0,0	0,0
Dividenduitkering	0,0	0,0	0,0	-12,0	0,0	-12,0
Resultaat boekjaar	0,0	0,0	0,0	0,0	62,2	62,2
Stand per 31 december 2025	**0,2**	**83,9**	**13,1**	**516,3**	**62,2**	**675,7**

Het verloop van het eigen vermogen in 2024 was als volgt:

	Geplaatst kapitaal	Agio	Wettelijke reserve	Algemene reserve	Onverdeeld resultaat	Totaal
Stand per 1 januari 2024	**0,2**	**83,9**	**13,5**	**464,5**	**31,2**	**593,3**
Winstbestemming	0,0	0,0	0,0	31,2	-31,2	0,0
Dotatie/Onttrekking wettelijke reserve	0,0	0,0	-1,0	1,0	0,0	0,0
Dividenduitkering	0,0	0,0	0,0	-21,1	0,0	-21,1
Resultaat boekjaar	0,0	0,0	0,0	0,0	53,3	53,3
Stand per 31 december 2024	**0,2**	**83,9**	**12,5**	**475,6**	**53,3**	**625,5**

Het maatschappelijk aandelenkapitaal bedraagt € 0,25 miljoen en bestaat uit 5 miljoen gewone aandelen met een nominale waarde van € 0,05. Het geplaatst en gestort kapitaal is € 0,2 miljoen en is als volgt verdeeld over de aandeelhouders:

Aandeelhouders	
B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides	0,1
GBE Aqua B.V.	0,1
Totaal	**0,2**

Van het agio kan een bedrag van € 83,9 miljoen (2024: € 83,9 miljoen) niet belastingvrij worden uitgekeerd aangezien het fiscaal niet als gestort wordt aangemerkt.

De wettelijke reserve wordt voor € 12,4 miljoen (2024: € 11,7 miljoen) aangehouden voor winsten uit deelnemingen waarvan Evides niet alleen de uitkering kan bewerkstelligen en voor € 0,7 miljoen (2024: € 0,8 miljoen) voor geactiveerde kosten van ontwerpstandaarden en engineeringstandaarden.

Het verloop van de wettelijke reserves in 2025 ziet er als volgt uit:

	Wettelijke reserve deelnemingen	Wetttelijke reserve ontwerpstandaarden	Totaal
Stand per 1 januari	**11,7**	**0,8**	**12,5**
Resultaat minderheidsdeelnemingen	0,6	0,0	0,6
Dotatie/Onttrekking wettelijke reserve	0,1	-0,1	0,0
Stand per 31 december	**12,4**	**0,7**	**13,1**

De Directie stelt op grond van artikel 28 lid 1 van de Statuten voor welk gedeelte van de in het boekjaar behaalde winst zal worden gereserveerd. Na voorafgaand advies van de Raad van Commissarissen besluit vervolgens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders welk gedeelte van de winst zal worden gereserveerd. De daarna overblijvende winst staat ter beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2024

De jaarrekening 2024 is vastgesteld in de algemene vergadering gehouden op 14 mei 2025 De algemene vergadering heeft de bestemming van het resultaat vastgesteld conform het daartoe gedane voorstel.

Voorstel tot bestemming van het resultaat over het boekjaar 2025

Rekening houdend met de minimum doelsolvabiliteit en de geplande investeringen wordt de volgende winstbestemming voorgesteld:

Het netto-resultaat over het boekjaar 2025 bedraagt:	**62,2**
Voorgesteld wordt het voordelig saldo als volgt te bestemmen:	
Ten gunste van de algemene reserve	50,2
Winst ter beschikking van de aandeelhouders	**12,0**
Reeds als interim dividend uitgekeerd	6,0
Nog uit te keren slotdividend	**6,0**

De houders van gewone aandelen hebben recht op uitkering van dividend na goedkeuring door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 26 mei 2026 zal een dividend van € 3,86 per aandeel over 2025 (een totaal dividend van € 12,0 miljoen) worden voorgesteld, waarvan reeds € 1,93 per aandeel als interim dividend is uitgekeerd.

7 Voorzieningen

	Ref.	31-12-2025	31-12-2024
Personeelsvoorzieningen	*7.1*	1,9	1,3
Overige voorzieningen	*7.2*	1,8	1,8
Totaal		**3,7**	**3,1**

7.1 Personeelsvoorzieningen

	Stand per 1 januari	Toe-voegingen	Ont-trekkingen	Vrijval	Stand per 31 december
Voorziening aanspraken wachtgeld	0,0	0,6	-0,4	0,0	0,2
Voorziening gratificatie	0,0	0,2	0,0	0,0	0,2
Voorziening jubilea-uitkeringen	0,1	0,0	0,0	-0,1	0,0
Voorziening langdurig zieken	0,6	0,2	0,0	0,0	0,8
Voorziening arbeidsongeschiktheid	0,6	0,2	-0,1	0,0	0,7
Totaal	**1,3**	**1,2**	**-0,5**	**-0,1**	**1,9**

Van de voorzieningen is € 0,8 miljoen (ultimo 2024: € 0,3 miljoen) als langer dan één jaar aan te merken. Het bedrag met een looptijd langer dan vijf jaar is nihil (ultimo 2024: nihil).

Voor de contante waardebepaling van de personeelsvoorzieningen is op basis van de korte looptijd van de verplichtingen een disconteringsvoet van gemiddeld 3,00% gehanteerd (ultimo 2024: 3,00%), waarbij de disconteringsvoet is gebaseerd op de rentetermijnstructuur pensioenfondsen. De omvang van de oprenting is € 0,0 (in 2024: € 0,0).

7.2 Overige voorzieningen

Evides is betrokken bij verschillende (juridische) procedures en geschillen. Uit hoofde hiervan is € 1,8 miljoen (2024: € 1.8 miljoen) voorzien.

Het verloop van de overige voorzieningen in 2025 is als volgt:

Stand per 1 januari	**1,8**
Dotaties	0,0
Onttrekkingen	0,0
Stand per 31 december	**1,8**

8 Langlopende schulden

De samenstelling van de langlopende schulden, exclusief kortlopend deel is als volgt:

	31-12-2025	31-12-2024
Schulden aan banken	564,5	535,0
Overige langlopende schulden	40,0	103,0
Totaal	**604,5**	**638,0**

Het verloop van de langlopende schulden over 2025 is als volgt:

	Schulden aan banken	Overige langlopende schulden	Totaal
Stand per 1 januari	**535,0**	**103,0**	**638,0**
Mutaties:			
Nieuwe financieringen	74,5	0,0	74,5
Aflossingen (< 1 jaar)	-45,0	-63,0	-108,0
Stand per 31 december	**564,5**	**40,0**	**604,5**
Waarvan looptijd langer dan 1 jaar, korter dan 5 jaar	435,0	40,0	475,0
Waarvan looptijd langer dan 5 jaar	129,5	0,0	129,5

De verdeling van de langlopende schulden naar toepasselijk rentepercentage is als volgt:

	0 - < 1	1 - < 2	2 - < 3	3 - < 4	4 - < 5	Totaal
2027	67,0	0,0	33,0	17,0	0,0	117,0
2028	77,0	0,0	13,0	15,0	0,0	105,0
2029	44,0	0,0	43,0	41,0	0,0	128,0
2030	0,0	0,0	68,0	57,0	0,0	125,0
2031	0,0	0,0	33,0	81,5	0,0	114,5
2032	0,0	0,0	0,0	15,0	0,0	15,0
2033	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2034	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	**188,0**	**0,0**	**190,0**	**226,5**	**0,0**	**604,5**

De gepresenteerde schulden zijn inclusief roll-over leningen met vaste rentepercentages per kwartaal en halfjaar.

In het verslagjaar is in totaal € 74,5 miljoen nieuw lang vreemd vermogen aangetrokken (in 2024: € 165,0 miljoen). Eind 2025 bedraagt het gemiddelde, over de langlopende leningen verschuldigde rentepercentage 2,12% (in 2024: 2,04%).

De aflossingsverplichtingen verschuldigd binnen één jaar bedragen € 108,0 miljoen en zijn opgenomen onder de kortlopende schulden (ultimo 2024: € 90,0 miljoen). De schulden met een resterende looptijd langer dan vijf jaar zijn € 129,5 miljoen (ultimo 2024: € 195,0 miljoen).
De reële waarde van de schulden aan banken ultimo 2025, inclusief het kortlopende deel, is € 747,7 miljoen (nominaal: € 753,0 miljoen).

Voor bovenstaande leningen zijn geen zekerheden gesteld. Wel zijn op alle leningen financiële convenanten van toepassing. Deze convenanten omvatten eisen van de kredietverstrekkers ten aanzien van de solvabiliteitsratio en de interest dekkingsratio. Het niet-realiseren van de hiervoor genoemde convenanten kan ertoe leiden dat een lening door de kredietverstrekker onmiddellijk wordt opgeëist. Het door de kredietverstrekkers verlangde minimumsolvabiliteitsniveau is 25% en voor de interest dekkingsratio geldt een minimum van 1,0. Evides voldoet ook in 2025 ruimschoots aan deze financiële convenanten.

Daarnaast heeft Evides met ingang juni 2020 en oktober 2025 de beschikking gekregen over een leningsfaciliteit ter grootte van respectievelijk € 190,0 miljoen en € 200,0 miljoen. Ultimo 2025 is de faciliteit ad. € 190,0 miljoen geheel benut (2024: € 190,0 miljoen beschikbaar) en de nieuwe faciliteit ad. € 200,0 miljoen voor 0,0 miljoen benut. Deze leningsfaciliteiten kennen enkele afwijkende convenanten. De belangrijkste verschillen met de convenanten van de hiervoor geschetste kredietverstrekkers betreffen een schuld/vermogensratio van maximaal 7,5.

9 Kortlopende schulden

De samenstelling van de kortlopende schulden is als volgt:

	31-12-2025	31-12-2024
Belastingen en premies sociale verzekeringen	7,8	11,0
Crediteuren	26,0	21,2
Schulden aan groepsmaatschappijen	33,5	12,2
Schulden aan deelnemingen	1,6	0,6
Banken	11,7	4,1
Aflossingverplichtingen binnen 1 jaar	108,0	90,0
Overige schulden	11,6	11,3
Te betalen rente	4,7	4,3
Overige overlopende passiva	15,7	19,5
Totaal	**220,6**	**174,2**

De kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Voor een bedrag van € 33,5 miljoen (2024: € 12,2 miljoen) hebben de kortlopende schulden betrekking op schulden aan deelnemingen waarin de vennootschap invloed van betekenis kan uitoefenen.

Er wordt rente in rekening gebracht (1-maands EURIBOR), er zijn geen zekerheden overeengekomen voor schulden aan groepsmaatschappijen en/of deelnemingen.

Niet uit balans blijkende rechten en verplichtingen

Met N.V. Waterwinningbedrijf Brabantse Biesbosch is een overeenkomst tot 2039 van toepassing voor afname van voorgezuiverd water.

Er bestaan huurverplichtingen ter zake van huisvesting en leaseverplichtingen ten aanzien van vervoermiddelen. De opbouw van deze verplichtingen is als volgt:

Vervoermiddelen	31-12-2025	31-12-2024
Tot 1 jaar	2,8	2,4
Tussen 1 en 5 jaar	6,3	5,5
Langer dan 5 jaar	0,0	0,0
Totaal	**9,1**	**7,9**

Onroerende zaken	31-12-2025	31-12-2024
Tot 1 jaar	0,8	0,8
Tussen 1 en 5 jaar	2,3	2,2
Langer dan 5 jaar	49,9	45,8
Totaal	**53,0**	**48,8**

Totaal	31-12-2025	31-12-2024
Tot 1 jaar	3,6	3,2
Tussen 1 en 5 jaar	8,6	7,7
Langer dan 5 jaar	49,9	45,8
Totaal	**62,1**	**56,7**

Gedurende het verslagjaar is voor een bedrag van € 3,6 miljoen aan contractuele leaseverplichtingen, de zogenaamde minimale leasebetalingen, in de winst- en verliesrekening verwerkt (2024: € 2,8 miljoen). In 2025 is geen sprake geweest van voorwaardelijke leasebetalingen en/of sub-leaseontvangsten.

Evides N.V. is voor meerdere zonneparken afnameverplichtingen aangegaan voor periode welke eindigen tussen 2034 en 2049. De hiermee samenhangende verplichtingen per balansdatum bedragen € 10,3 miljoen (2024: tot het einde van de overeenkomsten € 13,3 miljoen). Deze inkoopverplichtingen zijn afhankelijk van marktconforme tarieven alsmede de hoeveelheid opgewekte energie, voor de verplichtingen per balansdatum is gebruik gemaakt van extrapolatie van de over 2025 in rekening gefactureerde bedragen, exclusief energiebelasting. Evides N.V. is voornemens om de zonneparken gelegen op Kralingen, in 2026 over te nemen.

Er is een BTW fiscale eenheid met Evides N.V., Evides Industriewater B.V., Evides Afvalwater B.V., Evides Terneuzen Water B.V. en Brielse Meer water B.V. Daarnaast is sinds 2016 sprake van een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting bestaande uit Evides N.V., Evides Industriewater B.V., Evides Afvalwater B.V., Evides Terneuzen Water B.V., Delfluent Services B.V. en Brielse Meer water B.V. Op grond hiervan is Evides N.V. aansprakelijk voor de belastingschulden van deze fiscale eenheden.

Aan de andere vennootschappen die deel uitmaken van de fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting, wordt vennootschapsbelasting doorberekend als waren zij zelfstandig belastingplichtig.
Krachtens wettelijke bepalingen inzake ketenaansprakelijkheid berust bij de inlenende vennootschap hoofdelijke aansprakelijkheid voor betaling van premie op grond van werknemers- en volksverzekeringen en van loon- en omzetbelasting bij inlenen van arbeidskrachten.

Toelichting op de vennootschappelijke winst- en verliesrekening (in € miljoenen)

10 Resultaat deelnemingen

Hieronder is het aandeel in de resultaten van op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen opgenomen.

	2025	2024
Evides Industriewater B.V.	29,4	35,1
N.V. Waterwinningbedrijf Brabantse Biesbosch	0,0	0,0
VEI B.V.	0,0	0,0
Facturatie B.V.	0,0	-0,1
Aqualab B.V.	0,5	0,3
Totaal	**29,9**	**35,3**

11 Personeel

De personeelssterkte (omgerekend naar voltijdbanen) ultimo 2025 is 710,5 (2024: 651,7).
Het gemiddelde aantal personeelsleden in 2025 bedraagt 680,0 (2024: 631,7).

De personeelskosten van de medewerkers worden integraal doorbelast aan Evides Industriewater B.V. voor zover de activiteiten betrekking hebben op de levering van industriewater.

12 Belastingen

Aan de andere vennootschappen die deel uitmaken van de fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting, wordt vennootschapsbelasting doorberekend als waren zij zelfstandig belastingplichtig.

13 Ondertekening

Rotterdam, 28 april 2026

Statutaire directie,
B.R. Combee

De Raad van Commissarissen
drs. L.H.M. Kohsiek, voorzitter
drs. ing. J.W. Hollestelle, vice-voorzitter
F.C.W. van de Noort, lid
drs. A.C. Tuinebreijer, lid
T. Menssen, lid

Evides N.V.
Schaardijk 150
3063 NH Rotterdam

Overige gegevens

Controleverklaring **89**

Statutaire regeling betreffende de bestemming van het resultaat

In artikel 28 lid 1 van de statuten van de vennootschap staat het volgende opgenomen betreffende de resultaatbestemming:
De Directie stelt op grond van artikel 28 lid 1 van de Statuten voor welk gedeelte van de in het boekjaar behaalde winst zal worden gereserveerd. Na voorafgaand advies van de Raad van Commissarissen besluit vervolgens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders welk gedeelte van de winst zal worden gereserveerd. De daarna overblijvende winst staat ter beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de aandeelhouders van Evides N.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van Evides N.V. te Rotterdam gecontroleerd.
Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Evides N.V. op 31 december 2025 en van het resultaat over 2025 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de bepalingen krachtens de Wet normering topinkomens (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:
1. De geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2025.
2. De geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2025.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Evides N.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de entiteit en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop de directie inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de met governance belaste personen toezicht uitoefenen, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar hoofdstuk 'Systeem van interne risicobeheersing en controle' en 'Ondernemingsrisico's' van het bestuursverslag 2025, waarin de directie verslag doet over fraude en de ter zake getroffen maatregelen, waaronder de periodieke actualisatie van de interne-frauderisicoanalyse en de bespreking daarvan met de Raad van Commissarissen.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisico-analyse geëvalueerd alsook het financial-control framework, een gedragscode en de huisregels, een klokkenluidersregeling en het treasury statuut. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude. Op basis van deze evaluatie hebben we, buiten de veronderstelde frauderisico's zoals hieronder beschreven, geen aanvullende materiële frauderisico's geïdentificeerd.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's zijn als volgt:
- Het in de controlestandaarden veronderstelde risico met betrekking tot het doorbreken van interne- beheersingsmaatregelen door directie of het management is door ons als volgt gedefinieerd: Directie en het management bevinden zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne-beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken.

- Het in de controlestandaarden veronderstelde risico met betrekking tot opbrengstverantwoording is door ons als volgt gedefinieerd:

  - Voor de drinkwateractiviteiten kan de tendens bestaan om de WACC (maximale vermogenskostenvoet voor drinkwaterbedrijven) zo dicht mogelijk te benaderen en een terugbetalingsverplichting (in de toekomst) te voorkomen. Hierdoor bestaat het risico op frauduleuze

financiële verslaggeving als gevolg van het te laag verantwoorden van omzet door middel van het (onterecht) verantwoorden van handmatige journaalposten;
- Voor de industriewateractiviteiten bestaat het risico op frauduleuze financiële verslaggeving als gevolg van het te laag verantwoorden van omzet door middel van het (onterecht) verantwoorden van handmatige journaalposten.

De door ons uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:
- Een evaluatie van de opzet en implementatie van de relevante interne-beheersingsmaatregelen om het risico te beperken.
- In onze controle hebben wij een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd. Wij hebben gesprekken gevoerd met personen die wij normaliter niet betrekken bij onze fraudebesprekingen. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.
- Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van de directie, de audit commissie en Raad van Commissarissen en ook anderen binnen de organisatie, waaronder het management team en de met governance belaste personen.
- Wij hebben tevens aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd, waaronder het toetsen van journaalboekingen met behulp van data-analyse, het beoordelen van schattingen op tendenties (inclusief een retrospectieve beoordeling van significante schattingen uit het vorige boekjaar) en de onderbouwing van de tijdens het opstellen van de financiële overzichten aangebrachte aanpassingen.
- Wij hebben geëvalueerd of de keuze en toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving door de entiteit, met name die welke betrekking hebben op subjectieve waarderingen en complexe transacties, mogelijk wijzen op frauduleuze financiële verslaggeving.

Hieruit volgden geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controle-aanpak naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben een algemeen inzicht verworven in het wet- en regelgevingskader dat van toepassing is op de entiteit door inlichtingen in te winnen bij de directie en het management team, alsmede het lezen van notulen en het raadplegen van branche-informatie.

Voor zover materieel voor de jaarrekening, hebben wij op basis van onze risicoanalyse, en rekening houdende met het feit dat het effect van niet-naleving van wet- en regelgeving aanzienlijk varieert, de naleving van de Drinkwaterwet, het (vennootschaps)belastingrecht en de regelgeving voor financiële verslaggeving, als vastgesteld in Titel 9 van Boek 2 BW, de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en de Wet normering topinkomens (WNT), aangemerkt als wet- en regelgeving met een directe invloed op de jaarrekening.

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent het naleven van de bepalingen van die wet- en regelgeving die gewoonlijk wordt geacht van directe invloed te zijn op de jaarrekening.

Daarnaast is Evides N.V. onderworpen aan overige wet- en regelgeving (zoals de Europese aanbestedingsrichtlijnen) waarvan de gevolgen van niet-naleving een van materieel belang zijnde invloed kunnen hebben op de jaarrekening, bijvoorbeeld ten gevolge van boetes of rechtszaken.

Gezien de aard van de activiteiten van Evides N.V. en de complexiteit van Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme en de Algemene Verordening Gegevensbescherming bestaat het risico dat niet wordt voldaan aan de vereisten van deze wet- en regelgeving.

Ten aanzien van deze wet- en regelgeving die geen direct effect hebben op de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening, zijn onze werkzaamheden beperkter. Naleving van wet- en regelgeving kan van fundamenteel belang zijn voor de operationele aspecten van de entiteit, voor de mogelijkheid van de entiteit om haar activiteiten voort te zetten, dan wel voor het voorkomen van sancties van materieel belang (bijv. het naleven van de voorwaarden van een vergunning voor het uitvoeren van een activiteit, of het naleven van regelgeving betreffende het milieu); niet-naleving van dergelijke wet- en regelgeving kan daarom van materieel belang zijnde invloed hebben op de jaarrekening. Onze verantwoordelijkheid is beperkt tot het uitvoeren van gespecificeerde controlewerkzaamheden ter bevordering van het identificeren van niet-naleving van wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de jaarrekening.

Onze werkzaamheden ter bevordering van het identificeren van gevallen van niet-naleving van overige wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de jaarrekening zijn beperkt tot (i) het management en, in voorkomend geval, de met governance belaste personen vragen of de entiteit dergelijke wet- en regelgeving naleeft; (ii) de eventuele correspondentie met de desbetreffende vergunningverlenende of regelgevende of toezichthoudende instanties inspecteren.

Uiteraard zijn wij gedurende de controle alert op indicaties van (vermoedens van) niet-naleving van wet- en regelgeving.

Ten slotte hebben wij een schriftelijke bevestiging verkregen dat alle bekende gevallen van niet-naleving of vermoede niet-naleving van wet- en regelgeving ons ter kennis zijn gebracht.

Controleaanpak continuïteit

De directie heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor de periode van 12 maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van de directie te evalueren omvatten onder andere:
- Overwegen of de continuïteitsbeoordeling van de directie alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben verkregen door het overwegen van financiële, operationele en andere omstandigheden en het bevragen van de directie over de belangrijkste

veronderstellingen en uitgangspunten. Wij hebben hierbij onder andere aandacht besteed aan het werkkapitaal, de financierings- en solvabiliteitspositie van de entiteit, inclusief de invloed van de gevolgen van klimaatverandering en aanverwante macro-economische ontwikkelingen waaronder de inflatie en de geplande investeringen.
- Nagaan of de directie gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de vennootschap om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's).
- Evalueren van de begrote operationele resultaten en daaraan gerelateerde kasstromen voor de periode van twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening rekening houdend met ontwikkelingen in de branche en onze kennis uit de controle.
- Analyseren of de huidige en de benodigde financiering voor het kunnen continueren van het geheel van de bedrijfsactiviteiten is gewaarborgd, inclusief het voldoen aan relevante convenanten.
- Inwinnen van inlichtingen bij de directie over de kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door de directie verrichte continuïteitsbeoordeling.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van de directie over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:
- Het bestuursverslag.
- De overige gegevens.
- Over de RvC.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:
- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende door wet- of regelgeving gestelde vereisten en SBR

Naleving vereisten Regelgevende Technische Standaard van SBR, inclusief XBRL-markering, niet gecontroleerd

De accountantscontrole bevat de toetsing dat de opgemaakte jaarrekening voldoet aan de wettelijke bepalingen in Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Onze controleverklaring is afgegeven bij de opgemaakte jaarrekening en zal worden gevoegd bij de digitaal te deponeren jaarrapportage. Dit betekent dat de naleving van alle vereisten van de Regelgevende Technische Standaard van het SBR-domein Handelsregister (waaronder de aangebrachte eXtensible Business Reporting Language (XBRL) markeringen) geen onderdeel van de accountantscontrole is geweest.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de Raad van Commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de bepalingen krachtens de Wet normering topinkomens (WNT). In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de vennootschap in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate, maar geen absolute mate, van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude en fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.

Wij communiceren met de Raad van Commissarissen en de directie onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 28 april 2026

Deloitte Accountants B.V.
Was getekend: drs. M.M.T.H. de Brouwer RA

Evides
waterbedrijf

Jaarverslag 2025

GBE Aqua B.V.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 15 april 2026

INHOUDSOPGAVE

ALGEMEEN
Algemeen 3
Aanbieding en ondertekening 4

VERSLAG VAN DE DIRECTIE
Verslag van de directie 5

JAARREKENING
Balans per 31 december 2025 9
Winst- en verliesrekening over 2025 10
Algemene toelichting en grondslagen van waardering en resultaatbepaling 11
Toelichting op balans 13

OVERIGE GEGEVENS
Statutaire winstbepaling 20
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 21

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 15 april 2026

Algemeen

GBE Aqua B.V.

Kantoor:	Schaardijk 150 3063 NH Rotterdam
Correspondentieadres:	Postbus 4472 3006 AL Rotterdam
Telefoonnummer:	010-293 50 00
Bankrekeningnummer:	NL44 BNGH 0285 1841 21
KvK-nummer:	84501723

Aandeelhouders
In 2025 hebben er geen wijzigingen plaatsgevonden in de aandeelhoudersstructuur. Per 31 december 2025 zijn onderstaande 17 publiekrechtelijke rechtspersonen de aandeelhouders van GBE Aqua B.V.:

- Provincie Zeeland
- Gemeente Bergen op Zoom
- Gemeente Borsele
- Gemeente Goeree-Overflakkee
- Gemeente Goes
- Gemeente Hulst
- Gemeente Kapelle
- Gemeente Middelburg
- Gemeente Noord-Beveland
- Gemeente Reimerswaal
- Gemeente Schouwen-Duiveland
- Gemeente Sluis
- Gemeente Terneuzen
- Gemeente Tholen
- Gemeente Veere
- Gemeente Vlissingen
- Gemeente Woensdrecht

Statutaire directie
De heer B.A.M. van der Kamp

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 15 april 2026

Aanbieding en ondertekening

Aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van GBE Aqua B.V. wordt hierbij het opgemaakte jaarverslag over 2025 ter vaststelling aangeboden.

Goes, 15 april 2026

Statutair directeur

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 15 april 2026

Verslag van de directie

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 15 april 2026

Algemeen
De besloten vennootschap GBE Aqua B.V. (**GBE Aqua**) is opgericht op 15 november 2021. De aandelen van GBEA worden gehouden door de provincie Zeeland, 13 Zeeuwse gemeenten, 2 Brabantse gemeenten en 1 Zuid-Hollandse gemeente.

Het geplaatst en gestort kapitaal van de vennootschap bedraagt € 1.000.100,00 (100.010 aandelen van nominaal € 10,00) in een verdeling die in de akte van uitgifte van aandelen en inbreng is vastgelegd.

Doel
Het doel van GBE Aqua is het houden en beheren van de aandelen in Evides N.V. (**Evides**) en het uitoefenen van stemrecht daarop voor eigen rekening en risico, maar ten behoeve van de aandeelhouders van de vennootschap. Verder al hetgeen met het voorgaande verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, dit alles in de ruimste zin van het woord. GBE Aqua houdt 50% van de aandelen in Evides. De vennootschap B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides (**GBE**) houdt de andere 50% van de aandelen.

Bestuur en organisatie
De statutaire directie van GBE Aqua wordt benoemd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (**AvA**) van GBE Aqua en bestaat sinds de oprichting uit één directeur. Hij zit de aandeelhoudersvergaderingen van GBE Aqua voor en vertegenwoordigt GBE Aqua in de AvA van Evides. Voorts ziet de directeur toe op een goed verloop van de gang van zaken binnen GBE Aqua. De bezoldiging van deze parttime functie komt overeen met de basisbezoldiging van een commissaris bij Evides en wordt ten laste van GBE Aqua gebracht.

GBE Aqua heeft geen personeel in dienst en maakt gebruik van door Evides verstrekte diensten op het vlak van bestuursondersteuning en financiële administratie.

Jaarstukken
Binnen 5 maanden na afloop van het boekjaar, dat gelijk is aan het kalenderjaar, legt de directie een jaarverslag en een jaarrekening (balans en winst- en verliesrekening plus toelichting) ter inzage voor de aandeelhouders. De AvA van GBE Aqua stelt de jaarrekening vast. De in het boekjaar behaalde winst staat ter beschikking van deze AvA.

Besproken onderwerpen
In 2025 vergaderde de AvA van GBE Aqua vijfmaal, te weten: in maart, april, juni september en november 2025. In deze vergaderingen zijn - onder meer - de volgende onderwerpen behandeld:
- Het jaarverslag en de jaarrekening van Evides over 2024.
- De décharge van de statutaire directie en raad van commissarissen van Evides voor het in 2024 gevoerde beleid en gehouden toezicht.
- Het jaarverslag en de jaarrekening van GBE Aqua over 2024.
- De décharge van de statutaire directeur van GBE Aqua voor het in 2024 gevoerde beleid.
- De winstbestemming van Evides en GBE Aqua over 2024 en het voorstel interim dividend 2025.
- Het ondernemingsplan 2026 van Evides, inclusief de vaststelling van de drinkwatertarieven.
- De gang van zaken binnen Evides, waaronder de activiteiten van Evides Industriewater.
- De aandeelhoudersstructuur van Evides N.V.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 15 april 2026

- De benoeming van mevrouw T. (Thessa) Menssen als commissaris van Evides N.V. per 15 maart 2025 voor een termijn van 4 jaar.
- De benoeming van de heer E. (Edgar) Ruijgers als interim-directeur van Evides N.V. per 25 juli 2025 tot 1 januari 2026.
- De benoeming van de heer B.C. (Bart) Combee als directeur van Evides N.V. per 1 januari 2026 voor een termijn van 4 jaar.

De standpunten die de AvA van GBE Aqua over onderwerpen ten aanzien van Evides innam, zijn door de statutaire directie van GBE Aqua ingebracht in de AvA van Evides.

Bedrijfsresultaat
In het boekjaar 2025 is een winst behaald van € 30,9 miljoen. In november 2025 is een interim dividend over 2025 uitbetaald van € 3,0 miljoen. Alle dividenden worden naar rato van het aandelenbezit uitgekeerd.

Liquiditeit en solvabiliteit
GBE Aqua is ultimo 2025 vrijwel volledig met eigen vermogen gefinancierd en maakt geen gebruik van bedrijfsfinanciering via de kapitaal- en/of geldmarkt. De solvabiliteit bedraagt ultimo 2025 99,5% (2024: 99,5%). Voor zover de liquiditeitspositie van GBE dit toelaat, vindt uitkering van dividend plaats.

Vooruitzichten 2026
Op basis van het goedgekeurde ondernemingsplan 2026 verwacht Evides in 2026 een dividend van in totaal €12 miljoen (2025: € 12 miljoen) uit te keren. Het aandeel van GBE Aqua zal dan € 6 miljoen bedragen (2025: € 6 miljoen).

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 15 april 2026

JAARREKENING

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 15 april 2026

Balans per 31 december 2025

(VOOR WINSTBESTEMMING)

In euro's	*Ref.*	*31 december 2025*		*31 december 2024*	
ACTIVA					
Vaste activa					
Financiële vaste activa	**4.1**	337.860.994		312.768.595	
			337.860.994		312.768.595
Vlottende activa					
Liquide middelen	**4.2**	1.892.458		1.922.562	
			1.892.458		1.922.562
Totaal activa			**339.753.452**		**314. 691.157**
PASSIVA					
Eigen vermogen					
Aandelenkapitaal	**4.3**	1.000.100		1.000.100	
Agioreserve	**4.4**	311.085.946		317.085.946	
Algemene reserve	**4.5**	- 65.334.240		- 71.484.307	
Wettelijke reserves	**4.6**	60.329.253		35.236.854	
Onverdeeld resultaat	**4.7**	30.971.138		31.242.466	
Totaal eigen vermogen			338.052.197		313.081.059
Kortlopende schulden	**4.8**		1.701.255		1.610.098
Totaal passiva			**339.753.452**		**314. 691.157**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 15 april 2026

Winst- en verliesrekening over 2025

In euro's	*2025*		*2024*	
Overige bedrijfskosten	- 70.595		- 131.902	
Bedrijfskosten		- 70.595		- 131.902
Rentebaten	26.509		6.350.088	
Rentelasten	- 77.175		- 3.168	
		- 50.666		6.346.920
Belastingen		0		- 1.589.875
Resultaat uit deelnemingen		31.092.399		26.617.323
NETTO RESULTAAT		**30.971.138**		**31.242.466**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 15 april 2026

Algemene toelichting en grondslagen van waardering en resultaatbepaling

1. Algemeen

1.1 Activiteiten
GBE Aqua is statutair gevestigd te Middelburg en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 84501723. Het doel van GBEA is het houden en beheren van aandelen in Evides en het uitoefenen van stemrecht daarop voor eigen rekening en risico, maar ten behoeve van de aandeelhouders van de vennootschap. Verder al hetgeen met het voorgaande verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, dit alles in de ruimste zin van het woord.

GBE Aqua houdt 50% van de aandelen in Evides. GBE houdt de andere 50% van de aandelen.

1.2 Verbonden partijen
Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap, invloed van betekenis kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directie van GBE Aqua en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

2. Waarderingsgrondslagen

2.1 Algemeen
De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Boek 2 Titel 9 BW 2.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans en de winst- en verliesrekening zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

2.2 Schattingen
Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van GBE Aqua zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstelling opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

2.3 Vergelijking met voorgaand jaar
De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 15 april 2026

2.4 Financiële vaste activa
De deelneming in Evides wordt gewaardeerd volgens de nettovermogenswaarde methode waarbij wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van GBE Aqua.

2.5 Vorderingen
Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

2.6 Liquide middelen
Liquide middelen bestaan uit banktegoeden met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

2.7 Langlopende en kortlopende schulden
Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

3. Grondslagen voor bepaling van het resultaat

3.1 Overige bedrijfskosten
De opbrengsten en kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

3.2 Rentebaten en rentelasten
Rentebaten en rentelasten worden voor zover van toepassing tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

3.3 Resultaat deelnemingen
Het resultaat is het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorafgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaat voor zover dit aan GBE Aqua wordt toegerekend.

3.4 Belastingen
De vennootschapsbelasting wordt berekend tegen het geldende tarief over het resultaat van het boekjaar, waarbij rekening wordt gehouden met permanente verschillen tussen de winstberekening volgens de jaarrekening en de fiscale winstberekening, en waarbij actieve belastinglatenties (indien van toepassing) slechts worden gewaardeerd voor zover de realisatie daarvan waarschijnlijk is.
Met ingang van 2016 is de wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen van kracht. Deze wet heeft ertoe geleid dat overheidsondernemingen die economische activiteiten ontplooien op een markt waarop ook niet-overheidsondernemingen (private ondernemingen) actief zijn, op dezelfde wijze aan de heffing van vennootschapsbelastingen worden onderworpen als die private ondernemingen.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 15 april 2026

Toelichting op balans

4.1 Financiële vaste activa

Het verloop van de boekwaarde van de deelneming in Evides is als volgt:

Stand per 1 januari 2025		**312.768.595**
Af:		
Uitkering slotdividend 2024	3.000.000	
Uitkering interim dividend 2025	3.000.000	
Bij:		
Resultaat boekjaar 2025	31.092.399	
		25.092.399
Stand per 31 december 2025		**337.860.994**

4.2 Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit banktegoeden met een looptijd korter dan twaalf maanden. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de vennootschap.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 15 april 2026

4.3 Aandelenkapitaal

Het geplaatst en gestort kapitaal is bedraagt € 1.000.100 en is verdeeld in 100.010 aandelen van € 10,00 nominaal.
Het geplaatst en gestort aandelenkapitaal is ultimo 2025 als volgt over de aandeelhouders verdeeld.

Aandeelhouder	Aantal aandelen	€	%
Provincie Zeeland	50.056	500.560	50,1
Gemeente Terneuzen	7.358	73.580	7,4
Gemeente Middelburg	5.786	57.860	5,8
Gemeente Vlissingen	5.766	57.660	5,8
Gemeente Goes	4.174	41.740	4,2
Gemeente Schouwen-Duiveland	3.914	39.140	3,9
Gemeente Hulst	3.444	34.440	3,4
Gemeente Sluis	3.253	32.530	3,2
Gemeente Veere	2.793	27.930	2,8
Gemeente Tholen	2.703	27.030	2,7
Gemeente Borsele	2.644	26.440	2,6
Gemeente Reimerswaal	2.543	25.430	2,5
Gemeente Goeree-Overflakkee	1.892	18.920	1,9
Gemeente Kapelle	1.341	13.410	1,3
Gemeente Woensdrecht	911	9.110	0,9
Gemeente Noord-Beveland	881	8.810	0,9
Gemeente Bergen op Zoom	551	5.510	0,6
Totaal	**100.010**	**1.000.100**	**100,0**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 15 april 2026

4.4 Agioreserve

De mutaties in de agio reserve in 2025 zijn als volgt samengesteld:

Stand per 1 januari 2025		**317.085.946**
Bij:		
opgevraagd- en gestort kapitaal 2025	0	
Af:		
Slot dividend 2024	3.000.000	
Interim dividend 2025	3.000.000	
		6.000.000
Stand per 31 december 2025		**311.085.946**

De vennootschap heeft het recht om jaarlijks één of meerdere kapitaalstortingen op te vragen van haar aandeelhouders. De aldus opgevraagde stortingen worden als agio verantwoord en is aangewend om de financiering af te lossen.

4.5 Algemene reserve

Het verloop van de algemene reserve is als volgt:

Stand per 1 januari 2025		**- 71.484.307**
Bij:		
Resultaat boekjaar 2024	31.242.466	
Af:		
Dotatie wettelijke reserve	- 25.092.399	
		6.150.067
Stand per 31 december 2025		**- 65.334.240**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 15 april 2026

4.6 Wettelijke reserves

Aangezien er geen overwegende zeggenschap bestaat over Evides wordt voor de resultaten van Evides een wettelijke reserve gevormd voor dat deel van de resultaten waarvoor nog geen dividendbesluit bestaat.

De mutaties in de wettelijke reserves in 2025 zijn als volgt samengesteld:

Stand per 1 januari 2025		35.236.854
Bij:		
Resultaat boekjaar 2025 Evides N.V.	31.092.399	
Af:		
Slotdividend 2024	- 3.000.000	
Interim dividend 2025	- 3.000.000	
		25.092.399
Stand per 31 december 2025		**60.392.253**

4.7 Onverdeeld resultaat

Deze post betreft het netto resultaat van het boekjaar.

Conform artikel 19 lid 1 van de statuten staat de winst die in een boekjaar is behaald ter beschikking van de AvA van GBE Aqua. Uitkeringen op aandelen kunnen slechts plaats hebben tot ten hoogste het bedrag van het uitkeerbare eigen vermogen.

De volgende winstbestemming wordt voorgesteld:

(in euro's)	
De winst over het boekjaar 2025 bedraagt:	**30.971.138**
Voorgesteld wordt het voordelig saldo als volgt te bestemmen:	
- Toevoeging aan de algemene reserve	30.971.138
	30.971.138

4.8 Kortlopende schulden

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2025	*31 december 2024*
Aflossingsverplichting	0	0
Banken	0	0
Vennootschapsbelasting	1.587.175	1.587.175
Overlopende passiva	114.080	22.923
Totaal	**1.701.255**	**1.610.098**

De kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Gemiddeld aantal werknemers
Gedurende het 2025 waren 0 werknemers in dienst op basis van een volledig dienstverband.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 15 april 2026

5 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum.

Goes, 15 april 2026
GBE Aqua B.V.

B.A.M. van der Kamp
Statutair directeur

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 15 april 2026

OVERIGE GEGEVENS

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 15 april 2026

Statutaire bepaling omtrent winst en uitkering

In artikel 19 van de statuten van GBE Aqua is het volgende bepaald:

19.1 - De winst die in een boekjaar is behaald, staat ter beschikking van de algemene vergadering.
19.2 - Uitkering van winst geschiedt na de vaststelling van de jaarrekening waaruit blijkt dat zij geoorloofd is.
19.3 - De algemene vergadering kan besluiten tot tussentijdse uitkeringen en/of tot uitkeringen ten laste van een reserve van de vennootschap.
19.4 - Uitkeringen op aandelen kunnen slechts plaats hebben tot ten hoogste het bedrag van het uitkeerbare eigen vermogen.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 15 april 2026

Docusign Envelope ID: 511B9800-5357-838C-8085-D715C3A03F73

Onze referentie: 0017-1814771895-27567
Contactpersoon: [redacted] Omgevingsmanager
E-mail: [redacted]
Onderwerp: locatiekeuze tijdelijk P+R-terrein Westerscheldetunnel 2027
Datum: 3 september 2026

Geachte leden van Gedeputeerde Staten,

Met deze brief wil North Sea Port haar bezorgdheid uitspreken over de voorgenomen keuze voor een tijdelijk P+R-terrein op het TenneT-terrein ten behoeve van de vervoersopgave tijdens de sluiting van de Westerscheldetunnel in 2027.

North Sea Port acht een grootschalige P+R-voorziening op deze locatie niet vanzelfsprekend. Het terrein bevindt zich binnen een 10^{-6}-risicocontour, ligt nabij industriële activiteiten en is uitsluitend bereikbaar via routes waarop meerdere spoorwegovergangen moeten worden gepasseerd. Daarnaast zijn de ontsluitingswegen primair ingericht op vrachtverkeer. De toevoeging van circa 6.000 dagelijkse personenautobewegingen vraagt daarom om een zorgvuldige beoordeling van de gevolgen voor verkeersveiligheid, bereikbaarheid, spoorverkeer, hulpdiensten en de veilige werking van het havengebied.

Naar onze mening moeten deze effecten integraal in beeld worden gebracht, samen met de gevolgen voor beveiliging, toegangscontrole en toekomstige veiligheids- en bereikbaarheidsopgaven in het gebied. Tegelijkertijd is voor ons onvoldoende duidelijk waarom andere locaties niet langer in beeld zijn. North Sea Port is van mening dat locaties die beter aansluiten bij de aard van personenvervoer en een duidelijke scheiding mogelijk maken tussen personen-, vracht- en spoorverkeer een volwaardige plaats in de afweging verdienen. In onze visie is op dit moment geen duidelijk besluitvormingsmoment traceerbaar en zijn cruciale onderzoeken nog niet uitgevoerd. Met ons als eigenaar en beheerder van het weggennet in de haven is deze locatiekeuze niet afgestemd. North Sea Port aanvaardt in ieder geval geen verantwoordelijkheid voor deze locatiekeuze.

North Sea Port roept daarom op om de locatiekeuze zorgvuldig te onderbouwen en de verschillende alternatieven buiten de risicocontour op gelijkwaardige wijze te beoordelen. Een locatie binnen een gebied dat primair is ingericht voor haven-, logistieke en industriële activiteiten achten wij alleen verdedigbaar wanneer overtuigend is aangetoond dat dit de meest geschikte en veilige oplossing is.

Wij verzoeken u tevens inzicht te geven in de nog te doorlopen besluitvormingsstappen, de planning en de onderzoeken die aan de uiteindelijke locatiekeuze ten grondslag zullen worden gelegd.

Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Cas König
CEO

Peter Van Parys
COO

Afschrift:
Provinciale Staten van Zeeland
College van burgemeester en wethouders van de gemeente Borsele

North Sea Port Netherlands N.V.
Havennummer 1151 | Schelpenpad 2, 4531 PD Terneuzen, Nederland | Postbus 132, 4530 AC Terneuzen, Nederland
t. +31 (0)115 647 400 | KvK 50987496 | contact@northseaport.com | www.northseaport.com